

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

Державний університет "Львівська політехніка"

Технічний комітет стандартизації науково-технічної термінології
Держстандарту та Міністерства освіти і науки України

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

ТЕРМІНОГРАФІЧНА СЕРІЯ

СловоСвіт

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

№ 1

Започатковано у 2000 році

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

Tymothy Balaban

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

**ENGLISH-UKRAINIAN
DICTIONARY-REFERENCE BOOK
OF
ENVIRONMENTAL ENGINEERING**

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

**FOR PERSONNEL OF SCHOLASTIC INSTITUTIONS,
OR OFFICIALS OF GOVERNMENTAL AGENCIES,
ENGAGED IN STUDIES AND CONTROL
OF AIR, WATER AND SOIL CONTAMINATION**

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

**Approximately 15,000 selected
engineering, medical, biological and judicial
names, concepts, abbreviations and acronyms,
including governmental organizations and laws
of English speaking countries**

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

**L'viv
Publishing House of L'viv Politechnic
2000**

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

Тимотей Балабан

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

**АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ
СЛОВНИК-ДОВІДНИК
ІНЖЕНЕРІЇ ДОВКІЛЛЯ**

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

**ДЛЯ НАУКОВЦІВ І ПРАЦІВНИКІВ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ,
УСТАНОВ НАГЛЯДУ ЗА ЗАБРУДНЕННЯМ
ПОВІТРЯ, ВОДИ, ЗЕМЛІ ТА ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ**

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

**Близько 15 000 дібраних
інженерних, медичних, біологічних і правничих
термінів, назв і документів урядових установ
англомовних країн
зі скороченими формами та поясненнями**

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

**Львів
Видавництво Державного університету "Львівська політехніка"
2000**

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

ББК Ш 143.21+Ш 141.4+Е 081] я21
Б 20
УДК 42(03)+001.4:502.7(03)

Словник-довідник містить найчастіше вживані в англomовній технічній літературі інженерні, медичні, біологічні, правничі та суміжні з ними терміни, переважна більшість яких подається з тлумаченням чи з довідковими даними. Окремо винесено словник назв і документів урядових установ англomовних країн та українсько-англійський показник базових слів словника-довідника.

Редакційна колегія:

голова ТК СНТТ, к.т.н., доцент *Богдан Рицар*; відповідальний секретар ТК СНТТ к.т.н. *Роман Рожанківський*; д.т.н., зав. каф. хемічної інженерії та практичної екології ДУ "Львівська політехніка", професор *Ярослав Гумницький*; д.мед.н., професор каф. гігієни і профілактичної токсикології ЛДМУ *Алек Маненко*; к.т.н. *Любомир Боженко*; к.т.н., доцент ДУ "Львівська політехніка" *Костянтин Семенистий*.

Рецензенти:

доктор технічних наук, професор *Нестор Библюк*
доктор філологічних наук, професор *Левко Полога*

*Рекомендовано постійним науковим семінаром
Технічного комітету науково-технічної термінології
Держстандарту та Міністерства освіти і науки України*

**Словник-довідник видано за кошти
Каліфорнійського Комітету Допомоги Україні,
Лос-Анжелес, Каліфорнія, США**

СЛОВНИК-ДОВІДНИК РОЗПОВСЮДЖУЄТЬСЯ БЕЗОПЛАТНО

ISBN 966-553-164-6

© Балабан Т., 2000
© Каліфорнійський Комітет Допомоги
Україні, 2000

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>
*Моїм улюбленим батькам
Михайлові та Параскеві присвячую
Автор*

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

ЗМІСТ

Від редакторів	7
Коротка біографічна довідка	7
Передмова	8
Побудова словника	9
Перелік українських та англійських скорочень	10
Англійсько-український словник-довідник інженерії доквілля	11
Додаток 1. Словник назв і документів урядових установ в англійських державах	285
Додаток 2. Український алфавітний покажчик	303
Додаток 3. Перелік міністерств справ доквілля в англійських державах	397
Література	398

ВІД РЕДАКТОРІВ

У сучасній українській термінографії англійсько-український словник-довідник Т.Балабана займає особливе місце. По-перше, ця праця є першою у такій всеохопній і водночас життєво необхідній царині знань як інженерія довілля, по-друге, словник уклав висококваліфікований інженер – українець з американської діаспори. Здавалося б, нічого особливого в цьому нема. Проте саме ці чинники виявились найоптимальнішим поєднанням для того, щоб належним чином укласти саме фаховий двомовний, у даному разі, – англійсько-український словник. Крім того, автор, на відміну від українців з України, екологічно стерильний від “братерського” впливу російської мови і, щонайважливіше, в нього відсутні радянські “вітаміни”, якими виховували всіх, хто жив за тоталітарних часів “розвинутого соціалізму”. У нього просто цього нема! Зате він не лише зберіг мову батьків і передав її своїм синам, але й далеко від Батьківщини самотужки удосконалював її настільки, наскільки була змога це робити в чужинецьких умовах. Врешті-решт утілив у життя свою давню мрію – склав словник, який досить широко охоплює (разом з елементами технічної лексики) фахову термінологію інженерії довілля та суміжні до неї терміни. Важливо також підкреслити, що цей словник-довідник буде корисним не лише фахівцям з даної галузі, але й всім тим, хто не байдужий до проблем власного довілля в широкому розумінні цього слова.

Саме в цьому полягає особливість і неповторність словника-довідника інженера Т. Балабана. Як і неповторні словники видатних постатей української термінології з нашої діаспори – Анатолія Вовка (Андрія Вільшенка), Ярослава Рудницького, Святослава Караванського, Павла Штепи й інших, поряд з якими належне місце тепер займатиме словник Тимотея Балабана.

Богдан Рицар

КОРОТКА БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

Тимотей Балабан народився 1 травня 1924 р. в селі Константиївка на Тернопільщині. Середню освіту здобув у Львові на філіалі Академічної гімназії. У післявоєнний період (1949 р.) емігрував до США (м. Гюстон, Техас). Вищу освіту здобув у 1960 р. на машинобудівному факультеті Ілінойського політехнічного інституту (*Illinois Institute of Technology, Chicago, Il.*), де згодом працював інженером у Відділі металургії та матеріалів Дослідного інституту (*Research Institute*). Протягом 1964-1966 рр. він працював інженером-дослідником у *Boing Co., Saturn V Project, New Orleans La.* У 1966 р. через сімейні обставини переїхав до Каліфорнії (м. Лос-Анжелес), де 22 роки був на посаді інженера в Управі контролю забруднення повітря (*Los Angeles County Air Pollution Control District, LA Co. APCD*), яка перейменована в 1977 р. на Управу контролю якості повітря Південної Каліфорнії (*South Coast Air Quality Management District, SCAQMD*). У 1977 р. успішно склав іспит і одержав вищу кваліфікацію професійного інженера (*Professional Engineer*) з питань контролю забруднення повітря індустріальними підприємствами. Вийшовши в 1988 р. на пенсію, продовжує надавати фахові консультації з питань захисту довілля.

Упродовж всього життя інженер Т.Балабан був і є думками з Україною, плекав надію зробити свій вклад у її відродження. Стежачи за політичними подіями в Україні, постійно цікавився мовними проблемами, а особливо фаховою термінологією. Ще задовго до проголошення незалежності України почав збирати українські відповідники до англійських термінів з екології та суміжних галузей, а з 1994 р. повністю присвятив свій час праці над англійсько-українським словником-довідником з інженерії довілля. У 1996 р. привіз на 4-у Міжнародну наукову конференцію з проблем української термінології перший варіант рукопису згаданого словника-довідника, запропонувавши Технічному комітетові стандартизації науково-технічної термінології відредагувати його та допомогти підготувати до друку.

ПЕРЕДМОВА

Словосполучення “інженерія довкілля” (англ. *environmental engineering*) як термін сформувався порівняно недавно. Найчастіше в літературі вживається термін *екологія* (від грец. *οικος* – дім, житло, місцеперебування + *...λογία*), який переважно охоплює поняття з біології про відношення рослинних і тваринних організмів та утворюваних ними груп чи угруповань (суспільств) між собою і з навколишнім середовищем – довкіллям. З розвитком науки і техніки людина активно втрутилась у середовище свого існування, завдаючи шкоди не лише довкіллю, але ставлячи під загрозу власне життя і життя майбутніх поколінь. У зв’язку з цим різко зросла потреба навести лад як у власному домі, так і за його межами – довкіллі, що і спонукало постійно вживати державних і міжнародних заходів для раціонального використання, відновлення і охорони природних ресурсів від руйнування, забруднення і вичерпання. Очевидно, що такий екологічний підхід вимагає певних інженерних знань, що, власне, й сформувало нову галузь – інженерію довкілля, яка щораз більше розвивається. Тому сьогодні нею цікавиться не лише широке коло фахівців з різних галузей знань, від яких залежить стан довкілля, але й окремі приватні особи.

Розуміючи важливість ролі термінології та відчуваючи потребу в англійсько-українському технічному словнику з інженерії довкілля, укладач поставив собі нелегке завдання – заповнити, наскільки це можливо, цю прогалину та укласти практичний словник-довідник для працівників державних установ, керівників підприємств, інженерів, науковців і студентів, які цікавляться підходами і способами розв’язання проблем нагляду за забрудненням та захистом природного довкілля як в англійських країнах, так і в своїй рідній Україні.

Даний словник-довідник формувалася в особистих записках протягом двадцятидворічної моєї праці як інженера Управи контролю забруднення повітря регіону Лос-Анжелеса та Каліфорнії (США), а після об’єднання кількох сусідніх регіонів – як інженера Управи контролю якості повітря прибережних районів Південної Каліфорнії. Упорядковані записи викладено у формі словника-довідника, які протягом трьох років вже після мого виходу на пенсію доповнювались потрібними додатковими статтями та поясненнями. Тому в цьому словнику-довіднику користувач знайде передусім терміни тої частини екології, яка стосується нагляду за забрудненням повітря, води й землі та захисту довкілля.

Словник-довідник містить вибрані укладачем інженерні, медичні, біологічні та правничі терміни і скорочення, найчастіше вживані в технічній літературі та законах англійських країн. Оскільки забруднення довкілля започатковано діяльністю людини в домашніх умовах (домашні відходи), у промисловості (викиди в повітря, ґрунт, річки, море), в полі (штучні добрива, отрутохімікати - пестициди і гербіциди), у цьому словнику можна також знайти терміни, які стосуються наслідків забруднення довкілля, що впливають на здоров’я людей та на розвиток рослинного і тваринного світу.

Українські відповідники та тлумачну лексику до них упорядковано за нормами Українського правопису 1929 року, користуючись збірником “Правописним словником” Григорія Голоскевича, Київ, 1930 р., а також Модерною українською номенклатурою неорганічної хемії Андрія Вільшенка (псевдонім Анатоль Вовк) (проект), частина 1, НТШ, Нью-Йорк, 1962 р. (наступні частини ще не появились), і засадами Термінологічної правописної конвенції, схваленої учасниками міжнародної конференції “Фізика в Україні”, Київ, 1993 р. Редакція української частини опрацьована редакційною колегією при Технічному комітеті стандартизації науково-технічної термінології Держстандарту та Міністерства освіти і науки України, до якої увійшли провідні вчені Державного університету “Львівська політехніка”.

Укладач словника-довідника висловлює найщирішу подяку п. Левкові Касперському, викладачеві та керівникові комп’ютерних лабораторій Каліфорнійського державного університету, Нортридж, Каліфорнія, США, за комп’ютерне оформлення рукопису, панні Марії А. Латишевській, керівнику бібліотеки Міністерства довкілля Канади, Довнсв’ю, Онтаріо, Канада, за надану інформацію з проблем і законодавства стосовно довкілля Канади і Великобританії, своїй улюбленій дружині Лідії за її душевну підтримку і терпеливість.

Гранада Гілс, Каліфорнія, США

Тимотей Балабан

ПОБУДОВА СЛОВНИКА

Даний словник-довідник побудовано на загально прийнятих засадах термінографії, які властиві двомовним словникам з елементами технічної лексики. На відміну від тлумачних словників, які дають тлумачення всіх базових (реєстрових) слів, цей словник-довідник подає українською мовою пояснення чи довідку для переважної більшості базових англійських термінів чи виразів.

Англійські терміни, їх синоніми та скорочення (абревіатури), упорядковані за абеткою, подано погрубленим шрифтом, їх українські відповідники – звичайним шрифтом, а пояснювальна лексика англійського терміна – погрубленим курсивом. Додаткова інформація (пояснення, довідки) в українській частині подається в дужках курсивом. Англійський термін, на який посилаються з української частини словника, подається погрубленим курсивом. Наприклад:

DDT *див. dichlorodiphenyltrichloroethane*

dichlorodiphenyltrichloroethane [DDT] ($C_{12}H_4Cl_5$)
дихлородифенілтрихлоретан (*отруйна речовина у вигляді кристалів або порошку, уживана в обмежених умовах як шкідниковий [пестицид] і травобий [гербіцид]; біохемічно не розкладається*)

Словник укладено за абетково-гніздовим способом, згідно з яким похідні англійські слова чи група слів, які разом з базовим словом складають гніздо, розміщено в цьому гнізді за абеткою. У складі похідного англійського терміна базове слово у гнізді скорочується до першої літери з крапкою: наприклад, похідний термін **exhaust fan** базового слова **exhaust** подається як **e. fan**.

Граматичні форми англійських слів позначаються скорочено так: іменник – (*i*), дієслово – (*d*), прикметник – (*nk*), дієприкметник – (*dnk*), прислівник – (*nc*), дієприслівник – (*dnc*), прийменник – (*ny*), числівник – (*nc*), префікс – (*преф*), сполучник – (*cn*). В окремих випадках вживаються умовні скорочення галузей, як наприклад: *агр.* – агрономія, *геол.* – геологія, *гідр.* – гідротехніка, *фіз.* – фізика, *хем.* – хемія тощо.

Англійські синоніми та скорочення розміщено після базового терміна і розділено комами. Квадратні дужки вжито для рівноцінної заміни переддужкового слова (чи слів) на слово (чи слів), що є в дужках. Близькі за значенням синоніми українського відповідника (в широкому розумінні) розділено комою, а далекі – крапкою з комою. Крапкою з комою розділено також різні частини мови. Наприклад:

exhaust (*i*) випуск, викид (*газів, повітря*); витягування (*пилу помпою*); випускна [викидна] труба; (*d*) випускати, викидати (*гази, повітря*), витягувати (*пил помпою*); (*nk*) випускний, викидний, витяжний

e. fan викидна крильчатка [віяло]

e. gas випускний [викидний] газ

e. manifold випускний [викидний, витяжний] патрубок [трубопровід]

Власні назви державних установ, програм, законів, тощо та їх скорочення винесено в окрему частину словника (див. Додаток 1). Наприклад:

ECSL *див. Enforcement Compliance Schedule Letter*

Enforcement Compliance Schedule Letter [ECSL] *US EPA* Лист-розклад законопослушності

EPA *див. Environmental Protection Agency*

Environmental Protection Agency [EPA] *US* Агенство захисту довкілля

Показчик українських термінів (Додаток 2) містить основні українські відповідники до ключових англійських слів. З кожної полінійміної низки (розділеної крапкою з комою) взято одне (перше) українське слово.

УКРАЇНСЬКІ СКОРОЧЕННЯ

<i>авт.</i>	автомобілі	<i>метеор.</i>	метеорологія	<i>мин.</i>	минулий час
<i>анат.</i>	анатомія	<i>мінер.</i>	мінералогія	<i>мн.</i>	множина
<i>банк.</i>	банківська справа	<i>муз.</i>	музика	<i>пй</i>	прийменник
<i>біол.</i>	біологія	<i>нафт.</i>	нафтопродукти	<i>пк</i>	прикметник
<i>біохем.</i>	біохемія	<i>орн.</i>	орнітологія	<i>преф</i>	префікс
<i>бот.</i>	ботаніка	<i>с.-г.</i>	сільське господарство	<i>пс</i>	прислівник
<i>вет.</i>	ветеринарія	<i>спорт.</i>	спортивний	<i>сп</i>	сполучник
<i>військ.</i>	військовий	<i>техн.</i>	техніка	<i>чс</i>	числівник
<i>геогр.</i>	географія	<i>токс.</i>	токсикологія	БСК	BOD , біологічне споживання кисню
<i>геол.</i>	геологія	<i>фіз.</i>	фізика	ВООЗ	WHO , Всесвітня організація охорони здоров'я
<i>гідр.</i>	гідроліка	<i>фін.</i>	фінанси	ДДТ	DDT
<i>гірн.</i>	гірництво	<i>хем.</i>	хемія	ЗІЗ	засоби індивідуального захисту
<i>грам.</i>	граматика	<i>юр.</i>	юриспруденція	ЗУЕ	DRE , (з)нищівна й усувна ефективність кисню
<i>див.</i>	дивись	<i>амер.</i>	американський термін	КФП	– Кодекс федеральних правил США
<i>друж.</i>	друкарство	<i>англ.</i>	англійський термін		
<i>екон.</i>	економіка	<i>розм.</i>	розмовний вислів		
<i>ел.</i>	електротехніка	<i>д</i>	дієслово		
<i>зал.</i>	залізниця	<i>дпк</i>	дісприкметник		
<i>зоол.</i>	зоологія	<i>дпс</i>	дісприслівник		
<i>іму.</i>	імунологія	<i>і</i>	іменник		
<i>лісн.</i>	лісівництво				
<i>мат.</i>	математика				
<i>мед.</i>	медицина				
<i>мет.</i>	металургія				

АНГЛІЙСЬКІ СКОРОЧЕННЯ

Austr.	Австралія	N.Z.	Нова Зеландія
Can.	Канада	US	Сполучені Штати Америки
UK [Grt.B.]	Великобританія		

АНГЛІЙСЬКА АБЕТКА

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn

Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

УКРАЇНСЬКА АБЕТКА

Аа Бб Вв Гг Іг Дд Ее Єе Жж Зз Ии Іі Її Йй Кк Лл Мм Нн

Оо Пп Рр Сс Тт Уу Фф Хх Цц Чч Шш Щщ Ъ ъ Юю Яя

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

**АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ
СЛОВНИК-ДОВІДНИК
ІНЖЕНЕРІЇ ДОВКІЛЛЯ**

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

A

A/B/N *див. acid/base/neutral*

A/C *див. air-to-cloth ratio*

AA *див. atomic absorption, atmospheric absorption*

AAS *див. atomic absorption spectrophotometer*

abandon покидати, залишати; відмовлятися

abandoned покинутий, залишений

a. site покинуте місце, залишена ділянка (ділянка, де зберігалося або скидалося сміття та небезпечні відходи)

abandonmed залишення; занедбаність

abate усувати (*неприємний запах*); ослаблювати(ся) (*хвороба*); зменшувати (*податки*); анулювати; припиняти (*діяльність, виробництво, викиди*)

Abatement Order [AO] наказ припинення діяльності (*судова постанова або наказ державної установи припинити викиди забруднювальних речовин, конкретні процеси виробництва чи діяльність цілого підприємства*)

abbreviate скорочувати

abbreviation скорочення, абревіатура

abdicate зрікатися, відмовлятися

abdication зречення, відмова

abdomen череву, живіт; черевна порожнина

aberrance відхилення, збочення; блуд

aberrant відхильний, ненормальний; помилковий, хибний

aberration відхилення, помилка, аберація

abeyance очікування, стан непевності; безвладність; припинення

abhor мати відразу, ненавидіти

abhorrence відраза, огида; відраза[огидо]збуджувач

abhorrent відразливий, огидний; відраза[огидо]збуджувальний; несумісний

abide перебувати, жити; залишатися; чекати; витримувати, зносити, терпіти, піддаватися, дотримуватися

a. by rules дотримуватися правил

abiding постійний, тривалий, сталий

ability вміння, здатність, змога

abjure зрікатися, відмовлятися

ablation *фіз.* танення, розтавання (*льоду*), абляція; *геол.* розмивання (*порід*), водна ерозія (*геологічних порід*); *мед.* усунення (*хірургічне*), ампутація

ablaze (*нк*) полум'яний; (*нс*) у вогні, у полум'ї

able здібний, здатний; спроможний

abloom у цвіту; квітучий

abnegate заперечувати; відмовлятися, відмовляти (собі); зрікатися

abnegation заперечування; відмовлення, зречення; самопожертва

abnormal ненормальний, неправильний

aboard (*нс*) на чомусь, у чомусь, на щось, у щось (*напр., плити на кораблі, сідати на корабель, сидіти у вагоні, сідати у вагон, бути призначеним у комісію, бути в комісії*)

abode житло, місце перебування [побуту], помешкання

abolish усувати, касувати, ліквідувати, покидати (*звичай*), зносити (*кріпацтво*)

abolition усунення, скасування, ліквідація

abound бути багатим на, рясніти (*чимось*)

above (*нс*) угорі, вище; (*ні*) над, понад, вище, більш як; (*нк*) вищезначений

a.-board (*нк*) чесний, відвертий; (*нс*) чесно, відверто

abrade здирати, стирати, змивати, шліфувати

abrasion здирання, стирання, змивання, зношування, шліфування

abrasive (*i*) абразивний [шліфувальний] матеріал; (*нк*) обдиральний, розмивальний, шліфувальний

a. blasting абразивноструминне очищення, очищальна пила, піскоструминне очищення

a. blasting cabinet кабіна для абразивноструминного очищення

a. blasting chamber камера для абразивноструминного очищення

a. blasting elevator вантажопідіймач для абразивноструминного матеріалу

a. blasting material абразивноструминний матеріал

a. blasting room кімната для абразивноструминного очищення

a. blasting saw абразивноструминна відрізна пила [пила]

a. blasting separator відокремлювач [сепаратор] абразивного матеріалу

a. blasting wheel абразивноструминне колесо

abrasive

- a. cutoff saw** абразивна відрізна пилака
- a. grinding wheel** абразивне шліфувальне колесо, точило
- a. saw** відрізувальна [абразивна] пила
- abridge** розставити за абеткою [в абетковому порядку]
- abridgement** розставлення за абеткою
- abrupt** різкий, крутий, раптовий
- ABS** *див. alkylbenzene sulfonate*
- abscess** нарив; гнійник, абсцес, гнійка
- abscissa** *мат.* абсциса
- abscission** опадання листя; відрізання, ампутація
- absence** відсутність
- absent** відсутній
- absolute** (*i*) абсолют; (*нк*) абсолютний
- a. error** абсолютна помилка, абсолютне відхилення (від норми)
- a. humidity** абсолютна вологість
- a. lethal concentration CL₁₀₀** концентрація абсолютно смертельна (*найменша концентрація отрути в об'єктах довкілля, від якої гине 100% підослідних тварин*)
- a. lethal dose DL₁₀₀** доза абсолютно смертельна (*найменша кількість отрути, що зумовлює загибель 100% підослідних тварин*)
- a. pressure** абсолютний тиск
- a. temperature** абсолютна температура
- a. turbidity** абсолютна каламутність (*відносне послаблення розсіяного світла, що проходить через пробу води*)
- a. value** абсолютна вартість
- a. zero** абсолютний нуль
- absolve** звільняти (*від обов'язку*); вибачати
- absolvent** звільнювач (*від обов'язку*); вибачник (*той, хто вибачає*)
- absorb** вбирати, всмоктувати, абсорбувати
- absorbance** вбиральність; оптична густина [щільність]
- absorbed dose effect relationship** *див. uptake/effect relationship*
- absorbed dose/response relationship** [uptake/response relationship] зв'язок нагромадження (шкідливої речовини) з реакцією (*зв'язок встановлюють за кількістю особин з кількісно встановленою величиною якісно визначеної специфічної біологічної реакції в групі тварин*)
- absorbent** (*i*) вбиральна [абсорбційна] речовина; (*нк*) поглинальний, абсорбційний

acceptability

- a. band** шар вбирання [абсорбції]
- a. coefficient** стала [коефіцієнт] вбирання [поглинання, абсорбції] (*відношення поглиненої хемічної речовини до її кількості, поступленої в організм*)
- a. drier** вбиральна [абсорбційна] сушарка
- a. factor** фактор вбирання, поглинання [абсорбції]
- a. field** поле фільтрації (*складова частина ста(н)ції очищення стічних вод*)
- a. intake** водозабірна споруда (для забирання води з водоймища)
- a. lagoon** поглинальний нагромаджувач [лагуна, ставок] (*для фільтрації стічних вод*)
- a. tower** вбиральна вежа, абсорбційна колона
- absorber** поглинальна колона [споруда], стрижень (ядерного реактора), вбиральний фільтр; поглинальна речовина, абсорбент
- absorption** поглинання, вбирання, всмоктування, абсорбція
- a. band** смуга [шар] поглинання [абсорбції]
- absorptivity** вбиральність, абсорбтивність; коефіцієнт вбирання [абсорбції]
- absterge** очищати, промивати
- abstergent** (*i*) очисна [промивальна] речовина [середовище] (*мило*); (*нк*) очисний, промивальний
- abstract** (*i*) короткий зміст, сутність; (*д*) вилучати, віднімати; абстрагувати
- abund** бути багатим на
- abundance** достаток, багатство
- abundant** рясний, багатий
- abuse** (*i*) зловживання, образа; (*д*) зловживати, ображати
- abut** примикати, межувати
- abutment** межа; опертя, підпора, п'ята; контрфорс
- abyss** безодня, пропасть
- abyssal zone** глибинна зона; дно глибокого моря
- AC** *див. alternating current*
- acaricides** акарициди (*пестициди, застосовувані для боротьби з кліщами*)
- accelerate** пришвидшувати
- acceleration** пришвидшування, акселерація
- accelerator** пришвидшувач, акселератор
- accept** приймати (*щось*); погоджуватися (*на щось*)
- acceptability** прийнятність, прийнятливість

A

acceptable

acceptable прийнятний, задовільний; згідний з (певними) вимогами

a. daily intake [ADI, a. intake rates (daily average)] допускна [дозволена, стерпна] добова норма [доза] приймання [споживання, надходження] (хемічних чи радіоактивних речовин), акцептована щоденна доза, допускне добове поступлення, допускна швидкість надходження

a. intake rates (daily average) прийнятна швидкість поступлення [надходження] речовини (в організм) за добу (часто в умовах тривалого впливу)

a. limit допускна межа [ліміт] (межа, прийнятна для регульовального органу)

a. quality level [AQL] прийнятний [допускний] рівень якості

a. weekly intake [AWI, a. intake (weekly average)] допускне надходження [поступлення] за тиждень, допускна швидкість поступлення (середньотижнева) (швидкість поступлення [надходження] в організм, оцінена за період одного тижня, часто в умовах тривалого впливу)

access (і) доступ, прохід, підхід; (д) доступати, проходити, підходити

a. panel стінка [плита, панель] (камери чи кімнати)

accident випадок, аварія (процес, що створює ураження для населення, персоналу, довкілля і самого промислового підприємства)

a. exposure випадковий вплив [дія] (вплив речовин внаслідок аварії на промислового підприємстві, внаслідок випадкового вживання забрудненої їжі тощо)

acclimate пристосуватися до підсоння [осоння, клімату, обставин], призвичаюватися, акліматизуватися

acclimation [acclimatization] пристосування до клімату, акліматизація

accommodate пристосуватися; робити послугу, давати притулок

accommodating послужливий, зговірливий, згідливий

accommodation вигода, зручність; притулок, приміщення, акомодация (пристосування)

accompany супроводити, проводити

accomplish завершувати, виконувати, закінчувати

accomplished завершений, закінчений; освічений, культурний

acetylene

accomplishment виконання, досягнення, завершення; благоустрій, впорядкованість

accord (і) згода, злагода, співзвучність, гармонія; (д) бути погодженим, відповідати (чомусь); давати, надавати (нагороду, дозвіл)

accordance згода

account (і) рахунок, розрахунок; звіт, торговельний баланс; думка, підстава, значення; (д) рахувати, вважати за

a. for подавати звіт, пояснювати

accredit уповноважувати, довіряти, акредитувати

accreditation офіційне визнання, акредитація

accrete (нк) зростий; (д) зростати(ся); обростати

accretion нарощення, збільшення, розростання, приріст

accretive нарощений, нарощуваний, доточений, доточуваний

accrue наростати, збільшувати(ся)

accumulate нагромаджувати(ся), скупчувати(ся), акумулювати(ся)

accumulation нагромадження, скупчення, акумуляція, збирання, зосередження

accuracy точність, правильність, влучність, акуратність

accurate точний, правильний, влучний, акуратний

accusal звинувачення, звинувачення

accusation звинувачування, звинувачення, обвинувальний акт

accuse звинувачувати

acetaldehyde CH_3CHO оцтовий альдегід (легкозаймиста, отруйна і вибухова рідина; застосовують у виробництві органічних сполук)

acetic оцтовий

a. acid CH_3COOH оцтова кислота (кухонний оцет містить 4 - 8% оцтової кислоти)

a. anhydride $(\text{CH}_3\text{CO})_2\text{O}$ оцтовий ангідрид (ідка кородувальна рідина; застосовують у виробництві целюлозних волокон і пластмас, фармацевтичних препаратів, фарб, парфум, вибухових речовин тощо)

acetone CH_3COCH_3 ацетон (займиста, середньо токсична рідина; вживають у виробництві розчинників)

acetylene HCCH ацетилен (легкозаймистий, вибуховий газ; використовують у виробництві хемічних продуктів, у зварюванні та різанні металів)

a. gas fuel ацетиленове газове паливо

ACFM

action

ACFM *div.* **actual cubic feet per minute**

ACH *div.* **air changes per hour**

ache (i) біль; (d) боліти; сильно [до болю] прагнути

acheless безболісний

achieve досягати, виконувати, завершувати

achievement досягнення, виконання, завершення, подвиг

achromatic безкольоровий, ахроматичний; хворий на дальтонізм (*нездатність розрізняти кольори*)

acid (i) кислота; (нк) кислотний

a. aerosol кислотна аерозольна частинка, кислотний аерозоль

a./base/neutral [A/B/N] хем. кислота/основа/нейтральне середовище

a. bright dip кислотне полірувальне травлення, витравлення

a. deposition кислотне покриття, кислотний осад

a. dipping кислотне травлення, витравлення

a. dissociation [ionization constant] K_a константа дисоціації [йонізації] кислоти

a. drift кислотний дрейф (*здатність до кислотоутворення в процесі зберігання деяких продуктів*)

a. egg [blowcase] кислотне монтежю (*герметична яйцевидна посудина для зберігання і переміщування кислот або інших рідин стиснутим повітрям на виробництві*)

a. fast bacteria кислотостійкі бактерії

a. fog кислотна мряка [туман]

a. former [acid forming bacteria] утворювач кислоти; кислототвірні бактерії

a. forming bacteria *div.* **acid former**

a. mine discharge кислотний викид шахти, кислі шахтні води

a. rain кислотний дощ

a. water кисла вода

acidification окиснення [оксидация]

acidity кислотність

acknowledge визнавати, підтверджувати; нагороджувати, бути вдячним

acknowledgement визнання; підтвердження, засвідчення; вдячність

ACLs *div.* **Alternate Concentration Limits**

ACM *div.* **asbestos-containing material**

acoustic звуковий, акустичний

a. velocity звукова швидкість

acoustical звуковий, акустичний

a. lining звуковбиральна підбійка, звукопоглинальна прокладка [підкладка]

a. materials звуковбиральні [звукопоглинальні] речовини [матеріали]

acquire набувати, досягати; оволодівати; вивчати

acquisition набуття

acquisition (i) надбання, досягнення; (d) набувати, досягати

acre-foot *US* акрофут ($1,233.49 \text{ м}^3$; кількість води для затоплення одного акра (0,4 га) на один фут (30 см))

acrolein (odors from varnish cooking) акролеїн (запахи під час варіння лаку)

across впоперек; на тому боці; на той бік

acrylic акриловий

a. acid $\text{H}_2\text{C}:\text{CHCOOH}$ акрилова кислота (*отруйна через вдихання, шкіроподразнювальна*)

a. fiber $\text{CH}_2\text{CH}(\text{CN})$ акрилове волокно [акрилонітріл, нітрил акрилової кислоти, ціянистий вініл] (*отруйне під час випаровування, легкозаймисте*)

a. polymer акриловий полімер, поліакрило[нітрил]нітрон

a. resin (полі)акрилова смола

act (i) акт, вчинок, чин, закон, документ; (d) діяти, поводитися, грати роль

acting виконувач обов'язків; чинний, діяльний

actinic range $\text{Ac}^{89} - \text{Lw}^{103}$ ряд [група] актинію

actinide актинідний

a. series $\text{Ac}^{89} - \text{Lw}^{103}$ актинідний ряд (*радіоактивних елементів*)

actinium Ac актиній (*радіоактивний, отруйний метал, акумулюється в кістках; має 11 ізотопів, період напіврозпаду найстійкішого [найстабільнішого] ізотопу 227 становить 21,8 років; ізотоп 225 використовують як радіоактивний індикатор*)

actinolite суміш силікатів кальцію, заліза та магнію (*рід азбесту*)

actinomycetes с.-г. актиноміцети (*грунтові бактерії*)

action дія, діяльність, захід, чин, акція; судове звинувачення, судовий позов, судовий процес

a. level [AL] рівень заходів (*рівень забруднення, який вимагає негайних протизаходів*); рівень перевіряння (забрудненої води) (*перевіряють медичними пробами*); аварійний рівень (*рівень води, коли вмикається сигнал, допоміжний вузол тощо*)

action

- a. spectrum** спектр дії
- activate** активувати
- activated** активований
- a. carbon** активоване вугілля
- a. carbon adsorber** активовановугільний поглинач [адсорбер]
- a. carbon adsorption** поглинання [адсорбція] активованим вугіллям
- a. carbon breakpoint** точка насичення (*момент проскоку активованого вугілля*)
- a. carbon heat of adsorption** теплота поглинання [адсорбції] активованим вугіллям
- a. carbon retentivity** поглинальна спроможність активованого вугілля
- a. carbon saturation** насичення [насиченість] активованого вугілля
- a. charcoal [a. carbon]** активоване (деревне) вугілля
- a. sludge (in an aeration tank)** активований намул (в аераційному збірнику [аероцистерні])
- a. sludge process** оброблення активованого намулу
- activation** запускання, вмикання, активація
- a. energy** енергія запускання [активації]
- a. sewage** активований намул (*використовуваний як добриво після вторинного очищення стічних вод*)
- a. sludge return** повернення активованого намулу (*для очищення в аероцистерні, для участі в новому циклі очищення*)
- a. sludge treatment** очищення стічних вод активованим намулом (*в аероцистернах*)
- a. sludge volume index** індекс об'єму активованого намулу (*об'єм, що займає 1 г намулу після 30-и хв відстоювання аерованої рідини*)
- a. water** активована вода (*оброблена йонізаційним випромінюванням*)
- active** дійсний; чинний, дієвий, активний, дійовий, діяльний; жвавий, енергійний
- a. conservation pool** об'єм спрацьовування, робочий об'єм водосховища
- activity** діяльність, активність; спритність; поживлення
- a. level** рівень діяльності [активності]
- actual** дійсний; поточний, сучасний
- a. cubic feet per minute [ACFM]** витрата у кубічних футах за хвилину
- acute** гострий, короткочасний, критичний, наглий, суворий, бурхливий

additional

- a. consequences** гострий наслідок (*наслідок ураження (травма, смерть) протягом години*)
- a. effects** гостре ураження (*протягом години*)
- a. exposure** короткочасне [критичне] наświetлювання [виставляння, піддавання дії]
- a. hazard** гостра небезпека (*тривалість якої не перевищує години*)
- a. health effect** короткочасний [негативний] вплив на здоров'я
- a. intoxication** гостра інтоксикація (*клінічно виявлений результат одноразового або короткочасного впливу отрути*)
- a. irritant** гострий [короткочасний] подразнювач
- a. lethal toxicity** гостра летальна токсичність (*напр., води*)
- a. pollution** сильне забруднення (*напр., водного об'єкта стічними водами*)
- a. spill** розлиття отруйної [небезпечної] речовини
- a. threshold** поріг гострої токсичності
- a. toxicity** гострий [короткочасний] токсичний наслідок, гостре отруєння
- ad hoc sample [random sample]** разова проба
- ad nullum** до нуля, цілковито, зовсім (*скасувати, анулювати, знищувати*)
- ad nullum** скасовувати, анулювати; знищувати, нехтувати
- adapt** припасовувати(ся), пристосовувати(ся); переробляти, засвоювати; адаптувати(ся)
- adaptation** припасовування, пристосування; перероблення, засвоєння; адаптація
- a. to effects of chemicals** адаптація до впливу [дії] хемічних речовин (*справжнє [дійсне, істинне] пристосування організму до змін довкілля, яке проходить без зворотних порушень цієї біологічної системи і без перевищення нормальної [гомеостатичної] здатності її реагування*)
- a. to toxicant action** адаптація до дії токсиканта
- add** додавати, збільшувати, прилучати, складати
- addition** додаток, доповнення; додавання; домішка
- additional** додатковий, доповнювальний, доповнюваний, додаваний

additive

additive (*i*) додаток, домішка;
(*нк*) домішува(ль)ний, нагромаджува(ль)ний

a. effect нагромаджений вислід [результат], сукупний ефект (*токсичний ефект сукупної дії кількох токсикантів, який дорівнює сумі їх ефектів*)

additivity адитивність (*феномен адитивних ефектів, індуційованих комбінованим впливом*) *див. summation*

a. reagent домішуваний реагент [реактив]

address (*i*) звернення, промова, прохання; адреса; (*д*) звертатися, спрямовувати(ся); адресувати

a. the problem зайнятися проблемою [задачею]

adenoids поліпи, аденоїди (*залозиста пухлина носоглотки*)

adenoma доброякісна залозна [залозиста] пухлина

adenosine triphosphate [ATP] $C_{10}H_{16}N_5O_{13}P_3$ аденозинтрифосфорна кислота [АТФ], трифосфорний ефір аденозину (*нуклеотид, що міститься в усіх живих клітинах рослинних і тваринних організмів і відіграє велику роль у зберіганні енергії для хемічних реакцій під час обміну речовин*)

adequacy відповідність, достатність, адекватність

adequate відповідний, достатній, адекватний

adequately відповідно, достатньо, адекватно

adhere прилипати; дотримуватися, триматися; бути [залишатися] вірним

adhesion прилипання, адгезія, зчіплення

adhesive (*i*) клей, адгезив; (*нк*) липкий, клейкий

a. primer ґрунтовний клей [адгезив]

ADI *див. acceptable daily intake*

adiabatic адіабатичний (*без допливу або відпливу тепла*)

a. drier адіабатична сушарка

a. lapse rate коефіцієнт адіабатичного спаду (*атмосферної температури*)

a. process адіабатичний процес

a. saturation адіабатичне насичення

adipose (*i*) тваринний жир, сало; (*нк*) жирний, масний

adjacent суміжний, прилеглий, сусідній

a. waters *юр.* прилегли (морські) води

adjoin приєднувати, з'єднувати; прилягати, межувати

adjourn *юр.* відтермінувати, відрочувати, відкладати; припиняти (*збори*), розходитися

adsorbent

adjournment *юр.* відтермінування, відрочення, відкладення, перерва

adjudge *юр.* судити, присуджувати

adjudgement *юр.* судова ухвала [рішення], присуд

adjudicate *юр.* судити, виносити присуд [ухвалу], присуджувати

adjust пристос(ов)увати(ся), погоджувати(ся); підрегулювати, налагоджувати

adjustment пристос(ов)ування, погодження, погоджування, підрегулюв(у)вання, налагодження, налагоджування

administer управляти, керувати, приймати присягу; давати, призначати; чинити; накладати

administrative адміністративний, адміністративно-господарський, виконавчий, керівний

a. controls адміністративне керування [регулювання], адміністративна перевірка, адміністративний нагляд

a. law адміністративний закон, адміністративне право

a. record архів діяльності адміністративної управи

administrator управитель, виконавець офіційних обов'язків, адміністратор

admission припущення; доступ, вхід, вступ; визнання, признання (*в суді*)

admit припускати; впускати; дозволяти, поступатися; визнавати, признавати(ся)

admittance доступ, вхід; дозвіл на вхід; *ел.* повна провідність

admix домішувати(ся)

admixture домішка, суміш

admonish виносити догану (*судову*), ганити; застерігати, нагадувати, попереджувати

admonishment [admonition] догана (*судова*), застерігання, остерігання; нагадування, зауваження

adopt приймати, засвоювати, запозичати; усиновляти

adoption прийняття, засвоєння, запозичення; добір, підбір; усиновлення

adsorb поглинати, вбирати, адсорбувати

adsorbate (*i*) поглинена [увібрана] речовина, адсорбат; (*нк*) поглинутий, увібраний, адсорбований

adsorbent (*i*) поглинальна [вбиральна] речовина, адсорбент; (*нк*) поглинальний, вбиральний, адсорбувальний

a. drier поглинальна [адсорбувальна] сушарка

adsorber

adsorber (*i*) поглинальна споруда, адсорбер; (*нк*) поглинальний, адсорбний

a. continuous поглинальна споруда [адсорбер] безперервної дії

a. fixed bed нерухомосшарувата поглинальна споруда [адсорбер]

adsorption (*i*) поглинання, вбирання, адсорбція; (*нк*) поглинальний, вбиральний, адсорбний

a. bed поглинальна [вбиральна, адсорбна] верства [шар]

a. breakthrough curve крива прориву поглинальної [вбиральної, адсорбної] верстви [шару]

a. -desorption поглинання-виділення, вбирання-виділення, адсорбція-десорбція

a. -desorption fluidized bed псевдорозріджена верства [шар] у процесі адсорбції-десорбції [поглинання-виділення, увібрання-виділення]

a. -desorption fluidized bed systems споруда з адсорбно-десорбним зрідженим шаром

a. equilibrium рівновага адсорбції [вбирання, поглинання]

a. isotherm test [AI test] проба ізотермічного поглинання [вбирання, адсорбції] хемічних речовин ґрунтом

a. packed column адсорбційна [поглинальна, вбиральна] насадна колона

a. plate column адсорбційна [поглинальна, вбиральна] плитова колона

a. rate швидкість поглинання [вбирання, адсорбції]

adsorptive поглинальний, вбиральний, адсорбційний

a. bubble separation бульбашкопоглинальне [бульбашковбиральне, бульбашкоадсорбційне] вилучення [відокремлення, сепарація]

a. capacity поглинальна [вбиральна, адсорбційна] місткість [потужність]

ADT *див. average daily traffic*

adulterate (*нк*) підроблений, фальсифікований; (*д*) підробляти, фальсифікувати; домішувати

adulteration підробка, фальсифікат; підроблення, фальсифікація; домішування

adust спалений сонцем, зсохлий від спеки, засмаглий; злісний, журний, зажурений, скорботний

advance (*i*) поступання (вперед); поліпшення, поступ, прогрес; аванс, позичка; (*д*) поступати,

aeration

досягати успіхів, прогресувати, розвиватися; удосконалюватися; позичати

advanced передовий, розвинутий, прогресивний

a. notice of proposed rule making [ANPR] попереднє повідомлення щодо пропонованого формування правил

a. secondary wastewater treatment plant передове [прогресивне] вторинне устаткування для очищення стічної води

a. tertiary wastewater treatment plant передове [прогресивне] третинне устаткування для очищення стічної води

a. treated wastewater прогресивно очищена стічна вода (*після передового [прогресивного] очищення*)

a. wastewater treatment plant передове [прогресивне] устаткування для очищення стічної води

advection *метеор.* адвекція (*горизонтальне пересування повітряного забруднення вітром*)

adverse шкідливий, несприятливий, ворожий; протилежний, негативний

a. effect шкідливий [несприятливий, протилежний] вплив [наслідок, результат, ефект, дія, чин], негативний ефект (*щодо стану здоров'я та самопочуття організму*)

adversely шкідливо, несприятливо, вороже; протилежно

a. affected шкідливо уражений (*хворобою*)

advice (*i*) порада; повідомлення

advise (*д*) радити; повідомляти

adviser *див. advisor*

advisor [adviser] радник, дорадник, консультант

advisory дорадчий, консультативний

advocate (*i*) прихильник, оборонець, адвокат; (*д*) підтримувати, обстоювати, пропагувати, обороняти, захищати

aeolian soil вітровий [вітроносний] ґрунт

aerate провітрювати, вентилявати, газувати

aerated grit chamber аерувальний пісковловлювач

a. grit chamber liquor продута повітрям рідина (в аероцистерні)

aeration провітрювання, вентилявання, аерація; газування

a. tank провітрювальна [газувальна] аероцистерна [аераційний збірник]

aeration

- a. tank basin foaming** вспінювання в аероцистерні (*викликається нитчастими організмами, напр., nocardia*)
- aerator solids** тверді речовини намулової суміші (в аероцистерні)
- aerial** повітряний; авіаційне оброблення [обпилювання, оприскування] рослин з літаків [гвинтокрилів, гелікоптерів]
- a. effluents [airborne loading]** повітряні викиди, відпрацьовані гази
- aeroallergens** аероалерген (*повітроносна алерген - речовина, яка викликає алергію - хворобливу реакцію організму на подразнення вдиханим пилом хемічних речовин чи квітковим пилом*)
- aerobic** повітряний, атмосферний, кисневий
- a. bacteria** кисневі бактерії (*бактерії, які можуть жити і розвиватися лише в середовищі з достатньою кількістю кисню*)
- a. decomposition** кисневий розклад, гниття
- a. digestion** кисневе травлення
- a. lagoon** аеробний нагромаджувач [лагуна]
- a. pond** аеробний ставок [водойма]
- aerodynamic** аеродинамічний
- a. diameter** аеродинамічний діаметр
- aerodynamics** аеродинаміка
- aerometric** аерометричний
- aerosol** (*i*) аерозоль (*тверда або рідинна речовина, зависла в повітрі*); (*нк*) аерозольний
- a. adhesive** аерозольна липка [клейка] стрічка
- a. coating** аерозольне нашар(ов)ування [фарбування]
- a. mist** аерозольний туман [(і)мла, мряка]
- a. particle** аерозольна частка
- a. propellant** рушійна речовина аерозоля (*напр., стисненої газ*)
- aerosolized microorganisms** аерозовані мікроорганізми (*знаходяться в повітрі разом з найдрібнішими краплинами води*)
- aerospace** повітряний [авіакосмічний] простір
- a. component** складова частина літака [авіакосмічного корабля]
- a. industry** літакобудівельна [авіакосмічна] промисловість
- aesthetic receiving water effects** естетичний вплив (на води) від прийнятих стічних вод *див. intangible benefits*
- affect** впливати, діяти, зворушувати, уражати; удавати, любити

aggregate

- affidavit** письмове свідчення [підтвердження] під присягою (*також в присутності нотаріуса, який засвідчує підписом і печаткою*)
- affinity** спорідненість, споріднення, близькість; привабливість, потяг
- afford** мати змогу (набути), дозволяти собі (набути)
- afforest** засаджувати лісом
- afforestation** лісонасадження
- aflatoxins** токсини грибоцивілі, афлотоксини, плісенні токсини
- AFR** *див. ait-to-fuel ratio*
- afterburner** допалювач, камера допалювання (повітряної форсунки), автоматичний допалювач, термічний нейтралізатор, споруда [апарат] для спалювання
- a. mixing nozzle** змішувальне сопло [форсунка] допалювача [камери допалювання]
- a. mixing plate** змішувальна плита допалювача [камери допалювання]
- aftereffect of poisons** наслідок дії отруту (*здатність отруту впливати на організм після припинення контакту з ними*)
- against** проти, напроти, на, до
- age** (*i*) вік, літа, доба, епоха; (*d*) старіти, старити, дозрівати, втрачати активність
- a. adjustment** пристосовування, уточнення віку (у статистиці населення)
- a. composition** склад (населення) за віком
- a. distribution** розподіл (населення) за віком
- a. sensitivity** міжвікові відмінності, вікова чутливість
- a. specific rate** смертність у (певній) групі віку (*в епідеміології*)
- a. structure** склад [структура] населення за віком
- agency** підприємство, урядова установа, управа, агенство
- agent** представник, посередник, агент, фактор
- a. orange** гербіцид-знелишувач (*містить три- і двохлорофеноксиоцтову кислоту та незначну кількість діоксину; отруйний, застосовується обмежено*)
- agglomerate** (*i*) суміш, збір, агломерат; (*d*) збирати(ся), скупчувати(ся)
- agglomeration** збирання, скупчення, нагромадження, агломерація
- aggregate** (*i*) сукупність, численність; агрегат; (*d*) збирати, з'єдн(ув)ати; (*нк*) сукупний, спільний; складений

aggregate

- a. gravel** гравій (суміш дрібного заокругленого річкового каміння)
- a. risk** сукупний ризик факторів (сума підрахованих окремих надмірних [крайніх] ризиків захворювань або смертностей серед населення, спричинених дією хемічних або фізичних факторів)
- a. rock** товчений гравій (суміш дрібного товченого каміння)
- aggregated index** складений індекс (якості води у водному об'єкті) *див. composite index*
- aggregation** збір, скупчення
- aggressive** активний, наполегливий, агресивний; задирилий
- agitate** мішати, змішувати, колотити; хвилювати; збуджувати, агітувати
- agitated drier** сушильник-змішувач
- a. drier thin film evaporation [flash evaporation]** випаровування тонкої плівки з перемішуванням (метод очищення)
- agitator** змішувач
- a. drier** сушарка зі змішувачем
- agree** погоджуватися, надаватися
- agreement** договір, згода, угода
- agricultural** сільськогосподарський, аграрний
- a. burning** сільськогосподарське [аграрне] спалювання
- a. runoff** сільськогосподарський [аграрний] стік (поверхнєве або підземне стікання гербіцидів, інсектицидів, погноїв тощо); поверхневий стік зі сільськогосподарських угідь *див. aqueous run-off*
- a. watershed** водозбір з сільськогосподарської території
- agriculture** сільське господарство, агрокультура
- agro-industrial residues** агропромислові залишки (залишкові продукти тваринництва й інших галузей механізованого сільського господарства)
- agronomy** агрономія, наука про хліборобство; агрономія індустриальних відходів
- AI test** *див. adsorption isotherm test*
- aid** (i) допомога, поміч; (d) допомагати
- aide** помічник, асистент
- air** (i) повітря, атмосфера; подув, вітерець; (d) провітрювати; оголошувати, сповіщати, поширювати; (пк) повітряний, авіаційний
- a. basin** повітряний басейн [котловина]
- a. bleed-in** впуск [впускання] повітря
- a. blowing** видування повітря
- a. borne** літальний у повітрі

air

- a. change** зміна [обмін] повітря
- a. changes per hour [ACH]** кратність, кількараровість [кількість] обмінів повітря за годину (*повітрообмін*)
- a. classifier** повітряний сортувач
- a. cleaner** очисник повітря, фільтр для очищення повітря, повітряний сепаратор
- a. cleaning** очищення повітря
- a. conditioner** відсвіжувач [охолоджувач, кондиціонер] повітря
- a. conditioning** відсвіження [охолодження, кондиціонування] повітря
- a. contaminant** забруднювач повітря
- a. deposition** відкладання [покривання, осадження] повітрям [з повітря]
- a. deposition of pesticides** відкладання [покривання] пестицидів повітрям [з повітря]
- a. dispersion model** модель розсіювання [дисперсії] повітря [повітрям]
- a. distribution** розподіл повітря
- a. drier [air dryer]** повітряна сушарка [сушарня]
- a. dryer** *див. air drier*
- a. ejector** повітряний виштовхувач [ежектор]
- a. ejector pneumatic conveying** повітряний виштовхувач [ежектор] для пневматичного транспортування [переміщення]
- a. ejector straight pipe** прямо трубний повітряний виштовхувач [ежектор]
- a. ejector venturi** повітряний виштовхувач [ежектор]
- a. exchange** обмін [заміна] повітря
- a. exhaust** повітровивідна труба
- a. filter** повітряний фільтр
- a. filter characteristics** параметри [характеристики] повітряного фільтра
- a. flow** повітряна течія
- a.-heated drier** сушарка з підігрітим [підігріваним] повітрям
- a. horsepower** повітряна [вихідна, корисна] потужність (вентилятора) в кінських силах (*добуток об'єму повітря на підвищення тиску*)
- a. injection** впорскування повітря(м)
- a. intake** впуск повітря
- a. make-up** склад [сполука, суміш] повітря; доповнення, заміщення (страченого) повітря

air

- a. mass** маса повітря
- a. monitoring** контролювання, обстеження повітря
- a. pollutant** забруднювач повітря
- a. pollution** забруднення повітря
- A. Pollution control system** система контролю забруднення атмосферного повітря (*мережа організації і закладів, що контролюють забруднення атмосферного повітря*)
- a. pollution emission** повітрозабруднювальний викид
- a. pollution episode** епізод забруднення повітря
- a. preheater** підігрівач повітря
- a. pressure** повітряний тиск, атмосферний тиск
- a. properties** властивості повітря
- a.-purifying respirator [APR]** протигаз [респіратор] для очищення повітря
- a. quality** якість повітря
- A. Quality Control Region [AQCR]** регіон нагляду [контролю] за забрудненням повітря
- A. Quality Criteria US EPA** Мірила [критерії] якості повітря (США)
- a. quality criteria** параметри [критерії] якості повітря
- a. quality index** показник [параметр, коефіцієнт] якості повітря
- a. quality index [AQI] Can.** показник [коефіцієнт] якості повітря
- A. Quality Maintenance Area [AQMA]** ділянка підтримування якості повітря
- a. quality model** зразок [модель] якості повітря
- a. quality modeling** моделювання якості повітря
- a. quality related value [AQRV]** відносна якість повітря
- a. quality simulation model** симуляційна модель якості повітря
- a. quality standard** норма [зразок, мірило, рівень, стандарт] якості повітря
- A. Quality Standard [AQS] US** норма [стандарт] якості повітря
- a. shed** повітряний простір [ділянка, навіс]
- a.-starved** з нестачею повітря
- a.-starved environment** довкілля з нестачею повітря

alarming

- a. stripper** повітряний відбирач [вилучник] (*напр., розчинених речовин з води*), випарювач
- a. stripping** відганяння повітрям (*видалення з води легких брудних речовин пухирцями повітря*)
- a.-to-cloth ratio [A/C]** відношення (об'єму) повітря до (поверхні) тканини фільтра
- a.-to-fuel ratio [AFR]** співвідношення (маси, складників суміші) повітря до (маси) палива [пального]
- a. toxics** повітряні отруйні [токсичні] речовини
- airblowing (in petroleum refining)** продування повітрям (у нафтоочищенні)
- airblown asphalt** продуктий [окиснений] бітум [асфальт]
- airborne** повітропереносний; літальний [завислий] у повітрі
- a. lead** повітропереносні частинки свинцю; завислі в повітрі частинки свинцю
- a. loading [aerial effluents]** навантаження забруднювальних речовин, що внесені у воду з повітря
- aircraft** (*i*) літальний апарат, літак; гелікоптер; повітряний флот; авіація; (*d*) літаковий, літакобудівельний, авіаційний
- a. fastener** літакобудівельна скріпа [кріпильна деталь] (*напр., болт і гайка, гвинтовий затискач, заклепка*)
- a. fueling facility** устаткування для заправки авіаційним паливом
- a. industry** літакобудівельна промисловість [індустрія]
- airshed** обмежений повітряний простір
- airstream** повітряний струмінь
- airway resistance [Raw]** мед. опір дихальної системи (*опір, визначений пробами, включно зі спірометрією та на функціонування легенів*)
- Aitken counter** лічильник Айткена (*лічильник ядер (конденсації) у пробі повітря; проби повітря охолоджують швидким розширенням [збільшенням] об'єму, і за допомогою мікроскопа рахують краплинки, що утворились на завислих у повітрі частинках пилу як ядрах*)
- AL** *div. action level*
- ALARA** *div. as low as reasonably achievable*
- alarm** тривога; страх, метушня
- alarming** тривожний; страшний, метушливий

albedo

albedo альбе́до (відбита від землі частина електромагнетної сонячної радіації, залежно від якості ударної поверхні: вода вдень – 5%, сніг – 80%, листяний ліс – 20%)

aldehyde resins альдегідна смола [полімер]

aldehydes альдегіди (органічні сполуки формули $RCHO$ з ненасиченою групою $C=O$)

aldicarb (Baygor and Temik) алдикарб (марки Бейгор і Темік) (інсектицид)

aldrin $C_{12}H_8Cl_6$ алдрин (кристалічна речовина, дає отруйні наслідки резорбцією крізь шкіру; уживають як інсектицид)

alert (і) тривога, сигнал тривоги; (пк) насторожений; пильний

algae морська водорість

algagal [algaloid] желатинотвірний агент з водоростей

algal водоростевий

a. biomass біомаса водоростей

a. bloom розквіт морської водорості, "цвітіння" морських водоростей

a. community structure структура водоростевого суспільства [угруповання]

a. control заходи боротьби з водоростями

a. harvest збирання водоростей *див. aquate vegetation control*

a. nuisance масовий розвиток водоростей, масове "цвітіння" водоростей *див. blooms of blue green algal*

a. pond водоростевий ставок (очисна споруда для вилучення живильних речовин з річної води)

algaloid *див. algagal*

algicides альгіциди (пестициди, застосовувані для знищення водоростей та інших бур'янистої засмічувальної рослинності у водоймах)

aliphatic аліфатичний вуглеводень

aliquot аліквот, кількість пробних зразків для аналізу

alkali луг

alkaline лужний

a. fly ash scrubbing газоочищувач лужного попелу

alkalinity лужність

alkanes алкани, парафіни

alkyd алкід

a. resin алкідна смола

alkyl алкіл

a. mercury алкільна ртуть

alkylation алкілювання

alternate

alkylbenzene алкілобензол

a. sulfonate [ABS] алкілобензол-сульфонат, алкілобензолу сульфонат (розгалужено-ланцюгового сульфонатного типу штучний очисний або дезінфекційний препарат, звичайно дво- або тридецилбензол-сульфонат)

all too often зачасто

allelopathy алелопатія (виділення рослиною хемічних речовин, що сповільнюють розвиток конкурентної рослини)

allergen [antigen] алерген, антиген (речовина, що змінює реактивність організму)

allergic sensitizer алергічний сенсibiliзатор (речовина, що посилює чутливість клітин до подразнення алергенами)

allergy алергія (ненормальна реакція організму у вигляді шкірної висипки; опухання носового епітелію на подразнення забруднювальними речовинами, ліками, пилом тощо)

allocate розміщати, розподіляти, призначати

allocation розміщення, розподіл, призначення

allochthonous нерідний, неприродний, нетубільний

allogenic чужорідний; зумовлений [створений] зовнішніми чинниками

a. succession чужорідне успадк(ов)ування

allow дозволяти, допускати; брати до уваги, зважати на, врах(ов)увати

allowable дозволений, допускний

a. pollution loads допускні навантаження (навантаження забруднювальними речовинами (на водний об'єкт або очисну споруду) *див. water pollution load*

a. rate дозволена норма [ціна, коефіцієнт, швидкість]

alloy *мет.* (і) стоп; лігатура, домішка; (д) стоплювати; домішувати

alluvial наносний, намитий (*грунт*)

alluvium нанос, намул, осад

alopecia облісіння, випадання волосся

alpha альфа, альфа-частинка

a. counter лічильник альфа-частинок

a. decay розпад альфа-частинок

a. particle альфа-частинка

a. radiation випромінювання [радіація] альфа-частинок

alter змінити(ся), переробляти

alteration зміна, перероблення; ремонт (*будинку*); деформація, альтерація

alternate (і) заступник; (пк) перемінний, змінний, черговий; (д) чергуватися

alternate

- a. concentration limits [ACLs] US EPA** альтернативна порогова концентрація, допустимо-добірні межі згущення; переміжні границі концентрацій (*специфічних складників небезпечних забруднень підземних вод внаслідок просочення з устаткування для оброблення, зберігання й усунування відходів*); згущення природного середовища; встановлені законом специфічні норми; інші визначені границі згущення концентрації
- alternating** змінний, перемінний; почерговий
- a. current [AC]** змінний струм
- alternative (i)** вибір, альтернатива; (*пк*) взаємовиключальний; зміннодійний, змінночинний
- a. approach** наступний [альтернативний] підхід
- a. fuel** заміне паливо
- a. resource** інший [альтернативний] засіб [ресурс]
- altitude** висота, висота над рівнем моря
- alum $AlK(SO_4)_2$** галун (*алюмінієвий [алюмокалієвий] галун, кристалогідрат подвійного сульфату Al і K, алюмокалієвий галун*)
- alumina Al_2O_3** глинозем, алюміній-оксид (*застосовують в медицині як підсушувальний та дезинфікаційний засіб: для припинення кровотечі, у порізах тощо*)
- a. adsorbent** глиноземний адсорбент [вбирач]
- a. brick** глиноземна цегла
- aluminosis** алюміноз (*хвороба легенів внаслідок надмірного вдихання пилу з частинками алюмінію*)
- aluminum Al** алюміній
- a. alloy** стоп алюмінію
- a. chloride $AlCl_3$** алюміній-хлорид, алюмінію хлорид
- a. melting** топлення [лиття] алюмінію
- a. sweating** витоплювання [ліквація, сегрегація] алюмінію
- alveola** *див. alveolus*
- alveolar** *анат.* альвеолярний, міхурцевий
- a. duct** альвеолярний прохід [канал]
- a. macrophag(e)** альвеолярні макрофаги (*клітини тканин легеневої альвеол, здатні захоплювати і перетравлювати вдихнуті бактерії та інші чужорідні або токсичні частинки*)
- a. sac** альвеолярний мішечок, міхурець

amenity

- alveolus (мн. alveoli) анат.** альвеола [міхурець] (*у легенях*)
- alveola [alveolus]** альвеола, міхурець
- amalgam** сполука з ртуттю, амальгама (*суміш*)
- ambience** довкілля, навколишнє середовище
- ambient (i)** середовище; (*пк*) навколишній
- a. air** навколишнє [атмосферне] повітря
- a. baghouse** пиловловлювач для температур довкілля
- a. lapse rate of temperature** швидкість зниження [зменшення] температури атмосферного повітря
- a. level** довкільний [фоновий] рівень (*рівень вмісту забруднювальних речовин у довкіллі*)
- a. load** фонове навантаження (*напр., забруднювальними речовинами*) *див. background concentration*
- a. noise** навколишній шум [галас]
- a. quality standard [AQS]** норма [стандарт] фонові якості (довкілля)
- a. water** вода водних джерел
- a. water quality** якість води у водному об'єкті
- ameba** мікроб - амеба (*найпростіша одноклітинна істота, збудник хвороби амебної дизентерії*)
- amebiasis [amebic dysentery]** *мед.* амебіаз, амебна дизентерія
- amebic dysentery [amebiasis]** *мед.* амебна дизентерія, амебіаз
- amenable** відповідальний; слухняний; зговірливий
- a. industrial wastes** піддатливі промислові стоки (*які піддаються біологічному очищенню на міських очисних спорудах*) *див. biorefractory substance, biologically recalcitrant pollutant, refractory effluents, waste treatability test*
- amend** поліпшувати(ся), виправляти(ся)
- amendment** поправка, виправлення
- amenity** приємність, втіха
- a. losses** втрати рекреаційної цінності (*водного об'єкта, лісового масиву, узбережжя тощо*)
- a. needs** соціально-культурні [побутові] потреби у воді
- a. standards [recreational activity water]** рекреаційні норми (*норми якості води у водному об'єкті, придатному для рекреації*)

amenity

a. use використання (водного об'єкта) для відпочинку [спорту]

a. value of a water course 1. ступінь придатності водотоку для рекреації; естетична цінність водотоку
2. *див. amenity losses*

amensalism міжпородна боротьба [поборювання, протистояння]

Ames test проба [тест] Еймса (*проба хемічної речовини, запідозреної у канцерогенності - спричиненні мутагенних процесів*)

amictic спокійний, однастайний, ненашарований; приязний

a. lake (температурно) однастайне [ненашароване] озеро

amine regeneration unit [DEA] амінівдновоча споруда

amines аміни (*сполука, утворена від амоняку під час заміщення водню одним [кількома] одновалентними вуглеводневими радикалами*)

amino resin аміносмола

amino resins амінова смола, амінопластмаса

ammonia NH_3 амоняк, нашатирний спирт (*NH OH амонякова вода, розчин амонію-гідроксиду*)

a. and low NOx burner пальник амоняку й низьких викидів оксидів азоту

a. injection впорскування амоняку

a. stripping очищення [десорбція] амоняку

ammoniacal load концентрація амонійного азоту (*в стічних водах*)

ammonification амоняко-утворення (*під час розкладання органічних речовин*); амоняко-насичування

ammonium NH_4^+ амоній

a. carbonate $(\text{NH}_4)\text{HCO}_3, (\text{NH}_4)\text{CO}_2\text{NH}_2$ суміш амонію-карбонату і карбонату амоняку

a. chloride NH_4Cl амоній-хлорид

amorphous безформний, аморфний

amortization покриття, виплата, сплата (боргу), амортизація

amortize покривати, виплачувати, сплачувати (борг), амортизувати

amosite коричневий [бурий] азбест

amount (*i*) сума, підсумок, кількість; (*d*) становити (суму), дорівнювати

amphibole метасилікатний азбест

amphipathic [amphiphilic] речовина з гідрофільними та гідрофобними компонентами

amphiphilic *див. amphipathic*

anemometer

amphoterich двоїстий (*що має властивості кислоти або лугу, залежно від умов дисоціації*), амфотерний (*від грецького "обидва"*); двоїстість

amplitude широчінь, розтяглість, амплітуда

amu *див. atomic mass unit*

anabolism нагромадження, конструктивний метаболізм, анаболізм (*перетворення зужитого рослинного азоту на тваринний білок в організмі*)

anadromous fish анадромна морська риба (*морська риба, яка нереститься, складає ікру у гірських річках*)

anaerobic безкисневий, безповітряний

a. biological treatment анаеробне біологічне очищення (*в метацистернах без доступу повітря*)

a. decomposition безкисневий [безповітряний] розклад, гниття

a. digestion безкисневе [безповітряне] травлення

a. two-stage digester двоступенева [двофазова] безкиснева [безповітряна] зброджувальна (метанопереробна) цистерна [ванна, резервуар]

analog модель, аналог *див. digital analog*

analyse [analyze] розбирати(ся), розкласти, вивчати, досліджувати, аналізувати

analysis розбір, аналіз, вивчення, дослідження

a. of variance [ANOVA] розбір [аналіз] розбіжності [дисперсії]

a. zone [AZ] ділянка [зона] розбору [дослідження, аналізу]

analyte речовина, визначена аналізом *див. determinant*

analytical balance аналітична вага

analyzer електровимірювальний прилад, електровимірювач

anchor (*i*) якір; (*d*) скріпляти, закріпляти; ставати на якір

a. mixer змішувач з якірними зубцями (*подібними до якоря*)

a. mixing змішування [розмішування, збивання] якірними зубцями

ancillary допоміжний; підрядний

ancillary equipment допоміжне спорядження

and so forth тощо, і т. п., і т. ін.

anechoic space звукоабсорбний простір [кімната] *див. dead chamber*

anemometer вітромір, анемометр *див. heated thermocouple a., hot film a., hot wire a., laser-Doppler a., rotating vane a., swinging vane a., thermistor a. aneroid gauge* анероїдний вимірювач, барометр

aneuploid

- aneuploid** анеуплоїд (людина, яка має неправильну кількість хромосомів)
- angina pectoris** грудна ангіна [жаба]
- angle** (i) кут, кутник; рибальський гачок; (d) закидати гачок, ловити рибу
- a. lift check valve** кутовий контрольний клапан [хлипак]
- a. valve** кутовий клапан [хлипак]
- angstrom** **A** ангстрем (10^{-7} м, одиниця лінійного виміру)
- aniline** $C_6H_5NH_2$ анілін, амінобензол (отруйна рідина, застосовувана у виробництві анілінових фарб, ліків)
- animal** (i) тварина; (пк) тваринний
- a. charcoal** тваринне активне вугілля (для адсорбції) (отримують деструктивною дистillaцією органічних речовин)
- a. droppings** тваринні відходи [кал]
- a. feed** тваринне харчування
- a. feedlot** пасовище
- a. husbandry** тваринництво
- a. matter reduction [rendering]** перероблення речовин тваринного походження
- anion** аніон (від'ємно заряджений атом [група атомів]; йон, що осідає на аноді у процесі електролізу [електролітичної дисоціації])
- a. concentration mg/L** концентрація аніонів мг/л
- anisotropic** анізотропний, неізотропний (різні фізичні, механічні, оптичні, електричні, магнетні властивості тіла)
- annotate** відзначати, робити зауваження [примітки], критикувати, пояснювати, анувати
- annotative** анотаційний, відзначальний, критичний, пояснювальний
- a. material** зазначений [критичний, пояснювальний, анотаційний] матеріал
- annoy** надокучати, дратувати, сердити
- annual** річний, щорічний
- a. dose** річна доза [норма]
- annul** уневажнювати, анулювати; знищувати, скасовувати, визнавати недійсним
- annular** кільцюватий, кільцевий
- a. flow** кільцева [кільцювата] течія
- a. orifice** кільцюватий [кільцевий] отвір [жерло, насадка, сопло]
- annulus** кільце, кільцювата деталь

anthropocentrism

- a. pressure** кільцевий тиск (у нагнітальній свердловині, між ін'єкційною трубою і зовнішньою обсадною трубою)
- anode** анод (позитивний полюс гальванічного елемента)
- anodize** анодувати, покривати оксидною плівкою, піддавати анодному обробленню
- anodizing** анодування, анодне оксидування
- another** інший, ще один, другий
- ANOVA** *див. analysis of variance*
- anoxia** нестача [відсутність] кисню
- anoxic** безкисневий, знекиснений
- a. aqueous system** знекиснена водна система
- a. conditions** анаеробні умови (відсутність кисню у воді внаслідок великого навантаження забруднювачами)
- a.-oxic system** анаеробно-аеробна система (очищення стічних вод)
- ANPR** *див. advanced notice of proposed rule making*
- answer** (i) відповідь; розв'язання, розв'язок; (d) відповідати; підходити; задовольняти; виконувати своє призначення
- antagonism** антагонізм (зменшення токсичного ефекту від сукупної дії двох чи кількох токсикантів порівняно з сумою їх ефектів у разі окремої дії)
- a. of pollution** антагонізм забруднення (речовинами, що взаємно послаблюють свій шкідливий вплив) *див. synergism of pollution: interrelationships of pollutants; joint toxicity effect*
- antagonistic** протидійний, антагоністичний; ворожий
- a. effect** протидійний вплив [наслідок, результат]
- antagonize** протидіяти; зумовлювати [провокувати] ворожнечу
- anthophyllite** антофіліт (рід азбесту)
- anthracite** антрацит (рід кам'яного вугілля, яке містить 93% вуглецю і горить майже без диму)
- anthracosilicosis** *мед.* антракосилікоз (хвороба легенів у вуглекопів антрациту, зумовлена довготривалим вдиханням пилу зі значною концентрацією вільного кремнезему)
- anthropocentrism** антропоцентризм (світогляд, що визнає людину найважливішим еством; усі питання, передусім стосовно керування довкіллям, розглядаються з погляду їх корисності для людства)

anthropogenic

anthropogenic людинопохідний, антропогенний

a. contamination антропогенне забруднення (напр., вод)

a. emission людинопохідні антропогенні викиди

antibody імун. антитіло, імуноглобулін (протеїн, продукований імунною системою як реакція на присутність в організмі антигена, чужорідної для організму речовини, для поборювання цього ж антигена; імуноглобулін знаходиться також у крові імунізованих тварин)

anticipate передбачати; чекати, сподіватись; прискорювати

anticyclone антициклон (циркуляція повітря за стрілкою годинника, пов'язана з центром високого атмосферного тиску)

antidegradation policy протидеградаційна політика (політика отримання доброї якості води; політика запобігання погіршенню якісного стану довкілля)

antidotal антидотний

a. prophylaxis антидотна профілактика (застосування антидотів [протиотрут] для попередження інтоксикації)

a. therapy антидотна терапія; лікування інтоксикації з використанням антидотів (протиотрут)

antidote антидот (протиотрута) (речовина або піна, здатна до детоксикації отрути в організмі)

antifouling протипусувальний

antigen імун. антиген (чужорідна речовина, що змінює реактивність організму внаслідок повторного впливу [дії])

anthelmintics антигельмінти (речовини для боротьби з паразитичними черв'яками у тварин і рослин)

antiknock антидетонаційний (у двигунах)

a. additive [tetraethyl lead (C₂H₅)₄Pb] антидетонатор, антидетонаційний домішок [тетраетилплумбій, тетраетилловий плумбій]

a. agent [antiknock additive] антидетонаційний чинник [домішок], антидетонатор

antinatalist антинаталіст, противник народжування

antioxidant протіокисна [антиоксидант] речовина

application

antiresistants антирезистенти (домішки до пестицидів для зниження резистентності комах до дії інсектицидів)

antracosis антракоз (фіброз легенів, що розвивається внаслідок довготривалого вдихання вугільного пилу)

antrafilter антрацитовий фільтр (дріб, використовуваний у фільтрах для очищення води)

AO див. *Abatement Order*

apartment багатокімнатне приміщення, помешкання, квартира

a. incinerator спалювач сміття [відходів] у (багатоквартирному) будинку

aphidicides афіциди (пестициди, застосовувані для знищення тлі [молі])

aphotic світлонепроникний, позбавлений світла, глибинний (про воду в глибокій ріці, морі тощо)

API див. *Дод. I American Petroleum Institute*

API degree градус шкали Амер. інституту нафти

API gravity питома вага Амер. інституту нафти (встановлена за методом інституту)

API separator сито [сепаратор] Амер. інституту нафти (розроблено інститутом)

apparent очевидний, явний, видимий

a. plateau of the steady state явна [очевидна, видна] височина [плато] рівноваги

appeal (i) відгук, звернення, апеляція; заклик; (d) відкликати звертання (до суду), апелювати

appear показуватися, з'являтися; здаватися, виявлятися

appearance зовнішній вигляд, зовнішність; поява, явище; привид, примара, феномен

appease заспокоювати, замиряти, примиряти; потурати; полегшувати, вгамовувати

appendix додаток, паросток, апендикс

appliance прилад, електроприлад; знаряддя

applicable застосовний, придатний

a. or relevant and appropriate requirement (cleanup standard) [ARAR] US EPA застосовна (доречна) і відповідна вимога (норма прибирання)

applicant прохач, заявник (особа чи організація, що просить дозволу на видання офіційної ліцензії)

application заява, прохання, клопотання; прикладання (чогось), застосування, вживання (ліків)

a. form бланк прохання [заяви]

application

a. of effluents зворотне використання стічних вод (напр., зрошення очищеними стічними водами) *див. reuse of waste-water*

applicator прикладне знаряддя [інструмент] (для практичного застосування)

applied прикладний

a. research прикладне (наукове) дослідження

apply прикладати, застосовувати; вживати

a. for звертатися (за довідкою)

a. to стосуватися, відноситися

appoint призначувати

appointee призначений (на посаду)

appointment призначення

apportion пропорційно наділяти [ділити, призначати, назначати]

apportionment частка, пайка

appraisal оцінка, оцінювання

appraise [apprize] оцінювати, розцінювати

appreciable помітний, значний

appreciate оцінювати, цінувати, поважати; підвищувати(ся) у вартості

appreciation оцінка, визнання цінності; підвищення у вартості

apprehend піймати, арештувати; розуміти; побоюватися, страхатися

apprehension арешт; страх, побоювання; сприйнятливість, кмітливість

apprise сповіщати

apprize *див. appraise*

approach (i) наближення, доступ, підхід, приступ; (d) наближатися, приступати, підходити

approve схвалювати, затверджувати

approbation схвалення, затвердження, згода, апробація

appropriate (пк) відповідний, підхожий, придатний, придатний; (d) призначати (гроші на щось); привласнювати

a. steps відповідні заходи [кроки]

a. technology відповідна [придатна] технологія

appropriation призначення, асигнування; привласнення

approved water придатна вода (для певної мети, напр., пиття) *див. water quality objectives*

approximate приблизний

approximately приблизно

APR *див. air-purifying respirator*

apron фартух; захисний фартух

arbitration

AQCR *див. Air Quality Control Region*

AQI *див. air quality index*

AQL *див. acceptable quality level*

AQMA *див. Air Quality Maintenance Area*

AQRV *див. air quality related value*

AQS *див. Air Quality Standard, ambient quality standard*

aquaculture водне господарство

aquatic водний, водяний

a. ecoregion водний екорегіон

a. ecosystem водна екосистема

a. environment водне середовище (його якісний стан)

a. habitat водносередовищне місцепроживання

a. life водне життя

a. nuisance species водні шкідливі біологічні види рослин [тварин]

a. organisms водні організми, гідробіоти

a. protection use водноохоронне водокористування (що забезпечує охорону водного об'єкта)

a. specie водний біологічний вид рослин [тварин]

a. toxicology водна токсикологія (вивчає вплив токсичних речовин на водні організми)

a. vegetation control обмеження розвитку водної рослинності

aqueous водний

a. ammonia водний розчин амоняку

a. migration міграція з водою (віднесення [винос] водних організмів вниз за течією)

a. run-off водний стік (з території міст, сільськогосподарських угідь)

a. solution tank бак [резервуар, цистерна] для водних розчинів

aquiclude [confining bed, aquitard] водонепроникний пласт [шар, верства]

aquifer водоносний пласт [шар, верства]

aquitard [confining bed, aquiclude] водонепроникний пласт [шар, верства]

arable land орна земля [грунт]

ARAR *див. applicable or relevant and appropriate requirement*

arbiter арбітр, третейський суддя

arbitrary довільний; примхливий, деспотичний

arbitrate виносити третейське рішення, бути третейським суддею

arbitration ухвала [рішення] арбітра

arborescent

- arborescent** деревовидний
- arboricides** арборициди (*речовини, застосовувані для знищення деревної та чагарникової рослинності*)
- arc** арка, дуга
- architectural coating** архітектурне покриття (*шар фарби, ґрунтова емульсія*)
- arctic tundra** арктична [північнополярна] тундра
- area** площа, вільний простір, зона, ділянка
- a. method, landfill** спосіб захоронення сміття на вільній земельній площі
- a. mining [area strip mining]** відкрите видобування копалин з-під поверхні землі
- a. of heavy use of water** район напруженого водокористування *див. water quality problem a., hot-spot a., water-short a.*
- a. of review** піддослідна (підземна) зона (навколо) (водовпорскувальної) свердловини
- a. source [many point source]** площинне джерело (викидів забруднення повітря); багатоточкове [розгалужене] джерело
- argon Ar** аргон (*інертний газ з широким застосуванням в промисловості як газовий захист у дуговому електрозварюванні, плазмострумінних водневих різачках, електричних лампах, лічильниках Гайгера, в очищенні титану [цирконію], промиванні газів з розтопленої сталі, звуглецюванні нержавійних сталей тощо*)
- argue** обговорювати, сперечатися, доводити
- arid** сухий, неродючий
- arise** виникати, поставати; повставати
- arithmetic** (*i*) арифметика; лічба; рахунок (*нк*) арифметичний
- a. average** середнє арифметичне число
- a. growth** арифметичний ріст
- a. mean** середня арифметична величина
- armature** якір (мотора), ротор, дріт
- a. burn-off furnace** дротоспалювальна піч, обпалювально-відчисна піч для арматури (*піч для спалювання ізоляції якорів електричних рушіїв [моторів]*)
- Aroclor** Ароклор (*комерційний препарат з дуже токсичних речовин, суміш поліхлорованих біфенілів і незначних кількостей дибензо-пара-діоксинів; біологічно нерозкладний, екологічно шкідливий через забруднення води, у США заборонений з 1976р.*)
- aromatic** запашний, ароматний, духмяний, запашний, пахучий

arsenic

- arouse** викликати, збуджувати, спонукати, подвигнути
- arrange** влаштувати, впорядкувати, пристосувати; домовлятися, умовлятися
- arrangement** влаштування; угода
- arrest** (*i*) затримання (*процесу, розвитку*); арешт; накладання заборони (*на майно*); (*д*) затримувати (*процес, розвиток*); арештувати; приковувати (*увагу*)
- A. Authority** повноваження арештувати
- a. of stream deterioration** припинення погіршення стану водотоку
- arrester** затримувач (*процесу, розвитку*); арештувач
- arrival** прибуття; новоприбулий
- arrive** прибувати (*в місто*); приходити (*до висновку*); досягати (*цїлі*)
- arrowhead chart** лінійна діаграма
- arsenic As** арсен, аршинник, мишак (*неметалічний [металоїдний] елемент; канцероген і мутаген; вживають як лігатурний домішок до міді чи оліва [плумбію] анодної сітки акумуляторних батарей, покриття кабелів і котлових труб; як напівпровідник (дуже високої чистоти) для вироблення арсеніду галію, застосовуваного в диполях та інших електронних приладах; як донорний домішок до електронів кристалічних решіток германієвих і силіцієвих напівпровідників; як домішок до спеціальних лютувальних лігатур тощо*)
- a. acid (H₃AsO₄)₂·H₂O** арсенова [ортоарсенова] кислота (*використовують у виробництві арсенатів, скла, деревоконсервантів, дефоліантів; як сушільний засіб бавовни, стерилізувальний реагент ґрунту*)
- a. disulfide As₂S₂** арсен-дисульфід (*використовують у шкіряній промисловості, виробництві фарбових пігментів, піротехнічних речовин, родентицидів*)
- a. hydride** *див. arsine*
- a. pentafluoride AsF₅** арсен-пентафторид (*використовують як сполучний домішок до електропровідних полімерів*)
- a. pentasulfide As₂S₅** арсен-пентасульфід (*використовують у виробництві фарбових пігментів, світлових фільтрів тощо*)
- a. pentoxide As₂O₅** геміпентоксид, арсеновий ангідрид, арсен-пентоксид (*застосовують у виробництві арсенатів, інсектицидів, гербицидів, кольорового скла, друкарських фарб тощо*)

arsenic

- a. thioarsenate** $\text{As}(\text{AsS}_4)$ арсен-тіоарсенат (застосовують як очищувальний засіб [реагент] деяких каталітичних нейтралізаторів, як термічний захисник зчипних і покривних смол тощо)
- a. tribromide** AsBr_3 арсен-трибромід (застосовують в аналітичній хемії та медицині)
- a. trichloride** AsCl_3 арсен-трихлорид (сильно нервуальна рідина; використовують у кераміці та заготовлі фармацевтичних й інсектицидних органічних сполук арсену)
- a. trifluoride** AsF_3 арсен-трифторид (сильно отруйна рідина; застосовують як фтористий реагент, каталізатор, джерело імплантації йонів і як з'єднувач домішок)
- a. trioxide** As_2O_3 арсен-III-оксид, арсенистий ангідрид, сесквіонід, білий арсен (токсичний порошок, канцероген; застосовують у керамічних процесах, у виробництві інсектицидів, родентицидів, гербіцидів, консервантів шкіри, дерева тощо)
- a. trisulfide** As_2S_3 арсен-трисульфід, аврипігмент (застосовують як хемічний відновник, у піротехніці, у виробництві пігментів, напівпровідників тощо)
- arsine [arsenic hydride]** AsH_3 арсин, арсенистий водень, гідрид арсену (дуже отруйний безбарвний газ із часниковим запахом)
- artesian** (i) напірноводонсна свердловина, артезіан, артезіанська криниця [свердловина], (пк) напірноводоносний, артезіанський
- a. aquifer [confined aquifer]** напірний водоносний пласт
- a. well** напірна водоносна свердловина [колодязь, джерело]
- artifact** біол. штучне утворення, артефакт (штучний продукт клітин або тканин, спричинений смертю або реагентом під час досліджень і не властивий їм за нормальних умов)
- artifactual** біол. штучно зроблений [створений] (людиною або під впливом діяльності людини)
- artificial** штучний, підроблений
- a. recharge** штучне [нависисне] поповнення [доповнення] (виснаженого водоносного пласту водою)

asphalt

- as low as reasonably achievable [ALARA]** розумно досяжні низькі рівні [РДНР] (з урахуванням економічних і соціальних чинників)
- asbestos** азбест (канцероген; пил азбесту дуже токсичний через вдихання, тому його майже зовсім вилучено з використання у США; у формі волокон застосовують такі змішані мінеральні силікати: 1. серпантин [змійовик] - силікат магнезю, волокнистий і придатний до прядіння; 2. амфібольний - мішанка силікатів магнезю, заліза, кальцію і натрію, непридатний до прядіння, але стійкіший до хемікалій і високих температур порівняно зі серпантином; 3. амсит; 4. кроцидоліт)
- a. carding** прочісування [розчісування] азбесту
- a. clean up** очищення азбесту
- a.-containing material [ACM]** азбестовмісний матеріал
- a. grinding** подрібнення азбесту
- a. ombudsman** уповноважений урядовець з проблем азбесту
- a. spool winding** намотування азбесту на шпульку
- asbestosis** азбестоз (хронічна хвороба, що розвивається після довготривалого вдихання пилу азбесту)
- ascend** підійматися, сходити на
- ascertain** встановлювати, установляти, переконуватися, упевнюватися
- ascertainable** установний, удостоверний
- ash** попіл, жужіль, шлак
- a. bottom** жужіль, шлак
- a. content** вміст попелу [жужелю]
- aside** убік; осторонь; окремо
- ask** питати; (по)просити, запрошувати; вимагати
- aspect** вигляд, погляд, показ, аспект
- a. ratio** відношення ширини до довжини
- asphalt** асфальт
- a. air blowing** продування асфальту повітрям
- a. crushing** подрібнення [розчавлювання] асфальту
- a. cutback** розріджений [розведений] асфальт
- a. pavement heater** нагрівач асфальтового мощення
- a. paving batch plant** дозувальна машина дорожнього асфальту

asphalt

a. roofing felt saturator насичувальник рулонного матеріалу [паперу] асфальтом

asphyxiant задушлива отруйна речовина

assay (i) випробування, кількісний аналіз, проба; (d) випробовувати, пробувати, досліджувати; старатися

assemble збирати(ся), скликати; монтувати

assembly збори, асамблея; складання, монтаж

assent (i) згода, дозвіл, санкція; (d) згоджуватися, дозволяти, санкціювати

assert твердити, заявляти, обстоювати

assertion твердження, обстоювання

assertive ствердний, догматичний; настирливий, впевнений, напористий

assesor податковий інспектор; експерт, консультант (у суді або комісії)

assess оцінювати (майно, шкodu); визначити суму (податку, штрафу); оподатковувати, штрафувати

assessment оцінка майна, сума оподаткування

asset власна вартісна річ, ресурс

assets актив, майно

assign призначати, приписувати, асигнувати

assigned uses of waters встановлені види водокористування (для водного об'єкта) див. *designated use of water*

assignee уповноважений, представник, правонаступник

assignment призначення, асигнація, асигнування

assimilate уподібнювати(ся), асимілювати(ся), засвоювати, прирівнювати

assimilation уподібнення, асиміляція, засвоєння; анаболізм, біосинтеза, конструктивний метаболізм

assimilative засвоювальний, асимілятивний

a. capacity засвоювальна [асимілятивна] здатність [місткість]

a. capacity of the receiving waters асимілятивна здатність водоймища [приймача стічних вод] (*здатність водного об'єкта неперобити певну кількість забруднювальних речовин без погіршення стану водного об'єкта*) див. *receiving capacity of a water body*

assist допомагати, сприяти, бути присутнім

assistance допомога, сприяння

assistant помічник, асистент

associate (i) співучасник, спілник, товариш, колега; (нк) спільний, рівноправний; (d) з'єднувати(ся), спілкувати(ся) асоціювати(ся)

atmospheric

association товариство, союз, асоціація, спілкування, дружба, близькість

assorted дібраний, класифікований

assortment добір, асортимент, сортування

assume набирати, приймати, брати на себе; вважати, припускати; узурпувати; симулювати, удавати

assuming нахабний, зухвалий, зарозумілий

assumption припущення, присвоєння, прийняття на себе, зарозумілість, удавання

assurance запевнення, певність, упевненість, самовпевненість; страхування

assure запевняти, гарантувати; забезпечувати, страхувати

asthenosphere астеносфера (*зона всередині Землі, нижче літосфери, джерело магми*)

asthma задуха, астма

at при, біля, на, в, за (ціною), під час, за

a. the expense of за рахунок [коштом] (*когось*)

athlete силач, борець, атлет

atmosphere атмосфера, повітря; оточення, настрої

atmospheric атмосферний

a. absorption [AA] атмосферне вбирання, поглинання повітрям

a. circulation pattern модель [схема, діаграма] кругообігу атмосферного повітря

a. cooler атмосферний [повітряний] охолоджувач

a. fluidized-bed combustion атмосферне спалювання у псевдорозрідженому пласті [шарі]

a. gas burner газовий пальник низького тиску

a. pool атмосферний резервуар [середовище] (у процесах фотосинтетичних і дихальних кругообігів [циклів] вуглецю й кисню)

a. pressure атмосферний тиск

a. radiative window (clear sky for outgoing thermal radiation) атмосферне радіаційне вікно [діра] (*ясне небо для вихідної термічної радіації*)

a. runoff атмосферні стічні води (*утворюються внаслідок атмосферних опадів*)

a. stability атмосферна стійкість [сталість]

a. stability class клас атмосферної стійкості [сталості]

a. temperature inversion інверсія [зміна послідовності] атмосферної температури див. *radiation inversion*

atom**atom** атом**atomic** атомний

- a. absorption [AA]** атомна абсорбція [вбирання, всмоктування]
- a. absorption spectrophotometer [AAS]** спектрофотометр атомної абсорбції [вбирання], атомно-абсорбційний спектрофотометр
- a. mass unit [amu]** одиниця атомної маси
- a. number** атомне число
- a. power** атомна сила
- a. waste** атомні відходи
- a. weight** атомна вага

atomize розбризкувати, розпилювати, роздрібнювати**atomizer** розбризкувач, пульверизатор *див. bypass a., deflector-jet a., impinging jet a., oval-orifice fan a., poppet a., pressure a., solid-cone a., two-fluid a., vaned-rotating-wheel a., whirl-chamber hollow-cone a.***atomizing** розбризкувальний, розпилювальний

- a. drier** розпилювальна сушарка
- a. nozzle** форсунка

ATP *див. adenosine triphosphate***attach** прив'язувати, прикріплювати, прилучати; прихилити; приставати**attached** прив'язаний, відданий, прикріплений**attachment** прив'язаність, відданість, прикріплення; пристрій**attain** досягати, осягати, придбати**attainment area** досягнення, надбання**attemper** зменшувати, стримувати, пом'якшувати, пристос(ов)увати, регулювати, змішувати**attempt** (i) спроба, замах; (d) пробувати, намагатися**attend** бути присутнім, відвідувати, дбати, доглядати, супроводити, слухати, звертати увагу**attendance** відвідуваність, присутність, догляд, доглядання, прислужування; аудиторія, публіка**attendant** (i) службовець, служник, слуга; (нк) супровідний**attent [attentive]** уважний, запобігливий**attention** увага, уважність; запобігливість; піклування**attenuate** виснажувати, (п)ослаблювати**attenuation** виснажування, виснаження, (п)ослаблення, (п)ослаблення**attest** свідчити, засвідчувати**auto****attestation** свідоцтво, свідчення, атестат**attic access hatch** люк доступу до аттика**Attorney General** Головний прокурор**attract** приваблювати, притягати**attractant** приваблювач, притягач**attractants** аттрактанти (*хемічні сполуки, застосовувані для приваблення комах і їх стерилізації або знищення*)**attraction** приваблювання, привабливість, притягання, тяжіння**attractive** привабливий**attractiveness** привабливість**attributable risk** приписний ризик**attribute** (i) властивість, ознака, означення, атрибут; (d) приписувати**attrition** тертя, абразія шліфування; виснаження

- a. mill** дробильний (колодний) млин, жорновий млин

audible звуковий, виразний

- a. range** звуковий діапазон

audiogram звукограма, аудіограма**audiometer** звукометр, аудіометр**audiometric** звукометричний, аудіометричний

- a. zero** звукометричний нуль (*нижня межа нормального людського слуху*)

audit (i) перевірка [ревізія] бухгалтерських документів [книг, звітності]; (d) перевіряти звітність**auger** свердел, бур(ав); шнек

- a. bag filler** свердловидний [спіральний] наповнювач мішків

augment (i) збільшення, приріст; (d) збільшувати(ся), додавати(ся), прирощувати**augmentation** збільшування, прирощування**autecology** автекологія (*дослідження поодинокого виду в рамках екосистеми*)**authorization** уповноваження, дозвіл, доручення

- a. of appropriations** уповноваження асигнувань (коштів)

authorize уповноважувати, дозволяти**authorized limit** дозволена робоча контрольна межа [ліміт] (*межа, встановлювана національним компетентним органом для даного типу небезпеки або для заданого довкілля*)**auto** авто, автомобіль

- a. body shredding** роздрібнювання [роздирання] автомобільних кузовів

auto

a. parking garage автомобільний постоевий гараж

a. spray paint booth будка [камера] для розпилювального фарбування автомобілів

autochthon тубілець, автохтон (*уродженець даної місцевості*)

autochthonous тубільний, місцевий, автохтонний

autoclave (*i*) автоклав; (*d*) оброблювати в автоклаві

autogenic самотвірний, ендегенний

a. succession самотвірні складові зміни виду (рослин)

autoignition самозапалення

a. temperature температура самозапалення

automatic автоматичний, автоматизований

a. controller автоматичний контролер [регулятор]

a. data acquisition system автоматична система збирання даних (*на станціях моніторингу якості води у водних об'єктах*)

a. electronic controller електронний автоматичний контролер [регулятор]

a. fish monitor автоматичний рибомонітор (*з рибою як тест-об'єктом; ступінь токсичності води визначають за реакцією риби*)

a. pneumatic controller пневматичний автоматичний контролер [регулятор]

a. water quality monitor автоматична станція контролю якості води (*на водному об'єкті чи станції водопідготовки*)

automotive автотранспортний, автомобільний

a. engineer автотранспортний [автомобільний] інженер

autonomous isolating suit [self-sustained isolating suit] автономний [самозабезпечувальний] ізолювальний костюм (*з власною системою життєзабезпечення*)

autoradiography авторадіографія (*радіаційний образ на фотоплівці від контакту радіоактивної речовини*)

autotroph самовививний організм

auxiliary допоміжний, додатковий

auxin авксин (*рослинний гормон*)

auxotrophic мутаційна порода бактерій

avail (*i*) користь, вигода; (*d*) допомагати, бути корисним [у розпорядженні]

availability доступність, придатність

available доступний, придатний, корисний

back

average (*i*) середнє число [кількість]; (*пк*) середній; (*d*) обчислювати середню вартість, в середньому дорівнювати

a. annual середньорічна кількість

a. daily traffic [ADT] середній щоденний рух [переміщення]

a. vehicle ridership середній час користування [експлуатації] автомобілем

avert запобігати, відхиляти, уникати

Avogadro's number N_A хем. число Авогадро (*6,023 × 10²³ молекул будь-якого газу в об'ємі 22,4 л за стандартної температури й тиску*)

avoid уникати

award (*i*) присуджена премія [кара], ухвала; (*d*) присуджувати

aware обізнаний, свідомий

awareness обізнаність, свідомість

AWI *див. acceptable weekly intake, acceptable intake (weekly average)*

axenic одноорганізмова мікробна культура (*що має тільки один рід організмів; "чиста культура"*)

axial осьовий

a. compressor осьовий компресор [стискач, нагнітальна помпа]

a. dispersion осьове розсіювання [розкидання]; осьовий розсів [розкид, дисперсія]

a. flow fan вентилятор осьової течії

a. flow pump помпа [смок] осьової течії

axis вісь

axis of symmetry вісь симетрії

AZ *див. analysis zone*

azeotrope азеотроп (*суміш двох чи більше речовин, які поводяться як одна речовина*)

B

bacillary dysentery бацилярна дизентерія

bacillus бацила, мікроб

back (*i*) спина, спинка, задня [зворотна] сторона, підкладка; (*d*) підтримувати, підкріплювати; відступати, ухилитися; (*пк*) задній; зворотний; старий, ретроградний; відсталий, запізнілий; обернений; (*пс*) позаду, назад, збоку, осторонь

b. corona (el.-st.precip.) зворотна корона (*нагромаджена верства негативних частинок на позитивній плиті в електростатичному осаджувачі [електрофільтрі]*)

back

- b. end system** кінцева система
- b. fire** завчасний вибух газу [палива], випереджувальна [зустрічна] мала пожежа (спеціально утворена для припинення головної пожежі)
- b. off** відступати, ухилятися
- b. up** підтримувати, підкріплювати
- backbone** спинний хребет, кістяк; основа, суть, сутність; головна підпора; твердість характеру
- backfilling** засипання [закидання] сміттям ровів у відкритих гірничих розкоп(к)ах
- background** задній план, фон, тінь
- b. concentration** природна [початкова] концентрація, фонова концентрація *див. ambient load*
- b. pollution** вихідна [фонова] ступінь забруднення
- b. radiation** природна радіація
- backlog** незавершена праця, невиконані замовлення, заборгованість; журнал замовлень
- backstand idler polishing machine** полірувальний верстат [машина] зі заднім натяговим колесом
- backward** (*нк*) зворотний, неохочий; відсталий, запізнілий; (*нс*) назад, навзак, навпаки, у зворотному напрямку
- b. curved** вигнутий навпаки
- b. curved blade** (навпаки) вигнута лопатка
- b. curved blade centrifugal fan** відцентровий вентилятор зворотного руху повітря
- b.-curved centrifugal fan** центрифужний вентилятор із вигнутими назад лопатками
- b. curved fan** вентилятор з вигнутими навпаки лопатками
- backwards [backward]** (*нк*) зворотний; відсталий, запізнілий; (*нс*) назад, задом, навпаки, навзак
- backwash** зворотний потік [струмінь] (змивання піщаного фільтра)
- backyard** задній двір, подвір'я
- BACT** *див. Best Available Control Technology*
- bacteria [bacterium]** бактерії, бактерія
- bacterial die-away** відмирання бактерій *див. bacterial die-off*
- b. d.-a. plate count** кількість бактерій на вирощувальній тарілці
- b. d.-a. self-purification** самоочищення від бактерій (*напр., води у водному об'єкті*)

bakery

- b. d.-a. slime** бактеріальна плівка (*на поверхні завантаження біофільтру*)
- bactericides** бактерициди (*пестициди, застосовувані для боротьби з бактеріями та бактеріальними хворобами рослин*)
- bacteriostasis** бактеріостаз (*стримувач розвитку бактерій без їх нищення*)
- bacteriostat** бактеріостат (*речовина, яка перешкоджає або затримує розвиток бактерій*)
- bad** поганий, кепський; зіпсований; шкідливий; хворий
- BADT** *див. Best Available Demonstrated Technology*
- baffle** (*i*) напрямна [відбивна] перегородка [плита, дефлектор] (*у відцентровому циклонному пиловідокремленні*); бар'єр; діафрагма; щит; екран; (за)глушник; (*д*) скеровувати; перегороджувати; відхиляти, відбивати, відводити, протидіяти, глушити; (*нк*) напрямний; відбивний; відвідний; заглушний *див. impingement b., longitudinal b., segmental b., spiral b., tray b.*
- baffler [baffle]** перекривальна перегородка, (за)глушник
- bag** (*i*) мішок, торба, лантух, ранець; (*д*) покласти в мішок, спіймати, привласнювати; випинатися, висіти мішком
- b. filler** мішконабивач, мішконаповнювач (*пристрій для наповнення мішків*)
- b. filter** рукавний фільтр
- bagasse solid fuel** осадове [багасне] тверде паливо (*осад цукрової тростини або цукрового буряка*)
- bagasse solid fuels** багаса (*залишок цукрової тростини або цукрових буряків після вилушення соків*)
- bagassosis** багасоз (*хвороба легенів*)
- bagging** наповнювання мішків
- baghouse [fabric dust collector]** пиловловлювач із тканинними рукавами-фільтрами *див. ambient b., hot b., pulse-jet b., reverse-air b., shaker b.*
- bail** (*i*) застава, порука; ручка (*відра*), бар'єр (*між кіньми в стайні*); (*д*) брати на поруки, поручитися за; вичерпувати (*воду*)
- bailer** ківш, черпак води
- baits** принада, приманка (*препаративна форма пестицидів для боротьби з гризунами*)
- bake** пекти, сушити, випалювати, твердіти; засмагати, відпалюватись, пропалюватись
- bakehouse** пекарня
- bakery [bakehouse]** пекарня

B

baking

baking oven піч, духовка

balance (i) вага, терези, рівновага, маятник, колибень, баланс, сальдо; (d) важити, зрівноважувати, зрівноважитися; порівнювати

b. equation рівняння рівноваги [балансу]

bald eagle білоголовий орел

bale (i) пака, пачка, в'язка, тюк (напр., велика в'язка зтигнутої соломи, бавовни тощо); (d) скласти в паки, в'язати у в'язки

baler машина [механізм] для зв'язування (соломи, сіна тощо)

ball куля (кулясте тіло), м'яч, сфера; бал, танцювальний вечір

b. bearing кульковий підшипник [вальниця]

b. mill кульовий млин, гранулятор; сферична фреза

b. mill nonrotary нерухомий кульовий млин (з внутрішніми рухомими лопатками)

b. mill planetary планетарний кульовий млин (де використовується відцентрова сила)

b. milling мелення кульовим млином (помел, мливо, гранулювання)

b. valve кульовий клапан

ballast баласт; зайві речі; щєбінь

ban (i) заборона, вирок про вигнання; (d) забороняти, накладати заборону; виганяти

Banbury mixer змішувач Банбури (дворотний змішувач гуми, пластмаси тощо)

band стрічка, тасьма, смуга, обруч

b. drier стрічкова сушарка

b. saw стрічкова [тасьмова] пилка

bank 1. (i) берег (ріки), вал, насип, мілина; замет (снігу); нахил, віраж; поклад (вугілля); (d) обвалювати, ставити підпору; 2. (i) банк, (пк) банківський; (d) переводити банкові доручення, вкладати гроші в банк

b.-filtered river water профільтована [просочена, інфільтрована] через берег річкова вода

banking [emissions banking] US EPA вкладання у банк сертифікатів [свідоцтв] вилучених викидів (спеціальний банк викидів Правління охорони довкілля; свідоцтво дозволяє збільшити викиди власного підприємства через збільшення обсягу продукції чи побудову нових споруд; свідоцтво можна продати іншому підприємству)

BaP div. benzo(a)pyrene

basalt

bar 1. (i) штаба (заліза, дерева); прямокутник, виливок, плитка, брусок; засув, перешкода; такт; (d) зупиняти, перешкоджати, усувати, забороняти; 2. бар (одиниця тиску: 10^5 Па); 3. адвокатура

b. graph лінійна [стовпцева] діаграма [графік, гістограма]

b. rack полиця [стелаж] зі залізних штаб [прутів]

barbecue (i) смажена [запечена] туша на відкритому вогні [жарі] (ціла чи шматками; на решітці чи обертовому рожені); банкет, де подають печеню; (d) смажити на жарі [відкритому вогні] (на решітці чи обертовому рожені)

b. lighter запальна рідина деревного вугілля для смаження [запікання] туші

baritosis присутність барію в легенях

barium Ba барій (метал, порошуватий, займистий і вибуховий у повітрі при кімнатній температурі; зберігають в інертній атмосфері, нафті чи іншій безкисневій рідині; барій і його сполуки отруйні)

bark 1. (i) кора дерева; (d) настоювати (хутрянку шкіру в розчині дубової кори), обдирати кору з дерева, накривати корою; 2. барка, баркас

barometer барометр

barometric pressure барометричний тиск

barrel (i) бочка, барило, цівка (кріса, гармати); барель [бариль] (міра рідини й сипких тіл: 31,5 амер. галонів, 36 англійських імперіальних галонів, 42 амер. галонів нафти, 89 кг борошна); (d) розливати в бочки [барила]

barren (i) пустеля; (пк) пустельний, неродючий, сухий

barrier перепона, перешкода, бар'єр

barring (i) шахтне кріплення; (пк) за винятком, крім

barrister правник, адвокат

BART div. Best Available Retrofit Technology

basal основний, корінний, базальний

b. cell carcinoma рак основних клітин, базальна карцинома

b. diet основний харч (природний, штучно не перероблений харч), основна діста

b. metabolism основний метаболізм (асиміляція чи дисиміляція спожитих організмом речовин; енергія, спожита організмом під час відпочинку)

basalt базальт

basalt

- b. aquifer** базальтовий водоносний пласт [шар]
- base** (i) основа, підніжжя, п'єдестал, фундамент, цоколь, корінь; (d) засновувати, базувати(ся); (нк) низький, підлий, низькопробний
- b. coat** ґрунтування (фарби), перше обприскування, тинькування
- b. dissociation [ionization] constant K_b** стала величина [константа] основного розпаду [роз'єдн(ув)ання, дисоціації, йонізації] молекул
- b. flow** базова [основна] течія (частина річкової течії води з підземного просочування)
- b. inversion** приземна інверсія температури (атмосферного повітря)
- b. load** основний вантаж [тягар, навантаження, заряд]
- based on** базований на, ґрунтований на, на підставі
- baseline** базова [основна] лінія [рівень]
- b. concentration** базова [основна, початкова] концентрація
- b. data** базові [основні] дані [відомості]
- b. emissions** базовий [основний] рівень викидів
- b. forecast** передбачення [прогноз] базового [основного] рівня викидів
- b. line water quality** вихідна якість води; фоновая якість у водному об'єкті до скиду стічних вод
- basement** (i) підвал, підвальне приміщення; пивниця (нк) підвальний, пивничний
- b. membrane** підвальна плівка [мембрана] (підстил засипного сміттєсховища)
- baseyear** базовий [основний] рік
- basic** базовий, основний, початковий, вихідний
- b. data bases** базові [початкові] дані про басейн
- b. data** базові [початкові] дані
- b. policy** основна стратегія [курс, політика, напрям]
- b. protection level** базова концентрація забруднювача (що не чинить недопустимого впливу, напр., на гідробіоту)
- basin** резервуар, басейн, бухта, док; таз, чаша, миска
- basis** основа, вихідний пункт, базис
- BAT** *див. Best Available Technology (water)*

bead

- BATAP** *див. Best Available Technological and Administrative Practices*
- batch** (i) партія (продукту, виробу), група; порція, одноразове завантаження, заміс (бетону, цементу, розчину); (d) завантажувати, заготовляти партію [порцію, заміс]
- b. drier** сушарка одноразового навантаження
- b. furnace** піч одноразового завантаження
- b. method** груповий спосіб [метод] (промислова або лабораторна процедура [спосіб] діяння над цілою порцією [замісом] продукту)
- b. tray drier** тацева сушарка [сушарка з тацями] одноразового завантаження
- BATEA** *див. Best Available Technology Economically Achievable*
- bath** ванна; купальня
- bathe** купати(ся), мити, обмивати, промивати
- bathing** (i) купання; (нк) купальний
- b. water** купальна вода
- b. water quality** якість купальної води
- bathtub** (i) чан, бак, ванна, дж(к)а, вагонетка; (нк) чанний, чановидний
- b. effect** чанний ефект (у захоронному смітнику)
- bathyal zone** глибоководна зона [шар] (в океані)
- Battelle fluidized-bed combustor** камера згоряння Батела для псевдорозрідженого шару
- battery** акумулятор, батарея; група [сукупність] устатковань; *юр.* побोї, образа дією
- Baume-degree** градус Бома (у гідрометрі)
- bayonet** (i) байонет (дві концентричні труби); (нк) байонетний
- b. heat exchanger** байонетний теплообмінювач [теплообмінник]
- b. heater** байонетний обігрівач
- b. tube heater** багнетотрубний нагрівач
- b. tubes** байонетні [концентричні] труби
- BCCT** *див. Best Conventional Control Technology*
- BCF** *див. biocumulation factor, bioconcentration factor*
- BDAT** *див. Best Demonstrated Available Technology*
- beach** (i) берег, пляж, надмор'я, намул; (d) спрямовувати [витагати] на берег
- bead** (i) кулька, крапля, намистина; (d) нанизувати; (нк) кульковий

bead

- b. mill** кульковий млин
- bear** (i) ведмідь; (d) терпіти, зносити, носити; родити, народжувати
- b. responsibility** мати відповідальність, бути відповідальним
- bearing** вальниця, підчіпник, опора, точка опори; аспект, бік, сторона; відношення *див. ball b., radial b., roller b., thrust b.*
- Beaufort scale** шкала Бофорта (для класифікації сили вітру)
- become** робитися, ставати
- becquerel Bq** беккерель (одиниця радіоактивності)
- Becquerel rays** (радіоактивне) проміння [промені] Беккереля
- bed** (i) дно; русло; шар, верства; грядка, ліжко, постіль; (d) формувати верству [грядку], влаштуватись [лежати] горизонтально
- b. depth** товщина шару (завантаження) в біофільтрі
- beef cattle** м'ясна худоба
- Beer-Lambert law** правило Біра-Ламберта (про вбирання [абсорбцію] світла хемічними речовинами)
- before** (nū) перед, до; (nc) раніше, попереду
- begin** починати(ся)
- behave** поводитися
- behavioral** поведінковий, манерний
- b. standards** норми [вимоги] поведінки щодо довкілля [оточення, здоров'я, безпеки]
- behind** ззаду, позаду, після
- BEJ** *див. Best Engineering Judgment*
- bel** бел (одиниця сили звуку)
- Belgian retort furnace** бельгійська ретортна піч
- B. r. f. zinc melting** витоплювання цинку в бельгійській ретортній печі
- bell-shaped curve (Gaussian distribution)** дзвонovidна крива (нормального гавсівського розподілу)
- bellows** роздувальний міх
- below** під, нижче, внизу
- belt** (i) пас, пояс, ремінь, стрічка; смуга, зона; (d) оперізувати, сікти ременем; (nc) пасовий, поясний, стрічковий
- b. conveyer [conveyor]** безперервний [безконечний] пасовий перемішувач [транспортер, конвеєр]
- b. drier** безперервнострічкова сушарка
- b. drive** пасова передача [повід]

benzol

- b. grinder** пасовий шліфувальний верстат
- b. press filter** фільтр пасового пресу
- b. sander** пасовий шліфувальний верстат
- b. saw** пасова пила
- b. wiper** очищувальне сопло (для вакуумного очищення) пасового транспортера
- bench** (i) верстат, лава; суд, суддя, судді; (d) сідати на (суддівську) лаву; (nc) верстатний; суддівський
- b. hood** (над)верстатний вентиляційний ковпак [покривець, чехол], витяг над верстатом [столом]
- benchmark** позначка рівня [висоти]
- bend** (i) згин, вигин, коліно, відвід; (d) вигинати(ся), гнути(ся), скоряти(ся)
- beneficial use of water** корисне використання води
- benefit** (i) користь, вигода, прибуток, страхова допомога; (d) мати користь [вигоду], скористати(ся)
- benign** добрий, поблажливий, прихильний, лагідний, сприятливий, доброякісний
- b. neoplasm** доброякісна пухлина
- benthic** жилаць водоймищного дна
- benthos** організми-жилиці водоймищного дна
- benstonite** бентоніт
- benzene** C₆H₆ бензол, бензен
- b. hexachloride [BHC] C₆H₆Cl₆** гексахлоридний бензол (комерційна суміш ізомерів 1,2,3,4,5,6 - hexachlorocyclohexane [HCCN] - гексахлорциклогексанових бензолів, , застосовувана як інсектицид; γ-ізомер, ліндайн lindane - дуже отруйний інсектицид, використовується обмежено)
- benzine** бензол (архаїчна і неправильна назва)
- benzo(a)pyrene [BaP] C₂₀H₁₂** бензо(а)пірен (дуже отруйні жовтуваті кристали, канцерогенні)
- benzoïn** бензоїн (гірка мигдало-олієва камфора), бензоїлфеніл метанол, бензойна смола C₆H₅CHONCOC₆H₅ (білі або жовтуваті кристали, дуже отруйні. Увага: не сплутати з benzoïn resin)
- b. resin** бензоїнова смола (використовують у парфумерії, косметиці, медицині як антисептичний чи відхаркувальний засіб. Увага: не плутати з benzoïn)
- benzol(e)** бензол (застаріла назва бензину)
- b. alcohol C₆H₅CH₂OH** бензилалкоголь, фенілметанол (дуже отруйний; застосовують у виробництві косметичних, медичних, фарбувальних, пластмасових, розчинникових і т. п. продуктів)

bequeath

bequeath заповідати, передавати нащадкам

bequest спадщина, посмертний дар, заповіт

Berkson's fallacy помилковість Берксона (*в епідеміології*)

Berl saddles сідловидна насадка Берла (*у газопромивниках - абсорберах*)

B. s. packing types керамічне сідлувате завантаження Берля

Bernoulli's equation рівняння Бернуллі (*у гідроаеромеханіці*)

berylliosis бериліоз (*інтоксикація берилієм і його сполуками*)

beryllium Be берилій (*дуже отруйний метал, передусім через вдихання пилу; застосовують у космічній технології, ядерних реакторах, комп'ютерних частинах як домішку до твердого ракетного палива тощо*)

beside (*ні*) поруч з (*чимось*), біля, крім, опріч, мимо, повз, порівнюючи (*з чимось*)

Bessemer (*і*) Бесемер; (*нк*) бесемерівський

B. converter бесемерівський [томасівський] перетворювач [конвертор]

B. furnace бесемерівська піч

Best Available Control Technology [BACT] найкраща [оптимальна] наявна технологія керування [контролю] (*ідеться про засоби зменшення чи усунення забруднювальних викидів у довкілля*)

Best Available Demonstrated Technology [BADT] найкраща [оптимальна] наявна підтверджена технологія (*засоби зменшення чи усунення забруднювальних викидів у довкілля*)

Best Available Retrofit Technology [BART] найкраща [оптимальна] наявна технологія модернізації

Best Available Technological and Administrative Practices [BATAP] найкращі [оптимальні] наявні технологічні й адміністративні ділові практики [стосунки]

Best Available Technology (water) [BAT] найкраща [оптимальна] наявна технологія (вода)

Best Available Technology Economically Achievable [BATEA] найкраща [оптимальна] наявна економічно досяжна технологія

Best Conventional Control Technonogy [BCCT] найкраща [оптимальна] стандартна технологія керування [контролю]

Best Demonstrated Available Technology [BDAT] найкраща [оптимальна] доведена [підтверджена] наявна технологія

binder

Best Engineering Judgment [BEJ] найкраща [оптимальна] інженерна думка [експертиза]

Best Management Practices [BMP] найкращі [оптимальні] практики [ділові стосунки] керівництва

Best Practicable Control Technology [BPCT] найкраща [оптимальна] практична технологія керування [контролю]

Best Practicable Means [BPM] *Austr., UK* найкращі [оптимальні] практичні засоби

Best practicable waste water treatment найкраща практично придатна [застосовна] технологія очищення стічних вод

Best Professional Judgment [BPJ] найкраще [оптимальне] професійне вирішення [думка]

beta бета

b. counter лічильник бета-радіації

b. particle бета-частинка

b. radiation бета-радіація

between (*нсл*)(*ні*) між

beyond (*ні*) по той бік, за, поза; над, понад, вище; (*нс*) вдалині, на відстані

BG *див. block group*

BHC *див. benzene hexachloride*

biannual піврічний

bias (*і*) упередження, схильність, ухил, нахил, схил, похилість; (*д*) погано впливати, бути упередженим; (*нс*) навкісно, діагонально

bicarbonate (*і*) бікарбонат (HCO_3^- , *напр.*, NaHCO_3 , *що йонізується в розчині та продукує HCO_3^-*); (*нк*) бікарбонатний

b. buffering нейтралізація [буферизація] бікарбонатом

b. lake бікарбонатне озеро

billion більйон (*в Англії - мільйон мільйонів, у США - тисяча мільйонів, мільярд*)

b. of tons [gigaton] Gt більйон тон, гігатона

bimetal(ic) двометалевий

bimetalic thermometer двометалевий [біметалевий] термометр

bimodal двомодальний

b. distribution двомодальний розподіл

bin бункер, засіка, скриня

binary подвійний, двійчастий, двоїстий

bind (*і*) в'язь, пов'язь, зв'язок; затиск, затиснення, защемлення; скріплення; зобов'язання; (*д*) в'язати, зв'язувати, перев'язувати; затискати; защемлювати; скріплювати; зобов'язувати(ся)

binder зв'язувальна речовина; снопов'язувач; палітурня

binding

binding (i) перев'яз; палітурка, оправа;
(нк) зв'язний, сполучний, злучний;
зобов'язувальний, обов'язковий

b. energy енергія зв'язку

b. site [critical organ] зв'язне місце (у токсикології, місце в організмі, де чужі організмові хемічні речовини можуть зв'язуватися з тканиною, зокрема у печінці, нирках тощо)

Bingham-plastic fluid [simplest nonnewtonian fluid] пластична рідина Бінггамо, найпростіша неньютонова рідина (у механіці рідин: речовина, яка починає деформуватися-плисти лише за певного дотичного напруження)

bioaccumulation біонагромадження, біоаккумуляція (процес збільшення в часі кількості речовини в організмі або окремих органах; нагромадження окремих речовин в живих тканинах організмів)

bioactivation біоактивація

bioassay біообстежування; біооцінювання, біообстеження

bioavailability біонаявність, біопридатність (важливість, значення та швидкість доставки частини [дози] хемічної речовини до клітин організму; чинники біонаявності: абсорбтивність речовини, розклад організму, метаболізм і швидкість виділення [екскреції])

bioavailable substance біологічно засвоювана речовина

biocenological shift біоценологічне зрушення [зсув] (зміна складу гідробіонтів як наслідок зміни якості води у водному об'ємі)

biochemical circulation біохемічний круг(о)обіг

b. c. pollution розкладні біохемічні забруднювальні речовини (що піддаються біохемічному розкладу [розпаду])

biochemical oxygen demand carbonaceous [BODC] біохемічна потреба в кисні вуглецефікційних бактерій

biochemical oxygen demand, 5 day [BOD₅] біохемічне споживання кисню (при 20⁰ С за 5 діб) (біохемічна потреба в кисні у перші п'ять днів біологічного розкладу [біодеградації])

biochemistry біохемія

biocide біоцид

biocenosis біоценоз (спільнота тваринних і рослинних організмів)

bioconcentration біоконцентрація

biogenic

bioconcentration factor [BCF] коефіцієнт біоскупчення [біоконцентрації]

bioconversion біоконверсія (добування теплової енергії з біомаси)

biocumulation біокумуляція (нагромадження токсиканта в організмі)

b. coefficient коефіцієнт біотичної кумуляції (співвідношення концентрацій токсиканта у водному організмі й воді, або у водному організмі та донних відкладах)

b. factor [BCF] коефіцієнт біологічної концентрації (хемічних речовин у водних організмах)

biodegradable біорозкладний (здатний до біологічного розкладання, підлягає мікробіологічному руйнуванню)

biodegradation [biodeterioration] (мікро)біологічний розклад [руйнування, біодеградація] (процес розкладання хемічних речовин у довкіллі під дією мікроорганізмів й інших біологічних систем)

biodisc біодиск (великий обертовий циліндр, горизонтально підвішений над поверхнею стічної води та частинно в ній занурений; обертаючись зануреною частиною, перемішує воду, підбирає мікроорганізми та органічні частинки на свою поверхню, підносить їх над поверхнею води, піддає їх дії повітряного кисню і в цей спосіб стимулює їх розкладання; такий процес використовують у деяких спорудах вторинного оброблення стічних вод)

biofilm reactor біоплівковий реактор (для очищення стічних вод)

biofilter біофільтр, біологічний фільтр

biofiltration біофільтрація, біологічна фільтрація

b. scrubber біофільтраційний промивач [скруббер]

bioflocculation біологічне флокулювання [флокуляція] (утворення пластівчастих скупчень [згромаджень] мікроорганізмів і твердих часток стічних вод)

biofuel біопаливо (газове або рідинне паливо)

biogas біогаз (метан)

biogenic біогенний (породжений живими організмами)

b. cycle for carbon біогеохемічний цикл вуглецю

b. elements біогенні елементи (хемічні елементи, що входять до складу біогенних речовин)

biogenic

b. substances біогенні субстанції (*речовини, найактивніші в життєдіяльності організмів*)

biogeochemical біогеохемічний

biogeochemistry біогеохемія

biogeography біогеографія

biohazard загроза [загрозливий вплив, загрозлива дія] живих організмів (*бактерії, віруси, грибки [цвілі] плісняви тощо*)

bioindicator біологічний вказівник, біоіндикатор

biological біологічний

b. additive біологічний додаток [домішка] (*культури бактерій, ензимів тощо*)

b. amplification біонагромадження *див. bioaccumulation, bioconcentration, biological concentration*

b. concentration біозосередження *див. bioaccumulation, bioconcentration, biological amplification*

b. control біологічний контроль (*контроль хижими видами організмів інших, небажаних для них, видів*)

b. early warning system система раннього біологічного попередження (*напр., поведінка риб, яка свідчить про погіршення якості води у водному об'єкті*)

b. effect of ionizing radiation біологічний наслідок йонізаційної радіації

b. half-life період біологічного напіврозпаду, біологічний період напіввиведення (*речовини*)

b. impact біологічний вплив (*напр., стічних вод на гідробіонти у водному об'єкті*)

b. indication of biochemical treatment of effluents біологічна індикація процесів біохемічного очищення стічних вод (*трунтуючись на аналізах кількості та складу мікрофавни й флори активних намулів*)

b. inoculum fermenter біологічний інокуляційний фермент

b. magnification біонагромадження *див. bioaccumulation, bioconcentration, biological concentration*

b. methylation біологічне метилювання (*ртуті або йона ртуті*)

b. monitoring біологічний контроль (*систематичне брання проб у людини для проведення аналізу концентрацій забруднювачів і продуктів біотрансформації*)

biopreparations

b. oxygen demand [BOD] біологічне споживання [потреба] кисню, БСК (*під час мікробіологічного розкладу*)

b. pollution забруднення від живих організмів (*напр., синьозелених водоростей*)

b. preparations [biopreparations] біологічні препарати [біопрепарати] (*препарати біологічного походження, використовувані як пестициди, бактерициди, грибні препарати, антибіотики*)

b. removal біологічне видалення забруднювачів зі стічних вод

b. self-pollution біологічне самозабруднення (*у водних об'єктах на очисних спорудах як наслідок розкладання відмерлої біомаси*)

b. specimens біологічні зразки (*органі, тканина, продукти секреції й екскреції*)

b. station станція вилучання гідробіонтів

b. threshold limit value [BTLV] біологічна величина порогової межі (*порогова концентрація речовини, яку вимірюють безпосередньо в тканинах, рідинах тіла, видиханому повітрі або опосередковано за специфічним впливом речовини на організм*)

b. tower біологічна колона (*прокапний фільтр з пластмасового матеріалу*)

b. wastewater treatment біологічне очищення стічних вод

biologically resistant [refractory] substance біологічно відпірна [біотривка] речовина

b. r. [r.] s. recalcitrant pollutant біологічно стійка забруднювальна речовина

biology біологія

biomagnification біонагромадження (*концентрування речовини в даній екосистемі, що зростає відповідно до графічного рівня*) *див. bioaccumulation, bioconcentration, biological concentration, biological magnification*

biomass біомаса (*енергетична сировина*)

b. solid fuel біомасове тверде паливо, пальна біомаса

biomes найважливіші типи екосистем землі (*визначені кліматом і спорідненою з ним рослинністю; типи: тропічний дощовий ліс, чатинний ліс, листопадний ліс, північний ліс, гущавник, степ, пустеля, савана, тундра*)

biometrics [biostatistics] біометрія, біостатистика

biopreparations *див. biological preparations*

bioremediation

bioremediation (мікро)біологічний розклад [руйнування, біодеградація] *див. biodegradation*

biosphere біосередовище, біосфера

b. reserve біорезервний заповідник

biostatic material біостатична речовина (*що пригнічує біологічну активність*)

biostatistics біостатистика

biosynthesis біопоснадження, біосинтез

biota біота (*рослинний і тваринний світ області [краю]*)

biotechnology біотехнологія (*штучне змінювання генетичних властивостей живих організмів*)

biotesting біотестування (*напр., якості води*)

biotic життєвий, біотичний

b. factor життєвий фактор (*вплив живих організмів на інший організм*)

b. potential життєвий потенціал (*верхня межа здатності виду розмножуватися; найбільша швидкість розмноження за умов необмеженого постачання поживи або відповідних довоплинних обставин*)

biotransformation біологічне перетворення [біозміна, біотрансформація] (*унаслідок метаболізму*)

b. process процес біологічного перетворення [зміни, трансформації]

birth народження, роди, пологи; походження; джерело

b. defect хіба [вада, дефект, каліцтво] новонародженого

b. rate відсоток приросту населення; приріст населення

bismuth Bi бісмут (*метал без стабільних ізотопів, з чотирьох природними радіоактивними ізотопами; легкозапальний як порошок; використовують у виробництві фармацевтичних і косметичних продуктів, легкоотпихих стопів, термоелектричних матеріалів, сталей магнетів, напівпровідників, як домішки до сталей та інших металів для поліпшення їхньої оброблюваності, для покриття селенію тощо*)

bit 1. (*i*) шматок, частка; 2. (*i*) мундштук, вудило; (*д*) загнуд(ув)ати, стрим(ув)ати; 3. (*д*) (*мин. від bite*)

bite (*i*) укус, слід від укусу, шматок, гострота, їдкість, травлення, затиск, затискання; (*д*) кусати(ся), жалити, колоти; травити, роз'їдати (*про кислоти*)

b. type fitting до[при]пасовувальна арматура [монтаж] врізного типу

b. type fitting tubing joint трубне з'єднання врізного типу

bitumen гірська смола, бітум, асфальт

bituminous coal бітумне вугілля

black (*i*) чорнота, сажа, чорний колір; (*нк*) чорний, невідомий, темний, похмурий; (*д*) чорнити

b. box "чорна скринька", невідома система

b. lung disease чорна хвороба легенів

b. oil нафтовий залишок, мазут, темна олива

b. out (*i*) затемнення; (*д*) затемнювати

b. water побутові стічні води *див. gray water, sullage*

blackbody *фіз.* абсолютно чорне тіло

b.(surface) radiation поверхнєве випромінення [радіація] (тепла) абсолютно чорного тіла

blackout затемнення

blade лопать, лезо, клинок; лист, травинки

blank (*i*) порожнє [пуста] місце; бланк, анкета; (*нк*) пустий, чистий; блідий, невразний; несписаний; розгублений; (*д*) забивати, закривати, перегороджувати (*прохід*)

blanket (*i*) шерстяна ковдра; попона, капа; (*нк*) загальний; (*д*) накрити, покрити, завинути (*в попону*)

blast (*i*) подув (вітру), (по)вітрогін, вибух, звук; шкідливий вплив, шкідник, хвороба (рослин); (*д*) дути, продувати, висаджувати в повітря; губити, руйнувати, шкодити; (*нк*) дуйний, продувальний, вибуховий, ударний (*пов'язаний з надлишковим тиском*)

b. furnace домна, доменна піч

b. furnace gas fuel доменне газове паливо (*для доменної печі*)

b. gate засувний клапан, засув, каглянка

b. load ударне навантаження (*уражальний фактор, зумовлений дією ударної хвилі*)

b. wave ударна хвиля (*стрибок ущільнення, розповсюджуваний у середовищі з надзвуковою швидкістю*)

blatant зухвалий, крикливий

bleach (*i*) відбілювальна речовина; (*д*) відбілювати, білити; біліти, побіліти

bleacher білильник, білильний [відбілювальний] бак

bleed кровавити(ся); відводити, вилучати (*газ, рідину*)

blend (*i*) суміш, змішування, зміна кольору [відтінку]; (*д*) змішувати(ся), сполучати(ся); гармонувати; змінювати колір [відтінку]

blend

blending

blending (i) змішування; (нк) змішувальний; змішуваний

BLEVE *див. boiling liquid expanding vapour explosion*

blind (i) заслона, перегородка, віконниця, фіранка, штора; наочник; бленда (*оптика*); (нк) сліпий

b. changing petroleum pipelines
відгородження частини системи нафтовідних труб

block (i) блок; перешкода, колода; затор (вуличного руху); (д) загороджувати, перешкоджати

b. group [BG] блокова група [число] (приблизно 1.100 осіб на переписну ділянку)

blood кров; рід, сім'я, походження

b. clotting зсідання [осідання] крові

b. platelets кровинки, кров'яні тільця (*прозорі, округлі*)

b. rendering перероблення (тваринної) крові

b. rendering drier сушарка крові

bloodstream кровообіг

bloodworm болотний хробак

bloom (i) розквіт, рум'янець; криця, сталева колода [виливок]; (д) цвісти, розквітати, розквітати

blooms of blue green algae цвітіння синьозелених водоростей

blow (i) удар; цвітіння; (д) дути, видувати, роздувати; цвісти

blowback зворотне промивання (фільтра); просакування полум'я (в пальнику); зворотний спалах пальної суміші (в карбюраторі)

blowby прорив газів (у картер двигуна)

blowcase *див. acid egg*

blowchamber, mineral wool manufacturing розпилювальна камера для виготовлення мінеральної [жужелевої, скляної] вати (з розтопленого матеріалу)

blowdown продування; усунення (насиченої солями) води з охолоджувальних веж; холодний запуск (двигуна)

blower вентилятор; нагнітач, нагнітальний вентилятор

blowing agent спінювач, піноутворювач

blown oil продукта [окиснена] олива

b. oil varnish полива на продуктій олії

blowout (i) розрив, прорив; іскрогасник; (д) гасити, видувати (доменну піч)

bole

blue (i) синь, синька, синя фарба; (нк) синій, голубий; засмучений, меланхолійний; (д) синити; воронити [відпускати] (сталь)

b.-green algae [cyanophyta] синьо-зелена морська водорість, ціанофіта

bluish синявий

BMP *див. Best Management Practices*

BOD *див. biological oxygen demand*

BOD exertion активність БСК (*BOD*)

BOD ultimate [BODult] повна активність БСК (*BOD*)

BOD₅ *див. five-day biochemical oxygen demand*

BOD₅ test *див. five-day BOD test*

BODC *див. biochemical oxygen demand carbonaceous*

BODult *див. BOD ultimate*

body тіло, тулуб, корпус, кістяк, речовина; людина, особа; група людей; корпус, установа, головна [основна] частина

b. burden завантаження тіла (хемічними матеріалами), речовина в організмі, загальна кількість хемічної речовини в організмі

b. of water водоймище [водойма]

b. weight scaling звіряння відносно маси тіла

bog болото, трясовина

b. down застрягнути в болоті

boil (i) налив, фурункул; (д) кип'ятити, варити; кипіти

boiled oil varnish варено-олійна полива

boiler паровий котел; бак, кип'ятильник; паротяг

boiling (i) кипіння, кип'ятіння; (днк) кип'ячий

b. liquid expanding vapour explosion [BLEVE] вибух опарів розширюваної рідини під час закипання (*коли раптово руйнується резервуар скрапленого пального газу та є джерело спалаху*)

b. loss втрата під час кипіння

b. point точка [температура] кипіння

b.-water reactor [BWR] реактор з пароводяним охолодженням; ядерореакторна паротурбінна електростанція (*де охолоджувальна вода, проходячи крізь активну зону ядерного реактора, перекипає і перетворюється в пару, яка далі відводиться трубами до турбін електрогенераторів*)

bole стовбур, пень; *мін. бол, болюс (залізна вапнякова глина)*

Boltzmann**BPT****Boltzmann constant [Stefan-Boltzmann**

constant] фіз. стала [константа] Больцмана (стала величина поверхневого випромінювання [радіації] (тепла) абсолютно чорного тіла,
 $\sigma = 1,3805 \cdot 10^{-23} \cdot \text{Дж/К}$)

bomb calorimeter калориметрична бомба

bond (i) зв'язок; зобов'язання; з'єднання, в'язання; зв'язкість (бетонної суміші); *фін.* акція, облігація, цінний папір; (d) зв'язувати (цеглу в будівлі); поручатися, забезпечувати (борг)

b. breaker порушник зобов'язання [запоруки]

bonding (i) зв'язок, зобов'язання; (нк) зв'язувальний, зобов'язувальний

bone кістка, кість

b. seeker костезаселювач (радіоактивний матеріал, який метаболічно проникає в кістки)

book (i) книга; (d) заносити в книгу [список]; замовляти квиток

boom (i) бон, бонова плавуча загорода (для затримування розлитой нафти на воді), багор; бум, пожвавлення; гук, гудіння, гуркіт; (d) гудіти, гуркотіти, гучно рекламувати

boost (i) допомога, підтримка, підвищення, збільшення; (d) допомагати, підтримувати, підвищувати, збільшувати, форсувати

booster помічник, підсилювач, збудник, бустер

booth будка, комірчина, ятка, киоск; намет

b. hood вентиляційний надбудковий ковпак, витяжна шафа (в робочій будці [комірчині] може вживатися різного роду знаряддя, що викидає шкідливі забрудники повітря - такі як пил з різання дерева чи металу, зварювання чи лютування металу, форсунового фарбування тощо)

boracic acid див. **boric acid****boreal forest** північний ліс**boric acid [boracic acid, orthoboric acid]**

H_3BO_3 борна кислота (луска або порошкова речовина, отруйна, подразнює шкіру; уживають у виробництві вогнетривкого скла - боросілікату, скляного волокна, порцелянової емалі, зварювальних флюсів, вогнесповідлювачів; застосовують у ваннах для гальванопластики нікелем, для контролю цвілі на цитрусових овочах, в окупомивальних розчинах тощо)

boron **B** бор (амфотерна неметалева речовина, чорна, коли тверда, в аморфному порошку самозаймиста і вибухова в повітрі; широко застосовують в металургії, ракетних паливах, виробництві напівпровідників, як вбирача нейтронів у ядерних реакторах тощо)

bottle (i) пляшка, опока; сніп, оберемок; (d) розливати в пляшки

b. bill **US** закон про повторне уживання пляшок

bottom (i) дно, основа, підвалина; осад, сутність; (нк) нижній, низький, основний; (d) дістати дна, вимірювати глибину; дізнатися причини

b. ash жужіль, попільний залишок

b. loading навантаження знизу

b. scraper дноочищувальна скребачка

botulism ботулізм (затруєння м'ясних харчів токсинами бацили *Clostridium botulinum*)

Boudouard reaction реакція Будварда (в газифікації вугілля)

bounce (i) сильний удар, відскок, підскок, відбій, відбивання; (d) підстрибувати, відскакувати, відбивати(ся)

bound (мін. від **bind**) зв'язаний, зобов'язаний; оправлений (про книжку)

b. water зв'язана вода (молекули води, сильно зв'язані з ґрунтом чи іншою твердою речовиною)

boundary границя, межа

bounds of area границі [межі] площі [простору, ділянки]

Bourdon-tube pressure gage манометр з трубкою Бурдона, пружинний манометр

bowl (i) миска, кубок, чаша; куля, ролик; (нк) чашоподібний

b. classifier чашоподібний класифікатор

b. desilter чашоподібний відстійник намулу

box (i) коробка, скриня; бокса, втулка, опока; ложа; буксове дерево, самшит; удар, бокс; (d) забивати в коробку [скриню]; бити кулаком, боксувати

b. model коробчаста модель [діаграма]

Boyle's law закон Бойля (за сталої температури об'єм [простір], зайнятий певною кількістю газу, обернено пропорційний до тиску в ньому)

BPCT див. **Best Practicable Control Technology**

BPJ див. **Best Professional Judgment**

BPM див. **Best Practicable Means**

BPT див. **Best Practicable Technology**

bracketed

bracketed reach опробувана ділянка (ріки) (на кінцях якої розташовано станції брання проб або монітори)

brackish water солонувата вода

brain мозок, розум, глузд

b. damage пошкодження мозку

brake (i) гальмо; (d) гальмувати

b. horsepower ефективна [вихідна] потужність у кінських силах

b. shoe гальмівна колодка [черевик]

brakeband гальмівна стрічка

branch (i) гілка, галузь; відділ, філія; (d) розгалужуватися, відгалужуватися, відходити (маленький потік)

branching channel розгалужене русло

brand (i) гатунок, сорт, марка, якість; головешка, розпечене залізо, (випалене) тавро, фабрична марка; (d) випалювати тавро, таврувати

brass латунь, жовта мідь

braze лютувати міцним лютом

brazing лютування міцним лютом

break (i) розщелина, розкол, щілина, проміжок, отвір; прорив, геол. викид; перерва, павза; помилка; (d) ламати, розбивати, руйнувати; зламувати, порушувати (закон); повідомляти, переказувати (новину)

b. apart розбивати(ся), розламувати(ся), розходити(ся)

b. down розруха, розвал, аварія, відмова машини [механізму]; цілковите знесилення, падіння

b. down заломлювати(ся), зламувати(ся)

b. ground орати; починати, копати землю під фундамент будівлі

b. in вламуватися, вступати нелегально, вскакувати несподівано

b. loose звільнитися, вирватися на волю

b. off відламувати, припиняти (суперечку)

b. out вибухати, спалахувати, висипати (шкірна хвороба)

b. through прориватися

b. up розбивати, знищувати; розходитися

b. with поривати [зривати] (з кимсь)

breakpoint контрольна точка; точка насичення [проскакування] (досягається, напр., коли в устаткованні під час виловлювання [рекуператії] розчинників фільтр із адсорбера [активованого вугілля] цілком насичується парою розчинника [адсорбтом] і починає пропускати пари в атмосферу)

b. chlorination контрольна точка (достатнього) хлорування (води)

breakthrough проривання [проскакування]

b. curve точкова діаграма [графік] ефективності адсорбера (активованого вугілля)

breakup розрив, розпад, розпорошення; розклад

breath дихання, віддих; подих, подув; передих

breathing дихання, віддих, подих; павза

b. emission дихальні [вентиляційні] викиди (пари вуглеводнів зі збірника нафти внаслідок змін температури між днем і ніччю)

b. loss дихальна [вентиляційна] витрата [викид]

b. rate дихальна [вентиляційна] частота [швидкість]

b. zone зона дихання (простір, обмежений радіусом до 50 см від обличчя робітника)

breed (i) порода, виводок; (d) породжувати, виводити, розводити, вигодовувати

breeder плідник, годівельник

b. reactor ядерний реактор-множник (перетворює нерозпадний уран-238 на розпадний плутоній-239)

breeze 1. (i) легкий вітерець, (морський) вітер; (d) віяти, продувати;
2. кам'яновугільний [деревновугільний] пил [штиб]

breezy свіжий, повітряний, прохолодний; жвавий, веселий

Bremsstrahlung електромагнетна радіація Бремса

brew (i) варення, суміш; (d) варити, змішувати, готувати, заварювати, затівати, заходитися; насуватися (бура, громовиця)

brewing (i) варення, змішування; (пк) варильний [змішувальний, насувний]; мор. скупчення грозових хмар

brick (i) цеглина, клінкер, брусок, плитка; (d) класти цеглу, мостити цеглою; (пк) цегельний, цегляний

b. in [brick up] обкладати [закладати] цеглою

bridge (i) міст, місток, кладка; поріг паливни; ел. паралельне злучення, шунт; (d) з'єднувати мостом, будувати міст; перекивати; (по)долати перешкоди

brief (i) зведення, підсумок, резюме; (d) зводити, підсумовувати, складати резюме; (пк) короткий; стислий

bright блискучий, світлий, ясний, яскравий

bright

bright

- b. dip** кислотний розчин (для очищення поверхні металів перед покриттям)
- brine** солоня вода, соляний розчин
- b. disposal** усунення мінералізованих стічних вод
- bring** приносити, приводити, призводити, доводити до
- b. civil action against** порушувати цивільну справу в суді
- brink** край (кручі, безодні), урвище
- brisance** бризантність (подріблювальна [роздріблювальна, дробильна] дія вибуху)
- British thermal unit [Btu, BTU]** британська теплова одиниця (1.05435 кДж)
- broad** (пк) широкий, просторий, вільний, загальний, грубий, непристойний, ясний (день); (пс) широко, вільно, відкрито, цілком
- broil** (i) жар, смажене [жарене] м'ясо; (d) смажити(ся) [жарити(ся)] на вогні, пекти(ся) на сонці
- broiler** м'ясосмажна піч (трапи над розжареним деревним вугіллям); дуже спекотний день
- bromine Br** бром (отруйний від орального поступлення та вдихання; використовують у виробництві антидетонаційної домішки до газоліну, для утворення органічних сполук, фарб, фармацевтичних препаратів, для очищення води тощо)
- bromoform CHBr₃** бромформ (отруйна рідина, подразник шкіри; застосовують як посередник в утворенні органічних сполук, як розчинник восків, мастил, олів)
- bronchial** бронхіальний
- b. lining (epithelium)** (внутрішній) вистил [плівка] бронхів [епітелій]
- b. tube** бронхіальна трубка
- bronchiole** бронхіола
- bronchitis** бронхіт
- bronchus** бронх
- bronze** (i) спиж, бронза, вироби зі спижу [бронзи]; (d) спижувати, бронзувати; засмагати (на сонці); (пк) спижовий, бронзовий
- brown** брунатний, коричневий, бурий; смагливий, засмаглий
- b. coal [lignite]** буре вугілля, лігніт
- b. lung disease [byssinosis]** бісиноз (хронічна хвороба, зумовлена нагриманням бавовняного пилу в легенях)
- Brownian motion** броунівський рух
- brunt** сила, тягар, удар, атака; криза

buffer

- brush** (i) щітка; пензель; хвіст; чагарник, кущі; сутичка; (d) чистити щіткою, зачісувати, зачепити мимохіть; обсаджувати чагарником
- b. aside** збуватися, усувати
- b. away** відмітати
- b. up** чистити(ся), поновлювати (знання в пам'яті)
- BTLV** див. *biological threshold limit value*
- BTU [Btu]** див. *British thermal unit*
- bubble** (i) бульбашка, булька; (d) булькати, булькотіти, братися бульбашками
- b. cap (in plate tower)** ковпак (у газозмивальній вежі [колоні] з дірчастими тарілками)
- b. column** пінява [барботажна] вежа [колона]
- b. concept** поняття рівновартісної півкулі (підхід до контролювання викидів з регульованого законом підприємства, де агенція контролю забруднення повітря обмежує обсяг викидів підприємства, а не викиди його поодиноких джерел)
- b. meter** (мильно)бульбашковий газомір
- b. policy US EPA** програма (яка дає змогу вживати поняття) рівновартісної півкулі (де викиди забруднень з усіх димарів чи викидних [вентиляційних] труб цілого підприємства [заводу] вважаються викидами з одного джерела) див. *b. concept*
- bubblers** розпилювач газу у воді [розчині], барботер (у насичувачі), пристрій для брання проб газу
- bubbling (turbulent)** (турбулентне, сильне) кипіння; утворення бульбашок; барботаж
- b. fluidized bed** псевдорозріджений розсіювальний шар [прошарок]
- b. (turbulent) fluidized bed systems** споруда з барботажним псевдорозрідженим шаром
- bucket** відро, черпак, ківш
- b. blade propeller fan** вентилятор гребного гвинта з черпаковими лопатями
- b. elevator** черпаковий елеватор [екскаватор, підойма]
- budget** бюджет, фінансовий кошторис
- buff** (i) шкура буйвола [вола], сукно (чи подібний матеріал для полірування); полірувальне колесо [диск]; (d) полірувати шкірою [сукном] (чи подібним матеріалом)
- buffer** (i) буфер, буферний розчин; гасник; амортизатор, демпфер; (d) виконувати роль буфера; (пк) проміжний, буферний, амортизаційний

buffer

- b. solution** буферний розчин
b. zone санітарна зона (*територія навколо промислового підприємства як проміжна зона між технологічним устаткуванням і місцями, які використовує населення*)

buffing полірування

- b. automatic** автоматичне полірування
b. wheel полірувальне колесо [диск]

build (i) форма, конструкція, будова тіла; (d) будувати, формувати**building** (i) будинок, будівля, споруда; будування, будівництво; (нк) будівельний

- b. block** будівельний блок
b. material будівельний матеріал

bulge (i) випин, віддутинна; набряклість, опуклість; (d) випинатися, надуватися, набрякати, виступати, деформуватися**bulk** (i) нагромадження, основна маса, сипкий матеріал, агрегат; більша частина, навал, величина, об'єм, купа, загал; (d) нагромаджувати, збільшувати(ся)

- b. blending** змішування сипких матеріалів [агрегатів]
b. density питома маса сипкого [пористого] матеріалу
b. liquids ED небезпечні рідинні викиди [речовини] в неспецифічних контейнерах

- b. loading** навальне навантаження
b. sample сукупна проба

- b. water** гравітаційна вода (*що заповнює великі капіляри в ґрунті*)

bulking sludge ED неосілий мул [болото] у відстійнику води**bund** обвалювання, обнесення валом**bunding dyke** вал для аварійних стоків (*локалізації рідин, що витекли внаслідок аварійної розгерметизації технологічних споруд*)**bunker fuel** бункерне паливо, паливний мазут**buoyancy** піднімальна сила, плавучість, легкість (*у воді чи повітрі*)

- b. flux parameter** параметр відземного потоку плавучості в повітрі

buoyant плавучий, легкий**burn** (i) опік, тавро; (d) горіти, палати, спалювати, випалювати, обпалювати

- b.-off** (i) спалювання, обпалювання, випалювання; (d) спалювати, обпалювати, випалювати

- b.-off furnace** спалювальна [обпалювальна] піч *див. armature b. f., drum b. f., engine parts b. f., paint b. f., wax b. f.*

bypass**burner** газовий пальник, форсунка**burning** (i) горіння, опалювання, пропікання; (нк) гарячий, пекучий; запальний

- b. agents** домішки сприяння горінню

burnup вигорання (ядерного палива)

(*відсоток урану [плутонію], витраченого в ядерному реакторі внаслідок розщеплення; кількість теплової енергії на одиницю маси ядерного палива*)

bury ховати, заривати в землю**bushing** ізоляційна втулка, вкладень**butane [n-butane]** $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CH}_3$ бутан (*дуже займистий і вибуховий газ; наркотичний у високій концентрації; вживається як домашнє паливо та у виробництві органічних сполук, як сировина для синтетичної гуми і високооктанового рідинного палива, розчинників, охолоджувальних речовин, рушійна речовина аерозолів тощо*)**butanol [n-butyl alcohol]** $\text{CH}_3(\text{CH}_2)_2\text{CH}_2\text{OH}$

бутиловий алкоголь, бутиловий спирт (*отруйний у разі тривалого вдихання, подразник очей, абсорбується через шкіру; займистий; вживається у виробництві складних ефірів, розчинників смоли і покриттів, пластифікаторів, фарбувальних допоміжних засобів, гідравлічних рідин, пральних [очищувальних] засобів, дегідративних засобів тощо*)

butt joint стикове з'єднання**butt-weld joint** стикове зварене з'єднання**butterfly** метелик

- b. damper** поворотна затулка
b. valve дросельний клапан [засув]

butyl бутил

- b. alcohol** бутиловий спирт
b. rubber бутил-кавчук

buy (i) купівля, покупка, закуп; (d) купувати, підкупляти, закупляти

- b.-back** (i) (зворотнє) скуповування, відкуплення; (d) відкупляти

- b.-back center** центр скуповування непотребу (*паперу, макулатури, алюмінієвих пушок, пластмасових виробів*)

BWR *див. boiling-water reactor***bypass** (i) обхід, обвідна [обхідна] дорога, обвідний канал; шунт; (d) обходити, обводити

- b. atomizer** обхідний [перепускний] розбризкувач

- b. duct** обвідний канал

bypass

b. material побічний матеріал виробництва

b. water відводжувана скидним каналом вода

byproduct побічний продукт (з відходів виробництва)

byssinosis бісиноз (*хронічна хвороба, спричинена нагромадженням бавовняного пилу в легенях*)

C

cabinet drier сушильна камера [шафа]

cadmium Cd кадмій (*отруйний метал, шкідливий на нирки; уживаний в гальванізації, нікельо-кадмієвих батареях і як пігмент*)

CAER *див. Community Awareness and Emergency Response*

cage-mill impact breaker брусо-кліткова ударна дробарка-дезінтегратор (*з кількома клітчастими концентричними циліндрами з круглими брусами; циліндри впорядковано за діаметрами й розміщено на одній осі; сусідні циліндри обертаються у протилежних напрямках*)

CAI *див. carcinogenic activity indicator*

calcification звапніння, кальцинація (*жил, вен, клітин*)

calcify звапнювати(ся), кальцинувати(ся) (*жили, вени, клітини*)

calcination прожарювання [випалювання] речовин (*щоб їх окиснити [розкласти]*), кальцинація

calcinator [calciner] випалювальна [відвуглювальна] піч, кальцинатор, декарбонізатор термічний

calcine випалювати, кальцинувати

calciner *див. calcinator*

calcining випалювання, прожарювання, кальцинування

calcite *див. calcium carbonate*

calcium Ca кальцій (*лужний метал; необхідний складник костей, зубів, черепашок і рослин; в контакт з вогістю, виділяє водень; у порошку легкозапальний, а у підогрітому стані чи в контакт з сильним окиснювачем, займистий і вибуховий*)

c. carbonate [calcite] CaCO_3 кальцій-карбонат

c. chloride CaCl_2 [$\text{CaCl}_2 \cdot \text{HOH}$, $\text{CaCl}_2 \cdot 2\text{HOH}$, $\text{CaCl}_2 \cdot 6\text{HOH}$] кальцій-хлорид

c. hypochlorite $\text{Ca}(\text{OCl})_2$ кальцій-гіпохлорит

c. phosphates фосфати кальцію

c. sulfate [gypsum] CaSO_4 кальцій-сульфат

c. sulfite CaSO_3 кальцій-сульфіт

calculate обчислювати, обчислити; підраховувати, підрахувати

calculation обчислювання, обчислення, підрахунок; числення; кошторис; калькуляція

calculator обчислювач; обчислювальна машина [пристрій]; калькулятор

calculus числення, аналіз, диференційне [інтегральне, варіаційне] числення

calender (*i*) каландр, гладкий металевий валок; коток; (*d*) каландрувати, вигладжувати; стискувати [згущувати] (*папір чи гуму*); (*пк*) каландровий, валковий

c. rolls каландрові валки

calibration перевіряння, перевірка, градуювання, калібрування, атестація за первинним еталоном

c. curve градуювальна [калібрувальна] крива

California recycling value [CRV] *US*

каліфорнійська переробна вартість (*грошова вартість, визначена штатом і зазначена на наліпці тари (скляна, пластикова або алюмінієва пушка з пива чи води)*)

call (*i*) заклик, поклик, виклик (*розмова телефоном*); відвідання, візит; крик; (*d*) закликати, викликати (телефонічно); називати; відвідувати, складати візит; кричати

calorie [cal] калорія

calorimeter калориметр

Caltech airshed model модель симульованого повітряного простору [шатра] (*розроблена в Каліфорнійському Політехнічному Інституті*)

can 1. (*i*) бідон, (бляшана) пушка; (*d*) консервувати у пушках; 2. (*d*) могти

c.-end liner втулконакладна машина для пушок

canal drier сушильний канал [тунель]

cancel анулювати, касувати

cancellation ануляція, скасування

cancer рак

cancer(ogenic) potency factor [CPF] коефіцієнт ризику онкозахворювання

cancer

CANDU

carcinogenesis

CANDU *див. Дод.1 Canadian Deuterium-Uranium Reactor*

CANDU polishing вуглецеве полірування [шліфування] (усування залишків органічних речовин, розчинених у стічних водах, за допомогою методу Канадського дейтерійно-уранового реактора)

canister каністра (невелика металева ємність)

canned motor pump герметична електропомпа

canopy намет; тканинне покривало; тент

c. hood шатруватий витяг

CAPA *див. Critical Aquifer Protection Area*

car-bottom furnace піч з викочуваною черинню (для термічного оброблення)

carbon **C** (*i*) вуглець; (*пк*) вуглецевий

c.-14 ¹⁴C радіоактивний ізотоп вуглецю

c. adsorber вуглецевий поглинач [адсорбер]

c. adsorption вуглецеве поглинання [адсорбція]

c. black сажа

c. cycle круговий процес [цикл] вуглецю

c. dioxide CO₂ вуглець-IV-оксид, двооксид вуглецю

c. dioxide aerosol propellant двооксид вуглецю як засіб розбризкування (пультверизатор)

c. disulfide CS₂ сірковуглець, карбон-дисульфід

c. F factor вуглецевий показник (об'єму двооксиду вуглецю, отриманого внаслідок згоряння 1 Дж енергії палива)

c. filtration system система [апарат] вуглецевого очищення [фільтрації]

c. monoxide CO монооксид вуглецю

c. oil газ; бензол

c. tetrachloride [CTET] CCl₄ тетрахлорид вуглецю (рідина, отруйна через вдихання пари; канцероген: вживають як розчинник товців, олій, смоли тощо; як холодильний засіб; як с.-г. обкурювальний шкідниковинищувач [пестицид, fumігант]; у виробництві хлорованих органічних сполук, напівпровідників тощо)

c. treatment оброблення активованим вугіллям

carbonaceous вуглецевий, вугільний

c. biochemical oxygen demand [CBOD] вуглецеве біохемічне споживання кисню (БСК вуглецевмісних сполук (у стічних водах))

c. load (забруднювальне) навантаження за вуглецевмісною сполукою

c. oxygen demand потреба в кисні вуглецевмісних сполук (показник якості води)

carbonate (*i*) карбонат; (*пк*) карбонатний; (*d*) перетворювати в карбонат, насичувати карболовою кислотою [двооксидом вуглецю], карбонувати; спалювати на вугіль

c. aquifer карбонатний водоносний пласт

c. buffer system карбонатна буферна система

c. hardness [CH] (of water) карбонатна твердість (води)

carbonation карбонація, насичування карбонатом, газування (води)

carbonic acid H₂CO₃ вугільна кислота

carbonization звуглення, коксування; науглювання, насичування вуглецем; сухе перегання деревини, карбонізація

c. furnace цементацийна [ціянувальна] піч

c. process (of ground water) газування (підземної води)

carbonize звуглювати, коксувати; науглювати, насичувати вуглецем

carbonizer карбонізатор, науглювальний посередник [речовина]; науглювальне устаткування

carbonyl group ==C==O карбонільна група

Carborundum^{TM} карборунд (фабрична марка шліфувальних і туготопких матеріалів)

carboxyhemoglobin [COHb] карбоксильний гемоглобін, карбоксигемоглобін

carboy бутель, балон

carburet (*i*) карбід; (*d*) сполучатися хемічно з вуглецем; насичувати леткими сполуками вуглецю

carbureted water gas fuel газове паливо як (побічний) продукт (перероблення) вугілля [коксу]

carburetion карбюрація, хемічне сполучання з вуглецем; насичування леткими сполуками вуглецю

carburetor [carburettor] карбюратор (пристрій для приготування пальної суміші)

carcinogen ракозбудник, канцероген (хемічний, фізичний або біологічний чинник, здатний викликати малігнізацію тканин[злякисне перетворення])

carcinogenesis генезис [походження, розвиток] ракових хворіб

C

carcinogenesis

- c. bioassay** біопроба генезису раку
(*грунтове випробування тваринних органів, піддаваних діянню знаних мутагенів як ракозбудників*)
- carcinogenic** ракозбудний, канцерогенний
- c. activity indicator [CAI]** показник [індикатор] ракозбудної дії
- c. potency factor** *див. cancer potency factor, CPF*
- carcinoma** *мед.* рак епітеліальних тканин, карцинома
- card** **1.** (*i*) розмотувач, карт; (*д*) розмотувати, розтягувати; **2.** (*i*) карта, картка, квиток; (*д*) покласти [вписати] на карту
- cardboard** текстура, картон
- cardiac disorder** серцева хвороба
- carding** розвивання, розмотування (*напр., азбесту, бавовни*)
- carnivore** м'ясоїдна тварина
- carpet** килим
- c. padbacking resin** килимна підбивка [підкладка]
- c. processing system** система [апарат] оброблення килимів
- c. resin** килимна камедесмола (*для приліплювання підбивки до килима*)
- carriage water** транспортувальна вода (*у гідротранспортуванні*)
- carrier [biol. vector]** носій, *біол.* носій хвороби (*напр., комар, блоха*)
- c. gas** газ-носії, транспортувальний газ
- carry** носити, переносити; возити, перевозити; проводити; тримати
- c. a motion** приймати пропозицію
- c. a resolution** приймати резолюцію
- c. on** продовжувати
- c.-on sewer** відвідний канал
- c. out** виконувати; виносити
- carrying capacity [K] (of the environment)** потенційна місткість (екосистеми) (*за максимальною кількістю організмів*), асимілювальна здатність довкілля
- carryover [carry-over]** перенос, перенесення, винесення
- CAS** *див. Chemical Abstracts Service*
- CAS number** *див. Chemical Abstracts Service Registry Number*
- CAS RN** *див. Chemical Abstracts Service Registry Number*

catchment

- cascade** (*i*) падіння, зниження; водоспад, каскад, зигзаг; міжривневий перехід; (*д*) спадати, по чергово переходити з частини на частину
- c. cooler** водоспадний холодильник повітря [газу]
- c. evaporator** випарник з обертальними дисками (*для згущення чорного мазуту в паперовій промисловості*)
- c. impactor** плитовий [каскадний] ударник [імпактор] (*для заміряння обсягу аерозолів*)
- case** **1.** випадок, обставина; судова справа; процес; відмінок; **2.** (*i*) скриня, футляр, покривець, чохол, коробка; (*д*) замикати [вкладати] у скриню
- c. control study** епідеміологічне вивчення випадків захворювань (двох груп)
- casebook** книга [реєстр] судових справ
- cash** (*i*) готівка, касова готівка, гроші; (*д*) інкасувати (*виміняти чек на готівку*)
- c. flow** грошовий обіг
- casing** обсадна труба свердловини
- cast** (*i*) кидання, метання; кидок; форма для лиття [вливання] (металу); тип, характер; актори вистави; (*д*) кидати, метати, скидати; вилити, лити (метал); розподіляти (ролі)
- c. iron** (*i*) чавун; (*пк*) чавунний
- c.-iron pipe [CI pipe]** чавунна труба
- casting** виливання; виливок з металу; кидання, кидок
- catabolism** біологічне розкладання
- catalyst** каталізатор
- c. regeneration** регенерація каталізатора
- catalytic** каталітичний
- c. afterburner** каталітичний допалювач
- c. converter** каталітичний нейтралізатор
- c. cracking** каталітичне розщеплювання (*нафти, мазуту тощо*)
- c. fluidized bed** каталітичний псевдорозріджений шар
- c. fluidized bed systems** споруда з каталітичним псевдорозрідженим шаром
- c. hydrogenation unit** споруда каталітичної гідрогенізації (*приспонування водню*)
- c. reactor** каталітичний реактор
- c. reforming unit** споруда каталітичного переформовування
- cataract** катаракта; водоспад; поріг
- catchment area [watershed]** водозбірна площа (*дощових опадів*)

catchment

- catchment storage** нагромадження вод у водозбірні
- categorical** груповий, категорійний, належний до категорії
- c. pretreatment standards** норми переочищення стічних вод (для відведення їх в міську каналізацію)
- c. prohibited discharges exclusion** груповий [категорійний] виняток, виняткова категорія; категорія діянь, вилучених з-під закону
- c. prohibited discharges variable** якісна змінна величина категорії
- categorically prohibited discharges** скидозаборонені стічні води (скид яких категорично заборонено)
- category** група, категорія
- C. of Emission Sources [CES]** категорія джерел викидів [випромінювання]
- cathode** катод
- cathodic** катодний
- c. protection** катодний захист (від корозії)
- cation** катіон
- c. concentration mg/L** катіонна концентрація мг/л
- c. exchange** катіонний обмін
- c. exchange capacity [CEC]** спроможність [здатність] катіонного обміну
- cattle feedlot wastes** стічні води з пасовищ худоби
- cattle** велика рогата худоба
- caulk [calk]** (i) ущільнювальний матеріал; (d) ущільнювати (з'єднання двох труб чи плит), конопатити; калькувати (рисунок на папір)
- causal** причинний; кавзальний
- c. agent** причинний фактор [посередник]
- c. substances** ефектоспричинні речовини (що викликають певний ефект)
- causation** спричинювання, причинність
- c. element** причинний елемент, спричинник
- cause** (i) причина; мотив, ідеал, справа; (d) спричинювати, мотивувати; примушувати
- caustic** (i) їдка речовина; гідроксид; (пк) їдкий, корозійний; гідроксидний
- c. molten bath** ванна з розтопленням гідроксидом (натрію)
- c. paint stripping** очищення [знімання] фарби гідроксидом (натрію)
- c. waste** корозійні відходи

centerline

- caution** (i) обережність, остоорога, застереження; (d) остерігати, застерігати
- cave** (i) печера, западина; (d) копати яму, поглиблювати
- c. in** западати(ся), уступати
- caveat emptor** хай необізнаний бережеться (латинське прислів'я про покупця)
- cavity** западина, порожнина
- CBA** див. *cost-benefit analysis*
- CBD** див. *central business district*
- CBOD** див. *carbonaceous biochemical oxygen demand*
- CDI** див. *chronic daily intake*
- CEA** див. *cost-effectiveness analysis*
- cease** переставати, припиняти
- CEC** див. *cation exchange capacity*
- ceiling** стеля
- c. tile** стеляна кахля
- c. value** максимальна величина (вираження [відбиття] максимально допустного рівня професійного впливу; максимальна величина не повинна перевищуватися раптово)
- cell** клітина, комірка; келія, (тюремна) камера
- c. culture** вирощування клітин у пробірці
- cellular** клітинний, клітинистий
- cellulose** (C₆H₁₀O₅)_n целюлоза
- Celsius scale** (температурна) шкала за Цельсієм
- CEM** див. *continuous emission monitoring*
- cement** (i) цемент, клей; (d) цементувати, клеїти
- c. elevator** цементопідойма, цементоелеватор
- c. grinding** дроблення цементу
- c. kiln** цементна (випалювальна) піч
- c. manufacture** виробництво цементу
- c. packaging** пакування цементу
- c. screw conveyor** гвинтова цементопідойма
- c. truck loading** завантажування вантажівки цементом
- cementing** цементування, клеєння
- census** перепис населення
- c. tract** статистична ділянка землі (з населенням пересічно 4.000 чоловік)
- center** (i) середина; осередок, центр; (d) зосереджувати(ся), центрувати (ся)
- centerband** середня [центральна] смуга
- c. frequency** частота центральної смуги
- centerline** центрова [осьова] пряма [лінія]
- c. concentration** зосередження [концентрація] на центровій прямій

centipoise

centipoise **cp** сантипуаз **cП** (розмірність динамічної в'язкості рідин: $cП = \text{дн} \cdot \text{с} / \text{см}^2$ або $\text{г} / \text{см} \cdot \text{с}$)

centistoke **cs** сантисток (розмірність кінематичної в'язкості рідин: $cСт = \text{см}^2 / \text{с}$)

central середній, центральний; головний, основний

c. business district [CBD] центральний торговельний район

centrifugal відцентровий

c. collector відцентровий збирач [уловлювач] *див. cyclone c. c., dry-type dynamic precipitator c. c., high-efficiency c. c., wet c. c.*

c. drier відцентрова сушарка

c. fan відцентровий вентилятор *див. backward-curved blade c. f., forward-curved blade c. f., radial blade c. f., straight blade c. f.*

c. force відцентрова сила

c. pump відцентрова помпа [смок]

c. separator відцентровий розділювач [сепаратор]

c. wet scrubber collector відцентровий змивач мокрою очищення

centrifugation відцентрування

centrifuge (*i*) прилад для відцентрування; (*д*) відцентрувати

centroid середина ваги, центроїд

ceramic (*i*) кераміка; (*нк*) керамічний

c. glaze керамічна полива

c. glazing поливання (кераміки)

c. ring керамічне кільце (в газопромивних колонах)

c. spraying керамічне обпилювання, оббризування кераміки поливою

c. thermal spraying гаряче [термічне] оббризування кераміки поливою

c. tunnel kiln керамічна тунельна випалювальна піч

cercaria церкарія (*зусенця* [личинка] трематодного глиста)

certain впевнений; відомий, певний

certainty певність, впевненість

certificate довідка, посвідчення, свідоцтво, сертифікат

c. of exemption довідка про звільнення

certification опосвідчування, опосвідчення, сертифікація

certified mail поручене поштове посилання

certify посвідчувати, засвідчувати

CES *див. category of emission source*

chance

cesium **Cs** цезій (лужний метал, рідина при температурі децю вищої від кімнатної; легкозаймистий у воєкому повітрі, вибухає в контакті зі сіркою чи фосфором, сильно реагує з окиснювальними матеріалами, спричинює опік у контакті зі шкірою; використовують у фотогальванічних елементах, каталітичній гідрогенізації, ракетних паливах, атомних годинниках, як охолоджувальна речовина в електростациях, термохімічних реакціях тощо)

c.-137 ¹³⁷Cs цезій-137 (радіоактивний масового числа 137, час напіврозпаду 33 роки, бета-розпад продукує радіоактивний Ba-137 з часом напіврозпаду 2,6 хв.; отруйний, вживають для стерилізації пшениці, борошна, картоплі й осадів стічних вод)

cess дренажна труба; збірник водостічного жолоба; зливна яма

cessation *юр.* припинення; зупинення (діяльності)

cession *юр.* поступка, цесія

cessionary *юр.* уповноважений, представник; правонаступник

cesspit [cesspool] помийна [вигрібна] яма

cesspool помийна яма

c. sludge намул з вигрібною ями

CFC-11 *див. trichlorofluoromethane*

CFC-12 *див. dichlorodifluoromethane*

CFCs *див. chlorofluorocarbons*

CFF *див. crossflow filtration*

CFMs *див. chlorofluoromethanes*

CGL Policy *див. Comprehensive General Liability Policy*

CH *див. carbonate hardness*

chain (*i*) ланцюг, ряд, пасмо (гір);

(*д*) скріпляти ланцюгом, заковувати в кайдани

c. of custody реєстр передавання на зберігання (пробних зразків)

c. reaction ланцюгова реакція

chair (*i*) стілець, крісло; кафедра; голова [керівник] зборів [асамблеї]; (*д*) головувати (*бути головою зборів*)

chairperson голова (зборів тощо)

challenge (*i*) виклик, визивання, позив (судовий), провокація; (*д*) викликати (на двобій), провокувати

chamber кімната, спальня; палата; комора; камера

c. drier сушильна камера

chance (*i*) випадок; випадковість; шанс; (*нк*) випадковий; (*д*) траплятися; ризувати

chance

change (i) зміна; обмін; дрібні (гроші), решта; лондонська біржа; (d) змінити (місця); розмінювати (гроші); обмінюватися; переодягатися; пересідати (в поїзд)

c. of state зміна стану [виду] (твердий, рідкий, газовий)

channel (i) канал, протока, рів; шлях; посередник, посередництво; (d) формувати канал; спрямовувати каналом [в канал]

c. drier сушильний канал [тунель]

channeling просакування [проходження] стічної води через фільтр [фільтраційний матеріал]

channelization каналоутворення

chapparal гущавина (хаща дрібних корчів)

chapter розділ (книги)

char (i) згар; (d) зуглювати(ся), обвуглювати(ся)

c. solid fuel обвуглене тверде паливо, напівкокс

character характер, прикмета, особистість, чесність; символ, буква, ерогліф

characteristic (i) характеристика, відмінна риса; (тк) характерний, типовий

characteristics прикмети, характеристика

characterize описувати, характеризувати

charbroiler ґраткова піч (для смаження м'яса деревним вугіллям), шашлична піч

charcoal деревне вугілля

c. broiler ґраткова піч (для смаження м'яса деревним вугіллям), шашлична піч

c. filter деревновугільний фільтр

c. lighter запальник [запальна рідина] для деревного вугілля

c. solid fuels деревне вугілля

charge (i) завантаження, навантаження, тягар; звинувачення; відповідальність, обов'язок; кошт, ціна; ел. заряд; атака; (d) обтяжувати, навантажувати; звинувачувати; довіряти, доручати; вимагати [призначати] (ціну); ел. заряджати; атакувати

c. rate швидкість [частота, норма, інтенсивність] завантаження

Charles law закон Чарльса, закон Гей-Люсака (об'єм певної кількості газу, за умови незмінного тиску, змінюється пропорційно до температури)

chart (i) карта, мапа, діаграма; (d) виготовляти карту [діаграму], показувати на карті [діаграмі]

cheap дешевий

chemical

check (i) перешкода, зупинка, затримка; контролювання, перевіряння; чек, ярлик; шах; (d) перешкоджати, зупиняти, затримувати; контролювати, перевіряти; чіпляти ярлик; шахувати

c. dam захисна гребля [дамба]

c. valve зворотний клапан (перешкоджає утворенню протічечії в трубопроводі)

chelate хелат, хелатна сполука (хемічна сполука, яка сильно приєднується до іонів металів, напр., етилендіамінтраацетатна кислота (ЕДТА), яку вживають як лікувальний засіб на затроєння плюмбієм (оливом); ЕДТА сполучається хемічно з плюмбієм і комплекс ЕДТА - плюмбію виділяється з організму)

chelating agent хелатний агент [засіб]

chelation хелатовання

chemical хемічний

c. asphyxiant хемічна задушлива отруйна речовина

c. builders неорганічні фосфатні сполуки (напр., триполіфосфат; сполуки додають до засобів прання з метою зв'язування кальцію і магнію у воді, зменшення осаджування засобів у твердій воді)

c. conditioning хемічне оброблення

c. ecology хемічна екологія

c. energy хемічна енергія

C. etiologic agents токсичні [шкідливі] речовини

c. fertilizer хемічний добривач [добриво]

c. hazard хемічна небезпека, пов'язана з хемічними речовинами або процесами; форми проявлення: пожежа, вибух, токсичне ураження

C. Hazard Information Profiles [CHIPs] US EPA інформативні нариси потенційно-небезпечних хемікатів

C. Hazard Response Information System [CHRIS] інформативна система реакції на потенційно-небезпечні хемічні аварії

c. milling хемічне оброблення [фрезерування]

c. milling etchant solution кислотний [протравний] розчин для хемічного оброблення (поверхні металу)

c. milling tank цистерна [ванна, бак, чан] для хемічного оброблення

c. oxygen demand [COD] хемічна потреба кисню

c. plant хемічна фабрика [підприємство]

c. precipitation хемічне (пило)осадження

chemical

- c. reaction** хемічна реакція
- c. reactor** хемічний реактор
- c. reactor fluidized bed** хемічний реактор з псевдорозрідженою верствою
- c. reactor fluidized bed systems** хемічний реактор із псевдорозрідженим шаром
- c. resistance** хемічний опір [опірність]
- c. scrubber** хемічний газоочисник [змивач], хемічна газоочисна колона, хемічний мокрий пиловловлювач
- c. similitude** хемічна подібність
- c. toilet** хемічний туалет
- c. treatment** хемічне оброблення
- c. weathering** хемічне вивітрювання [ерозія]
- chemiluminescent detector** хемілюмінісцентний детектор
- chemistry** хемія
- chemoautotrophs [chemotrophs]** хемоавтотрофи, хемотрофи (*мікроорганізми, які окиснюють неорганічні речовини*)
- chemodynamics** хемодинаміка
- chemosphere** хемосфера
- chemosterilizes** хемостерилізатори (*пестициди, застосовувані для спричинення безплідності комах, гризунів, кліщів*)
- chemotrophs [chemoautotrophs]** хемотрофи або хемоавтотрофи (*мікроорганізми, які окиснюють неорганічні речовини*)
- chest** груди, грудна клітка; скриня, шухляда
- c. constriction** стиск(ання) [стягання] в грудях
- Chi-square test** *мат.* критерій хі-квадрат
- chill** (*i*) холод; простуда; (*d*) охолоджувати, гартувати
- chimney** димар
- c. effect** самотяга, утворення [ефект] димарної тяги
- chip** (*i*) осколок, скалка; стружка, тріска; інтегрована схема; мікросхема; (*d*) дробити, відламувати, стругати, тесати
- c. dryer [chip drier]** сушарка для стружки
- chipping table** стіл для дроблення [ламання, стругання, тесання]
- CHIPs** *див. Chemical Hazard Information Profiles*
- chisel** (*i*) долото, зубило, різець; *див. pneumatic c.* (*d*) довбати, тесати, різьбити
- chloracne** шкірний прищ від (дії) хлорної сполуки

chloroprene

- chloramine** NH_2Cl хлорамін (*нестабільна, гостра на запах рідина, вживають як посередник у виробництві гідразину*)
- chlordane** $\text{C}_{10}\text{H}_6\text{Cl}_8$ хлордан (*отруйна рідина; інсектоцид, обкурювач*)
- chloride** хлорид
- chlorinate** хлорувати, додавати хлору (*вводити хлор у молекули неорганічних чи органічних сполук*)
- chlorinated** хлорований
- c. dibenzofurans CDBFs** хлоровані дибензофурані (*інсектициди*)
- c. hydrocarbons CHCs** хлоровані вуглеводи
- c. organics** хлоровані вуглеводи
- c. polyethylene [CPE]** хлорований поліетилен
- c. wastewater effluents** скидувані (у водоймище) хлоровані стічні води
- chlorinating unit** камера [споруда] хлорування
- chlorination** хлорування
- chlorine** Cl хлор
- c. demand** потреба хлору (*для очищення води*)
- c. dioxide disinfection** дезинфекція діоксидом [двооксидом] хлору
- c. nitrate** ClNO_2 хлор-нітрат
- c. requirement** потреба в хлорі (*кількість хлору, необхідна для досягнення мети хлорування*)
- c. residual** залишковий хлор
- chlorofluorocarbons [CFCs]** хлорофторвуглецеві сполуки
- chlorofluoromethanes [CFMs] "Freons"** хлорофторметани, "фреони"
- chloroform [trihalomethane]** хлороформ, тригалометан
- chloroorganics** хлороорганічні сполуки
- chlorophenol (m-, o- & p-)** хлорфенол (м-, о-, п-)
- chlorophenoxy compounds** хлорфеноксильні сполуки (*інсектициди*)
- chlorophyll** $\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$ хлорофіл
- chloroplasts** хлоропласти (*структури всередині рослинної клітини, що містять хлорофіл*)
- chloroprene** $\text{H}_2\text{C}=\text{CHCl}:\text{CH}_2$ хлоропрен (*запальна, вибухова рідина; отруйна в умовах орального поступлення, вдихання і абсорбції шкірою; вживають у виробництві неопрену [поліхлорпропену]*)

chlorosis

cis

- chlorosis** хлороз, бліда німіч
- chlorosity** хлороз (концентрація еквівалентної кількості розчиненого хлориду у воді при 20°C)
- chlorosulfonated polyethylene [CSPE]** хлорсульфонатний поліетилен *див. hyalon rubber*
- chlorosulfonic acid [sulfone] ClSO₂OH** хлорсульфонатна кислота, сульфон (отруйна рідина в умовах вдихання, подразник очей і шкіри; вживають для виробництва пральних і дезінфекційних засобів, пестицидів)
- choice** вибір
- cholera** холера
- choline** холін (складова частина вітаміну В)
- cholinesterase** холінстераз (ензим)
- c. inhibitors** затримувачі [гальмівники] холінстеразу
- choose** вибирати, воліти
- chosen** вибраний
- CHRIS** *див. Chemical Hazard Response Information System*
- chromosomal nondisjunction** хромосомна неподільність
- chromatogram** хроматограма
- chromatography** хроматографія (серія лабораторних технічних способів на підставі селективної абсорбції, за якими можна визначити складники комплексних сумішей: парів, рідин, розчинів)
- chrome** (i) хром; (пк) хромний
- c. plating** вкривання хромом, хромування
- chromic acid H₂CrO₄** хромова кислота
- chromium** хром *див. hexavalent c., trivalent c.*
- chromosome** хромосома
- chronic** затяжний, довготривалий, сталий, хронічний
- c. carcinogenesis bioassay** затяжне біологічне дослідження розвитку рака
- c. consequence** хронічний наслідок (наслідок ураження - травма або смерть, час вияву якого перевищує одну годину)
- c. daily intake [CDI]** затяжна [довготривала, стала] щоденна доза *див. LADD*
- c. dosing** стале дозування
- c. effect** хронічний ефект (як наслідок довготривалого впливу речовини або ураження, час вияву якого перевищує одну годину)
- c. exposure** хронічна експозиція, хронічний вплив
- c. exposure threshold reduction factor [zone of chronic effect, Zch]** зона хронічного впливу [дії]
- c. hazard** хронічна небезпека (небезпека, час локалізації якої перевищує одну годину)
- c. intoxication** хронічна інтоксикація (результат довготривалого (хронічного) впливу, не обов'язково клінічно виявлений)
- c. toxicity** довготривала [хронічна] отруйність [токсичність]
- chronicexposure thresholdreduction factor [zone of chronic effect, Zch]** зона хронічного впливу [дії]
- chronicle** хроніка
- chrysotile [white asbestos]** білий азбест
- CI pipe** *див. cast-iron pipe*
- cigarette** цигарка
- cilia [cilium]** цилії, цилія (волосуваті виступи клітин, які вистеляють дихальні шляхи)
- ciliate** циліят (тип протозої або одноклітинної тварини, яка рухається за допомогою коротких волосуватих виступів; перетворює органічні речовини в неорганічні)
- ciliated mucosa** циліарний слиз
- circle** колесо, коло, круг
- circuit board** схемна [монтажна] картка [платівка], монтажна плата
- c. board etcher** гравірувальна машина монтажних плат
- circular** (i) обіжник, циркуляр, реклама (листявка); (пк) круглий, коловий, циркулярний
- c. equivalent** коловий еквівалент
- circulate** обертатися, повторятися, циркулювати; обігати; зрушувати
- circulating** коловий, обіговий, зворотний
- c. fast fluidized bed** обіговий швидкий псевдорозріджувальний шар замкненої системи (в реакторі)
- c. (fast) fluidized bed systems** центрофужна [відцентрова] споруда зі псевдорозрідженим шаром
- c. water** циркуляційна (зворотна) вода
- circumference** обвід (кола), периферія
- cis-** цис- (префікс, який уживають для розпізнання геометричних ізомерів з подвійним зв'язком [віссю] між двома атомами вуглецю)
- c.-polybutadiene H₂C:CHNC:H₂ [(C₃H₆)_n]** цис-полібутадієн (геометричний ізомер, синтетична термопластика полімеризованого бутадієну)

cis

c.-polyisoprene $\text{CH}_2:\text{C}(\text{CH}_3)\text{CH}:\text{CH}_2$
 $[(\text{C}_5\text{H}_8)_n]$ цис-поліізопрен (геометричний ізомер, синтетична гума полімеризованого ізопрену природної гуми)

citation виклик (до суду); цитата, посилання

cite вручати виклик (до суду), цитувати, посилатися (на автора)

citizen suit provision положення про громадянський позов

citizens' civil action громадянський цивільний позов [звинувачення]

city місто

c. driving pattern зразок [модель] міського (автомобільного) руху

civil громадянський, цивільний

c. action цивільний позов [звинувачення]

c. penalty цивільне покарання [кара]

c. sanction цивільна санкція

claim (i) вимога; позов; заява, претензія; (d) вимагати, жадати; привласнювати; заявляти; мати претензії

claims-made insurance policy [environmental impairment liability policy] [страховий] поліс відповідальності за пошкодження довкілля

clamor [clamour] (i) галас; гуркіт (машин); стукіт (коліс); гучний протест [вислів незадоволення]; (d) кричати, галасувати; протестувати; голосно висловлювати незадоволення

clarifier очищувальний бак, освітлювальний резервуар (стічної [каналізаційної] води)

c. clarified water освітлена [очищена] вода

clarify очищати (стічну [каналізаційну] воду)

class клас, тип, категорія

c. C water *div. recreational activity water quality*

classification класифікація, сортування, розподіл

classifier класифікатор, сортувальний дармой [машина]

classify класифікувати, сортувати, розподіляти

clause умова, застереження; стаття, пункт, параграф (у *договорі*); речення

clay (i) глина; (нк) глиняний

c. grinding мелення [товчення] глини

c. liner глиняне облицювання [прокладка, підкладка]

c. pan глиняний таз [піддон, таріль]

clinker

clean (d) чистити, очищати; (нк) чистий, гладкий, пристойний

c. oil очищена олива [нафта, ропа]

c. room чисте приміщення [кімната] (герметично замкнене в лабораторії або на виробництві)

c. up (d) чистити, очищати

c.-up (i) очищення; (нк) очисний

c.-up boat нафтосміттезбиральне судно

c.-up effort очисне зусилля [спроба, потуга]

c.-up of oil spills вилучення [прибирання, усунення] розлитої нафти

c.-up requirements вимоги до очищення (стічних вод, повітря, міських територій)

c. water system система подавання чистої води

cleaning (i) чищення, очищення; (нк) очисний

c. spray очисне розбризування [розпилювання]

c. tank очисне корито [ванна, бак, цистерна]

cleanout (i) очищення; (нк) очисний

c. door очисні двері [люк]

c. opening очисний отвір

cleanse змивати, мити, очищати(ся); дезинфікувати

cleansing (i) змивання, миття, очищення; дезинфікування; (нк) змивальний, очисний, дезинфікувальний

c. liquid змивальна [очисна, дезинфікувальна] рідина

c. rain атмосфероочисний дощ (зазвичай перший період дощу)

cleanup (i) (o)чищення; (нк) очисний

clear (d) прояснювати(ся), освітлювати, ставати(ся) прозорим, зрубувати [прочищати] (ліс, хащі тощо); (нк) ясний, прозорий, чистий; прочищений (ліс)

c. coat прозорий шар (фарби)

c.-cutting цілковите [повне] вирубування [очищення] лісу

clearance *div. elimination*

c. rate *div. elimination rate*

clearwell підземне сховище питної води

climate (i) клімат; (нк) кліматичний

c. feedback loop кліматична зворотна петля [цикл, контур] (замкнута система кліматичного зворотного зв'язку)

climax (i) вершина, кульмінаційна точка; (d) завершувати(ся)

clinker (i) (пере)палена цегла, клінкер

CL_{min} *див. minimum lethal concentration*

CL_o *див. maximum tolerable concentration*

clog (*i*) перешкода, пута (для коней), завада, засміченість, затамовання (віддиху); (*d*) перешкоджати, обтяжувати, путати (коней), заважати, засмічувати, тамувати (віддих)

close (*нк*) тісний; близький (друг), подібність; докладний (*аналіз*); (*нс*) близько, поруч

closed закритий, зачинений

c. circuit drier сушарка з рециркуляцією газів

c.-cycle cooling замкнуте коло охолодження

c. loop evaporation system замкнена випарювальна система (зворотного використання води)

c. system замкнута система

c. water loop замкнута водна петля

closely докладно, пильно

closure закриття; припинення

cloth (*i*) тканина; (*нк*) тканинний

c. arrester тканинний фільтр

cloud (*i*) хмара; скупчення, каламуть, мутність, матовість; (*d*) хмаритися; мутніти

c. cover хмарова заслона [завіса]

cloudiness хмарність

clump (*i*) грудка, брила; купа; скупчення, група; (*d*) скупчувати, збивати; садити купами

CO boiler (паровий) котел, в якому спалюється монооксид вуглецю

coagulables коагульовні речовини (*що піддаються коагуляції*)

coagulant звурджувач, звурджувальник, коагулянт (*речовина, яка спричинює зсідання, згущення, осідання, опадання осаду*)

coagulate вурдити(ся), звурджувати(ся), звурдити(ся), коагулювати

coagulation згущування, зсідання, тужавіння, коагуляція

coal (*i*) кам'яне вугілля

c. ash попіл кам'яного вугілля

c. bulk loading (за)вантаження кам'яного вугілля навалом

c. combustion горіння [окиснення] кам'яного вугілля

c. conversion перетворення кам'яного вугілля

c. derived liquid fuel рідке паливо кам'яновугільного походження

c. fired опалований кам'яним вугіллям

c. gas fuel вугільний газ (*газове паливо кам'яновугільного походження*)

c. gasification газифікація кам'яного вугілля

c. gasification fluidized bed reactor реактор з псевдорозрідженим шаром для газифікації кам'яного вугілля

c. grinding товчення [мелення] кам'яного вугілля

c. liquefaction зрідження кам'яного вугілля

c. minidrainage вода відпомпована з вугільних шахт

c. mining (ви)добування кам'яного вугілля

c. plant кам'яновугільна електростанція [завод, підприємство]

c. proximate analysis технічний аналіз кам'яного вугілля

c. pulverizing розпорошування кам'яного вугілля

c. pyrolysis піроліз [коксування] кам'яного вугілля

c. research pilot plant дослідницька споруда [завод] кам'яного вугілля

c. solid fuels вугілля

c. tar кам'яновугільний дьоготь, рідка смола

c. tar resin кам'яновугільнодьогтьовий полімер

c. tar resins кам'яновугільна смола

c. tar treating оброблення кам'яновугільного дьогтю

c. workers' pneumoconiosis [CWP] пневмоконіоз вуглекопів

coalesce зчіплятися разом, з'єднуватися, зростатися, змішуватися

coalescence зчіплення, з'єднання, злучення, зростання, змішування, коалесценція

coarse грубий; поганий; необроблений; шорсткий; сирий

c. screen сито з великими отворами; грубий растр; ґратки

coast (*i*) узбережжя, побережжя, морський берег; (*d*) плити вздовж узбережжя, з'їжджати (з гори)

coastal узбережний, бережний

c. waters узбережні води

coastline берегова лінія

coat (*i*) шар (*фарби, лаку тощо*); верхній одяг; хутро, шерсть; (*d*) вкривати (*фарбою, лаком тощо*)

coating (об)личкування; покривання, ґрунтування; покриття; покривний матеріал; шар (*фарби, лаку тощо*)

coating

- c. and drying equipment** покривальне і сушильне устаткування
- c. applicator** ґрунтівне [покривне, личкувальне] знаряддя (*пензель, розпилювальне сопло тощо*)
- c. fluidized bed** покривання псевдорозрідженим матеріалом
- c. fluidized bed systems** обличкувальна [ґрунтувальна, покривальна, фарбувальна] споруда зі псевдорозрідженим шаром
- c. line** обличкувальна лінія [конвеєр]
- c. pan** обличкувальний таз [піддон, тарілка]
- cobalt Co** кобальт (*металевий порошок, легкозапальний, отруйний на вдихання; вживають у металургії як домішок до сталі для магнетів і швидкорізальних інструментальних сталей, як каталізатор у видлучанні сірки з нафти, як домішка до скла, металокерамічних матеріалів тощо; радіоактивні кобальт-57 і кобальт-58 використовують у наукових біологічних дослідженнях, а кобальт-60 у радіаційній апаратурі для терапії раку та у радіографії для перевіряння зварних швів і виливків, для гама-опромінювання пшениці, картоплі тощо*)
- cocarcinogen** коканцероген
- cochlea** кохлеа (*звинтувата частина внутрішнього вуха*)
- COD** *див. chemical oxygen demand*
- codisposal** спільне [сумісне, сукупне] скидання (*напр., побутових і промислових стічних вод*)
- coefficient of** множник, стала, константа, фактор, коефіцієнт
- c. o. diffusion** стала [коефіцієнт] розсіяння [поширення, дифузії]
- c. o. discharge** стала витікання [розрядження (*ел.*), подавання, продуктивності]
- c. o. entry** стала входу [впуску]
- c. o. fineness** відношення вмісту завислих речовин до каламутності води (*показник якості води*)
- c. o. haze [COH]** стала затуманення [заімлення]
- c. o. heat transfer** коефіцієнт теплопередачі
- c. o. permeability** стала проникності
- coevolution** співрозвиток, коеволуція
- coffee** кава
- c. roasting** пражання [смаження] кави
- coffin** труна, тара для перевезення радіоактивних речовин

collection

- cogeneration** когенерація (*сумісне [комбіноване] виробництво електричної та теплової енергії*)
- c. gas turbine** газова турбіна сумісного виробництва
- COH** *див. coefficient of haze*
- COHb** *див. carboxyhemoglobin*
- cohort** група людей, когорта
- coil** змійовик, скрутинець, спіраль, навій; кільце
- coke** кокс
- c. grinding** мелення [товчення, роздроблювання] коксу
- c. solid fuels** кокс
- cold** (*i*) холод, простуда; (*нк*) холодний, зимний
- c. cleaner** холодний очисник [розчинник]
- c. header** машина холодного штампування
- c.-side ESP [el-st precip.]** холоднобічний електростатичний осаджувач [електрофільтр] (*на холодному боці підігрівача повітря*)
- c. solvent dipping** занурювання в холодному розчиннику
- c. solvent spray** оприскувач [пульверизатор] холодним розчинником
- c. start blower horse power** стартова потужність холодного вітрогона [вентилятора]
- c. start exhaust emissions** викиди запускання холодного двигуна
- coliform bacteria** коліформні бактерії (*сальмонели, ешеріхії, псевдомони тощо*)
- coliform density** щільність популяції бактерій типу колі (*санітарний показник якості води*)
- coliphage** коліфаг (*агент-знищувач бактерій групи колі*)
- collect** збирати(ся), колекціювати
- collecting** збиральний, уловлювальний, осаджувальний
- c. plate (el-st precip.)** збиральна платівка (електрофільтра), осаджувальний електрод
- c. surface** збиральна [осаджувальна] поверхня
- collection** збирання, уловлювання, очищення, осадження
- c. efficiency** ефективність збирання, коефіцієнт очищення
- c. network** колекторна мережа (каналізації)
- c. of waste waters** відведення стічних вод каналізаційною системою

collection

- c. system** сукупність елементів збирання, система збирання [очищення]
- collector** збирач, збиральне устаткування; збиральний осаджувальний електрод, анод; фільтр
- c. efficiency** ефективність збирача [збирального устаткування, фільтра]
- collide** зударятися, стикатися
- collision** удар, сутичка, колізія
- colloid** (*i*) колоїд, колоїдний розчин, колоїдна система; (*нк*) колоїдний
- colloidal** (*нк*) колоїдальний
- c. solids** колоїдальні тверді частинки
- colluvial** змив, мул, замул, нанос
- colony** оселя, поселення, гніздо, колонія
- c. count** підрахунок [обчислення] бактерійних колоній
- color** [colour] (*i*) колір, барва, фарба; (*d*) забарвлювати, фарбувати
- colorimetry** фотометричний [колориметричний] аналіз, колориметрія
- colorless** безколірний, безбарвний, прозорий
- coloured waters** забарвлена вода
- column** колона, стовпець, стовпчик; шпальта (газети) *див. packed tower*
- c. type drier** сушильна колона
- columnar cell** колонний елемент; складова частина колони
- combination** сполучення, поєднання, набір, комбінація
- c. drier** комбінована сушарка
- combine** (*i*) трест, комбінат; комбайн; (*d*) об'єднувати(ся), поєднувати(ся), сполучати(ся), комбінувати
- combined** сполучений, поєднаний; сумарний, сукупний
- c. available chlorine** сполучений (загальний) наявний хлор (у вигляді хлорамінів NH_2Cl , $NHCl_2$, NCl_3 , присутніх у воді під час поєднаного довготривалого хлорування *див. c. residual chlorination*)
- c. cycle generation** утворення електричної енергії поєднаним циклом (використовуючи випускні гарячі гази з газової турбіни, щоб утворити водяну пару для парової турбіни)
- c. effect of greenhouse gases** сукупний вплив [ефект] тепличних газів
- c. residual chlorination** поєднане довготривале хлорування (додавання до води хлору разом з амоніаком чи іншими органічними амінами для отримання

commensalism

- довготривалої залишкової кількості хлору, який дезинфікує цілу водорозподільну систему)*
- c. sanitary and storm water transport system** загальна сплавна каналізаційна система для відведення стічних і дощових (зливних) вод
- c. sewer** загальна стічна труба (для дощових, санітарних, побутових і промислових вод)
- c. sewer overflow** суміш надлишкових міських і зливних (дощових) вод (що перетікає у водний об'єкт повз станції очищення у разі сильних зливів)
- c. treatment** сумарне очищення (напр., побутових і промислових стічних вод)
- combustible** (*i*) запальна [пальна] речовина; паливо; (*нк*) запальний, пальний
- c. liquid** запальна [пальна] рідина
- c. material** запальний [пальний] матеріал
- c. part** запальна [пальна] частина речовини
- combustion** згоряння, спалювання
- c. chamber** камера згоряння
- c. chamber turbulence** турбулентизація в камері згоряння, турбулентне спалювання [згоряння]
- c. characteristic** прикмета [характеристика] згоряння
- c. controls** кероване [автоматичне] спалювання
- c. facility** здатність [легкість] згоряння
- c. products** продукти згоряння
- combustor** камера згоряння
- comfort** (*i*) вигода, вигідність, комфорт, підтримка, утіха; (*d*) заспокоювати, утішати
- c. chart** діаграма [графік] комфорту (*графік різних комбінацій температури, відносної вологості та переміщення повітря*)
- c. level** рівень [ступінь] комфортності [затишку, вигоди]
- c. limit** межа комфортності [затишку, вигоди]
- comfortable** вигідний, задовільний
- command** (*i*) наказ, команда, розпорядження; командування; (*d*) наказувати, командувати, керувати; розпоряджати(ся); панувати над, володіти
- c. and control regulation** правило розпорядження й контролю
- commensure** рівняти(ся), відповідати
- commence** починати(ся)
- c. a civil action** починати судовий процес
- commensalism** співжиття, співіснування, співохорона (тварин)

commensurate

commensurate рівний, пропорційний, відповідний, сумірний

comment (i) замітка, коментар; тлумачення; (d) зазначати, коментувати; тлумачити

commentary коментар, коментарій; репортаж

commercial (i) торговельна [комерційна] (реклама); (пк) торговельний, комерційний

c. scale treatment facility комерційна повночисна машина [устаткування]

c. water вода для громадських [комерційних] потреб

c. chemical products небезпечні комерційні хемічні фабрикати (категорія небезпечних відходів за переліком Агентства захисту довкілля)

comminute товкти, роздрібнювати, розтирати в порошок

comminution товчення, роздрібнювання, розтирання в порошок

comminutor [grinder] дробарка (роздрібноувальний механізм [машина])

commission (i) доручення, повноваження; комісія; комісійний продаж; офіцерський чин; (d) давати доручення; призначати на посаду

commissioning уведення в експлуатацію (процес, під час якого перевіряють об'єкти промислового підприємства на відповідність до проєкту й робочих параметрів)

commit доручати; зобов'язувати(ся); скоювати (злочин); ув'язнювати

commitment доручення, вручення, зобов'язання; скоєння (злочину); судове повноваження на ув'язнення

commodity товар (предмет торгівлі)

common спільний, загальний, громадський; звичайний, простий, вульгарний

c. cause failure відмова [провал] за загальною причиною (нездатність деяких пристроїв виконувати свої функції внаслідок поодинокі конкретної події чи причини)

c. ion effect дія [ефект] спільного йона (зменшення розчинності в присутності спільного йона)

c. knowledge загальне знання

c. sewer загальний колектор (для відведення побутових, дощових і промислових стічних вод)

communicable передавальний, переносувальний

c. disease переносна хвороба

competent

communicate передавати, повідомляти, сповіщати; спілкуватися; утримувати зв'язки; передавати (хворобу)

community спільність, суспільство, громада

C. Awareness and Emergency Response [CAER] громадська обережність і реагування на аварію [непередбачений випадок]

c. water system громадська водна мережа [система]

commute вимінювати, замінювати; регулярно доїжджати (напр., до праці й дому); ел. перемикаєти; юр. скасовувати (кару)

compact 1. (i) угода, умова, контракт; 2. малий автомобіль; (пк) суцільний, масивний, стислий, густий, щільний; (d) згущувати, зв'язувати, стискувати, прасувати

compacted стиснений, компактний, ущільнений

c. solid waste стиснені [ущільнені] тверді відходи [сміття]

compacting mill *div. roll press*

compaction згущення, ущільнення

c. ratio пропорція згущення, коефіцієнт ущільнення

comparable порівнювальний, порівняний; подібний

comparative порівняльний, відносний, релятивний

c. assessment порівняльна оцінка

compare порівнювати

comparison порівняння

compartment відділ; переділка; коробка; купе

c. model коробкова модель [діаграма]

compatibility сумісність, згідність; подібність; сполучність

compatible сумісний, згідний; подібний; сполучний

compel примушувати, змушувати; зобов'язувати

compensate вирівнювати, надробляти; винагороджувати, компенсувати

compensation вирівнювання, винагородження, винагорода

c. point точка вирівнювання (двох процесів)

compete змагатися, конкурувати

competence достатність; здатність, компетенція

competent здатний, спроможний, компетентний

competing

competing risk паралельний [рівночасний, одночасний] ризик

competition змагання, суперництво, конкурс, конкуренція

competitive змагальний; конкурувальний; конкурсний, конкурентний

c. exclusion конкурсне виключення [недопущення]

c. water uses конкурентні види водокористування

compilation збір, збірка; збирання, складання

compile збирати, складати

complacence [compacency] задоволення, самозадоволення; добродушність

complacent задоволений, самозадоволений; добродушний

complain скаржитися, висловлювати незадоволення; нарікати

complainant позивач, скаржник (в суді)

complaint скарга, нарікання; незадоволення; біль

complement (i) додаток, доповнення; комплект; (d) додавати, доповняти

complete (нк) повний, цілий, цілковитий; довершений, закінчений; (d) доповнювати; довершувати, закінчувати

c. carcinogen (i) повний канцероген (напр., цигарковий дим); (нк) цілком канцерогенний

c. m. box model модель [діаграма] процесу повного змішування

c. mixing activated sludge process повне змішування (спосіб оброблення осадів стічних вод продуванням повітря)

c. treatment повне очищення стічних вод (механічне, біологічне, іноді зі стадією глибокого доочищення)

completed довершений, закінчений, кінцевий

c. test кінцева [остаточна] проба (води на присутність бактерій)

completion довершення, закінчення

complex (i) збір, повнота; (нк) збірний, повний, складний; складаний

c. array складна матриця [ряд]

c. effluent змішані стічні води (з різних підприємств)

comprehensive

c. source [indirect source] збірне [непряме] джерело (викидів)

complexity складний стан, складність; повнота

compliance законопослухальність; згідливість, згода, злагода, порозуміння, однотайність

c. monitoring program програма нагляду за законопослухальністю (контроль за здійсненням встановлених вимог, програм)

c. order ухвала про встановлення вимог (напр., до стічних вод)

c. point відповідність (напр., до норм підземної води)

c. sample брання проб для перевіряння відповідності до встановлених вимог (для стічних вод)

c. schedule графік [план] законопослухальності (терміни введення встановлених норм для води водного об'єкта або для стічних вод)

comply виконувати; поступатися, погоджуватися

c. with the rules дотримуватися правил

component (i) складова частина [елемент, компонент]; (нк) складовий

compose складати, компоновати; заспокоювати(ся)

composite (i) суміш; складовий матеріал, композит; (нк) складений, складаний

c. index загальний індекс (якості води) (показник якості води)

c. sample узагальнена проба (проба води, складена з кількох менших проб, взятих періодично)

composition склад, сполука; складання, композиція; твір

compost компост (суміш природних погноїв)

composting компостування (розклад органічних речовин у присутності кисню)

compound (i) суміш, компаунд; (нк) складний, складовий; (d) складати, змішувати, сполучати

c. interest складний відсоток

c. vortex controlled combustion [CVCC] (змішувальним) виром регульоване згоряння (пального газу чи рідини)

comprehend охоплювати, включати, містити; (з)розуміти, збагнути

comprehensible зрозумілий

comprehension (з)розуміння, тямучість

comprehensive вичерпний; всеохоплюючий, всеохопний, об'ємистий, місткий, узагальнений

comprehensive

C. General Liability Policy [CGL Policy] US всестороння загальна стратегія відповідальності

c. water body management program загальна програма керування водним об'єктом

compress (*i*) компрес; (*d*) стискати, згущати, сплескувати

compressibility стисливість, згусливість, сплескливість

compressible стисливий, згусливий, сплескливий

compression стиск, стиснення, згущення, сплещення

c. fitting tubing joint з'єднання труб ручним затисненням

c. ratio коефіцієнт [пропорція, (спів)відношення] стиску [згущення]

c. stroke хід [такт] стиснення (у двигуні)

compressor компресор, стиск(ув)ач

comprise [comprize] вмщати, охоплювати, складатися з

compromise (*i*) згода; компроміс (*порозуміння з поступками*); (*d*) дійти до компромісу; йти на компроміс

compute лічити, рахувати, обчислювати

computer комп'ютер

c. hardware складові частини комп'ютера

c. software комп'ютерні програмні

concentrate (*i*) згущена речовина, концентрат; (*d*) зосереджувати(ся), згущувати(ся), концентрувати(ся)

concentration зосередження, згущення, нагромадження, накопичення, концентрування; концентрація (*кількісна характеристика хмари*); об'ємна концентрація (*кількість речовини на одиницю об'єму хмари*); питома концентрація (*кількість речовини на одиницю об'єму маси повітря хмари*)

c. factor фактор нагромадження (*відношення концентрації в організмі до рівня концентрації у водному середовищі або в їжі*)

c. gradient градієнт [спад] концентрації [згущення] (*забруднень води чи повітря*)

concept думка, поняття; загальна ідея, концепція; засада, принцип

concern (*i*) справа; підприємство, концерн; інтерес, турбота; (*d*) мати відношення до, стосуватися, відноситися; цікавитися

concerning відносно, щодо

concession поступка; концесія

condensate

cessionnaire концесіонер

conciliable згідний, згідливий

conciliate погодити, поєднати, примирити; викликати довір'я

conciliation погодження, примирення

conciliative примирливий, миротворчий

conciliator мировий посередник, миротворець

conciliatory примирливий

concise стислий, змістовний, короткий

conclude укладати (договір), закінчувати(ся); робити висновок

conclusion укладання, закінчення, завершення; висновок

conclusive кінцевий, остаточний; переконливий; вирішальний

concord згода, єдність, одностовість; домовлення, погодження; гармонійність

concordant згідний; однозвучний, гармонійний

concrete (*i*) бетон; (*пк*) конкретний, бетонний; (*d*) бетонувати; тверднути, згущати(ся); конкретизувати

c. b. plant завод приготування бетонної суміші

c. batch доза [порція] бетонної суміші

c. batching equipment устаткування для приготування порцій бетонної суміші

c. batching equipment-dry устаткування для приготування порцій сухої бетонної суміші

c. batching equipment-wet устаткування для приготування порцій мокрої бетонної суміші

c. crushing розчавлювання бетону

concur згоджуватися; збігатися

concurrence згода; збіг

concurrent (*i*) суперник, конкурент; (*пк*) однонапрямний; збіжний; одночасний

c. drier прямотічна [однотічна] сушарка (*де течія вогкого матеріалу збігається з напрямком руху гарячого повітря*)

c. flows збіжні течії (*напр., течії забрудненого газу і очищувальної рідини у змивальній колоні чи трубі Вентури*)

condemn засуджувати, присуджувати, визнавати винним; визнавати незадовільним [неякісним, непридатним]

condemnation засудження, вирок; осуд

condensate краплі; скраплений газ, рідина; мазут; продукт скраплювання [згущення, конденсації], конденсат

condensation

condensation скраплення, згущення, конденсація

c. nucleus (множ. **nuclei**) ядро скраплення (субмікроскопічна частинка)

condense скраплювати, згущати, конденсувати; скорочувати (текст)

condenser скраплювач, згущувач, конденсатор

condensing drier згущальна [конденсувальна] сушарка

condition (i) умова, передумова; стан, становище, обставина; (d) ставити умову, узалежнювати; поліпшувати (якість повітря)

conditional умовний; тимчасовий

conditioned activated sludge змодифікований [поліпшений] активованій намул (приспосований до несприятливих умов середовища)

conditioner змішувальний [контактний] кондиціонер; поліпшувач (якості) повітря

conditioning agent модифікатор, реагент відновлення [поліпшення]

conduce вести до, доводити до; сприяти; спричинятися

conductive сприятливий; спричинювальний, зумовлювальний, зумовлюваний

conduct (i) поведінка, керування; (d) вести, провадити, проводити, супроводити, керувати, диригувати; поводитись

c. hearing вести (судове) слухання

conductance [conductivity] провідність, передавальність

conduction провід, передавання, проведення

c. heat transfer переміщення [передавання] тепла провідністю

conductive провідний, кондуктивний

c. heat transfer переміщення [передавання] тепла

conductivity див. **conductance**

cone (i) конус, стіжок; шишка; (пк) конусний, конусуватий

c. classifier конусна сортувальна машина

c. crusher конусна дробарка [розчавлювальна машина]

c. of depression (in ground water) конус пониженого тиску (водоносного пласту)

confidant повірник, повірений, вірник, довірена особа

confidence довір'я, упевненість

c. interval мат. проміжок [інтервал] довір'я

c. limits мат. границі (кінцеві точки) проміжка довір'я

confident довірливий, упевнений

congestion

confidential таємний, довірчий, конфіденційний

configuration обрис, форма

configure обрисовувати, надавати форми

confine (i) межа, границя; (d) обмежувати, обмежувати, скорочувати; ув'язнювати

confined aquifer обмежений водоносний пласт

confinement обмеження, ув'язнення

confining bed [aquitard, aquiclude] підземні формації обмеження водоносного пласту

confirm підтверджувати, затверджувати; підкріпляти

confirmation підтвердження, затвердження; підкріплення

confirmed підтверджений, затверджений

c. test підтверджена проба

conflict (i) суперечність; боротьба, сутічка; конфлікт; (d) суперечити, конфліктувати

c. of interests суперечність [конфлікт] зацікавлень [інтересів]

conflicting uses of water конфліктні способи водокористування (конкурентні способи, що наносять збитки іншим видам водокористування)

confluence злиття (річок); сход, скупчення (людей), натовп

conform згоджувати(ся), пристосовувати(ся), підкорятися

conformity пристосовання, відповідність

confound змішувати, сплутувати; бентежити; у[в]ражати; знищувати, руйнувати

confounding змішувальний, сплутувальний

c. variable мат. змішувальна змінна (порівняльна характеристика у статистиці)

confuse бентежити, соромити; сплутувати; зчиняти безлад

confusion збентеження; замішання, плутанина; безладдя

congeal морозити, заморожувати, замерзати; тверднути; вурдити(ся), коагулювати; кристалізувати

congener побратим, родич; споріднена річ

congenial споріднений; підхожий

congenital природжений

congest нагромаджуватися, скупчуватися; товпитися

congestion нагромадження; натовплення; скупчення; прилив (крові)

congregate

congregate збирати(ся), згромаджувати(ся); скупчувати(ся)
congregation збір, згромадження; скупчення; паства (*церковна*)
congress з'їзд; конгрес
congressional declaration of purpose конгресне оголошення наміру
congruence [congruity] погодження; збіг; відповідність
conic стіжковий, конічний
conical стіжкуватий, конусний
conifer хвойне дерево
coning plume конусне розсіювання викидів
conjunction з'єднання; зв'язок; сполучення; сполучник
conjunctival irritation *мед.* подразнення очного вистілу
conjunctive зв'язувальний, з'єднувальний
conjunctivitis *мед.* кон'юнктивіт (*запалення сполучної оболонки ока*)
connect сполучати; з'єднувати, зв'язувати
connection сполучення; з'єднання, зв'язок
connective tissue *мед.* з'єднувальна сполучна тканина
consensus згода, погодженість, одностунність
consent (*i*) згода; дозвіл; (*d*) згоджуватися; дозволяти; погодження
c. conditions погоджені угоди (*напр., для скидання стічних вод або забору води з водного джерела*)
c. decree рішення [наказ, ухвала, декрет] про згоду [дозвіл], постанова про дозвіл
c. limits допускні межі (*напр., вмісту домішок у відвідних стічних водах*)
c. standard допускні [стандартні] норми
consented discharge скид стічних вод, дозволених до відведення (*у водний об'єкт або на міські очисні споруди*)
conservancy охорона природних ресурсів; комісія (портова); консервація
conservation збереження, зберігання, консервація
c. pool водойма для збереження запасу води
conservative незмінний, консервативний
c. components консервативні домішки
c. pollutant незмінний забруднювач (*домішок зі стійким хемічним складом*)
c. substance незмінна речовина
conserve (*i*) консерва (пушка); (*d*) зберігати, консервувати
consider розглядати, обдумувати; вважати за; брати до уваги, зважати на

constitution

considerable значний, видатний
c. progress значний успіх [прогрес]
considerably значно
consideration розгляд, обговорення; увага, міркування; піклування; запобігливість; винагорода, компенсація
consign підписувати, підтверджувати підписом; передавати, пересилати; доручати, довіряти; призначати; вносити, класти в депозит (банку)
consignation пересилання товарів на продаж за кордоном; внесення суми в депозит банку
consignee вантажоотримувач
consigner [consignor] вантажовідправник
consignment відправлення товарів, партія товарів; накладна
consignor *див. consigner*
consilient згідний, співдійний, збіжний
consist вміщати в собі; полягати в, складатися з; стояти нерухомо
c. in полягати в
c. of складатися з
c. with збігатися з
consistence [consistency] *фіз.* в'язкість (рідин), густина; консистенція, твердість; послідовність, постійність, погодженість
consistent в'язкий, густий, твердий; послідовний, стійкий; відповідний
consolidate зміцнювати; об'єднувати; сполучати
consolidation зміцнення; об'єднання; сполучення
consortium співучасть; спільність; монополія, консорціум
constant незмінний, постійний, сталий; стала величина, константа
c. flow nozzle сопло сталої течії, нерегульоване сопло
c. speed electric motor електричний двигун [мотор] постійної швидкості, сталовидкісний електродвигун
c. speed squirrel-cage induction electric motor сталовидкісний електродвигун з індуктивним короткозамкненим витком
constituent (*i*) складова частина; виборець; (*нк*) складовий; виборчий; виборний
c. part складова частина
constitute складати; встановлювати, засновувати; призначати
constitution установа; устрій; основний закон, програмний документ; конституція; *мед.* будова тіла, особливості організму

constrain

constrain примушувати; стримувати, обмежувати, перешкоджати

constraint примус, перешкода, обмеження

constrict стягувати, зв'язувати, стискати, звужувати, затискувати

constriction стягнення, стиснення, звуження

construct будувати, споруджувати, споруджати

construction будівництво, будова, будівля, споруда; конструкція

c. cost ціна [кошт] будови

c. grant субсидія [дарчий акт] на будівництво

c. site забудовна ділянка, ділянка для забудовування

c. technique будівельна техніка [конструкції]

constructive metabolism творче біологічне перетворення, конструктивний метаболізм *див. anabolism, assimilation, biosynthesis*

constructor конструктор, будівельник

construe (i) конструювання, будування, складання; (d) конструювати, будувати, складати; тлумачити, пояснювати; робити синтаксичний аналіз; перекладати дослівно

consume зуживати(ся); знищувати(ся); споживати; спалювати(ся); витратити

consumed oxygen спожитий [витрачений] кисень (на окиснення речовин, що містяться у воді)

consumer (i) споживач, консумент; (нк) споживчий

C. Price Index [CPI] показник цін споживчих товарів

c. products споживчі товари

consummate (нк) найвищий, досконалий; (d) удосконалювати, вивершувати, завершувати

consummation удосконалювання, виконання, завершення

consumption зуживання, зужиток; споживання; витрата; консумпція; туберкульоз легенів

consumptive water demand незворотні витрати води

contact (i) дотик; зіткнення; сполучення; вмикач (електричний); контакт; (d) дотикати; стикати; сполучати; контактувати; (нк) дотикальний; сполучальний; контактний; дотичний, сполучний

c. chamber змішувальна посудина [камера] (газу і води)

contenance

c. hazard небезпека [ризик] зіткнення (з речовиною)

c. inhibition контактне затримання [інгібування] (*затримання росту клітин через зіткнення зі сусідніми клітинами*)

c. process змішувальний процес (через зіткнення)

c. stabilization стабілізаційний процес (*оброблення неочищеної стічної води змішуванням з активним намулом*)

c. stabilization activated sludge process процес очищення активним намулом з контактною стабілізацією (*в аерізаційних змішувачах*)

c. urticaria алергічна реакція шкіри від контакту з хемічними речовинами

c. vapor condenser змішувальний пароконденсатор

contagious заразний

c. disease заразна хвороба

contain містити, вмщати; стримувати

container посудина, посуд, тара

containment затримка розповсюдження; охорона; локалізація

c. building охоронна будівля [споруда]

c. pond ставок-нагромаджувач (*для відведення концентрованих стічних вод*)

c. vessel охоронна посудина

contaminants забруднювальні речовини; заразні речовини *див. inorganic chemical c., organic chemical c., synthetic c., trihalomethane c., volatile c., radionuclide c., microbiological c.*

contaminate забруднювати; заражати

contamination забруднення; зараження

contempt презирство; зневага; погорда; пониження

contend змагатися, боротися; твердити

content 1. зміст, вміст; 2. (i) задоволення; достаток; (d) задовольняти(ся); (нк) задоволений; заспокоєний; радий

contest (i) змагання; суперництво; суперечка; (d) заперечувати; спростовувати; домагатися

context зв'язок, контекст

contiguity суміжність; стик, стикання

contiguous суміжний; стичний, прилеглий

c. land area прилегла земельна ділянка (до водного об'єкта)

c. zone морська узбережна зона (5-20 км від берега)

contenance стриманість, стримання; притамовання

continental

continental континентальний

c. shelf континентальна мілина [риф]

contingency випадковість; випадок; можливість

contingent (*i*) припадок; частина; пропорція; приділення; контингент; (*нк*) залежний, умовний; випадковий; можливий

continue продовжувати(ся), тривати; протягувати далі; перебувати; залишатися

continuity тривання, довготривалість, довгочасність, довгість, безперервність; тривалість; суцільність; зв'язаність, зв'язок

c. equation рівняння неперервності

continuous тривалий; безперервний; суцільний; довготривалий, довгочасний, довгий

c. analyzer аналізатор безперервної дії

c. drier сушарка безперервної дії

c. emission monitoring [CEM] постійний моніторинг викидів (*безперервне стеження за викидами*)

c.-feed reactor реактор безперервного подавання

c.-feed reactor process процес реактора безперервного подавання (*процес, у якому підтримують незмінні властивості продуктів - фазовий стан, хемічний склад, температуру, тиск тощо*)

c. flow неперервна течія

c. furnace піч безперервної дії

c. furnace drier сушильна піч безперервної дії

continuously stirred tank reactor [CSTR] model модель резервуара для реактора безперервного [незпинного] розмішування

contour (*i*) обрис; нарис; обвід, контур; (*нк*) обрисний; нарисний; обвідний; контурний

c. ditch обвідна канава [рів]

c. line (of groundwater) обрисна лінія (підземного водомища)

c. mining відкрите гірниче добування з оконтуреної поверхні

contract (*i*) договір; контракт; (*д*) стискати(ся); скорочувати(ся); укладати договір; зобов'язувати(ся); схоплювати [діставати] (хворобу)

contraction звуження; стискання, стиск; скорочення

c. loss втрата (енергії) через звування (труб)

contractor підприємець; підрядник; контрагент; контрактор

control

contractual договірний, контрактний

c. commitment договірне [підрядне] зобов'язання

contradict перечити, суперечити

contradiction суперечність; заперечення

contradictory суперечний, суперечливий; заперечливий; заперечний

contrary (*i*) протилежне; супротивне; зворотне; (*нк*) протилежний; супротивний; суперечний; (*нс*) протилежно; всупереч

contrast (*i*) протилежність, контраст; (*д*) протиставити, контрастувати

contravene діяти протилежно; протидіяти; порушувати (закон); заперечувати (думку); опонувати; заперечувати

contravention порушення (закону); злочин

contribute вносити, вкладати; платити; сприяти; співпрацювати; віддавати; дописувати (*до газети*); доставляти

contribution внесок; данина; виплата, податок; співпраця; допис (*до газети*); контрибуція

control (*i*) наглядання, контролювання, перевіряння; (*д*) контролювати; перевіряти, наглядати

c. equipment устаткування [апаратура] для контролювання [перевіряння]

c. level ступінь обмеження вмісту (*забруднювальних речовин у воді водного об'єкта*)

c. measure засіб вимірювання; засіб перевіряння, контрольно-вимірювальний засіб

c. methods методи контролювання [наглядання] (*за забрудненням вод ґрунту, повітря*)

c. model модель наглядання [контролювання]

c. monitoring контроль з керівним впливом, контрольне обстежування, контрольний нагляд

c. program програма контролювання [перевіряння]

c. rod (of a nuclear reactor core) контрольний стрижень (активної зони ядерного реактора)

c. strategy стратегія керування [контролювання]

c. system система керування [контролювання]

c. tactic [c. measure] спосіб керування [вимірювання]

control

- c. techniques guideline [CTG]** основні [напрямні] методи контролю [керування]
- c. valve** контрольний клапан
- controlled area** контрольований простір [місце, район]
- c. a. release** скидання [спускання] (стічних вод) із контрольованого простору (водного об'єкта)
- controversial** спірний; дискусійний; контрверзний
- controversy** суперечка; полеміка; контрверза
- controvert** суперечити; опонувати; полемізувати
- convect** переносити тепло (напр., *теплову енергію потоками газів чи рідин*)
- convection** теплоперенесення, конвекція (напр., *теплової енергії потоками газів або рідин*)
- c. drier** теплопереносна [конвекційна] сушарка
- c. heat transfer** конвекційне теплоперенесення (*передавання теплової енергії теплоперенесенням [конвекцією]*)
- convective** теплопереношувальний, конвекційний
- c. heat transfer** конвекційне теплопередавання (*передавання теплової енергії за посередництвом теплоперенесення [конвекції]*)
- c. heater** теплопереношувальний [конвекційний] нагрівач
- convene** збирати(ся), згромаджувати(ся); скликати
- convenience** зручність; вигода; користь
- convenient** зручний; вигідний
- convention** договір, угода, умова; домовлення; конвенція, збори, з'їзд
- conventional** умовний, обумовлений; звичайний, традиційний; стандартний
- c. (Otto cycle) engine** звичайний чотиритактний (Оттовий) карбюраторний двигун
- c. (water) pollutants** звичайні забруднювачі води [забруднювальні речовини] (*завислі тверді частинки, оливи та мастила, які створюють навантаження на БСК (BOD)*)
- c. practice** звичайна [традиційна] практика
- c. waste water treatment** звичайне (*первинне і вторинне*) очищення стічних вод

convocation

- c. waste water treatment system** звичайна [традиційна] система очищення стічних вод
- converge** наблизитися до, прямувати до; збігатися з; сходитися в
- convergence** збіжність, збігання, збіг; зведення; конвергенція
- convergent** наближний, зближний; збіжний; наближуваний
- c.-divergent nozzle [Delaval nozzle]** збіжно-розбіжне сопло, сопло Де Лавала
- converse** 1. (*i*) розмова, бесіда; (*d*) розмовляти, бесідувати; 2. (*i*) зворотне, обернене; (*нк*) зворотний; обернений
- conversely** зворотно; протилежно
- conversion** обертання; перетворення, перероблення; навернення (*на віру тощо*); перелік; конверсія
- c. factor** коефіцієнт перетворення [конверсії]
- c. table** таблиця перетворення (напр., *температури з одної шкали в іншу*)
- convert** (*i*) навернений (на віру); (*d*) обертати; перетворювати; перелічувати; наvertати (на віру)
- converter** перетворювальний пристрій; трансформатор; ядерний реактор-конвертер
- convey** перевозити; передавати; переносити; переправляти; транспортувати
- conveyance system** система транспортування (*стічних вод трубопроводом*)
- conveyor [conveyor]** (*i*) передавальний [переношувальний] пристрій, транспортер, конвеєр; (*нк*) передавальний; переношувальний; транспортний; конвеєрний
- c. belt** пояс передавального [переношувального] пристрою, транспортера
- c. roller** вал [ролик] передавального транспортера
- c. screw** гвинт транспортера [конвеєра] (*гвинтовий конвеєр*)
- convict** (*i*) каторжник, в'язень, злочинець; (*d*) переконувати; доказувати; *юр.* визнавати винним; засуджувати
- conviction** переконання; переконаність; *юр.* засудження, визнання винним
- convince** переконувати; доказувати; перемагати
- convincing** переконливий
- convocation** собор; з'їзд; збори; віче

convoke

convoke скликати; збирати
convolute згорнутий; скручений
convoluted скручений (спіраллю); звинений; закручений
convolution звинення; звиток; скручення; закрутка
convoy (i) супровід; конвой, ескорт; караван; (d) супроводжати; конвоювати, ескортувати
convulse потрясати; мед. трясати(ся); судомити [корчити] (м'язи)
convulsion мед. судома, корчення, конвульсія
convulsive мед. судомний, конвульсивний
cook (i) куховар, кухар; (d) варити, готувати (страву)
cooker варильний котел [казан]; піч
cooking процес перегнивання в метантанку
cool (i) прохолода, холод; спокій; (нк) прохолодний, холоднуватий; спокійний; (d) охолоджувати(ся), остигати
coolant холодоносій; охолоджувальна речовина; холодильний теплоносій [агент]
c. velocity швидкість руху холодоносія
cooler холодильник (охолоджувальна [холодильна] камера [машина, споруда])
cooling (i) охолодження; (нк) холодильний
c. effluent відплив [стік] холодильної машини [споруди]; випуск [стік] холодильного теплоносія
c. pond охолоджувальний ставок [басейн]
c. tower охолоджувальна колона [вежа]
c. tunnel охолоджувальний тунель
c. water охолоджувальна вода
cooperate співпрацювати, співдіяти; кооперувати
cooperation співпраця, кооперування
cooperative (i) спільне підприємство, кооператив; (нк) спільний, кооперативний; об'єднаний
cooperator кооператор
coordinate (i) координата; (нк) однаковий; відповідний; координатний; (d) погоджувати; узгоджувати; координувати
coordination погодження, узгодження; встановлення взаємозв'язку; координація
cope 1. справлятися, управлятися; долати; 2.(i) покришка; склепіння; ковпак; риза; (d) вкривати, покривати
copepod біол. копепод (малесеньке ракоподібне звірятко, яке живе в солодких і солених водах)
copious багатий на (щось), рясний
copper (i) мідь; (нк) мід(я)ний

correction

c. smelting витоплювання міді
coppice гай, лісова зарість [підріст]
coppicing лісонасаджування [лісорозведення] (через періодичне зрубання дерев)
coprostanol копростаноль (жиророзчинна речовина, що своєю присутністю вказує на забруднення екскрементами [калом])
copy (i) примірник, екземпляр; копія, відбиток; (d) списувати; наслідувати; копіювати
copyright (i) авторське право; (d) забезпечувати авторські права
cord мотузка, шнур; струна; мед. спинний мозок, зв'язка
cordage трос, канат, линва
cordate серцевидний
cordial (i) серцеві ліки; (нк) сердечний; щирий; привітливий; сердцевий
cordiality сердечність; щирість; привітність
core шишка (ливарна), стрижень, осердя; середина; ядро; суть
c. binder шишкова зв'язка, шишкова зв'язувальна речовина (в металевих виливках)
c. grinder дисковий [прутковий] шліфувальний верстат
c. grinder стрижневий точильник
c. knockout вибивач стрижнів (з металевих виливок)
c. molding виготовлення [формування] стрижнів
c. oven піч для випікання шишок
c. sample керн, шишківата проба
c. sand пісок для виготовлення шишок
c. sanding піскоструминний спосіб очищення (вливків) від шишок
Coriolis forces (global air circulation) сила Коріоліса (у системі глобального кругообігу повітря)
corner ріг; кут, куток
cornerstone наріжний камінь
corona корона; світловий ореол
c. discharge коронний електричний розряд
corporate спільний; корпоративний
corporation об'єднання, корпорація
correction виправлення, поправлення; поліпшення, покращення
c. factor поправний співмножник, коефіцієнт поправи

corrective

corrective (*i*) виправлення, корективи; нейтралізувальний засіб; (*нк*) поправний, виправний; корективний

c. measure виправний захід [крок], виправні [поправні] заходи

correlate співвідповідати, співвідносити(ся), корелювати

correlation співвідношення, кореляція

correspond відповідати; підходити; годитися; листуватися, кореспондувати

correspondence відповідність; листовання, кореспонденція

corresponding відповідний; згідний

corrode роз'їдати, виїдати (хемічно); іржавіти; вимивати (грунт), кородувати

corrosion роз'їдання (хемічне, корозійне); іржавлення; вимивання (грунту); корозія, кородування

c. crevice роз'їдена корозією щілина [розколина]; проіржавіла тріщина (в металі); вимита водою щілина (*в землі, камені*)

c. erosion роз'їдений корозією знос [змив, ерозія]

c. exfoliation in pipes іржавійне [корозійне] відшаровання в трубах

c. fretting роз'їдене корозією стирання [зношення]

c. inhibitor затримувач [інгібітор] роз'їдання [іржавіння, кородування]

c. resistance опірність [опір] до роз'їдання [іржавіння, кородування]

corrosive (*i*) їдка [роз'їдальна] речовина; (*нк*) їдкий, роз'їдальний; корозійний, кородувальний

c. waste water агресивні стічні води (*що викликають корозію каналізаційних споруд*)

corrosivity їдкість, роз'їдальність; корозійність

corrugate зморщувати(ся), морщити; гофрувати (*робити хвилястим [складчастим]*)

corrupt (*нк*) підкуплений; розбещений; зіпсований; перекручений (*текст*); продажний; (*д*) підкупати; розбещувати(ся); псувати(ся); розкладати(ся); перекручувати (текст)

corruption підкупність; продажність; зіпсуття; розклад; перекручення (тексту); корупція

cortex кора

counterflow

corundum Al_2O_3 мінер. корунд, природний оксид алюмінію (*вживають для виготовлення абразивних коліс і полірувальних матеріалів*)

cosine *мат.* косинус

cosmetic косметичний

cosmetics косметика

cosmic космічний

c. radiation космічне випромінення [радіація]

c. rays космічні промені

cosmopolitan космополітичний

cosmopolite громадянин всесвіту, космополіт (*рослина чи тварина, поширена в усіх частинах земної кулі; також людина, прихильник космополітизму*)

cosmos устрій; порядок; світ, всесвіт, космос

cost (*i*) вартість; витрата; ціна; кошт; (*д*) вартувати, коштувати

c.-benefit analysis аналіз (наявних) коштів та (майбутньої) користі [прибутків]

c.-benefit ratio відношення [коефіцієнт] кошти - користь

c.-effective корисний, кошто-ефективний, економічний, економний

c.-effectiveness analysis [CEA] аналіз найменших витрат; аналіз ефективності коштів

cotton бавовна, бавовняна тканина

c. gin бавовноочисна машина

couch (*i*) лежак; тапчан; *бот.* пирій; (*д*) лежати; притаїтися; викладати; пояснювати

cough (*i*) кашель; (*д*) кашляти

coulomb **C** фіз. кулон К (*одиниця кількості електрики, IА-с*)

council (*i*) рада; нарада; збір дорадників; збір делегатів; засідання; консилиум; (*нк*) радянський (*належний до ради*)

councillor радник, член муніципалітету

counsel (*i*) обмірковування; порада; адвокат, радник; (*д*) дораджувати, радити

counsellor радник, порадник; адвокат

count **1.** (*i*) кількість, число; (*д*) рахувати, числити; гадати; припускати; розраховувати; **2.** граф

counter **1.** прилавок; лічильник; **2.** (*нк*) протилежний, зворотний; (*нс*) назад; проти, всупереч; (*д*) протистояти, протидіяти, опиратися

countercurrent зворотний струм

counterflow зворотна течія

counting

counting лічильний
c. chamber лічильна камера [пристрій]
(для підрахування клітин [бактерій] під мікроскопом)
country країна; район, область, сільська околиця; село
countryman земляк; селянин
countryside сільська [районна, обласна] околиця [місцевість]
county графство (*в Англії*); округ, район (*у США*)
couple (*i*) пара; декілька; (*д*) з'єднувати; зчеплювати; зчіпляти
coupling з'єднання; зчеплення
course перебіг, хід; течія; курс; страва (*іда*)
court (*i*) суд; двір; палац; майданчик;
(д) залицятися; шукати прихильності
c. cost(s) судові кошти [витрати]
courtesy ввічливість, чемність; ласка
countercurrent [counterflow] drier
протитечійна сушарка (сушарка, в якій вогкий матеріал посувається в одному напрямі, а гарячий газ чи повітря - в протилежному)
covalent ковалентний
c. bond ковалентний (атомний) зв'язок
cover (*i*) покривка, покривало; накриття; притулок, захист; привід; (*д*) покривати, прикривати, містити; (*нк*) покривний, захисний
c. flux *мет.* захисний жужіль
covert (*i*) притулок; сховище для дичини (*хаща, ліс*); (*нк*) прикритий, захований; тасмний
cow корова
c. manure коров'ячий гній, добриво
CPE *див. chlorinated polyethylene*
CPF *див. cancer potency factor*
CPI *див. consumer price index*
cps *див. cycles per second*
crack (*i*) тріск, тріщина, щілина, розколина;
(д) тріскати(ся), тріщати, розколловати(ся), розривати(ся)
cracking розтріскування; роздріблювання; розщеплювання; крекінг (*термічне або каталітичне розщеплювання багатомолекулярних вуглеводнів нафти на менші молекули бензину, етилену, пічного палива*)
cradle-to-grave approach підхід від-колиски-до-гробу

criteria

cram переповерхувати; втискувати; напихати
cramp (*i*) судорога, спазм; затискач; скоба;
(д) зв'язувати; звужувати; стискати; скріпляти скобою
crane журавель; підймальний кран
cranial черепний
cranium череп
crankcase картер колінчастого вала
c. air space повітряний простір картера
c. blow-by прорив газів (з циліндра) у картер
c. ventilator valve вентиляційний клапан картера
crash (*i*) тріск; крах, банкрутство; аварія;
(д) падати; банкрутувати; розбивати(ся)
crawfish [crayfish] річковий рак
crawl (*i*) повзання, плазування; (*д*) повзати, плазувати
crayfish *див. crayfish*
create творити; установлювати; іменувати
credit (*i*) довір'я; *фін.* кредит; (*д*) довір'яти;
фін. кредитувати, прибуткувати
creep повзти; підкрадатися; стелитися
crematory крематорій
creosote креозот (*суміш фенолів і їхніх ефірів, добутих дистиляцією деревної смоли, передусім букової; вживають як консервант дерева, дезинфектант, фунгіцид і біоцид*)
crevice щілина, розколина
crew команда, екіпаж, бригада
criminal (*i*) злочинець; (*нк*) злочинний, карний, кримінальний
c. case карна [кримінальна] справа
c. penalty покарання за злочин
c. sanctions покарання, санкції
crimp (*д*) морщити; завивати; гофрувати; закручувати; (*нк*) зморщений; сплетений; ламкий, крихкий
crisp (*нк*) свіжий (*солодоці, печиво*), крихкий, хрусткий; жвавий (*стиль*), рішучий (*мова*);
(д) закручувати(ся); завивати(ся); хрустіти
criss-cross (*i*) ґратка, хрестик (*знак*);
(нк) ґратований; решітковий;
(д) перехрещувати, ставити хрестик;
(нс) всупереч, навпаки; навхрест; навскіс
criteria (*мн. від criterion*) (*i*) мірила; ознаки; умови; критерії; (*нк*) мірильний, умовний; означений

criteria

- c. (of/for) pollutants:** критерії забрудників (визначені [встановлені] гранично [максимально] допустимі кількості [концентрації] ключових [головних] забруднювальних речовин)
- c. air pollutants:** ключові забрудники повітря (ключові [головні] забруднювальні речовини повітря з встановленою гранично допустимою концентрацією: 1. *Carbon monoxide CO* монооксид вуглецю; 2. *Lead Pb* свинець, оливо; 3. *Nitrogen oxide NO* оксид азоту 4. *Nitrogen dioxide NO₂* двооксид азоту; 5. *Ozone O₃* озон; 6. *Sulfur dioxide SO₂* двооксид сірки; 7. *Particulates* часткова матерія - макрочастинки до 10 мікронів)
- criterion** (i) мірило; ознака; умова; критерій; (пк) мірительний, умовний; означений
- critical** критичний; переломний; вирішальний; небезпечний
- C. Aquifer Protection Area [CAPA]** критична захисна ділянка водоносного пласту
- c. mass** критична маса
- c. organ** критичний орган
- c. point** критична точка
- c. reactor** критичний реактор
- c. stretch of the water course** критична [напружена] ділянка водотоку; найважливіша ділянка ріки
- c. toxicity range** критична амплітуда токсичності (інтервал між найбільшою концентрацією, яку витримують усі тест-організми, і найменшою, яка викликає загибель усіх організмів впродовж усього періоду випробувань)
- c. wind speed** критична швидкість вітру
- criticize** оцінювати; критикувати; рецензувати
- crocidolite [blue asbestos]** кросидоліт, синій азбест (азбестовмісний матеріял)
- crop** (i) вершок (збіжжя, кукурудза), урожай, жнива; пташиний зів (підборіддя); низько підстрижене волосся; (d) збирати (врожай); стинати; зрізувати
- c. yield** зібраний урожай
- cropland** засівна земля
- cross** (i) хрест; схрещення; гібрид; (пк) перехресний, поперечний; (d) перетинати(ся); схрещувати(ся)
- c. media impact(s)** взаємодія забруднень середовищ (напр., вплив забруднення повітря на стан води)

crush

- c.-media pollution** черезсередовищне хемічне забруднення (переношуване між середовищами повітря, води, ґрунту)
- c.-sectional method** мед. метод [спосіб] середньо-групового аналізу (в епідеміології)
- crosscurrent** перехресна течія
- crossdraft** перехресна тяга [продування]
- crossflow** перехресна течія
- c. filtration [CFF]** проціджування [фільтрація] способом перехресних течій (щоб обмежити нагромадження осаду на фільтрі у прямому проціджуванні, водну суспензію чи брудну рідину з завислими частинками спрямовують швидким кругообігом [циркуляцією] по дотичній до поверхні фільтра з одного боку, а проціджена чиста вода чи рідина стікає з другого боку)
- crown** (i) корона; вінець; тім'я; маківка; коронка (зуба); (d) коронувати; вінчати; вивершувати; увінчувати(ся)
- crucial** вирішальний; критичний
- crucible** тигель; горщик; топильник; випробовання
- c. furnace** тигельна [горшкова] піч
- crude** сировий; нестиглий; необроблений; грубий; шорсткий; згусток намулу
- c. birth rate** коефіцієнт народжуваності (кількість народжень за рік на 1000 людей)
- c. death rate** коефіцієнт смертності (кількість смертей за рік на 1000 людей)
- c. ecological density** середня екологічна щільність [густота] організмів (на одиницю поверхні або об'єму цілого простору екосистеми)
- c. oil** нафта, згусток нафти (у воді)
- c. oil catalytic cracking** каталітичне розщеплення [крекінг] нафти
- c. oil distillation** дистиляція нафти
- c. oil fraction** частка [фракція] каталітичного розщеплення [крекінгу] нафти
- c. oil rate** швидкість каталітичного розщеплення [крекінгу] нафти
- cruise (automobile)** (i) рейс (автомобілем) (з експлуатаційною швидкістю); (d) їхати (автомобілем) (з експлуатаційною швидкістю)
- crush** (i) роздавлювання; роздвінювання; тиснява, тиск; тріск; (d) роздавлювати; роздвінювати; придушувати; перемагати

crusher

crusher дробарка, дробильний пристрій [машина] *див. cone c., gyratory c., impact c., jaw c., pan c.*

crushing (i) роздавлювання; роздрібновання; (нк) роздавлювальний; роздрібновальний

CRV *див. California recycling value*

cryogenic низькотемпературний, криогенний
c. insulation низькотемпературна ізоляція [розділювач]

cryogenics наука [техніка] низьких температур

crystal (i) кристал; кристаль;
(нк) кристальний; кристалічний; кристалевий

crystalline кристальний; кристалічний

c. silica кристалічний кремнезем

CSPE *див. chlorosulphonated polyethylene*

CSTR model *див. continuously stirred tank reactor model*

CTET *див. carbon tetrachloride*

CTG *див. control techniques guideline*

cube куб

cubic кубічний

c. centimeter кубічний сантиметр

c. foot кубічний фут (28,316 л., 0,028317 м³)

c. meter м³ кубічний метр

c. yard кубічний ярд (0,7646 м³)

cullet бите скло (для перетоплювання)

culminate досягати найвищої точки

culpability вина, (про)вина; злочин

culpable винний; злочинний

cultural землеробний; культурний

c. eutrophication перенасичення людиною водної екосистеми штучними добривами (антропогенний вплив на процес насичення)

culture (i) землеробство, хліборобство; культивування; освіта; культура; удосконалення

c. dish кювет для культивування мікроорганізмів [грибків]

c. media поживні речовини [засоби], середовище для культивування мікроорганізмів [грибків]

cumulate збирати, нагромаджувати, накопичувати

cumulatione нагромадження в організмі токсиканта [викликаних ним токсичних ефектів]

cumulative сукупний; нагромаджений, кумульований; нагромадний, кумулятивний

curtailment

c. median lethal dose нагромаджена середня смертельна доза (сумарна введена кількість речовини, яка призвела до загибелі половини популяції тварин під час повторного введення речовини певними пайками цієї дози)

c. probability distribution розподіл інтегральної ймовірності

Cunningham correction factor поправний коефіцієнт Кунінггата (до закону Стокса)

cup wheel (surface grinder) чашовидне шліфувальне колесо

cupola furnace шахтова піч, вагранка

curb (i) обмеження; край; обвідка; берег хідника; (d) обмежувати; стримувати; обводити

curd (i) сир; (d) згущуватися, тверднути

curdle перетворювати в сир; згущувати; зсідатися (кров)

cure (i) лікування; ліки; лікувальний засіб; вудження; закопчування (сала); вулканізація (гуми); термічне оброблення (штучної смоли [полімеру]); (d) лікувати; вигоювати; солити; сушити (рибу); вудити; закопчувати (ковбасу); вулканізувати (гуму); термічно обробити (штучну смолу [полімер])

curie Ci кюрі (одиниця радіоактивності: 3,7 × 10¹⁰ беккерелів [розпадів] за секунду)

curing (i) термічне оброблення; (нк) термічно оброблений [оброблювальний]

c. oven термооброблювальна піч (піч для термічного оброблення)

curio рідкість; особливість; рідкісна художня річ

curiosity цікавість; рідкість; особливість; дивина

curious цікавий; особливий

curl (i) кучер, локон; звивина; крива лінія; (d) завивати(ся); згортатися в клубок; витися (доріжка)

currency валюта, гроші; обіг (грошовий), загальна вживаність [поширеність]

current (i) течія; хід; струмінь, потік; *ел.* струм; (нк) поточний; поширений

c. counterflow протинапрямна течія, протитечийний рух (напр., у змивальній колоні: струмінь газів вгору, а води вниз)

currently сучасно, поточно, загально

cursor показник; стрілка

cursory побіжний, поверховий, поспішний

curtail скорочувати; урізувати; зменшувати

curtailment скорочення; урізання; зменшення

curvature

curvature вигин, кривизна, загин
curve (i) крива лінія, закрут, загин, лук;
 (d) гнути, вигинати(ся), загинати(ся),
 закручувати(ся)
cushion (i) підкладка; подушка; еластичний
 амортизатор; (d) підкладати; амортизувати
 (удар, поштовх, шок)
custom звичай, звичка; (нк) зроблений на
 замовлення
customer покупець, клієнт
customs 1. мито; 2. the c. митна управа
c. house митниця
cut (i) розріз, відрізок; поріз, шрам; шматок;
 гравюра; крій, фасон; (d) різати, відрізувати,
 зрізувати, зрубувати; краяти; косити;
 перетинати(ся); (нк) різаний, порізаний,
 розрізаний
c. down скорочувати (витрати)
c. glass гранчасте [різане] скло, кришталь
c. in втручатися (в розмову); ел. вмикати
c. off (d) відкраювати; відрізувати;
 закінчувати (передчасно); покладати край
 (балачці); ел. вимикати
c.-off (нк) відрізувальний, відкраювальний
c.-off wheel відрізувальний круг
c. out (d) вирізувати; викраювати; витинати;
 заготовляти
cutaway view частинний вид (рисунок)
cuticle шкура, мембрана, зовнішня плівка
 (рослини); мертва [ствердла] шкірка навколо
 нігтя
cutin (i) нерозчинна мішанка (воскових
 речовин, жирних кислот, мильних і
 смолистих складників, що утворюють
 зовнішню верству епідермічної стінки
 рослин)
cutoff (i) відріз, відруб; ел. вимкнення
cutout (i) витин, виріз; (нк) витягтий
 [витинальний], вирізний [вирізувальний]
cutter різак, різець; гірн. вибійник; врубна
 машина; закрійник
cutting (i) різання, рубання, стриження;
 вирізка; (нк) різальний
c. oil олива для різання (мастільно-
 охолоджувальна рідина, яка полегшує
 процес металооброблення різанням)
CVCC див. *compound vortex controlled
 combustion*
CWP див. *coal workers' pneumoconiosis*
cyanic ціяновий

cytotoxins

c. acid HCNO ціянова [ціянатна] кислота
 (дуже летка, отруйна і вибухова
 речовина, сильний подразнювач очей,
 шкіри та слизових оболонок)
cyanide ціянід (сіль ціянової кислоти)
cyanophyta [blue-green algae] ціянофіт,
 синьо-зелена морська водорість
cyanosis синюха, ціяноз (спричинена
 недостатньою оксидацією крові та
 пересиченістю оксидом вуглецю IV)
cycle (i) цикл, період часу, такт; колесо,
 (d) циклити, проходити циклом, повторятися
cycles per second [cps] кількість циклів за
 секунду
cyclic load facility електростанція для
 постачання енергії циклічної [періодичної]
 потреби
cyclic steam well періодично паропробивана
 свердловина (пробивана паром)
cycling load facility електростанція
 [електромашинна] для постачання енергії
 (циклічної, періодичної, денної потреби)
cyclohexane C₆H₁₂ циклогексан
 (легкозапальна, помірно токсична рідина;
 застосовують у виробництві нейлону,
 хемікалій, твердого палива, фунгіцидів, для
 органічного синтезу як розчинник товців,
 воску, смоли, фарби, лаку)
cyclone (i) циклон; (нк) циклонний див.
inertial separator
c. centrifugal collector циклонний
 відцентровий уловлювач, циклон
c. collector циклонний збирач [колектор]
c. precleaner циклон попереднього
 очищення
c. separator циклонний відокремлювач
 [сепаратор]
cylinder (i) циліндр; циліндричний вал
 [валок]; валець; барабан; (нк) циліндричний,
 вальцьовий; барабаний
c. drier вальцьова [барабанна] сушарка
cylindrical циліндричний, вальцьовий
c. reverberatory furnace вальцева
 [циліндрична] відбивна [ревертераційна]
 піч
c. screen циліндричне решето; (кіно)екран;
 екранувальна сітка (радіотелебачення)
c. shell циліндрична оболонка [корпус]
cyst пухир, кіста
cytotoxins цитотоксини (речовини, які
 отрують і вбивають клітини людей,
 тварин)

D

daily (*i*) щоденник, щоденна газета;
(*нк*) щоденний; (*нс*) щодня, щоденно

d. cover [cover material] щоденний покрив
смітника верствою землі

DAL *div. defect action level*

Dalton's law (partial pressures of gases) закон
Дальтона (часткових тисків газів)

dam (*i*) вал, дамба, гребля, загата;
(*д*) насипати греблю, загачувати,
загороджувати

damage (*i*) шкода, пошкодження; збиток,
страта; (*д*) пошкоджувати; завдати збитків

d. award присуджене відшкодування;
судова винагорода за пошкодження
[збитки, страту]

d. recovery присуджене відшкодування

d. risk небезпека [риск] пошкодження

d. risk criterion мірило [критерій]
небезпеки [ризик, пошкодження]

damp (*i*) шкідливий випар; вихід газу [пари] в
шахті; вогкість, вологість; смуток;
(*нк*) вогкий, вологий; (*д*) зволожувати,
змочувати; знеохочувати, заспокоювати

dampner [dampfer] регулятор тяги повітря
[газу]; глушник, демпфер

damping зволоження; пригашання;
заглушення; амортизація; демпфування

dandelion кульбаба

danger небезпека, загроза

dangerous небезпечний, загрозовий

daphnid дафнід, річковий рачок

Darcy [darcy] **D** Дарсі, дарсі (*одиниця*
проникності пористих речовин)

D. law закон Дарсі

D. velocity швидкість Дарсі (*проникності*)

data дані, відомості

dating датування

day день

d.-night sound level пересічний добовий
рівень звуку

d.-break світанок

DCB *div. dichlorobenzene*

DDD *div. dichlorodiphenyldichloroethane*

DDE *div. dichlorodiphenyldichloroethene*

DDT *div. dichlorodiphenyltrichloroethane*

DE *div. dose equivalent*

de minimis дрібничковий

DE₅₀ *div. median effective dose*

DEA *div. diethanolamine, amine regeneration*
unit

dead (*нк*) мертвий, неживий; (*нс*) глибоко,
повно, абсолютно

d. chamber звукоабсорбна камера [простір]

deal (*i*) частка, угода; роздавання (карт);
(*д*) стосуватися (справи); поводитися з (*чим*),
завдати (удару); розподіляти, роздавати (карти)

d. in торгувати

d. with мати справу з (*чим*)

dealer розподільник; торговець

dealt (*мин. від deal*) завдав, розподілив, брав
участь

death смерть, завмирання

d. phase остаточна фаза, фаза завмирання

d. phase (of bacteria) фаза [період]
відмирання (бактерій)

d. rate коефіцієнт смертності

d. struggle агонія

debar вилучати, позбавляти, перешкоджати

debarment вилучення, позбавлення

debonding відчищення [випалювання]
зв'язувальних речовин; розцементування
вогнем

d. brake shoes відчищення гальмових
колодок [черевиків]

debris відламки, залишки

debt борг

decade десятиліття, декада

decadence занепад; погіршення

decadent занепада людина, декадент

decant переливати, зливати, зціджувати;
відокремлювати; фільтрувати

decantation відокремлювання осадів (*твердих*
речовин від розчину)

decanter відокремлювальна споруда (*для*
відокремлювання твердих речовин від
розчину); карафка, графин

decay (*i*) гниття; розклад; розпад
(радіоактивний); занепад

d. product продукт [результат] гниття
[радіоактивного розпаду]

d. rate швидкість гниття [розпаду]

d. series низка (дочірніх елементів
радіоактивного) розпаду (нестабільного
елементу)

deceit обман, облуда, ошук

deceive обманювати

decelerate

decelerate сповільняти; стримувати

decency пристойність; скромність

deception обман, облуда, ошук

deceptive обманний, облудний

decertification уневажнення права; посвідчення; атестат

dechlorination відхлоровання (за допомогою активованого вуглецю, двооксиду сірки, сульфату натрію; провітрювання, газування тощо)

decibel dB децибел дБ

decibels, A-weighting network dBA децибелі (одиниця величини тиску звуку; частотно-зважений рівень тиску звуку, що найкраще відповідає звуочутливості людського вуха; звукометри можуть бути наставлені на А- (шкальну)зважувальну мережну систему; загально вимірний рівень тиску звуку є сумою тисків звуку вимірених на різних частотах, що складають даний звук)

decide рішати, вирішувати, постановляти; розглядати справу, ухвалювати

deciduous листо[рого-, шерсте-]скидний (який періодично втрачає [скидає] листя, роги, шерсть); швидкоминущий, швидкоплинний

d. forest biome екосистема листяних лісів

decimal (i) десятковий дріб; (нк) десятковий

decimate десяткувати (карати [убивати] кожного десятого); знищувати багатьох

decimation десяткування; покарання кожного десятого; знищення великої кількості

decision рішення; постанова, ухвала

d. maker особа, яка вирішує [видає постанову]

d. making вирішування; видавання постанов, вироблення рішень

declaration заява; подання; оголошення; декларація

declaratory заявний; пояснювальний

d. judgement судова пояснювальна постанова про права сторін

declare заявляти, оголошувати; пред'являти; проголошувати, декларувати

decline (i) схил; зниження; занепад; (d) схилити(ся); занепадати, спадати, зменшувати(ся); відмовляти(ся); відкидати; відхилити (заяву); відмінювати (іменник, дієслово)

decolorize знебарвлювати

decolorizing знебарвлювання, знебарвлення

d. by activated carbon знебарвлення активованим вуглецем

deep

decommissioning виведення з експлуатації (процес остаточного припинення експлуатації промислового підприємства); звільнення з праці (чиновника)

decompose розкласти(ся), гнити

decomposer розкладник; гнильна бактерія; розкладальний фактор

decomposition розклад, розпад; гниття; розщеплення

decontaminate незаражувати; дезактивувати; відчищати

decontamination незараження; дезактивація; відчищення

d. factor коефіцієнт незараження [дезактивовання, відчищення]

decorate прикрашати, декорувати; нагороджувати відзнакою; відзначати

decorating прикрашальний, декоративний, оздоблювальний

d. Lehr піч Лера (для випалювання намальованих написів чи оздоблень на скляних пляшках, слоїках тощо)

decorator декоратор; маляр; шпалерник

decoupling роз'єднання; розщеплення

decrease (i) зменшення; спад, збиток, шкода, втрата

decree (i) наказ, декрет; рішення, ухвала; вирок; (d) наказувати; вирішувати, ухвалювати

dedicate присвячувати; призначати

dedication присвячення, присвята; призначення

deduce виводити

deduct віднімати, відраховувати; виводити

deduction віднімання; знижка; висновок, дедукція

deem вважати; осуджувати; гадати; припускати

d. appropriate вважати відповідним

d. necessary вважати потрібним

d. relevant вважати доречним

d. to be вважати за

deep (i) глибина, глибінь, безодня; море, океан; (нк) глибокий; глибинний; проникливий, ґрунтовний; низький (тон), трудний; (нк) глибоко

d. ecology всебічна глобальна екологія

d. shaft alcation аерування в шахтному колодязі

d.-well injection подавання, нагнітання в глибокі свердловини

D

deface

deface спотворювати, калічити; змазувати, замазувати

defacement спотворення; псування; калічення; змазування; замазування

defeat (i) поразка; розгром; уневажнення; ударемнення; (d) поразити; розгромлювати, поконати; зневажити; ударемнити

d. the purpose знехтувати ціль

defect хиба, вада, дефект

d. action level [DAL] дозволена гранична межа [рівень] дефектів (*напр., кількість комах чи волосинок на 100 г м'яса*)

defence (mechanism) захисний механізм [засіб]

defence [defense] захист, оборона

defend захищати, обороняти

defensive (i) мед. відпорність, оборона; (нк) відпорний, оборонний

defer відкладати, відрочувати; поступатися; рахуватися з, зважати на (*чиюсь думку*)

deference повага, пошана; увага

deferral відкладання, відрочення

defiance виклик; відмова коритися; зневага до

deficiency недостача, недосконалість, неповність

d. disease хвороба, спричинена недостатчею (*чогось*)

deficit недобір (*фінансовий*), дефіцит

define визначати; встановлювати; окреслювати

definite визначений, означений; певний

definition означення, дефініція; чіткість, виразність

definitive остаточний; повний; означальний, вирішальний; дефінітивний

d. deflagration повне згорання, дефлаграція (*режим згорання парової хмари з усім спектром процесу горіння від розповсюдження ламінарного полум'я до швидкісних процесів з ударними хвилями*)

d. test визначальна проба

deflector-jet atomizer відбивноструминний розбризкувач

deflux (i) витікання; мет. флюсування; очищення металу флюсом; (d) витікати; мет. флюсувати

defluxion мед. катар, запалення; сльозотеча

defoliant знелистник, дефоліант (*штучний позбавляч листя*)

defoliate знелищувати (*штучно позбавляти листя*), дефоліювати, здирати листя

defoliation дефоліація (*штучне позбавлення листя*)

degrees

deforest вирубувати ліси

deforestation вирубання лісів

deform спотворювати, деформувати

deformation спотворення, деформація

deformity потворність, деформованість

defraud обманювати, обдурювати

defray оплачувати, сплачувати; брати на себе витрати

defunkt (i) небіжчик, покійник; (нк) померлий, покійний

defy нехтувати, легковажити, ігнорувати; не піддаватися; триматися задиливо, викликати (*до боротьби*)

degas вилучати газ, дегазувати

degasification дегазація, газовилучання

degasser дегазувальний пристрій, дегазатор

degassing (i) дегазування; (нк) дегазувальний

d. tank вакуумна дегазувальна камера [бак]

degeneracy виродження, дегенерація

degenerate (i) виродок, дегенерат; (d) вироджуватися, миршавіти, виродитися, звиродніти, дегенеруватися, попереводитися; (нк) звироднілий, миршавий

degeneration виродження, звиродніння, дегенерація

degenerative вироджений, дегенеративний

d. disease поступово вироджувальна [дегенеративна] хвороба (*хвороба, яка поступово розвивається*)

degradation пониження, деградація

degrade понижувати, деградувати

degrease знетовщувати, знежирювати; розчиняти товщ [жир]

degreaser пристрій для знетовщування [знежирювання]; знетовщувач, знежирювач; розчинник товщу [жиру]

degreasing (i) знетовщування, знежирювання; розчиняння товщу [жиру]

d. agent товщорозчинник, жиророзчинник, знетовщувальна [знежирювальна] речовина [засіб]

degree градус; ступінь, степінь; науковий ступінь

d. day градусо-день

degrees градуси

d. Absolute [degrees Kelvin] K градуси абсолютної шкали [шкали Кельвіна] (*абсолютний нуль: -273,16°C*)

d. Celsius C градуси шкали Цельсія

d. Centigrade *div. degrees Celsius*

degrees

d. Fahrenheit градуси шкали Фаренгейта
(точка замерзання води $+32^{\circ}F$, точка кипіння води $+212^{\circ}F$)

d. Kelvin див. *degrees Absolute*

degritter піско(в)лов (вузол станції очищення стічних вод)

dehumidification зневоложення; осушування, сушіння

dehydration зневоднювання; сушіння, дегідратація

d. [dehydrating] box зневоднювальний відстійник (для намулу стічних вод)

d. unit зневоднювальний агрегат

deionization знесолювання; дейонізація (води)

deionized знесолений, дейонізований

d. water знесолена вода

Delaval nozzle [convergent-divergent nozzle] сопло Делаваля [Лаваля], збіжно-розбіжне сопло

delay (i) затримка, відрочення, зволікання; (d) затримувати, відкладати, зволікати, сповільняти

delayed coking unit споруда сповільненого коксування

delayed effect [Late effect] відкладена дія отрути (ефект після латентного періоду [закінчення дії отрути])

delete вимазувати, викреслювати, витирати; знімати (з обліку)

deleterious шкідливий, згубний; отруйний; смертельний

deleterious effect on aquatic life шкідливий вплив на водні організми

deletion викреслювання; витирання

deliberate (пк) навмисний, доцільний; обережний; розважний; повільний; (d) обмірковувати, обговорювати, радитися

deliberately навмисно; обдуманно; свідомо; доцільно

deliberation обдумування, обговорювання; обачність

delight (i) захоплення; радість; насолода; (d) захоплюватися, втішатися

delimitation визначення меж, розмежування; обмеження

delineate окреслювати, рисувати; змальовувати

delinquent (i) правопорушник, злочинець; (пк) правопорушний, злочинний

deliquate [deliquesce] розпливатися; розчиняти(ся), перетворювати(ся) в рідину

delist [delisting] викреслювати з переліку [обліку]

den

deliver видавати; віддавати; розносити; доставляти, вручати; виголошувати (промову); визволяти (від зла); рятувати (від загибелі)

delivery видавання; доставляння; вручання; передавання; роди, пологи

demagging зменшування магнію (у стоні алюмінію)

demand (i) вимога; потреба; попит; запит; (d) вимагати; питати, запитувати

d.-side modeling [end-use modeling] моделювання потреб енергії (в майбутньому); моделювання кінцевого (найбільшого) користування енергією (в майбутньому)

demarcate розмежувати, відсепарувати, демаркувати; дискримінувати

demarcation розмежування, відсепарування, проведення розмежувальної границі, демаркування

demean принижувати (свою) гідність; поводитися негідно; поступати підло

demeanor [demeanour] поведінка, манери

demerit хиба, вада, порок; вина, провина

demise (i) передавання майна в оренду [спадкоємцеві]; смерть; (d) передавати майно в оренду [спадкоємцеві]; зрікатися, уступати

demission відставка; зречення, демісія

demister тумановідділяч, тумановловник (уловлювач туману [імли])

demographic демографічний

d. transition модель росту [перехідних фаз] населення, демографічний перехід фаз

demography демографія (наука про статистичне вивчення населення)

demolish нищити, руйнувати; розбивати; розторощувати

demolition знищення, руйнування

demonstrate показувати (на екрані), пояснювати (прикладом); мат. доводити (формулами); демонструвати

demonstration доказ; доказування, доведення; демонстрація

demur (i) припинення, перепочинок; вагання, сумнів; юр. відкладання (розгляду справи); пред'явлення заперечень; заперечення; спротив; (d) припиняти, затримувати; вагатися; юр. відкладати (розгляд справи); подавати заперечення, заперечувати

demure розсудливий; стриманий; поважний; позитивний; неприступний; холодний

den печера; лігво, барліг

denaturant

- denaturant** де[не]натуральний засіб, денатурант (*неприродна речовина*)
- denature** позбавляти природних прикмет, змінювати основні якості
- denatured alcohol** денатурат, денатурований спирт
- dendrite** деревовидний агрегат кристалів, дендрит
- dendrology** деревознавство, дендрологія (*вчення про деревні види рослин*)
- denial** відмова; заперечення; зречення
- denitrification** вилучення [усунення] азоту [азотних сполук]; відновляти мікроорганізмами нітратів до вільного азоту, денітрифікувати (*відновлення мікроорганізмами нітратів до вільного азоту*)
- denitrify** позбавляти(ся) азоту [азотних сполук]; відновляти мікроорганізмами нітратів до вільного азоту, денітрифікувати
- denitrifying bacteria** азотовідновні бактерії
- dense** густий; непроникний
- dense media separation** роз'єднання [вилучання, фільтрування] густими препаратами
- density** густина, густина, щільність; питома вага
- d. dependent factor** чинник [фактор] залежності [впливу] густоти населення (*рослинного чи тваринного*) на приріст населення (*зокрема, сила впливу паразитів, хижацтва чи конкуренції на приріст населення залежить від густоти населення*)
- d. independent factor** чинник [фактор] незалежності приросту населення (*рослинного чи тваринного*) від густоти населення (*зокрема, сила впливу сезонного холоду на приріст населення не залежить від густоти населення*)
- denude** оголяти; позбавляти; вилучати
- denunciate** осуджувати, ганити; публічно звинувачувати; доносити; оголошувати недійсним (*договір, перемир'я*)
- denunciation** осуджування; догана; публічне звинувачення; донос; оголошення нечинним (*договору, перемир'я*)
- deny** заперечувати, перечити; відмовляти(ся); зрікатися, відрікатися
- deodorant** дезодорант
- deodorize** дезодорити
- deoxygenation** знекислювання, дезоксигенування (*вилучання вільного кисню з води, крові, стічних вод*)

deposition

- deoxyribonucleic acid [DNA]** дезоксирибонуклеїнова кислота, ДНК (*складний цукро-протеїновий полімер нуклеопротейна, що вміщає повний родовий [генетичний] код кожного ензиму в клітині; основний складник спадковоносіїв [генів], вміщених в хромосомах клітинного ядра*)
- DEP** *див. dielectrophoresis*
- depart** від'їжджати, вирушати; відхилитися, збочувати; умирати
- department** відділ; відомство, департамент; міністерство (*у США*)
- d. store** універмаг
- departure** від'їзд, відхід, відхилення, збочення; смерть
- depend** залежати, покладатися, розраховувати
- dependency** залежність
- d. load** навантага залежності (*відношення кількості незайнятого населення до кількості зайнятого*)
- dependent** (*i*) залежна величина; утриманець; (*пк*) залежний
- d. variable** змінна залежна величина
- dephlegmation** відслизування; відфлегмування, дефлегмація
- dephlegmator** відслизувальна споруда; колона для часткової конденсації; дефлегматор
- depict** зображати, описувати; малювати
- deplete** виснажувати, вичерпувати; спустошати
- depleted** виснажений, вичерпаний
- d. uranium** виснажений уран
- depletion** виснаження, вичерпання
- deplere** оплакувати; жалкувати; уболівати
- depose** зізнавати під присягою, свідчити; складати письмове свідчення; знімати з високого становища [трону, посади]
- deposit** (*i*) поклад [верства, шар] (мінералів); осад; завдаток; застава; вклад у банк; (*д*) класти; відкладати; осідати; давати в завдаток, давати в заставу; здавати на схов; вкладати гроші в банк
- deposition** відкладання; покривання; осад; зізнавання під присягою письмово
- d. metal** покривний [натопний] метал
- d. of metal** осадження [відкладання] металу, металізація
- d. of poisons** відкладання [нагромадження, депонування] отрути (*здатність отрут вибірково нагромаджуватися в окремих органах*)

deposition

людини і тварин; напр., кістки - це "депо"
для сполук пльомбію, а жирова тканина -
для чотирьохлористого вуглецю)

deprecate заперечувати; виступати проти;
несхвалювати; намагатися відвернути
[запобігти] благання

depreciate знецінювати; применшувати

depreciation знецінювання

depredate грабувати, розкрадати

depredation грабіж, розкрадання

depress обнижувати, понижувати;
пригноблювати, пригнічувати; натискати;
знижувати (ціну); засмучувати(ся)

depression низина, зниження, пригнічення;
пригнічений стан; депресія

deprival позбавлення, усунення, звільнення (з
посади), втрата, перешкода (в осягненні
якоїсь цілі)

deprivation позбавлення, усунення,
звільнення; втрата (посади), перешкодження
(в осягненні мети); деправація

deprive позбавляти, усувати, звільняти (з
посади), втрачати, перешкоджати

depth глибина, глибочінь

depurate відчищати(ся)

deputation відчищення

deputation призначення (заступником,
депутатом, делегатом), депутація,
делегація

deputize призначати (заступником,
депутатом тощо)

deputy заступник; депутат; делегат

derail сходити [зводити] з рейок

derange доводити до безладу, розладжувати

derangement безлад; божевілля

derelict (i) покинений корабель; річище (смуга
землі, залишена річкою); покинена річ
[людина], людина поза (респектабельним)
суспільством; нехтувальник обов'язків;
(нк) покинений, залишений; невірний,
зрадливий; недбалий

dereliction залишення; занедбання
[нехтування] (обов'язків)

derivation виведення (формули); походження;
джерело

derivative (i) мат. похідна; (нк) похідний
derive виводити; походити; отримувати,
набувати

derived-from rule US EPA продукт,
виведений за правилом (правило каже, що
похідні продукти з процесів очищення
шкідливих речовин є також шкідливими)

derm(a) шкіра

design

dermal шкірний

d. toxicity шкірна отруйність [токсичність]

dermatitis запалення шкіри, дерматит

dermatosis дерматит (шкірна хвороба,
спричинена надмірною чутливістю до
впливу отруйних хемічних речовин,
бактерійних [вірусних] запалень, сонячних
променів (фотодерматит))

derrick підймальний кран, підойма

DES див. *diethylstilbestrol*

desalination (i) опріснювання, знесоловання;
(нк) опріснювальний, знесоловальний

d. technology технологія опріснювання
[знесоловання]

desalting опріснювання, знесоловання

descend знижатися, сходити, спускатися;
походити (з родоводу); нападати; підупадати
(морально, душевно)

descendant потомок, нащадок

descent спуск, схід, схил; походження; напад;
упадок

describe описувати

description опис, характеристика

descriptive описовий, характеристичний

desensitization десенсибілізація (усунення
підвищеної чутливості організму до
алергену, вже поглиненого організмом)

desert 1. заслуга; відмінність; висока якість; 2.
(i) пустеля; (нк) пустельний, безплідний;
(d) покидати, залишати; дезертувати

desertification опустелювання (ділянки землі,
зарослої рослинністю)

deserve заслуговувати, заслужувати; бути
гідним

desiccant водовбирач, сикатив, десикант

desiccantes десиканти (хемічні речовини,
застосовувані в сільському господарстві для
підсушування рослин і полегшення їх
машинного збирання)

desiccate сушити, висушувати, зневоднювати

desiccation висихання, висушування,
зневоднювання

design (i) намір, задум; проєкт, план, рисунок;
побудова, конструкція; (d) призначати;
здумувати, проєктувати, планувати

d. basis accident проєктна аварія
(сукупність аварій, породжених певного
класу ініціувальними подіями, певного
рівня безпеку яких гарантують
передбачені у проєкті промислового
підприємства системи забезпечення)

d. capacity розрахункова продуктивність
[потужність]

design

d. flow розрахункова течія [витрата]
d. stream розрахунковий водотік
designate (нк) призначений; (д) відзначати, вказувати; призначати
designation призначання, найменування
designed призначений, назначений
desilt відстоювати (воду)
desilter відстійник (води)
desire (і) бажання, охота, жадання; жадоба; (д) бажати, хотіти, жадати
desirement бажання, охота, жадання; жадібність, жадоба
desludging вилучення намулу, відділення намулу від рідини
desorption [stripping] виділяння, вилучання, вилучення (абсорбованої фракції)
desquamate лущитися, лупитися (шкіра)
destabilization дестабілізація (виведення зі стану стійкості)
destabilize дестабілізувати (виводити зі стану стійкості)
destroy знищувати; згладжувати; знівечувати, руйнувати; збурювати; убивати (тварину, рослину)
destruction знищення, руйнування, деструкція
d. and removal efficiency [DRE] (з)нищівна й усувна ефективність [ЗУЕ] (спалювача хемічних речовин)
destructive (з)нищівний, знищувальний, руйнівний, деструктивний
d. destruent гетеротродні організми (які споживають органічні речовини)
d. distillation безкисневе [сухе, деструктивне] переганяння [дистиляція]
desublimation десублімація (безпосереднє перетворення пари на тверду речовину)
desulfuration десульфуратія, сірковилучання (метаболічне вилучання сірки з органічних сполук)
desulfurization десульфуризація, сірковідбирання (відбирання сірчанних сполук з випускних газів)
detail (і) подробиця; складова частина; елемент; деталь; (д) докладно показувати [розповідати, зупинятися]; виділяти; відокремлювати
detain затримувати, притримувати; ув'язнювати
detect виявляти, викривати, розкривати
detection виявлення, викриття

detraction

d. limit [DL] межа виявлення чутливості (до найменших частинок аналітичним приладом [методом])
d. monitoring program програма контролю [моніторингу] (просочування отруйних речовин у водоносні пласти навколо промислових об'єктів)
detention (і) затримування, затримка; (нк) затримувальний, затримний
d. basin затримувальне водоймище місцевого стоку
d. time час затримки; тривалість затримання (перебування стоків на очисній споруді)
deter відлякувати, відвертати (знеохочувати страхом), лякати
deterge очищати
detergent (і) мийний дезинфекційний засіб, детергент; (нк) очисний; дезинфекційний
d. surfactant поверхнево-активний детергент [мийний засіб]
deteriorate гіршати(ся), погіршувати(ся); псувати(ся); руйнувати(ся)
deterioration погіршування; псування; руйнування
d. rate міра [коефіцієнт] псування
determinant вирішальний чинник; мат. визначник, детермінант
determinate певний, визначений; рішучий
determination визначення, рішення; рішучість
determine визначати, вирішувати; устанавляти
detonate висаджувати; вибухати
detonation вибух, детонація (режим згоряння парової хмари й інших вибухових речовин і сумішей, жорстко зв'язаний з ударною хвилею)
detonator детонатор, вибуховий прилад
detoxification детоксикація, знешкодження (зменшення токсичного ефекту хемічної сполуки внаслідок біохемічних процесів (природна детоксикація) або лікування (штучна детоксикація))
detoxificational hemosorption детокси(фі)каційна гемосорбція (пропускання крові хворого через хемосорбент (активоване вугілля) для термінового виведення токсичних речовин з організму)
detract принижувати, применшувати (репутацію); відвертати (увагу)
detracton приниження, применшування (репутації); відвертання (уваги)

detriment

- detriment** втрата, шкода; некорисність
- detrimental** втратний, шкідливий; некорисний
- detrition** стирання, зношування; відривання дрібними частинками
- detrivore** гнояк, гнойовик (*напр., комаха, яка живиться гнилими відпадками рослин чи тварин*)
- detritus** детрит (*продукт розкладу мертвої тканини; мертві відпадки, уламки чи відірвані частинки рослин, тварин або їх відходів*)
- d. food chain** харчовий ланцюг [коло] відпадків
- deuterium D** дейтерій, "тяжкий водень" (*ізотоп водню з додатковим нейтроном у ядрі й подвійною атомною вагою*)
- deuteron [deuton]** дейтрон (*ядерна частинка з подвійною масою і одним позитивним зарядом, як ядро атома дейтерія*)
- develop** розробляти; розвивати; розбудовувати; виводити; проявляти
- developer** розробник; будівельник; проявник
- development** розроблення; розвивання; розбудова; прояв(ляння)
- deviate** відхиляти(ся), ухиляти(ся)
- deviation** відхил, ухил
- device** план; інтрига; винахід; обладнання; апарат, механізм; пристосовання; засіб; девіз; емблема
- d. for personal protection of eyes** засіб індивідуального захисту очей (*захисні окуляри для охорони очей робітника від впливу небезпечного і шкідливого виробничого фактора*)
- d. or personal protection of respiratory organs** засіб індивідуального захисту органів дихання (*для охорони органів дихання робітника від інгаляційного впливу небезпечного і шкідливого виробничого фактора*)
- devoid** позбавлений; звільнений від (*чогось*)
- devolution** виродження; перехід з рук у руки
- devolve** передавати(ся); переходити; діставатися
- devote** присвячувати
- devoted** присвячений; відданий
- devour** пожирати, поглинати
- dew** (*i*) роса; (*d*) росити, зрошувати
- d. point** точка роси
- dewater** зневоднювати
- dewaterability** здатність до зневоднення (*напр., намулу*)

dibenzo

- dewatering** зневоднювання
- dextral** праворучний; сприятливий
- dextrin** декстрин (*липка речовина*)
- dextroglucose [dextrose]** кристалічний цукор, декстроза
- diabetes** цукрове сечовиділення, (цукровий) діабет
- diabetic** (*i*) діабетик (*хворий на цукровий діабет*); (*пк*) діабетичний
- diagnose** ставити діагноз
- diagnosis** визначення захворювання, діагноз
- diagnostic** (*i*) ознака, прояв, симптом; (*пк*) розпізнавальний, діагностичний
- diagnostics** діагностика
- d. of intoxications** діагностика інтоксикацій (*клінічна, лабораторна, патоморфологічна*)
- diagram** діаграма
- dial** (*i*) кругла шкала, градуваний диск, циферблат, сонячний годинник; (*d*) міряти градуваним диском; набирати номер телефону
- dialysis** мембрановідокремлювання (*відокремлювання розчинів напівпроникною перетинкою [мембраною]*), діаліз
- diaphragm** (черевна) перегородка; перепона; діафрагма
- d. pump** діафрагмова помпа [смок]
- d. valve** діафрагмовий клапан [заслін]
- diatomaceous** діатомовий
- d. earth** діатомовий мул [земля], діатоміт, кізельгур (*кришка землиста осадна кремениста порода, вживають в малих водоочисувальних спорудах*)
- diatomic** двоатомний, двовалентний
- diatomite** діатомовий мул (земля, діатоміт, кізельгур)
- diatoms** бот. діатомея, діатомові водорості (*мікроскопічні одноклітинні або колоніальні морські водорості жовтуватого кольору, оболонки яких складені з двох половинок, насичених кремнеземом*)
- Diazinon™**
[C(CH₃)₂CHC₄N₂H(CH₃O)PS(OC₂H₅)₂]
торговельна марка діетил-ізопропіл-метил-піримідиніл-фосфорогіоату (*інсектициду*)
- dibenzo-para-dioxin [tetrachlorodibenzo-para-dioxin, dioxin]** тетрахлородibenзопара-діоксин (*як домішка в дефоліантах, обезлиствниках; канцероген, тератоген, мутаген; хемічно точно не визначена біла кристалічна речовина, заборонена в США*)

dibenzofuran

dibenzofuran [diphenylene] $C_{12}H_8O$
дибензофуран, оксид дифенілену
(інсектицид)

dichlorobenzene [DCB] $C_6H_4Cl_2$
дихлорбензол (відкурювальний і
дезінфекційний засіб, інсектицид;
токсичний від вдихання, споживання)

dichlorodifluoromethane [CFC-12] CF_2Cl_2
дихлордифторметан (наркотик)

dichlorodiphenyldichloroethane [DDD, TDE]
($C_{12}H_8Cl_4$)
дихлордифенілдихлороетан (слабий
інсектицид)

dichlorodiphenyldichloroethene [DDE]
($C_{12}H_{10}Cl_2$)
дихлордифенілдихлоретен
(побічний продукт-домішка у виробництві
DDT, зменшує метаболізм птахів)

dichlorodiphenyltrichloroethane [DDT]
($C_{12}H_{10}Cl_5$)
дихлордифенілтрихлоретен, ДДТ (отруйна
речовина, у кристалах і порошку обмежено
уживана як пестицид і гербіцид; біохемічно
не розкладається)

dichloroethane (1,2-) $C_2H_4Cl_2$ 1,2-
дихлороетан (прозора рідина, отруйна від
орального поступлення та вдихання;
 подразник очей і шкіри, легкозапальна;
 вживають у виробництві різних споріднених
 хемічних сполук, фарб, лаків, розчинників
 тощо)

dichlorophenoxyacetic acid [2,4-D]
 $C_6H_3Cl_2O_2$ дихлорфеноксиоцтова
кислота (гербіцид)

dichromate oxidizability біхроматна
окиснюваність (метод визначення сумарної
кількості органічних сполук у воді)

die 1. умирати; палко прагнути; вмирати від
бажання; 2. гральна кість, жереб; 3. штамп;
матриця; форма; цоколь (колони), головка
(екструдера, гвинторіза)

d. away загасати; ослаблятися (відмирання
бактерій фітопланктону)

d. casting підтискове лиття, лиття під
тиском (цинку, пластмаси тощо),
цокольне лиття; підтисковий виливок
(зроблений способом лиття під тиском у
металеву форму)

d. out вимирати; стихати

dieback бот. відмирання (відмирання листя,
кінців гілок дерева [рослини], внаслідок
хвороби, поранень комахами чи
пошкодження морозом)

diffusion

dieldrin $C_{12}H_{10}OCl_6$ діелдрин (лускувата,
світлокоричнева речовина; легко
резорбується крізь шкіру; нейротоксин;
інсектицид; канцероген)

dielectric (i) ізолятор, діелектрик;
(нк) діелектричний; ізоляційний

d. drier високочастотна сушарка (сушарка,
де твердий вогкий матеріал нагрівається
тепловою енергією, витвореною в самому
матеріалі, що вміщений в електричне поле
високої частоти)

dielectrophoresis [DEP] діелектрофорез (дія
градієнта електромагнетного поля на
нейтральні поляризовані частинки)

diesel (i) дизель; (нк) дизельний

d. engine дизельний двигун, дизель-мотор

d. fuel дизельне паливо

diet дієта

diethanolamine [DEA] ($HOCH_2CH_2)_2NH$
діетаноламін (безбарвна речовина у формі
кристалів або рідини, отруйна; вживають у
виробництві різних хемічних продуктів, як
розчинник тощо)

diethylstilbestrol [DES] діетилстилбестрол
(гормон, канцероген; нестероїдний,
синтетичний естроген, завжди оптичний
ізомер; одна з найактивніших і
найуживаніших сполук стільбенів;
вживаний у біохемічних дослідженнях,
медицині, ветеринарній медицині)

differ різнитися(ся), відрізнятися(ся), не
погоджуватися(ся)

difference різниця, відмінність; спірне
питання

different різний, відмінний

differential (i) диференціал;

(нк) диференційний

differentiate розрізняти, диференціювати

difficult тяжкий, важкий; примхливий; впертий

difficulty трудність; важкість

diffract заломляти, відхиляти (проміння)

diffraction заломлення, відхилення (проміння)

diffuse розповсюджувати; розсівати;
поширяти

d. source поверхнєве джерело
(забруднювальних речовин), дощові води

diffused aeration basin басейн з
пневматичною аерацією

diffusion (i) розповсюдження; розсівання;
поширювання; дифузія;

(нк) розповсюджувальний; розсівальний;
дифузійний

diffusion

d. coefficient стала [коефіцієнт]
розповсюдження [розсіювання, дифузії]

d. collector розсіювальний [дифузійний]
збирач

diffusional separation розсіювальне
[дифузійне] роз'єднання

diffusivity коефіцієнт розповсюдження
[розсіювання, дифузії]

digest (i) стислий виклад; скорочений текст;
резюме; (d) перетравлювати; обмірковувати;
засвоювати

digester автоклав; вертикальна реакційна
камера; девулканізатор; утилізаційний
котел; бродильний котел; ферментативний
котел [камера]; метано-твірна камера

d. desulfurization system споруда для
вилучення сірчанних сполук реакційного
газу

d. gas реакційний [ферментативний] газ

digestion травлення, шавлення; виварювання;
девулканізація; відстоювання; бродіння;
ферментація

digit цифра, однозначне число; палець

digital цифровий

d. analog числова модель, числовий аналог

d. computer комп'ютер, цифрова
обчислювальна машина

dike гребля, дамба; гатка

diked перегороджений [обгороджений]
греблею [дамбою, гаткою]

d. surface impoundment поверхнє
греблезахисне зберігання [сховище]
(рідких отруйних речовин)

diligent старанний, ретельний, пильний

d. effort старанне зусилля

diluent (i) розріджувач; (нк) розріджувальний

dilution (i) розріджування;
(нк) розріджувальний, розріджуваний

d. air розріджувальне повітря, розріджуване
повітря

d. capacity розводжувальна [розчиняльна]
здатність (здатність водного об'єкта
прийняти певний об'єм стічних вод без
значного погіршення якості води)

d. factor коефіцієнт розрідження
[розведення, розчинення]

d. ventilation розріджувальне
протірювання

d. water розводжувальна [розріджувальна,
розчиняльна] вода

dimension вимірювання

direct

dimethoate $(\text{CH}_3\text{O})_2\text{PSSCH}_2\text{CONHCH}_3$
диметоат (небезпечний інсектицид
обмеженого застосування, в сухому стані
заборонений в США)

dimictic двоверстовий, двошаровий;
роздвоєний

d. lake двоверстове озеро (вода в озері
ділиться на дві верстви - верхню, теплішу
(епілімніон), нагріту влітку сонцем і
теплим повітрям, і нижню, холоднішу та
густішу, (гіполімніон); верстви
розмежовані термокліном; через зміни пір
року і температури верстви озера щороку
двічі міняються місцями)

dinitrophenol $\text{C}_6\text{H}_3\text{OH}(\text{NO}_2)_2$ динітрофенол
(жовтий кристал, звичайно суміш кількох
ізомерів, дуже вибуховий у сухому стані,
абсорбується шкірою, вдихання порошку
буває смертельним; вживають у
виробництві багатьох хемічних продуктів)

dioxin [tetrachlorodibenzo-p-dioxin, TCDD]
діоксин (точно хемічно не визначений
складник різних дефоліантів (ззелестників))

dip (i) занурення, поринання; заглибина; схил;
відхил; (d) заглиблювати, занурювати,
поринати

d. coat покриття занурюванням;
фарбонашарування занурюванням

d. tank занурювальний чан [ванна]

d. tank coating покривання у
занурювальному чані [ванні]

diphenyl $\text{C}_6\text{H}_5\text{C}_6\text{H}_5$ дифеніл, біфеніл
(білокристалічного виду, отрута;
застосовують у виробництві багатьох
органічних сполук)

diphtheria мед. дифтерія, дифтерит

dipping інфільтраційний колодязь (для
поповнювання запасу підземних вод);
заглиблювання; занурювання, поринання;
схилання, відхилення

d. pipe coating покриття труб занурюванням

dipropylmethane див. *heptane*

direct (нк) прямий; ел. постійний (струм);
(d) спрямовувати, вказувати; керувати,
наказувати; скеровувати, адресувати

d. arc electric furnace дугова електрична піч
прямої дії

d. arc electric motor електрична піч
прямодугової дії

d. arc furnace дугова піч прямої дії

d. coal liquefaction пряме розріджування
вугілля

direct

- d. combustion reheat** проміжне перегрівання прямим спалюванням (вдування гарячих паливних газів у димар для плавного виходу газів і кращої тяги)
- d. discharger** прямий випускач (підприємство, що відводить стічні води безпосередньо у водний об'єкт)
- d. drier** сушарка з прямим нагріванням (прямий контакт гарячих газів з вогким матеріалом)
- d. fired drier** сушарка з прямим конвекційним нагріванням
- d. fired equipment** устаткування прямого нагрівання [спалювання]
- d. fired heater** ogrivach [нагрівач] прямого спалювання [нагрівання]
- d. flame** пряме полум'я
- d. flame afterburner** камера допалювання прямим полум'ям
- d. flame mineral wool manufacture** виробництво мінеральної вати прямим полум'ям
- d. heat** пряме ogrivannya [тепло]
- d. photolysis** прямий фотоліз (перетворення або розкладання матерії від абсорбування енергії світла)
- d. plating** пряма металізація [електроосаджування]
- directed** спрямований
- direction** напрям, вказівка; керування, керівництво; наказ, інструкція
- directive** (i) напрямна, директива; (нк) напрямний, спрямовувальний, вказівний, директивний
- directivity** напрямленість, спрямованість
- d. factor Q** фактор [коефіцієнт] спрямованості (галасу, звуку)
- d. index** показник [індекс] спрямованості (галасу, звуку)
- directly** безпосередньо, негайно, зараз
- dirty discharge** скид неочищених стічних вод
- disadvantage** невигода; збитки, витрата, шкода; незручність
- disaggregate** розбирати; розкладати, розраховувати частинами (напр., *future automobile gasoline consumption (gallons of gas/year) = (gallons/mile) × (miles/car) × (cars/person) × (persons driving/year)* розрахункове споживання автомобільного бензину газоліну (галонів бензину/рік) = (галонів/милю) × (миль/автомобіль) × (автомобілів/особу) × (водіїв/рік))

discharge

- disaggregation** розбирання; розкладання (на частини); розраховування частинами
- disallow** не визнавати; не допускати; забороняти
- disappear** зникати, зникати, щезати; пропадати
- disapprobation** несхвалення, осуд, відкинення; огуда; догана; критика
- disapproval** несхвалення; осуд, відкинення; догана; критика
- disapprove** несхвалювати; осуджувати; відкидати; ставитись негативно
- disarrange** розладжувати, доводити до безладу
- disarray** безлад; заколот
- disaster** лихо; нещастя; катастрофа
- disavow** заперечувати; відрикатися, зрікатися, відмовляти(ся)
- disband** розв'язувати; розпускати; розформувати(ся)
- disbud** обрізувати молоді пагони [бруньки]
- disburden** розвантажувати; знімати, скидати (тягар)
- disburse** виплачувати, розплачуватися
- disbursement** виплачування; розплата; витрата; виплата
- disc [disk]** диск, круг, кружок
- d. attrition mill** жорна
- d. evaporator** дисковий [круговий, тарілчастий] випарник
- d. grinder** точильний [шліфувальний] диск, дискове точило, дефібрер
- d. propeller fan** вентилятор гребного гвинта з дисковими лезами
- d. sander** абразивний круг
- discharge** випуск; спуск; розряд; викид; вилив, витік(ання); влив (у ріку), впад; нагнітання (помпою); подавання; продуктивність; розвантаження; звільнення; виправдання; виконання; виділення
- d. coefficient** коефіцієнт [стала] витікання [спускання, розряджання, подавання, продуктивності]
- d. conditions** умови скиду стічних вод (що встановлені адміністративними органами)
- d. consent conditions** умови видання дозволу на скид стічних вод (за якістю та об'ємом)
- d. electrode** коронний електрод (в електростатичному фільтрі)
- d. limit** обмеження скидання стічних вод (за вмістом забруднювальних речовин або температурою вод)

discharge

d. monitoring report звіт про стеження за випуском, звіт моніторингу випуску

d. permit дозвіл на скидання стічних вод

d. standards норми якості скиданих стічних вод

disclaim заперечувати, невизнавати; відкидати; відмовляти(ся), зрікати(ся)

disclaimer заперечення, невизнання; відкидання; відмова, зречення

disclose виявляти, відкривати, викривати

disclosure виявлення, відкриття, викриття

discolor знебарвлювати(ся), змінювати колір

discolouration знебарвлювання, зміна кольору

discoloured water знебарвлена вода; питна вода

discontinuous effect [intermittent effect] змінна дія [вплив] отрути (*чергування періодів отруювання й неотруювання залежно від доз [концентрацій] отрути*)

discount (*i*) знижка, зниження; (*d*) робити [давати] знижку, знижувати

d. rate норма знижки [зниження]

discourage знеохочувати, відбивати охоту; відраджувати

discover відкривати, виявляти, винаходити; довідуватися

discovery відкриття, виявлення, винахід; знахідка

discrepancy розбіжність, суперечність, незгідність, незгода

discret sampling *див. random sample*

discrete окремий, роз'єднаний; абстрактний

d. variable *мат.* абстрактна змінна величина

discretion обачність; мовчазність; розважність, такт; розсуд, свобода дії

discretionary довільний; розважливий, необмежений

discriminate розрізняти, розпізнавати, робити різницю, дискримінувати

discrimination розрізнення, відрізнання, дискримінація

discuss обговорювати, розглядати, обмірковувати, дискутувати

discussion обговорення, розгляд, обмірковування, дебати, дискусія

disease хвороба, неміч

disinfect знезаражувати; нищити бактерії, віруси та грибки; дезинфікувати

disinfectant знешкоджувач, знезаражувач, дезинфектант (*речовина, яка нищить чи знешкоджує бактерії, віруси, грибки*)

disprove

disinfection знезаражування, знешкоджування [нищення] бактерій, дезинфекція

disintegrate розкласти(ся), розпасти(ся)

disintegration розклад, розпад; розпадання, розкладання

disk *див. disc*

dispel розганяти; розвіювати; розпорошувати

dispensary фармація, розподільня ліків

dispense роздавати, розподіляти, виділяти, наділяти; застосовувати (*закон*); робити виняток, звільняти, відпускати; виготовляти ліки

d. with обходитися без (*чогось*)

dispersal розвіювання, розсіювання, розсів, розпорошення, розкидання, розходження (*натовпу*)

dispersant розвіювач, розсіювальний засіб

disperse розвіювати, розсіювати, розпорошувати, розкидати, розходитися (*з натовпу*)

dispersion розвіювання, розсіювання, розпорошування, розкидання

d. coefficient коефіцієнт розсіювання

d. model модель розсіювання

d. parameter характеристика [параметр] розсіювання

dispersive розсівний, розкидний, розсіювальний, розкидальний

dispersoid розсівна частка [частинка]

displace зміщувати, переміщувати; витіснити

displacement переміщення; витіснення

display (*i*) вияв, прояв; показ; виставка; хвастоці; (*d*) виявляти, проявляти; показувати; виставляти

disposal розміщення, розташування; виведення, усунення, вилучання, позбування; розпорядження; продаж

d. environment стан відходопримального середовища

d. in streams скид (стічних вод) у водотоки

d. pond басейн (для) відходів

dispose розміщати; розташовувати; схилати

d. of збуватися, вилучати; розпоряджатися

disposition розташування, диспозиція; схильність; характер, вдача

dispossess позбавляти власності

dispraise ганьбити, засуджувати; критикувати

disproof спростовання

disproportion непропорційність, нерозмірність, диспропорція

disprove спростовувати

disputable

disputable спірний, дискусійний, суперечний

dispute (*i*) суперечка, полеміка, дебати, диспут; (*d*) сперечатися, заперечувати, противитися; дебатувати, обговорювати

disqualify позбавляти права; визнавати нездатним; дискваліфікувати

disquiet (*i*) неспокій, турбота, хвилювання; тривога; (*d*) турбувати(ся), хвилювати(ся); тривожити(ся)

disquisition (судова) розправа, дослідження, слідство

disregard (*i*) неувага, нехтування, нешанобливість; (*d*) не звертати уваги, нехтувати

disroot викоринювати, виривати з коренем

disrupt розривати, розламувати

disruption розрив, розривання, розлам, розламування

disruptive розривний, розламаний

dissatisfaction незадоволення

dissatisfy не задовольняти

dissect розтинати, аналізувати

disseminate розсівати, поширювати, ширити

dissemination розсівання, поширювання, ширення

dissension незгода, розбіжність; спір, колотнеча

dissent (*i*) непогоджування, незгода, відступство; (*d*) розходитися в поглядах, відступати (від віри)

dissenter розкольник, відступник

dissert промовляти, викладати, дискутувати

dissertate викладати, складати дисертацію

dissertation теза, дисертація, твір

disserve робити погану послугу, шкодити

disservice погана послуга, шкода

dissimilar різнорідний, неподібний, несхожий

dissipate розсівати, розганяти; розтрачати; зникати

dissociate роз'єднувати, відокремлювати

dissociation роз'єднування, відокремлювання, дисоціація (*напр.*, розкладання кислоти на позитивні та негативні йони)

d. constant стала роз'єднування [дисоціації]

dissolve розчиняти(ся), розпускати(ся) (*парламент*); розривати (*договір*); зникати

dissolved розчинений, розпущений; розірваний

d. air flotation спливання [флотация] розчиненим повітрям

d. gasses розчинені гази (*у рідині*)

dither

d. organic carbon [DOC] розчинений органічний вуглець

d. organic matter [DOM] розчинена органічна речовина

d. oxygen [DO] розчинений кисень

d. oxygen sag curve згин кривої розчинення кисню (*різкий спад вмісту кисню у воді водного об'єкта безпосередньо за місцем скиду стічних вод за течією ріки*)

d. pollution load забруднювальне навантаження розчиненими речовинами (*у воді водного джерела*)

d. solids розчинені неорганічні солі

distance (*i*) віддаль, відстань, проміжок; (*d*) віддалятися, випереджати, розміщати на рівних проміжках

d. to withdrawal відстань до водозабору (*від місця скиду стічних вод*)

distill [distil] дистилювати, скраплювати пару (*очищати рідину випаровуванням та конденсацією її парів*)

distillation (*i*) переганяння, дистилювання, дистиляція; (*пк*) перегінний, дистиляційний (*суха дистиляція розкладання органічних сполук на окремі складники*)

d. reflux перегінне [дистиляційне] зрошення

d. retort furnace перегінна [дистиляційна] ретортна піч

d. tower перегінна [дистиляційна] колона

distilled перегнаний, дистильований

d. water перегнана [дистильована] вода

distinct різний, відмінний; видатний; чіткий, ясний

distinction різниця, відмінність; знатність, поважність; благородність; пошана

distinguish відрізняти, вирізняти; відзначати; пізнавати; підвищувати

distribute розподіляти, роздавати; розкладати; вимірювати; виділяти

distribution розподіл, розподіляння, роздавання; вимірювання; виділяння (*процес перенесення хемічних речовин, що поступили в кров і біологічні тканини*)

distributor розподільник, розподілювач

district округа, район, область; (діловий) відділ управління містом [округи, району, області] (*певна частина управи штату, міста тощо, створена для адміністративних, виборчих чи інших цілей*)

dither (*i*) дрижання, тремтіння; (*d*) дрижати, тремтіти

dithiocarbamates

dithiocarbamates дитіокарбамати (низькотоксичні сполуки, уживані як фунгіциди, напр., диметилдитіокарбамат заліза $[(CH_3)_2NCSS]_3Fe$ (фербам) або диметилдитіокарбамат цинку $[(CH_3)_2NCSS]_2Zn$ (цирам))

diurnal добовий

d. evaporative emissions добові випаровальні викиди

diverge розходитися; відхилятися

divergence розходження; відхилення, відхилення

divergent розхідний; відхильний

d. plate boundary межа розхідних (тектонічних) плит

diverse різний; відмінний

diversion відхил, відхилення; відвертання (уваги); розвага; диверсія

diversity різноманітність; відмінність; несхожість; різниця

d. index [Shannon-Weaver index] показник різноманітності біологічних [ботанічних] видів, показник Шеннон-Вівера

divert відхиляти; відвертати; забавляти, потішати, звеселяти

divide (i) поділ, розділ; (d) ділити(ся), розділяти(ся), поділяти(ся)

division ділення, поділ, розподіл; частина, розділ, відділ; адміністративна одиниця; дивізія, дивізіон

dizziness запаморочення, приголомшення; заворот голови

DL *div. detection limit, lethal dose*

DNA *div. deoxyribonucleic acid*

DO *div. dissolved oxygen*

do робити, виконувати (також вживають як допоміжне дієслово в питальних і заперечних формах теперішнього або минулого дійсного часу)

DOC *div. dissolved organic carbon*

document (i) документ, акт; (d) документувати

dolomite $CaMg(CO_3)_2$ доломіт (застосовують як туготопкий, вогнетривкий матеріал для печей, у виробництві магнезії та його сполук, будівельних матеріалів, штучних добрив, домішок до кормів, кераміки, у виробництві паперу, мінеральних волокон)

DOM *div. dissolved organic matter*

domicile дім, житло, місце проживання

dominant панівний; переважний; домінуючий

d. gene панівний [домінуючий] ген

d. source панівне [домінуюче] джерело

dosimetry

domino effect ефект доміно (механізм руйнування промислового підприємства небезпечних речовин і енергозапасу (напр., вогненна куля + вибух парової хмари + утворення осколкового поля) у разі повного руйнування посудини під тиском)

done (дієкм. мин. часу від do) зроблений, зроблено

donor давач; жертводавець; донор

doom (i) доля; загибель; (d) засуджувати; прирікати

door (i) двері; (пк) дверний

dormant сплячий; приспаний; завершений; бездіяльний; потенційний

dosage дозування; дозованість (кількість медикаментів у дозі)

dose (i) доза; порція; (пк) дозовий, порційний; (d) давати дозами, дозувати (доза - кількість речовини, що впливає на організм, або кількість (енергії) випромінювання, поглиненої середовищем. Термін "поглинання" кращий від "доза", бо важливо точно виміряти дозу речовини, яка впливає, а "поглинання" якраз і вказує на ефективну дію [вплив]. Для токсичних речовин використовують термін "токсодоза")

d. commitment сприйняття дози (радіації, хемічних речовин); прийняття дози

d. effect relationship залежність "доза-ефект" (зв'язок між дозою та середньою (кількісною) вираженістю якісно визначеного ефекту на здоров'я групи організмів)

d. equivalent [DE, effective radiation dose] дійсна доза радіації, дозовий еквівалент (рівносильність радіації), дійсна [еквівалентна] радіаційна доза, ефективна радіаційна доза

d. rate інтенсивність дозування [піддавання] радіації, радіаційний вплив, рівень дози, доза за одиницю часу

d. response [dose-response] реакція [наслідки] дози, дозова реакція

d.-response assessment оцінка дозової реакції [наслідків]

d.-response curve крива дозової реакції [наслідків]

d.-response relationship відношення доза-реакція [наслідок] (дози до відсотка організмів з певним ефектом)

dosimeter дозиметр

dosimetry дозиметрія, вимірювання дози

double

double (i) подвійна кількість; (нк) подвійний, двоїстий; (нс) двічі, вдвоє; (d) подвоювати, складати вдвоє

d.-suction single-stage pump одноступінчаста помпа [смок] з двобічним всмоктуванням

doubling (i) подвоювання; (нк) подвоювальний

d. dose подвоювальна доза (доза, що викличе подвійну, порівняно з природною, частоту чи кількість появи генетичних або соматичних (клітинних) аномалій)

d. time час подвосня (кількості населення [бактерій])

doubt (i) сумнів; (d) сумніватися

douche змочування, зрошення, оббризування

downdraft повітряна знижувальна тяга

d. hood ковпак повітряної знижувальної тяги, витяг [шафа] вертикальної тяги

downgradient спад, схил, градієнт зниження

d. well свердловина нижче рівня (води)

downhill (i) спуск, схил; (нк) похилий, спадистий; (нс) вниз, під ухил

downpour злива

downriver низов'я ріки

downstream water quality якість затечійної води (нижче за течією від місця скидання [випускання] стічних вод)

downward (нк) похилений, спадний, низхідний; (нс) донизу, вниз; пізніше, ближче до

downwash змивання [спад] (диму, води)

downwind за вітром, у напрямі вітру

dracontiasis [guinea worm] драконтіаз, гвінейський глист

draft 1. асигнація, чек; план, рисунок; проект; чернетка; ескіз; 2. тяга (повітря, газу, диму в трубі чи димарі)

d. gauge тягомір, манометр

d. of legislation проект закону

drag тягти(ся); волочити(ся); чинити опір

d. classifier безперервна стрічка-класифікатор

d. coefficient коефіцієнт лобового опору

drain (i) стік, рівчак, дрен, дренаж, канава; (d) осушувати, дренажувати; виснажувати

d. ditch водостічна канава

d. field дренажне поле; стічне поле для септичного резервуара [бака]; поле фільтрації

d. pipe дренажна труба

drainage (i) осушування, дренажування; мед. нечистоти; (нк) осушувальний, осушуваний, осушений, дренажний

d. facilities зливоприймальні споруди (на дощовій "зливовій" каналізації)

d. pipe осушувальна [дренажна] труба

drainless water body закрита [безстічна] водойма

drainways дренажна мережа

dramatic драматичний

drapery завіси, драповання; мануфактура; мануфактурна крамниця

draw 1. (i) тягнення, витягання; волочіння; жеребок, розіграш; (d) тягти, втягати, витягати, затагати, притягати; добувати, черпати; звертати (увагу); 2. (d) креслити, рисувати; малювати

d. down звуження, видовження

d. in втягати

d. up укладати (текст документу)

drawdown зниження рівня води, спрацьовування [випорожнення] водоймища

DRE див. *destruction and removal efficiency*

DRE of 99.99 % див. *four nines DRE*

dredge (i) землечерпак, драга; донна сітка (для збирання з дна водоймища крабів, устриць тощо); риболовна сітка; (d) вичерпувати землечерпаком; збирати сіткою, ловити сіткою

d. and fill permit дозвіл вичерпувати [драгувати] (болота) і наповняти (водою)

dredged spoils вичерпані [драговані] залишки зарості (осади з дна ріки, багна); здобич (з дна моря)

dredging драгування, заглиблювання (дна ріки, багна, рівчак)

dress (i) одяг, плаття, мундир; (d) одягати, перев'язувати (рану); гострити (інструмент); обробляти, виправляти (шкіру); очищати (руду, мінеральні сполуки, зерно)

dresser комод; гострильне устаткування (інструментів), оброблювальний стіл [плита]; очищальне [збагачувальне] устаткування (руды, мінеральних сполук, зерна тощо)

dressing очищення; перев'язування (рани); гострення (інструмента); збагачування (руды, мінеральних сполук, зерна тощо); приправа (до салату), покриття землі (добривом, розмеленим камінням тощо)

drier [dryer] сушарка, осушувач

drift

drift (i) течія; мета, намір, тенденція; дрейф; замет (*снігу*), нанос; імла з градірні; (d) пливати за течією, дрейфувати; замітати (*снігом*), наносити (*пісок*); відносити(ся) (*човен вітром, водою*)

d. back пливати проти течії, прибиватися до берега

d. velocity швидкість течії [дрейфу, нанесення]

drill 1. (i) свердел, бур; дрель, (d) свердлити, вертіти, бурити; дрелювати (нк) свердлильний, бурильний, дрелювальний; 2. (i) с.-г. рядковий сівач; рядковий посів; борозна; рядок насіння в борозні; (d) садити [висівати] рядками; 3. (i) вправа, тренування, муштра; (d) вправляти, тренувати, муштрувати

d. cuttings свердлильні стружки; буровий шлам

d. hammer бурильний молоток

drilling (i) свердлування, буріння; (нк) свердлувальний, буровий, бурильний

d. fluid свердлувальний [буровий] розчин

d. rig свердлувальна [бурова] споруда [вежа, верстат]

drink (i) напій, питво; (d) пити

drinking пиття, питво; (нк) питний

d. water питна вода

d. water standards норми [стандарту] питної води

drip (i) к(р)апання; (d) к(р)апати

dripping (i) к(р)апання; рідина, що падає краплями

drive (i) їзда; передача, повідня, привід; проїзна алея; штрека; удар (*молотком*); кампанія (*політична, виборча*); (d) їхати, правити, водити; гнати, проганяти; приводити, примушувати; вбивати, заганяти у (*щось*), добиватися, домагатися

d. out проганяти

d. train передача, передатна система, передатний ланцюг

driveability керовність (*придатність (возу, автомобіля) до керування*)

driver водій, шофер, машиніст; вибійник (*знаряддя*), забійник; обладнання передачі

driving range віддаль проїзду, далькість їзди (*автомобілем*)

drop (i) падіння, зниження; крапля; (d) падати, знижати(ся), к(р)апати; припиняти (*роботу*), кидати (*заняття*)

droplet краплин(к)а

droppings послід, кізак; падалка

drought посуха

drug (i) лік; наркотик; (d) давати [підмішувати] наркотики

druggist аптекар

drum (i) бочка (*олії, нафти, фарби тощо*), барабан; (d) барабанити

d. burn-off furnace піч для випалювання металевих бочок (*від мазуту, фарби, олії тощо*), бочковипалювальна піч

d. drier барабанна сушарка; бочкосушарка (*для бочок*)

d. reclamation furnace бочковідновлювальна піч (*для випалювання [відновлювання] бочок*)

d. sander барабанный (піско)шліфувальний верстат; піскоочишувач бочок

dry (нк) сухий, сушительний; (d) сушити

d. adiabatic lapse rate $H=-dT/dz$ сухий адиабатичний вертикальний градієнт (*зменшення температури з висотою над поверхнею землі*)

d. box скафандр, герметична скриня; скриня з осушеною та очищеною атмосферою

d. bulb temperature температура сухої кульки термометра

d. cleaning сухе (хемічне) (o)чищення

d. cleaning activated carbon сухохісне активоване вугілля (*для сухого (o)чищення*)

d. cleaning adsorber сухохісний поглинач [адсорбер] (*поглинач розчинника в сухому (o)чищенні*)

d. cleaning extractor відділювальна центрифуга [екстрактор] (*відділювач розчинника у сухому (o)чищенні*)

d. cleaning filter сухий [сухохісний] фільтр (*для сухого (o)чищення*)

d. cleaning gas meter (градувальний) сухогазовий лічильник

d. cleaning lint trap волоконна (*для волокон*) пастка [фільтр] сухоочишувача

d. cleaning muck reclaimer відокремлювач бруду [осаду] сухого чищення [очищення] (*від розчинника з устаткування сухого чищення*)

d. cleaning solvent розчинник сухого чищення [очищення]

d. cleaning still перегінний куб [дистилятор] розчинника сухого чищення [очищення]

d. cleaning tumbler барабан сухого чищення [очищення]

d. cleaning wash machine пральна машина сухого чищення [очищення]

- d. concrete batching equipment** устаткування для приготування порцій сухої бетонної суміші
- d. deposition** сухий осад, відстій; сухе осаджування; (додавання, через осаджування, частинок сухих кислототворних хемічних сполук, таких як сульфатні або нітратні солі, до поверхневих або підземних вод)
- d. dynamic centrifugal cyclone collector** сухий динамічний відцентровий циклонний збирач
- d. dynamic cyclone collector** сухий динамічний циклонний збирач
- d. dynamic precipitator** сухий динамічний осаджувач [електрофільтр]
- d. F factor [dry factor]** сухий показник (об'єму усіх газів, крім водної пари, витворених внаслідок згорання 1 Дж енергії палива)
- d. lubricant** сухий мастильний матеріал, мастило
- d. mass** суха маса
- d. scrubber** сухий змивач, скруббер
- d.-type dynamic precipitator centrifugal collector** динамічний відцентровий осаджувач, пиловловлювач сухого очищення
- dryer** *див. drier*
- dual** двоїстий, подвійний
- d. water supply** двоїсте [окреме, нарізне] водопостачання (*питної [технічної] води*); роздільне [окреме, нарізне] (*питне [технічне]*) водопостачання
- duct** труба, трубопровід; прохід; канал
- d. contraction** скорочення труби
- d. fan** трубопровідний вентилятор
- ductile** ковкий, тягучий; податливий, гнучкий
- ductwork** трубопровідна система
- due** (*i*) належне; нагорода; податок; (*нк*) належний, гідний, заслужений; зумовлений; сподіваний; платний
- d. north** в північному напрямку, на північ
- d. to** з причини, завдяки
- duff** підробляти, фальшивити; обманювати; фальшувати
- dull** (*нк*) тьмянний, каламутний, похмурий; тупий; нудний, млявий; глухий; (*д*) притемняти(ся), притупляти(ся), приглушати
- dump** (*i*) відвал, насип; смітник, сміття; (*д*) відвалювати, скидати, розвантажувати
- d. site** сміттескидна ділянка
- dumping** відвалювання, скидання, розвантажування
- duplex** (*i*) двосімейний дім, двоповерховий дім [помешкання, квартира]; (*нк*) двосторонній, двобічний; подвійний
- d. double-acting pump** двоциліндрова помпа [смок], помпа [смок] дворазової дії
- duplicate** (*i*) копія, дублікат; відповідник; (*нк*) подвійний, подвосний; (*д*) знімати копію, подвоювати, писати в двох примірниках
- duplicity** двоїстість; дволичність
- durable** тривалий, довгочасний
- duration** тривалість
- dust** (*i*) пил, порошок; прах; курява; (*д*) обсіпати, посипати; витирати пил, вибівати пил, витрушувати пил, порохувати форми пестицидів
- d.-bearing gas** пилоносний газ
- d. bowl** "миска куряви" (зона центральної частини США, яку навідують часті посухи і піскові заметілі)
- d. cloud** пилова хмара, хмара пилу (зависання часток в повітрі)
- d. collector** пилозбирач
- d. explosion** пиловий вибух (вибух пилової хмари)
- d. seal** пилозахисне ущільнення
- d. separator** пиловловлювач, пиловідділювач
- dustfall** пилоосаджування; випадання пилу (з повітря)
- d. bucket** пилоосаджувальне відро [посудина]
- dusting** (*i*) пилоутворення; обпилювання; витирання пилу; відпорошування; (*нк*) пилоутворювальний, обпилювальний; відпилювальний, відпорошувальний
- d. flux** пилинний [порошинний] потік [плавень]
- d. of plants** обпилювання рослин (обробляння рослин за допомогою пиловидних пестицидів)
- Dutch elm disease [fungus genus Ceratocystis]** голандська згубна [смертельна] хвороба (хвороба в'язових дерев, спричинена грибком роду *сератоцистів*)
- duty** обов'язок; мито; чергування, вартування; вахта
- dye** (*i*) фарба; (*д*) фарбувати, забарвлювати
- dyeing** фарбування
- dying** (*i*) умирання, згасання; смертник; (*нк*) згасальний, передсмертний, пропаший, безнадійний

dynamic

- dynamic** динамічний
- d. equilibrium state** динамічна рівновага, динамічний стан рівноваги
- d. loss** динамічна страта
- d. precipitator** динамічний осаджувач [вилучник]
- d. vapor compressor** динамічна паронагнітальна помпа [смок]
- d. viscosity** динамічна в'язкість (*рідини*)
- d. wet scrubber** динамічний мокрий пиловловлювач [газоочищувач]

dynamics динаміка

dynamometer динамометр

dysentery *мед.* дизентерія (*катаральне запалення слизової оболонки кишок внаслідок зараження мікробами*)

dystrophic *мед.* дистрофічний

dystrophy *мед.* дистрофія (*розлад живлення [обміну речовин] у тканинах, органах або організмі*)

E

e.g. [exempli gratia] наприклад

each кожний

e. other один одного

ear **1.** вухо, слух; увага; **2.** (*i*) колос; качан (*кукурудзи*); (*d*) колоситися

early (*нк*) ранній, передчасний; швидкостиглий; (*нс*) рано

e. hemodialysis гемодіаліз ранній (*штучна детоксикація за допомогою апарату "штучна нирка" в ранній стадії гострих отруєнь*)

e. warning system система завчасного попередження (*напр., про порушення якості води у водоймищі*)

earmark (*i*) тавро, клеймо, навушний знак (*випалений чи причеплений ярлик на вусі тварини*); наклейка, етикетка; характеристика; (*d*) таврувати, клеймувати; накладати знак; чіпляти ярлик [наклейку, етикетку]; зазначати; характеризувати

earn заробляти; заслуговувати

earnest **1.** поважний, серйозний; ревний; щирий; **2.** завдаток; запорука; зобов'язання

earnings заробіток

earth (*i*) земна куля, земля; суша; ґрунт; рілля; (*d*) заривати(ся) в землю; підгортати (*землею рослини*); заземлювати (*радіо*)

ecological

e.-derived building materials будівельні матеріали ґрунтового [земляного] походження

ease (*i*) легкість, невимушеність, свобода; спокій; вдоволення; зручність; (*d*) полегшувати; заспокоювати; звільняти від

easement полегшення; відрада; утіха; прибудова, додаткова будівля

east (*i*) схід; (*нк*) східний; (*нс*) на схід, у напрямі на схід

easy (*нк*) легкий, невимушений, свобідний; вигідний, догідний; спокійний; (*нс*) легко, свобідно; вигідно; спокійно

e. way легкий спосіб; вигідний шлях

eat їсти; роз'їдати (*кислотою*); пожирати (*звіриною*)

ecafriendly екологічний (*напр., проєкт промислового підприємства, сприятливий до екології*)

eccentric [excentric] ексцентричний

e. orifice ексцентричний отвір [прохід, вихід, сопло, насадка]

ECCS *див. emergency core cooling system*

ECD *див. electron capture detector*

ecesis успішне заселення (*заселення нового місця проживання рослинами або тваринами*)

echo (*i*) луна; (*d*) відбивати(ся), вторити, повторювати

ecofriendly екоприязний, екологічний (*напр., проєкт промислового підприємства, сприятливий до екології*)

ecologic екологічний

e. fallacy екологічно хибний висновок, екологічна облуда (*в епідеміології хибне посвідчення причини, спільної для групи, з наслідками (станом здоров'я) цієї ж групи; екологічно хибного висновку можна уникнути, вживаючи опрацьовану статистику кількості захворювань у кількох підгрупах певної групи*)

ecological екологічний

e. density екологічна густина

e. efficiency екологічна ефективність (*y*%)

e. equivalents екологічні еквіваленти

e. indicator екологічний показник

e. niche екологічна ніша (*життя організму у своєму екологічному середовищі*)

e. pyramid екологічна піраміда (*діаграма, що показує передачу корисної енергії від найнижчої животної групи, рослинної біомаси, до найвищої, м'ясоїдів*)

E

ecological

- e. toxicology [ecotoxicology]** екологічна токсикологія (*розділ токсикології, що вивчає дію отрут на об'єкти флори і фауни, на екосистеми, рух шкідливих речовин в біосфері, особливо по харчових ланцюгах*)
- e. turnover** *див. respiration/biomass ratio*
- ecologically fragile area** район з вразливою екологією
- ecologinomics** екологоекономіка
- ecology** екологія
- economic** економічний
- e. activity** економічна діяльність [активність]
- economize** заощаджувати, економити
- economizer** підігрівач, економайзер (*споруда, що використовує теплову енергію вихідних газів для підогрівання повітря*)
- economy** економія, господарство
- ecosphere** середовище живих організмів
- ecosystem** екологічна система
- ecotone** міжділянкова перехідна зона (*між двома рослинними ділянками*)
- ecotoxicology** *див. ecological toxicology*
- ectoparasite** ектопаразит (*паразит на поверхні тіла людини, тварини чи рослини*)
- ectotherm** ектотерм (*організм, який має температуру довкілля, напр., риба у воді*)
- ED** *див. Enumeration District*
- edaphic** ґрунтова [земельна] характеристика
- e. climax** ґрунтова рівновага (*кульмінаційна точка рівноваги ґрунтових характеристик і впливу біоспільноти*)
- EDB** *див. ethylene dibromide*
- eddy** (*i*) вир, вихор; (*d*) вирувати, крутитися
- e. diffusion** вирове розповсюдження [дифузія]
- edema** набряк
- edge** (*i*) край (*листка, стола, кручі*); вістря, лезо (*ножа, шаблі*); (*d*) загострювати; точити; обрізати краї
- e. away** обережно вибиратися, повільно відходити
- e. effect** ефект суміжності (*суміжності різних видів рослинності вздовж країв їхнього поселення*)
- e. in** втискатися, просмикуватися
- e. out** витискати
- edible** їстівний, (с)поживний
- EDP** *див. Electronic Data Processing, Engineering Data Processing*

efflorescence

- eductor [ejector]** відвід; струминна помпа [смок]; виштовхувач; ежектор
- eelworm** в'юнистий черв'як (*глист класу Nematoda, рослинний шкідник*)
- effect** (*i*) дія; вплив, наслідок, результат; здійснення, ефект; (*d*) робити, виконувати, впливати; здійснювати
- effective** чинний; якому надають чинності (*закон*); ефективний; наявний, дійсний, дійовий
- e. concentration** дійсна концентрація (*токсична концентрація, яка викликає зміну тест-реакції за встановлений час*)
- e. concentration dose** дійова концентраційна доза, ефективна концентрація [доза]
- e. date** термін чинності (*закону*)
- e. drift velocity (in electrostatic precipitator)** дійсна швидкість переміщення [нанесення] (частинки пилу на осаджувальний електрод)
- e. half-life** дійсний період піврозпаду (*період абсорбування живим організмом 50% радіоактивної речовини*)
- e. oxygen demand** фактична потреба кисню (*на БСК (BOD) і окислюваний азот*)
- e. radiation dose** *див. dose equivalent*
- e. specific gravity** дійсна питома вага
- e. stack height H** ефективна висота димаря
- e. temperature Te** дійсна температура землі як абсолютно чорного тіла
- e. toxicity [two-phase toxicity]** ефективна токсичність; двофазна токсичність (*добуток токсичності на леткість отрути, величини яких виражені у відносних у порівнянні з іншими речовинами одиницях вимірювань. Показник дозволяє проводити порівняльну оцінку токсичності отрут*) *див. index of potential inhalation toxicity*
- effectively** дієво, ефективно
- effectiveness** дієвість, ефективність
- effectuate** виконувати, здійснювати
- efficacy** дієвість, ефективність (*здатність [спроможність] давати ефект*)
- efficiency** корисність, продуктивність, дієвість, ефективність, спроможність
- efficient** корисний, продуктивний, ефективний; умілий
- effloresce** цвісти, квітнути; пліснявіти; перетворюватися у порошок
- efflorescence** цвітіння; цвіль; висипка [висип] (на шкірі)

efflorescent

- efflorescent** квітучий; вкритий цвіллю, пліснявий
- effluence** [effluency] витік, витікання; еманация
- effluent** (i) стік; стікання; потік; очищена стічна вода, фільтрат; (нк) витічний, стічний
- e. acceptance charges** оплата за скид стічних вод (в каналізацію або водний об'єкт)
- e. charges** податки за викиди
- e. discharge** розхід стічних вод
- e. limitation** обмеження [лімітування] спуску стічних вод
- e. limitation guidelines** нормативи якості скиданих стічних вод
- e. limited segment** ділянка (водного об'єкта) з обмеженням на скид [спуск] стічних вод
- e. permit allocations** видання дозволів на скидання стічних вод
- e. producer** джерело стічних вод (завод або фабрика)
- e. quality** якість очищених стічних вод
- e. quota** квота на скидання стічних вод
- e. standard** норма стічної води
- e. suspended solids** речовини, завислі у стічних водах
- e. taxes** податки за скидання стічних вод
- e. treatment plant** водоочисний апарат [завод] (для очищення стічних вод)
- e. violations** порушення вимог до якості скиданих вод
- e. waste** стічні відходи
- efflux** [effluxion] витікання (рідини, повітря); скінчення, закінчення (терміну, часу)
- effort** зусилля, напруження; натуга; напруга
- effuse** випускати (рідину, повітря тощо), лити(ся), виливати(ся)
- effusion** випуск, випускання (рідини, повітря тощо), вилив, виливання
- effusive** виливний; нестриманий; вулканічний (напр., магма)
- eft** тритон, водна ящірка
- EFV** див. *equilibrium flash vaporization*
- EGR** див. *exhaust gas recirculation*
- EHS** див. *extremely hazardous substance*
- EQ** див. *emission inventory questionnaire*
- EIS** див. *emissions inventory system*
- EIS** див. *emissions inventory system*
- ejector** [air ejector] повітряний виштовхувач, ежектор

electric

- ЕКМА** див. *empirical kinetic modeling approach*
- Ekman** див. Дод.1
- E. dredge** драга Екмана (для взяття проб організмів з дна озера або ріки)
- E. spiral** спіраль Екмана (змiна напрямку і швидкості вітрів з висотою)
- E. water bottle** труба Екмана (для проб води з різних глибин)
- elaborate** (д) детально розробляти; (нк) детальний, старанно розроблений; складний
- elaboration** розроблення; уточнення; вироблення
- elastic** (i) еластик, еластична гумка; (нк) гнучкий, еластичний, пружинний
- elastomer** еластомер; еластична речовина, природна [штучна] гума
- elastomeric** еластомеричний
- e. adhesive** еластомеричний клей; 2. бузина
- elect** (д) обирати, вибирати; (нк) обраний, вибраний, виборний
- election** вибори, обирання
- electric** [electrical] електричний
- e. arc furnace** електродугова піч
- e. conductivity** електрична провідність, електропровідність
- e. drier** електрична сушарка
- e. furnace** електрична піч
- e. induction furnace** електроіндуктивна піч див. *direct arc electric furnace, indirect arc electric furnace, induction electric furnace, resistance electric furnace, vacuum electric furnace*
- e. motor** електродвигун, електричний двигун [мотор] див. *constant speed e. m., constant speed squirrel-cage induction e. m., multispeed e. m., multispeed pole-amplitude-modulated induction e. m., multispeed single-winding consequent-pole e. m., multispeed two-winding e. m., multispeed two-winding squirrel-cage e. m., synchronous e. m., wound-rotor induction e. m.*
- e. precipitator** електричний осаджувач; електрофільтр
- e. probe** електричний зонд, електронд; електрод
- e. resistance furnace** електрорезистивна піч, електропіч опору
- e. utilities** електростанція загального користування
- e. vehicle** електромобіль

electricity

electricity електрика
electrochemistry електрохімія
electroconvection [electrodecantation] електричне відстоювання [фільтрація]
electrode електрод
electrodecantation *див. electroconvection*
electrodialysis електродіаліз
electrohydraulic електрогідравлічний
e. grinder електрогідравлічний точильник [шліфувальник]
electrolysis електроліз
electrolyte електроліт
electrolytic електролітичний
e. insulation електролітична ізоляція (*захист від електролітичної дії, напр., захист трубопроводів від корозії*)
e. recovery електролітичне відновлення [регенерація]
electromagnetic електромагнетний
e. flux *ел.* кількість силових ліній електромагнетного поля. **interference / radiofrequency interference [FMI/RFI]** електромагнетне спотворення / радіочастотне спотворення
e. phenomenon електромагнетне явище [феномен]
e. pump електромагнетна помпа [смок]
e. radiation електромагнетна радіація
e. spectrum електромагнетний спектр
e. terrain conductivity електромагнетна провідність ґрунту
e. wave електромагнетна хвиля
electron електрон
e. capture detector [ECD] *фіз.* електронозахопний детектор (сполучений з газохроматографом)
e. volt eV електрон-вольт eV
electronic електронний
E. Data Processing [EDP] електронне оброблення даних
e. feedback control system електронна система керування (зі зворотним зв'язком)
electrophoresis [EP] електрофорез, електроперенесення (*дія градієнта електромагнетного поля на частинки зі залишком вільних зарядів*)
electrophoretic електрофорезний, електрофоретичний
e. flow coating електрофоретичне покриття [шарування] потоком фарби
e. separation електрофорезне відділення [відокремлювання]

eliminator

electroplating гальванопокриття
electropolishing гальванополірування
electrostatic електростатичний
e. air cleaner електростатичний очищувач повітря
e. application застосування електростатики
e. precipitator електростатичний осаджувач, електрофільтр *див. two-stage e. p.*
e. separator електростатичний розділювач [сепаратор]
element складник, елемент; стихія
elemental основний, початковий, елементарний; стихійний
elementary початковий, елементарний
e. chemistry елементарна хімія
e. neutralization unit споруда основної нейтралізації токсичних відходів
e. physics елементарна фізика
e. thermodynamics елементарна термодинаміка
elevate піднімати, підносити, підвищувати
elevation підняття, піднесення, підвищення; висота (над рівнем моря)
e. head гідростатичний [геодезичний] напір [тиск]
elevator вантажопідійма, вантажопідіймач; підійма, ліфт, елеватор
e. furnace елеваторна піч (*піч для термічного оброблення з вантажопідіймачем для вагонеток, наповнених металевими виробами*)
elicit видобувати; витягати; виявляти
eligible підходящий, придатний
eliminate вилучати, усувати; виділяти
elimination [clearance] вилучання, усунування; розділення; виведення (*речовини зі зменшенням її концентрації в організмі*)
e. rate [clearance rate, rate of elimination] швидкість виведення [вилучення] (*показник швидкості виведення речовини з організму разом з калом, сечею, видиханим повітрям*)
eliminative (*i*) мед. отрутоусувач, отрутоелімінатор (*засіб, що сприяє виділенню отруйних речовин з організму*); (*пк*) видільний, секреторний
eliminator відділювач, віддільний фільтр; виштовхувач
e. of poisons отрутоусувач, отрутоелімінатор (*речовина, що сприяє виведенню отрути з організму*)

eliquation

eliquation *мет.* витоплювання (металу)
(розділювання твердого ступу на засаді
різниці температур топлення його
складових частин)

elixir еліксир (концентрований настій на
спирті або кислоті)

elk *зоол.* лось

elkwood *бот.* багульник

elm *бот.* в'язь

elongate (*д*) розтягати(ся), видовжувати(ся);
(*пк*) розтягнений, видовжений

elongation розтягнення, розтягування;
видовження; продовжування

else (*пс*) ще, крім; інакше, інше, більше (*зі*
займенником)

elsewhere (*пс*) в іншому місці; в інше місце

elucidate вияснити, роз'яснювати,
висвітлювати; викладати

elude уникати, ухилитися, викручуватися; не
виконувати (*обов'язків*)

eluent витяжний розчинник (*вбирає [втягає]*
задані речовини зі суміші хроматографічної
колоні)

elusion уникання, ухил, викрут

elusive невловимий, ухильний, викрутливий

elution елюювання, елюєнція (*вбирання*
речовин зі суміші хроматографічної колоні
відповідним вбирачем (сорбентом));
вимивання розчинником

elutriate зціджувати, відмулювати (рідину),
декантувати

elutriation зціджування, відмулювання
(рідини), декантування

eluvial вимитий водою [повінню]

emaciate виснажувати; худнути, марніти,
чахнути

emaciation виснажування; худіння,
схуднення, змарнілість

emanate виходити, походити; виникати;
впливати, витікати; випромінювати

emanation виникання, витікання, еманція;
випромінювання

emancipate звільняти, емансипувати

emancipation звільнення, емансипація

embalm бальзамувати; сповнювати ароматом

embank обсіпати, захищати насипом
[дамбою]

embankment насип, дамба; набережна (ріки)

embargo ембарго (заборона вивезення або
ввезення товарів через кордони держави)

embryo [embryo] зародок, ембріон

emission

embryotoxicity ембріотоксичність
(потенційна здатність речовини справляти
від'ємний ефект на потомство в період між
зачаттям і утворенням ембріона)

embryotropic effect of poison ембріотопна дія
отрути (здатність отрути впливати
[діяти] на ембріон і регулювати його
розвиток)

emerge з'являтися, появлятися; виходити;
впливати

emergence поява; вихід

emergency (*і*) винятковість; виключність,
крайня необхідність; непередбачений
випадок; критичне становище; аварія;
(*пк*) винятковий, критичний; запасний;
допоміжний, надзвичайний

e. core cooling system [ECCS] *фіз.*
запобіжна охолоджувальна система
ядерного реактора, запасна система
охолодження стрижня

e. effluent treatment аварійне очищення
стічних вод

e. episode винятковий [виключний] епізод;
непередбачений випадок, надзвичайна
ситуація

e. handling дії в надзвичайній ситуації
(включно з рятувальними та аварійно-
відновними роботами, заходами щодо
відновлення нормальної життєдіяльності
в зоні ураження з локалізацією екологічних
наслідків)

e. IC engine двигун внутрішнього згорання
для застосування в надзвичайних
ситуаціях

e. law надзвичайний закон

e. plan план заходів для надзвичайних
ситуацій

e. storage facilities аварійні складські
споруди, аварійні (водо)сховища

emergent plant мілководна плавальна рослина
(з корінням під водою і листям над водою)

EMI/RFI *див. electromagnetic interference /
radiofrequency interference*

emission викидання, випускання, виділення;
випромінювання; емісія

e. factor коефіцієнт викиду (відношення
ваги [об'єму] викиненої в повітря
забруднювальної речовини до ваги [об'єму]
сировини або готової продукції)

e. inventory інвентар викидів

e. inventory questionnaire [EIQ] опитувальна
картка (інвентаря) викидів

emission

- e. inventory system [EIS]** інвентурна система викидів
- e. rate** інтенсивність викидів
- e. reduction credit [ERC]** кредит за зменшення викидів
- e. source [source]** джерело викидів
- e. standard** норма викиду
- emissions** викиди (*переважно газові*), емісії; виходи, випуски, вихідні гази
- e. banking** "відкладання в банк", зменшення викидів
- e. data** дані про викиди
- e. inventory** інвентар викидів
- e. inventory system [EIS]** інвентарна система викидів
- e. offset** переміщення викидів (*зменшення викидів в одному місці та відповідне збільшення викидів в іншому*)
- e. trading** обмін [заміна, торгівля] викидами
- emissive** викидний, випромінювальний, емісійний
- e. intensity** виштовхувальна сила [інтенсивність]
- emissivity [emittance]** кефіцієнт випромінювання [емісії]; випромінювальна спроможність
- emit** викидати, випускати, виділяти, випромінювати
- emittance** коефіцієнт випромінювання [емісії]; випромінювальна спроможність *див. emissivity*
- emittant [emitter]** випускач, виділювач, випромінювач
- emphasis** наголос; підкреслення, підкреслювання, увиразнення
- emphasize** наголошувати; підкреслювати, попідкреслювати, увиразнювати
- emphysema** емфізема
- empiric** (*i*) дослідник, емпірик; (*нк*) дослідний, емпіричний
- empirical kinetic modeling approach [EKMA]** дослідне кінетичне моделювання, підхід емпіричного кінетичного моделювання
- empower** уповноважувати
- emprise** смілива спроба [вчинок, починання, захід]; авантюра
- emptiness** порожнеча, пустота; марність; беззмстовність
- empty** (*нк*) порожній, пустий; беззмстовий; (*д*) спорожняти, звільняти; впадати (в море)

encrust

- emulsifier** емульсоторна речовина, емульсоторник
- emulsify** перетворювати в емульсію, утворювати емульсію; обробляти емульсією
- emulsion** емульсія (*молочниста суміш взаємонерозчинних рідин; напр., товщеві, жирові речовини змішані з водою*)
- enable** уможлилювати; давати право [змогу]
- enact** узаконювати, ухвалювати закон, запроваджувати закон
- enactment** узаконювання, запровадження закону; акт, закон
- enamel** (*i*) емаль, глазур, полива; (*нк*) емальний, глазурний; (*д*) вкривати емаллю
- encapsulate** замикати [вкладати] в оболонку [капсулу]
- encapsulation** процес замикання [вкладання] в оболонку [капсулу]
- encase [incase]** упакувати, вкладати в коробку [скриню]
- encasement** пакування, футляр; пакування
- encephalic** мозковий
- encephalitis** запалення мозку, енцефаліт
- encephaloma** мозкова пухлина, енцефалома
- encephalopathy** біль мозку, головний біль, енцефалопатія
- enchiridion** посібник, довідник
- encipher** шифрувати, зашифрувати
- encircle** обводити, оточувати, облягати
- enclasp** обіймати, охоплювати
- enclose** огороджувати, замикати; вкладати
- enclosed abrasive blasting** замкнене абразивнострумінне очищення
- enclosed basin** замкнений [герметичний] резервуар (*напр., для аерації стічних вод*)
- enclosure** огорожа, огорожене [замкнене] місце; вкладень, додаток (*до листа*)
- encompass** оточувати
- encounter** (*i*) зустріч, сутичка; двобій; (*д*) зустрічатися, стикатися, боротися
- encourage** підбадьорювати, заохочувати; підтримувати
- encouragement** підбадьорювання, заохочування; підтримування
- encranial** внутрішньочерепний
- encroach** вторгатися, вдиратися (*на чужу територію*); загарбувати
- encroachment** вторгнення; загарбання
- encrust** вкривати(ся) коринкою [корою]; інкрустувати

encrustment

encrustment коринка, кора; інкрустація
encumber захащувати, обтяжувати; заважати; вимагати
encumbrance захащування, обтяжування; завада; перешкода; вимога, претензія (*до майна*)
encyclic(al) (*i*) енцикліка; (*нк*) широковживаний, циркулярний
end (*i*) кінець, закінчення; ціль, мета; наслідок; (*d*) кінчати, закінчувати(ся), закінчити, доконувати
e. point [EP] точка остаточного випарування даного продукту [фракції]
e. up закінчувати(ся)
e. use остаточне застосування [користування]
e.-use modeling моделювання остаточного (*найбільшого*) користування енергією (*в майбутньому*)
endanger загрожувати; ставити когось під загрозу [в небезпеку], піддавати(ся) небезпеці [ризикові]
endangered загрожений, зниклий, щезлий
e. species загрожені [зниклі, щезні] види [породи] (*рослин або тварин*)
endemic [endemic] місцевий, тубільний
endermic шкіропроникливий, шкірнорезорбтивний
ending закінчення, кінець
endless безмежний, нескінчений
endo- (*преф*) внутрішньо-, внутрішній
endoergic енерговбиральний, енергоабсорбний
endogenous внутрішнього походження, ендегенний
endoparasite внутрішньоорганний паразит
endorse підтверджувати, схвалювати; затверджувати
endosulfan $C_6H_6Cl_6O_3S$ ендосульфан (*отруйна речовина, інсектицид*)
endotherm ендотерм (*організм, який утримує сталу температуру тіла внутрішніми фізіологічними процесами*)
endothermic тепловбиральний, ендотермічний
endow заповідати, відписувати; жертвувати; наділяти (*талантом*); надавати право
endowment надавання, дарування; жертва; фундація; заповіт
endowments талан, природний дар
endpoint кінцева точка, кінець

enhancement

endrin $C_{12}H_8OCl_6$ ендрин (*сполука класу хлорованих поліциклічних вуглеводів; білий кристалічний порошок, отруйний від вдихання та резорбції крізь шкіру; інсектицид*)
endue [indue] обдаровувати, обдарувати
endure терпіти, зносити; тривати
endways [endwise] сторч(ма), кінцем вперед; вздовж
enema клізма, клістир
enemy ворог, (су)противник
energetic енергійний, діяльний
energetically енергійно, діяльно
energetics енергетика
energy енергія, сила
e. balance паливно-енергетичне рівняння [баланс]; рівняння [баланс] енергії [сил]
e. costs витрати на енергію
e. demand потреба [вимога] енергії
e. efficiency видатність [ефективність, коефіцієнт корисної дії] енергії
e. flow течія [стікання, розподіл, зуживання] енергії
e. subsidy допомога [субсидія] на енергію
e. transfer перенесення [передавання, пересилання (*на відстань*)] енергії
enforcement monitoring контрольний відбір проб (*з метою перевірити дотримання встановлених норм*)
engage наймати; ангажувати; зобов'язувати; вплутувати, замотувати; включати
engagement заняття; зобов'язання; заручини; заангажування; вплутування; включення
engine двигун, машина, мотор; паротяг
e. parts burn-off furnace випалювальна піч двигунних частин (*для зчищення лакових, фарбових та засохлих змазувальних органічних покрив*)
Engineering Data Processing [EDP] інженерне [електронне] оброблення даних
engulf поглинати
enhance збільшувати, посилювати; підвищувати; поліпшувати
enhanced збільшений, посилений; підвищений; поліпшений
e. oil recovery поліпшений спосіб добування залишків [осадів] нафти (*напр., впорскування гарячої пари у підземний резервуар для розрідження густих залишків нафти*)
enhancement збільшення, посилення; підвищення; поліпшення

enhancement

e. measures способи збільшення [підвищення] точності вимірювань

enjoin ганити; застерігати; наказувати; забороняти

enlarge збільшувати(ся), поширювати(ся)

enlargement збільшення, поширювання

enlighten освітлювати, висвітлювати; просвіщати правдою [знаннями], (по)інформувати

enlightenment освіченість; поінформованість

enlist з'єднувати, приєднувати; вербувати

enliven оживляти; підбадьорювати; поживляти

enmesh обплутувати; обкидати сіткою

enmity ненависть, неприязнь, ворожнеча

enorganic властивий організмові

enormity потворність; жахливість; злочин

enormous величезний

enough доволі, досить

enrich збагачувати, поповнювати; удобрювати (землю)

enriched lake евтрофний ставок (з великою кількістю живильних речовин)

enrichment див. *eutrophication*

enrichment збагачування, поповнювання

enrol [enroll] вносити до списку, реєструвати, вербувати

enroot вкорінювати(ся), (за)пускати корені

ensanguined закрявлений; кривавий

enshroud огортати, окутувати

ensign прапор; значок; емблема

ensilage зернозберігання, силосування; консервований [силосований] тваринний корм

ensile силосувати, зберігати зерно в силосі [башті]

ensphere оточувати, замикати(ся) в

ensue виникати (як наслідок), випливати, виходити

ensure страхувати(ся) (від); забезпечувати(ся); поручатися, гарантувати

entangle заплутати; піймати в пастку

entanglement заплутаність; скрутне становище

enter входити в (хату), вступати до (університету); вводити, вносити у (список)

enteral [enteric] мед. кишковий, кишкотрактний; черевний

e. fever черевний тиф

e. organism кишковий організм

enteric див. *enteral*

entry

enteritis мед. запалення слизової оболонки тонких кишок, ентерит

enterococcus мед. тонкокишкова бактерія, ентерокок

enteropathogenic organism мед. кишковопатогенний організм

enterotomy мед. розтин кишок, ентеротомія

enterotoxin мед. кишковий токсин

enthalpy H фіз. ентальпія

entice спокушати

entire цілий, суцільний; повний, цілковитий

entity суть, реальність

entomb ховати, служити [правити] за гробницею

entomology ентомологія (наука про комах)

entotic внутрішньовушний

entozoon тваринний внутрішній паразит, ендопаразит (напр., глист)

entrain тягнути; захоплювати; завішувати, суспендувати (тверді частинки, краплі рідини у газі або повітрі); нести, вносити, понести (струменем рідини); сідати на поїзд

entrained захоплений, понесений (струменем газу або рідини); завішений (у газі або рідині)

e. suspension reactor суспензієвитяжний реактор (для відбирання завислих [суспендованих] речовин)

entrainment захоплення, вилучення, винесення, зависання (твердих частинок, рідинних краплинок чи імлі у струмені газу чи повітря); захоплені [завислі] частинки

e. fluidized bed separator сепаратор зі псевдорозрідженою верствою [шаром] (для вилучення завислих у газі або повітрі речовин)

e. fluidized bed systems захоплювальна [вбиральна] споруда зі псевдорозрідженим шаром

e. velocity швидкість зависання (швидкість газу, яка підтримує зависання частинок заданої маси)

entrance 1. вхід, вступ; 2. надмірно захоплювати; доводити до нестями

entrap піймати в пастку; обдурювати

entree право входу [доступу]; антре (страва)

entrepreneur підприємець, антрепренер

entropy S фіз. ентропія

entrust довіряти, доручати

entry вхід, вступ; двері, ворота; вписування, записування, внесення (у реєстр); гасло (в словнику)

e. coefficient стала [коефіцієнт] входу [впуску] (отвору, сопла)

enumerate

enumerate перелічувати, перераховувати
Enumeration District [ED] переписна дільниця
enunciate оголошувати, виголошувати
enure [inure] набирати сили, бути дійсним (закон)
envelop обгортати, обволікати; оточувати
envelope конверт, оболонка; обвід
envelopment обгортання, оточення, обгортка
environ оточувати
environment довкілля, оточення, середовище, навколишнє природне середовище
environmental довкільний, навколишній (що становить довкілля [оточення, середовище])
e. assessment попереднє [вступне] оцінювання довкілля [оточення, середовища]
e. audit перевірка [ревізія] діяльності фірми згідно зі законами захисту довкілля [оточення]
e. background level фоновий рівень довкілля (напр., кількість речовини в довкіллі до скиду стічними водами)
e. disbenefit втрати корисних властивостей довкілля
e. disruption порушення рівноваги довкілля, порушення екологічної рівноваги
e. disturbance порушення порядку в довкіллі [оточенні]
e. ethic етика довкілля [оточення]
e. fate наслідки змін хемічних речовин довкілля [оточення]
e. goals цільові показники стану довкілля (повітря, води, ґрунту)
e. health officer англ. санітарний лікар
e. indices параметри стану довкілля (напр., БСК (BOD) води водного об'єкта)
e. lapse rate зміна температури атмосфери з висотою (над рівнем моря)
e. legislation законодавство про довкілля [оточення]
e. level фоновий рівень (кількість речовини в довкіллі до скиду стічними водами)
e. load навантага на довкілля (внаслідок скидання стічних вод)
e. monitoring спостережний контроль стану довкілля (відбір, аналіз і оцінка проб об'єктів довкілля з метою визначення забруднювальних речовин)
e. movement (громадський) рух захисту довкілля

epidermis

E. Pathways Uncertainty and Screening model [EPUS model] невизначеність шляхів розвитку довкілля та їхньої екранної [растрової] моделі
E. Protection Agency's listed waste categories див. *EPA listed waste categories*
e. protection standards норми, що забезпечують охорону довкілля
e. resistance (biology) протидія [опір] довкілля (хижаци, посуха тощо як допоміжні чинники рівноваги в біологічному довкіллі)
e. response швидкий відгук [допомога] у разі несподіваного випадку в довкіллі
e. response team [ERT] команда швидкої допомоги у разі надзвичайної ситуації в довкіллі
e. taxes податки за викиди в довкілля
e. tobacco smoke [ETS] забруднення повітря тютюновим димом
e. waters природні води
e. web ланцюг взаємозв'язків в довкіллі
envision уявляти
enzyme фермент
EO див. *Executive Officer*
EOX див. *extractible organic halogens*
EP див. *electrophoresis, extraction procedure, end point*
EP toxicity test порядок [процедура] лабораторного усунування токсичних речовин; порядок [процедура] лабораторного аналізу токсичних речовин
EPA див. *Дод.1 Environmental Protection Agency*
EPA listed waste categories [Environmental Protection Agency's listed waste categories] категорії небезпечних відходів за переліком Агентства захисту довкілля див. *commercial chemical products, generic wastes, source-specific wastes*
EPDM див. *ethylene-propylene-diene monomer*
epicentre епіцентр (точка на поверхні землі, що є геометричним центром регіону ураження)
epidemic (і) епідемія; (нк) епідемічний
epidemiology епідеміологія (визначення зв'язку між певною реакцією даної популяції і впливом речовини)
epidemy епідемія
epidermal зовнішньошкірний, епідермічний
e. cells зовнішньошкірні клітини
epidermis зовнішній шар шкіри

epifluorescence

epifluorescence епіфлуоресценція
(освітлювання ультрафіолетовим світлом зверху)

epigenetic нашкірний, поверхневий

epiglottis надгортанник

epilimnion епілімніон (верхній шар води в озерах)

epiphyte епіфіт (рослина, яка живе нешкідливо на поверхні другої рослини)

episode [air pollution episode] стан високого забруднення повітря

epithelium (bronchial lining) епітелій (бронхіальна вистілка)

EPT див. *ethylene-propylene terpolymer*

EPUS model див. *Environmental Pathways Uncertainty and Screening model*

equal (нк) рівний; (д) рівнятися; дорівнювати

equalized waste змішані стічні води (суміш більше й менше забруднених стічних вод)

equate рівняти, зрівнювати, вирівнювати

equation рівняння

equatorial doldrums екваторіяльна депресія (зона, де слабі вітри, а повітря лише піднімається)

equidiurnal рівноденний

equilibrium [steady state] рівновага, баланс

e. flash vaporization (distillation) [EFV] нафт. зрівноважена миттєвозакипна дистиляція (процес, в якому постійний струмінь рідинної суміші [нафти] частково випаровує в колонці чи посудині, з неперервним рівномірним вилученням випарованої і рідинної частин, причому, пара з рідиною залишаються у рівновазі)

equine кінський, конячий

equinoctial рівноденний; тропічний

equinox рівнодення

equip споряджати, виряджати(ся); устатковувати; обладнувати

equipment устаткування

equipoise (i) рівновага, противага; (д) зрівноважувати, тримати в рівновазі; вагатися

equipollence [equipollency] рівносильність; рівноцінність, еквівалентність

equiponderance [equiponderancy] рівноважність, рівновага

equipotential (i) рівнопотужність, рівносилля; (нк) рівнопотужній, рівносильний

e. line (in groundwater) лінія рівнопотужності, рівень (підземної води)

especial

equitable рівноправний; справедливий

equity праведність, справедливість

equivalence [equivalency] рівновартісність; рівносильність; рівноцінність; еквівалентність

equivalent (i) рівновартісна річ; рівносильна дія; рівнозначне слово; еквівалент; (нк) рівновартісний; рівносильний; рівнозначний; еквівалентний

e. BOD еквівалент БСК (кількість забруднювальних речовин в стічних водах, перерахована у кількість одиниць біологічного споживання [потреби] кисню)

e. method рівнозначний метод

e. weight [EW] (of hardness of water) mg/meq еквівалентна вага (у розрахунках жорсткості [твердості, дужності] води)

equivocal двозначний; сумнівний, непевний; підозрілий

ERA див. *expedited removal action*

era ера, доба

ERC див. *emission reduction credit*

erg [ergon] ерг

ergot ріжки (хвороба жита)

ergotism ерготизм, отруєння (людини) ріжками (хворобою жита) з хліба [борошна]

erode роз'їдати; витравляти (кислотою); змивати, розмивати (грунт); вивітрувати (каміння)

erosion роз'їдання; витравляння; змивання, розмивання; вивітрування

err помилятися, хибити; блудити

erratic помилковий, нестійкий; блукавий

error помилка; хиба

ERT див. *environmental response team*

erupt вибухати (вулкан); висипати (шкірний висип)

eruption вибух; висип

escape (i) втеча; витік (газу); (д) утікати; уникнути; врятуватися; вивітруватися

escarp насип, крутий вал

eschar мед. струп

escherichia coli (fical coliform) грубокишкова бактерія (грубого кишечника)

esculent (i) харч, їжа; (нк) їстівний

esophageal стравохідний

esophagus стравохід

esparto тирса, комиш, очерет

especial особливий, спеціальний

espial

espial висліджування, вистежування

espouse приймати, підтримувати (*вчення, справу*); одружувати(ся), віддавати заміж

essay (*i*) спроба, проба, намагання; нарис, стаття; твір; (*d*) пробувати, випробувати

essence істотність, суть; есенція; парфуми

essential істотний, суттєвий; основний, головний; необхідний; есенційний; парфумний

essentially істотно, суттєво; головно; необхідно

establish встановлювати (*правду, факт*); засновувати, закладати

establishment заснування, встановлення; установа, заклад; господарство

estate посілість, маєток, земельне володіння

esterification хем. ефірифікація, утворення складного ефіру

estimate (*i*) оцінка, кошторис; (*d*) оцінювати, складати кошторис, підраховувати приблизно

estimated response [estimated a priori probability of effect hazard (as measure), risk] ризик (*очікувана частота небажаних ефектів внаслідок певного впливу забруднювальних речовин; мат. поняття, яке віддзеркалює очікувану вираженість і (або) частоту несприятливих реакцій у відповідь на вплив речовини*)

estuary лиман, гирло ріки

etch хем. травити кислотою, гравити

etchant хем. травильна рідина, гравильна рідина

etching (*i*) хем. травлення кислотою; гравлення; (*нк*) травильний; гравильний

e. filler травильне, гравильне тісто

ethane C_2H_6 етан

ethanol C_2H_5OH етанол, етиловий спирт

ethyl C_2H_5 - (*i*) етил (*одновалентний радикал*); (*нк*) етиловий

ethylalcohol див. **ethanol**

ethylamine $CH_3CH_2NH_2$ етиламін (*летка легкозапальна їдка речовина, сильний подразник шкіри; вживають для очищення нафти, відбирання розчинників, у виробництві різних органічних продуктів, фарб тощо*)

ethylbenzene [phenylethane] $C_6H_5C_2H_5$ етилбензол, фенилетан (*легкозапальна рідина, отруйна від ковтання, вдихання, резорбується шкірою; подразник шкіри та очей; вживають у виробництві стиролу, як розчинник*)

etioloation

ethylchloride C_2H_5Cl етилхлорид (*легкозапальний і вибуховий газ; застосовують у виробництві багатьох хемічних продуктів як розчинник тощо*)

ethylene $H_2C:CH_2$ етилен (*безбарвний, дуже легкозапальний газ; застосовують як охолоджувальний чинник, знеболювальний засіб, в газових різачках і зварювальних пальниках, у виробництві багатьох органічних продуктів*)

e. dibromide [EDB] $BrCH_2CH_2Br$ бромистий етилен, дибромід етилену, диброметан (*прозора рідина, отруйна від вдихання й споживання, резорбується шкірою; подразнювач очей та шкіри; канцероген; вживають у виробництві різних хемічних штучних речовин як розчинник, обкурювальний засіб сільськогосподарських, зернових і деревних плодів*)

e. dichloride $ClCH_2CH_2Cl$ дихлорид етилену (*безбарвна, масляниста, запальна рідина; отруйна при ковтанні, вдиханні парів, резорбується шкірою; застосовують як розчинник, фумігант і дезинфекційний засіб та у виробництві багатьох органічних сполук*)

e. glycol CH_2OHCH_2OH етиленгліколь (*безбарвна легкозапальна рідина; отруйна при ковтанні чи вдиханні парів; застосовують як охолоджувальний засіб, розчинник, складник органічних продуктів*) див. **glycol**

e. oxide CH_2CH_2O етилен-оксид (*безбарвний, легкозапальний і вибуховий газ; подразник очей і шкіри; вживають як фумігант і дезинфекційний засіб, фунгіцид, ракетне паливо, у виробництві органічних продуктів*)

e.-propylene-diene monomer [EPDM] етилен-пропілен-дієн мономер (*вулканізований полімер, стійкий до низьких і високих температур у середовищі озону, кислот і лугів; добрий електричний ізолятор; не стійкий до оливи; вживають у виробництві автомобільних частин, камер (шин), підкладок, механічних гумових виробів, взуття, для покриття електричних дротів, кабелів тощо*)

e.-propylene terpolymer [EPT] потрійний сополімер етилену і пропілену див. **EPDM**

etiolate знебарвлювати (*позбавляючи світла*); робити блідим

etioloation знебарвлювання

etiology

etiology причина хвороби [ненормального стану]

ETS див. *environmental tobacco smoke*

eucariotic евкаріотичний (складає клітину з певноозначеним ядром, оточеним ядерною оболонкою)

eugenic еугенічний (стосовно розвитку людського роду)

eupepsia [**eupepsy**] евпепсія, легкотравність

eupeptic евпептичний, легкотравний

e. zone евфотична зона (*верхня верства [шар] води глибиною 80 см, в яку проникає сонячне світло*)

euploid евплоїд (клітина, яка має кількість хромосом, кратну до 22)

eutectic (i) евтектика, легкотопкість; (нк) евтектний, легкотопкий

e. freezing евтектичне вимерзання (у разі опріснювання морської води вимерзанням)

eutrophic [**well fed**] евтрофічний, зарослий водоростями (*багатий на рослину їжу [поживу], нітрати й фосфати*)

e. lake евтрофічне озеро

eutrophication [**enrichment**] евтрофікація, збагачення

e. analysis аналіз евтрофікації (*аналіз причин і наслідків насичення водоймища живильними речовинами*)

evade обминати; ухилятися; обходити

evaluate оцінювати

evaluation оцінювання, оцінка

evanish зникати, шезати; танути; завмирати

evaporate випаровувати, перетворювати(ся) в пару

evaporation випаровування; паротворення; випар

e. curve крива паротворення

evaporative випарювальний; паротворний

e. cooling tower охолоджувально-випарювальна вежа

e. loss витрати паротворення

evaporator випарювач; охолоджувач див. *disc e., long tube vertical e., metal surface e., short tube vertical e., single effect e., steam jet e., submerged combustion e.*

evapotranspiration сумарне випаровипотівання

evapotransportation випаропереміщення

evasion обминання; відхилення; обхід

exactitude

even (нк) рівний, однаковий; гладкий; парний; (d) зрівнювати, вигладжувати; (нс) навіть

e.-handed безсторонній

evening (i) вечір; (нк) вечірній

evenness рівність, однаковість; гладкість

event подія; випадок; пригода

eventful повний подій

eventual випадковий; можливий; остаточний; есентуальний

eventually остаточно, кінець кінцем, зрештою

everglade болото; болотиста місцевість

evergreen (i) вічнозелений кущ [дерево]; (нк) вічнозелений

everlasting вічний; безконечний; безсмертний

every кожний

e. now and then час від часу

e. one кожний

e. other day через день, що другий день

everyday щоденний, повсякденний

everywhere всюди, скрізь

evict виганяти, виселяти

eviction виселення; юр. позбавлення майна

evidence (i) очевидність; доказ; підстава, ознака; (d) робити очевидним; бути доказом

evident очевидний, явний, ясний

evidential очевидний; доказовий

evidently очевидно, явно, ясно

evince виявляти; доказувати; показувати

evocation звертання; апеляція (до вищого суду)

evoke викликати, звертатися

evolution еволюція

evolve розвиватися; розгортатися

EW див. *equivalent weight*

ex officio з обов'язку; силою офіційного чину [посади]; офіційно

exacerbate загострювати (*відносини*); підсилювати (*ворожнечу*); роз'ятрувати (*рани*); дратувати; роздратовувати

exacerbation загострювання, загострення; роз'ятрування; роздратовування

exact (i) незаконна вимога; здирство; (d) вимагати; здирати; (нк) точний, акуратний

exacting надмірно вимогливий

exaction незаконна вимога; здирство; надмірний податок

exactitude точність, акуратність; стислість, пунктуальність

exactly

exactly точно, саме так, акуратно
exaggerate перебільшувати
exaggeration перебільшення, перебільшування
examination іспит, екзамен; допит; мед. огляд; дослідження
examine екзаменувати; допитувати; мед. оглядати; досліджувати
example приклад; зразок
exanthema висип(ка), екзантема
excavate викопувати, розкопувати
excavation викопування, розкопування, розкоп, розкопка
exceed перевищувати; переходити межу; зловживати
exceedingly дуже, надзвичайно
eccentric *див. eccentric*
except (*д*) усувати, вилучати; відкидати; заперечувати; виймати з (*тексту*), пропускати; (*ні*) за винятком, (*о*)крім
exception виняток, *юр.* заперечення
exceptional винятковий; надзвичайний, незвичайний
excess надмір, надмірність; нестриманість, непоміркованість; проступок, провина
e. air надмір повітря
excessive надмірний, зайвий
exchange (*і*) обмін, розмін; біржа; грошовий курс; (*д*) обмінювати(ся), розмінювати(гроші)
exchangeable обмінний
e. cation обмінний катіон
exchequer скарбниця
excise 1. (*і*) непрямий податок, акциз; (*д*) накладати непрямий податок; перевантажувати, переобтяжувати;
 2. мед. вирізувати (*пухлину*), відрізувати
excitability збудливість; чутливість, вразливість
excitable легко збудний
excite збуджувати; хвилювати; підбурювати
excitement збудження; хвилювання, зворушення; неспокій
exclude вилучати, виключати
exclusion виключення, недопущення; виняток
exclusive виключний; винятковий; особливий (*привілей*)
excrements кал, екскременти
excrete мед. виділяти, вилучати (*з організму*); висівати

exhaust

excretory unit [nephron] мед. ниркова видільна одиниця, нефрон
excuse (*і*) вибачення, виправдання; привід; відмова; одговір, звільнення (*від обов'язку*); (*д*) вибачати, прощати; звільняти (*від обов'язку*)
execute виконувати; страчувати (*злочинця*)
executive (*і*) виконавча влада; урядова особа; (*нк*) виконавчий, урядовий
E. Officer [EO] начальник, виконавчий чиновник, президент фірми
e. order наказ виконавчої влади, наказ урядової особи, виконавчий ордер
exempli gratia *див. e.g.*
exempt (*д*) звільняти; робити виняток; (*нк*) звільнений, вільний від
e. stationary source нерухоме джерело (викидів забруднення), звільнене від законних обмежень
exemption звільнення; виняток
exercise (*і*) вправа; виконання (обов'язків), дотримання (*обрядів, церемоній*); вживання (*сили*); (*д*) вправляти; виконувати; вживати
exert напружувати(ся), намагатися; впливати; діяти
exertion напруження, зусилля
exfiltrate проникати (зсередини) назовні
exfiltration проникання (зсередини) назовні (*газу, повітря, рідини*)
exfoliate розвиватися (*листя*); розшаровуватися (*мінерали*); лущитися (*шкіра*); скидати кору (*дерево*)
exfoliation розвивання (*листя*); розшаровування (*мінералів*); лущення (*шкіри*)
exhalation випар(ування); видих(ання)
exhale випускати (*пару*); видихати
exhaust (*і*) випуск, викид (*газів, повітря*); витягання (*пилію помпою*); (випускна, викидна) труба; (*д*) випускати, викидати (*гази, повітря*); витягати (*пилію смоком*); (*нк*) випускний, викидний; витяжний
e. fan викидне [витяжне] крильчасте колесо; віяло, витяжний вентилятор
e. gas випускний газ
e. gas recirculation [EGR] повторне застосування випускного газу, рециркуляція випускного газу
e. manifold випускний патрубок [трубопровід]
e. stack випускний димар
e. stroke випускний хід (*поршня*)
e. system випускна система

exhaust

e. tank випускний резервуар
e. valve випускний клапан
e. vent випускний отвір
e. volume випускний об'єм
exhibit *(i)* експонат; речовий доказ;
(d) показувати; виставляти
exhibition виставка, показ
exhume викопувати, відкопувати
exigence скрута, гостра потреба; вимога;
 крайність
exigent невідкладний, терміновий;
 вимогливий
exist існувати, жити; бути, перебувати
existence існування, життя; буття, екзистенція
exit *(i)* вихід; *(d)* виходити
exoergic [exothermic] енерговитратний
exonerate виправдати; реабілітувати
exorbitance непомірність, надмірність
exorbitant непомірний, надмірний
exorbitism *мед.* банькатість, витрішкуватість;
 надмірна банкуватість, окатість,
 вирлоокість, балухатість очей
exoteric загальнодоступний; звичайний,
 популярний; екзотеричний; екзогенний
(зовнішнього походження)
exothermic *див. exoergic*
exotic *(i)* чужоземна рослина, екзот;
(нк) чужоземний, екзотичний
exp [exponential] показникова функція,
 експонента
expand поширювати(ся), розширяти(ся);
 розпускати(ся); розвивати(ся)
expanded piping joint розвальцьоване
 з'єднання труб, розтрубний стик
expansion поширення, розширення, експансія
e. joint температурний компенсаційний шов
 [стик, з'єднання] (труб)
expect сподіватися, чекати; припускати,
 думати
expectation чекання, сподівання, надія
expectorant *(i)* *мед.* відхаркування;
(нк) відхаркувальний
expectorate *мед.* відхаркувати, відкашлювати,
 випльовувати
expectoration *мед.* відхаркування,
 відкашлювання
expectorative *мед.* засіб, що сприяє виділенню
 харкотиння
expedite прискорювати, полегшувати;
 відсилати, відправляти

exponent

expedited removal action [ERA] робота [дія]
 прискороного усування (токсичних речовин)
expeditious швидкий
expeditiously швидко
expel виганяти; вилучати
expend витратити
expenditure витрата
expense видаток, витрата; кошт, рахунок; ціна
expensive коштовний, дорогий
experience *(i)* досвід; переживання;
(d) набирати досвід; почувати
experiment *(i)* дослід, експеримент;
(d) досліджувати, експериментувати (*робити*
досліди [спроби])
experimental дослідний, пробний,
 експериментальний
e. models of ecosystems [Microcosm]
 експериментальні моделі екосистем,
 мікрокосми (*речовини можна тестувати*
в мікрокосмах з метою оцінки деяких
аспектів їх поведінки в екосистемах)
expert *(i)* знавець, експерт; *(нк)* досвідчений;
 обізнаний
expertise досвідченість, знання, експертиза
expiration закінчення (*строку контракту,*
поліса); *мед.* видих(ання)
expire кінчатися (*строк*); *мед.* умирати;
 видихати
explain пояснювати
explanation пояснення
explanatory пояснювальний
explicable з'ясовний (*здатний бути*
поясненим)
explicate розвивати, розгортати думку;
 пояснювати, з'ясовувати
explicit виразний; точний; ясний,
 безсумнівний
explicitness виразність; точність; ясність
explode вибухати; розриватися
exploit **1.** розробляти (*шахти, копальні*);
 використовувати, експлуатувати; **2.** подвиг
exploration досліджування; розвідування
explore досліджувати; розвідувати
explosion вибух; розрив
explosive *(i)* вибухова речовина;
(нк) вибуховий
e. limit межа вибуховості (*суміші газів*)
explosivity вибуховість
exponent *мат.* показник степеня; експонент;
 представник (експонату на виставці),
 демонстратор; зразок

exponential

- exponential** *мат.* показниковий (рівняння), експонентний
- e. decay** *мат.* показникове [експонентне] згасання (радіації), розпадання за експонентним законом
- e. function** *мат.* показникова [експонентна] функція
- e. growth** *мат.* показниковий [експоненційний] ріст [збільшення, приріст, розвиток]
- e. phase of bacteria growth** *біол.* період експоненційного приросту бактерій
- export** (*i*) вивіз, експорт; (*d*) вивозити, експортувати
- expose** виставляти(ся); залишати(ся) (беззахисним); піддавати(ся) (радіації); наражатися (на небезпеку); викривати (злочинність), розкривати (таємницю)
- exposed intake** відкритий водозабір
- exposure** виставляння; піддавання, піддання; викривання, викриття (злочину); розголошування, розголос; вплив, експозиція (процес, під час якого речовина вводиться в організм; у водній токсикології процес взаємодії токсиканта з тест-об'єктом)
- e. assessment** оцінка піддавання впливу [дії] (радіації)**e. external** експозиція (зовнішня) ((напів)кількісна оцінка концентрації [частоти, тривалості] впливу)
- e. long-term** довготривалий вплив (вплив впродовж декількох років на людину та триваліший термін, за часткою життя, на тварин)
- e. pathway** шлях [траєкторія] впливу
- e. period** період піддавання впливу
- e. route** спосіб піддавання впливу
- e. test** тест експозиції (метод визначення рівня токсичної сполуки або її метаболітів в біологічному середовищі людини (кров, сеча, волосся тощо) для оцінки рівня забруднення довкілля чи дози введення в організм)
- express** **1.** (*i*) експрес; кур'єр; пошляк; (*пк*) терміновий, спеціальний, кур'єрський; (*пс*) терміново, (*з*) пошляком; **2.** (*пк*) певний, точно висловлений; (*d*) висловлювати, виражати
- expression** вислів, вираз, зворот; виразність; експресія
- expressly** спеціально; навмисне; чітко, ясно
- exsanguinate** *мед.* знекровлювати
- exsanguine** *мед.* безкровний, анемічний

extractible

- exsanguinity** *мед.* анемія
- exsiccate** висушувати, висушити
- extend** тягтися, простягати(ся), протягати; поширювати; побільшувати; продовжувати
- extended storage** довготривале зберігання (проб води, гідробіонтів)
- extension** розтягнення; поширення; продовження
- extensive** просторий; широкий; докладний
- extent** розмір; ступінь, міра
- extenuate** полегшувати; зменшувати; виправдувати
- exterior** (*i*) зовнішність, екстер'єр; (*пк*) зовнішній
- exterminate** винищувати
- external** зовнішній
- e. exposure** зовнішня експозиція ((напів)кількісна оцінка концентрації [частоти, тривалості] впливу)
- e. radiation** зовнішня радіація
- e. seal** зовнішнє ущільнення (трубного з'єднання)
- e. zone** зовнішня зона (яка безпосередньо прилягає до майданчика території, де розподіл і щільність населення, використання ґрунту і води розглядається з погляду дій в умовах надзвичайної ситуації)
- externality** кошт [страта, прибуток] зі зовнішньої причини
- extinction** згасання; вимирання; зникання, зникнення; припинення
- e. coefficient** коефіцієнт далековидності в повітрі, коефіцієнт кругозору [світлової прозорості] в повітрі (уживаний у рівнянні Кошмідера для визначення далековидності [кругозору] в атмосфері: $b_{ext} = b_{rg} + b_{ag} + b_{scatp} + b_{ap}$; де b_{rg} - розпорошування (Райлера) молекулами газу, b_{ag} - абсорбція молекулами газу, b_{scatp} - розпорошування, спричинене частинками в повітрі, b_{ap} - абсорбція частинками)
- extra** (*i*) доплата, премія; вищий гатунок; (*пк*) особливий, додатковий, наднормовий; (*пс*) особливо, окремо, додатково, (по)над
- extract** (*i*) витяг(ання), добування, екстракт; (*d*) витягати, добувати; вибирати
- extractible organic halogens [EOX]** витяжні органічні галогени (яких можна виділити з ґрунтової або болотної проби за допомогою етилацетатного розчинника)

extraction

extraction (*i*) витяг(ання), добування; екстракція, екстракт; походження; (*нк*) витяжний, добувальний, добутий, екстрагований

e. procedure [EP] спосіб [процедура] витягання [вилучення, екстракції]

e. raffinate очищений [екстрагований] нафтопродукт

e. solute добувальний [екстракційний] розчин

e. sorbent добувальний [екстракційний] сорбент

e. well добувна [витяжна] свердловина [колодязь]

extraneous зовнішній; чужий

extraordinary екстраординарний, винятковий, незвичайний

extrapolate екстраполювати (*поширювати висновки з одного явища на інше*)

extrapolation екстраполяція (*поширювання висновків з одного явища на інше*)

extraterrestrial позаземний

e. solar flux позаземна сонячна течія (*йонного вітру*)

extreme (*i*) протилежність; крайність; (*нк*) протилежний; крайній

extremely надзвичайно, надмірно, вкрай

e. hazardous substance [EHS] надзвичайно небезпечна речовина

extrude витискати, штампувати, карбувати, витискати

extrusion (*i*) карбування, витискання, штампування, екструзія; штампованка, карбованка; (*нк*) карбований, витиснений, штампований, штампувальний, карбувальний

e. product витиснений виріб [продукт], карбований, штампований

e. system витискальна [штампувальна] система [устаткування]

extuberance виступ, горбок

exuberant багатий, рясний; пишний

exuberate бути багатим, розкошувати

exudat *мед.* випіт, ексудат

exudation виділення (вологості), випотівання

exudative випітний, ексудативний

exude виділяти (вологість), випотівати, пітніти, мокріти

exulcerate вкриватися виразками

exuviate линяти; скидати шкіру (*у гадюк*); губити шерсть [пір'я]

eye (*i*) око; (*нк*) очний

facultative

e. irritation подразнення ока

eyewitness очевидець, свідок

F

F factor відношення [показник, коефіцієнт, фактор] об'єму продуктів згорання до вмісту енергії палива $M^3/Дж$ *див. carbon F f., dry F f., wet F f.*

F-11 *див. Freon-11™*

F-113 *див. Freon-113™*

F-114 *див. Freon-114™*

F-12 *див. Freon-12™*

F-13 *див. Freon-13™*

F-21 *див. Freon-21™*

F-22 *див. Freon-22™*

fabric тканина, матеріал; структура; устрій

f. arrester [baghouse] тканинний уловлювач (*пилу*), тканинний фільтр, мішково-фільтрова камера

f. collector [baghouse] тканинний збирач (*пилу*), тканинний фільтр, мішково-фільтрова камера

f. dust collector тканинний збирач пилу

f. filter тканинний фільтр

f. filtration тканинне фільтрування

face (*i*) обличчя, *техн.* чоло; чоловий бік; фасад; поверхня; циферблат; період, фронт; маска; (*д*) зустрінися лицами, дивитися у вічі, не лякатися; виходити, бути поверненим (*у левий бік*)

f. velocity швидкість (повітря) перпендикулярно до поверхні отвору

facepiece чолова частина протигазу [респіратору]

facilitate уможлилювати, полегшувати

facilities підприємство; устаткування; засоби; вигоди; можливості

facility здатність, дар, хист; спритність, легкість

factor показник, множник, коефіцієнт, фактор; позасіб *див. carbon f., dry f., wet f.*

factory фабрика, завод

facultative позапрограмильний, необов'язковий, факультативний; різноживильний, різнообставинний; можливий, умовний, випадковий

facultative

- f. bacteria** факультативні [випадкові] мікроорганізми (*здатні розвиватися з молекулярним киснем і без нього*)
- f. heterotrophic organisms** вільні всеїдні мікроорганізми (*застосовують для вилучення азоту, денітрифікуванні стічних вод*)
- f. pond (having a mix of aerobic and anaerobic conditions)** різноживильний ставок (з верхньою повітряною та нижньою безповітряною зоною)
- faculty** здібність, обдарованість, хист; факультет; викладацький склад (*університету*)
- fade** блякнути; в'янути; зникати; завмирати, згасати
- faecal** відходний, екскрементний, каловий; осадовий
- faeces** відходи, екскременти, кал; осад
- Fahrenheit** Фаренгайт
- F. degrees** градуси (температури за шкалою) Фаренгайта
- F. scale** шкала (температури) Фаренгайта
- fail** не спромогтися, не досягти, не зробити, не вдаватися, не справджуватися; збанкрутувати; провалювати(ся) (*на іспитах*); **failing** (*i*) недолік, брак; вада, дефект; (*ni*) за відсутністю
- failure** неспроможність; неуспіх, невдача, провал, банкрутство; хиба; невдаха; пошкодження; аварія
- fair** 1. ярмарок; 2. справедливий, чесний; задовільний; гарний; ясний (*волос*)
- f. complexion** ясний колір обличчя
- f.-skinned population** білотіле, світлошкіре, білошкіре населення
- faith** віра, релігія; довір'я, вірність
- faithful** вірний; відданий; чесний
- faithfulness** вірність; відданість; чесність
- fall** (*i*) падіння; занепад; зниження; водоспад; осінь; (*d*) (в)падати, спадати; знижатися, осідати; гинути; (*нк*) осінній
- f. into (two categories)** розділяти(ся) на (дві категорії)
- f. overturn** *див. turnover*
- f. turnover [mixing of lake water]** осіннє перемішування, перемішування озерної води
- falling-film absorber** плівковий абсорбер, абсорбер зі стічною плівкою
- fallout** випадання (радіоактивних частинок); осад (часткових речовин з повітря); супровідний [побічний] результат дії

fast

- fallow** (*i*) земля під паром (*без посіву*); (*нк*) під паром, підпаровий
- false** неправдивий; помилковий; нечесний; штучний; віроломний
- falsehood** неправда, хиба
- falsification** підроблення, фальсифікація; підробка
- fame** слава; поголос; репутація
- familiar** добре обізнаний, поінформований; загальновідомий; звичайний; дружній
- familiarize** знайомити(ся)
- family** (*i*) родина, сім'я; рід, покоління; (*нк*) родинний, сімейний; хатній, домашній
- famine** голод
- famish** морити голодом; голодувати
- famous** славетний, відомий, знаний
- fan** віяло, віялка, вентилятор; лопать пропелера; (*d*) обмахувати(ся) віялом, роздувати (*вогонь*), віяти
- f. characteristic curve** характеристична крива віяла [вентилятора]
- f. curve calculator** обчислювач [шаблон] кривих вентилятора
- f. design** проєктування [конструкція] вентилятора
- f. drive** передача (рушійної сили) вентилятора
- f. horsepower** потужність вентилятора в кінських силах
- f. laws** закони [правила] вентилятора
- f. multirating table** таблиця потужностей вентилятора
- f. static pressure** статичний тиск вентилятора
- fanning plume** розвійний [розсівний] (конусний) струмінь (*диму, водної пари*)
- far** далеко
- farad** **F** *ел.* фарада (*одиниця електроємності, яка дорівнює зарядові один кулон при потенціалі один вольт*)
- faradic [faradaic]** індуктивний, фарадний
- farm** сільське господарство; ферма
- fashion** (*i*) спосіб, манера; фасон, мода, стиль; (*d*) робити, утворювати, надавати вигляду [форми]
- fast** 1. (*нк*) міцний, твердий; тривкий; (*нс*) міцно, сильно, туго; 2. (*нк*) швидкий, поспішний; (*нс*) швидко; 3. (*i*) піст, пощення; (*d*) постити, голодувати
- f. breeder reactor** (ядерний) реактор на швидких нейтронах
- f. neutron** швидкий нейтрон (*з енергією понад 1×10^5 eV*)

fasten

fasten прив'язувати, прикріплювати, закріплювати; застібати, замикаати

fat (*i*) товщ, жир, сало; (*нк*) товстий, жирний, сальний; відгодований, гладкий; (*д*) відгодовувати, товстіти, жиріти

fatal нещасливий; смертельний; фатальний

fate (*i*) доля, фатум; загибель; (*д*) прирікати

fatigue (*i*) втома, стома; *мет.* втомливість (металу), утомлюваність; (*д*) втомлювати, стомлювати

f. corrosion *мет.* роз'їдання, корозія від втоми

fatty товщевий, сальний, жировий; товстий, жирний

f. acid жирна кислота

f. tissue жирна тканина

fault (*i*) нехтування, провина, помилка; недолік, вада, дефект; тріщина (у земній корі)

f. tree діаграма подій [невдач]

fauna фавна, тваринний світ

favor [favour] (*i*) прихильність; ласка, послуга; (*д*) сприяти; бути прихильним

favorable прихильний; сприятливий

FBC *див.* **fluidized bed combustion**

FCI *див.* **fuel-coolant interaction, physical detonation fuel**

FD *див.* **forced draft**

feces *див.* **feces**

feasibility здійсненність, викональність (*здатність здійснити, виконати*); практичність; доцільність

f. study вивчення [дослідження] здійсненності [доцільності] (*просекту*)

feasible здійсн(им)ий (*здатний діяти*)

feather (*i*) перо, пір'я; (*нк*) пір'яний; (*д*) вкривати(ся) перами, оперятися

f. drier [dryer] сушарка пір'я

f. drying сушення пір'я

f. processing технічне оброблення [перероблення] пір'я (*загальне окреслення*)

f. rendering оброблення пір'я

f. rendering drier парова сушарка переробленого пір'я

feature риса, характерна особливість, момент

featureless неясний, безформний (*без певного обрису*)

febricity *мед.* гарячка, гарячковий стан

febrific *мед.* жароспричиняльний, гарячковий

febrifugal *мед.* жарознижувальний (*знижує гарячку*)

feedwater

febrifuge *мед.* засіб жарозниження

febrile *мед.* гарячковий

fecal *мед.* товстокишковий, екскрементний

f. bacteria товстокишкові екскрементні бактерії

f. coliform товстокишкові бактерії

f. contamination забруднення екскрементами [екскрементними бактеріями]

f. streptococci товстокишкові бактерії, стрептококи

feces [feces] *мед.* осад; покидьки, екскременти; гній; нечистоти

feculence муть, каламуть, осад; бруд; сморід

feculent мутний, каламутний; брудний; смердючий

fecund *мед.* плідючий, плідний; буйний; удобрювальний; удобрений

fecundate *мед.* робити плідючим; запліднювати

fecundation *мед.* запліднення

fecundity *мед.* плідючість; буйність

federal федеральний

f. certification федеральна атестація [визначення кваліфікації, сертифікація]

federate (*нк*) федеративний; (*д*) об'єднуватися на федеративних засадах

federation федерація

federative федеративний

fee плата за послуги [привілеї]; внесок; грошовий дарунок

f. schedule графік [таблиця] оплат за послуги [привілеї]

feeble слабкий, кволий, безсилий

feed (*i*) їжа, харч, корм; пасовисько; годування; (*д*) годувати(ся), харчувати(ся); пасти(ся); (*нк*) харчовий, харчувальний; годівельний, кормовий

f. crop урожай сільськогосподарської культури [корму]

f. grinding мелення [дрібнення] корму

f. well колодязь [джерело] питної води

feedlot пасовисько

feedstock сировина; первинний [заготовний] матеріал

feedstuff корм, кормовий продукт

feedwater [feed-water] живильна вода; охолоджувальна вода (активної зони ядерного реактора), охолодна вода, питна вода

f. conditioning готування живильної води, готування охолоджувальної води (активної зони ядерного реактора)

feedwater

- f. feedback** компенсаційне водопостачання [водоподавання] у силовий апарат
- f. feeder** постачальник [живильник, подавач] живильної води [охолоджувальної води (активної зони ядерного реактора)]
- f. heater** підігрівач постачальної [живильної] води
- f. loop** петля постачальної [живильної води]; петля охолоджувальної води (активної зони ядерного реактора)
- feel** (i) відчуття, відчуття, дотик(ання); (d) відчувати, почувати(ся), дотикати, мацати, шупати
- feeling** відчуття, почуття; емоція, сентимент; (нк) чутливий, зворушливий; співчутливий
- feet** (мн. від *foot*) стопи
- feldspar** польовий шпат
- fellow** людина; товариш; член наукового товариства
- fellowship** товариство, братство; компанія; наукове товариство, колегіальний збір, фундація для підтримання студентів
- f. recipient** стипендіят
- felon** (i) злочинець; (нк) жорстокий, злий, поганий, аморальний
- felony** тяжкий злочин
- felt** 1. (мн. від *feel*) почувати(ся), відчувати; сприймати; мацати; 2. (i) фетр, повсть; (d) валяти, збивати повсть; оббивати повстю
- f. filter fabric** фільтрувальна фетрова [повстяна] тканина
- female** (i) жінка; самиця; (нк) жіночої статі, жіночий
- feminine** жіночий, жіночого роду
- fen** болото, багно
- f.-berry** журавлина
- fence** (i) огорожа, паркан; (d) обгороджувати
- fenceline** лінія огорожі, межа
- f. concentration** згущення [концентрація] (забруднення повітря) на межі (промислового підприємства), густина
- fender** охоронний засіб, крило автомобіля, ґратки каміна
- fenland** болотиста місцевість
- Fenton's reagent** реагент [реактив] Фентона (суміш заліза Fe^{2+} та пероксиду водню H_2O_2), засіб очищення забрудненого ґрунту
- fermentation** бродіння, ферментація
- f. tube method** спосіб [метод] культивувальної трубки (спосіб перевіряння чистоти води в присутності екскрементних бактерій)

fibrosis

- ferric** залізовмісний, залізний (тривалентне залізо)
- f. chloride, anhydrous $FeCl_3$** залізо-III-хлорид, хлорне залізо (отруйна тверда речовина; застосовують для оброблення стічних вод, як гравільний, окиснювальний, хлорувальний, конденсувальний, дезінфекційний засіб)
- ferrous** залізовмісний, залізний (двовалентне залізо)
- f. chloride $FeCl_2$** залізо-II-хлорид ($FeCl_2 \cdot 4H_2O$ -тетрагідратний заліза дихлорид, застосовують для оброблення стічних вод)
- f. sulfate $FeSO_4 \cdot 7H_2O$** залізо-II-сульфат (застосовують для оброблення води та стічних вод, як удобрювач ґрунту, гербіцид, зберігальний засіб дерева)
- fertile** родючий, урожайний, продуктивний
- f. atoms** родючі атоми (нерозщепні ізотопи, які після абсорбування нейтронів розкладаються на розщепний матеріал: напр., U-238 розкладається на Pu-239)
- f. material** родючий матеріал (нерозщепні ізотопи, які можна перетворити на розщепні опроміненням в ядерному реакторі)
- fertility** родючість, урожайність, продуктивність
- f. rate** коефіцієнт родючості (жіночої статі людини чи тварини)
- fertilization** удобрення; запліднення
- fertilize** удобрювати; запліднювати
- fertilizer** добриво, удобрювач, погній
- fetotoxic** отруйний [токсичний] для [плоду] зародка
- FEV₁** див. *Forced Expiratory Volume*
- few** (i) нелічність (незначна кількість); (нк) небагато, мало
- fewer** менше
- FFV** див. *flexible fuel vehicle*
- FGD** див. *flue gas desulfurization*
- fiber [fibre]** волокно, волокнина, фібра; жилка
- f. mist eliminator** волокнистий імловловлювач
- fiberglass** скловолокно
- f. filter fabric** скловолокняна фільтрувальна тканина
- fibrosis** фіброз (надмірний розвиток волокнистої сполучної тканини в організмі людини чи тварини: цироз печінки, нефросклероз нирок, кардіосклероз серцевого м'яза, артеріосклероз стінок кровоносних судин)

fibrous

fibrous волокнистий; жиливий

f. aerosols волокнисті аерозолі (*дрібні тверді частинки, завислі в повітрі*)

Fick's first law of diffusion перший закон дифузії [розповсюдження] Фіка

FID *div.* **flame ionization detector**

field (*i*) поле, терен; галузь, сфера; (*нк*) польовий, тереновий

f. blank польова пробна посудина [контейнер]

f. oil production теренове виробництво нафти, виробництво нафти в полі

fifth п'ятий

fig фіга, інжир

fight (*i*) боротьба, бій, бійка; (*д*) боротися, битися

fighter борець, босць; винищувач (*літак*)

figurative фігуральний, переносний; зображальний; образотворний

figure (*i*) цифра; малюнок, рисунок; форма, образ; статуя; зображення; фігура; (*д*) розраховувати; зображати, формувати; уявляти собі; фігурувати; позначати цифрами

filament волокно, нитка; нитка розжарювання (*катода*); тичинкова нитка

f. winder волоконнавивальний верстат [пристрій]

file **1.** (*i*) папка, справа (*канцелярська*); ряд, шеренга; низка; (*д*) підшивати (*папери*); класти в папку; іти низкою [шеренгою]; **2.** (*i*) терпуг, напилек; (*д*) пиляти, підпилювати

fill (*i*) достатня кількість; (*д*) наповняти(ся), насичувати(ся); займати (*посаду*); пломбувати (зуби); виконувати (*замовлення*)

f. in заповняти; вкладати

f. out побільшувати (*до бажаної величини*); заповняти (*анкету*); надувати(ся)

f. up наповняти (*посуд*)

filler наповнювач; наповняльний [наливний] пристрій; наливний отвір

f. pipe (automobile gas tank) наповняльна [наливна, заправна] трубка (автомобільного паливного [газолінового] бака)

filling наповнювання; заправляння (*пальним*); (*зубна*) пломба; начиняння

f. machine наповняльна машина [пристрій]

film (*i*) фільм, плівка, тонка оболонка; (*д*) вкривати(ся) оболонкою [плівкою]; знімати кіно

f. badge плівковий дозиметр

finally

f. cleaner фільмоочищувальна [плівкоочищувальна] машина

filter (*i*) фільтр, цідилко; (*д*) фільтрувати, цідити, проціджувати; просочуватися, проникати

f. bags фільтрувальні мішки [рукави]

f. cake фільтровий осад, шкурка (*на фільтрувальній тканині, після початкового фільтрування*)

f. cartridge фільтрувальний елемент [патрон]

f. fabric фільтрувальна тканина *div.* **felt f. f., fiberglass f. f., woven f. f.**

f. precoat передфільтрувальний шар (*твердих [напівтвердих] частинок на поверхні фільтрового мішка [рукава] для збільшення ефективності фільтра або абсорбування певних газів - напр., дрібних частинок вапна для абсорбування двооксиду сірки*)

f. press фільтрувальний прес

filterable фільтровний (*якого можна відокремити фільтром*)

filtering фільтрування, проціджування, просочування

f. devices for protection of the respiratory system фільтрувальний засіб індивідуального захисту органів дихання

f. velocity швидкість фільтрування [просочування] (*швидкість повітря, газу чи рідини крізь тканину фільтра, вимірювана в кубічних метрах через одиницю поверхні за одиницю часу*)

filtrate (*i*) фільтрат, відціджена [очищена] рідина; (*д*) фільтрувати, проціджувати, просочувати(ся)

filtration фільтрування, фільтрація

f. system фільтрувальна система [споруда]

fin (*i*) ребро (*радіатора*); плавник (*риби*); кіль (*корабля, літака*); вертикальний стабілізатор; (*д*) вирізати ребра, обрізувати плавники; рухати плавниками; бити по воді плавниками

f. tube coil навій [котушка, шпуля, навиток, звій] оребреної труби

final остаточний, останній; вирішальний, кінцевий

f. clarifier остаточний очищувач (*гравітаційноосаджувальний резервуар стічних вод*)

finale фінал, закінчення, кінець

finality закінченість, скінченність, остаточність

finally остаточно, нарешті, кінець кінцем

finance

finance фінансувати
finances фінанси, фінансові справи
financial фінансовий
f. assurance фінансове заповнення; фінансове страхування
f. disclosure фінансове виявлення
find (i) виявлення, пошук; (d) шукати, знаходити, виявляти; визнавати
finding постанова [ухвала] (суду)
f. of no significant impact [FONSI] US EPA встановлення причин присуду (федеральної агенції) про незначний вплив (проекту на довкілля)
fine 1. (i) штраф, кара; (d) накладати штраф; 2. (нк) дрібний (*нісок*); тонкий (*листок*); густий (*ліс*); гарний (*хлопець*); (d) робити(ся) прозорим, очищати(ся)
fines дрібні частинки (*завислі в повітрі, з діаметром до двох мікронів*)
finger палець; вказівка [стрілка] (*годинника*)
finish (i) закінчення; фініш; закінченість, завершеність; оброблення, оздоблення; апретура; (d) кінчати(ся), закінчувати(ся), завершати(ся); обробляти, опоряджати
finished water оброблена [очищена] вода
finishing (i) викінчення, оздоблення, оброблення, опорядження; апретура; (нк) завершальний, оброблювальний, оздоблювальний
finite кінцевий; обмежений
finned tube ребриста труба
fir ялина, смерека
fire (i) вогонь, полум'я, пожежа, жар; стрілянина; (d) запалювати(ся), загорятися; стріляти
f. extinguisher вогнегасник
f.-heated drier вогнева сушарка
f. resistant insulation вогнетривка [вогнестійка] ізоляція [розділювач]
fireball вогненна куля (*паливо, що згоряє і піднімається над поверхнею землі*)
f. extinguisher вогнегасник
f. place камін; вогнище; горно
f. point найнижча температура горіння рідини
fireball вогненна куля
firebox камера згорання
fire damp шахтовий метан
fireplace камін; вогнище; горно
firepoint найнижча температура горіння рідини
fireproof вогнетривкий

fissionable

firestorm вогнева буря [вихор, шторм]
firewood дрова
firing стріляння, стрілянина, стрільба, вогонь
f. chamber камера запалювання (*в рушниці, гарматі*)
firm 1. (нк) міцний, твердий; рішучий; стійкий, непохитний; (d) укріпляти(ся); 2. фірма
first (нк) перший, передній; (нс) спершу, спочатку; вперше, перший раз
f. aid перша [швидка] допомога
f. order (i) перший на черзі, першої степені, першого порядку
f.-order reaction rate швидкість (хемічної) реакції першого порядку (*пропорційної до концентрації одного з реагентів*)
f.-order reaction-rate coefficient константа швидкості реакції першого порядку
F. Stage Alert тривога першого етапу [стадії]
firstly по-перше
fiscal year фінансовий рік
Fischer assay аналіз Фішера (*низькотемпературний безповітряний карбонізаційний аналіз складників вугілля під час нагрівання до 500°C*)
fish 1. (i) риба; (нк) рибний; (d) ловити [вудити] рибу; домагатися, досягати; 2. (i) накладка (*рейки, балки*); стоек (*для укріплення цогли*); (d) з'єднувати накладками; скріпляти стиком
f. cannery рибоконсервний завод
f. cannery byproducts побічні продукти рибоконсервного заводу
f. ladder східчастий рибохід
f. meal рибний помел [мука, сухомелля] (*мелена суха риба чи рибні залишки [відпадки]*)
f. meal drier сушарка рибного помелу
f. protein concentrate [FPC] концентрат рибного протеїну [білка] (*збездвожена суміш*)
f. reduction plant рибопереробний завод
f. tail (hood) риб'ячий хвіст (*форма ковпака на тиглі*)
f. viscera рибні нутрощі
fishable water рибальська вода (*вода, придатна для риборозведення*), рибогосподарська вода
fission фіз. розщеплення, поділ
f. products продукти розщеплення (*ізотопи радіоактивних елементів*)
fissionable фіз. розщепний (*здатний до розщеплення*)

fissionable

f. materials розщепні матеріали (*здатні до розщеплювання - ураній-233, ураній-235, плутоній-239*)

fist кулак

f.-size rock камінь першого розміру (*величиною з кулак*)

fit **1.** (*пк*) придатний; відповідний; здоровий; (*д*) надаватися; пристосовувати, пристосувати; **2.** приступ, конвульсія; припадок; порив, імпульс

fitting (*i*) монтування, патрубков; пристрій; устаткування; (*пк*) монтажний; придатний; належний

five-day biochemical oxygen demand [BOD₅] п'ятидобове біохімічне споживання [потреба] кисню (*за перші п'ять діб біодеградації (біологічного розкладу) мікроорганізмів*), БСК₅

five-day BOD test [BOD₅ test] п'ятидобове вимірювання біохімічного споживання кисню (*за перші п'ять діб біодеградації мікроорганізмів*), БСК₅-тест

fix (*i*) скрутне становище; (*д*) укріпляти; встановляти; налагоджувати

fixation закріплення, фіксація

f. [stabilization] закріплення, зміцнювання; фіксація, стабілізація

fixed незмінний, нерухомий; закріплений; зв'язаний

f. ball valve нерухомий кульовий [сферичний] клапан

f. bed нерухома верства [шар]

f. carbon зв'язаний вуглець

f. damper нерухомий засув [регулятор] тяги (*повітря*)

f. roof tank нерухомий [постійний] надашний резервуар

flag **1.** (*i*) прапор, стяг; (*д*) виставляти прапор, затримувати (сигналізуючи) прапором; **2.** звисати, опускати (голову); в'янути; **3.** ірис, косиця; **4.** плита, плитняк (*хідник [тротуар], вимощений [брукований] плитами*)

flail ціп, ціпок

flake (*i*) луска; шар; пушинка; (*д*) розшаровувати(ся); падати пушинками (*снігу*)

flaky лускатий; шаруватий

flame (*i*) полум'я; запал, пристрасть; (*д*) полуменіти, палати

f. curtain полуменева [вогниста] завіса

f. ionization detector [FID] виявляч [детектор] йонізації полум'я (*уживаний у газовій хроматографії*)

f. retardant вогнесповільнювач

f. temperature температура полум'я

flameless furnace безполуменева піч

flameproof вогнетривкий

flammable легкозапальний

f. liquids легкозапальні рідини

f. materials легкозапальні матеріали

flange (*i*) край, обвід; ребро; рубець; виступ; криси, борт; фланець; (*пк*) крисовий, фланцевий, поясний; (*д*) обводити; загинати борти; фланцювати

flanged piping joint крисове [фланцеве] трубопровідне з'єднання

flare (*i*) факел, смолоскип; світловий сигнал; спалах; розширення; розтруб; (*д*) спалахувати, займатися; розширяти; розвальцьовувати; розходитися розтрубом *див. landfill f., refinery f., waste gas f.*

flared fitting tubing joint трубопровідне з'єднання розвальцьовуванням

flash (*i*) блиск, проблиск; спалах; мить; (*д*) блискати; спалахувати; промайнути

f. drier сушарка з миттєвим випаровуванням [пароутворенням]; розпилювальна сушарка

f. fire спалахова пожежа

f.-off зтоплювання, зварювання

f. point найнижча температура запалювання рідини іскрою

f. vaporization миттєве випаровування

flashing миттєве [раптове] (вибухове) випаровування [закипання]; скипання, моментальне вилучення газу; трубне з'єднання внапуск [встик]

flat (*i*) площина, рівнина, низина; квартира; (*пк*) плоский, рівний, горизонтальний; прямий, категоричний; в'ялий, нудний

f. bed горизонтальний пласт; плоска платформа

f. deck screen плоске палубне сито

flatten робити(ся) рівним [плоским]; видихатися, тратити смак (*пиво, вино*); робитися млявим [нудним]

flaw (*i*) вада, дефект; тріщина; (*д*) пошкоджувати(ся); псувати(ся)

flax льон

flea блоха

fleece (*i*) шерсть, вовна; руно; (*д*) стригти (овець); обдирати, вимагати

fleece

flesh

flesh м'ясо; тіло; м'якуш рослини

flex (i) гнучкий шнур; (d) гнути(ся), вигинати(ся)

flexibility гнучкість; поступливість

flexible гнучкий; поступливий

f. fuel vehicle [FFV] різнопаливний автомобіль

f. membrane lining [FML] підбиття [підкладка, підшивка, личкування] з гнучкої оболонки [мембрани]

flexitray (in a plate tower) гнучкий піднос (із рухомими бульбовими шапками) (у колоні [вежі] з барботажами тарілками)

flexographic флексографічний

f. printing флексографія, флексографічний друк [друкування]

flight 1. літ, політ; біг (часу); зграя (пташина); ланка (літаків); прогін (сходів); 2. (i) втеча; (d) втікати

f. conveyor скребковий конвеєр

float (i) поплавець, буй; пліт; (d) плавати, випливати; випускати (позик)

floatation спливання, випливання, флотація (збагачування копалин, відокремлювання дрібних частинок копалин чи домішок, які спливають з бульками повітря і відокремлюються від основних частин породи)

floating плавальний; мінливий; течний

f. plastic blanket нафт. самовстановча пластмасова (еластична) покрівля [екран] (нафтосховища, нафторезервуара)

f. roof нафт. плавка покрівля [дах]

f. roof tank нафт. резервуар [бак] зі самовстановчою покрівлею [дахом]

floc [flock] 1. (i) жмутик, клаптик (вовни, бавовни, волосся); шар, прошарок (азбесту, сажі); (d) напихати, покривати (клаптиками вовни чи бавовни); 2. (i) паства; збір; отара, стадо, зграя; (d) збиратися до купи, юрмитися

flocculate збиратися [випадати] жмутиками [шарами]

flocculation формування жмутиків [клаптиків], флокуляція; флокулятивне очищення

f. basin флокулятивноочисний басейн

f. tank флокулятивноочисний резервуар [бак]

flood (i) повінь, розлив (ріки), потоп; (d) затоплювати; зрошувати

f. plain рівнина розливів

floor підлога, поверх; (d) настилати підлогу; вимощувати

flue

f. hood підлоговий відсмоктувач [витяг] (розміщений під підлогою з вертикальною тягою), доземнотяговий ковпак

flora флора

florescence цвітіння, квітування; стан [час] цвітіння

flotation плавання, спливання; флотація; спливальне [флотаційне] очищення

f. basin спливальночночисний флотаційний басейн

f. machine спливальночночисна флотаційна машина

f. process спливальночночисний флотаційний процес

f. tank спливальночночисний флотаційний резервуар [бак]

founce (i) різкий рух; (d) кидатися; вихоплюватися, вискакувати

flour мука, борошно

f. grinding змелювання муки [борошна]

f. mill млин

flourish 1. (i) процвітання, буяння;

(d) процвітати, буяти, пишно рости;

2. (i) закарлючка, закруток; фанфари, туш;

(d) махати (хусткою), розмахувати

flow (i) течія, потік; (d) текти, стікати

f. coater течійна покривальна [шарувальна] споруда [машина] (зі стіканням фарби)

f. coating покриття [шарування] потоком фарби *див. electrophoretic flow coating*

f. contour (лінійний) обрис [профіль] течії

f. drier прямотічна сушарка

f. line лінія течії

f. meter вимірювач течії

f. net гідродинамічна сітка

f. nozzle гідравлічне сопло; вимірювальний вкладень

f. rate швидкість [коефіцієнт, норма] течії

f. regime режим течії (закономірні зміни стану течії в просторі і часі)

f.-through test проточна [набіжна, напливна] проба (пропускання розчинів токсичних речовин через камеру з водними організмами)

f. velocity швидкість течії

flowing artesian well фонтанна [водограйна] артезіанська криниця [джерело]

fluctuate коливатися; змінюватися

flue димар, комин; газовідводна труба

f. dust димарний пил

f.-fed apartment incinerator будинковий димарний сміттєспалювач (з приміщень [апартаментів] багатоповерхових будинків, де на кожному поверсі через отвір із дверцятками у димарі скидають сміття у паливню в підвалі)

f. gas димарний газ

f. gas conditioning оброблення [кондиціонування] димарного газу

f. gas desulfurization [FGD] вилучання сірки з димарного газу

f. gas drier паливнєво-газова сушарка

fluid (i) рідина; (нк) рідкий, течний, пливкий

fluidity течність, пливкість

fluidization розріджування, зріджування; псевдорозріджування

fluidize зріджувати, розріджувати

fluidized bed псевдозріджений шар [верства]

f. b. combustion [FBC] згорання у псевдозрідженому шарі [верстві]

f. b. drier сушарка з псевдорозрідженим шаром [верствою]

f. b. freeboard висота надшарного борта

f. b. height висота [товщина] псевдорозрідженого шару [верстви]

f. b. reactor реактор із псевдорозрідженим шаром [верствою]

f. b. systems споруди [системи] зі зрідженими шарами *див. adsorption-desorption f. b. s., bubbling f. b. s., catalytic f. b. s., chemical reactor f. b. s., circulating f. b. s., coating f. b. s., entrainment f. b. s.*

fluidizer псевдорозріджувальний агент

fluidizing зріджувальний

f. air зріджувальне повітря

f. bag filler зріджувальний наповнювач мішків [пакетів]

f. velocity зріджувальна швидкість (газу чи повітря крізь шар частинок)

flume водостік, лоток, ринва, риштак, жолоб

fluor флюоресценційний агент [фактор]

fluorescence (i) флюоресценція; (нк) флюоресцентний

f. detector флюоресцентний виявляч [детектор]

fluorescent флюоресцентний

f. light bulb флюоресцентна світлова лампа

fluoridation оброблення флюором (води), флюорування (води)

fluorine флюор

fluorocarbon флюоровуглець

fluoroelastomer флюорокавчук, флюороеластомер

fluorosis флюороз (хвороба, спричинена надмірним споживанням флюору, флюоридів, яка проявляється як крапчастість і ломкість зубів або костей)

flush 1. (i) раптове поливання (водою, рідиною тощо, для очищення), раптовий приплив (води в ріці); прилив крові; рум'янець; приступ (гарячки); порив (почуття); розквіт (молодості, сил); раптовий достаток; (нк) поверхневоирівняний (на рівні поверхні); нарівні з; повний (до берегів ріки); багатий (на гроші); щедрий, достатній, рясний; (д) промивати сильним струменем; раптово спускати воду; раптово затопляти, сильно текти, ринути; червоніти; оживляти; додавати відваги; 2. полохати (птахів), лякати (дичину); злігати, пурхати

flux 1. витікання; потік; кількість [швидкість, темп] течії (маси, об'єму чи енергії крізь одиницю площі за одиницю часу) *див. electromagnetic f.*; 2. (i) мет. флюс; плавень, жужіль; мед. патологічне витікання; текучість, плинність; (д) флюсувати; розтопляти; 3. (i) мінливість; (д) мінятися

f. density фіз. густина нейтронного потоку (у ядерному реакторі; кількість нейтронів крізь одиницю поверхні за одиницю часу)

fly 1. (i) політ; зрівняльний маятник; балансир, маховик; крило (вітряка); довжина (прапора); (д) літати, керувати літаком; маяти, майоріти; швидко плисти (час); 2. муха; шкідник

f. ash летний попіл [зола, жужіль]

FML *див. flexible membrane lining*

foam (i) піна, пінистий матеріал, пінопласт, піногума, поропласт, термозит (снучений жужіль)

f. breaking розбивання піни

f. channeling формування піноруса

f. coalescence з'єднання [зрощення, злиття] піни (в суцільну матерію)

f. drainage зливання [дренування] піни

f. emulsifier емульсатор [емульгатор] піни

f. lather мильна піна

f. separation відокремлювання піни

f. stabilizing agent стабілізатор піни

foaming піноутворювання, спінювання

f. agent піноутворювальна речовина, піноутворювач

focal фокусний; центральний

focalize

focalize фокусувати (*зосереджувати у фокусі [точці]*)

focus (*i*) фокус; центр; осередок; вогнище (*хвороби*); (*д*) фокусувати(ся); центрувати; зосереджувати (*увагу*)

fog (*i*) туман, імла; мряка; мрячка (*д*) затуманювати(ся); заімлювати(ся); замрячати(ся)

follow стежити, слідувати, наслідувати; бути послідовником; розуміти; займатися; виходити, впливати (*наслідок*)

fomite забруднена річ (збудниками хвороби померлої людини)

FONSI *див. Finding of No Significant Impact*

food їжа, харч, корм

f. additive домішка до харчу, харчові домішки (*хемічна домішка для консервації, смаку, поліпшення поживності*)

f. chain харчовий ланцюг; трофічний зв'язок

f. intoxication сп'яніння, інтоксикація харчем

f. processing технологія виробництва харчів [харчових продуктів]

f. processing equipment устаткування технології виробництва харчів

f. web харчовий ланцюг (*у біологічному суспільстві*)

f. web safety безпечність харчових продуктів

foodstuff харчі

foot стопа, нога, ніжка, ступня; основа, підніжжя; фут (*міра довжини*)

f.-pound стопа-фунт (*одиниця роботи еквівалентна до 1.356 Дж*)

for (*пів*) для, задля, заради; внаслідок, через, з [із, зі]; у напрямі, до; протягом (*років*); за (*голосувати за*); на (*назавжди*); (*сп*) бо, тому що

f. a while на якийсь час

f. all that все (ж) таки

f. example наприклад

f. instance *див. for example*

forage (*i*) харч (*для домашніх тварин*), фураж; фуражування; (*д*) збирати харч, фуражувати; спустошувати; спустошити

forbear (*i*) попередник, предок; (*д*) утримуватися від, витримувати, бути терпеливим [терплячим]

forbearer попередник, предок

forbid забороняти, не дозволяти

force (*i*) сила, озброєний загін, поліція, військо; (*д*) примушувати; брати силоміць; зламувати; форсувати

format

f. mains напірні трубопроводи

forced примусовий, вимушений; форсований; неприродний, штучний

f.-air heating system система ogrівання циркуляційним [форсованим] повітрям

f.-convection pit furnace шахтова піч форсованої конвекції

f. draft [FD] штучна [примусова, форсована] тяга, протяг

F. Expiratory Volume [FEV₁] найбільший [посильний] об'єм видиху (*об'єм повітря з легенів людини за одну секунду; проба функціонування легенів*)

f. oxidation примусове [штучне, форсоване] окиснювання [оксидация]

f. ventilation примусове [штучне, форсоване] провітрювання [вентиляція]

f. vital capacity [FVC] форсована життєва місткість [ємність] легень

forecast (*i*) передбачення, завбачення, прогноз; (*д*) передбачати, завбачати, прогнозувати

forefront передова лінія [місце, частина]

foreign чужий; зовнішній; іноземний, закордонний

foreigner чужинець, іноземець; стороння особа

foresee передбачати, завбачати

foreseeable передбачальний, передбачний

f. future передбачена майбутність

forest (*i*) ліс; (*д*) заліснити, засаджувати лісом

f. fire лісова пожежа [вогонь]

f. wildfire лісова нестримна пожежа [вогонь]

forestry лісництво; лісівництво, лісгосподарство; ліси

forfeit (*i*) штраф, кара; конфіскація, конфіскована річ; (*д*) втрачати; позбуватися; поплатитися; (*нк*) страчений; конфіскований

forfeiture втрата, конфіскація

forge (*i*) кузня, ковальня; горно; (*д*) кувати, викоувати; штампувати; фальсифікувати, підробляти

forging кування; гаряче штампкування; кованка, штамповина (*деталь*)

form (*i*) форма; зовнішній вигляд; стан здоров'я; формальність, церемонія; етикет; модель; бланк, анкета; (*д*) формувати(ся), складати; утворювати

formaldehyde **НСНО** формальдегід (*вибуховий токсичний канцероген*)

format форма, величина, структура публікації; верстка; формат

formation

formation утворення, формування; формація (геологічна); військове з'єднання [шикування]

former попередній, колишній

formiate форміят (сіль або ефір мурашиної [форміятної] кислоти HCOOH)

formula формула; рецепт

formulate формулювати

formulation формулювання

forth вперед, далі

fortify укріплювати, фортифікувати

fortunate щасливий

fortunately щасливо, на щастя

forward-curved blade centrifugal fan відцентровий вентилятор із вперед викривленими лопатями (прямим рухом повітря)

forward curved blade fan вентилятор [віяло] з уперед викривленими лопатями [плицями]

fossil (i) скам'янілість; викопний камінь, мінерал, тваринний [рослинний] слід (збережений у шарах земної кори); (нк) скам'янілий, окам'янілий, викопний

f. fuel викопне паливо

f.-fuel-fired plant електростанція на викопному (органічному) паливі

f. fuel resource base ресурсна база викопного палива

foul брудний; смердючий; огидний; вогкий; нечесний

found 1. засновувати, закладати; утворювати; 2. мет. топити; лити, виливати

foundation фундамент; закладання, заснування; установа, заклад, фундація; фонд (внесений на культурні цілі)

founder 1. (i) основоположник, фундатор; ливарник; 2. (d) падати безпорадно; потопати (корабель); скульгавіти; не досягати (мети), зазнавати невдачі; зробити необачний вчинок

foundry топильня, ливарня, ливарний завод

four чотири

f. nines DRE [DRE of 99.99 %] ЗУЕ 99.99% (знищівна й усувна ефективність сталювача токсичних речовин становить 99,99%) див. **destruction and removal efficiency**

fourteen чотирнадцять

fourteenth чотирнадцятий

fourth четвертий

FPC див. **fish protein concentrate**

fraction (i) дріб, частка; незначна частина; фракція; (d) розкласти на частини; фракціювати

freeze

fractionation розділення, поділяння, відокремлювання; фракціовальне переганяння; фракціювання

f. unit устаткування [обладнання] для розділення [переганяння, фракціювання]

fracture (i) злам, перелом; тріщина; (d) ламати(ся); тріскати

fragrance аромат, пахощі

fragrant ароматний, пахучий, запашний

frail (i) кошик [плетінка] з очерету;

(нк) тендітний, кволий, слабкий; нестійкий

frame (i) рама; кістяк; каркас; структура; система; (d) обрамовувати; споруджувати; складати; утворювати

f.-up змова, підтасовання фактів; інсценований судовий процес

framework обрамлення; каркас

fraud обман, шахрайство, ошуканство; шахрай, ошуканець, дурисвіт; хараман

fraudulent обманний, облудний, облудливий

free (нк) вільний, добровільний, невимушений; безплатний; (d) визволяти, звільняти

f. available chlorine вільний наявний хлор (сума концентрацій гіпохлоритної кислоти HOCl та гіпохлоритних іонів OCl^-)

f. ball valve клапан зі самовстановною кулею

f. energy of formation звільнена енергія формування [реакції]

f.-flow вільна [безнапірна] течія

f.-flowing river див. **unregulated river**

f. moisture вільностічна рідина [фільтрат] (зі сміття)

f. radical вільний радикал (напр., Cl^* , $(\text{C}_2\text{H}_5)^*$)

f. residual chlorine вільний залишковий хлор (уживаний у дезинфекції, водороздільних системах)

f. silica мінеральний [кристалічний] кремнезем

f. swelling вільне набрякання [здування, набухання]

freeboard висота надводного борту

freely suspended hood вільно підвішений витяжний ковпак [витяг]

freeze (i) заморозь, мороз; (d) заморозувати, морозити; замерзати, мерзнути

f. drier заморозувальна [сублімаційна] сушарка

Freon

Freon F фреон (*торговельна марка хлорофлюористих метанових сполук, вживаних як теплопереносні, охолоджувальні [заморожувальні] рідини-засоби; про спосіб їхнього кодування див. R number*)

F-11™ [F-11] CCl₃F трихлорфлюоретан

F-113™ [F-113] CCl₂F-CClF₂
трихлортрифлюоретан

F-114™ [F-114] C₂Cl₂F₄
дихлортетрафлюоретан

F-12™ [F-12] CCl₂F₂
дихлордифлюоретан

F-13™ [F-13] CClF₃
монохлортрифлюоретан

F-21™ [F-21] CHCl₂F дихлорфлюоретан

F-22™ [F-22] CHClF₂
монохлордифлюоретан

frequency частота

frequent частий, багаторазовий

fresh свіжий; прісний

freshwater прісноводний

f. resource прісноводний ресурс

fret 1. (*i*) роз'їдання; розмивання; ерозія; марнування; хвилювання; (*d*) роз'їдати; розмивати; стирати; марнувати; драгувати(ся), хвилювати(ся); 2. (*i*) плетений [вишиваний] орнамент; (*d*) прикрашати орнаментами

fretting роз'їдання; ерозія

friability крихкість

friable крихкий

f. asbestos крихкий азбест

friction тертя; незгода

f. head *гiдр.* втрата аеростатичного [гідростатичного] тиску на тертя (*висота стовпця рідини манометра, який показує спад аеро- чи гідростатичного тиску на тертя рідини, що тече в трубі*)

f. loss втрата аеростатичного [гідростатичного] тиску [напору] на тертя

frigid холодний; байдужий

frit (*i*) фрита, скляний порошок (*для виготовлення емалі, поливи*); (*пк*) фритний

f. furnace піч для готування [варіння] скляного порошку [фрити, фритного скла] (*розтоплене скло стікає жолобом у холодну воду, де воно швидко охолоджується і розтріскується на дуже дрібні частинки*)

f. smelter піч для топлення фритного скла

from від, з, [із, зі], з-за

front (*i*) перед, фронт; чоло; фасад; (*пк*) передній, фронтвий; фасадний; (*d*) ставати напроти [перед]; протистояти; бути зверненим до (*когось, чогось*); виходити на (*вікно виходить на вулицю*)

f. end recovery механічне [ручне] відокремлення (*паперу, скла, металу, органічних речовин для компостування перед оброблянням відходів*)

frontal inversion *метеор.* фронтальна інверсія температури (*коли холодна маса повітря просувається поперек теплу, звичайно спричиняючи дощі, що "промивають" повітря*)

frontier (*i*) кордон; (*пк*) прикордонний

frost мороз

froth (*i*) піна; (*d*) пінити(ся)

f. density густина [густість, густина, щільність] піни; питома вага піни

f. flow течія [потік] піни

f. zone зона піни

fruit овоч, фрукт, плід

fruitfly овочева мушка

fruitful родючий, плодючий, плідний

fuel (*i*) паливо, ядерне паливо; (*d*) заправляти паливом, набирати палива

f. assembly в'язка [пакет] ядерного палива (*приблизно 200 стрижнів*)

f. bed firing шарове згоряння

f.-bound nitrogen азот зв'язаний [присутній] з паливом

f. cell паливний елемент [батарея] (*електрична енергія витворюється через сполучання водню й кисню*)

f. combustion згоряння палива

f.-coolant interaction *див. physical detonation f.*

f. cycle цикл ядерного палива (*від заготовляння збагаченого уранію до використання відходів*)

f. economy економія [комплекс] палива

f. efficiency здатність [спроможність] палива

f. element *див. fuel assembly*

f. energy енергія палива

f. enrichment збагачення ядерного палива

f. NO_x оксиди азоту з палива (*утворені під час згоряння азоту*)

f. oil паливний мазут; нафтове паливо; котельне паливо

f. reprocessing повторне обробляння (стрижнів) ядерного палива

f. rod стрижень ядерного палива

fuel

fugitive

fugitive (i) утікач, біженець; (нк) утеклий; просочений

f. dust просочений пил (крізь тріщини чи щілини у газоводних трубах)

f. emissions просочування забруднювальних речовин у повітря

fulfil [fulfill] сповняти, виконувати, завершати

fulfillment сповняння; виконання; завершення

full (i) повна міра [величина, довжина]; (d) наповняти; (нк) повний, наповнений; цілковитий

f. of багатий на; повний (чогось)

Fuller's earth Фулерова земля, флоридин (силікат алюмінію, пориста колоїдна глиниста речовина зі сильними природними адсорбтивними властивостями; від сірого до жовтого кольору; вживають як фільтрувальний матеріал для зменшення [заповняння] пор у фільтрових тканинах, як носій каталізаторів й інсектицидів, для згущування гуми, відчищення олив та інших рідин, полішування шламів нафтових свердловин, у косметичі)

fullest extend of [to the fullest extend of] повною мірою (закоу)

fully halogenated CFCI (цілком) насичені галогенами хлорфлюороуглецеві сполуки

fume (i) дим, пара, випар; (d) диміти, випаровувати; дуже сердитися, кипіти гнівом

fumigant(s) речовина(и) для обкурювання [дезинфікації, дезінсекції, ратизації, сумігації, дератизації] димом

fumigate обкурювати, дезінфікувати, дератизувати димом

fumigation обкурювання, незаражування [дезінфекція, дезінфікування] димом, дезінсекція димом, винищування [дератизація димом, фумігація] шкідників

f. plume струмінь [факел] обкурювального диму

functional accumulation функційна кумуляція (поступове збільшування змін внаслідок повторного впливу хемічної речовини)

fund (i) фонд; капітал; (d) заготовляти [нагромаджувати, вкладати] гроші у фонд; вкладати капітал

fundament основа, підстава, фундамент

fundamental основний, підставовий; фундаментальний, ґрунтовний

fundamentally засадничо, підставово; фундаментально, ґрунтовно

funding заготовляння [нагромадження, вкладання] грошей у фонд

funds кошти, фонди

fungal грибовий

fungi (мн. від *fungus*) грибки, цвілі

fungicide фунгіцид

fungus грибок, цвіль

f. preparations грибні препарати (пестициди)

funicular ливнова [канатна] залізниця, фунікулер

fur (i) хутро, шерсть; накіп; (d) підшивати хутром; зчищати накіп

furan C₄H₄O фуран (легкозапальна рідина; прозора, з часом стає коричневою; вживають у виробництві [синтезуванні] складніших органічних сполук)

furnace піч; горно; регенеративна піч *див. armature burn-off f., batch f., blast f., burn-off f., car-bottom f., continuous f., cupola f., drum burn-off f., electric f., electric induction f., electric resistance f., engine parts burn-off f., elevator f., forced-convection pit f., frit f., galvanizing f., glass melting f., graphitization and carbonization f., hearth f., heat f., heat-regeneration f., heat-treating f., Mannheim f., Martens f., muffle f., open hearth f., paint burn-off f., pot/crucible f., reverberatory f., reverberatory-shaft f., rotary-hearth f., wax burn-off f., wire-reclamation f.*

f. hearth горно печі

furnish постачати; забезпечувати; обладнувати, виряджувати; у меблювати, споряджати

furniture обладнання; меблі, спорядження

furor [furore] лютя, шаленство; великий успіх, захоплення

furrier кушнір, хутряник

furrow (i) борозна; зморшка; (d) борознити; морщити

further (d) сприяти; попірати, просувати; (нк) дальший; наступний; (нс) далі, даліше; потім

furthermore крім того; в додаток

furthermost найдальший

fuse (i) запальний шнур, гніт; *ел.* запобіжник; (d) причіпляти запальний шнур; стоплювати(ся), топити(ся)

fusible топкий; стоплюваний

fusiform веретенистий, веретенний (*звужений в обох кінцях*)

fusing (i) чіпляння запального шнура [гнота]; стоплювання

fusion стоплення; стоп

future (i) майбутнє; (нк) майбутній, прийдешній, майбутність, прийдешність

future

future

gas

f. automobile gasoline consumption
споживання автомобільного газоліну у
майбутньому *див. disaggregate*

FVC *див. forced vital capacity*

G

G/C *див. gas-to-cloth ratio*

gabion габіон (*берегоукріплювальний
дротяний мішок, заповнений камінням*)

GAC *див. granular activated carbon*

gage [gauge] (*i*) міра, стандартна міра;
масштаб; калібр; мірило; (*д*) міряти;
оцінювати

g. pressure манометрична [наднормальна]
міра тиску

gain (*i*) прибуток; користь, зиск; вигреш;
збільшення; зростання; (*д*) мати прибуток;
досягати; здобувати; вигравати;
збільшувати; зростати

gainful прибутковий; корисний; заробітний

gallon галон (*міра рідини: англ. 4,54 л; амер.
3,78 л*)

gallons per capita per day [GPCD] (кількість)
галонів на людину денно

galvanic гальванічний

g. corrosion гальванічне роз'їдання
[витравлення, корозія]

galvanizing (*i*) гальванізування;
(*пк*) гальванізувальний

g. furnace гальванізаційна піч [ванна]

gamete гамета (*статева клітина тваринних і
рослинних організмів*)

gametocides гаметициди, пестициди (*що
викликають стерильність бур'янів*)

gamma гама

g. radiation гама-випромінювання, гама-
радіація (*фотонна радіація*)

g. ray гама-промінь

gammarids гамариди (*породи морських і
прісноводних ракоподібних амфіподів
уживаних у лабораторних аналізах для
визначення отруйності рідких нечистот у
річках чи морях*)

gap щілина; пролом; прогалина; пропуск;
розбіжність; розрив

garage гараж

garbage домашні [промислові] біорозкладні
залишки (*їжі, сміття*)

gas (*i*) газ, *амер.* газолін, пальне; (*д*) отруювати
газом; атакувати задушливими газами

g. absorption unit газовбиральна колона
[споруда] *див. packed-tower g. a. u., plate-
tower g. a. u.*

g. barrier (проти)газова перепона,
перегородка, бар'єр

g. burner газовий пальник

g. chromatogram газова хроматограма

g. chromatography [GC] газова
хроматографія

g. chromatography/mass spectrometry
газова хроматографія - мас-спектрометрія

g. collector газозловлювач, газозбирач

g. constant [universal gas constant] R
газова стала, універсальна газова стала

g. contacting device споруда
газоконтактного очищення

g.-cooled reactor [GCR] газоохолодний
ядерний реактор (*аргоном, гелієм*)

g. desorption газова десорбція

g. distributor газовий розподільвач

g. fuel газове паливо *див. acetylene g. f.,
blast furnace g. f., coal g. f., hydrogen g. f.,
liquified natural g. f., liquified petroleum g.
f., natural g. f., oil g. f., producer g. f., re-
formed g. f.*

g. generator газогенератор

g.-heated drier газонагрівна сушарка

g. holdup (in bubble column) газовий
затримувач (в бульбастій колоні)

g. laws газові закони

g.-lift pump газопідіймальна помпа [смок] (*у
вертикальних трубах*)

g.-liquid (partition) chromatography
газорідинна (розподільна) хроматографія

g.-oil cracking unit споруда термічного
розщеплювання [крекінгу] оливи на гази

g.-phase absorption spectrum спектр
вбирання газової фази

g. range газова кухонна плита

g. sampling забирання проб газів

g. scrubbing system газозмивальна система

g. seal газовий герметичний ущільнювач

g. space heater газовий нагрівач

g. stove газова грубка

g.-to-cloth ratio [G/C] відношення об'єму
газу [повітря] до поверхні (тканини)
фільтра

g. turbine газова турбіна

g. turbine with cogeneration газова турбіна з
(одночасним) виділенням теплоти [енергії]

G

gas

g. turbine without cogeneration газова турбіна без (одночасного) виділення теплоти [енергії]

g. venturi scrubber (вбиральний) газопромивач Вентурі

gaseous газовий

g. air contaminant забруднене газом повітря; газове забруднення повітря

g. diffusion газова дифузія [розповсюдження]

g. effluent витікання газу

g. fuel газове паливо

gasification перетворення в газ, газифікація

gasket прокладка, ущільнювач

gasohol газогол (*суміш 90% газоліну і 10% алкоголю*)

gasoline газолін, *амер.* бензин

g. average formulation C_7H_{13} звичайна формула газоліну [бензину]

g. blending unit споруда [апарат] змішування газоліну [бензину]

g. fractionation unit споруда [апарат] фракційного переганяння газоліну [бензину]

g. in-line blending змішування газоліну в трубопроводі

g. liquid production виробництво [отримання] рідкого газоліну

g. loading навантажування [заповнювання] газоліном

g. refining очищення [рафінування] газоліну

g. separation відокремлювання [збагачування] газоліну

g. storage сховище газоліну

g. vapor gathering system споруда [система] збирання газолінових випарів

gastroenteritis гастроентерит (*запальне захворювання слизової оболонки шлунково-кишкового тракту [системи] людини [тварини], спричинене бактеріями або вірусами різного виду*)

gastrointestinal tract шлунково-кишковий тракт

gate вхід; вихід; затвір; засув; пропуск; *мет.* ливник; хвіртка, ворота

g. valve запірний [засувний] клапан

gather збирати(ся); робити висновок

gauge *див. gage*

gauss **G** гавс Γc (*одиниця густоти електромагнетних силових ліній*)

Gaussian Гавсіян, Гавсовий, Гавса

generation

G. function величина [функція] Гавса

G. plume model Гавсова модель розсіювання [дисперсії] димового струменя [факела]

GC *див. gas chromatography*

GC/MS *див. gas chromatography/mass spectrometry*

GCMs *див. general circulation models*

GCR *див. gas-cooled reactor*

gear (*i*) прилад, механізм; пристрій; триб, шестерня; передача; (*d*) споряджати, устатковувати; з'єднувати трибом; пристосовувати(ся), приладжувати(ся)

g. drive трибова передача

g. pump трибчаста помпа [смок]

gel (*i*) гель, жель, драгли, драглиста речовина (*згушена [коагульована] колоїдна рідина; застосовується як адсорбент*); (*d*) згущуватися, набирати драглистості, коагулювати

g. coat гельовий шар [покриття]

g. dialysis діаліз [відокремлювання] колоїдних розчинів (*за допомогою напівпроникної перетинки [мембрани]*)

g. permeation проникність (кристалічних розчинених) гелів (крізь перетинку [мембрану])

gelatin желатин, холодець (*застигла переварена суміш білкових речовин тваринного походження*)

GEMS *див. Graphical Exposure Modeling System*

gene ген (*елементарна одиниця спадковості*)

g. mutation генетична раптова зміна

general (*i*) генерал; (*нк*) загальний, головний, генеральний

g. circulation models [GCMs] моделі загального кругообігу [циркулювання]

g. plan загальний план

g. refuse загальне сміття [покидьки]

g. ventilation загальнообмінна вентиляція (*витягання [вдування] повітря зі загального вільного простору, кімнати, будинку з метою створення нормальних побутових умов: достатньої кількості кисню, зменшення двооксиду вуглецю, усунення непримних людських запахів*)

generally загально

g. recognized as safe [GRAS] загальновизнаний безпечним

generate виробляти, створювати; спричиняти, викликати; генерувати

generation покоління, рід, потомство, генерація; утворювання (*газу, пари*)

generator

generator генератор, витворювач енергії; витворювач шкідливих нечистот

generic родовий; загальний, спільний

g. wastes небезпечні загальні промислові перевитрати (*категорія небезпечних відходів за переліком Агентства захисту довкілля*)

genetic генетичний

g. code генетичний код

g. variability генетична розмаїтість

genetics генетика

genotoxic генотоксичний (*шкідливий для клітинних генів*)

genotype генотип

gentle лагідний, добрий, м'який; пологий; вельможний

geogenic землеродний

geographical географічний

geography географія

geology геологія

geometric геометричний

g. growth геометричний ріст

g. mean середнє геометричне (значення)

g. standard deviation стандартне геометричне відхилення, середньгеометричне відхилення

geometry геометрія

geostrophic wind геострофічний вітер (*паралельний до ізобар - ліній однакового атмосферного тиску*)

geothermal геотермічний

GEP stack height *div. good engineering practice stack height*

germ бактерія, мікроб; зародок, ембріон

g. cell розмножувальна [розплідна] клітина [сперма, яйце]

germless animals [notobionts] гнотобіонти, безмікробні тварини (*отримують шляхом кесаревого розтину і утримують в стерильних камерах*)

get діставати, отримувати, набувати, заробляти; здобувати

giardia lamblia protozoa жіардія лямблія протозоа (*одноклітинний мікроорганізм, що живе у нечистотах, забрудненій воді*)

g. l. protozoa cyst циста жіардія лямблія протозоа (*в період знаходження її в оболонці*)

g. l. protozoa water contaminant жіардія лямблія протозоа - забруднювач води

glacial

giardiasis жіардіаз (*хвороба стравоходу, спричинена вірусом жіардія лямблія, що живе у забрудненій воді*)

gib скоба; закладка; підкладка, вкладень

gibbet підвішувальний стовп; стріла крана; шибениця

giddy запаморочний; нерозсудний; легковажний; шалений

gift (*i*) подарунок, дар, гостинець; обдарованість, хист, талант; (*d*) дарувати

gig цебер; лебідка, корба; гичка; спортивний весловий човен

gigantic велетенський, гігантський

gigaton [billion of tons] Gt гігатона (10^9 тон)

gigawatt GW гігават (10^9 ват)

gild 1. золотити, позолочувати, прикрашати золотом; 2. цех, гільдія

gill 1. байрак, глибокий яр; гірський потік; 2. чверть пінти ($0,14$ літра); 3. (*i*) зябра; пташиний ковт [друге підборіддя]; (*пк*) зябровий, підборідний; 4. *tex.* (*i*) ребро (радіатора); (*пк*) ребристий

g. net риболовна сіть

gills зябра; пташині ковтки

gin 1. (*i*) машина; механічний прилад; коловорот; бавовноочисна (переробна) машина; пастка, сільце; (*d*) очищати бавовну (від насіння); ловити в пастку (сільцем); 2. джин (*вид алкогольного напою*)

gin house бавовноочисний завод [споруда]

ginger імбир

gingerly (*пк*) обережний; боязкий; (*пс*) обережно; боязко

ginnyery бавовноочисний завод, бавовнопереробна фабрика

gird 1. підперізувати, оточувати; скріпляти, закріпляти; споряджати; готувати(ся) (до змагань); 2. глузувати, наслідатися

girdler балка, сволок, брус

girdle (*i*) пояс, кільце; (*d*) підперізувати, оточувати; кільцювати (плодові дерева)

girt (*мін. від gird*)

girth (*i*) пояс, обхват, попряга, обруч; (*d*) оточувати; підтягати попрягу [обруч]; вимірювати обхватом

gist суть, сенс, головне

give давати, вручати

given даний; подарований

glacial льодяний, крижаний; льодовиковий

g. ice льодовиковий лід [крига]

g. period льодовиковий період [епоха]

glaciation

glaciation замерзання; заледеніння;
льодовикові сліди [ерозія]

glacier льодовик

glance (i) побіжний погляд; блиск,
блискотіння; (d) зиркнути, кинути оком,
побіжно глянути; блискати, блискотіти

gland *див. lymph node*

glass (i) скло; склянка; скляний посуд;
(нк) скляний; (d) склити, засклити

g. blowing видування скла [скляних
виробів]

g. forming machine склоформувальна
машина

g. frit скляний порошок (для вироблення
емалі)

g. manufacture виробництво скла

g. melting furnace піч для готування
[варіння] скла

g. wool скляна вата

g. work скляний завод; скляне виробництво;
скляні вироби

glasses окуляри

glassification [vitrification] перетворювання у
скло [склисту речовину]

glaze (i) полива, глянець; (d) склити, вставляти
скло; поливити, поливати (покривати
поливою)

glazing 1. вставляння скла; поливання;
полива; 2. пошкодження листя (від
надмірного забруднення повітря нітратом
пероксиацетилу)

glimpse (i) пробіск; поява на мить; зирк,
швидкий погляд; (d) блиснути; блисконути

glob мала крапля; куляста маса

global глобальний; кулястий

g. climate глобальний клімат

g. precipitation глобальні опади

g. scale глобальний масштаб

g. warming глобальне нагрівання
[потепління]

globe (i) куля; земна куля; глобус, глоб;
(нк) кульовий

g. lift check valve кульовий вертикальний
стопорний клапан [хлипак]

g. temperature температура кулі (центру
чорної кулі, яка вбирає тепло
інфрачервоного опромінення довкілля)

g. valve кульовий клапан [хлипак]

glove рукавиця, рукавичка

g. box рукавична камера (камера для
підкострумного очищення металевих
виробів)

g. valve ручний клапан [хлипак]

glucose C₆H₁₂O₆ глюкоза, виноградний цукор

glue (i) клей; (d) клеїти, склеювати

glycerine [glycerol, glycerin] C₃H₅(OH)₃
гліцерин (прозора солодкава сирописта
рідина; вживають у виробництві
фармацевтичних, харчових, косметичних,
тумових, вибухових продуктів, а також як
емульгатор, гідравлічна рідина)

glycol [ethylene glycol] CH₂OHCH₂OH
гліколь, етиленгліколь (прозора, солодкава,
сировидна рідина; вживають у виробництві
охолоджувальних, тепlopередавальних і
протиледенінних засобів; фарбувальних,
косметичних і клейких продуктів;
розчинників; низькотемпературної вибухівки)

GMW *див. gram(me) molecular weight*

gnobionts *див. germless animals*

GNP *див. gross national product*

go (i) хід, ходіння; енергія; мода; (d) йти,
ходити; їздити; рухати(ся); відходити;
від'їжджати

goal ціль, мета; ворота (футбольні), гол

goblet cells келихуваті клітини (клітини
бронхіальної слизової оболонки [епітелію])

gonadotropic properties гонадотропна дія
отрути (властивість отрути діяти на
статеві залози й систему їх регуляції)

gone (днк. мин. часу від go)

good (i) добро; користь; (нк) добрий; гарний;
хороший; корисний; вмільий

g. engineering practice stack height [GEP
stack height] технологічна висота димаря
[комина] (розрахована на підставі
передової інженерної технології)

g. faith effort добросердечна спроба
[зусилля]

goods and services товари та послуги

govern рядити, правити, керувати; регулювати

Government (i) уряд; (нк) урядовий,
державний

governor регулятор, кероване устаткування;
губернатор (*штату, провінції*); наставник;
домашній учитель *див. speed governor*

GPCD *див. gallons per capita per day*

GPI *див. Gross Product Index*

grab sample разова проба, черпакова проба

grade (i) якість, гатунок; ступінь, ранг;
шкільний клас; градус; схил, градієнт;
(d) рангувати (розміщати за рангом);
сортувати; оцінювати (шкільні завдання);
нівелювати

grade

grade

- g. school** початкова школа
- gradient** схил; спад, зріст; укіс; градієнт, нахил *див. concentration g., pressure g., temperature g.*
- g. wind** схиловий [градієнтний] вітер (*вітер, що, за припущенням, віє паралельно до кривих атмосферних ізобар*)
- grading** оцінювання, проставляння оцінок (*шкільних завдань*); сортування, градування
- gradual** поступовий; послідовний
- gradually** поступово; послідовно
- graduand** випускник (*школи*); абітурієнт
- graduate** (*i*) випускник (*навчального закладу*), науковець (*з науковим ступенем*); (*d*) закінчувати навчальний заклад, захищати [захистити] дисертацію, закінчувати університет з науковим ступенем; калібрувати, градувати
- g. course** навчальний курс (*для аспірантів, абітурієнтів*)
- g. student** аспірант(ка), студент(ка)
- graduated** калібрований, градуований
- graduating** калібрування, градування
- graduation** закінчення навчального закладу, отримання наукового ступеня, захист дисертації
- grain** зерно, збіжжя; зернятко, крупинка; найдрібніша частка; одиниця ваги (*1 gr. = 0,0648 g.*)
- g. cleaning** очищення збіжжя
- g. elevator** зерновий елеватор (*зерносховище з пристроєм для перевантажування зерна, його механічного підіймання, сушіння, сортування та провітрювання*)
- g. fumigant** зернообкурювальна речовина [фумігант]
- g. loading** 1. (на)вантажування зерна [збіжжя]; 2. кількість [концентрація] твердих частинок (*концентрація частинок на одиницю об'єму газу чи повітря*)
- g. mill** зерновий млин
- g. silo** зерновий силос, зерносховище
- g. storage** зерносховище, зерносклад
- Gram negative [positive] stain test** негативний [позитивний] фарбувальний критерій [випробування] Грама (*випробування, де розчин кристалічного "йоду Грама", етанолу та сафраніну фарбує у червоний колір (Грама негативний) такі бактерії як ешеріхії, сальмонели та псевдомони, а в пурпурно-синій колір (Грама позитивний) - бацитили, стафілококи, та стрептококи*)
- gram(me) g** грам

grapple

- g. molecular weight [GMW]** грам-молекулярна маса, грам-молекула
- grandfather clause** *юр.* дідівська стаття (*стаття винятковості в законі, згідно з якою підприємства, що існували на час надання чинності новому закону, йому не підлягають*)
- granite** (*i*) граніт; (*пк*) гранітний
- g. cutting** різання граніту
- granitic** гранітний
- g. crust** гранітна плита (*частина земної кори, на якій знаходяться окремі континенти*)
- grant** (*i*) дар, дарунок; субсидія, дотація; дозвіл, поступка; (*d*) дарувати; субсидувати, дотувати; дозволяти, погоджуватися
- grantee** отримувач, одержувач
- grantor** даткодавець
- granular** зернистий, гранульований
- g. activated carbon [GAC]** зернисте [гранульоване] активоване вугілля, адсорбент
- g. bed filter** зернистий [гранульований] розділювальний [фільтрувальний] шар
- granulator** дробарка, гранулятор
- granule** зерна, зернятко, зерно
- grape** виноград
- grapefruit** грейпфрут, помпельмус
троновидний
- graph** діаграма, графік, креслення
- graphic** графічний, креслений, мальований, живописний, мальовничий
- g. arts** графічне [креслярське, живописне] мистецтво
- Graphical Exposure Modeling System [GEMS]**
US EPA Система графічного моделювання дії [впливу] опромінення (*комп'ютерні програми статистичного аналізу і моделювання даних про довкілля і населення для встановлення стратегії та планового вивчення викидів забрудників у повітря, поверхневу і підземну воду, ґрунт*)
- graphics** графіка, креслення, рисунок.
- graphite** (*i*) графіт; (*пк*) графітний
- g. furnace** графітна піч
- graphitization and carbonization furnace** графітизаційна і карбонізаційна [цементаційна] піч, піч для графітизації та карбонізації (*насичення вуглекислим газом*)
- grapple** (*i*) (малий) зацепний якір; схоплення, зчеплення, стиснення; (*d*) зачіпляти, счіпляти(ся)

GRAS *div. generally recognized as safe*

grass (*i*) трава; пасовище; (*д*) засівати травою

g.-snake вуж

grasshopper польовий коник

grassland степ

grate **1.** грати; камін; вогнище; колосникове решето; сито; **2.** терти (*на терці*), скребти; скреготати (*зубами*); дратувати

g. loading навантажування ґраток сміттєспалювача [крематорія]

g. sifting просіювання (через сито)

grateful вдячний

gratification задоволення; утіха, насолода; нагорода, гратифікація

gratify задовольняти; давати насолоду

grating (*i*) грати, решітка; (*нк*) ґратчастий, решітчастий

gratis безплатно, задарма

gratitude вдячність; подяка

gratuitous безплатний, дармовий; добровільний

gratuity грошова нагорода, "чайові"

gratulatory вітальний, поздоровчий

grave **1.** могила, ґріб; **2.** важливий, поважний, урочистий; темний (*колір*)

gravel (*i*) гравій; (*д*) посипати гравієм; (*нк*) гравійний

g. aggregate гравійний агрегат

gravimetric ваговий

gravitate притягати(ся), тяготіти

gravitation тяжіння, притягання, гравітація

gravitational земний, гравітаційний, притяжний, притягальний

g. acceleration земне [гравітаційне, притягальне, притяжне] пришвидшування

g. constant стала [константа] сили притягання [гравітації]

g. force сила притягання, гравітаційна сила

gravity притягання, тяжіння, маса, вага; важливість, поважність; (*нк*) притяжний, ваговий; важливий *div. specific gravity*

g. bag filler самопливний мішконоповнювач

g. decanter гравітаційний [притяжний] відстійник [фільтр]

g. flow самотечія, самотікання, самоплив

g. sedimentation притяжне [гравітаційне] осаджування [відстоювання]

g. separator відстійник, притяжний віокремлювач, гравітаційний сепаратор

g. settler відстоювач

g. settling chamber відстійна [осадна] камера

g. transport притяжне [гравітаційне] перенесення [переміщення, транспортування]

gravure гравюра

g. printing гравюрне друкування [друкарство]

gray **1.** (*нк*) сірий, сивий; (*д*) (по)сіріти, (по)сивіти; **2.** грей (*Gy* одиниця дози радіаційної енергії, абсорбованої одиницею маси тканини, Дж/кг)

g. cast iron сірий чавун

graze **1.** пасти(ся); **2.** (*i*) стирання, здряпування; (*д*) протирати, (по)дряпати, злегка торкати(ся)

grazing пасовисько; трава

g. food chain харчовий ланцюг, рослинний ланцюг живлення (*живою біомасою*)

g. lease наймання [оренда] пасовиська

grease (*i*) мастило; смалець, лій; солідол; жир; (*д*) мастити; змащувати (*жиром*)

greasy сальний, жирний; слизький; підслесливий

great великий

greatest найбільший, величний

greatly дуже; великодушно; благородно

green (*i*) зелень; (*нк*) зелений; (*д*) зеленіти

g. revolution зелена революція (*розвиток сільського господарства*)

greenhouse (*i*) теплиця; (*нк*) тепличний

g. effect тепличний ефект (*передбачуване надмірне нагрівання атмосфери, спричинене нагромадженням атмосферного двооксиду вуглецю*)

g. gases тепличні гази (*атмосферні гази або пари, які вбирають інфрачервону радіацію землі, збільшуючи тепличний ефект*)

g. interior внутрішня частина [середина] теплиці

grid сітка, решітка, координатна сітка, грати; енергосистема; (*д*) визначати координати; об'єднувати в енергосистему

g. cell сіткова [координатна] клітина [елемент]

gridded emission data сіткові дані забруднень (*зі заданими [вказаними] географічними координатами*)

grind (*i*) розмелювання, розтовчування; точіння; шліфування; одноманітна праця; (*д*) молоти, товкти; точити; шліфувати; скреготати (зубами)

grindability

grindability розмельність, подрібність; шліфовність

grinder жорна; дробарка; точило; точильний верстат, шліфувальний верстат; кофемолка; м'ясорізка, м'ясомолка *div. belt g., core g., disc g., jig g., portable g., radial g., surface g.*

grinding подрібнювання, дрібнення; тонке мливо, меливо [помел]; обточування, точіння; шліфування

g. attritor подрібнювач [млин] дрібного помелу

g. equipment помельне спорядження [устаткування]; обточувальне спорядження [устаткування]

g. hood витяжний ковпак помельного [обточувального] устаткування

g. mill млин; подрібнювач; верстат; вальцовий верстат; деревообробний завод *div. nonrotary ball or bead g. m., pebble g. m., pin g. m., planetary ball g. m., pug g. m., ring-roller g. m., roll g. m., roller g. m., rotary impact g. m., tumbling g. m., vibratory g. m.*

g. roll crusher вальцова дробарка

g. table обточувальний [шліфувальний] стіл

grit пісок; абразивний матеріал; грубий порошок; дріб

g. chamber камера для уловлювання піску [абразивного матеріалу]

g. removal уловлювання та вилучання піску [абразивного матеріалу]

g. tank резервуар для піску [абразивного матеріалу]

grizzly screen вібраційна сортувальна гратка [решітка]

grooved piping joint рівчакове з'єднання труб

gross national product [GNP] валова [брутто] продукція країни

Gross Product Index [GPI] показник [індекс] валової [брутто] продукції

gross vehicle weight [GVW] брутто-вага воза

grossly грубо, ординарно; цілком, вповні

ground 1. (дпк мин. часу від *grind*) мелений, товчений; 2. (i) ґрунт, земля, ділянка землі, майданчик; уземлення; підстава, мотив; (нк) ґрунтовий

g. zero наземна точка ядерного вибуху

g. zero treatment of plants наземне оброблення рослин пестицидами (*шляхом обпилювання, фумігації, обприскування*)

grounded collecting surface уземлена збиральна поверхня (електрода)

groundwater підземні ґрунтові води

gummy

g. flow підземне стікання води, рух підземних вод

g. flow net мережа підземних потоків води

g. plume обрис [контур] підземного стікання води

g. softening зм'якшування підземних вод

g. treatment system система оброблення підземних вод

g. velocity швидкість стікання [руху] підземних вод

groundwork основна підготовка; фундамент

group (i) група; клас; (d) групувати(ся); класифікувати

grout (i) крупи; дерть; осад, гуща, фус; цементний розчин; (d) заповняти [залити, викінчувати] цементним розчином

grove гай, лісок; штольня

grow рости, виростати, зростати, збільшуватися; культивувати; робитися, ставати

grower вирощувальник, плантатор; садовод; фермер

grown-up дорослий

growth ріст, зростання; приріст; розвиток

g. curve крива росту [приросту]

g. rate швидкість росту

GS *div. gas chromatography*

guarantee (i) (за)порука; застава; гарантія; (d) поручатися; гарантувати; заставляти

guarantor поручник, гарант

guaranty записка, гарантія

guidance провід, керівництво

guide (i) провідник, гід; путівник, довідник; (d) вести, (су)проводити; керувати, скеровувати, спрямовувати

guideline (i) вказівка, напрямна (лінія); (нк) напрямний

g. model зразкова модель (*керівництва*)

guidelines норми, нормативи

guillotine (i) гільотина; (d) гільотинувати; (нк) гільотиновий

g. damper гільотиновий регулятор [засув] тяги

guinea worm [dracontiasis] гвінейський глист (*спричинює шлункову хворобу драконтіаз*)

gully водостік, балка, байрак

g. reclamation на[ви]правлення водостоку

gum смола, живиця

g. running топлення [перетоплювання] смоли [живиці]

gummy липкий, клейкий; смоляний

gummy

- g. deposit** смоляний залишок [осад]
GVW *div. gross vehicle weight*
gypsum гіпс
g. calcining випалювання гіпсу
g. grinding розмелювання гіпсу
gyrate обертатися, рухатися по колу [спіралі]
gyratory обертальний, обертовий
g. cone crusher обертова конусна дробарка
g. crusher обертова дробарка
g. mill обертовий млин
g. screen обертова ґратка [сито]

H

- Haber process** процес Габера (*зв'язування атмосферного азоту для біотермічного перероблення гною в компостах*)
habit звичка, звичай
habitability життєздатність
habitable життєздатний
habitant мешканець
habitat помешкання, житло; житлова зона [середовище] тварин [рослин]
habitation житло, мешкання
habitual звичний; приохочений, налоговий
Hadley cell (in global air circulation) клітина Гадлея (у глобальній циркуляції повітря), кругообіг атмосферного повітря Гадлея
hair волос, волосина; волосся; шерсть, вовна
hairspray лак для волосся, оббризувальна рідина для волосся
half (*i*) половина; (*нк*) половинний, половинчастий; (*нс*) напів, наполовину; частково
h.-life T1/2 *фiз.* час [період] піврозпаду (*радіоактивного елемента, хемічної сполуки*)
h.-value layer [HVL] напівзахисний шар (*товщина захисного матеріалу, яка зменшує силу радіації наполовину*)
halfway (*нк*) що є на півдорозі; компромісний; (*нс*) на півдорозі
Hall electroconductivity detector [HECD] детектор електропровідності Гола
halocarbons галовуглецеві сполуки, хлорфлюоровуглецеві сполуки
halocline галоклін (*шар, який розділяє верхню солодку воду від спідньої солоної води у стратифікованому прибережному середовищі*)

hard

- halogen** галоген
halogenated галогенний, галоїдний
h. dibenzofurans [HDFs] галогенні дибензофурані
h. dibenzo-p-dioxins [HDDs] галогенні дибензо-п-діоксини (*канцерогени, тератогени, мутагени*)
H. Organic Compounds [HOCs] галогенні органічні сполуки
h. solvents галогенні розчинники
halomethane галометан
halon галон (*фабрична марка тетрафлюоретиленового полімеру - мономер F₂C:CF₂*)
h. recovery and recycling system система збирання й повторного використання галонів
halophytes галофіти (*рослини, що ростуть на дуже засолених ґрунтах*)
halt (*i*) зупинка, затримка; полустанок; привал; (*д*) спинятися, затримуватися; робити привал; стій!
hammer (*i*) молот, молоток; (*д*) кувати, kleпати, бити молотом; забивати
h. crusher молоткова дробарка [кришник]
h.-crusher impact breaker молоткова ударна дробарка
h. mill молотковий млин *div. pin mill*
hamster хом'як
hand (*i*) рука; робітник; (*нк*) ручний; (*д*) передавати, подавати, вручати
handbook підручник, довідник, посібник
handful жменя, пригорща
handicap (*i спорт.* перешкода; завада; (*д*) перешкоджати, заважати, уневігіднювати; *спорт.* вирівнювати сили [шанси])
handicraft ремесло
handle (*i*) держак, ручка; кермо; (*д*) брати (рукою); тримати (в руках); керувати; вести; трактувати
handling керування; трактування
handpump ручна помпа [смок]
haphazard (*i*) випадок; (*нк*) випадковий; безсистемний; (*нс*) випадково; навмання
happen бувати, ставатися, траплятися; відбуватися
harbor [harbour] (*i*) гавань, порт; притулок; (*д*) заякорити (*у гавані*); давати притулок; переховувати; приховувати почуття
hard твердий; суворий; тяжкий; сильний; старанний (*робітник*); (*нс*) міцно, сильно; тяжко; старанно

hard

h. organics *див. refractory effluents*
h. pesticides тверді пестициди (*препарати, які вбивають заразу й дуже повільно біологічно розкладаються*)
h. rubber тверда гума, твердий кавчук
h. to come by важкий до придбання [отримання]
h. water тверда вода
hardly ледве; насилу, навряд
h. anyone майже ніхто, ледве хтось
hardness твердість
hardpan твердий непроникний підземний шар [верства]
hardship труднощі; нестатки
hardware залізя; металеві вироби
h. store крамниця [сховище] металевих виробів
hardwood тверда деревина [дерево]
harm (i) шкода, збиток; кривда; зло; (d) шкодити; кривдити; злочинити
harmful шкідливий; злосливий
h. occupational factor шкідливий виробничий фактор
h. substance [noxious substances] шкідлива речовина
harmless нешкідливий; невинний
harmonic mean середнє гармонічне [значення]
harvest (i) врожай; збирання врожаю, жнива; лісозаготівля; (d) збирати врожай; жати; заготовляти деревину
harvester збиральна машина; жнець
hastelloy гастелой (*фабрична марка серії нікелевокобальтових, високотемпературних, корозійностійких матеріалів*)
hatch 1. люк (*покришка отвору в палубі корабля*); нижня частина поділених дверей [фіртки; шлюзів]; 2. (i) виводок (пташенят); гніздо пташенят; (d) висиджувати яйця; виводити пташенят, вилуплюватися (з яйця); затівати
hazard (i) небезпека, загроза; ризик; шанс
h. analysis аналіз небезпек (*оцінювання вірогідності події, здатної завдати шкоди*)
h. and operability study [HAZOP] досліджування небезпеки [ризик] і практичних [доцільних] протизаходів (*щодо провалу [неспроможності, невідлості, хиб] системи або її складових частин*)
h. at work *див. hazardous production factor*

HDPE

h. identification ототожнювання [розпізнавання, ідентифікація] безпеки [ризик]
h. of chemical небезпечність речовини (*хеміката*)
H. Ranking System [HRS] система класифікації небезпечних [загрозливих] хемічних речовин
hazardous загрозливий, небезпечний
h. air pollutant небезпечний забруднювач повітря
h. occupations factors *див. hazardous production factor*
h. production factor [hazardous occupations factors, hazard at work] небезпечний виробничий фактор
h. radioactive material небезпечний радіоактивний матеріал
h. substance небезпечна речовина [субстанція, матерія]
h. substance list [HSL] перелік небезпечних речовин
h. waste incinerator спалювач небезпечних залишків
h. waste landfill засипне захоронення [смітник] небезпечних залишків
h. waste management [HWM] керівництво [організація] збиранням і вилучанням небезпечних залишків
h. waste management facility [HWM facility] пункт [центр] устаткування для перероблення небезпечних матеріалів
h. waste processing перероблення небезпечних залишків
h. waste небезпечні залишки [нечистоти]
h. waste site площа [місце, пункт схову, захоронення] небезпечних [шкідливих] залишків
haze coefficient [coefficient of haze, COH] коефіцієнт затуманення [імлістості]
HAZOP *див. hazard and operability study*
HCB *див. hexachlorobenzene, perchlorobenzene*
HCE *див. hexachlorethane, perchloroethane*
HCFCs *див. hydrochlorofluorocarbons*
HCH *див. hexachlorocyclohexane, benzene hexachloride, lindane*
HDDs *див. halogenated dibenzo-p-dioxins*
HDDT *див. heavy duty Diesel truck*
HDFs *див. halogenated dibenzofurans*
HDGT *див. heavy duty gasoline truck*
HDPE *див. high-density polyethylene*

H

HDV

heating

HDV *div. eavy duty vehicle*

head (*i*) голова, розум; керівник; качан (*капусти*); заголовок; піна, вершки; верхів'я; джерело (*річки*); *гідр.* аеростатичний [гідростатичний] тиск [напір] (*показаний як різниця висоти стовпців рідини манометра*); (*нк*) головний, передовий; (*д*) очолювати; озоголовлювати; прямувати; починатися (*про річку*) *div. friction h., loss h., pressure h., static h., velocity h.*

headache біль голови

heading заголовок; рубрика; напис; напрям; параграф

headland мис

headline заголовок; короткий зміст новин

headquarters головна управа; штаб; центр

headspace надповерхневий простір (*простір над поверхнею рідини у замкненій посудині*)

health здоров'я

h. effects наслідок [вплив] на здоров'я

h. related criteria критерії [показники] здоров'я

healthful корисний, поживний, добрий, цілющий (*для тіла і душі*)

healthy здоровий (*не кволий*), сильний

hear чути, слухати, вислухувати

hearing threshold level рівень перевищення порогу слухової чутливості

heart (*i*) серце; мужність; дух; (*нк*) серцевий, сердечний

hearth furnace горнова піч

heat (*i*) тепло, теплова енергія; жар; спека; запал; гнів; (*д*) нагрівати(ся), розжарювати; (*нк*) тепловий *div. specific h., latent h.*

h. balance урівноваження [рівновага, баланс] теплової енергії

h. boiled oil varnish варена на оливі полива

h. capacity теплосмність

h. conduction теплопровідність

h. control регулювання тепла

h. convection теплова конвекція, конвекція тепла

h. convection film coefficient коефіцієнт тепловіддачі (*плівковий коефіцієнт [стала] конвекційної теплопередачі*)

h. energy теплова енергія

h. engine тепловий двигун

h. exchanger теплообмінник, тепловипромінювач, радіатор

h. flow теплова течія

h. furnace нагрівально-гартувальна піч

h. generation *фіз.* теплотворення

h. intensity сила [інтенсивність] теплової енергії

h. island тепловий острів, теплова копула (*напр., над містом*); капсула, тепловий намет

h. load теплове навантаження

h. loss теплова втрата

h. of combustion теплова енергія згорання

h. of condensation теплова енергія конденсації

h. of formation енергія теплоутворення

h. of fusion енергія теплоплення

h. of solution енергія теплорозчинення

h. of vaporization енергія тепловипаровування

h. rate теплова потужність (*кількість тепла виділеного чи поглинутого за одиницю часу*)

h. recovery споруда рекуперації [повторного використання] теплової енергії

h.-recovery ventilator [HRV] теплорекупераційний вентилятор, вентилятор споруди рекуперації теплової енергії (*для рекуперації тепла випущеного повітря*)

h. regeneration регенерація теплової енергії

h. regeneration furnace регенераційно нагрівальна піч

h. regenerator heater нагрівач теплогенератора

h. reservoir запас [джерело] теплової енергії

h. sink стік [відведення] теплової енергії

h. stress index [HSI] показник теплової напруги, показник перепаду температури

h. tolerance температурний допуск

h. transfer теплопередача

h. transfer agent теплоносій

h. transfer coefficient коефіцієнт теплопередачі

h. treating термічне оброблення

h. treating furnace піч для термічного оброблення

heated thermocouple anemometer вітромір [анемометр] з підігрітою термопарою [термоелементом]

heater ogrivach, піч; калорифер, нагрівач *div. bayonet tube h., direct fired h., heat regenerator h., indirect fired h.*

heating нагрівання, опалювання

h. cost кошт [ціна, вартість] опалювання

heating

- h. fuel** нагрівальне паливо
- h. gas** опалювальний газ
- h. oil** пічне [грубне] нафтове паливо
- h. season** опалювальний сезон
- h. value** тепла енергія згоряння
- heatstroke** тепловий удар
- heavy** важкий, тяжкий
- h. atom** важкий атом (має більше нейтронів, ніж звичайно)
- h. (toxic) metals** важкі (токсичні) метали (алюміній, арсен, берилій, бісмут, залізо, кадмій, кобальт, манган, ртуть, мідь, нікель, плумбій, селен, цина, стронцій, талій, титан, хром і цинк)
- h. duty** важкий режим
- h. duty Diesel truck [HDDT]** дизельна вантажівка
- h. duty gasoline truck [HDGT]** бензинова вантажівка
- h. duty vehicle [HDV]** віз [перевізний засіб] важкого режиму
- h. hydrogen** важкий водень (радіоактивний ізотоп водню - дейтерій D_2 або тритій T_2)
- h. media** важкі засоби
- h. water D_2O** важка вода
- h.-water reactor [HWR]** важководневий ядерний реактор
- HECD** див. *Hall electroconductivity detector*
- hectare** гектар
- height** висота, височина
- h. equivalent to one theoretical plate [HETP]** висота (наповненої колони), рівнозначна одній теоретичній тарілці (газовбирної [абсорбційної] вежі)
- h. equivalent to one transfer unit [HETU]** висота (наповненої колони), рівнозначна одиниці перенесення [переміщення] (газовбирності [газоабсорбції])
- h. of one transfer unit [HTU]** висота одиниці перенесення (газовбирності [газоабсорбції] газобирної вежі)
- heighten** підвищувати(ся)
- heliostat** геліостат
- helium** гелій
- helminth** паразитний черв'як (в організмі людини, тварини чи рослини)
- help** (i) допомога, поміч; (d) (до)помагати
- helpful** помічний, корисний
- hematotoxicity** мед. гематотоксичність, кровоотрутість
- heme $C_{34}H_{32}FeN_4O_4$** мед. гем (непротейдна частина гемоглобіну та міоглобіну)

hexachlorocyclohexane

- hemoglobin** мед. гемоглобін
- hemolysins** гемолізини (речовини, що спричиняють розкладання червоних тілець крові)
- hemolysis** мед. гемоліз (розкладання червоних тілець крові з виділенням гемоглобіну)
- HEPA filter** див. *high-efficiency particulate air filter*
- hepatitis** мед. гепатит (запальне захворювання печінки)
- hepatotoxin [liver damaging toxin]** мед. гепатотоксин, печінкозатруювач
- heptachlor $C_{10}H_7Cl_7$** гептахлор (інсектицид)
- heptane [dipropylmethane] $CH_3(CH_2)_5CH_3$** гептан, дипропилметан (еталон для визначення детонаційної стійкості палива)
- herbicide** травобій, гербіцид
- herbivore** травоїд
- herd** (i) стадо, череда; (d) згромаджувати(ся), ходити стадом, бути разом, збирати(ся) разом
- herding agent** згромаджувальний засіб (для збирання розлитої нафти з поверхні води)
- hereditary** спадковий
- heredity** спадковість
- herinafter** далі тут (у цьому документі, у цій книжці)
- heritable** спадковий
- herpetofauna** біол. сукупність [фавна] плазунів
- hertz Hz** герц (одиниця частоти) Гц
- heterogeneous** різнорідний, гетерогенний
- heterotroph** гетеротроф (організм, який живиться готовими органічними речовинами)
- HETP** див. *height equivalent to one theoretical plate*
- HETU** див. *height equivalent to one transfer unit*
- heuristic routing** економно (пі)дібраний маршрут (щоб збирати сміття по вулицях: мінімум поворотів вліво, сліпих вулиць і максимум поворотів вправо)
- hexachlorethane [HCE] Cl_3CCCl_3** гексахлоретан (безбарвна кристалічна речовина, отрута, застосовувана в піротехніці, димових засобах, вибухових речовинах)
- hexachlorobenzene [HCB] C_6Cl_6** гексахлорбензол (отруйний фунгіцид, що консервує деревину)
- hexachlorocyclohexane [HCH, benzene hexachloride, lindane] $C_6H_6Cl_6$** гексахлорциклогексан (білий або жовтавий

hexavalent

отруйний порошок; вживають у виробництві комаховищувачів [інсектицидів]; суміш 8-и стереоізомерів, утворених внаслідок взаємодії хлору з бензолом під дією світла)

hexavalent chrome plating tank ванна електропокривання шестивалентним хромом

hexavalent chromium шестивалентний хром (*канцероген, корозійний на клітини, який після тривалої дії спричинює виразки і дерматит*)

HFCs див. **hydrofluorocarbons**

hi-vol див. **high-volume air sampler**

hide ховати(ся), захищувати(ся), переховувати(ся)

hierarchy ієрархія

high (*i*) висока точка [рівень]; максимум; антициклон, зона високого атмосферного тиску, барометричний максимум; (*пк*) високий, піднесений; великий, сильний; (*пс*) високо

h. canopy hood піднятий шатруватий [наметуватий] ковпак [капот]

h. density висока густина [питома вага]

h.-density polyethylene [HDPE] поліетилен високої густини [питомої ваги]

h. efficiency висока дієвість [ефективність, продуктивність]

h.-efficiency centrifugal collector відцентровий збирач високої ефективності

h. efficiency cyclone collector циклонний збирач високої ефективності

h.-efficiency particulate air filter [HEPA filter] високоефективний сухий макрочастинковий повітроочисник [повітряний фільтр]

h.-frequency drier індукційна сушарка, високочастотна електроосушарка

h.-level liquid waste стічна вода [суспензія] високої радіоактивності (*понад 100 мікроюри на мілілітр продуктів ядерного ділення*)

h.-level radioactive waste залишки високої радіоактивності

h.-level waste [HLW] залишки високої радіоактивності (*залишки, які містять необроблене використане ядерне паливо або осади з його хемічного оброблення; залишки виробництва ядерної зброї*)

h. light найясніша точка; подія найбільшого значення

h. occupancy vehicle [HOV] багатопасажирський автомобіль (*на три і більше пасажирів*)

holding

h.-performance liquid chromatography [HPLC] якісний [ефективний] хроматографічний аналіз рідин

h.-pressure liquid chromatography [HPLC] хроматографічний аналіз рідин високого тиску [сильностиснених рідин]

h. pressure scrubber газопромивач високого тиску

h. pressure water spray scrubber водорозпилювальний газопромивач високого тиску

h. speed dispersion mill розсіновальний подрібнювач високої швидкості

h. temperature висока температура

h.-temperature gas reactor [HTGR] високотемпературний газовий реактор (*ядерний реактор, охолоджуваний гарячим газом*)

h. toxicity висока отруйність [токсичність]

h. vacuum глибокий вакуум

h.-vacuum drier глибоковакуумна сушарка

h. voltage висока напруга

h.-volume air sampler [hi-vol] великооб'ємний пробозабирач повітря

h. volume sampler великооб'ємний пробозабирач випускних газів [повітря]

h.-yielding varieties [HYVs] високотоврожайні види (*як пшениця, жито*)

highlight (*i*) найяскравіша точка, подія найбільшого значення; (*d*) наświetлювати, звертати увагу на щось; підкреслювати (*напр., кольоровим олівцем*)

highwall приступок, уступ (*у гірсуванні*)

highway битий шлях, магістраль

hindered settling (in sedimentation) осідання із завадою, освітлення у завислому шарі (*осіданню частинок вниз в горішній зоні очищувача стічних вод заважає руху очищеної води вгору*)

historic(al) історичний

h. owner історичний власник

history історія

HLW див. **high-level waste**

HOCs див. **Halogenated Organic Compound**

hold (*i*) затримання; вплив; влада; контроль; в'язниця; (*d*) тримати; держати; займати (*посаду*); володіти; містити

holding зберігання; володіння; тримання; орендована ділянка землі

h. medium живильне середовище (*середовище життєздатності бактерій*)

holding

h. time час зберігання

(час життєздатності бактерій: від часу забору проби до часу їх аналізу)

hole діра, дірка; отвір; яма; нора; свердловина

holism теорія взаємозв'язку (взаємовпливу живих організмів і неорганічного середовища)

holistic однотайний, взаємопов'язаний

hollow (i) порожнеча, порожнина; дупло; западина, заглибина, яма; (пк) порожній, пустий; запалий; фальшивий, облудний

holoplexia загальний параліч

holoturcia голотурія (морська безхребетна тварина, типу голошкірих, з видовженим, струнким, гнучким і м'язистим тілом; подібна до морського огірка та споріднена з морськими зірками; один з їхніх типів, трепанг - це харч у північній Австралії та Індонезії)

home (i) дім, домашнє вогнище; притулок; батьківщина; (пс) додому; в ціль, в точку

homeopathy гомеопатія (лікування мінімальними дозами ліків, які великими дозами викликали б симптоми певної хвороби)

homeostasis гомеостаз (сталість фізико-хімічних та біологічних властивостей внутрішнього середовища організму людини чи тварини у разі змінних зовнішніх умов, напр., сталість складу крові, температури тіла)

homeotherm гомеотерм (організм, який утримує постійну температуру тіла фізіологічними механізмами, напр., ссавець)

homogeneous однорідний, гомогенний

hood витяг (витяжний піддашок [ковпак, чохол, зонт]), відсмоктувач див. **bench h.**, **booth h.**, **canopy h.**, **downdraft h.**, **floor h.**, **freely suspended h.**, **push-pull h.**, **slot(s) h.**, **wide flange h.**

Hopkinson's scaling law закон подібності Гопкінсона (прогноз параметрів ударних хвиль за параметрами вибухів)

hopper засипний кіш, бункер, кузов

h. truck самоскид (вантажний автомобіль-бак з висипним кошем [кузовом])

horizon горизонт, обрій; (розумовий) кругозір

horizontal (i) горизонталь;

(пк) горизонтальний

h. dispersion coefficient коефіцієнт горизонтального розсіювання, коефіцієнт горизонтальної дисперсії

h. shaft горизонтальний вал [вісь]

horse (i) кінь; (пк) кінський, конячий

h. latitudes кінські широти (безвітряний пояс довкола земної кулі на широті біля 30 градусів)

horsepower hp, HP кінська сила, потужність у кінських силах див. **air h.**, **brake h.**, **fan h.**

hose isolating suit гумовий ізолювальний костюм

hospital (i) лікарня, шпиталь; (пк) лікарняний, шпитальний

host господар, хазяїн; безліч

hostile ворожий, неприязний

hot гарячий; гострий; високорадіоактивний

h. baghouse пилоловлювач для підвищених температур

h. end coating (glass mfg. plant) обличкування (скляних посудин) перед входом до леру (печі для відпалювання [відпускання] скла)

h. film anemometer вітромір [анемометр] з гарячою плівкою

h.-flue drier сушарка гарячим повітрям (або сумішшю повітря з продуктами згоряння)

h. process (процес) нагрівання

h. rock bed afterburner допалювач з гарячим шаром каміння

h.-side ESP гарячий (вхідний) бік електростатичного осаджувача

h. soak evaporative emissions тепловбирні випари (палива) (під час витримання палива у разі підвищеної температури у поплавковій камері карбюратора після зупинки двигуна)

h. soak period of carburator період гарячого витримання палива в карбюраторі

h. stabilized exhaust emissions усталені гарячі випускні викиди [забруднення] (коли двигун працює в умовах своєї нормальної температури)

h. wire anemometer вітромір з гарячим дротом

hotspot місце високої радіоактивності [забруднення повітря, захворювань, високої смертності]; місце перегріву

hotwell випускач конденсату (котлової пари)

hourly (пк) щогодинний, частий; (пс) щогодини, часто

household (i) домашнє господарство; сім'я, родина; (пк) домашній

HOV див. **high occupancy vehicle**

how як

h. long як довго; як задовго; якої довжини

HPLC

HPLC *div. high-performance liquid chromatography, high-pressure liquid chromatography*

HRS *div. Hazard Ranking System*

HRV *div. heat-recovery ventilator*

HSI *div. heat stress index*

HSL *div. hazardous substance list*

HTGR *div. high-temperature gas reactor*

HTU *div. height of one transfer unit*

human людський, гуманний

h. environment довкілля людини

h. equivalent dose еквівалентна людська доза

h. factor людський фактор (*комплекс психічних і фізіологічних особливостей, важливий у промисловій безпеці*)

h. waste людські залишки [відходи]

humankind людство

humic гумусний; перегнійний; чорноземний

humid вологий; вогий

humidification зволоження

h. chamber камера зволоження

humidity вологість; вогість *div. absolute h., relative h., saturation h.*

humus гумус; перегній; чорнозем

hundred сто, сотня

HVL *div. half-value layer*

HWM *div. hazardous waste management*

HWM facility *div. hazardous waste management facility*

HWR *div. heavy-water reactor*

hydrant fueling [petr. mid. distillate] кранове [гідрантне] заправлення паливом

hydraulic гідравлічний

h. classifier гідравлічний сортувальний пристрій [класифікатор]

h. conductivity гідравлічна провідність [проникність]

h. drive гідравлічна передача [тяга, рушій]

h. fracturing гідравлічне розривання [розламування]

h. gradient гідравлічний градієнт [схил]

h. head гідростатичний тиск

h. loading гідравлічне навантаження (у піщаних фільтрах для очищення стічних вод, м³ води/м² фільтра/день)

h. radius гідравлічний радіус

hydraulics гідравліка

hydric водяний; багатий на воду

hydrocarbon HC вуглеводень

hydropower

h. gathering system система збирання вуглеводнів

h. vapor emission випар вуглеводню

hydrochloric acid HCl соляна [хлоридна, хлороводнева] кислота, хлороводень

hydrochlorofluorocarbons [HCFCl_s]

гідрохлорфлюоркарбони, хлорфлюорувуглеводні

hydrodynamic гідродинамічний

h. control of groundwater contamination

plume гідродинамічний контроль конусної течії [струменя, факела] забрудненої підземної води (*витяганням свердловинами і втискуванням незабрудненої води*)

hydrodynamics гідродинаміка

hydroelectric гідроелектричний

h. plant гідроелектростанція

h. power потужність гідроелектростанції

hydrofluorocarbons [HFCs] флюоровані вуглеводні, флюорувуглеводні

hydrogen водень, гідроген

h. bonding водневий зв'язок (*напр., у воді: сполучення між атомом кисню однієї молекули і атомом водню сусідньої молекули*)

h. desulfurization unit споруда [агрегат] гідрогенізаційного знесірчування [вилучання сірки]

h. fluoride HF флюороводень

h. fuel водневе паливо

h. gas fuel водень

h. iodide HI йодид водню

h. ions йони водню

h. peroxide H₂O₂ перекис водню, пероксид водню

h. production unit апарат для отримання водню

h. sulfide H₂S сульфід водню

hydrogeologic setting гідрогеологічний стан

hydrograph гідрограф (*графік зміни витрат води за певний період часу*)

hydrologic гідрологічний

h. cycle гідрологічний цикл

hydrology гідрологія (*наука про природні води, їхні явища і процеси*)

hydrolysis гідроліз (*хімічне розкладання речовин, зумовлене додаванням води*)

hydrometer гідрометр (*прилад для вимірювання питомої ваги рідин*)

hydrophyte водна рослина

hydropower потужність водоспаду

hydroseparator

hydroseparator гідросепаратор (*апарат для збагачення корисних копалин за допомогою струменя води*)

hydrosphere гідросфера

hydrostatic гідростатичний

h. equation рівняння гідростатичного тиску

h. head [h. pressure] гідростатичний тиск (*на заданій глибині рідини, виражений в одиницях глибини*)

h. pressure *див. hydrostatic head*

h. pressure head *див. pressure head*

hydrotreating unit водопідготовна [водообробна] споруда

hydroxyl radical HO[•] гідроксильовий радикал

hydroxylapatite Ca₅OH(PO₄)₃ гідроксильовий апатит (*осаджений "трикальцій фосфат"*)

hygienic assessment токсиколого-гігієнічна оцінка (*напр., води водного об'єкта - wastewater toxicity*)

hygienic criterion for harmfulness of water

chemical factor гігієнічний критерій шкідливості хемічних факторів води (*сукупність ознак погіршеного водокористування населення*)

hygienic rating content of harmful substances in environment гігієнічне нормування вмісту шкідливих речовин у довкіллі

hygrometer вологомір, гігрометр (*прилад для визначення вологості повітря*)

hygroscopic вологовбирний, гігроскопічний

h. material вологовбирний [гігроскопічний] матеріал

Hypalon rubber [chlorosulfonated

polyethylene] гума "гіпалон" (*фабрична марка синтетичної гуми, стійкої до озону, погоди, оливи, розчинників, хемікалій й абразивних матеріалів*), хлорсульфонований поліетилен

hypersusceptible groups групи підвищеної чутливості (*у яких реєструють сильнішу реакцію на дію хемічних речовин, ніж у більшості інших індивідуумів*)

hypochlorous acid HOCl гіпохлоритна [підхлоринова] кислота (*дезінфекційний засіб для забрудненої води*)

hypolimnion гіполімніон (*шар холодної води на дні озера чи водоймища*)

hypothesis припущення, тимчасова основа, гіпотеза

hypothetic(al) умовний, гаданий, гіпотетичний

hypoxia гіпоксія (*нестача розчиненого кисню у природній воді чи тканинах*)

hypoxic гіпоксійний (*вода без достатньої кількості розчиненого кисню*)

HYVs *див. high-yielding varieties*

I

I&I *див. infiltration and inflow*

I&M program *див. Inspection and Maintenance Program*

I/O *див. indoor/outdoor concentration ratio*

IBP *див. initial boiling point*

IC engine *див. internal combustion engine*

ICAP [ICP] *див. inductively coupled argon plasma emission spectrophotometer*

ice (*i*) лід, крига; морозиво; (*д*) заморозувати, вкривати(ся) льодом; (*нк*) льодовий, льодовитий, льодовиковий

i.-albedo feedback loop цикл льодового зворотного відбиття сонячної енергії

i. bubble льодова булька, пузир

i. core мутний стрижень [осередя] в блоці льоду

i. cover льодовий покрив [полог]

i. sheet льодовий шар [верства]

i. up покриватися льодом, замерзати

ICP *див. inductively coupled argon plasma emission spectrophotometer*

ICR *див. industrial cost recovery*

ICS *див. intermittent control system*

ID *див. induced draft*

ideal (*i*) ідеал; (*нк*) ідеальний, досконалий; уявний

i. condition ідеальний стан [становище, обставина]

i. gas ідеальний газ

i. model ідеальний зразок [модель]

identical однаковий, тотожний, ідентичний

identification розпізнавання, ототожнювання, ідентифікація

identify розпізнавати, ототожнювати, ідентифікувати

idiosyncrasy *мед.* ідіосинкразія (*підвищена індивідуальна чутливість до впливу деяких хемічних речовин - бром, йоду, хрому*)

IDL *див. instrument detection limit*

idle бездіяльний; незайнятий, вільний; незавантажений; безвартісний; лінійний

IDLH *див. immediately dangerous to life and health*

igneous

igneous rock порода вулканічного походження

ignitability займистість, запальність

ignitable займистий, запальний

i. waste займисті залишки [сміття] (1. *рідини з температурою спалаху біля 60°C; 2. нерідкі речовини, займисті через тертя, вбирання [абсорбцію] вологості; 3. займисті стиснені гази або окиснювачі, визначені Міністерством транспорту США)*

ignite займатися, запалюватися

ignition займання, запалювання; спалах

i. timing регулювання часу запалювання (*палива у двигуні автомобіля*)

ignore нехтувати, не звертати уваги, ігнорувати; відхилити

ill (i) зло; шкода; нещастя; (нк) хворий; поганий; шкідливий; (пс) зле; погано; сумнівно

illness недуга, хвороба

illustrate пояснювати, ілюструвати

illustration пояснення, ілюстрація, малюнок; приклад

illuvial (i) мул, намул, осад (*мінеральні або органічні речовини, вилугувані водою з верхніх шарів ґрунту і відкладані в його нижчій частині*); (нк) намуловий, мулистий

image (i) зображення, образ, ікона; подоба; (д) зображати, змальовувати, уявляти

imaginary уявний, надуманий

i. boundary уявна границя [межа, кордон]

imagination уява; фантазія

imagine уявляти; думати; вважати

Imhoff tank відстійник [цистерна] Імгофа (*двокамерна споруда для оброблення стічних вод: горішня камера - для осаджування, а долішня - для перетравлювання мікроорганізмів*)

immediate негайний; безпосередній; моментальний

immediately негайно; безпосередньо; моментально

i. dangerous to life and health [IDLH] обов'язково безпечний для життя і здоров'я (*максимальна концентрація хемічних речовин у повітрі, яку здоровий робітник може витримати до 30 хвилин без довгочасного пошкодження здоров'я; максимальну концентрацію визначає Державний інститут професійної безпеки і здоров'я*)

impaction

immense величезний, незмірний, безконечний, грандіозний

immerse занурювати, умочати; заплутуватися, загрузати

immersible здатний занурюватися

immersion занурення

immigrate імігрувати

immigration іміграція

imminent близький; неминучий

i. threat близька [неминуча] загроза

imminently близько, неминуче

i. hazardous неминуче небезпечний

immiscible незмішуваний, незмішувальний (*нездатний змішуватися*)

immiscible liquids незмішувальні рідини

immisions [immissionen FRG] забруднювачі повітря (*хемічні речовини, шум, тепло, випромінювання*)

immobile непорушний, нерухомий

immobilization унерухомлювання; зупинка, заморожування; вилучання з обігу (*грошових куп'юр*)

immobilize унерухомлювати (*робити нерухомим*); зупиняти, заморожувати; вилучати з обігу (*грошові куп'юри*)

immune вільний від, забезпечений від; відпорний, несприйнятливий, імунний

i. system suppression припинення дії відпорної [імунної] системи

immunity відпорність; імунітет; звільнення від; привілей

immunization імунізація

immunize імунізувати

immunizing імунізування

impact (i) удар; поштовх; зіткнення, сутичка; колізія; вплив; (д) вдаряти(ся), збивати, ущільнювати (*щільно стискати*)

i. breaker ударна дробарка *див. cage-mill i. b., hammer-crusher i. b., rotor-impactor i. b.*

i. crusher ударна [давильна] дробарка

i. mill ударний подрібнювач (*загальне окреслення обладнання*)

i. of sawage waters on the recipient body of water вплив стічних вод на водний об'єкт-приймач

impaction зіткнення; удари; колізія (*струмини з лопаткою турбіни*)

i. (inertial) collector ударний (інерційний) добирач [сепаратор] (*добирач частинок зі струмини після удариання струмини з перегородкою [дефлектором]*)

impactor

impactor молоткова ударна дробарка; інерційний добирач [сепаратор]; імпактор (*забирач проб атмосферних частинок*)

impair погіршувати, зменшувати; пошкоджувати; псувати

impairment погіршення; пошкодження

impeach *юр.* звинувачувати у злочині; засуджувати; приписувати вину; ставити під сумнів

impeachment *юр.* звинувачення; притягнення до відповідальності (у суді); засудження

impedance *ел.* опір, імпеданс

impede утрудняти; заважати

impediment утруднення; завада

impel урухомлювати; спонукати, давати поштовх; силувати

impellent (*i*) рушійна сила [засіб]; (*пк*) рушійний; спонуканий

impeller обертове силове [робоче] колесо (*вітродвигуна, водяної або газової турбіни, повітряної помпи, газового компресора*); крильчасте колесо; лопать (*крильчастого колеса*); ротор

i. bag filler лопатковий мішконаповнювач (*уживаний для наповнення мішків дуже дрібними матеріалами, такими як портланд-цемент, гіпс, вапно, тальк*)

impermeability непроникність; непромокальність; герметичність

impermeable непроникний; непромокий; герметичний

impermissible недозволений, неприпустимий

impetus поштовх, імпульс; рушійна сила

impinge вдарятися; стикатися; наштовхуватися; відбиватися

impingement удар; зіткнення; наштовхування; відбивання

i. baffle ударна [відбійна] плита [перегородка, лист, щит, екран]

i. collector ударний [збивальний] збирач [уловлювач] *див. separator*

i. separator ударний збирач [відокремлювач, очищувач, сепаратор] (*пристрій для очищення повітря, в якому забруднені частинки вдаряють об плиту та прилипають до неї або зсуваються по ній вниз під час зміни напрямку струменя повітря*)

impinger пиловловлювальна пробірка (*складова частина пристрою **sampling train** для забирання проб повітря або газів з димових труб*)

impinging jet atomizer ударноструминний розбризкувач

impregnating

implement (*i*) знаряддя, інструмент; устаткування; (*д*) застосовувати; впроваджувати; забезпечувати виконання зобов'язань; обладнувати знаряддям [устаткуванням]

implementation застосовування; постачання знаряддям

implementing organization організація-виконавець (*здійснює проєктування, будівництво, введення в експлуатацію промислового підприємства*)

implicate вплутувати, втягати; бути причетним; містити, включати; мати на думці [увазі]

implication вплутування, втягування; причетність; включання; задум

implicit здогадуваний (*зрозумілий, але нечітко виражений*); заплутаний; включений

imply значити; мати значення; мати на думці [увазі]; здогадуватися, гадати, розуміти; натякати; вмщати (*думку*)

import **1.** (*i*) увіз, імпорт; (*д*) увозити, імпортувати; **2.** (*i*) важливість, вага, значення; (*д*) бути важливим; значити, означати, виражати

importance важливість, вага, значення

important важливий, вагомий, значний

impose обкладати (*податками, митом*); використовувати (*когось для своїх цілей*), обманювати; нав'язувати; впливати

imposition обкладання, обтяжування; податок; обман

impossibility неможливість; неймовірність; нестерпність

impossible неможливий; неймовірний; нестерпний

impound **1.** конфіскувати (*захоплювати і затримувати щось під охороною закону*); **2.** наповняти (*водоймище*), затоплювати, підтоплювати; нагромаджувати, акумулювати, регулювати (*стікання води*)

impoundment **1.** конфіскація, захоплення і затримання (під охороною закону); **2.** водоймище *див. open to the atmosphere i., underground i.*

impregnability неприступність; непохитність

impregnable неприступний; непохитний

impregnate просякати, проникати; насичувати; вкраплювати; запліднювати

impregnating насичений, проникальний, дифузійний, проникний

i. equipment просякальне [дифузійне] устаткування

impregnating

- i. wire** просякальний [дифузійний] дріт
(*дріт із просочувального металу для лютування*)
- impregnation** просякання, насичування, дифузія
- impregnator** просякальне устаткування [машина]
- impresion** відбиток; враження, уявлення
- impress** (*i*) відбиток; штемпель; тавро; печать; характеристика; (*d*) застосовувати [прикладати] тиснути; друкувати; штемплювати; ставити печатку; справляти враження; впливати
- i. high voltage** вживати високу напругу
- impressive** імпазантний, показний, разуючий; впливовий
- imprint** (*i*) відбиток; штамп; (*d*) друкувати; відбивати, відтискати
- imprison** ув'язнювати
- improbability** неправдоподібність, неймовірність
- improbable** неправдоподібний, неймовірний
- impromptu** (*i*) принагідний виступ, експромт; (*пк*) непередбачуваний, імпровізований
- improper** неправильний, невідповідний; недоречний; неслухний; непридатний; непристойний
- improperly** неправильно; недоречно; неслухно; непристойно
- impropriety** неправильність; недоречність; непристойність
- improve** поліпшувати(ся), покращувати(ся), удосконалювати(ся)
- improvement** поліпшення, покращення, удосконалення
- improvident** непередбачливий; непродуманий; марнотратний
- in** (*ні*) в [у], на; за, через, протягом; з [із, зі] (*матеріалу*); (*пк*) всередині, всередину
- i. a manner** до певної міри, якось
- i. accordance with** відповідно до, згідно з
- i. case of** у разі, коли, якщо
- i. effect** справді, дійсно
- i. either case** у будь-якому разі, завжди
- i. lieu of** замість
- i.-line** рядковий, однорядний, в один ряд [лінію]; автоматична лінія
- i.-line multiple chamber incinerator** однорядна багатокамерна піч для спалювання [спопеляч, спалювач] (органічних відходів)

inbreeding

- i.-process** відбувається; (знаходиться) у процесі
- i.-process tank** відбувається в баку [ванні, цистерні]
- i. respect of** порівняно з
- i. respect to** щодо, оскільки
- i. series** послідовно, упорядковано; випусками, серіями, серійно
- i. situ** [**i. place**] в первісному [оригінальному] місцезнаходженні [ситуації]
- i. situ coal gasification** підземна газифікація вугілля
- i. spite of** незважаючи на, всупереч, попри
- i.-stream** потічний, потоковий, у потоці
- i.-stream aeration** аерація [насичення повітрям] потоку води (*для підтримання прийняттого рівня розчиненого кисню*)
- i. the long run** врешті-решт, у підсумку
- i. the long term** протягом тривалого часу [періоду], у майбутньому
- i. turn** за чергою; знову; послідовно
- i. vitro (outside the whole animal)** у [на] склі (назовні живого організму) (*експерименти чи проби хемічної токсичності у скляних посудинах або назовні живого організму зі застосуванням культури клітинних тканин*)
- i. vivo** у живому організмі (*експерименти чи проби хемічної токсичності всередині живого організму з уведенням пробної речовини*)
- inaccessible** недоступний, недосяжний
- inactive** бездіяльний; інертний; пасивний, нечинний
- inadequate** невідповідний, неадекватний; недостатній
- inadmissible** недопускний
- inadvertence** неухвага, недогляд; недбалість
- inadvertent** неухважний; недбалий
- inadvertently** неухважно; нехотячи, ненавмисно
- inbreed** (*i*) інбред (*рослина або тварина, розведена спаровуванням близькоспоріднених особин*); (*d*) інбредувати (*спаровувати [схрещувати] близькоспоріднені особини*)
- inbreeding** (*i*) інбрединг, близькоспоріднене схрещування [спаровування]; (*пк*) інбредний
- i. depression** інбредна депресія [зниження життєздатності] (*спричинена близькоспорідненим схрещуванням [спаровуванням]*)

incandescence

incandescence розжарювати(ся), жевріти, світити

incandescence розжарення, жевріння, світіння

incandescent розжарений, розпечений

i. light жарівка, розжарювальна (світільна) лампа

incapability concentration Ictx небездатна концентрація (*середня інгаляційна токсична концентрація, що робить небездатним, в % уражених*)

incapacitate робити нездатним

incapacity нездатність, небездатність

incase *див. encase*

incendiary (*i*) запалювальна речовина, запалювальна бомба; палій; підбурювач; (*нк*) запалювальний, підпалювальний; запальний

incentive (*i*) спонука; стимул; (*нк*) спонукальний

incidence *фіз.* (кут) падіння, схил; обсяг події [явища]; охоплення, сфера впливу

i. rate норма [коефіцієнт] появи (*явища*)

incident (*i*) випадок; епізод; пригода, інцидент; (*нк*) випадковий; спадний (*проміння світла*)

incinerate спалювати, спопеляти

incineration спалювання, спопелення

incinerator спалювач (*органічних речовин*); сміттєспалювальна піч

i. afterburner форсункова камера допалювання вихідних газів

incipient LC₅₀ початкова смертельна концентрація (*отруйних речовин для 50 % пробної сукупності водних організмів*)

incline нахил, схил, нахилення

inclined нахилений, похилий

i. manometer похилий манометр (*манометр із похилою U-видною трубкою*)

include містити, охоплювати; включати

inclusion вміщення, включення; домішок

income вхід, початок, прихід; прибуток, дохід; заробіток

incoming (*i*) входження; вхід; (*нк*) вхідний; вступний

incomplete неповний, незакінчений

i. combustion неповне згоряння

incomparable незрівнянний

incompatible несумісний; непримиренний; суперечний, суперечливий

inconsistency непослідовність, невідповідність; несталість; суперечність

inconsistent непослідовний, невідповідний; несталий; суперечливий

indemnity

inconvenience (*i*) незручність; утруднення; турбота; (*д*) утрудняти, турбувати, завдавати незручності

inconvenient незручний; трудний

incorporate (*лк*) об'єднаний, втілений, включений; законно корпорований (*у спілку, товариство*); (*д*) об'єднувати(ся), сполучати(ся), включати, втіляти; вступати, законно корпоруватися (*у спілку, товариство*)

increase (*i*) збільшування; зростання; посилювання; (*д*) збільшувати(ся); зростати; посилювати(ся)

increment **1.** приріст; збільшення; прибуток; *мат.* нескінченно малий приріст; **2. US EPA** дозволене погіршення [деградація] якості повітря

i. consumption US EPA використання (дозволено) збільшених викидів (*забруднювальні викиди в повітря після певної дати, відраховані від допускового погіршення якості повітря - згідно з "Програмою нагляду за забрудненням повітря", частиною "Запобігання значного погіршення"*)

incremental прирісний; збільшувальний; прибутковий

incubate вирощувати (*бактерії*); сидіти на (*пташиних*) яйцях, виводити (*пташенят*)

incubation вирощування (*бактерій*), інкубація (*бактерій*), вирощувальний [інкубаційний] період; висиджування (*пташиних*) яєць

i. period інкубаційний період (*бактерій*) (*пересічний [середній] час від контакту зі заразливою хвороботворною бактерією чи яєчком кишкового паразиту до перших проявів [симптомів] хвороби*)

incur потрапляти у (*щось*), натрапляти; зазнавати; підпадати, підлягати; наражатися

i. an obligation зобов'язати(ся) (*взяти на себе обов'язок*)

i. losses втрачати, зазнавати втрат

i. responsibility бути [стати] відповідальним

indemnification відшкодування витрат, компенсація

indemnify **1.** захищати [звільняти] від вини за збитки [пошкодження]; **2.** відшкодувати [компенсувати] витрати

indemnitor забезпечувач [гарант] імунітету [амністії, звільнення від вини]

indemnity **1.** захист [звільнення] від вини за збитки [пошкодження]; гарантія [імунітет] від кари за минулі проступки, амністія; **2.** відшкодування [компенсація] витрат

independent

independent незалежний, самостійний

i. association незалежне товариство [асоціація]

i. variable незалежна змінна [величина]

i. variable effort of poisons незалежна дія отрут (*комбінований ефект двох отрут, який не відрізняється від ізольованої дії кожної отрути*)

index of potential inhalation toxicity [IPIT]

коефіцієнт можливості інгаляційного отруєння, КМІО (*відношення концентрації насиченої пари речовини в повітрі при температурі 20°C до середньосмертельної концентрації речовини для мишей - протягом 2-годинної експозиції і 2-тижневого терміну спостереження*)

indicate показувати; вказувати, (п)означати

indication вказівка; знак, ознака; симптом; індикація (*якісне й кількісне визначення хемічної речовини в довідці та живих організмах*)

indicator показчик, показник, індикатор; стрілка

i. organism показовий (мікро)організм

i. parameters [constituents] показові параметри [складові] частини (*у вимірах якості підземної води*)

indict звинувачувати; віддавати до суду

indictment звинувачувальний акт

indifference байдужість, неохота, небажання, індиферентність; безсторонність

indifferent байдужий, індиферентний; безсторонній; посередній

indigence злидні, бідність, нужденність, нужда

indigenous місцевий, тубільний

indigent нужденний, бідний

indigestible нетравний

indigestion шлункове нетравлення, погане травлення, розлад шлунка

indirect посередній, непрямий; побічний; ухильний

i. arc electric furnace електрична піч непрямої дуги

i. arc electric motor електрична піч непрямої дуги

i. arc furnace піч непрямої дуги

i. association посередній зв'язок

i. coal liquefaction посереднє [непряме] зріджування вугілля

i. drier сушарка з посереднім [непрямим] нагріванням

induced

i. fired equipment устаткування посереднього [непрямого] ogrivannya

i. fired heater нагрівач посереднього [непрямого] нагрівання

i. fluidized bed посередньо [непрямо] псевдорозріджений шар

i. source review [ISR] перегляд [оцінка] посередніх [непрямих] джерел забруднення повітря (*автостради, аеропорти, крамничні центри, комплекси комерційних будинків*)

individual (*i*) особа, індивідуум; (*пк*) особистий, індивідуальний; особливий; окремий

i. excess lifetime cancer risk (розрахункове) збільшення індивідуального (надмірного) довгочасного ризику захворювання на рак (*шкідливих наслідків на ціле життя після впливу певної кількості фізичних або хемічних чинників за певний період часу*)

i. lifetime risk (розрахункове) збільшення індивідуального довгочасного ризику (*шкідливих наслідків на ціле життя після впливу певної кількості фізичних або хемічних чинників за певний період часу*)

i. lifetime risk monitor індивідуальний пробозабірник (*прилад для вимірювання концентрацій шкідливих речовин в зоні дихання робітника*)

i. lifetime risk protective device [IPD] засіб індивідуального захисту, ЗІЗ (*респіратор, протигаз, окуляри тощо*)

indoor внутрішній, хатний (*що міститься [відбувається] всередині дому, будинку*), внутріхатний

i. air pollution забруднення повітря всередині дому [будинку]

i./outdoor concentration ratio [I/O] відношення внутрішнього [хатнього] до зовнішнього [довільного] скупчення [концентрації] забруднювачів повітря

i. shooting range стрільбище всередині будинку

induce наводити; пришвидшувати; спонукати; форсувати; переконавати; *мед.* викликати, спричиняти (*гарячку*); *фіз.* збуджувати, індукувати (*електричний струм*), зумовлювати

induced наведений; спричинений; спонуканий; пришвидшуваний; форсований; *мед.* викликати, спричиняти (*хворобу*); *фіз.* збуджений, збуджуваний, індукований, зумовлюваний (*електричний струм*)

induced

- i. draft [ID]** форсована вентиляційна тяга, штучна тяга (*рух газу, диму, повітря в димарі або трубі, зумовлений [спричинений] вентиляційним пришивидувальним пристроєм*)
- i.-draft stripper** десорбер [відпарювальний] пристрій з форсованою вентиляційною тягою
- i. radioactivity** наведена [індукована] радіоактивність
- induct** впроваджувати (*на урядову посаду*), встановлювати; представляти (*когось*); ініціювати (*когось на становище*); втягати, залучати; *фіз.* збуджувати, індукувати (*електричний струм*)
- induction** (*i*) уведення; *фіз.* зумовлення, спричинення; індукція; (*нк*) індуктивний
- i. electric furnace** електроіндуктивна піч
- i. electric motor** електроіндуктивна піч
- i. furnace** індуктивна піч
- inductively coupled argon plasma emission spectrophotometer [ICAP, ICP]** аргоноплазмовий емісійний спектрофотометр індуктивного зв'язку
- indue** *див. endue*
- industrial** промисловий
- i. boiler [i. steam generator]** промисловий паровий котел
- i. cost recovery [ICR]** окуплення [окупність] промислових коштів
- i. discharge** промислові викиди
- i. effluents** промислові стічні води
- i. facility** промислове устаткування [обладнання, підприємство]
- i. melanism** промисловий меланізм (*наявність захисного темного пігменту меланіну у зовнішніх покривах комах і павуків з промислового середовища*)
- i. smog [i. sulfurous smog]** промисловий смог, сульфітний смог
- I. Source Complex Long Term model [ISCLT]** довготермінова модель (забруднення повітря) промислового комплексу як суцільного джерела викидів (*побудована на річних пересічних даних*)
- I. Source Complex model [ISC model] US EPA** модель забруднення повітря промисловим комплексом (*як суцільного джерела викидів*)
- I. Source Complex Short Term model [ISCSST]** короткотермінова модель (забруднення повітря) промислового комплексу як суцільного джерела викидів (*побудована на добових або частіших пересічних даних*)

inference

- i. steam generator industrial** *див. i. boiler*
- i. waste** промислове сміття [відходи, брухт]
- industry** промисловість, індустрія; старанність, працьовитість
- i. category** категорія промисловості [індустрії]
- inedible** неїстівний
- inefficiency** неефективність, непродуктивність; нездатність
- inefficient** неефективний, непродуктивний; нездатний
- inert** недіяльний, інертний; млявий
- inertia** бездіяльність, нерухомість; млявість; *фіз.* інертність, інерція
- inertial** інерційний
- i. centrifugal separator** інерційний відцентровий відділювальний [сортувальний] пристрій [сепаратор, центрифуга]
- i. collector** інерційний збиральний пристрій, інерційний колектор
- i. cyclone separator** інерційний циклонний сепаратор [відділювач, центрифуга]
- i. high efficiency cyclone separator** ефективний інерційний циклонний сепаратор [відокремлювач]
- i. mechanical separator** інерційний механічний сепаратор [відокремлювач, сортувальний пристрій, центрифуга]
- i. multiple cyclone separator** інерційний мультициклонний сепаратор [відділювач]
- i. separator** інерційний сепаратор [відокремлювач, розділювач]
- inevitable** неминучий; невідворотний
- inexpensive** недорогий, дешевий
- inexpugnable** непереможний; неприступний
- infamous** знеславлений; ганебний; огидний
- infamy** неслава; ганьба; мерзота
- infancy** дитинство; початок існування; неповнолітність
- infant** (*i*) дитина; неповнолітня особа; (*нк*) дитячий; неповнолітній, інфант
- infantile** дитячий; початковий, інфальтильний
- infect** заражувати, інфікувати
- infection** зараження; інфекція
- infectious** заразний, інфекційний
- i. disease** заразна [інфекційна] хвороба
- i. waste** заразні [інфекційні] відходи [покидьки]
- infer** підсумовувати, висновувати
- inference** доведення, дедукція; висновок

infertile

infertile неродючий, неплідний

infest кишіти, нападати, турбувати [заповняти] численністю (*великою кількістю* *комах, мишей*), надокучати; спустошати, роїтися

infestation кишіння, напад, інвазія, розмноження паразитів (*напр., польових мишей*), турбування [надокучання] численністю (*великою кількістю*)

infiltrate просякати, проникати, просочуватися, інфільтрувати

infiltration просякання, проникання, просочування, інфільтрація

i. and inflow [I&I] просякання [просочування, інфільтрація] (підземних вод) і вливання [допливання, впадання] (поверхневих вод у каналізаційні труби)

infinite безконечний, безмежний; *грам.* неозначений

infinitely безконечно, безмежно; *грам.* неозначено

infinitesimal (*i*) нескінченно мала величина; (*нк*) безконечно малий

infinity безконечність, безмежність, нескінченність

infirm хворий, недужий; нестійкий

infirmary лікарня

infirmity неміч, слабкість

inflamm запалювати(ся), займатися; збуджувати(ся)

inflammable легкозапальний, займистий, вогненебезпечний; легкозбудливий

inflammation запалювання, займання

inflammatory запальний; збудливий

inflict завдавати (*удару, шкоди*), накладати (*кару*)

influence (*i*) вплив; впливова особа [фактор]; (*д*) впливати, мати вплив

i. and affect вплив і наслідок; ураження

influential впливовий

inform повідомляти, сповіщати, інформувати; доносити

information (*i*) повідомлення, інформація; вісті, розвідувальні матеріали; (*нк*) довідковий

i. standard інформаційна норма [стандарт] (*вказівки на етикетці [ярлику] посудини [контейнера] або окремі документи про шкідливий матеріал і небезпеку від нього*)

infrared інфрачервоний

i. drier радіаційна сушарка, сушарка інфрачервоним промінням

initiate

i. radiation інфрачервоне випромінювання, радіація

i. spectrophotometer [IR spectrophotometer] інфрачервоний спектрофотометр

infrastructure інфраструктура

infringe порушувати, зламати (*закон*)

infringement порушення, злам (*закону*)

infuse вливати, вмішувати; вселяти (*думку*)

infusible нетопкий, тугоплавкий; вогнетривкий

infusion вливання; домішка; навіювання (*думки*)

ingest ковтати

ingestion ковтання, проковтування

ingredient складник, складова частина

inhabit жити, мешкати; населяти

i. diameter вдихний діаметр (*діаметр частинки, прибіл. 15 мікрометрів, який може затриматися у дихальних шляхах людини*)

i. particulate [IP] вдихна часткова матерія

inhalable вдихний, вдиханий

inhalation (*i*) вдихання; інгаляція; (*нк*) вдихний, інгаляційний

i. toxicity вдихна отруйність (*токсичний ефект від вдихання*), вдихна [інгаляційна] токсичність

i. toxicology інгаляційна токсикологія (*наука про дію отрут через вдихання*)

inhale вдихати, затягатися цигарковим димом

inherent властивий; притаманний; природний; внутрішній

i. safety technology властиво безпечна технологія (*яка передбачає придушення небезпеки на ґрунті фундаментальних законів природи, без застосування спеціальних систем забезпечення*)

inhibit зупиняти, сповільняти, стримувати, гальмувати; перешкоджати

inhibitor уповільнювальна [стримувальна] речовина; інгібітор

initial (*i*) початкова буква, ініціал;

(*д*) відзначати початок; підписувати (*прелімінарний документ*) початковими буквами [ініціалами]; (*нк*) початковий, первісний

i. boiling point [IBP] точка початкового кипіння даного продукту [фракції]

initially початково, спочатку

initiate починати, ініціювати; впроваджувати, уводити (*до товариства, релігійного культу*); ознайомлювати

initiation

initiation початок, вступ; увід, ритуал, церемонія вступу (*до товариства, релігійного культу*); ознайомлення

initiator починальник, зачинатель, ініціатор; провідця; передовик

inject вкидати; впахати, втискати; вливати; впомповувати; впорскувати

injection нагнітання; впорскування; ін'єкція
i. system нагнітальна система (*чистої води під час гідродинамічного контролю забруднення підземної води*)

i. well нагнітальна криниця [труба]

injunction наказ, припис; судовий вирок (*заборона або зобов'язання виконувати щось*)

injunctive наказовий, судовоухвалений

i. relief судовоухвалене [наказове] звільнення

injure (по)шкодити, (по)ранити; образати

injurious шкідливий; образливий; наклепницький

injury пошкодження; поранення, рана; образа

ink (*i*) чорнило; (*o*) покривати [мазати] чорнилом, чорнити, зачорняти

inlet впуск, впускний отвір; увід; бухта, фіорд

innovate змінювати, робити зміни, оновлювати, уводити нове

innovation зміна, нововведення; новаторство

innovative новаторський

inoculate *мед.* щепити (*проти віспи*); прищеплювати; *с.-г.* брунькувати (*дерево*); заквашувати; *біол.* уводити бродильні мікроорганізми (*щоб розпочати процес розкладання відходів у відстійних ставках*); *мет.* модифікувати (*стоп металу*), зачинати кристали

inoculation *мед.* щеплення; *с.-г.* брунькування; заквашування; *біол.* уведення бродильних мікроорганізмів (*щоб розпочати процес розкладання відходів у відстійних ставках*); *мет.* модифікація (*стоп металів*), зачинання кристалів

inoculum *мед.* щепний препарат (*антиген*); *біол.* увідний бродильний мікроорганізм [препарат]

inorganic неорганічний

i. chemical contaminant забруднювальна неорганічна хемічна речовина

i. compound неорганічна сполука

input увід; вхід, вхідний отвір; подача; завантага; вхідна кількість, вхідні дані

i. rate швидкість [норма, коефіцієнт] уводу [подачі, завантаги]

installation

ins and outs входи й виходи, деталі, обставини справи

insect (*i*) комаха; (*пк*) комашиний

i. larvae комашині гусениці

insecticide (*i*) інсектицид; (*пк*) інсектицидний (*пестицид для знищення шкідливих комах*)

i. threshold limit value порогова величина [кількість, густина] інсектициду

insectivorous комахоїдний, комашиний

insecure непевний, ненадійний, сумнівний; небезпечний

insecurity непевність, ненадійність, сумнівність; небезпечність

inseminate запліднювати; сіяти; насаджувати

insensate бездушний, нечуттєвий; млявий, неживий; безтямний, безглуздий, безсенсовий; брутальний

insensibility бездушність, нечутливість; безтямність, нерозумність, безглуздість

insensible нечутливий, невідчутний, байдужий

insensitive невразливий, нечутливий, несприйнятливий; повільний, малоактивний, неправний, неквапливий, неповороткий, нерозторопний (*який швидко не реагує*)

insert (*i*) вкладень, вставка; втулка; (*o*) вставляти, вміщати

inset (*i*) вкладень, вклейка (*в книжці*), вставка (*в сукні*); (*o*) вкладати, вставляти

inside (*i*) середина, внутрішня частина; (*пк*) внутрішній; (*пс*) всередині

insight кмітливість; пізнання; прозорливість; інтуїція

insignificant незначний, невидатний, непоказний, невеликий; маловажний

insofar оскільки, аж так, до такої міри

insolation сонячна купіль, сонячна радіація; *мед.* сонячний удар

inspect оглядати, переглядати, приглядатися; перевіряти, інспектувати

inspection огляд, розгляд, нагляд, перевірка; інспекція, перевіряння

I. and Maintenance program [I&M

program] програма (*періодичного*) огляду [обстежування] та утримування [ремонту] (*споруди*)

install встановлювати, влаштовувати; вмонтовувати

installation устаткування, споруда; розміщення; інсталяція, монтаж

instalment

instalment черговий внесок (*грошей на виплату боргу*), черговий частковий випуск (*повіді, роману*)

instance приклад, зразок, випадок; *юр.* вимога; судове засідання [процес]

instant (*i*) мить, момент; (*нк*) пекучий, нагальний, негайний; миттєвий, моментальний, поточний

instantaneous негайний, миттєвий, моментальний

instead замість

i. of замість, натомість

institute (*i*) інститут, установа, заклад; (*д*) встановлювати, засновувати

instruct вчити, навчати; наказувати, розпоряджатися; скеровувати

instruction навчання; розпорядження; інструкція, настанова

instrument знаряддя, інструмент

i. detection limit [IDL] межа чутливості інструмента

insufficient недостатній

insulate відокремлювати; ізолювати

insulation (*i*) ізоляція, відокремлення, розділення; (*нк*) ізоляційний, розділювальний; ізолюваний, розділений *див. cryogenic i., fire resistant i.*

i. materials ізоляційні [розділювальні] матеріали

i. thermal conductivity питома теплопровідність ізоляції

insulator ізолятор

insurance страхування

insure страхувати(ся), застрахувати(ся); ручити(ся), гарантувати, запевняти

intact цілий; незайманий; непошкоджений

intake (*i*) увід, впуск; всмоктування; приймання; приймач; прибутки; (*нк*) увідний, впускний; всмоктувальний; приймальний; прибутковий; всмоктний

i. capacity of the receiving body of water *див. receiving capacity of a body of water*

i. stroke всмоктувальний крок [такт] (*пориня двигуна*)

i. valve впускний [всмоктувальний] клапан [вентиль]

intalox saddle сідлувате упакування (колони)

i. s. packing types металеве [пластмасове] сідлувате інталокс-завантаження

integral (*i*) цілість, цілісність; інтеграл; (*нк*) цілий, цілісний, повний; істотний; інтегральний

intensive

i. indicators of toxicity effects інтегральні показники інтоксикації (*термін, прийнятий в країнах СНД й Україні; показники, що характеризують зміни загального стану організму під впливом токсичної дії хемічної речовини*)

integrality цілість, цілісність, інтегральність

integrant (*i*) невід'ємна частина цілого, компонент; (*нк*) складовий

integrate (*д*) складати цілість; доповняти; інтегрувати; (*нк*) повний, цілий; складовий

integrated hygienic rating of harmful substances комплексне гігієнічне нормування вмісту шкідливих речовин (*у продуктах харчування, воді й атмосферному повітрі*)

integrated pest management [IPM] комплексне керування шкідниками (*посадання різних способів обмеження пошкодження сільськогосподарських культур шкідниками: 1. сільськогосподарські способи переривання розвитку ячок шкідників переорюванням землі;*

2. біологічні засоби керування вірусами, грибами, бактеріями; 3. уведення та поширення стерильних самців шкідників;

4. застосування штучних [хемічних] пестицидів у відповідний час;

5. застосування феромонів (органічних запаших сполук, виділюваних комахами для комунікації і сексуальної принади) і гормонів юних шкідників)

integration об'єднання, складання, доповнення, інтеграція

integrity цілість; незайманість, порядність; чесність

integument зовнішня захисна оболонка (*оболонка насіння рослин*)

intend наміряться, готуватися; призначати

intendance керування, завідування

intendant керівник, начальник, завідувач

intended наперед задуманий, навмисний, зроблений з наміром; призначений

intense сильний; напружений; інтенсивний

intensify посилювати, підсилювати(ся); інтенсифікувати(ся)

i. of heat інтенсивність тепла

i. of magnetic field напруженість магнетного поля

intensity інтенсивність, сила, енергія; яскравість; напруженість

intensive сильний, напружений; інтенсивний; зосереджений

intent

intent (i) намір; мета; (нк) намірений; прагнучий; пильний, уважний; наполегливий, завзятий; напружений

intention намір, мета, ціль

intentional навмисний, нарочитий

interact взаємодіяти

interaction взаємодія

interagency міжустановний, міжорганізаційний, міжагентурний

i. cooperation міжустановна [міжорганізаційна] співпраця

interblend змішувати(ся)

interbreed (i) схрещена порода (рослин, тварин); (d) схрещувати(ся)

intercede заступати(ся), клопотати(ся)

intercept перехоплювати; перепиняти; загороджувати (шлях)

interceptor канава, відвідна труба (стічних вод), дренажна система

intercession заступництво, клопотання; посередництво

interchange (i) обмін; чергування; (d) обмінюватися; чергуватися

intercommunication спілкування, зносини; зв'язок, комунікація

interconnection взаємозв'язок; ел. з'єднання [злучення] різних мереж; замикання кола, закльовування

intercourse зносини, стосунки; спілкування

intercrystalline міжкристальний

i. corrosion міжкристальне роз'їдання [корозія]

intercurrent проміжний (час)

interdict (i) заборона; (d) забороняти; вилучити (з товариства, церкви); позбавляти (прав, привілеїв)

interdiction заборона; вилучення (з товариства); позбавлення (прав, привілеїв)

interdisciplinary міжгалузевий, міжпредметний

interest (i) зацікавленість, інтерес; користь; процент; (d) цікавити, інтересувати

interface міжфазова поверхня (між двома взаємонерозчинними рідинами або поміж газом і рідиною)

interfere перешкоджати; втручатися

interference перешкоджання; втручання

interfuse перемішувати(ся), змішувати(ся)

interglacial міжльодовиковий

i. period міжльодовиковий період [епоха]

intergranular хем. мет. міжзернинний, міжкристальний

interpolar

i. corrosion хем. мет. міжзернинне [міжкристальне] роз'їдання [корозія]

interim (i) відрізок часу; (нк) проміжний; тимчасовий

i. regulation проміжне [тимчасове] регулювання [правило]

i. status US EPA проміжне становище (чинного устаткування) (коли воно працює зі заданими обмеженнями аж до отримання постійного дозволу на користування)

interior (i) внутрішня сторона [бік, частина]; середина; (нк) внутрішній

intermediate (нк) проміжний, перехідний; (d) опосередковувати, бути засобом

intermit призупиняти(ся) (на короткий час), переривати(ся)

intermittent переривчастий, періодичний

i. control system [ICS] US EPA система періодичного контролю (забруднення повітря) (недозволено збільшувати викиди, якщо рівень забруднення повітря нижчий від нормативного)

i. effect див. *discontinuous effect*

i. noise переривчастий шум [галас]

i. noise effect переривчаста дія отрути (зміна періодів дії отрути в одних дозах [концентраціях] з періодами дії в інших дозах або з періодами повної відсутності дії отрути)

intermix змішувати(ся), перемішувати(ся)

intermolecular міжмолекулярний

i. bond forces сили міжмолекулярного зчеплення

internal внутрішній

i. combustion engine [IC engine] двигун внутрішнього згоряння див. *emergency IC engine*

i. conversion фіз. внутрішнє перетворення (напр., передавання енергії з атомного ядра до електрона на орбіті, якого потім можна вилучити з атома)

i. energy внутрішня енергія

i. floating head exchanger кожухотрубний теплообмінник (котла) зі самовстановчою (плавальною) головкою

i. radiation внутрішнє випромінювання [радіація] (випромінювання радіоактивних речовин, абсорбованих з повітря або з їжею і розміщених у тілі організму)

i. seal внутрішнє ущільнення

interpolar міжполюсний

interpolate

interpolate вставляти (*слова, зауваги*); *мат.* інтерполювати

interpolation вставка; *мат.* інтерполяція

interpose втручатися; вставляти; вводити

interposition втручання; вставляння

interpret перекладати; тлумачити, поясняти; інтерпретувати

interpretation переклад; тлумачення, пояснення; інтерпретування, інтерпретація

i. of data інтерпретація даних (*оцінення усіх факторів, отриманих у даному дослідженні з погляду їх впливу на здоров'я*)

interspecies біол. міжвидовий, міжпородний

i. comparison міжвидове порівняння

i. extrapolation міжвидова екстраполяція (*застосування технологічних даних, отриманих від одного виду до іншого виду; напр., від лабораторних тварин до людини*)

interstate міждержавний, міжштатовий, міжобласний, міжрайонний

i. carrier мед. міждержавний (бацило)носіє

interstice проміжок; щілина

interstitial проміжний; щілинний

i. water щілинна вода (*в щілинах землі, гірських породах*)

intertidal zone припливна зона (*моря*)

interval проміжок; відстань; інтервал

intestinal мед. кишковий, внутрішній

i. tract кишковий тракт

i. worm глист

intestine (*i*) *мн мед.* кишки; (*пк*) внутрішній, домашній

into у [в] (*захороняти в землю*), на (*ділити на групи*), проти (*йти проти вітру*)

intoxicant (*i*) отруйна речовина; п'янкий напій, алкоголь; збудник (настрою); (*пк*) отруйний; п'янкий; збуджувальний

intoxicate отруювати, п'янити; збуджувати [підносити] (настрій)

intoxication отруєння, сп'яніння; збудження (настрою) (*патологічний стан, зумовлений запальною дією на організм токсичних речовин екзогенного або ендогенного походження*)

intractable негіддатний, впертий, затятий; невідчепний

intramolecular міжмолекулярний

intramuscular внутрішньом'язовий

intransigent незговірливий, незгідливий; непримиренний; безкомпромісний

intransitive неперехідний

inventor

intrastate внутрішньодержавний, внутрішньоштатовий, внутрішньообласний, внутрішньорайонний

intrinsic істотний; притаманний; властивий; внутрішній

introduce вводити, вносити; запроваджувати; знайомити, представляти, рекомендувати

introduction вступ, передмова; внесення; запровадження; знайомлення, представлення, рекомендація

introductory увідний, вступний

intromission допущення; входження

intromit допускати; вмщати

introspect займатися самоаналізом; дивитися всередину

introspection самоаналіз; самоспостереження

introversion самозосередження

introvert (*i*) самозосереджена людина; (*д*) самозосереджуватися

intrude вдиратися (*без дозволу*); втручатися; набиватися

intruder непроханий гість; набридлива людина

intrusion вдирання; втручання; *геол.* інтрузія

intrusive настирливий, набридливий; *геол.* інтрузивний

intrusiveness настирливість, набридливість

intuition інтуїція, інтуїтивне розуміння

intuitive інтуїтивний

inundate заливати, затоплювати

inundation заливання, повінь

inure призвичаювати(ся), привикати; гартувати; *юр.* передавати в ужиток; надавати чинності

invade вдиратися, втручатися; нападати

invalid 1. неважний, нечинний; незаконний; необґрунтований; 2. (*i*) хворий, каліка, інвалід; (*пк*) хворий; непрацездатний

invalidate зневажати, скасовувати

invalidation уневажнення, скасування

invalidity неважність, нечинність; непрацездатність, інвалідність

invaluable безцінний, неоціненний

invariability незмінність, незмінюваність

invariable незмінний; постійний

invasion навала; напад, інвазія

invent винаходити; вигадувати

invention винахід; вигадка

inventor винахідник; вигадник

inventory

inventory (i) перепис [опис] майна; інвентар;
(д) скласти список майна, інвентаризувати

inverse обернений; протилежний; інверсійний

i. square law закон [правило] обернених квадратів, закон Кулона

inversely обернено; навпаки

inversion (i) *mat.* оберненість, обернення; переміна знаку ("+" на "-" або навпаки); *метеорол.* інверсія, перевертання (підвищення замість зниження температури атмосферного повітря з висотою); (пк) перевернений, перевернутий, переставлений; інверсійний *див. base i., frontal i., radiation i., subsidence i., temperature i.*

i. layer *метеор.* інверсійний шар (температури атмосферного повітря)

invert (i) дно (труби, водоводу);

(д) перевертати, переставляти

inverted перевернутий

i. siphon [sag pipe] перевернутий сифон [дюкер] (водовід [труба] попід ріку чи канал)

invest вмщати, вкладати, інвестувати (капітал); надавати (повноваження)

investigate досліджувати, розвідувати, розслідувати

investigation дослідження; слідство

invincibility непереможність, нездоланність

invincible непереможний, нездоланий

inviolability недоторканість, непорушність

inviolable недоторканий, непорушний

involute непорушний; незламний

invisibility невидність

invisible невидний

invitation запрошення

invite запрошувати

invocation благання; вступна молитва; звернення; *юр.* судовий запит (документів [доказів] з іншої судової справи)

invoice накладна; фактура

invoke благати; проводити вступну молитву; звертатися (за поміччю)

involuntary hazard мимовільна небезпека (настає супроти волі людей, напр., небезпечна аварія промислового підприємства)

involve втягати; вплутувати; спричиняти; ускладнювати

iodine йод

i. latent heat скрита теплова енергія (фазового переходу) йоду

irrigation

ion (i) йон; (пк) йонний

i. exchange йонообмін

i.-exchange process процес йонообміну

i. exclusion йоновилучення

i. retardation йоносповільнення

ionic charge йонний заряд

ionization (i) йонізація; (пк) йонізаційний, йонізований

i. meter йонізаційний лічильник, йономір (для міряння інтенсивності дози бета-, гама- і рентгенівського випромінювання)

ionize йонізувати(ся)

ionizing radiation йонізаційне випромінювання (напр., рентген- і гама-проміння, альфа- і бета-частинки)

ionosphere йоносфера

IP *див. inhalable particulate*

IPD *див. individual protective devices*

IPIT *див. index of potential inhalation toxicity*

IPM *див. integrated pest management*

IR spectrophotometer *див. infrared spectrophotometer*

iron (i) залізо, залізні вироби; (пк) залізний

i. casting лиття [випливання] заліза (*увага: cast iron - чавун*)

irrefutable незаперечний

irregular нерегулярний; неправильний; нерівний; безладний

irrelevant недоречний, нестосовний

irreplaceable незамінний

irreproachable бездоганий

irresistible непереможний, непереборний, нездоланий

irresolute нерішучий, нерезолютний

irrespective безвідносний

irresponsible безвідповідальний

irretrievable невідновний; непоправний; безповоротний; невідплатний

irreversible необоротний, безповоротний, нереверсивний, незворотний

i. alteration незворотні зміни (після закінчення впливу хемічної речовини)

irrevocable незмінний; нескасовний

irrigate зрошувати, поливати, наводняти (землю); *мед.* зрошувати (водою або ліками) запалені тканини

irrigation (i) зрошування, іригація, наводнювання (землі); *мед.* зрошування (водою, ліками) запалених тканин; (д) зрошувальний, іригаційний, наводнювальний

irrigation

- i. canal** зрошувальний [наводнювальний] канал
- i. furrow** наводнювальна борозна
- i. return flow** стікання зрошувальних вод (з поля)
- i. water** зрошувальна [іригаційна] вода
- irritant** подразнювач, подразнювальна речовина (речовина, яка зумовлює запалення тканин, під час контакту з нею)
- irritate** подразнювати, дразнити, дратувати
- irritation** подразнення, роздратування
- irritants** подразнювальні речовини (які зумовлюють запалення тканин під час контакту з ними)
- ISC model** *див. Industrial Source Complex model*
- ISCLT** *див. Industrial Source Complex Long Term model*
- ISCST** *див. Industrial Source Complex Short Term model*
- isenthalpic expansion** фіз. ізоентальпічне поширення (поширення газів чи рідин за умови незмінної суми внутрішньої і зовнішньої енергії)
- isentropic expansion** фіз. ізоентропічне поширювання (поширювання газів або рідин без додавання теплової енергії і при незмінній температурі)
- isobar** метеорол. ізобара (лінія на мапі, яка сполучає пункти однакового атмосферного тиску)
- isobutane** (CH₃)₂CHCH₃ (i) ізобутан (легкозапальне паливо для двигунів); (нк) ізобутановий
- i. aerosol propellant** ізобутановий газовитискувач [газорозпилювач] аерозолів
- isocyanurate foam** ізоціануратна піна
- isokinetic sampling** ізокінетичний забір проб (за умови, що швидкість газу на вході забірної трубки й у димарі [вихідній трубі] однакова)
- isolating device for personal protection of respiratory organs** ізолювальний засіб індивідуального захисту органів дихання (за рахунок автономної системи повітропостачання)
- isolating suits** ізолювальний костюм (від шкідливого і небезпечного виробничого фактора)
- isomer** хем. ізомер
- isomerization** хем. ізомеризація

jacketed

- isopleth** ізоплета, ізолінія (лінія на мапі, яка позначає точки однакового значення змінної, напр., кола однакової концентрації забруднення повітря навколо димаря), лінія [поверхня рівня] функції концентрації
- isotherm** фіз. ізотерма (лінія на мапі, яка позначає точки однакової температури)
- isothermal** фіз. ізотермічний (зі сталюю температурою)
- i. flow** ізотермічний біг [хід, течія, рух]
- isotope** фіз. ізотоп
- isotropic** фіз. ізотропічний
- isotropy** фіз. ізотропія
- ISR** *див. indirect source review*
- issuance** випуск(ання); вихід; видавання, надавання (дозволу)
- issue** 1. (i) випуск (*грошей*), видання, число (*газети*); витікання; вихід; наслідок; (d) випускати, видавати; витікати; виходити; 2. проблема; спірне питання
- itch** (i) сверблячка; (d) свербіти
- item** предмет; пункт
- itemize** перелічувати за предметами [пунктами]
- itinerary** мандрування
- itinerant** мандрівний; об'їзний
- itinerary** (i) маршрут; шлях; путівник, довідник; подорожні записки; (нк) (по)подорожній; шляховий
- itinerate** мандрувати; об'їжджати
- itself** себе; сам, сама, само

J

- jack** важіль, домкрат; підставка, опора; козел; ел. розетка, гніздо
- j. grinder** піднімне точильне колесо
- j. hammer** бурильний молоток
- j. up** підносити [підняти] важелем [домкратом]
- jacket** (i) оболонка; лушпинка; обшиття; обличковання; захисний шланг (*електричного кабеля*); кожух (*котла*); опока (*ливарної форми*); (d) покривати; обшивати; обличковувати
- jacketed** обшитий; обличкований; покритий
- j. kettle** покритий (кожухом) котел
- j. vessel** обличкований посуд

Jackson**judicial**

Jackson turbidity unit [JTU] одиниця мутності (води) Джексона (100 одиниць - коли світло силою однієї свічки проникає у воду на глибину 2,3 см; 10 одиниць - на 21,5 см; шкала нелінійна; свічковий мутномір складається зі скляної каліброваної трубки і свічки під нею; воду доливають у трубку доки свічка не стане невидною крізь воду)

jail в'язниця, тюрма

jailer наглядач (у в'язниці), тюремник

jam 1. (i) натопт, тиск; зупинка (вуличного руху); (d) стискати; защемляти; загорджувати (прохід); перебивати, заглушати (радіопередачу); 2. конфігура, джем

jar 1. (i) різкий, неприємний звук, деренчання; (d) деренчати; неприємно звучати [вражати]; 2. глек, глечик

jaundice жовтяниця, розлиття жовчі

jaw щелепа, щока

j. crusher щелепна [щоква] дробарка

jelly желе; холодець, драглі

j.-fish медуза

jeopardize наражати на небезпеку, ризикувати

jeopardy небезпека, ризик

jerk (i) поштовх; ривок; сіпання; (d) різко штовхати; сіпати(ся); рвонутти

jerky уривчастий, рвучкий

jet 1. (i) струмінь, струмина (газу, пари, води); патрубок, жиклер; реактивний двигун; реактивний літак; (d) бити струменем; (нк) реактивний; 2. чорний мармур, агат

j. ejector струминна помпа [смок], ежектор

j. engine test facility випробувальне устаткування реактивних рушіїв [двигунів]

j. mill струминний млин

j. pump струминна помпа [смок], ежектор

j. sizer струминний розділювач [класифікатор]; струминна шліфувальна машина

jetal *мет.* воронування [забарвлювання, окиснювання] поверхні металів (через занурювання їх у згуцнені [концентровані] лужні окиснювальні розчини)

jetty мол, дамба, хвилелом; (d) обладнувати [захищати] дамбою [хвилеломом]; (нк) агатовий; смолисто-чорний

jib поперечка, укосина; стріла (крана); клівер; норовистий кінь

jibber (i) неслухняний, норовистий (кінь, чоловік); бурмотіти, мимрити

jig складальний пристрій; затискний пристрій; верстатний кондуктор; шаблон (для сверління); зворотно-поступальний рух; струшувальний пристрій (сито для відокремлювання [збагачування] мінералів, таких як вуглець, залізна руда, продуваним повітрям або водним струменем знизу)

j. grinder координатно-шліфувальний верстат

jigger пристрій, прилад, механізм; чарка

jigging коливальний, хитний; струшувальний; зворотно-поступальний

job праця, робота; виконання; виріб

jobber відрядний працівник; баришник

jobbery спекуляція; зловживання

jockey вершник; дурисвіт

jog (i) поштовх, струс; повільна хода, тряска їзда; (d) штовхати, підштовхувати; трясти; пробиратися, продиратися

join (i) з'єднання, точка з'єднання; (d) з'єднувати(ся); приєднувати(ся); вступати в

joint (i) стик, точка з'єднання; сустав, суглоб; (d) з'єднувати зчленовувати, припасовувати; членувати, розчленовувати; (нк) об'єднаний, спільний; одночасний

j. and several liability спільна й окрема відповідальність

j. effect поєднана [сумарна] дія (одночасна або послідовно комбінована дія на організм факторів різної природи: хемічних, біологічних, фізичних)

j. stock (спільний) капітал [акції] у фірмі [компанії]; капітал у спільних акціях [фондах]

jointer фугувальний верстат; монтер телефонних ліній

joist балка, брус

joule **J** Джоуль Дж (міжнародна одиниця роботи чи енергії, $\text{Ват}\cdot\text{секунда}$, 10^7ergiv)

journal журнал; щоденник; цапфа, шийка вала

journey (i) подорож, поїздка; (d) подорожувати

journeyman поденний робітник; підмайстер

JTU *див. Jackson turbidity unit*

judge (i) суддя; арбітр; знавець; (d) судити; бути арбітром; вважати; гадати

judgement вирок, присуд, постановва суду; кара; думка; розсудливість

judicial судовий, юридичний; об'єктивний; критичний; розважливий

j. review судовий перегляд; справедливий розгляд

judicious

judicious розважливий, розсудливий
jugular (i) яремна вена; (нк) шийний
jugulate задущувати; перерізати горло
juice сік
jumbo гігант, велет(ень)
jump (i) стрибок, скік, підскік; (д) стрибати, підстрибувати, скакати, підскакувати
juniper стрибун, скакун; парашутист; сполучний дріт; ручний бур; джемпер
junction з'єднання, злиття; перехрестя доріг; вузол
junction з'єднання, злука; стоп, шов; збіг (обставин), стан (справ), кон'юнктура
jungle джунгли; пуща; нетрі
junior молодший (віком, становищем, посадою), молодик; студент молодшого курсу
junk (i) брухт, мотлох, непотріб; джонка (китайський вітрильний човен); (д) викидати як непотріб
jurisdiction правна підлеглість, правно підлегла територія; юрисдикція; контроль
jurisdictional правний; юрисдикційний
j. status правне становище [стан]
juror присяжний; член лави присяжних
jury суд присяжних; журі
j. box лава присяжних
just (нк) справедливий, правильний; (нс) точно, саме, якраз, щойно, цілком
j. as як тільки; коли
j. like якість-таки
justice справедливість; правосуддя
j. of the peace суддя
justification виправд(ув)ання; мотивування; виправдні заходи
justify виправдовувати; мотивувати
jut (i) виступ; (д) виступати, випинатися
jute джут (волокно)
jutty виступ; гребля, гать, дамба
juvenile (i) юнак, підліток; (нк) юний, молодий; юнацький; малолітній; підлітковий
j. hormones юнацькі [ювенільні] гормони (виготовлені комахами органічні речовини, які проходять метаморфозу і підтримують комах у різних фазах життєвого циклу; коли гормони перестають виділятися, комаха дозріває; щоб перешкодити процесам дозрівання і розмноження шкідників, для вищивання с.-г. культур застосовують штучні версії відповідних ювенільних гормонів)

kilopascal

juxtapose зіставляти, порівнювати, розміщувати, класти поряд
juxtaposition зіставляння, розміщування поряд

K**K-value [multi-purpose dilution safety factor]**

К-величина, універсальний коефіцієнт безпеки розрідження

kaolin каолін (глина для виготовлення порцеляни)

k. grinding мелення [дроблення] каоліну

kaolinite каолініт (водний силікат алюмінію, складова частина каоліну)

keep (i) утримання, прожиття; підтримка; (д) тримати, зберігати; затримувати, дотримуватися; продовжувати (роботу); утримувати (сім'ю)

keeper доглядач, сторож

kelvin degree ⁰K градус Кельвіна (абсолютної температури) ⁰K

Kelvin scale шкала Кельвіна (абсолютної температури)

kepone C₁₀Cl₁₀O кепон, хлордекон (біологічно нерозкладний, інсектицид, фунгіцид); канцероген

kept дпк мин. часу від keep

kernel зернятко, ядро (горіха); кісточка (овоча); основний зміст, суть (справи)

kerogen кероген, нафтовий сланець

kerosene гас

kettle казан, казанок; чайник

key 1. (i) ключ; код; перемикач; клавіша; тональність; (нк) ключовий, головний, керівний; 2. риф, мілина

k. indicator ключовий показник [індикатор]

k. role ключова [головна] роль

keystone policy основна політика, стратегічний напрям [курс]

kidney (i) нирка; (нк) нирковий

kill (i) убивство; забій (худоби); здобич (на полюванні); (д) вбивати, різати (худобу)

kiln сушильна піч, випалювальна піч

k. drier тунельна сушильна піч

kilocalorie kcal кілокалорія ккал (1000 калорій)

kilogram kg кілограм кг

kilopascal кілоПаскаль кПа (1000 Па, одиниця міри тиску; 1 Па = 7,5 мм Hg)

kiloton

kiloton кілотона кт (1000 тон)
kilowatt kW кілоВат кВт (1000 ват)
k.-hour kWh кіловат-година кВт-год
kind 1. рід; сорт; 2. добрий; милий, приємний
kindle запалювати(ся), займатися
kindliness доброта; приємність
kindling розпалювання; розпалювальні тріски
kindly (пк) ласкавий, добрий; (пс) ласкаво, привітно, лагідно
kindness доброта; добрий вчинок, послуга
kinematic кінематичний
k. viscosity кінематична в'язкість
kinematics кінематика (вчення про рух)
kinetic кінетичний
k. energy кінетична енергія
kinetics кінетика, динаміка механізмів
Kirchhoff's law закон Кірхгофа (про відношення здатності поверхні тіла випромінювати й абсорбувати)
Kjeldahl nitrogen азот К'ельдаля (кількість азоту в органічних речовинах, виявленого аналітичним способом К'ельдаля)
КМІО див. *index of potential inhalation toxicity*
knockout (i) вибивання, ударне відокремлювання, уловлювач; (пк) вибивальний, відокремлювальний, уловлювальний
k. tray уловлювальна тарілка [таця, корито] (уловлювач твердих частинок, краплинок рідин й імлі, викиданих газоочисною колоною)
know знати, бути знайомим із (кимось); пізнавати; уміти
knowhow знання справи; практичний досвід; експертиза
knowledge знання, обізнання; пізнання; уміння; ученість, освіченість, ерудиція
Koschmieder's relationship рівняння Кошмідера (відстань прямої видимості в атмосфері, $L_v = 3,92/b_{ext}$, де b_{ext} - коефіцієнт поглинання світла в атмосфері, забрудненій газами чи частинками)

L

LA див. *load allocation*

label (i) етикетка, наліпка, наклейка; ярлик; прізвисько; (d) етикеткувати, наліплювати етикетку; чіпляти ярлик; прозивати, давати прізвисько

labeling наліплювання, наклеювання

l. machine етикеткувальна машина (наклеює етикетки на пляшки)

labor [labour] (i) праця, робота, труд; робітники; (d) працювати, напружуватися, докладати зусиль; (пк) робочий, робітничий

laboratory (i) лабораторія; (пк) лабораторний

l. blank лабораторний бланк, чиста проба (штучна проба, звичайно дистильована вода в хемічному аналітичному приладі, якою перевіряють чистоту й чутливість приладу до проби без аналізованих речовини)

laborer [labourer] робітник, чорнороб

labour protection охорона праці (система законодавчих, технічних, санітарно-гігієнічних заходів щодо створення умов для забезпечення здоров'я та працездатності людини у процесі праці)

lace (i) мереживо; шнурок, тасьма; (d) шнурувати, прив'язувати шнуром, стягувати; прикрашати, облямовувати; сікти (батогом)

lacerate роздирати, розривати, шматувати; калічити

lack (i) брак, не(до)стача, відсутність; (d) бракувати, потребувати

lacquer (i) лак; політура, полива; (d) лакувати, поливати, полірувати; (пк) лаковий, поливаний

lacriminator слезоточива речовина (складова частина фотохімічного туману [смогу], напр., пероксиацетилнітрат - PAN CH_3CONO_2)

lactate (i) сіль молочної кислоти; (d) виділяти молоко; годувати груддю; давати ссати (вим'я)

lactation лактація (виділення молока)

lacteal молочний

l. gland молочна залоза

lactescent молочнистий; який виділяє молочний сік

lactic молочний

lactiferous молокодаєний (який виділяє молоко або молочний сік)

lactose $C_{12}H_{22}O_{11} \cdot H_2O$ лактоза, молочний цукор

lacustrine озерний

LADD див. *lifetime average daily dose*

LAER див. *Lowest Achievable Emission Rate*

K**L**

lag

lag phase фаза [період] сповільнення [відставання] (фаза розвитку організму після інокуляції вищої середовища культивованою бактерією - пристосування до нових обставин)

lagoon лагуна

lake (i) озеро; (пк) озерний

laminar шаруватий, ламінарний

I. flow шарувата [ламінарна] течія (гладка течія з паралельними струмочками води або повітря)

land (i) земля, ґрунт; суходіл; суша; (пк) земельний, ґрунтовий; суходільний

I. application of wastewater застосування очищеної води для зрошення землі [ґрунту]

I. breeze бриз, суходільний вітерець (від суходолу в напрямі моря)

I. disposal ban заборона заховувати в землю (певних небезпечних [шкідливих, токсичних] відходів)

landfill ґрунтозасипний смітник (ділянка землі для поховання [засипання] відходів)

I. cell камера [відсік] ґрунтозасипного смітника

I. digester gas бродильний газ (метан) із ґрунтозасипного смітника

I. digester gas turbine сміттегазова турбіна

I. flare факел захоронного смітника (для спалювання газів - продуктів розпаду органічних речовин полігону для поховання твердих побутових відходів)

I. for hazardous waste ґрунтозасипний смітник небезпечних відходів

landowner землевласник

Langelier index [water stability index]

показник [індекс, коефіцієнт] Лангельс, показник стабільності води (здатність води розчиняти (додатне число) або відкладати (від'ємне число) накип на водопровідних трубах, яку обраховують на підставі вимірів рН, лужності, концентрації кальцію та сукупності розчинених твердих речовин, а також температури води)

langley ly ланглей (1 кал/см², одиниця енергії електромагнетного випромінювання, зокрема сонячної радіації, на одиницю поверхні)

lapse rate вертикальний градієнт температури (міра вертикального зростання або спадання температури над поверхнею землі)

large великий, чисельний

largely значно, головно, переважно

larva (мн *larvae*) личинка; пуголовок

latrine

larvicides ларвіциди (пестициди для знищення личинок і гусені шкідливих комах)

larynx горлянка, горло, гортань, трахея

LAS *див. linear alkyl sulfonate*

laser-Doppler anemometer лазерний вітромір Доплера

lasing шнур, шнурівка, шнурування; обшивання (мереживом); *тех.* зшивання (ременів [тканинних поясів]); *гірн.* переклад

last **1.** (i) кінець; (пк) останній; минулий; кінцевий; (д) тривати; вистачати; (пс) востаннє; **2.** копил, колодка

late (пк) пізній, запізнений; минулий, недавній, колишній; померлий, небіжчик; (пс) пізно

I. effect [delayed effect] відсунута [затримана] латентна дія отрути (ефект післялатентного періоду)

latency прихований стан, невидність, скритість

I. period (of tumor cells) період прихованого стану, інкубаційний період клітин пухлини (проміжок часу від початку дії небезпечних речовин або радіації до прояву хвороби або патологічного стану як наслідку дії)

latent прихований, латентний; скритий, невидний

I. heat прихована [латентна] теплова енергія (напр., яка вбирається при температурі випаровування [топлення] або виділяється при температурі конденсації пари [замерзання води])

I. heat of fusion прихована [латентна] теплова енергія топлення [ядерного синтезу]

I. heat of vaporization прихована [латентна] теплова енергія випаровування

I. period of radiation прихований період наслідків радіації (проміжок часу від початку дії радіації до проявів хвороби або патологічного стану як наслідку дії)

later (пк) пізніший; (пс) пізніше

lateral бічний, боковий; горизонтальний

I. expansion бічне [горизонтальне] поширення

lateritic soil латеритний ґрунт (затвердлий ґрунт, що вміщає багато оксидів заліза й алюмінію і непридатний для сільського господарства)

latitude географічна широта; свобода (дії)

latrine перевозний туалет

lattice

lattice (in crystals, molecules) (i) кристалічна гратка (зразок розміщення атомів у кристалі, молекулі); (нк) гратчастий

laud (i) хвала, похвала; (д) хвалити, похваляти

launch (i) баркас, моторний човен, катер;

(д) починати, урухомлювати, кидати

launder прати

laundry пральня; білизна до прання

lavabo умивальник

lavage мед. промивання

1. of peritonium [peritoneal dialysis]

перитонеальний діаліз, промивання черевини (штучна детоксикація організму у разі гострої інтоксикації)

lavatory умивальня; убиральня

lave купати, мити; мед. промивати

law юр. закон, право; юриспруденція

1. of conservation of energy фіз. закон збереження енергії

1. of conservation of mass фіз. закон збереження маси

lay 1. (д) класти, покладати;

2. (нк) світський, недуховний; непрофесійний

layer пласт, шар; бот. відсадок; несучка (курка)

layman мирянин; непрофесіонал

layout план, макет

LC див. *lethal concentration*

LC₅₀ див. *lethal concentration of 50 %*

LC₁₀ див. *lethal concentration, low*

LD див. *lethal dose*

LD₅₀ див. *lethal dose of 50 %*

LDA див. *light duty automobile*

LD₁₀ див. *lethal dose, low*

LDT див. *light duty truck*

LDV див. *light duty vehicle*

Le Chatelier's principle принцип Ле Шательє (про динамічну рівновагу)

leach (i) золільник; (д) золити, вилуговувати

leachate (i) фільтрат смітника (вода, просочувана з-під смітника); водний настій попелу

1. collection system система збирання фільтрату смітника (просоченої води з-під смітника)

leaching (i) просочування; промивання; вилуговування; (д) просочувальний; промивальний; вилуговувальний

1. field фільтрувальне поле (для септичного бака [резервуара])

lead

lead 1. Pb (вимовляється як "лед")

(i) плюмбій, олово; (нк) плюмбієвий,

олов'яний 2. (вимовляється як "лід")

(i) першість, перше місце, перед; ініціатива;

показник, натяк; трубопровід, водний канал;

електропровід; (д) вести, вести перед,

керувати, керувати, вплинути, примусити до

чогоось; юр. наводити (докази);

(нк) передовий, керівний

1. refining очищення [рафінування] плюмбію

1. reverberatory furnace відбивна плюмбієстопна піч

1. acid battery плюмбієвий батарейний акумулятор

1. agency передове [провідне] представництво [агенство] (великого проєкту)

1. Barton process технологічний процес Бартона (вироблення оксиду плюмбію)

1. blast furnace плюмбієва домна

1. content вміст [кількість] плюмбію

1. furnace плюмбієва піч

1. kettle плюмбієвий казанок

1. level рівень плюмбієзабруднення

1. oxide плюмбію оксид

1. oxide glaze spraying розпилювання поливи [покривання поливою] з оксиду плюмбію (напр., металевих виробів)

1. oxide grinding розтирання [мелення] оксиду плюмбію

1. oxide production виробництво оксиду плюмбію

1. poisoning отруєння плюмбієм

1. pot-type furnace горшківата піч для топлення плюмбію

1. stripping tank плюмбієзнімна ванна (для зняття плівки, покриття)

1. sweating витоплення плюмбію (з покритих чи наповнених плюмбієм залізних й алюмінієвих частин)

leaded плюмбієвий; покритий плюмбієм, плюмбійований

1. fuel плюмбійоване паливо [бензин] (з додатком тетраетиллового плюмбію Pb(C₂H₅)₄)

1. paint плюмбійоване облицювання [грунтування, покриття, фарбування] (з додатком оксидів тетраетиллового плюмбію: червоного сурику Pb₃O₄ або жовтого (глету, масикоту) монооксиду плюмбію PbO)

lead-free pipe безплюмбієва водопровідна труба

leaf

leaf (*мн leaves*) листок, *мн* листки, листя
leak (*i*) витік, теча; дірка; тріщина;
 (*д*) витікати; просочувати(ся); проникати через тріщину
leakage витікання; просочування; витрати внаслідок витікання; *ел.* розсіювання
leaking (*i*) витікання; просочування;
 (*нк*) витічний; просочний; дірявий, просочуваний
1. underground storage tank [LUST] дірява підземна зберігальна цистерна [бак]
lean **1.** (*i*) нахил, схил; (*д*) нахилити(ся), прихилити(ся), схилити(ся); **2.** худий; убогий, бідний
1. mixture бідна (робоча) суміш палива
learn вчитися, дізнаватися, довідуватися
learning вченість; навчання
1. disability неспроможність вчитися
least (*нк*) найменший; (*нс*) (як)найменше; щонайменше
1.-developed найменше розвинутий
leather (*i*) шкіра; (*нк*) шкіряний
leave (*i*) відпустка; дозвіл; (*д*) залишати; покидати
leaves (*мн від leaf*) листки, листя
left **1.** (*д, дпк мин. часу від leave*) лишати, відходити; **2.** (*i*) лівий бік [сторона]; лівиця; (*нк*) лівий; (*нс*) ліворуч; зліва
leftover залишок, решта, остаток
legacy спадщина
legal standing правова [легальна] підстава [становище, положення]
legislate видавати закони
legislation законодавство
legislative законодавчий
1. action законодавча дія [акція]
legislature законодавча влада, законодавчі установи
legume біб; рослина родини бобових
LEL *див. lower explosive limit, LFL*
Lemna gibba [duckweed] *бот.* ряска (*рослина, використовувана для визначення токсичності забруднень водної рослинності в річках чи озерах*)
lend позичати тимчасово; надавати
1. itself надаватися
1.-lease (*i*) віддавання в борг й аренду, лендліз; (*д*) віддавати в борг й аренду
lending (*i*) (ви)позичання; (*нк*) позичений, випозичуваний
1. institution позичальний заклад [установа]

leukemia

length довжина; тривалість
lengthen видовжувати; розтягати
lentic нерухомий, стоячий, тихий
1. water нерухома [стояча, тиха] вода (*у ставках, озерах, багнах, болотах*)
leprosy проказа
less (*нс*) менше; (*ні*) без; мінус
lessee орендар(ка), наймач(ка)
lessen зменшувати, применшувати
Lessing rings packing types (керамічні [пластмасові, металеві] авантажувальні) кільця Лесінга
lesson лекція, урок; нотація
LET *див. linear energy transfer*
let дозволяти; пускати; здавати в найм
let-alone policy політика невтручання
lethal смертельний
1. concentration [LC] смертельна концентрація
1. concentration of 50 % [LC₅₀, median lethal concentration] смертельна концентрація на 50 %, середньосмертельна концентрація (*викликає загибель 50% стандартної групи піддослідних тварин за визначеної експозиції та терміну подальшого спостереження*)
1. concentration, low [LC_{Lo}, minimum lethal concentration] мінімальна смертельна концентрація
1. dose [LD] смертельна доза (*кількість отрути, яка зумовлює загибель*)
1. dose of 50 percent [LD₅₀] смертельна доза п'ятдесяти відсотків (50 %) (*доза, яка зумовлює загибель 50% стандартної групи піддослідних тварин*)
1. dose, low [LD_{Lo}] низька смертельна доза, найменша смертельна доза
1. radius радіус ураження
1. synthesis детальний синтез (*утворення в процесі метаболізму високотоксичних сполук з нетоксичних або малотоксичних речовин*)
lethiferous смертоносний, смертельний; руйнівний
letter літера, буква; лист
letterpress відбиток; друк (*літерами без ілюстрацій*), преса
1. printing відбивання; друкування (*літерами без ілюстрацій*)
lettuce салат
leukemia *мед.* білокрів'я, лейкемія

level

level (i) рівень; ґрунтвага, ватерпас; горизонтальна [поземна] поверхня; штольня; (d) зрівнювати, згладжувати; (нк) рівний; горизонтальний, поземний; однаковий; урівноважений; (нс) рівно

levy (i) оподаткування; (d) оподатковувати

LFL див. **lower flammable limit**

liabilities зобов'язання; борги

liability відповідальність; тягар; борг; підлеглисть

liable зобов'язаний; відповідальний; схильний

l. for відповідальний за

l. to зобов'язаний (зробити); схильний до; підлеглий

liaison зв'язок, стосунки, взаємодія

libel (i) наклеп, обмова, (d) обмовляти, робити наклеп, дискредитувати

liberal (i) ліберал; (нк) ліберальний, вільнодумний, гуманітарний; достатній; щедрий

liberate звільняти, визволяти; виділяти (гази з хемічної сполуки)

licence [license] (i) дозвіл; право, ліцензія; патент; свідоцтво; вільність (поетична), сваволя; (d) дозволяти, давати дозвіл [ліцензію, патент, свідоцтво]

licensee [licencee] ліцензовласник, ліцензіат (особа, що має дозвіл [право, ліцензію, свідоцтво])

licenser [licencer, licensor] ліцензодавець, ліцензіяр (особа, що дає дозвіл [право])

lichen мед. лишай; бот. лишайник; обрісник

lid покривка, накривка, дашок, ковпак; віко; обмеження; мед. повіка

LIDAR див. **light detection and ranging**

lie 1. (i) брехня; (d) брехати; 2. лежати; містити(ся); знаходитися

l. down лягати

l. idle не вживати(ся), лежати без ужитку, дармувати

l. in wait чатувати, засідати

l. up лежати в ліжку (через хворобу); не діяти

Liebig's law of the minimum закон мінімуму Лібіґа (про те, що існування, кількість і розміщення населення обмежено нестачею основних потрібних організмові фізичних і хемічних речовин)

life (i) життя; (нк) життєвий

l. expectancy і[й]мовірність [прогноз]

довговічності; і[й]мовірний термін служби

l. form форма життя

light

l. long exposure довічний вплив [дія] (вплив отрути протягом усього життя; підстава вивчення віддалених наслідків дії шкідливих речовин)

l. size натуральний розмір [величина]

l.-span study [LSS] довічне вивчення поодиноких особистостей [істот, явищ] (довічне стеження і контроль за здоров'ям)

l.-threatening життєнебезпечний

lifetime (i) вік; тривалість життя, ціле життя; (нк) довічний; на ціле життя (24 год./добу протягом 70 років)

l. average daily dose [LADD] довічна середня щоденна доза

l. risk довічна небезпека [ризик]

l. risk ratio відношення [коефіцієнт] довічної небезпеки [ризик]

lift (i) підвищення; підняття; ліфт; водяний стовп; підймальна машина; (d) підвищувати, піднімати

l. station піднімна [помпувальна] станція (муниципальних стічних вод на вищій рівень для подальшого самостікання [гравітаційного стікання])

light 1. (i) світло, лампа; вогонь; (d) освітлювати; запалювати; (нк) світлий, ясний; 2. (d) зсідати (з коня), сідати (про птахів); трапити на (щось); (нк) легкий; легковагий; неповновагий; запаморочений; (нс) легко; упорожні; без навантаги

l.-and-dark bottle technique техніка ясної і темної пляшки (для визначення ступеня фотосинтезу водних екосистем; пляшки наповнюють пробами води того самого джерела [річки, озера], інкубують певний час і згодом проби аналізують на підвищення вмісту двооксиду вуглецю)

l. cell фотоелемент

l. compensation level рівень [горизонтальна поверхня, верства води] компенсації світла (перехід між евфотичною - верхньою верствою води, через яку проникає сонячне світло, і глибинними зонами води в озері; перехід знаходиться на глибині, де інтенсивність світла становить 1 % від повного)

l. detection and ranging [LIDAR] лазерний засіб виявлення та стеження (за частинками забрудників повітря, викидами промислових споруд)

l. duty легкий режим (роботи двигуна)

l. duty automobile [LDA] легковик, легковий автомобіль

l. duty truck [LDT] легкова вантажівка

light

l. duty vehicle [LDV] легковантажний віз

l. water 1. протипожежний засіб, вогнегасна речовина (*перфлюорировуглецева і поліексуетиленова сполуки розчинні у воді; разом з іншими хемічними сполуками, уживаються для гасіння газолінових чи подібних вогнів*); **2.** вода (*звичайна*), уживана для охолодження [регулювання] ядерних реакторів

l. water reactor фіз. легководний ядерний реактор

lighten 1. освітлювати; світлішати; вияснятися; **2.** полегшувати, злегшувати

lighter 1. запальничка; запалювач; запал; **2.** (*i*) ліхтер (*тип баржі*); (*o*) перевозити ліхтером; **3.** світліший, ясніший (*від light світлий, ясний*)

lightly легко; з легким серцем; безтурботно; необдуманно

lignin лігнін (*органічна, полімерна [фенолпропанова] складова частина деревних тканин вищих рослин*)

lignite [brown coal] лігніт (*рід бурого вугілля*)

like 1. (*нк*) подібний, схожий; (*нс*) подібно, і[й]мовірно; **2.** любити; мати охоту

likelihood і[й]мовірність, правдоподібність

likely (*нк*) і[й]мовірний, правдоподібний; (*нс*) і[й]мовірно, правдоподібно

Lim_{ac} *div. threshold acute effect*

Lim_{ac} *div. threshold concentration (dose) of acute effect; threshold concentration dose, onetime; threshold concentration of harmful effect*

limacides *div. molluscocides*

LIMB *div. limestone-injection multistage burner*

Lim_{ch} *div. threshold concentration (dose) of chronic effect*

Lim_{ch} *div. threshold chronic effect*

lime CaO вапно

l.-soda process виготовлення [отримання] вапна й соди (*CaO або Ca(OH)₂ і карбонату натрію Na₂CO₃ для пом'якшення твердої води*)

limestone CaCO₃ вапняк

l. flue gas desulfurization знесірчення димарних газів вапняком

l. grinding розмелювання вапняку

l.-injection multistage burner [LIMB]

багатоступінчастий пальник зі впорскуванням вапняку

l. scrubbing газопромивання вапняком

limit (*i*) межа, границя; термін; допуск; ліміт; (*o*) обмежувати; лімітувати

linear

l. of tolerance межа стерпності, допуск

limitation обмеження; обмеженість

limited water-soluble substances допускні [допускні] водорозчинні речовини (*забруднювальні хемічні речовини, максимальна розчинність яких у воді не перевищує 1 мг/л води*)

limiting обмежувальний, граничний

limiting concentrations *div. statutory levels of contaminants*

l. factor обмежувальна причина [фактор]

(*головний чинник (світло, основна поживна речовина), який обмежує безперервне розмноження або поширення певного виду рослин чи тварин*)

l. nutrients обмежувальна поживна речовина

limnetic zone лімнетична зона (*верхній шар води ставка чи озера, де живуть мікроскопічні тварини чи рослини*)

limnology лімнологія, озерознавство

Lim_{sp} *div. threshold of specific [selective] effect*

Lim_{sp} *div. threshold special effect*

lindane [benzene hexachloride, BHC] C₆H₆Cl₆ ліндан (*комерційний хлорований вуглеводний інсектицид, стійкий [біонерозкладний] у природному середовищі*)

line (*i*) лінія; риса; ряд; заняття, рід діяльності; (*o*) підшивати, обшивати, обличковувати; вирівнювати

l. source лінійне джерело (*автомобільний рух на шосе як джерело забруднення повітря*)

linear лінійний

l. accelerator фіз. лінійний пришвидшувач, акселератор

l. alkyl sulfonate [LAS] хем. лінійний алкільний сульфонат (*біохемічно розкладна поверхнево-активна речовина [складник], уживаний в очисних розчинах, напр., натрію додецилбензол сульфонат C₁₂H₂₅C₆H₄SO₃Na*)

l. dose model фіз., мед. модель лінійної залежності ризику (*наслідків впливу небезпечних речовин чи радіації*) від дози

l. energy transfer [LET] фіз. мед. лінійна передача енергії (*мірило затрати йонізаційної радіації під час проникання її крізь клітинну тканину*)

l. growth [arithmetic growth] лінійне зростання, арифметичне зростання

l. interpolation мат. лінійна інтерполяція

linearized

linearized multistage model лінійно інтерпольована багатоступеня [багатоступенева] модель (*математичний метод екстраполяції спостереженої можливості утворення пухлин у тварин від вживання великих доз до сподіваних випадків онкозахворювань людей, які вживали набагато менші дози*)

linen (*i*) білизна, полотно; (*нк*) полотняний, льняний

liner **1.** матеріал (для виготовлення) підкладки [підшивки] (*малопроникний матеріал (глина, полімерна плівка) для вистеляння ґрунтозасипного смітника*); **2.** рейсовий пароплав [літак] (*що робить регулярні рейси*), лайнер

lining підкладка, підшивка; вирівнювання, випрямлення; кріплення

link (*i*) зв'язок, з'єднання; (*д*) зв'язувати, з'єднувати

lint льняне волокно

lip губа, скіс; виступ; фланець; край; пруг; різальний край (*свербла, різця*)

lipid [lipide] ліпід (*масляниста речовина групи жирів, олій і складних ефірів, нерозчинна у воді, розчинна в органічних розчинниках*)

lippping загинання виступів [фланців, пругів]

liquate топити, розтоплювати

liquation топлення, ліквіація

liquid (*i*) рідина; (*нк*) рідинний; топкий

1. chromatography рідинна хроматографія

1. column рідинний стовп [колонка]

1. cyclone рідинний циклон

1. drop рідинна крапля

1. equilibrium рідинна рівновага

1. flow рідинна течія [потік]

1. fuel рідинне [рідке] паливо

1. glass плинне [рідке] скло

1. gradient рідинний ухил [схил]

1. injection incinerator спалювач впорскуваних рідин

1.-metal fast breeder reactor [LMFBR] швидкий реактор-розмножувач охолоджуванням розтопленими металами

1. scintillation counter лічильник (від)блисків у рідині (*для замірів радіоактивності речовин, змішаних із флюоресцентними сполуками*)

1. separation gradient градієнт відокремлювання рідин

1. state рідинний [рідкий] стан

1. storage споруда для зберігання рідин

1. waste рідинні відходи

liquified зріджений, скраплений

1. fuel зріджене [скраплене] паливо

1. natural gas [LNG] зріджений [скраплений] природний газ

1. petroleum gas [LPG] зріджений [скраплений] нафтовий газ

liquifier зріджувач, скраплювач

liquify зріджувати; скраплювати, розтоплювати

liquor рідина; розчин; лужний розчин; напій

list (*i*) список, реєстр; (*д*) вносити у список [реєстр]

listing site inspection [LSI] встановлювальний огляд [інспекція] місцезнаходження (*обсягне слідство після вступної оцінки та огляду потенційного місцезнаходження, призначеного для очищення від небезпечних речовин коштом державного фонду Superfund, спеціально призначеного на таку очистку*)

liter [litre] **1** літр л

literally буквально, дослівно

lithium Li літій

lithographic літографічний

1. printing літографічне друкування, літографія

lithosphere літосфера (*верхня тверда оболонка земної кулі*)

lithotroph літотроф (*вид бактерій, здатної метаболічно діставати корисну енергію з окиснювання неорганічних речовин (нітрат амоняку, залізо, сполуки сірки), а вуглець - з двооксиду вуглецю*)

litigant позивач (*позовна сторона в судовому процесі*)

litigate позиватися; судитися (*з кимсь*)

litigation спір, позов; судовий процес, судова справа

litigious спірний; сутяжний

litter **1.** (*i*) сміття; безлад(дя); (*д*) смітити, засмічувати; розкидати; **2.** (*i*) виводок (*поросят, котят, цуценят*); підстилка (*для худоби*); (*д*) виводити (*поросят*); **3.** мед. ноші

1. fence сміттєзагорожа (*пересувна [портативна] загорожа від вітру навколо ґрунтозасипного смітника*)

little (*i*) дещо; (*нк*) маленький, невеличкий; (*нс*) мало, небагато

1. bit of маленький кусок [шматок]

littoral (*i*) побережжя, узбережжя; (*нк*) прибережний

littoral

live

live (д) жити, існувати; мешкати; (нк) живий, діяльний, енергійний; палкий; заряджений; ел. під напругою

liver (і) печінка; (нк) печінковий

livestock худоба; живий товар

l. slaughtering різання [вбивання, забій] худоби

LLW *div. low-level waste*

LMFBR *div. liquid-metal fast breeder reactor*

LNG *div. liquefied natural gas*

load (і) вантаж, вага, тягар; навантага, навантаження (річки забруднювальними речовинами людського або природного походження); заряд; уражальний фактор; (д) вантажити; заряджати

l. allocation [LA] визначення [розподіл, призначення] (частини) навантаги [вантаж] (забруднення річки, спричиненого людською неконтрольованою діяльністю, напр., змиванням вулиць, зрошуванням городів тощо)

loading (і) вантаж, навантага; (на)вантажування; заряджання; (нк) вантажний, (на)вантажувальний; зарядний, заряджувальний

l. acute toxicity test проба гострого [токсичного] навантаження [навантаги]

l. capacity межава смність навантаження [навантаги] (найбільша кількість забруднювальних хемічних речовин у межах норм якості річкової води)

l. marine terminal причал навантажування морських суден

l. point точка [місце] навантаження [навантаги]

l. rack навантажувальна споруда [поміст, естакада]

LOAEL *div. lowest-observed-adverse-effect level*

loam родюча земля; суглинок; формувальна глина

loan (і) позика, запозичення; (д) позичати, давати позику

lobate *bot.* лопатевий (листок)

lobby (і) передпокій, приймальня, вестибюль, лобі; кулуари (парламенту); (д) проводити кулуарні конференції, лобіювати (намагатися впливати на) членів парламенту

lobbyism лобізм (система впливу на членів законодавчих органів)

lobe *біол.* лопать, пелюсток (листка); *мед.* частка (легень, мозку); *тех.* кулачок (вала), лопать (колеса турбіни)

lobster омар, рак

lobworm земляний черв'як

LOCA *div. loss-of-coolant accident*

local (і) місце; місцевий житель; приміський поїзд; (нк) місцевий, тутешній, локальний

l. effect місцевий [локальний] ефект (на місці первинного контакту хемічних речовини з організмом)

localize обмежувати; *мед.* не допускати поширення (пошесті, інфекції), локалізувати

locate визначати місце (знаходження, перебування); оселятися, оселитися

location визначення місця (знаходження, перебування); розташування, розміщення; поселення, поселення

lock (і) замок; защіпка; шлюз; стопор; (д) замикати на замок [защіпку]; шлюзувати; стопорити

l. up замикати, тримати під замком; замикати у в'язницю [божевільню]

l.-up час закриття (установи), час припинення праці; *розм.* в'язниця; особистий гараж

locomotion пересування

locomotive локомотив, паротяг

lodge (і) будинок, мисливська будка; ложа; місцева організація цехової спілки; (д) надавати притулок [приміщення]; мешкати

l. in вміщати у

lodging of crop вилягання с.-г. культур (як наслідок надмірного угноювання та вирощання)

LOEL *div. lowest-observed-effect level*

loft вежа; горище

lofting plume горищний димовий струмінь [течія] (коли комин [димова труба] вищій від рівня інверсії атмосферної температури)

lofty дуже високий; піднесений; величний

log **1.** звичайний [десятковий] логарифм;

2. запис; свідоцтво; ресстр; протокол; журнал (взяття проб, польоту, рейсу корабля [літака] тощо); **3.** колода, поліно

l. in вписати; запротоколювати

l.-mean temperature difference середня логарифмічна різниця температур

l.-normal distribution нормальний логарифмічний розподіл

l. phase експонентна фаза (період, коли ріст [розподіл] клітин бактерій найвищий)

log

logarithm [log] звичайний [десятковий] логарифм

logic логіка; логічність; логіковість

logical логічний; логіковий

logistic логістичний

1. [S-shaped, sigmoidal] growth curve логістична [S-подібна, сигмовидна] крива зростання (*чисельності організмів у середовищі*)

1. function логістична функція [рівняння]

long (*нк*) довгий; (*пс*) довго

1. ago давно

1. lasting довготривалий

1.-range далекосяжний, далекодійний, далекобійний, далекої дії; широкомасштабний

1.-range transport далекосяжне перенесення [транспортування] (*забруднень повітря вітрами на сотні кілометрів*)

1.-term довгочасний, довготерміновий; далекий, віддалений; відкладений

1.-term effect далекий [відкладений] ефект отрути (*канцерогенний, ембріотоксичний, мутагенний*)

1.-term exposure довготривалий вплив (*вплив впродовж декількох років на людину та тривалийший (за часткою життя) на тварин*)

long tube vertical evaporator вертикальний довготрубний випарювач

long-wave-length radiation довгохвилеве випромінювання [радіація]

longitude (географічна) довгота, довжина

longitudinal по(в)здвожний; *геогр.* довготний

longitudinal baffle по(в)здвожна перегородка [плита]

1. dispersion по(в)здвожне розсіювання [розкидання]

look (*i*) погляд; вигляд; зовнішність; вираз (*обличчя*); (*д*) дивитися; оглядати; виражати (*виглядом, поглядом*)

loop (*i*) петля, зашморг; кільце; ланка; (*д*) петляти; зашморгувати; кільцювати; робити петлю [зашморг]

looping (*i*) петля, зашморг; петлювання, зашморгування; кільцювання; роблення петлі [зашморгу, кільця, ланки]; (*нк*) петлястий; кільцевий, кільчастий

1. plume петлястий струмінь [факел] (*викидів забруднень повітря, води*)

loose (*пк*) вільний; розпущений; неприкріплений; ненатягнутий; пухкий (*грунт*); сипкий (*пісок*); (*пс*) вільно;

low

розпущено; неприкріплено; (*д*) звільняти; (ви)пускати (*на волю*); розв'язувати; відв'язувати

loosen розв'язувати; розпускати; ослабляти; відпускати

lose втрачати; губити; програвати

loser пошкодований; той, хто втрачає [губить, програє]

loss втрата, збиток

1. head *гідр.* втрата аеростатичного [гідростатичного] тиску (*висота стовпця рідини манометра, який показує спад аеро- чи гідростатичного тиску в трубі*)

1.-of-coolant accident [LOCA] аварія внаслідок втрати охолоджувальної рідини (ядерного реактора)

1. prevention запобігання втрат, промислова безпека (*запобігання чи зменшення наслідків надзвичайних ситуацій [аварій] на промислових підприємствах*)

lost втрачений; загиблий; загублений; програний

lot **1.** жереб(ок), доля; земельна ділянка;
2. багато, безліч, сила

lotic протічний, пливний, пробіжний

1. water протічна вода, водяна течія

loud гучний, голосний, галасливий

loudness гучність, галасливість

lounge (*i*) глибоке крісло; кімната відпочинку; марнування часу; (*д*) відпочивати; сидючи розкинутися; тинятися; байдкувати

louver *див. louvre, louvre collector*

louvre [louver] віконниця, штора; дощинка у віконниці

1. collector [louver] шторний пороховідкремлювач

low (*пк*) низький; невеликий; слабкий; тихий (голос); (*пс*) низько; слабо; тихо

1. alloy steel *мет.* низьколегована сталь [криця]

1.-energy (*пк*) низька [низькопотенційна] енергія

1.-energy compound (речовинна) суміш низької [низькопотенційної] енергії

1. excess air *хем.* малий надлишок повітря (*під час згорання палива*)

1.-flow augmentation поповнення [збільшення] слабого потоку [течії] (*з резервуара, щоб утримувати відповідний рівень розчиненого кисню у річковій воді*)

1.-level waste [LLW] відходи низького рівня радіоактивності (*до 10 нКи*)

- l. melting alloy** *мет.* стоп низької температури топлення
- l.-melting alloys sweating** випаровування [випотівання] лігатур низької температури топлення
- l.-noise emission** видавання [емісія] низького звуку
- l. NO_x burner** пальник [газовий ріжок] низьких оксидів азоту (*NO_x*)
- l. temperature construction material** *фіз.* конструкційний низькотемпературний матеріал
- l. temperature sweating** *мет.* випаровування [випотівання] при низьких температурах
- lower** (*д*) знижувати; спускати; понижувати; (*нк*) нижчий; нижній
- l. detectible limit** нижня виявна межа
- l. explosive limit [LEL]** *хем.* нижня вибухова межа
- l. flammable limit [LFL, LEL]** *хем.* нижня запальна [вибухова] межа
- l. limit** нижня межа, *мат.* нижня границя
- lowest** найнижчий
- L. Achievable Emission Rate [LAER]** найнижча інтенсивність [коефіцієнт] викидів
- l.-observed-adverse-effect level [LOAEL]** найнижча спостерігана ефективна шкідлива доза (*найменша доза хемічного [фізичного] забруднення, при якій спостерігається шкідливий наслідок*)
- l.-observed-effect level [LOEL]** найнижча спостерігана ефективна доза (*найменша доза хемічного [фізичного] забруднення, при якій спостерігається наслідок*)
- LPG** *див. liquefied petroleum gas*
- LSI** *див. listing site inspection*
- LSS** *див. life-span study*
- LTF** *див. Local Transportation Fund*
- lube oil [lubricating oil]** змащувальна олива [мастило]
- lubricant** змащувальна олива [мастило]
- lubricate** змащувати [мастити, змазувати] мастилом, олити
- lubricating oil** *див. lube oil*
- lubrication** змащування мастилом, оливолення
- lucent** осяйний; яскравий; прозорий
- lucerne** *бот.* люцерна
- lucid** ясний; прозорий; світлий; зрозумілий
- luck** щастя; доля; випадок; фортуна
- lucrative** прибутковий, дохідний
- luggage** (*і*) багаж; (*нк*) багажний
- lumber** (*і*) лісоматеріали; гуркіт, грюкання; мотлох; (*д*) гуркотіти, грюкати; рухатися незграбно; звалювати безладно
- lumberjack** лісоруб
- lumberyard** лісовий склад
- lumen** світло; просвіт; люмен (*одиниця виміру світлового потоку*)
- luminary** світило; джерело світла; світоч
- luminous** блискучий; світлий; висвітлювальний
- lump** брила, грудка; *мед.* пухлина, гуля; незграбна людина
- lumper** грудкозбивальна машина; (*портовий*) вантажник
- lunar** місячний; смертельно блідий
- lung** (*і*) легеня; (*нк*) легеневий
- lure** (*і*) принада; спокуса; (*д*) принаджувати; спокушати
- Lurgi process** процес Лургі (*перетворювання вугілля на метан змішуванням вугілля, кисню та водної пари під високим тиском*)
- lush** буйний (*рослинистість*); соковитий
- LUST** *див. leaking underground storage tank*
- lute** **1.** люття; **2.** (*і*) мастило; (*д*) замашувати
- luxury** розкіш; розкошування; предмети розкоші
- LWR** *див. light-water reactor*
- lye** луг; зоління; лудіння
- lymph** (*і*) *мед.* лімфа (*рідина*); (*нк*) лімфатичний
- l. node [gland]** *мед.* лімфатична залоза
- lymphatic** лімфатичний
- lymphoma** лімфома, лімфосаркома (*злаякісна пухлина лімфатичних вузлів*)
- lymphosarcoma** *мед.* лімфосаркома (*злаякісна пухлина лімфатичних вузлів*)
- lysimeter** лізиметр (*прилад для вимірювання просочування та випаровування води крізь ґрунт і визначення розчинених складників, взятих у дренажі*)

M

M85 [fuel mixture: 85 % methanol, 15 % gasoline] паливна суміш з 85 % метанолу та 15 % газоліну

MAC *див. maximum allowable concentration*

Mach

Mach number число Маха (відношення швидкості тіла до швидкості звуку в довільній атмосфері)

machine (i) машина; механізм; прилад; (д) обробляти; (нк) машинний; механічний

macroconsumer макроспоживач (організм, який живиться лише іншими живими організмами або речовинами рослинного та/чи тваринного походження)

macronutrients макропоживні речовини (хемічні поживні речовини потрібні організмові у відносно великих кількостях, напр., азот, калій, фосфор, кальцій, сірка, магній для рослин)

macrophag(e) макрофаги (клітини тканин тваринного організму, здатні захоплювати і перетравлювати бактерії, рештки загублених клітин та інші сторонні або токсичні частинки)

macroscale макрошкала, велика шкала

macroscopic макроскопічний, видний неозброєним оком

Mad Hatter's disease хвороба Мад Гаттера, меркуріалізм (неврологічна хвороба внаслідок хронічної дії [експозиції] неорганічних сполук ртуті [меркурію])

made зроблений, виготовлений

magistrate магістрат; міська управа; державний урядовець; суддя; війт

magma геол. маґма

magnesite $MgCO_3$ магнезит (природний)

magnesium Mg магnezій, магній

m. chlorate $Mg(ClO_3)_2 \cdot 6H_2O$ маґнію хлорат (знелистник, легкозапальна речовина)

m. chloride $MgCl_2 \cdot 6H_2O$ маґнію хлорид (отруйний, вживаний як дезинфекційний, вогнегасний, вогневідпорний засіб, як каталізатор у текстильній, паперовій промисловості)

m. oxide MgO маґнію оксид (отруйний як дим, вживають у виробництві фармацевтичних, косметичних, паперових, керамічних товарів, як вогнетривкий матеріал у металургії)

m. sulfate $MgSO_4 \cdot 7H_2O$ маґнію сульфат, гірка [англійська] сіль (вживають для вироблення вогнетривких матеріалів, уношення ґрунту, як проносне в медицині)

magnet магнет

magnetic магнетний, притягальний

m. field intensity напруженість [інтенсивність] магнетного поля

m. separator магнетний відділювач [сепаратор]

m. susceptibility магнетна сприйнятливість [вразливість]

magnetohydrodynamic generator магнетогідродинамічний генератор

magnify збільшувати; перебільшувати

magnitude величина; розмір; важливість

main (i) головна лінія (мережі водопроводів, шляхів, електрики), магістраль; сила; (нк) головний; основний

maintain підтримувати; утримувати; твердити; обстоювати (думку)

maintenance підтримування; утримування; ремонтування

major (i) повнолітній; військ. майор; (нк) більший; важливіший; старший

m. accident велика [значна] аварія (напр., на промисловому підприємстві, під час якої гине понад 10 робітників)

m. chemical hazard основна хемічна небезпечність (хемічна небезпечність, здатна призвести до значної [великої] аварії)

m. contributor важливіший помічник [жертводавець, вкладник, журналіст]

m. hazard основна небезпека (здатна призвести до значної [великої] аварії)

make (i) виріб, виробництво; тип; марка; (д) робити; виробляти; заробляти; ставати (кимсь, чимсь); примушувати (виконати дію)

m.-up 1. (i) склад; будова; натура; формування; грим; (нк) складовий; **2.** поповнення (води конденсатора електростанції), поновлення, підживлення; додавання; (нк) поповнювальний, поновлювальний, підживлювальний; живильний; свіжий; доданий

m.-up air свіже (кондиційоване) повітря

m.-up water поповнювальна [живильна] вода (парового котла)

malady хвороба; недуга

malaria пропасниця, малярія

malathion $(CH_3O)_2P(S)SCH(COOC_2H_5)CH_2COOC_2H_5$ малатіон (біорозкладний інсектицид, лагідніший і менш отруйний для ссавців, ніж DDT чи діельдрин)

male (i) чоловік, чоловік; самець; (нк) чоловічий

malfunction див. **misfunction**

malignant зловий, злісний; мед. злоякісний

M

malignant

- m. melanoma** мед. злоякісна пухлина, меланома
- m. neoplasm** мед. злоякісний новотвір
- malleable** ковкий; податливий
- m. iron** ковке залізо
- malodor** неприємний запах
- mammal** ссавець
- mammalian selectivity ratio [MSR]** коефіцієнт селективності [вибірковості] ссавців (оцінка отруйності комаховищувачів [інсектицидів], відношення величини оральної дози, мг/кг ваги тіла, здатної вбивати 50 % досліджуваних щурів, до величини місцевої дози, потрібної для знищення 50 % домашніх мух)
- man-made** штучний (створений людськими руками)
- m.- m. mineral fibers [MMMFs]** штучні мінеральні волокна
- manage** керувати
- management** діловодство; керівництво; адміністрація; менеджмент
- mandate** (i) мандат; уповноваження; наказ, розпорядження; наказ запроваджувати; юр. доручення, повноваження; (d) призначати; адмініструвати під мандатом
- mandated** підмандатний
- manganese** манган
- mangrove swamp** мангрова [тропічна] трясовина [болото]
- manifest** (i) відозва, звернення, декларація, маніфест; (d) зочевиднювати, виявляти; маніфестувати; (пк) декларативний, маніфестний; очевидний, явний
- m. document** маніфестний документ [аркуш, декларація] (перелік вантажу судна для митної влади)
- m. system** маніфестна [декларативна] система (документація стеження за перевезенням небезпечних відходів від вихідних джерел до місця остаточного знешкодження)
- manifold** 1. (i) численність; багаторазовість; різноманітність; (d) збільшувати чисельно; розмножувати (копії документа); (пк) чисельний; багаторазовий; різноманітний; 2. збирач; (газозбиральна, газорозподільна) магістраль; розгалужена труба
- manipulate** вміло керувати; вміло поводитися; маніпулювати
- manipulation** вміле керування; вміла поведінка; маніпуляція
- manner** стиль; спосіб; манера

market

- Mannheim furnace** піч Мангайма (піч з круглим горном, обертальними гребками та плужками для розмішування та переміщення продуктів; вживається для перетворення сульфатної кислоти і хлоридного натрію на натрію сульфат і гідрохлоридний газ)
- manometer** манометр (рідинний, звичайно водний; прилад для вимірювання тиску газів [пари] в замкненій посудині)
- mantle** мантія; плащ; мет. кожух (доменної печі)
- manufacture** (i) виробництво; мануфактура; (d) виробляти; виготовляти; фабрикувати; вигадувати; робити
- manufacturer** підприємець, виробник, фабрикант
- manure** гній, добриво
- marasmus** маразм (загальне виснаження організму)
- marble** мармур, мармурова скульптура
- margin** край; узбіччя; границя; відносна різниця; поле (друкованої сторінки), маргінес; запас; мінімум; коефіцієнт
- m. of exposure [MOE]** запас [відносна різниця] ефекту впливу дії (відношення величини дози з незауваженими наслідками до приблизно оціненої величини прийнятої дози, яке показує запас [безпечність] впливу)
- m. of safety [MOS]** запас надійності [безпеки] (максимальна доза хемічних речовин, яка не дає негативних наслідків у пробах отруйності [токсичності] речовини, у мг/кг ваги тіла)
- marginal** крайній; граничний; маргінальний; запасний; мінімальний
- mariculture** морський харчовий продукт
- marine** (i) флот; морський піхотинець; (пк) морський; мореплавний
- m. coating** фарбування кораблів; (фарба для) покривання мореплавних кораблів
- m. food web** мережа морського корму
- m. layer** шар морського волого повітря
- m. life** морське життя, морська флора та фауна
- m. organism** морський організм
- m. vessel** морське судно
- mark** (i) знак, слід; фабрична марка, штамп; (шкільна) оцінка, бал; ціль; спорт. лінія старту; (d) позначати; відзначати; штемпелювати; ставити (шкільну) оцінку
- market** (i) ринок; базар; збут; (d) купувати [продавати] на ринку [базарі]

market

- m. price** ринкова ціна
- marketing** торгівля
- marking** позначання, позначення; плямування; маркування; позначка
- marsh** болото
- m. gas** CH₄ болотний газ, метан
- Martens furnace** мартенівська піч
- mask** (i) маска; маскувальне покриття [шар]; протигазова маска; (d) маскувати; замаскувати; одягати маску
- maskant** маскувальна речовина (напр., *деодорант*)
- masking agent** маскувальний засіб [речовина]
- mass** (i) маса; безліч, велика кількість; (d) згромаджувати; концентрувати; (нк) масовий
- m. balance** порівняльний підсумок [баланс] мас (до і після хемічної реакції)
- m. burn** (ціло)масове сміттеспалювання (спалювання муніципального сміття без попереднього відокремлення будь-яких вживаних матеріалів)
- m. burn waterwall incinerator** сміттеспалювач з водонагрівальними трубами
- m. density** густина
- m. diffusion** дифузія [розповсюдження маси]
- m. flow rate** швидкість [інтенсивність] масового потоку [поток маси]; модуль [норма] масостікання
- m. flux** [mass velocity] густина масового потоку, масова швидкість (кг/с·м²)
- m. number** масове число (атома)
- m. spectrometer** [MS] мас-спектрометр
- m. spectrum** мас-спектр
- m. transfer** масообмін, масоперенос
- m. velocity** *див. mass flux*
- Master Environmental Assessment** [MEA] основна [контрольна] оцінка довкілля
- mastic** мастика (ароматична смола деяких дерев, яку використовують для виготовлення лаків, пахоців тощо)
- MATC** *див. maximum acceptable toxicant concentration*
- match** 1. (i) рівня, пара; шлюб; (d) підходити, відповідати; допаровувати; одружувати; 2. (i) турнір, змаг, змагання, матч; (d) змагатися; 3. (i) сірник
- matcher** добирач, допаровувач; буд. шпунтувальний верстат
- matching** добір; добирання

maximum

- material** (i) матеріал, речовина; (нк) матеріальний, речовинний; істотний, значний
- m. accumulation** акумуляція матеріальна (збільшення кількості речовини в організмі)
- m. balance** [mass balance] порівняльний підсумок [баланс] матеріалів [речовин, мас]
- m. safety data sheet** [MSDS] довідковий аркуш даних безпечності матеріалу [речовини]
- mathematics** математика
- matrix** (i) техн. матриця (вода, ґрунт, суха біомаса тощо, в яку вкладено екологічну пробу [зразок]); геол. материнська порода; (нк) матричний
- m. interference** матрична завада [перешкода] (утруднює взяття проби для аналізу)
- matter** (i) матерія, речовина, матеріал; діло, справа; питання; значення; предмет; зміст; (d) мати значення
- mature** (нк) (до)зрілий, стиглий; (d) дозрівати, достигати
- maximum** (i) найбільша кількість, найвищий ступінь, мат. найбільше значення (функції), верхня границя, максимум; (нк) найбільший, максимальний, верхньограничний
- m. acceptable toxicant concentration** [MATC] найбільша [максимальна, верхньогранична] допускна [допуска] концентрація отруйної [токсичної] речовини
- m. allowable concentration** [MAC] найбільша допускна [допуска] концентрація [згущення] (яка може впливати на працівника щоденно протягом життя без жодних негативних наслідків *див. threshold limit value*)
- m. allowable concentration of a harmful substance in the air of the working zone** найбільша допускна [допуска] концентрація шкідливої речовини в повітрі робочої зони
- m. ambient concentration** *див. statutory levels of contaminants*
- m. average daily concentration of atmospheric pollutant** найбільша середньодобова концентрація атмосферного забрудника
- m. contaminant level** [MCL] найбільший рівень забруднення [забрудника, домішків] (допускний [допуска] рівень забруднення)

maximum

води певними (не)органічними хемічними речовинами; допускний [допускний] рівень каламутності, коліформної бактерії, певного радіоактивного матеріалу тощо)

m. contaminant level goal [MCLG] мета [ціль] найбільшого допускного [допускного] рівня забруднення [забрудника, домішки]

m. holding time найбільший допускний [допускний] час збереження (від моменту взяття проби води до часу її аналізу в лабораторії)

m. individual risk [MIR] найбільший допускний [допускний] індивідуальний ризик (надмірний [додатковий] довічний ризик певної хвороби, напр., раку, для людини, що була під впливом певної небезпечної забруднювальної речовини)

m. non-effective concentration in water by toxicological criterion of harmfulness найбільша допускна [допускна] концентрація у воді за токсикологічної ознакою шкідливості (що не впливає на стан здоров'я теперішнього та прийдешніх поколінь)

m. permissible concentration [MPC] найбільша допускна [допускна] концентрація (отруйних хемічних речовин [радіоактивних матеріалів] у повітрі, воді, харчових продуктах, яка може мати такі самі наслідки, як найбільша дозволена доза в умовах нормального споживання особою)

m. permissible concentration in water of water reservoirs найбільша допускна [допускна] концентрація у воді водоймищ

m. permissible daily dose найбільша допускна [допускна] добова доза (довічне щодобове надходження в організм, яке не зумовлює захворювань і змін у стані здоров'я людини)

m. permissible dose [MPD] найбільша допускна [допускна] доза (довічної дії отруйних хемічних речовин або радіоактивності, яка не передбачає жодних шкідливих наслідків на здоров'я)

m. permissible levels [MPL] найбільші [максимальні] допускні [допускні] рівні, МДР (вмісту пестицидів у продуктах харчування); допускні залишкові кількості, ДЗК (пестицидів в продуктах харчування, які не здатні спричиняти захворювання чи відхилення в стані здоров'я населення, яке споживає ці продукти, або від'ємно впливати на наступні покоління) див. *permissible residual quantities*

mean

m. sustainable yield (of an ecosystem) найбільша допускна [допускна] кількість безперервно використовуваних [вилучуваних] самопоновлюваних ресурсів (екосистеми [біогеоценозу]) (напр., лісів, диких тварин тощо)

m. tolerable concentration CL_0 найбільша стерпна концентрація отрути (в об'єктах довкілля, яка не спричинює загибелі піддослідних тварин)

m. tolerable dose DL_0 найбільша стерпна доза (отрути, введення якої в організм орально (*per os*) чи на шкірну (*per cutaneti*) не зумовлює загибелі піддослідних тварин)

m. tolerated dose [MTD, permissible levels tolerated dose] найбільша допускна [допускна] стерпна доза (застосовувана в дослідях для визначення канцерогенності; найбільша довічна доза хемічних речовин чи радіації без шкідливих наслідків, крім раку, для піддослідних тварин)

m. total trihalomethane potential [MTTP] найбільша допускна сумарна концентрація [потенціал] тригалометану (концентрація хлороформу, бромодихлорметану і бромформу у воді, яка після семиденного витриму за температури щонайменше 25° Цельсія містить хлор, двооксид хлору або хлораміну; спосіб застосовують для оцінювання впливу домішок (продуктів гідролізу) хлору на необроблену воду)

MBTE див. *methyl-tert-butyl ether*

MCF [1,000 cubic feet] тисяча кубічних футів (1 фут = 30,48 см)

MCL див. *maximum contaminant level*

MCLG див. *maximum contaminant level goal*

MDL див. *method detection limit*

MDT див. *medium duty truck*

MEA див. *Master Environmental Assessment; monoethanolamine*

mean 1. (i) середина; мат. середнє число; (нк) середній; 2. низький (характером), підлий; нечесний; нужденний; скупий; 3. означати; мати на думці

m. diameter середній діаметр

m. free path середній вільний пробіг (пробіг молекули [частинки] у повітрі чи рідині до удару з іншою молекулою [частинкою])

m. relative growth rate [RGR] середня відносна швидкість [інтенсивність] росту [зростання]

m. temperature correction factor поправковий коефіцієнт середньої температури

mean

- m. value** середня вартість [величина]
- measure** (i) міра; мірка; розмір; захід, заходи; (d) міряти, відмірювати; мати розмір
- measurement** розмір, вимір; вимірювання
- mechanical** механічний; машинний
- m. centrifugal separator** механічний відцентровий відокремлювач [сепаратор]
- m. integrity** механічна суцільність, монолітність, герметичність (відсутність просочування води крізь зовнішні стінки [кожух] криничної свердловини)
- m. power transmission** механічна передача [передавання] енергії [сили]
- m. separation** механічне відокремлювання [сепарування] (повітряним, магнетним тощо способом)
- m. turbulence** механічна вихровість [бурхливість, перемішуваність, турбулентність] (напр., перемішування забрудненого повітря з чистим)
- mechanics** механіка
- mechanism** пристрій, знаряддя, механізм
- m. of intoxication** механізм інтоксикації (процес взаємодії отрути з біосубстратами, характерний для конкретної отрути або групи отрут)
- mechanistic** механістичний; механічно визначений; механічний
- m. model** механістична модель; механічно визначена модель
- media** засоби; середовище; *анат.* внутрішнє покриття стінки кровоносної судини
- medial** серединний, середній
- median** (i) *мат.* середина, медіана; *анат.* серединна артерія; (нк) серединний
- m. effective concentration** CE_{50} середньоєфективна концентрація (концентрація отрути в довкіллі, що зумовлює певний ефект у 50% піддослідних тварин стандартної групи для заданої експозиції та часу спостереження)
- m. effective dose** DE_{50} середньоєфективна доза (кількість отрути, що зумовлює ефект у 50% тварин стандартної групи)
- m. lethal concentration** *див. lethal concentration of 50%*
- m. lethal dose** [MLD] DL_{50} середньосмертельна [напівсмертельна] доза (кількість отрути, що викликає загибель 50% стандартної групи піддослідних тварин за певний час подальшого спостереження)
- m. lethal time** TL_{50} середньосмертельний час (протягом якого гине 50% тварин після гострої дії хемічного агента)

membrane

- m. narcotic concentration** CN_{50} середньонаркотична концентрація (зумовлює наркотичний стан у 50% піддослідних тварин)
- m. narcotic dose** DN_{50} середньонаркотична доза (зумовлює наркоз у 50% піддослідних тварин)
- medical** лікарський, медичний; терапевтичний
- m. treatment** терапевтичне лікування
- m. waste** медичні відходи
- medium** 1. середовище; засіб; 2. (i) середина; (нк) середній
- m. duty** середній режим навантаження [роботи] (двигуна, мотора тощо)
- m. duty truck** [MDT] вантажівка середнього режиму [умов] роботи
- meet** (i) зустріч; (d) зустрічати; збиратися; сходитися; натрапляти; задовольняти (норми, потреби, умови, вимоги)
- m. a standard** задовольняти норму
- m. the need of** задовольняти потребу
- mega** (префікс, який означає мільйон)
- megahertz** MHz мегагерц МГц
- megaton** мегатона Мт
- MEI** *див. most exposed individual*
- meinzer unit** (gallons per day per sq. foot) US *гідр.* гідравлічна провідність, коефіцієнт проникання (m^3 рідини через площу $1 m^2$ за секунду; в американській традиційній системі - галонів через квадратний фут за добу)
- MEK** *див. methyl ethyl ketone*
- melt** (i) топлення (металу, скла); танення (снігу); (d) танути (сніг); розтоплювати (лід, віск, метал)
- meltdown** розтоплювання (напр., ядерної зони, тепловідільних елементів атомного реактора)
- melting** (i) розтоплювання (нк) топильний
- m. furnace** топильна піч
- m. point** точка топлення
- m. pot** топильний тигель [казанок]
- m. temperature** температура топлення
- membrane** (i) мембрана, діафрагма (просочувальна перетинка [оболонка, плівка]); (нк) мембранний, перетинковий, плівковий, оболонковий
- m. dialysis** мембранне [плівкове] відокремлення [діаліз]
- m. filter** мембранний [плівковий] фільтр (проціджувальна перетинка [плівка] для відокремлювання бактерій від рідини, напр., води)

membrane

- m. filter method** мембраннофільтровий (технологічний) метод [процес, спосіб]
- m. permeation** мембранне [плівкове] проникання
- m. process** мембранний [перетинковий, плівковий] процес
- m. reverse osmosis** мембранний [перетинковий, оболонковий] зворотний осмос
- m. ultrafiltration** мембрана [перетинка, оболонка] ультрафільтрування [надтонкого відокремлювання]
- memorize** запам'ятовувати; заучувати напам'ять
- memory** пам'ять; спогад, спомин; *tech.* запам'ятовувальний пристрій (*напр., комп'ютера*)
- menace** (*i*) загроза; небезпека; (*d*) загрожувати; виявляти злий намір
- mention** (*i*) згадка, згадування; (*d*) згадувати; посилятися на (*когось, щось*)
- mercaptans** CH_3SH меркаптани (*сірчані аналоги алкоголів, напр., метиловий меркаптан; мають особливий неприємний запах і вживаються для надавання запаху природному газів побутового вжитку*)
- mercurialism** меркуріялізм (*отруєння [інтоксикація] ртуттю*)
- mercury** меркурій, ртуть
- merge** зливатися; об'єднуватися (*напр., про корпорації*)
- merger** злиття; об'єднання (*напр., корпорацій*)
- meromictic lake** мероміктичне озеро (з постійним нашаруванням [стратифікацією] води, яка переміщується протягом року лише частково)
- mesh** (*i*) отвір (*сита, сіті тощо*); тенета; зачеплення (*зубчасте*); (*d*) ловити в тенети; зачіпляти, забулювати (*як зубчатки*)
- m. size** номер сита (*кількість отворів на дюйм*), величина частинок
- mesoderm** *мед.* мезодерма (*середній зародковий листок [плівка], з якого утворюються нерви, внутрішні статеві органи та смугасті м'язи*)
- mesophile** *біол.* мезофіл (*рослина, що росте в інтервалі температур 20° - 45°С*)
- mesophyll cells** *біол.* мезофільні клітини (*тканини листка рослин, які розташовані під епідермою і містять хлороформ [трихлорметан]*)
- mesophyte** *біол.* мезофіт (*рослина, що живе в умовах середнього зволоження*)

metallization

- mesoscale** *метеор.* мезомасштаб, проміжний [середній] масштаб (*руху повітря*)
- mesosphere** *метеор.* мезосфера (*шар атмосфери на висоті 50 - 80 км*)
- mesothelioma** *мед.* мезотеліома (*рак внутрішнього шару оболонки очеревини та плеври*)
- mesotrophic** мезотрофічний, середньопоживний (*напр., вода з середньою кількістю поживних речовин*)
- metabolic** *мед.* метаболічний, перетворювальний
- m. conversion [biotransformation]** метаболічне перетворення (*перетворення речовини в організмі*); біотрансформація
- metabolism** метаболізм (*перетворення [обмін] речовин в організмі*)
- metabolite** *мед.* метаболіт (*продукт метаболізму [обміну речовин]*)
- metabolize** *мед.* метаболізувати, перетворювати [обмінювати] речовини
- metal** (*i*) метал; (*пк*) металевий
- m. bandsaw** стрічкова пилка до металу
- m. cleaning** чищення металів
- m. container** металева посудина [контейнер]
- m. fume fever** металовипарна ["ливарна"] гарячка [лихоманка] (*гарячкові симптоми після короткотривалого витримання високого тиску випарів цинку, магнію або їх оксидів*)
- m. melting** металотоплення
- m. polishing belt** металошліфувальна стрічка [смужка, пас]
- m. shears** металорізальні ножиці [верстат]
- m. spraying** напилювання, напорошування металу; металізація [гальванізація] напилюванням [напорошуванням]
- m. surface evaporator** металоповерхневий випарювач
- m. working** оброблення металу (*напр., механічне зміцнення наклепуванням*)
- metalimnion [thermocline]** металімніон (*зона поділу поверхневих і глибинних вод; шар води у водоймах, у межах якого температура влітку різко знижується зі збільшенням глибини*)
- metallic** металічний
- m. luster** металічний блиск [вблиск, по(б)лиск, глянець]
- metallide** металід (*сполука металу з іншим металом*)
- metallization** металізація, покриття металом

metallizator

- metallizator** металізатор
(металорозпилювальний пістолет)
- metallizing** (i) металізування;
(нк) металізувальний
- m. booth** металізувальна кабіна
- metalloids** металоїди (неметали як В, С, Мп, Р, Si, S, які мають деякі властивості металів і здатні з ними утворювати стопи)
- metallurgy** металургія
- metamorphic** видозмін(е)ний, перетворений, метаморфічний
- m. rock** геол. видозмінена гірська порода (напр., перетворення вапняка в мрамур)
- metamorphism** біол. видозмінність, метаморфізм
- metamorphose** біол. видозмінюватися, перетворюватися, еволюціювати
- metamorphosis** мед., геол. видозміна, метаморфоза
- metastasis** мед. метастаз (вторинний пухлинний процес внаслідок перенесення в організмі патологічного матеріалу - ракових тілець, бактерій тощо)
- meteorological** метеорологічний
- meteorology** метеорологія
- meter** метр; лічильник
- metering pump** вимірювальна [дозувальна] помпа [смок]
- methane** CH₄ метан, болотний газ, шахтовий [шахтний] газ
- m. former [methane forming bacteria]** метаноутворювач, метанотвірна бактерія
- m. forming bacteria** див. *methane former*
- methanol** CH₃OH див. *methyl alcohol*
- methemoglobin** метгемоглобін (гемоглобінна молекула з центральним атомом окисненого заліза, яка не може сполучатися з киснем і переносити його до клітин, внаслідок чого спричинює гіпоксію)
- m. forming substances** метгемоглобіноутворювачі (хемічні сполуки, здатні трансформувати гемоглобін у метгемоглобін)
- methemoglobinemia** метгемоглобінемія (хвороба, спричинена недостатнім постачанням кисню тканинам, або заміщенням кисню нітратами у кровообігу)
- method** спосіб, метод; система
- m. detection limit [MDL]** нижня межа чутливості приладу [інструмента]; точність методу [способу] вимірювання (приладом, інструментом)
- m. of forced diuresis** метод форсованого діурезу (спосіб детоксикації стимулюванням діурезу - виведення сечі)

microbial

- methodology** методологія
- methoxychlor** Cl₃CCH(C₆H₄OCH₃)₂
метоксихлор (інсектицид)
- methyl** CH₃-- (i) метил; (нк) метиловий
- m. alcohol [methanol]** CH₃OH метиловий спирт [алкоголь], метанол (легкозапальний, отруйний)
- m. chloride** CH₃Cl метилу хлорид, хлорметан (легкозапальний, наркотичний травовишищувач [гербіцид])
- m. chloroform** CH₃CCl₃ метиловий хлороформ, трихлоретан (розчинник, шкідниковишищувач [інсектицид], пестицид)
- m. ethyl ketone [MEK]** CH₃COCH₂CH₃ метилетилкетон (отруйна рідина, легкозапальна, вибухова; вживається як розчинник у виробництві цементних і клейких продуктів, бездимного вибухового матеріалу, акрилових фарб тощо)
- m. formate** HCOOCH₃ метилформіат (легкозапальний, вибуховий, подразливий; обкурювальник [фумігант], личинковишищувач)
- m. mercury cyanide** CH₃HgCN метилмеркурію ціанід, ртуті метил (отруйний, грибовишищувач [фунгіцид], знезаражувальний [дезінфекційний] засіб)
- m. tert-butyl ether [MBTE]** (CH₃)₃COCH₃ метил-терт-бутиловий ефір (легкозапальна рідина, підсилювач безпальмієвого моторного палива - збільшує октанове число)
- methylamine** CH₃NH₂ метиламін, амінометан (розчинник, легкозапальний, подразливий)
- methylene chloride** CH₂Cl₂ метилену хлорид, метилен-хлорид, дихлорметан (розчинник, отруйний, канцероген, наркотичний)
- metric** метричний
- m. ton** метрична тона (1000 кг)
- metropolis** столиця; метрополія; велике місто
- metropolitan** (i) житель [мешканець] столиці; (нк) столичний; великоміський
- m. center** центр столиці; центр метрополії
- MGD** див. *million gallons per day*
- mica** слюда
- micro m** (преф) мікро-, малий; мільйонна частка
- microbar** мікробар (мільйонна частка атмосферного тиску; уживають у вимірюваннях звукового тиску)
- microbe** мікроб, мікроорганізм
- microbial** мікробний

microbial**milliliter**

- m. load** мікробне навантаження
- microbiological contaminant** мікробіологічна забруднювальна речовина, мікробіологічне забруднення [забрудник]
- microbiology** мікробіологія
- microbiota** мікробіота (*рослини, тварини та організми мікроскопічної величини*)
- microcapsules** мікрокапсули (*препаратна форма пестицидів, в яких активна основа розміщена в оболонці, яка поступово руйнується під впливом фізичних і хемічних факторів довкілля з визволенням активного пестициду*)
- microconsumers** мікроспоживачі (*гетеротрофні, тобто організми, які живляться органічними речовинами інших організмів або тканинами мертвих тварин чи рослин*)
- microcosm** мікрокосм (*лабораторна експериментальна модель природної екосистеми, а також світ, мікросуспільство, громада, місто, інституція і т. п. малої величини, зображення в мініятурі великого світу*)
- microfauna** мікрофавна (*сукупність тваринних мікроорганізмів*)
- microflora** мікрофлора (*сукупність рослинних мікроорганізмів*)
- microgram** μg мікрограм (*мільйонна частка грама*) мкг
- micrograms per kilogram** $\mu\text{g}/\text{kg}$ мікрограмів (*речовини А*) на кілограм (*речовини Б*) мкг/кг
- micrograms per liter** $\mu\text{g}/\text{L}$ мікрограмів (*речовини А*) на літр (*рідини Б*) мкг/л
- microliter** μl мікролітр (*мільйонна частка літра*) мкл
- micrometer [micron]** μm , μ мікрометр (*мільйонна частка метра*) мкм, мк
- micron** див. **micrometer**
- micronutrients** мікропожива (*хемічні речовини, які потрібні організмові в дуже малих кількостях - мідь, манган, залізо, цинк, ванадій, молібден, кобальт, бор, хлор і силіцій*), мікроелементи
- microorganism** мікроорганізм (*організм мікроскопічної величини, якого можна побачити лише під мікроскопом*)
- microprocessor** програмований (обробний) мікропристрій, мікропроцесор, мікрокомп'ютер
- m.-controlled** програмно керований [контрольований] мікрокомп'ютером
- m.-controlled carburator** карбюратор [змішувач] керований [контрольований] мікрокомп'ютером
- m. controlled fuel-injection system** паливо-впорскувальна система, керована програмованим мікрокомп'ютером
- microscale** мікрошкала, мікромасштаб
- microscopic** мікроскопічний (*невидний неозброєним оком*)
- microsphere** мікросфера
- microwaves** мікрохвилі (*довжиною між 0,003 і 0,3 метра*)
- middle** (*i*) середина; (*d*) розмістити посередині; (*пк*) середній
- midheight** середня висота
- midnight** (*i*) (о)північ (*час*); (*пк*) (о)північний
- m. dumping** вивантажування [збування] опівночі (*незаконне збування [скидання, скид] відходів [сміття] напотьмки при дорозі або на площі поза містом*)
- midrange** (*i*) напіввідстань; (*пк*) напіввіддалений
- midst** середина, середовище
- migrate** переносити [наносити] течією, перелітати (*про птахів*), переселятися, мігрувати
- migration** міграція, переселення, перенос, переліт (*птахів*)
- m. velocity** швидкість перенесення (*напр., часткової матерії в напрямі осаджувального електроду електростатичного фільтра*)
- mil** тисячна частка дюйма
- milk** (*i*) молоко; (*d*) доїти; (*пк*) молочний
- mill** (*i*) млин, подрібнювач (*ка*); фабрика, завод; верстат [стан]; вальцювальний верстат [цех]; фреза, фрезерний верстат; (*d*) молоти, подрібнювати, розтирати; вальцювати; фрезерувати
- millfeed** подавання (*напр., мінеральної руди, яку піддають обробленню*)
- milliequivalent (of hardness of water)** **meq** міліеквівалент (*жорсткості [твердості] води*)
- milliequivalents per liter** **meq/l** міліеквівалентів на літр (*концентрація речовини, розчиненої у воді, мг/л, поділена на еквівалентну масу речовини*)
- milligram** **mg** міліграм мг
- milliliter** **ml** мілілітр мл

milling

milling (i) мелення, дроблення; вальцювання; фрезерування; хемічне травлення, (нк) розмелювальний, роздробнювальний, розтиральний; вальцювальний; фрез(ер)увальний; хемічно травильний

m. machine фрезерний верстат; хемічно травильний верстат [машина]

m. products вироби [фабрикати, продукти] мелення [дроблення, вальцювання; фрез(ер)ування, хемічного травлення]

million мільйон

m. cubic feet [MMCF] мільйон кубічних футів

m. cubic feet per day [MMCFD] мільйон кубічних футів за добу

m. gallons per day [MGD] мільйон галонів за день [добу]

millipore filter міліпористий фільтр

millirem mrem мілібер мбер (одиниця дози йонізаційної радіації, 0,001 бера; 1 мбер = 10^{-5} Zi) див. **roentgen equivalent man**

mimic (i) наслідувач, імітатор; (d) наслідувати, імітувати

Minamata syndrome комплекс симптомів [синдром] Мінамата (прихована неврологічна хвороба, спричинена споживанням риби, остриці чи крабів забруднених органічними сполуками ртуті), хвороба Мінамата

mind (i) розум, глузд; свідомість; думка; пам'ять; (d) мати на увазі, звертати увагу; дбати про щось, доглядати когось [щось, за кимсь, за чимсь]; старатися, намагатися; мати щось проти

mine 1. (i) копальня, шахта; (d) копати (під землею), добувати (руду і т.п.); 2. (i) військ. міна; (d) військ. закладати міни, мінувати

miner 1. гірник, шахтар 2. військ. мінер

mineral (i) мінерал, копалина; (нк) мінеральний, викопний

m. wool мінеральна вата див. **rock wool**

mineralization мінералізація (перетворювання органічних речовин у неорганічні види [форми] мікробним розкладанням)

mingle (i) суміш, змішування; (d) змішувати, перемішувати

minimum (i) дуже мала кількість, найменша кількість, мінімум; (нк) дуже малий, найменший, мінімальний

misrepresent

m. lethal concentration [lowest lethal concentration] CL_{min} мінімальна смертельна концентрація (найменша концентрація отрути в об'єктах довкілля, що зумовлює загибель окремої особини піддослідних тварин)

m. lethal dose DL_{min} мінімальна смертельна доза (найменша кількість отрути, яка при введенні в організм зумовлює загибель окремих особин піддослідних тварин)

m. moisture content найменший [мінімальний] вміст вологи

m. tillage farming сільське господарювання з найменшим [мінімальним] землеоброблюванням

mining 1. (i) гірництво, гірнича промисловість [справа]; (нк) гірничий; 2. військ. мінування, мінна [мінувальна] справа

minor (i) неповнолітній; (нк) менший

minute 1. хвилинка; 2. дрібний; детальний

m. volume однохвилинний об'єм (повітря вдихнене легенями)

MIR див. **maximum individual risk**

mirror (i) дзеркало; (нк) дзеркальний

m. backing задній хромовий шар дзеркала

m. image дзеркальне зображення, віддзеркалення

misbrand (i) підроблена [фальсифікована] фабрична марка; (d) підробляти [фальсифікувати] фабричну марку

miscellaneous різноманітний; змішаний

misconduct (i) погана поведінка; (d) погано поводитися

misfire (i) осічка (зброї); несправний запал, перебіг запалювання (рушій [двигуна]); (d) давати осічку; не запалюватися

misfueling заправляння, постачання неякісним паливом

misfunction [malfunction] (i) неправильна дія [функція]; (d) неправильно діяти [функціювати]

mislead погано керувати, давати невірні вказівки; блудити; збивати з пуття; призводити до помилки; помилятися; змилити

misleading оманливий; помилковий

misnomer [misnomen] неправильна назва [позначення]

misrepresent неправильно зображати [висвітлювати] (події); перекручувати (факти)

misrepresentation

misrepresentation неправильне зображення [висвітлення] (*подій*); перекручення (*фактів*)

miss 1. панна, панночка; 2. (*i*) осічка, збій, відмова (*зброї*), непопадання; невдача, промах; (*d*) схибити, пропустити (*напр., нагоду*); промахнутися; 3. (*i*) відсутність, брак; (*d*) відчувати чиюсь відсутність [брак]

mist імла, туман, мряка

m. collector уловлювальний пристрій імли [туману], уловлювач [колектор] імли [туману]

m. control контроль імли [туману]

m. eliminator уловлювач [віддільник, елімінатор] імли [туману]

miter bend складне коліно (*з'єднання металевих труб, відрізаних під якимсь кутом і зварених [злютованих] разом у формі коліна*)

mitigate *юр.* пом'якшувати; послабляти; полегшувати (*через переговори між урядовими представниками і власниками підприємств, пом'якшувати суворість наявних або передбачених шкідливих впливів [наслідків] забруднення довкілля*)

mitigation *юр.* пом'якшування; послаблення (*через переговори між урядовими представниками і власниками підприємств, полегшування суворості наявних або передбачених шкідливих впливів [наслідків] забруднення довкілля*)

mix (*i*) суміш; змішування; (*d*) змішувати

mixed змішаний; різномодний

m. bed змішаний шар [верства]; фільтр змішаної дії

m. layer змішаний шар [верства]

m. liquor змішаний розчин (стічних вод з киснем повітря)

m. liquor suspended solids [MLSS] завислі тверді частинки змішаного розчину

m. liquor volatile suspended solids [MLVSS] легкі завислі частинки змішаного розчину

mixer змішувач

mixing (*i*) змішування; (*нк*) змішувальний

m. depth [mixing height] глибина [висота] змішування (*висота, нижче якої забрудники можуть розчинятися в атмосферному повітрі*)

m. depth mixture суміш на висоті змішування

m. gas burner nozzle газовий пальник зі змішувальним соплом

m. nozzle змішувальне сопло [жиклер]

moderate

m. plate gas burner газовий пальник зі змішувальною плитою

m. ratio відношення [пропорція] складників суміші

m. tank змішувальний бак [резервуар]

mixture суміш

m. ratio відношення [пропорція] складників суміші

m. rule US EPA правило сумішей (*згідно з яким: 1. суміш небезпечної [токсичної] речовини з безпечною [нетоксичною], вважається небезпечною [токсичною]; 2. суміш характерно-небезпечною [токсичною] відходу і безпечною [нетоксичною] відходу, треба проаналізувати та визначити, чи вона є небезпечним [токсичним] відходом*)

MLD *див.* median lethal dose

MLSS *див.* mixed liquor suspended solids

MLVSS *див.* mixed liquor volatile suspended solids

MMCF *див.* million cubic feet

MMCFD *див.* million cubic feet per day

MMMFs *див.* man-made mineral fibers

mobile рухомий; пересувний; переносний; рухливий; мінливий

m. equipment рухоме [пересувне, переносне] устаткування

m. multiple chamber incinerator переносний багатокамерний спопеляч [спалювач, сміттєспалювальна піч]

m. offset *геол.* рухомий [мінливий] геологічний зсув; рухоме [мінливе] сейсмічне знесення

m. source рухоме [пересувне] джерело (*джерело забруднення повітря, таке як автомобіль, вантажівка, корабель, літак тощо*)

mobility рухомість; пересувність; рухливість; мінливість

mobilization впровадження (*уведення в повітря або воду хемічної речовини, яка до того часу не була в обігу середовища*); зосередження сил або засобів; переведення на військовий стан; мобілізація

model (*i*) зразок; тип; марка; схема; модель; (*d*) формувати; ліпити; моделювати

m. study data staging [MSDS] переміщення даних досліджень на динамічній моделі

modeling формування; моделювання

moderate (*i*) поміркованець (*людина поміркованих поглядів*); (*нк*) поміркований; стриманий, посередній; невеликий

moderator

moderator посередник; арбітр; *техн.* регулятор; *фіз.* сповільнювач ядерних реакцій

modern сучасний, новий, модерний

modest скромний; помірний

m. cost помірна ціна [кошт]

modification зміна, видозміна; (видо)змінювання; модифікація, модифікування

modifier додаток, домішок; модифікатор

modify змінювати; видозмінювати; модифікувати

modular стандартний; модульний (*складений зі заводських частин*), переносний

m. incinerator стандартний переносний сміттєспалювач (*модульна переносна піч для спалювання відходів*)

module міра; модуль

modulus of elasticity коефіцієнт пружності [еластичності]

MOE *див. margin of exposure*

Moh's hardness scale шкала твердості Мооса

moist вологий, вогкий

moisture вологість, вогкість

moisturize зволожувати

molar [molal] молярний (*пов'язаний з грам-молекулою*)

m. absorptivity молярна поглинальність [поглинальна здатність]

m. concentration молярна концентрація [згромадження, скупчення]

m. solution молярний розчин (*в 1 л містить одну грам-молекулу розчиненої речовини*)

molarity молярність (*кількість грам-молекул розчиненої речовини на літр розчину*)

mold [mould] **1.** (*i*) мульда, металовиливна форма; (*д*) формувати; **2.** цвіль, пліснява; **3.** розпушена [підпушена] земля [грунт]

molder (*i*) формувальник; ливарник; формувальний стіл; (*д*) розсипатися; руйнуватися

mole **1.** моль, грам-молекула; **2.** мол, дамба; **3.** родимка (*аномалія шкіри*); **4.** кріт

m. fraction частина [фракція] грам-молекули

molecular молекулярний

m. sieve молекулярне сито, ультрафільтр (поверхневого вбирання [адсорбції])

m. weight [mol wt, MW] молекулярна вага

molecule молекула

moles/liter mol/L грам-молекул/літр моль/л

morbidity

Mollier diagram діаграма Мольє (*напр., співвідношення ентропії, ентальпії, тиску й температури газів у твердій, рідинній і пароподібній стадії [фазі]*)

molluscocides [limacides] молюскоциди [лімациди] (*пестициди, використувані для знешкодження молюсків*)

momentum механічний момент (*добуток фізичної сили на плече*); інерція

m. balance рівновага механічних моментів

monitor (*i*) контрольний пристрій; дозиметр; наглядач; порадник; (*д*) контролювати; остерігати; наглядати; радити

monitoring (*i*) контролювання, контроль; (*пк*) контрольний

m. well контрольна свердловина [криниця] (*поблизу смітника для контролювання просочуваності речовин у ґрунт*)

monoculture *с.-г.* монокультура (*виращування одної культури на тому самому полі протягом років*)

monoethanolamine [MEA] HOCH₂CH₂NH₂ моноетаноламін (*очищувально-змивальна речовина, подразник шкіри*)

monofill сховище однорідного сміття

monolith затверділа сміттємаса

monomer мономер (*низькомолекулярна хемічна сполука, первісний матеріал для синтезу полімерів*)

monosodium glutamate [sodium glutamate, MSG] COOH(CH₂)₂CH(NH₂)COONa натрію глутамат, натрій-глутамат (*уживають у харчовій промисловості для покращення смаку*)

monotypic однovidний, однопородний, монотиповий

montane тропічна гірськолісова екосистема

Monte Carlo method метод Монте Карло (*отримання статистичної оцінки певної величини на підставі випадково дібраних зразків [прикладів] і нормального [гавсового] розподілу*)

month місяць (*календарний*)

monthly (*i*) місячник (*журнал*); (*пк*) місячний, щомісячний; (*пс*) місячно, щомісячно, щомісяця

monument пам'ятник; надгробник

moon місяць

morbid хворобливий; огидний

morbidity хворобливість; статистика захворювань [занедужань]

m. rate частота захворювань

mortal

mortal (i) людина; смертник;
(нк) смертельний, смертний

mortality смертність; смертельність

m. index питома смертність (кількість загиблих внаслідок небезпечного випадку, віднесена до кількості присутньої там небезпечної речовини)

m. rate частота смертності

mortar 1. (i) тиньк, штукатурка (будівельний розчин з суміші зв'язувальних речовин, піску, вапна й води, яким покривають поверхню будівель); (д) тинькувати, штукатурити;
2. (i) ступа, ступка; мортіра, міномет;
(д) обстрілювати з мортіри [міномета]

MOS *div. margin of safety*

most (i) найбільша кількість [частина];
(нк) найбільший; (пс) найбільше

m. common найпоширеніший, знаний, простий, звичайний

m. exposed individual [MEI] найчутливіша [піддана, схильна] особа [індивід, організм] (гіпотетична особа, піддана дії викидів забруднювальної речовини)

m. probable number [MPN] найімовірніша кількість [номер, число]

motion (i) рух; хід; жест; пропозиція (на зборах); (д) жестикулювати; пропонувати

motor (i) двигун, мотор; (д) їхати;
(нк) моторовий, моторний

m. enclosure захисна камера двигуна

m. vehicle моторовий (по)віз [транспортний засіб] (автомобіль, локомотив тощо)

motorcycle мотоцикл

notting of teeth плямистість зубів (внаслідок надмірного споживання фтору)

mould *div. mold*

mouse миша

move (i) рух; крок; хід; зміна місця;
(д) рухатися; зворушувати; переноситися

moving рухливий; рушійний; зворушливий

m. bed reactor реактор з рухомим шаром каталізатора

MPC *div. maximum permissible concentration*

MPD *div. maximum permissible dose*

MPL *div. maximum permissible levels*

MPN *div. most probable number*

MS *div. mass spectrometer*

MSDS *div. material safety data sheet, Model Study Data Staging*

MSG *div. monosodium glutamate*

MSR *div. mammalian selectivity ratio*

MSW *div. municipal solid waste*

multiple

MSWLF *div. municipal solid waste landfill*

MTD *div. maximum tolerated dose*

MTTP *div. maximum total trihalomethane potential*

mucociliary escalator слизовий ескалатор [піднімач], мукоциліярний апарат [піднімач] (волосисті виступи у бронхах і бронхіолах, які піднімають слиз із видиханими частинками з легенів аж до горлянки)

mucosa слизова оболонка

mucous membrane слизова оболонка [мембрана]

mucus слиз

muffle (i) захоронювач; глушник; муфель;
(д) захоронювати; глушити;
(нк) захоронювальний; приглушувальний; муфельний

m. furnace муфельна піч (непрямо нагрівання)

mull 1. (i) тонкий муслін; марля;
(д) приклеювати марлю; 2. (i) плутанина;
(д) обмірковувати, роздумувати;
3. (д) дробити, подрібнювати (дробильними вальцями [бігунами]); мет. готувати формувальну суміш (пісок, воду і зв'язувальні речовини дробильними вальцями [бігунами])

muller дробильно-змішувальні вальці [колеса, бігуни]

mullite $3\text{Al}_2\text{O}_3 \cdot 2\text{SiO}_2$ муліт, алюмосилікат (силікат, використовуваний як вогнетрив у керамічній промисловості)

multi-port afterburner багатоголовий допалювач, форсажна камера

multi-port gas burner багатоголовий газовий пальник

multi-purpose dilution safety factor
div. K-value

multi-rack facility багатостележна [багатовішакова] споруда

multicomponent багатоскладниковий, багатоконпонентний

m. sorption багатоскладникова сорбція

multicyclone батарейний циклон [циклонний уловлювач], мультициклон

multinational багатонаціональний

multi-pass багатопрохідний

multiple складений; багаторазовий; різносторонній; різноманітний

m. chamber incinerator багатокамерний спопеляч [спалювач] *div. in-line m. c. i., mobile m. c. i., retort m. c. i., wood waste m. c. i.*

m. cyclone separator батарейно-циклонний відокремлювач [сепаратор]

multiple**NAA**

- m. effect evaporator** багатокорпусний випарник
- m. stage** багатоступінчастий, багатофазний, багатостадійний; багатотарілчастий (газозмивач)
- m.-tube fermentation test** багатотрубна бродильна [ферментаційна] проба [тест, аналіз]
- m. use** різнобічне [різноманітне, багаторазове] вживання [застосування, використання] (*напр., планове використання громадських лісів для вирощування деревини, влаштування таборів відпочинку й туризму, пасовиськ для худоби або зберігання дикої природи*)
- multiply** множити; розмножувати
- multipurpose water resources** *див. utilization of water resources*
- multispeed electric motor** багато[змінно]швидкісний електричний двигун [мотор]
- multispeed pole-amplitude-modulated induction electric motor** різношвидкісний електродвигун полюсоамплітудної модульованої індуктивності
- multispeed single-winding consequent-pole electric motor** різношвидкісний електродвигун однообмоткової послідовно-полюсної побудови
- multispeed two-winding electric motor** різношвидкісний двообмотковий електродвигун
- multispeed two-winding squirrel-cage electric motor** різношвидкісний електродвигун короткозамкнутої двообмоткової будови
- multistage** багатофазний, багатоступінчастий
- m. cancer risk model** модель ризику багатофазного раку (*прийнято, що ракові клітини переходять декілька фаз розвитку перед їх виявленням*)
- multitude** безліч; сила; натовп
- multivalent** багатовалентний
- m. cation** багатовалентний катіон
- municipal** міський, муніципальний
- m. solid waste [MSW]** міські [муніципальні] побутові тверді відходи
- m. solid waste landfill [MSWLF]** засипний смітник муніципальних твердих відходів (*полігон для поховання твердих побутових відходів*)
- m. wastewater** міські стічні води
- municipality** муніципалітет
- muon** мю-мезон (*негативно або позитивно заряджена елементарна субатомна частинка, маса у 207 разів менша за масу електрона*)
- m. negative** негативний мю-мезон
- m. positive** позитивний мю-мезон
- murkiness** мрячність, темнота; хмарність
- murky** мрячний, темний; хмарний, похмурний
- muscle** (*i*) м'яз, мускул; сила; (*d*) пропихатися силою
- muskeg** озерне болото; рідкий торф'яний ґрунт
- mussel** мідія (*двостулковий морський молюск*)
- mustard** (*i*) гірчиця; (*пк*) гірчичний
- m. gas S(CH₂CH₂Cl)₂** гірчичний газ, іприт, дихлордіетиловий сульфід
- mutagen** мутаген (*спричинник видозміни [мутації]- фактор або речовини, здатні викликати в організмі зміни спадкових властивостей*)
- mutagenesis** мутагенез (*процес виникнення мутацій [видозміни спадковості]*)
- mutagenic** видозмінний, мутагенний
- mutagenicity** видозмінність, мутагенність (*здатність чинника зумовлювати постійні зміни в генетичній матерії або клітині*)
- mutant** (*i*) мутант (*різновид організму, що виник внаслідок мутації*); (*пк*) мутантний
- mutate** видозмінювати
- mutation** видозміна; мінливість, несталість; мутація
- mutual** взаємний, спільний, обопільний
- mutualism** співжиття, симбіоз, взаємність, спільність, обопільність
- MW** *див. molecular weight*
- mycorrhizal** мікориза (*співжиття [симбіоз] грибків з вищими рослинами, зокрема їх корінням*)
- mycotoxin** цвільна грибна отрута, мікотоксин (*природна отруйна [токсична] речовина, утворювана грибами [цвіллю, пліснявою]*)

N**N**N/A *див. not available, not applicable***n-butane** *див. butane***n-butyl alcohol** *див. butanol***n.o.s. [not otherwise specified]** інакше [з іншого боку] не визначений**NAA** *див. nonattainment area*

nanometer

- nanometer nm** нанометр нм (10^{-9} м)
- NAP** *див. Nonattainment Plan*
- Napierian logarithm [natural log, logarithm]** логарифм Непера
- nappe** *гідр.* переливний шар [струмись, течія] (*через водозлив, греблю*); *геол.* покрив; шар
- narrow** (*нк*) вузький; тісний; незначний; докладний; (*д*) звужувати
- n. blade propeller fan** вузьколопатевий гвинтовий вентилятор
- nasal** носовий
- n. cavity** носова порожнина
- national** державний; національний
- natural** природний, натуральний; властивий; природжений
- n. convection** природна конвекція [перенесення] (*тепла, газів, рідин*)
- n. draft** природна тяга
- n. gas** природний газ
- n. gas fuel** природний газ
- n. gradient** природний градієнт
- n. increase** природне збільшення [зростання]
- n. log [logarithm, Napierian logarithm]** *ln* натуральний логарифм
- n. radioactivity** природна радіоактивність
- n. resin** натуральна гума, природна смола, живиця
- n. selection** природний добір
- n. sink** природна пастка [змивання] (1. *природне впадання ріки в bagno, місця затримки та нейтралізації хемічних забруднювальних речовин, таких, як штучні погної, органічні забруднювальні речовини, йони металів*; 2. *природне фізичне змивання забрудників повітря дощем*; 3. *природна хемічна реакція, напр., озону й азотної кислоти з утворенням двооксиду азоту і кисню*; 4. *природне біологічне очищення, напр., абсорбція вуглеводів з повітря мікроорганізмами ґрунту*)
- n. source** природне джерело [початок, першопричина]
- n. ventilation** природне провітрювання [вентиляція]
- n.-draft tower** вежа з природною тягою
- naturally occurring radioactive material [NORM]** радіоактивний матеріал природних родовищ (*нафти, природного газу*)
- navigable waters** судноплавні води

neoprene

- navigate** плавати (*судном*); літати (*літаком*); керувати (*судном, літаком*)
- navigational** судноплавний, навігаційний
- n. aids** навігаційні прилади [засоби]
- NBAR** *див. nonbinding preliminary allocation of responsibility*
- NBOD** *див. nitrogenous biochemical oxygen demand*
- NCH** *див. noncarbonate hardness*
- ND** *див. not detected*
- NDIR** *див. nondispersive infrared analysis*
- NDT** *див. nondestructive testing*
- near** (*д*) наближати; (*нк*) близький, недалекий; (*ні*) близько, біля, коло; (*нс*) близько, майже
- n. field** поле близької зони (*близьке до джерела шуму, де рівень звукового тиску не зменшується*)
- nearby** (*нк*) близький, недалекий; сусідній; (*нс*) поблизу, недалеко
- nearest** найближчий
- necessary** необхідний, потрібний
- necessitate** унеобхіднювати (*робити необхідним*); вимушувати
- necessity** необхідність, потреба; бідність, нужда
- necrosis** некроз (*омертвіння тканини*)
- need** (*i*) потреба; нестаток; скрута; бідність; (*д*) потребувати; зобов'язувати
- negative** (*i*) від'ємне значення; заперечення; фотонегатив; *ел.* катод; (*нк*) негативний; заперечний
- n. externality** поганий вигляд
- n. sign** погана ознака [знак, симптом]
- neglect** (*i*) нехтування; занедбування; неувага; (*д*) нехтувати; занедбувати; не звертати уваги
- negligible** незначний
- n. residue** незначний осад [частина, залишок]
- neither** також не
- n. ... nor** ні ... ні
- nematocides** нематоциди (*пестициди, використовувані для знешкодження нематод - черв'яків*)
- nematode** нитчак, нематода (*круглий нитчастий паразитний черв'як, глист*)
- neon Ne** (*i*) неон; (*нк*) неоновий
- neoplasm** *мед.* новоутворення
- neoprene** ($\text{CH}_2\text{C}(\text{Cl})\text{CH}=\text{CH}_2$)_n неопрен, поліхлорпрен
- n. rubber** неопренова гума

nephelometric

nephelometric turbidity unit [NTU] одиниця виміру (кала)мутності (приблизно дорівнює одиниці мутності Джексона **Jackson turbidity unit** - 1,5 мг мути/дм)

nephelometry вимірювання (кала)мутності, нефелометрія

nephron нефрон (ниркова вивідна [екскреторна] одиниця)

nephrotoxin нефротоксин, ниркоотруйна речовина

neritic мілководний, неритовий; що належить до мілководної біоти (до сукупності тварин і рослин у мілководній зоні озера чи моря)

nerve (i) нерв; бот. жилка; (d) надавати сили [бадьорості, мужності]

nervous нервовий

n. system нервова система

Nessler reagent реагент [реагент] Неслера (водний розчин солей ртуті, калія, йоду і гідроксиду натрія, вживаний для виявлення амоняку у пробах води чи суміші хемічної реакції)

net 1. сіть, сітка, тенета; мережа 2. (i) різниця; нетто; чистий прибуток, вага; (пк) чистий, нетто

n. community productivity [NCP] чиста [нетто] продуктивність біоспільноти (продуктивність біомаси в межах району протягом певного часу або різниця між залишковою кількістю двооксиду вуглецю, закріпленого фотосинтезними рослинами, та кількістю двооксиду вуглецю, витраченого через метаболізм на всіх рівнях перетворень)

n. positive suction head [NPSH] висота стовпа рідини над всмоктувальним патрубком помпи

n. precipitation різниця опадів (різниця за рік між дощовими опадами даної місцевості та випаруваною водою з водоймищ, яка вказує на можливу кількість просякненої у ґрунт (під смітниками) забрудненої води)

n. primary productivity [NPP] чиста валова продуктивність рослин (кількість грамів двооксиду вуглецю, закріплених фотосинтезом рослин на одиницю площі або одиницю об'єму води, мінус кількість грамів двооксиду вуглецю, виділеного диханням цих рослин)

n. reproductive rate R_0 коефіцієнт чистого розмноження (тварин протягом одного покоління)

nitrify

netting out US EPA вирівнювання (коли збільшення викидів забрудників повітря з певної споруди компенсовано зменшенням викидів тих самих забрудників з інших споруд того самого промислового підприємства; підприємство звільняють від процедури New Source Review - перегляду нових джерел забрудників)

neurobehavioral changes нейровластивісні зміни (зміни внаслідок впливу токсичних речовин)

neurological неврологічний

neurology неврологія

neurotoxicity нейроотруйність, нейротоксичність

neurotoxin нейроотрута, нейротоксин

neuston нейстон (дрібненька частинка або мікроорганізм у поверхневій плівці стоячих води)

neutral (i) нейтральна [позаблокова] держава; громадянин нейтральної держави; неупереджена [нейтральна] людина; (пк) неупереджений, нейтральний, проміжний

n. solution нейтральний розчин

neutralize нейтралізувати; знешкоджувати

neutrally stable atmospheric нейтрально стабільні атмосферні збурення

neutrino нейтрино

neutron нейтрон

new новий

n. source нове джерело

newton (force) N ньютон Н (одиниця сили, 1 кг·м/сек²)

niche (i) гніздо; місце, ніша, куток; (d) (за)гніздити(ся); зайняти місце

nickel Ni (i) нікель; (пк) нікелевий

n. chloride NiCl₂ нікелю хлорид

n. sulfate NiSO₄ нікелю сульфат

night (i) ніч; (пк) нічний

n. soil тверді людські відходи

NIMBY див. *not-in-my-backyard syndrome*

nitrate нітрат, азотноксидний

n. bacteria див. *nitrobacter*

nitric азотний, нітратний

n. acid HNO₃ азотна [нітратна] кислота

n. acid tank бак (для) азотної [нітратної] кислоти

n. oxide NO оксид азоту (II)

nitrification нітрифікація (окиснення амоняку NH₃ до азотної кислоти HNO₃)

nitrify нітрувати

nitrite

nitrite rubber - $\text{CH}_2\text{CH}=\text{CHCH}_2\text{CH}_2\text{CH}(\text{CN})$ -
нітрильна гума, кавчук

nitrite NO_2^- нітрит нітйон, керрит

n. bacteria *див. nitrosomonas*

nitrobacter [nitrate bacteria] нітробактер,
нітратна бактерія (*перетворює нітритні
сполуки в нітратні*)

nitrogen N азот

n. cycle азотний цикл

n. dioxide NO_2 двооксид азоту (IV)

n. fixation нітрифікація (*перетворення
амоняку або нітритів у нітрати
блискавкою або бактеріями -
Nitrosomonas і Nitrosobacter*)

n. monoxide *див. nitrous oxide*

n. oxides NO_x оксид[и] азоту

n.-phosphorus detector [NPD] виявник
азоту й фосфору

nitrogenous азотний

n. biochemical oxygen demand [NBOD]
азотна біохемічна потреба споживання
кисню

n. waste азотні відходи

nitrosomonas [nitrite bacteria] нітритні
бактерії (*бактерії, які перетворюють
амоняки в нітритні сполуки*)

nitrous oxide [nitrogen monoxide] N_2O закис
азоту, п'який газ, азот-I-оксид

NMHC *див. nonmethane hydrocarbons*

NMOC *див. nonmethane organic compounds*

no-effect level неефективний рівень
(*найбільша доза речовини, що не зумовлює
помітних біологічних змін за певних умов
впливу*)

no-observed-adverse-effect level [NOAEL]
токс. рівень непомітних шкідливих
наслідків (*найвища доза, за якої непомітні
шкідливі наслідки*)

no-observed-effect level [NOEL] рівень
непомітних наслідків *див. no-observed-
adverse-effect level*

no-response level нереаговний рівень
(*найбільша доза, що не спричинює реакції у
заданих умовах дії речовини*)

NOAEL *див. no-observed-adverse-effect level*

nocturnal нічний

n. cooling нічна прохолода

node *бот.* вузол, коліно; *мед.* нарід, *мед.*
потовщення, гуля

NOEL *див. no-observed-effect level*

noise шум, галас

nondispersive

nominal variable номінальна змінна
(*подружній стан, етнічна група,
соціоекономічна група, релігійна
приналежність тощо*)

nomograph номограф (*прилад для графічного
розв'язання рівняння з багатьма змінними*)

non-cogeneration gas turbine
нетеплопостачальна [нетеплофікаційна]
газова турбіна

non-effective dose безпечна [підпорогова] доза
(*менша за поріг чутливості*)

non-occupational exposures непрофесійний
вплив (*шкідливих речовин на людину, прямо
не пов'язаний з її професійною діяльністю*)

non-point discharge *див. rain storm run-off*

non-point sources *див. rainwater catchment*

non-profit безприбутковий

non-reactive organic gases неактивні
органічні гази

non-selective catalytic reduction неселективне
каталітичне відновлення

non-structural adhesive неструктурний клей

nonane C_9H_{20} , $\text{CH}_3(\text{CH}_2)_7\text{CH}_3$ нонан
(*легкозпальна рідина, подразник*)

nonanthropogenic неантропогенний,
людинонезумовний

n. forces неантропогенні [людинонезумовні]
сили

nonattainment area [NAA] зона [ареал]
недосяжності (*недосягнення державних
норм якості повітря від даного забрудника*)

**nonbinding preliminary allocation of
responsibility** [NBAR] необв'язкове
призначення відповідальності (*фінансової
відповідальності*)

nonbiodegradable небіорозкладний,
небідеструктивний (*нездатний до
біохемічного розкладання*)

noncarbonate hardness [NCH] (of water)
некарбонатна твердість [жорсткість] (води)

noncarcinogen неакоспричинник,
неканцероген

noncatalytic некаталітичний

n. fluidized bed некаталітична
псевдорозріджена верства [шар]

nonconservative непоміркований;
неконсервативний

nonconventional незвичайний, нестандартний

nondestructive testing [NDT] неруйнівне
випробування

nondispersive infrared analysis [NDIR]
нерозсівний [недисперсійний] аналіз
методом інфрачервоної спектроскопії

nonenforceable

nonenforceable непридатний до запровадження в життя [практику]

nonfissionable *фіз., хем.* нерозщепний; *бот.* клітиннеподільний

nonflammable незапальний, непальний, незаймистий

nonhalogenated organic негалогенний органічний

nonhazardous oil field waste [NOW] безпечні відходи нафтового родовища [промислу]

noninfectious незаразний, неінфекційний

nonionizing radiation нейонізуюче випромінювання [радіація]

nonmelanoma незлоякісна [доброякісна] пухлина

nonmethane hydrocarbons [NMHC] неметанові вуглеводні

nonmethane organic compounds [NMOC] неметанові органічні сполуки

nonobjectionable незаперечуваний; бажаний; приємний

nonoffensive (odor) неогидний (запах)

nonparametric непараметричний; нехарактерний

n. statistics непараметрична статистика *див. n. tests*

n. tests непараметричні проби (*статистичні процедури, які на підставі номінальних або порядкових змінних дають інформацію про генеральну сукупність особин певного виду організмів, а не лише про параметри сукупності*)

nonpersistent pollutant нестійка забруднювальна речовина (*порівняно швидко розкладається під впливом природних біологічних згромаджень*)

nonpoint неточковий

n. source неточкове джерело (забруднення) (*поле, з якого дощі змивають ґрунт погної в ріку, озеро; дорога, по якій їздять автомобілі і викидають забруднювальні речовини*)

nonpolar solvent неполярний розчинник (*олива, газолін тощо*)

nonreactive [inert] неактивний, інертний

nonrenewable непоновний, непоновлюваний

n. energy непоновлювана енергія (*нафта, земний газ тощо*)

n. resources непоновлювані ресурси (*вугілля, мінеральні руди тощо*)

nonresidential нежитловий

n. facility нежитлова споруда

notice

nonrotary необертювий, неротаційний

n. ball mill необертювий кульовий млин (з великими кулями)

n. bead mill необертювий кульковий млин (з малими кулями)

nonspecific неозначений, неспецифікований

n. source неозначене джерело (забруднення)

nontechnical нетехнічний, неспеціальний

nonthreshold pollutant необмежений забрудник (*йонне випромінювання, запідозрені канцерогенні хемічні сполуки тощо, які завжди вважаються забрудниками*)

nontoxic неотруйний, нетоксичний

nonuniform неодноманітний

nonworker безробітний

NORM *див. naturally occurring radioactive material*

normal нормальний; доземий, перпендикулярний

n. density нормальна густина [щільність]

n. function [Gaussian function] функція нормального розподілу, функція Гавса

n. solution однонормальний розчин (*одна 1 г-екв речовини в 1 л розчину*)

normalize нормувати, нормалізувати; стандартувати

normalized blackbody radiation нормоване випромінювання (абсолютно) чорного тіла

north (*i*) північ; (*нк*) північний; (*пс*) (в напрямі) до півночі, на північ

nose (*i*) ніс; нюх; чуття; (*д*) нюхати; чути (носом)

not applicable [N/A] не застосовний, не відповідний, не придатний, не підходить

not available [N/A] відсутній; неприступний

not detected [ND] не виявлений

not-in-my-backyard syndrome [NIMBY] синдром "не в моєму дворі"

not otherwise specified *див. n.o.s.*

notch (*i*) зарубка, позначка; (*д*) зарубувати, знакувати

note (*i*) нотатка, знак, замітка; лист; дипломатична нота; вексель, банкнот; увага; умовний знак; ознака, значність; нота (*музика*); (*д*) робити нотатки; позначати; завважувати, вказувати, звертати увагу

noteworthy вартий уваги

notice (*i*) оголошення, повідомлення, сповіщення; попередження; (*д*) помічати; зауважувати

notice

- n. and comments rule making** творення правил методом "оголошення і коментарів [відгуку]"
- n. letter** лист повідомлення [попередження]
- n. of intent** оголошення [попередження] про намір
- notification** повідомлення, сповіщення
- notify** повідомляти, сповіщати
- notion** поняття, думка, ідея, уява
- NOW** *див. nonhazardous oil field waste*
- NOX** *див. oxides of nitrogen*
- NOx** *див. oxides of nitrogen*
- noxious** шкідливий, згубний; смердючий
- n. substances** *див. harmful substance*
- nozzle** сопло; жиклер *див. constant flow n., mixing gas burner n., premixing gas burner n.*
- NPD** *див. nitrogen-phosphorus detector*
- NPP** *див. net primary productivity*
- NPSH** *див. (pump) net positive suction head*
- NTU** *див. nephelometric turbidity unit*
- nuclear** ядерний
- n. electric power generation** утворення [виробництво] електроенергії ядерною електростанцією
- n. fission** ядерне розщеплення
- nuclear fusion** ядерний синтез [зчеплення]
- n. magnetic resonance spectroscopy** спектроскопія ядерного магнетного резонансу
- n. power plant** ядерна електростанція
- n. reaction vessel** посуд ядерної реакції
- n. reactor** ядерний реактор
- n. winter** ядерна зима
- nucleation** ядроутворення
- nucleon** протон [нейтрон] атомного ядра
- nucleus, atomic** атомне ядро
- nucleide** нуклід (*загальна назва різних утворень [формацій] протонів і нейтронів у атомному ядрі елемента*)
- nudge** (*i*) легенький поштовх (*звернути увагу*), дотик, струс; (*д*) підштовхувати, дотикати, потрясати
- nuisance** докучливість; набриднення, роздратовання; неприємність, прикрість; пошкодження
- n. threshold** поріг [рівень] неприємного відчуття (*найменша концентрація забрудника повітря, яку можна визначити об'єктивно*)

observant

- null hypothesis** припущення [гіпотеза] нуля, нульова гіпотеза
- null point hood design** нульова точка проєктування ковпака, основа конструкції ковпака
- numerous** чисельний
- nut** горіх; *техн.* гайка
- n. roaster** піч для (обпалювання) горіхів
- n. shell dryer** сушарка для горіхового лушпиння
- nutrient** (*i*) пожива, поживна речовина; (*нк*) поживний
- n. cycle** поживний кругообіг [цикл] (*перетворення поживних речовин одного виду в інший у межах біологічного середовища; напр., кисню, азоту*)
- n. sink** природна пастка [змивання] поживних речовин (*напр., у багні, в яке вливається річка, природні процеси зменшують кількість принесених поживних речовин або перетворюють їх на некорисні для біологічного життя*)

O

- O/O** *див. owner/operator*
- O-ring** ущільнювальне кільце
- O-r. seal tubing joint** з'єднання трубопроводу з ущільнювальним кільцем
- O¹⁸ isotope** важкий кисень (*ізотоп кисню атомної ваги 18*)
- OA** *див. Order for Abatement*
- object** 1. предмет, річ; об'єкт; мета;
2. противитися; протестувати; заперечувати
- objectionable** небажаний, неприйнятний, неприємний
- o. odor** неприємний запах, сморід
- o. taste** неприємний смак
- objective** 1. мета; об'єкт; 2. речовий, предметний, об'єктивний
- objector** протилежний, заперечний; заперечник, (су)противник
- obligate** зобов'язувати
- obligation** зобов'язання
- oblige** 1. зобов'язувати, накладати обов'язок, примушувати; 2. робити послугу [ласку]
- observable** помітний, гідний уваги
- observance** 1. обряд, ритуал; 2. дотримання, виконання (*законів, звичаїв*)
- observant** спостережливий; уважний

observation **oil**

observation спостерігання, спостереження; зауваження

observational спостережний

observe 1. спостерігати, зауважувати; робити зауваження, коментувати;
2. дотримувати(ся) (законів, звичаїв)

obtain досягати, здобувати, отримувати

obviate юр. відвертати; оминати, позбуватись, уникати, усувати (перешкоду, небезпеку)

obvious очевидний, видний, явний

obviously очевидно, явно

occupant мешканець, жилець; штатний працівник; окупант

occupation 1. професія, фах; 2. оволодіння, опанування, окупація

occupational exposures професійний вплив (шкідливих речовин на людину в процесі їх виробництва та (чи) застосування)

occupier мешканець; орендар

occupy 1. займатися (справою); 2. займати (площу, посаду), заволодіти, окупувати

occur траплятися, ставатися; спадати на думку

occurrence випадок, подія, явище

ocean (i) океан; (пк) океанський

o. current океанська течія

o. disposal викидання [вивантаження] (сміття, відходів) в океан

o. floor sediments донні осади океану

o. thermal energy conversion [ОТЕС] перетворення теплової енергії океану (сонячної енергії, абсорбованої водою океану)

OCS *div. Outer Continental Shelf*

octane C_8H_{18} (i) октан (легкозапальна небезпечна рідина; вживається як розчинник для органічного синтезування, вивіряння [калібрування], азеотропного переганяння); (пк) октановий

o. number октанове число (газоліну, бензину)

o. rating октанова оцінка детонаційної стійкості (газоліну, бензину)

octanol-water partition [distribution]

coefficient K_{ow} коефіцієнт розподілу октанол-вода (в їхній суміші)

ocular очний, наочний; окулярний

o. damage очне пошкодження

odds шанси; перевага, нерівність; сварка, незгода

o. ratio коефіцієнт шансу [нерівності]

odor [odour] запах, аромат

o. control unit запахоконтрольний пристрій

o. counteraction нейтралізація запахів

o. fatigue втома від запахів (*втрата відчуття запаху внаслідок його постійного впливу*)

o. masking маскування запахів

o. threshold поріг [чутливість] запаху (найнижча концентрація [згущення] пари чи газу, яку може розпізнати як запах певний відсоток групи [панелі] одораторів (10-12 осіб), що оцінюють запах)

odorless беззапашний, безароматний

odour *div. odor*

odour intensity index індекс інтенсивності запаху (кількість розчинень запашиної речовини [одоранту] для досягнення її порогової концентрації)

of course безсумнівно, безперечно, напевно, звичайно

off-flavour taste неприсмно-запашний смак (питної води)

off-gas нормальний викидний [випускний] газ

off-road motor vehicle [ORMV] польовий віз [транспорт, транспортний засіб], всюдихід [всюдихідний віз]

off-site позаділянковий, позамісцевий

offer (i) пропозиція; жертва;

(d) пропонувати; жертвувати; дарувати

office служба, бюро, канцелярія; установа; міністерство, відомство; посада; послуга

official (i) урядовець, службовець, чиновник; (пк) урядовий, службовий, офіційний

offset 1. (i) [shoot, sprout] пагін, паросток; [offshoot] відгалуження; друк; офсет;

(d) друкувати офсетним способом;

2. (i) відшкодування, компенсація, вирівняння; рівновага, противага, зрівноваження (викидів забруднень) *div.*

netting out; (d) відшкодувати;

компенсувати, зрівноважувати, вирівнювати (викиди забруднень) *div. netting out*

offshoot *div. offset 1.*

offspring нащадок; плід; паросток

often [oftentimes] часто

oftentimes *div. often*

OG *div. organic gas*

oil (i) нафта, ропа; олія; олива; мастило;

(d) наоливлувати; наолювати; мастити;

змащувати; (пк) нафтовий; олійний;

оливний, мастильний

o. breaking очищення [розщеплення, крекінг] нафти [олії, оливи]

oil

o. burner нафтовий пальник
o. crises нафтова криза
o. effluent нафтовий стік
o. embargo нафтове ембарго
o. field нафтове родовище
o.-fired power plant мазутна електростанція
o. fuel нафтове паливо
o. gas fuel паливо нафтового газу, оливний газ (*отриманий термічним розщепленням різних олів, нафти та густих осадів*)
o. heating нафтове опалення
o. production field нафтопродуктивне родовище
o. recovery well нафтова свердловина
o. shale fuel сланцеве паливо
o. skimmer катер-нафтозбирач
o. spill розлив нафти
o.-water separator сепаратор (системи нафта - вода (*для відокремлення нафти від води*))
old старий; застарілий; старовинний; давній
o. field переліг, обліг (*поле, покинуте і залишене для повернення до природного стану*)
o. growth стародавня рослинність (*віддавна не вирубувані ліси*)
oleoresinous олійно-смоляний
o. varnish олійно-смоляний лак [полива]
oleum H₂SO₄ олеум (*купоросна олія - димуча сірчана кислота, розчин сірчаного ангідриду SO₂ у безводній сірчаній кислоті*)
olfact нюхати
olfaction нюх; нюхання
olfactometer ольфактометр (*прилад для вимірювання запахів*)
olfacty ольфакта (*одиниця виміру запаху - така кількість запаху [суміші запахів], розчинена в одному кубічному футі чистого повітря, яку відчуває половина оцінювачів запаху*)
oligotrophic ["few foods"] малопоживний
ombrograph дощограф
ombrometer дощомір
ombudsman *US, Grt.B.* дослідник скарг на керівництво, омбудсмен (*державний чиновник, який досліджує скарги на адміністративну діяльність установи та подає свій осуд у формі звіту до даної установи; ефективна позасудова діяльність, яка зазвичай дає добрі результати і поправи в діяльності урядів; у Великій Британії омбудсмен звітує тільки членам парламенту*)

opacity

omission пропуск; пропускання; недогляд, упущення
omit пропускати; обминати; не включати
omnivore всеїдна тварина
on (*nū*) на; (*nc*) далі, вперед
o. behalf of від імені
o.-road motor vehicle [motor vehicle] моторний віз [транспортний засіб] (*автомобіль, локомотив тощо*)
o.-scene coordinator [OSC] координатор на місці дії
o.-site на місці
o. the order of на замовлення
o. the other hand з іншого боку, проте
once a day раз на добу [день]
once-through cooling process одноразовий охолоджувальний процес (*свіжа холодна вода після охолодження реактора виливається в річку, ставок, море*)
oncogene онкоген (*ген, який внаслідок якихось змін, перебудов чи пошкоджень має щось спільне з розвитком певних ракових захворювань людини чи тварини*)
oncogenic онкогенний (*вірус, хемічна речовина, радіація, які можуть спричинити злякисну пухлину*)
oncogenicity онкогенність
one-forth четвертина
one-half половина
one-hit одноразовий; за першим ударом
o.-h. hypothesis (single genotoxic event) припущення [гіпотеза] одноразового випадку (одної генотоксичної події)
o.-h. model модель одноразової події (*найпростіша онкотвірна механістична модель, де прийнято, що дія хемічної речовини за один-єдиний раз може викликати рак*)
o.-h. theory теорія одноразової події
one-pack-a-day smoker курець пачки цигарок на добу [день]
one-pass drier однопрохідна сушарка (*без рециркуляції газів*)
one-third (одна) третина
ongoing поточний
ongoings вчинки, поведінка; поточні події
onset приступ; натиск, напад, атака
o. of pain приступ болю
ooze (*i*) твань, багно; просочування; (*d*) просочуватися, повільно текти
opacity непрозорість, мутність, тьмяність

opacity

o. Ringlemann Chart таблиця (шкала) непрозорості Рінгельмана

opaque непрозорий, мутний, тьмянний

open (д) відкривати, починати; (нк) відкритий; явний; приступний

o. abrasive blasting абразивноструминне очищення, піскоструминне очищення

o. burning відкрите спалювання (сміття)

o. channel відкритий канал, протока

o. cycle cooling прямотічне охолодження

o. dump відкрите звалище (сміття)

o. fire відкритий вогонь

o. gas flame drier сушарка з відкритим [безпосереднім] газовим полум'ям

o. hearth furnace відкрита горнова піч, мартенівська піч

o.-hearth reverberatory furnace відкрита відбивна [ревертераційна] горнова піч, відбивна [ревертераційна] мартенівська піч (піч зі спорудою, що використовує тепло спарьованих газів для нагрівання опального повітря)

o. pit mining [strip mining] відкриті гірничі роботи, розроблення відкритим способом

o. surface tank бак [збірник, резервуар] з відкритою поверхнею

o. system відкрита [розширена] система

o. to the atmosphere impoundment водоймище відкрите до атмосфери (відкриті водоймища, використовувані для оброблення, зберігання або відведення стічних вод, включно з аераційними та збірними водоймищами і лагунами)

o. top tank бак [збірник, резервуар] з відкритим верхом (без покришки)

o. water loop відкрита водна система (де вода проходить через різні стадії і процеси, не використовується, і лише після необхідного оброблення виливається в наземні води)

opening (і) отвір (діра); відкриття; початок; вступ; (нк) початковий; вступний

openly відкрито

operate діяти; працювати (на машині); працювати, керувати (машиною); користуватися; мед. оперувати

operating чинний, дійовий; робочий; впливовий; експлуатаційний; мед. операційний

o. condition робочий стан

o. conditions робочі обставини, робочі умови застосування

order

o. organization експлуатаційна організація (якій дано право використовувати промислове підприємство)

o. permit дозвіл на користування (споруди, машини, палива тощо)

operation чин, діяльність, дія; використання (діяльність, скерована на досягнення безпечного використання промислового підприємства), мед. операція

o. of blood substitution операція замінення крові (метод [спосіб] штучної детоксикації організму, що супроводжується повною заміною крові хворого кров'ю донора)

o. records документація використання (документи, які зберігають об'єктивну інформацію щодо використання промислового підприємства)

operative (і) робітник; механік; (нк) чинний, оперативний; мед. операційний

operator водій; оператор (споруди, машини, телефону тощо); керівне [керувальне] устаткування

opinion думка, погляд, висновок, оцінка; судове рішення

opinionated самовпевнений

opportunity нагода; можливість

oppose противитися, чинити опір; поборювати

opposite (нк) протилежний; (нс) навпроти

opposition опір, протидія; опозиція

optical coefficient оптичний коефіцієнт (абсорбції, відбивання або пропускання світла крізь матеріал), коефіцієнт світлопоглинання

optimistic оптимістичний

optimization оптимізація

optimum (і) оптимум, найсприятливіші умови; (нк) оптимальний

option вибір; право заміни; добір

oral усний, анат. ротовий, оральний

oralloy збагачений уран (розщеплювальним ізотопом U-235; може підтримувати ланцюгову реакцію)

orally усно

order наказ, розпорядження; порядок, спокій; замовлення (товару); бот. ряд, підклас

O. for Abatement [OA] наказ зменшити [знизити] (напр., викиди забруднювальних речовин)

o. of magnitude порядок величини, множник (кількість разів)

ordinal (*i*) порядковий числівник;
(*нк*) порядковий

o. variable порядкова змінна

ordinance указ, декрет; постанова, ухвала

ore руда

o. grinding дроблення [мелення, товчення]
руди

organ орган; друкований орган, газета

organic органічний

o. carbon органічний вуглець

o. carbon partition coefficient [Koc]
коефіцієнт адсорбції органічних хемікалій
(*органічного вузлецю*) частинками ґрунту
[осаду]

o. chemical contaminant забруднювальна
органічна хемічна речовина

o. compound органічна сполука

o. gas [OG] органічний газ

o. liquid органічна рідина

o. load органічний вантаж [навантага]
(*напр., води органічними сполуками, які
треба перетворити на мінеральні сполуки
або розкласти*)

o. nitrogen органічний азот

o. phosphorus органічний фосфор

o. polymer органічний полімер

o. solvent органічний розчинник

o. vapour analyser [OVA] аналізатор
органічної пари [туману]

o. waste органічні відходи

organism організм

organize організувати(ся)

organochlorine [chlorinated hydrocarbon]
органохлор, хлорований вуглеводень
(*належить до класу інсектицидів*)

organoleptic properties of water
органолептичні властивості води (*сприймана
рецепторами людини сукупність показників
якості води: запах, присмак, забарвлення,
каламутність, наявність плівок або піни на
поверхні*)

o. propetis смакові якості (питної води)

organomercurials органічні сполуки ртуті
[меркурію] (*дуже отруйні, напр.,
метилртуть*)

organophosphates органофосфати, органічні
сполуки фосфору (*інсектициди*)

organotin органостаній, органоцина,
органічна сполука станія [цини]

o. biocides органостанові біовинищувачі
[біоциди]

orient 1. *геогр.* схід, східні країни;

2. орієнтувати; визначати місце
(перебування)

orientation орієнтація; орієнтування

orifice отвір; жерло; прохід; *мех.*
вимірювальна діафрагма *див. orifice meter*;
насадка, сопло

o. flow течія [потік] отвором [соплом]

o. flowmeter *див. orifice meter*

o. meter [o., o. plate flowmeter, o. flowmeter]
діафрагмовий витратомір

o. plate flowmeter *див. o. meter*

o.-type scrubber насадний газоочисник

o. wet scrubber насадний газозмивач

origin походження; початок; джерело

original (*i*) першотвір; оригінал;
(*нк*) первісний, початковий, вихідний;
самобутній; оригінальний

originator автор, ініціатор; винахідник

ORM *див. other regulated materials*

ORMV *див. off-road motor vehicle*

orographic lifting орографічне піднімання
(*повітря, коли атмосферний струмінь
втирається в гори*)

orphan site [abandoned site] запущена
[покинута] ділянка

orthoboric acid *див. boric acid*

orthophosphate ортофосфат

OSC *див. on-scene coordinator*

oscillate коливати(ся), хитати(ся); вібрувати;
вагатися

oscillating (*i*) коливання, генерування,
осциляція; (*нк*) коливальний

o. screen коливальний екран

oscillation коливання; генерація, осциляція,
вібрація

oscillograph осцилограф

oscillometer частотомір, осцилометр

oscilloscope осцилоскоп

osmose [osmosis] *фіз.* осмос (*проникання
рідини, газу або розчинника крізь перепону в
розчин*)

osmotic lysis *біол.* осмотичний розпад [розрив]
(*бактерій, тілець крові*)

osmotroph осмотроф (*організм, який
живиться осмотичним способом -
вбираючи розчинені речовини крізь мембрану
клітини*)

osprey морський орел, скопа

OTEC *див. ocean thermal energy conversion*

other

other regulated materials [ORM] інші регульовані [контрольовані] матеріали

ounce унція (28,3 грама)

outage простій, зупинка роботи; час (тривання) ремонту споруди; час призупинення енергопостачання (*внаслідок аварії на електростанції або в мережі енергопостачання*); витік; випускання; випускний отвір; недобір (*різниця між місткістю посудини та її частковим наповненням*)

outboard за бортом

outdoor на відкритому [вільному] повітрі; зовнішній

outer зовнішній

O. Continental Shelf [OCS] зовнішня континентальна мілина [риф]

outfall гирло, витік; водовідвід; канава, рів; жолоб

outgassing відгазовування, вигазування, випаровування

outgo (i) витрати; (d) перевищувати

outgoing викидний; випускний, відпрацьований

outlet вихід, вихідний [випускний] отвір

output продуктивність, потужність; видобуток, продукція; вислід, результат

o. rate норма продуктивності виготовлення продукції

outset початок; старт

outside (i) зовнішня сторона, бік, зовнішність; (нк) зовнішній, сторонній; крайній; боковий; (нс) зовні; (нї) поза, за межами, за межі

outstand протистояти, опиратися; витримувати; стояти спереду, передувати

outstanding видатний; випнутий; невиконаний, незакінчений; несплачений (*борг*)

outward зовнішній, навколишній; спрямований назовні

o. form зовнішня форма

outwash намул, нанос, мул (*нанесений водою розталого льодовика*)

OVA *див. organic vapor analyzer*

oval-orifice fan atomizer овальноноспловий крильчатоколісний розбризкувач

oven піч

o. drier сушильна піч

over (нї) над; (нс) понад, надто

over- (*преф*) пере-, над, понад, надмірно; надмірний

o. the surface flow *див. rain storm run-off*

overwhelm

overall 1. робочий одяг; 2. (нк) повний, загальний; всеосяжний; (нс) цілком; скрізь

overalls комбінезон; спецодяг; військові парадні штани

overburden переобтяжувати, перевантажувати

overdraft (i) надмірне використання (*підземної води*); протяг [струміна] повітря; банк. перевищення кредиту

overdraw (d) надмірно використовувати (*підземні води*); банк. перевищувати кредит

overemphasize надмірно наголошувати [підкреслювати]

overfishing надмірне виловлювання риби

overflow (i) перелив, переливна труба, водовипуск, злив; верхній продукт (*мокрої класифікації - у збагачуванні мінералів*)

overhead (нк) верхній; надземний; (по)надголовий (*над головою*); (нс) вгорі, над головою

overland flow течія поверхнею землі (*течія стічної води перед вливом у водоскид; перетікання через рослинний ґрунт сприяє вилученню поживних речовин зі стічної води*)

overlap (i) перекриття; (d) перекривати, заходити один за один [впритул]; частково покривати [збігатися]

overload (i) перевантаження, переобтяження; (d) перевантажувати, переобтяжувати

overlook оглядати (*з гори*), доглядати, стежити; пропускати (*не звертаючи уваги*), недоглянути, не завважувати

overpopulate перенаселяти

overpressure надмірний тиск, надтиск

overspray (i) надмірне оббризкування; (d) надмірно оббризкувати [пультверизувати]

overstate перебільшувати, пересаджувати

overthrow (i) перекидання; повалення (*влади*); скидання; (d) валити; перевертати; скидати

overturn (i) переворот, повалення; скидання; *юр.* скасування, анулювання (*присуду вищим судом*); (d) перевертати; валити, скидати; перекидати; *юр.* скасувати, анулювати

overvarnish (i) вкривальний лак; (d) вкривати лаком

overview (i) загальний огляд; виднокіл, широкий вид; (d) оглядати, споглядати

overwhelm переважати; переборювати; захоплювати (*почуттям*)

overwhelming

- overwhelming** переважний; непоборний; незліченний
- ovicides** овіциди (*пестициди, використовувані для знищення ячок шкідників рослин разом з комахами, кліщами тощо*)
- ovum** біол. яйце
- own** (пк) власний; рідний; (д) мати, володіти; бути власником
- owner** власник
- o. operator [O/O]** власник/керівник, власник/оператор
- oxalic acid HOOC-COOH•2HON** щавлева [оксалатна] кислота
- oxidant [photochemical oxidant] Ox** фотохімічний окиснювач [оксидант]
- oxidation** (i) окиснення, окисація; (пк) окиснювальний, окисаційний
- o. agent** окиснювальний засіб [реагент, реактив]
- o. lagoon** окиснювальна відстійна лагуна
- o. pond** окиснювальний відстійний ставок [басейн]
- oxide** оксид
- oxides of nitrogen [NOX, NOx]** оксиди азоту [нітрогену]
- oxides of nitrogen NOx** оксиди азоту
- oxides of sulfur SOx** оксиди сірки
- oxides of sulphur [SOX, SOx]** оксиди [оксидні] сірки
- oxidize** окиснювати, оксидувати
- oxidizing agent** окиснювальний засіб [реагент, реактив]
- oxidation-reduction reaction** взаємодія, окисно-відновна реакція
- oxygen** (i) кисень, кисген; (пк) кисневий, кисигеновий
- o. deficit** нестача [дефіцит] кисню
- o. demand** вимога [потреба] кисню
- o.-demanding waste** киснеспоживні [киснерозкладні] відходи
- o. depletion** виснаження [вичерпування] кисню
- o.-sag** падіння кисню
- o.-sag curve** крива зменшення кисню (*на діаграмі*)
- o. supply** постачання [запас] кисню
- o. transfer** переміщення [перенесення, передавання] кисню
- oxyhemoglobin** біохем. оксигемоглобін (*гемоглобін, зв'язаний з молекулярним киснем у легенях людини чи тварини*)

packed

- ozonation** озонування (*застосування озону як дезинфекційного засобу у водопостачальних або водовідходних пристроях*)
- ozone O₃** (i) озон; (пк) озоновий, озонистий
- o. depleting chemical** озоновиснажувальна хемічна речовина
- o. depleting substances CFCs** озоновиснажувальні речовини (*хлорофторвуглеводні*)
- o. hole (over Antarctica)** озонова діра (над Антарктикою)
- o. layer** озоновий пласт [верства, шар]
- o. layer depletion** виснаження озонового пласту

P

p- *див. pico-*

- p-value** статистична ймовірність
- pace** (i) крок, хода; темп, швидкість; (д) крокувати, ступати; вимірювати кроками; задавати темп
- pack** (i) клунок, пакет, пакунок; сумка; купа, безліч, згряя; (д) пакувати(ся), зв'язувати; заповнювати (*глядачами спортивний стадіон, театр*); набивати, напихати
- p. off** виганяти (геть), випроваджувати
- package** (i) пакунок, пакування; монтаж; (д) пакувати, складати [збирати] (в) пакет
- packaging** (i) упакування, пакування; складання, збирання; компоування, монтаж; (пк) пакувальний
- p. operation** пакувальна операція
- p. polystyrene** пакувальний полістирол [піна]
- packed** заповнений, наповнений, напакований, густий; насаджений; завантажний, заповнювальний
- p. bed absorber** *див. p. tower*
- p. bed collector** завантажний [засипний] уловлювач
- p. column** *див. packed tower*
- p. gland piping joint** ущільнювальне з'єднання труб
- p. tower [packed bed absorber, packed column]** завантажна [насадна] абсорбційна колона [газопромивач, газозмивач, скрубєр]
- p. tower aeration** газування [аерація] завантажною [засипною, насадною] колоною

packed

p. tower capacity місткість завантажної [насадної, засипної] абсорбційної колони

p. tower collector завантажний [насадний, засипний] колонний уловлювач

p. tower effective area дійова [ефективна] поверхня [площа] завантажної абсорбційної колони

p. tower gas absorption unit газобирна [газоабсорбційна] колонна споруда [устаткування], газопоглинальна насадна колона

p. tower height equivalent to one theoretical plate [p. tower HETP] рівнозначна [еквівалентна] одній теоретичній тарілці висота засипної [насадної] абсорбційної колони

p. tower height of transfer unit [p. tower HTU] висота одиниці перенесення [передачі] засипної [насадної] абсорбційної колони

p. tower interfacial area міжфазова поверхня завантаженої засипної засипної [насадної] абсорбційної колони

p. tower number of transfer units кількість одиниць перенесення [передавання] завантажної [засипної, насадної] абсорбційної колони

p. tower packing materials матеріали для наповнення завантажної [засипної, насадної] абсорбційної колони

p. tower pressure drop спад тиску завантажної [засипної, насадної] абсорбційної колони

p. tower wet collector мокрий завантажний [насадний] пиловловлювач

packer пакувальник; заготовник (*харчових продуктів*); консервний завод; ущільнювач свердловини

packing завантаження, засипання; упакування; пакувальний матеріал; герметичний матеріал; завантаження колони

p. types типи колонних завантажень [насадів, засипань] *див. Berl saddles p. t., Intalox saddles p. t., Lessing rings p. t., Pall rings p. t., Rashig rings p. t., Tellerettes p. t.*

packoff відсилати, відправляти

paddle (*i*) лопать; весло; (*o*) гребти; веслувати (одним веслом)

p. mixer лопатевий змішувач

paddy необроблений сирий рис, рисове поле

PAH *див. polycyclic aromatic hydrocarbons, polynuclear aromatic hydrocarbons*

pail відро, цеберка

pamphlet

pain (*i*) біль, страждання; старання, зусилля; (*o*) хворіти; завдавати болю

painstaking (*i*) старанність, ретельність; (*uk*) старанний, ретельний

paint (*i*) фарба; (*o*) малювати, фарбувати

p. baking відпалювання фарби; фарбовипікання, фарбовідпалювання

p. baking oven фарбовипікальна піч (*для випікання фарби*)

p. burn-off відпалення фарби; фарбовідпалення

p. burn-off furnace фарбовідпалювальне горно [піч] (*для відпалювання фарби*)

p. dip tank фарбозанурювальна ванна [бак] (*для занурювання у фарбу*)

p. dipping фарбозанурювання (*занурювання у фарбу*)

p. factor фарбоефективність (*ефективність фарби*)

p. filter liquid test [PFLT] проба фільтрування рідин зі стабілізованих [ствердливих] відходів

p. solvent розчинник фарби; фарборозчинник

p. spray booth кабіна пневморозпилювання фарби (*стиснутим повітрям або газом*)

p. spraying фарбооббризкування, пневморозпилювання фарби (*стиснутим повітрям або газом*)

p. strip tank фарбознімальна ванна [бак] (*занурюванням у розчинник*)

p. stripping знімання фарби (*занурюванням у розчинник, напр., у розтоплену кавстичну соду*)

p. thinner фарборозріджувач

painter маляр; живописець, художник

painting фарбування; живопис, картина

pair (*i*) пара, двос; (*o*) парувати(ся)

palisade parenchyma *бот.* частокільна паренхіма (*хлорофілові клітини між верхнім і нижнім шарами шкіри, епідерми, листка*)

Pall rings (керамічні [пластмасові, металеві] насадні) кільця Пола (*в газоочисних колонах*)

P. rings packing types (керамічні [пластмасові, металеві] завантажувальні) кільця Пола

pallet *мед.* шпатель; *техн.* дерев'яна платформа (*для перевезення товарів у складах вилоквим навантажувачем*)

paludal болотистий, багnistий; малярійний

palustrine болотистий, багnistий

pamphlet брошура, памфлет

PAN**PAN** *див. peroxyacetyl nitrate***pan** сковорода, пательня; горщик, горшок, ринка; ківш**pan crusher** сковородна дробарка**panel** (i) панель, дошка (керування); панно; рада консультантів [радників], група експертів; (d) оббивати, оздоблювати**paneling** панельне обшиття**paper** папір; газета; документ; наукова стаття [доповідь]; шпалери; (d) обклеювати папером [шпалерами]**p. production** виробництво паперу**p. pulp** паперова маса [м'якуш], пульпа**p. tape sampler** пробобірна паперова фільтрувальна стрічка (для забрудненого макрочастинками повітря; порівнюючи фільтрувальну та чисту стрічку, вимірюють коефіцієнт перепускання світла)**p. trail** паперовий відбиток [хроніка] (адміністративний запис наукових досліджень, звітів, слухань, листів, внутрішніх меморандумів тощо, на підставі яких формуються правила, закони, норми тощо)**PAR** *див. population at risk***paraffins** парафіни**paralle** (i) паралель, аналогія; (d) виконувати [проходити] паралельно; (нк) паралельний, аналогічний**p. flow drier** прямотічна [течійна] сушарка**paralytic shellfish poisoning [PSP]** паралітичне отруєння моллюсками (внаслідок споживання ними диноджгутіків і зараження нейротоксинами)**paramedic** парамедик (помічник лікаря, що може робити ін'єкції та рентгенівські знімки; спеціально тренований і ліцензований технік, який може надавати першу допомогу і перевозити хворого до лікарні)**parameter** параметр**parametric test** параметричний [статистичний] аналіз**paraquat [CH₃(C₅H₄N)₂CH₃•2CH₃SO₄** паракват (гербіцид, отруйний травовищувач, абсорбується ґрунтом, важко піддається біорозкладанню)**parasite** (i) паразит; (d) паразитувати**parasitic worm [helminth]** хробак-паразит, глист**parasitism** паразитизм**particulate****parathion (C₂H₅O)₂P(S)OC₆H₄NO₂** паратион (отруйний комаховищувач [інсектицид], зокрема кліщів і хробаків [акарицид])**paratyphoid** (i) мед. паратифозна бактерія; (нк) паратифозний**paratyphoid fever** паратифозна гарячка**parcel** (i) ділянка землі; в'язка; пакунок, послання; посилення; (d) поділяти (на частини); загортати (в пакунок)**parent material [bedrock]** геол. первинний матеріал, материнська [корінна] порода**parenteral infusion** парентеральне введення (спосіб введення речовин в організм повз шлунок, напр., під шкіру, у вену)**parking** (i) стоянка (для автомобілів, велосипедів); паркування; (нк) стоянковий**p. lot attendant** супровідник [обслуга] стоянки [стоянкової площі]**p. management plan [PMP]** план керування стоянками [паркуванням]; план розміщення стоянок**part** (i) частина, частинка; участь; роль (театральна); (d) розділяти, розлучати(ся); (нс) частково**partial** частковий; односторонній**p. pressure** частковий тиск (окремих газів у суміші)**p. vacuum** частковий вакуум [порожнеча]**participate** брати участь; поділяти(ся) з**particle** (i) частинка; (нк) част(ин)ковий**p. collection** збирання частинок, частинкоуловлювання**p. cut size [D_{pc}]** розмір роздільної частинки (діаметр частинок, зібраних з ефективністю 50 %)**p. distribution** розподіл частинок, частинкорозподіл**p. size distribution** розміророзподіл частинок (розподіл розмірів частинок)**particleboard** деревостружкова плита**particular** особливий, специфічний; докладний, детальний; вимогливий; розбірливий**particulate** (i) макрочастинка [мікрочастинка] (тверда або рідинна); (нк) частинковий**p. control device** прилад [механізм] контролювання [регулювання] частинок**p. matter [PM₁₀, PM₁₀]** мікрочастинковий матеріал [матерія] (до 10 мікронів аеродинамічного діаметра)**p. organic matter [POM]** мікрочастинковий органічний матеріал [матерія] (розчинений у воді)

particulate

PE

- p. phosphate** частинковий фосфат (*фосфат* PO_4^{3-} , розчинений у воді та прикріплений до органічної або неорганічної частинки матерії, що не проходить крізь фільтр)
- particulates [particulate matter]** частинковий матеріал [матерія]
- partition** (*i*) поділ, розшаровання; перегородка; (*d*) (роз)ділити, (роз)член(ов)увати, розорювати
- p. coefficient** показник [коефіцієнт] (роз)поділу [розділення, розшаровання] (*напр.*, компонент у двох незмішуваних розчинниках)
- partner** спілчанин, учасник, компаньйон, партнер
- partnership** співучасть, ділове товариство, ділове партнерство
- parts per** частин на
- p. p. billion [ppb]** частин на білйон (*певна кількість*); білйонна частина
- p. p. million [ppm]** частин на мільйон (*певна кількість*); мільйонна частина
- pascal Pa** паскаль Па (*одиниця тиску, $1 \text{ Pa} = 1 \text{ Н/м}^2$*)
- Pasquill-Gifford stability class** клас [категорія] (атмосферної) стійкості [стабільності] Пасквіл-Гіфорда (*один із шести класів, які вживають для встановлення коефіцієнта розсіювання тавсового розподілу димового струменя [факелу], яке залежить від освітлення і швидкості вітру під час викиду забрудників з комина*)
- pass** (*i*) прохід, шлях; гірський перевал; перепустка; посередня оцінка; (*d*) проходити; пропускати, минати; *хем.* проціджувати
- passage** прохід, проїзд; коридор; уривок (*з книжки*)
- passenger** (*i*) пасажир; (*нк*) пасажирський
- p. car** пасажирський віз (*перевізний засіб*)
- passive** пасивний; інертний; покірний
- p. smoking** пасивне куріння (цигарок) (*вдихання цигаркового диму*)
- p. solar system** інертна сонячна система (*система, яка використовує сонячну енергію*)
- past** (*i*) минуле, минулий час; (*нк*) минулий; (*пн*) повз; по той бік, за; після; понад
- paste** (*i*) паста; клей; тісто; (*d*) наклеювати, приклеювати
- pasteurization** пастеризація (*спосіб консервування харчових продуктів нагріванням до температури 100°C , запропонований Люїсом Пастером*)
- pasteurize** пастеризувати
- pastille** таблетка, пігулка, пастелька
- pastillization** вироблення таблеток [пігулок, пастельок]
- pathogen** *мед.* хворобозбудник, патоген
- pathogenic** *мед.* хвороботворний, хворобоспричинувальний, патогенний
- p. microorganism** патогенний мікроорганізм
- pathological** *мед.* хворобливий, ненормальний, патологічний
- p. examination** *мед.* патологічний огляд [обстеження]
- p. incinerator** спалювач патогенних відходів (*піч для спалювання патогенних [хвороботворних] відходів [обрізків, сміття]*)
- p. waste** патогенні відходи [обрізки, сміття]
- pathology** *мед.* патологія, хворобознавство
- pathway** стежка, доріжка, дорога; траєкторія
- patience** терпеливість; наполегливість
- patient** терпеливий; наполегливий
- pattern** (*i*) зразок, проба; узір, візерунок; модель, шаблон; (*d*) виготовляти [готувати] за зразком
- paucity** нестача, малочисельність, мала кількість, брак
- p. of data** нестача [брак] даних
- pavement** тротуар, брук, підлога
- p. grinder** шліфувальник тротуару
- p. heater** ogrivach тротуару (*газовий ogrivach тротуарного асфальту, застосований перед зрізуванням і вирівнюванням старого шару асфальту та накладанням нового*)
- p. strip** смужкувач тротуару (*машина для малювання смужок пластмасовою фарбою вздовж тротуару і на вуличних перехрестях*)
- pay** (*i*) плата, заробітна платня; відплата; (*d*) платити, давати прибуток; звертати (увагу); (*нк*) платний
- p. attention** звертати увагу
- p. off** виплачувати; відплачувати
- payoff** виплата; час виплати
- PBzN** *див. peroxybenzoyl nitrate*
- PCB** *див. polychlorinated biphenyl*
- PCDF** *див. polychlorinated dibenzofuran*
- PCE** *див. perchloroethylene*
- PCP** *див. pentachlorophenol*
- PCV** *див. positive crankcase ventilation*
- PE** *див. population equivalent*

peak

peak (*i*) вершина, найвища точка, вістря (*спуса*); пік; (*д*) досягати вершини [піка]; слабути; (*нк*) вершинний, найвищий; найбільший; піковий

p. daily average concentration of an air pollutant [maximum average daily concentration of atmospheric pollutant] найбільша середньодобова концентрація атмосферного забрудника

p. daily average concentration of an air pollutant load пікове [найбільше] навантаження, період режиму найвищого навантаження (електропостачальної системи)

peaking unit сукупність [агрегат, устаткування] найвищого [пікового] навантаження (устаткування електростанцій, призначене для постачання додаткової електроенергії в період [години] найвищого навантаження електропостачальної мережі)

peanut земляний горіх, арахіс

peat (*i*) торф; (*нк*) торфовий, торф'яний

p. moss торфовий мох

p. solid fuels торф

pebble (*i*) галька, камінець, кремій; гірський криштал; (*нк*) гальковий

p. grinding mill гальковий [рінювий] млин [подрібнювач]

p. mill гальковий млин [подрібнювач] (для виготовлення дрібних порошків з твердих матеріалів)

peculiar особливий, окремих; специфічний; дивний

peculiarity особливість, окремість; відрубність, специфічність; дивність

pecuniary грошовий

p. interest грошове зацікавлення [інтерес]

PEL див. *Permissible Exposure Limit*

pelagian (*i*) морський організм (*тварина або рослина*); (*нк*) морський

pelagic морський, пелагічний

pellet кулька, шротинка, гранула (*напр., препаративна форма пестицидів*); фарм. пілюля

pelletize гранулювати (*перетворювати в [нада(ва)ти вигляду] кульки [шротинки, пілюлі]*)

penalize карати; штрафувати

penalty кара; штраф

pend бути невирішеним [невизначеним]

pendency невизначеність

perchloric

pending (*нк*) очікуваний, сподіваний; ще не вирішений, підвишений; незакінчений; (*пй*) протягом; до; (*днс*) чекаючи (відповіді, рішення)

pendular state (in drying processes of solids) незавершений стан (рідини в пористому матеріалі) (*коли плівка рідини не цілком покриває поверхню твердих частинок і нема капілярної течії у процесі сушіння твердих речовин*)

penetrate проникати, пронизувати

penetration проникнення, пронизування

pentachlorophenol [PCP] C₆Cl₅OH пентахлорфенол (*отруйний білий порошок або кристал, вживається як винищувач грибків [бактерій, водоростей, трав], як фунгіцид, бактеріоцид, альгіцид, гербіцид, як охоронне покриття дерева*)

pentane CH₃(CH₂)₃CH₃ пентан (*легкозаймиста рідина, вживається для виробництва штучного льоду, термометрів низьких температур, піноутворювачів у пластмасах, винищувачів с.-г. шкідників, пестицидів тощо*)

penthouse 1. (on electrostatic precipitator)

камера на плоскому даху сухого електрофільтра (*для розміщення контрольної апаратури*) **2.** кімната [помешкання] на плоскому даху багатоповерхового будинку

per capita на душу населення

perceive відчувати, сприймати; усвідомлювати, збагнути, помічати; розрізняти

percent відсоток, процент

p. destruction відсоток знищення

p. error відсоток помилки

percentage відсотки, проценти; відсоткове відношення

perception відчуження, сприймання, усвідомлення; пізнання, розуміння, уявлення

perched water table піднятий [високорозташований] рівень підземної води

perchloric acid HClO₄ перхлорна кислота (*сильний окиснювач, легкозаймистий від стикання з органічними речовинами, вибухає від стрясання та нагрівання, отруйний; застосовують як каталізатор у виробництві етерів [ефірів], вибухових матеріалів, як складник електролітичного розчину для покриття плюмбієм [оливом]*)

perchloroethylene

perchloroethylene [PCE, tetrachloroethylene]
 $\text{Cl}_2\text{C}:\text{CCl}_2$ перхлоретилен, тетрахлоретилен
(подразник шкіри й очей; застосовують як розчинник у хемічному очищенні, знежирюванні металевих продуктів у парі розчинника, виробництві флюорувуглеводнів тощо)

percolate (i) просочена речовина;
 (d) просочуватися, проціджувати, фільтрувати

percolation просочування, проціджування, фільтрування

percolator просочувальне [процідзувальне] устаткування, фільтрувальний апарат, фільтр, перколятор

peregrine перелітний; мандрівний

p. falcon перелітний сокіл

perfect досконалий, доконаний

p. absorber досконалий вбирач

p. emitter досконалий випромінювач [емітер]

perforate просвердлювати; пробивати; перфорувати

perforated просвердлений; пробитий; сітчастий; перфорований, дірчастий

p. plate дірчаста [перфорована, сітчаста] тарілка

p. plate tower колона з дірчастими [перфорованими, сітчастими] тарілками

p. tray absorber перфотарілчастий поглинач [абсорбер] (абсорбційна колона з просвердленими тарілками [підносами, лотками, тацями])

perforator свердло; перфоратор; свердел, штамп, пуансон

perform виконувати; здійснювати

performance виконання; здійснювання; продуктивність; ефективність

p. curve крива виконання [продуктивності]

p. proven доведений [підтверджений] виконанням [продуктивністю] (у минулому)

p. standards норми [стандарти] виконання

perinatal period перинатальний період
(короткий період - біля одного тижня - до, під час та після народження людини)

period епоха, період, етап, проміжок часу; крапка (в кінці речення)

p. of time епоха; [період] часу

periodic періодичний

p. table періодична таблиця (елементів Менделєєва)

periodically деколи, періодично

permit

peripheral окраїнний; зовнішній; периферійний

p. nervous system мед. периферична нервова система

periphery довкілля, периферія

periphyton окраїнна рослинність

peritoneal dialysis [Lavage of peritonium]
 очеревинний [перитонеальний] діаліз, промивання кишок (хірургічний спосіб штучної детоксикації організму)

perlite (i) геол. перліт (склувата вулканічна порода, складена з маленьких сферичних частинок гідратних оксидів силіцію [кремнію] й алюмінію); (пк) перлітний

p. expanding furnace

перлітоспуч[ш]увальна піч (спуч[ш]ення перліту внаслідок швидкого нагрівання, виділення водної пари і роздування частинок; отриманий матеріал застосовують для тепло- та звукоізоляції)

permafrost геогр., біол. вічномерзлота спідня верства ґрунту (в тундрі); зона вічної мерзлоти

permanent постійний, беззмінний; довгочасний, вічний, сталий

p. hardness постійна твердість (води)

p. threshold shift [PTS] стала [постійна] втрата слуху (до звуків певних частот)

permeability проникливість; проникність

p. coefficient стала проникливості [проникності]

permeable проникний; поширювальна речовина [середовище]

permeant проникальний; поширюваний (тварина, здатна легко переноситися з одного середовища в інше)

permeate проникати; поширюватися

permissible допускний, допустимий

p. exposure limit [PEL] межа допустимого витримування [дії, впливу] (опромінення, радіації)

p. level допустимий [дозвольний] рівень (впливу) хемічної речовини на організм

p. levels occupational exposure допустимі межі [рівні] професійного впливу (встановлюють на підставі показників здоров'я)

p. residual quantities допустимі залишкові кількості

permission дозвіл

permit дозвіл; перепустка

permit

p.-by-rule *US* дозвіл за чинним законом (з коротким і швидким опрацюванням даних на новий дозвіл (на підставі закону про зберігання і відновлення ресурсів) для установ, які підпорядковуються вимогам, виданих на підставі одного із чинних законів: як приклад, дозвіл на регулювання підземного свердловинного впорскування (забрудників), виданий на підставі акту про здорову питну воду; дозвіл на вивантажування в океані на підставі акту про охорону моря, наукового дослідження та акту про заповідники тощо)

p. denial скасування [відхилення] дозволу

p. processing опрацювання даних на дозвіл; процедура розгляду заяви на дозвіл

p. to construct дозвіл на побудову

P. to Operate [P/O] дозвіл на користування

permitted stationary source дозволене нерухоме джерело

permitting system система видавання дозволів

peroxyacetyl nitrate [PAN]

$\text{CH}_3\text{C}(=\text{O})\text{O}_2\text{NO}_2$ пероксиацетилю нітрат, пероксиацетил-нітрат (складник фотохімічного туману [диману, смогу])

peroxyacetyl radical $\text{CH}_3\text{C}(=\text{O})\text{O}_2\cdot$ радикал пероксиацетилю

peroxybenzoyl nitrate [PBzN]

$\text{C}_6\text{H}_5\text{C}(=\text{O})\text{O}_2\text{NO}_2$ пероксибензоїлу нітрат, пероксибензоїл-нітрат (компонент фотохімічного туману [диману, смогу])

perpendicular (*i*) перпендикуляр, прямовисник; (*нк*) перпендикулярний, прямовисний

persist наполягати; завзятися; продовжувати існувати

persistence витривалість, живучість (час зберігання хемічної речовини в об'єктах довкілля); наполегливість; завзяття

persistent стійкий; наполегливий; завзятий

p. pesticide *c.-г.* стійкий винищувач шкідників, стійкий пестицид (дуже повільно розкладається)

p. pollutant стійкий забруднювач (дуже повільно розкладається, як напр., діелдрин, DDT, PCBs)

person особа, людина

p.-gray людино-грей (одиниця повного радіоактивного опромінення певної групи населення див. **gray**)

p.-miles travelled [PMT] подолані [проїхані] людино-милі (підсумок додавання довжини дороги у милях, яку проїхав кожний пасажир досліджуваного транспортного засобу, за заданий проміжок часу в заданому регіоні)

petroleum

p.-rem людино-рем (те саме, що людино-грей, але радіація виражена в ремах; $1 \text{ рем} = 0,01 \text{ Гр}$) див. **p.-gray**

p.-years-at-risk [PYAR] людино-роки ризику (захворювання) (добуток кількості осіб, наражених на ризик, на кількість років з моменту очікування першого наслідку)

personal особистий, індивідуальний

p. hygiene особиста гігієна

p. monitoring особисте контролювання (впливу речовин) (за допомогою індивідуального компактного пробобірника)

p. sampler [individual monitor] індивідуальний пробобірник

persons at risk (кількість) людей, наражених на ризик

perspective (*i*) перспектива; (*нк*) перспективний

pertain стосуватися, належати

pertinent доречний, відповідний, підхожий

perturb бентежити, хвилювати

perturbation (з)бентеження, замішання, неспокій

pest шкідник; пошесть

p. management контроль над шкідниками

pesticide шкідниковинищувач, пестицид

p. application застосування шкідниковинищувачів [пестицидів]

p. drift внесення шкідниковинищувачів [пестицидів]

p. residue залишки [рештки] шкідниковинищувачів [пестицидів]

p. risk ризик від шкідниковинищувачів [пестицидів]

p. tolerance стерпність до шкідниковинищувачів [пестицидів]

Peterson dredge драга [землечерпник] Петерсона (для витягування проб осади з дна річки, озера)

petition (*i*) прохання, клопотання, петиція; (*д*) прохати, подавати петицію

p. for appeal прохання [петиція] про апеляцію; подавати апеляційне прохання [клопотання]

Petri dish чашка Петрі (для вирощування [культивування] та відокремлювання бактерій)

petroleum (*i*) нафта; (нафтова) ропа; (*нк*) нафтовий; ропний

p. coke нафтовий кокс

petroleum

- p. distillation** переганання [фракціювання, дистиляція] нафти
- p. exclusion** вилучання нафти (та природного газу) (з переліку небезпечних речовин всезагальним законом 1980р. про запобігання непередбачених випадків, компенсацію та відповідальність щодо довкілля) див. **CERCLA**
- p. fuel** легке паливо (бензин, гас, газ)
- p. refining** очищення [перероблення, рафінування] нафти
- p. resin** нафтова смола
- p. resins** нафтова смола, кумарон-ендинова смола
- p. specific gravity** питома вага нафти
- p. specific heat capacity** питома теплосмність нафти
- p. storage tank** нафтозберезний бак
- petroleum-based solvent** нафтопохідний розчинник
- PF** див. *potency factor; protective factor*
- PFBC** див. *pressurized fluidized-bed combustion*
- PFLT** див. *paint filter liquid test*
- pH** кислотність [лужність], міра кислотності [лужності] (від'ємний логарифм концентрації [згушення] йонів водню [гідрогену] в розчині)
- phagocyte** фагоцит (клітина, яка може захопити і знищити бактерію чи інший мікроорганізм)
- phagotroph** фаготроф (організм, який живиться твердою органічною матерією)
- pharmaceutical** фармацевтичний, аптекарський
- pharmacist** фармацевт, аптекар
- pharmacodynamics** фармакодинаміка (наука про взаємодію речовини з рецепторами в органах); токсикодинаміка
- pharmacokinetics** фармакокінетика (вивчення швидкості процесів поступлення, розподілу, біоперетворення та виведення речовин з організму); токсикокінетика
- pharmacy** аптека, фармація
- pharynx** горло, зів, глотка
- phase** (i) фаза; період; стадія; (пк) фазовий; періодичний
- p. change** фазове перетворення
- p. change temperature** температура фазового перетворення
- p. diagram** фазова діаграма
- p. equilibrium** фазова рівновага

photochemical

- p. transfer** фазовий перехід
- PHEL** див. *population, housing, employment, and land use*
- PHELT** див. *population, housing, employment, land use, and transportation*
- phenol** C_6H_5OH фенол (отруйна рідина, подразнювач шкіри; застосовується у виробництві пластмас, дезинфекційних розчинів, барвників тощо)
- phenolic resin** фенольна смола [пластмаса]
- phenology** фенологія (наука про сезонні явища в живій і неживій природі)
- phenomenon** рідкісне явище, феномен
- phenotype** фенотип (сукупність генетичних ознак і властивостей організму, зареєстрованих морфологічних, поведінкових і біохемічних ознак, складених у процесі його індивідуального розвитку)
- phenyl group** C_6H_5- група фенолу (складник багатьох органічних, природних і штучних сполук)
- phenylethane** див. *ethylbenzene*
- pheromone** феромон (речовина, що виділяється твариною як хемічний сигнал до інших членів роду, напр., про сексуальний стан, володіння територією тощо)
- phon** фон (порівняльна одиниця гучності голосу)
- phosphate** фосфат (сіль фосфатної кислоти з йоном PO_4^{3-})
- phosphoric acid** H_3PO_4 фосфорна [фосфатна, ортофосфорна] кислота
- phosphorus** P фосфор
- photic** світловий
- p. zone** світлова зона (верхня частина водозбору, де проникле світло підтримує розвиток водоростей)
- photochemical** (i) фотохемічна речовина; (пк) фотохемічний
- p. air pollution** фотохемічне забруднення повітря (хемічними сполуками внаслідок реакції сонячного проміння та хемікалій, викинутих транспортними засобами, промисловими підприємствами тощо)
- p. cycle** фотохемічний цикл (складна низка хемічних реакцій, внаслідок яких озон й інші фотохемічні окиснювачі нагромаджуються у тропосфері: двооксид азоту абсорбує сонячне світло і розкладається на монооксид азоту й атомний кисень, який внаслідок сполучення з молекулярним киснем, утворює озон; останній після сполучення з монооксидом азоту, перетворюється у

photochemical

двооксид азоту (і молекулярний кисень); коли вільні радикали, утворені з вуглеводнів внаслідок інших атмосферних реакцій, також активно окиснюють монооксид у двооксид азоту, то монооксиду не вистачає на знищення озону)

p. oxidants O_x фотохімічні окиснювачі (озон, пероксинітрати, збагачені киснем вуглеводні, напр., альдегіди)

p. reaction фотохімічна реакція

p. smog фотохімічний туман [смог], думан (пропонований термін: думан = д(им + т)уман)

photocopying machine фотокопіювальна машина

photodissociation фоторозпад

photoelastic effect п'єзооптичний ефект, фотопружність

photoelectric effect [photoemissive effect] (зовнішній) фотоелектронний ефект, фотоелектронна емісія

photoionization (і) фотойонізація; (пк) фотойонізаційний

p. detector [PID] фотойонізаційний детектор (аналітичний прилад, що визначає кількість специфічного органічного матеріалу у струмені газу під дією ультрафіолетового опромінювання, енергію якого цей матеріал абсорбує, йонізується і втворює електричний струм, пропорційний до кількості матеріалу)

photolysis фотоліз(а) (розкладання матеріалу сонячним промінням у повітряному, водному та земному докльлі)

photolytic фотолітичний

p. cycle фотолітичний цикл

photolyze піддаватися фотолізу

photomultiplier фотоелектронний помножувач

p. tube фотоелектронна (помножувальна) лампа

photon фотон

photoresist (і) світлостійка речовина, фоторезист; (пк) світлостійкий

photosensitization усвітлочутливлення (надання світлочутливості), збільшення світлочутливості, фотосенсибілізування, фотосенсибілізація

photosynthate продукт фотосинтезу

photosynthesis фотосинтез(а) (утворювання зеленими рослинами органічних речовин з вуглекислого газу й води за допомогою світлової енергії, вбираної хлорофілом)

photovoltaic фотоелектричний (електричний струм, ефект тощо), виворонений світлом)

p. cell фотоелектричний елемент (електричний елемент або вакуумна лампа, властивості яких змінюються під дією світла)

phreatophyte фреатофіт (рослина, яка проникає корінням глибоко в землю й існує за рахунок вологи ґрунту)

phthalate фталат (сіль або ефір фталевої кислоти $C_6H_4(COOH)_2$)

phylogeny філогенія (еволюційний розвиток групи чи виду організмів)

physical фізичний

p. containment scheme (of groundwater contamination plume) схема фізичного стримання (поширювання хмари, що забруднює підземні води)

p. detonation [thermal detonation, fuel-coolant interaction, steam explosion, vapour explosion] фізична детонація (виникає від змішування гарячої та холодної рідини; напр., виливання розтопленого металу у воду утворює парорідинну суміш, випаровування в якій може відбуватися вибухово)

p. medium фізичне середовище

p. properties фізичні властивості [характеристики]

p. treatment фізичне оброблення

physician (і) лікар, (з)цілитель; (д) забезпечити медичною допомогою

physics фізика

physiological фізіологічний

p. effect фізіологічний вплив [наслідок, вислід, результат, ефект]

physiology фізіологія

phytoplankton фітопланктон (сукупність рослин, переважно водоростей, що вільно плавають у верхніх шарах водоймиці)

phytotoxicant фітотоксин (хімічна речовина, що може вбивати [завдавати шкоди] рослинність водоймиці)

phytotoxicity фітотруйність, фітотоксичність (здатність хімічних речовин вбивати [завдавати шкоди] рослинність водоймиці)

PI див. *proportional integral controller*

PIC див. *proportional-integral controller; product of incomplete combustion*

pica мед. спотворений апетитпіка (дитяча потреба їсти, напр., відламки старої фарби, крейду, попелу)

pick (і) прокол(ювання); вибір (найкращого), збір (плодів); (д) вибирати, збирати, зривати (овочі, квіти)

pickle

pickle (*i*) *метеор.* купіль у соляному розчині; розсіл; соління; презервування; маринування; (*д*) *метеор.* купати в соляному розчині; маринувати; презервувати

pickling *метеор.* купання у соляному розчині

pico- [p-] піко (= 10^{-12})

picocurie пікокурі ($1 \text{ nCi} = 10^{-12} \text{ Ci}$, одиниця радіоактивності)

picture (*i*) зображення, малюнок, ілюстрація; картина, портрет; (*д*) зображати; малювати; уявляти

PID *див. photoionization detector; proportional integral-derivative controller*

piece (*i*) кусок, частина; монета; твір; (*д*) направляти, збирати, продовжувати частинами

p. of legislation частина законодавства

p. together складати [з'єднувати] у цілість

pierce проколювати, просвердлювати, протикати; проникати, пронизувати

piezochemistry хемія високих тисків, п'єзохемія

piezoelectric transducer п'єзоелектричний вимірювальний перетворювач (*кристал, на гранях якого виникає електричний заряд від стиснення або розтягнення*)

piezometer *гідр.* п'єзометр (*свердловина для вимірювання товщини [глибини] підземної води*)

piezometric п'єзометричний

p. head [p. height] *гідр.* п'єзометрична висота (*гідростатичний тиск, показаний в одиницях висоти водного стовпа*)

p. surface [potentiometric surface] *гідр.* п'єзометричний рівень [поверхня] (підземної води) (*рівень, до якого підноситься вода в артезіанському колодязі [свердловині, криниці]*)

piezoresistive transducer п'єзорезистивний вимірювальний перетворювач

pig посуд для зберігання [перевезення] радіоактивних матеріалів

pigment барвник, пігмент, забарвлювач

pilot (*i*) пілот, летун; напрямний [спрямовувальний] прилад [пристрій]; (*д*) пілотувати; направляти; (*нк*) пілотний; пробний, експериментальний

p. study пробне [експериментальне] дослідження [вивчення, студювання]

pin (*i*) шпилька; шип; цапфа; стрижень, штифт; сплінт; вісь; болт; (*д*) прищиплювати; з'єднувати шипами [цапфами]

p. grinding mill пальцевий млин [подрібнювач] (високої швидкості)

p. mill [hammer mill] шиповий млин [подрібнювач]

pinch (*i*) щипок; стиск; пучка (*солі*); зубило, пробійник; (*д*) щипати; затискати, стискати; скупитися

pinwheel штифтовий барабан

pioneer (*i*) основоположник; ініціатор; піонер; (*нк*) основоположний; ініціативний; піонерський

p. community основоположна (рослинна) суспільність (*перші види рослин, що досі заселяють безрослинні трунти*)

pipe (*i*) труба, трубопровід; сопілка; люлька; (*д*) свистіти, грати на сопілці; (*нк*) трубний, трубопровідний

p. coating (with asphalt) покриття труб (асфальтом) *див. dipping p. c., spinning p. c., wrapping p. c.*

p. fitting трубопровідний монтаж [припасовування]

p. joint з'єднання труб

p. line трубопровідна лінія; лінія, трубовацьвіний стан

p. pressure drop спад тиску у трубопроводі

pipng (*i*) трубопроводи; трубопровідна мережа; закладання трубопроводів; (*нк*) трубний, трубопровідний

p. joint трубопровідне з'єднання; стик труб

pistol (*i*) пістолет; (*нк*) пістолетний

p. range стрільбище

piston (*i*) толок, поршень; (*нк*) толоковий, поршневий

p. pump толокова [поршнева] помпа [смок]

pit (*i*) яма, ямка, западина; віспина, виразка; корозійна щербинка; копальня, шахта, кар'єр; (*нк*) ямковий; (*д*) робити ямки; виїдати [роз'їдати] (корозією), витравляти, іржавіти

p. crucible furnace ямна тигельна піч

pitch (*i*) пек; смола, вар; дьоготь; (*нк*) смоляний; дьогтьовий

p. blender смоляний змішувач

Pitot tube трубка Піто (*пристрій для вимірювання гідродинамічного тиску в трубі з метою визначення швидкості газу чи рідини у ній*)

P. t. traverse point точка вимірювання трубою Піто

pitted виїдений [роз'їдений] (корозією), витравлений, зіржавілий

pitted

pitting

pitting (i) виїдання [роз'їдання] (корозією) ямок [дірок], витравлювання ямок [дірок], іржавіння; (нк) виїдений, витравлений, зіржавілий

p. corrosion виїдальна [витравляльна, іржавійна] корозія

pKa логарифмічна стала дисоціації [розпаду] кислоти (від'ємний логарифм сталої [константи] розпаду [дисоціації] кислоти)

pKb логарифмічна стала дисоціації [розпаду] основи (від'ємний логарифм сталої [константи] розпаду [дисоціації] основи)

pKs логарифмічна стала розчинності (від'ємний логарифм сталої [константи] розчинності хемічної сполуки [речовини] у воді)

PL *div. Public Law*

placard плакат, афіша (обов'язковий застережний знак з усіх чотирьох боків засобу перевезення небезпечних речовин місткості від 1000 фунтів)

place (i) місце; місцевість; посада; (д) класти; вміщати; покладати(ся); призначати; з'ясувати місце [значення]

plague (i) чума; лихо; кишиння; турбота; (д) зачумляти; надсилати лихо; кишити; турбувати; докучати

plain (i) рівнина; (нк) виразний, зрозумілий, ясний; відвертий, простий [нескладний]; прямий

p. opening відкритий [прямий] отвір

plainly виразно, зрозуміло, чітко, ясно

p. visible виразно видний

plan (i) план, діаграма; проєкт; намір; задум; (д) планувати; проєктувати; замишляти

p.-view вид зверху

Planck's constant h стала [константа] Планка стала [коефіцієнт] Планка (випромінювання теплової енергії чорним тілом) $6,6256 \times 10^{-34}$ Дж·с

plane 1. літак, аероплан; 2. явір, платан, чинара; 3. (i) площа; рівень; струг; (д) вирівнювати; згладжувати; стругати; (нк) плоский; рівний; гладкий

planer стругальник (робітник); теслярський деревообробний стругальний верстат; теслярський стругальний фуганок; вирівнювальний вал

planet планета

planetary планетний; планетарний

p. ball grinding mill планет(ар)ний кульковий млин [подрібнювач]

plastisol

p. ball mill планетарний, відцентровий кульковий млин [подрібнювач, гранулятор] (відцентрова сила діє на кульки для швидшого роздрібнювання частинок матеріалів)

plankton планктон (мікроскопічні тварини і рослини, які живуть завішеними у водоймах і переносяться струменями води)

planned unit development [PUD] планове освоєння [розвиток] ділянок (поверхні землі, лісу)

planning (i) планування, проєктування; задум(ування); (нк) планувальний; проєктувальний

plant 1. підприємство; фабрика, завод; устаткування; електрична станція; 2. (i) рослина; садженець; (д) садити, насаджувати; заводити, запроваджувати; заселяти; встановлювати

p. nutrients пожива рослин (основні мінеральні складові частини добрив: нітрати NO_3^- , фосфати PO_4^{3-} , аміяк NH_4^+ та калій K^+)

p. regulator вирівнювач [регулятор] електростанції

plasma (i) плазма; протоплазма; (нк) плазмовий

p. arc плазмова дуга

p. arc spraying збризкування [покривання] плазмовою дугою

plastic (i) пластик, пластмаса;

(нк) пластиковий, пластмасовий

p. blow molding формування пластмаси роздуванням, роздування пластмаси у формі, пневмоформування пластмасир.

coating пластичне покриття [покривання]

p. media пластична (заповнювальна)

речовина (напр., у скрубери чи градирні)

p. microsphere пластична мікросфера [мікрокулька]

p. reforming перероблення [переформ(ов)ування] пластмаси

p. treating технологічне оброблення [очищення] пластмаси

plasticizer пом'якшувач, пластифікатор

plastisol пластизоль (дисперсія дуже роздрібненої смоли у пом'якшувачі [пластифікаторі]; суміш від 50 до 100 частин творить клей, який під час нагрівання до $100^\circ C$ перетворюється в желатин; застосовують для вливання [формування] термопластиків, передусім полівінілхлориду)

p. curing термооброблення пластизолу

plate

plate (*i*) плита, пластинка; тарілка; гальванічне [електролітичне] покриття; гравюра; анод; (*д*) гальванічно [електролітично] покривати; (*нк*) плитний; пластинчастий; тарілковий, тарілчастий

p. boundaries краї [межі] плити

p. coil плитовий [плоский] змійовик (охолоджувальний [огрівальний] змійовик, складений з двох плит з витисненими рівчакми)

p. column плитова газозмивальна колона

p. count кількість мікроорганізмів у чашці Петрі

p. drier тарілчаста сушарка

p. screen сітчаста плита

p. tectonics плитова тектоніка (*плитна побудова земної кори*)

p. tower колона з дірчастими тарілками; тарілчаста [плитова] очисна колона

p. tower bubble cap газорозподільний ковпак тарілчастої очисної колони

p. tower capacity місткість тарілчастої очисної колони

p. tower counterflow протитечійна тарілчаста очисна колона

p. tower crossflow тарілчаста очисна колона з перехресною течією

p. tower downcomer backup запасна [резервна] зливна труба тарілчастої очисної колони

p. tower downflow flooding затоплення спадним потоком тарілчастої очисної колони

p. tower entrainment flooding завантажене затоплення тарілчастої очисної колони

p. tower froth (spray) zone зона піноутворення тарілчастої очисної колони

p.-tower gas absorption unit абсорбер газу ситчатого типу тарілчастої очисної колони

p. tower plug flow of liquids корковий [толоковий, поршневий] режим (двофазового) потоку рідин газоабсорбної тарілчастої колони

p. tower weeping краплинне виділення (рідинної фази) газоабсорбної тарілчастої колони

p.-type heat exchanger пластинчастий теплообмінник

plating гальванічне [електролітичне] покривання [покриття]

plating rinse промивання гальванічного покриття

plumbo

platinum Pt (*i*) платина; (*нк*) платиновий

play (*i*) гра, забава; акт; (*д*) гратися, забавлятися; грати роль, грати на інструменті

plea виправдання; *юр.* слово для захисту [з'ясування]

plead виправдовуватися; відповідати на звинувачення; звертатися (до суду); благувати

please догоджати; задовільняти; подобатися

pleasure (*i*) задоволення, втіха; розвага; (*нк*) розважальний

pledge (*i*) запорука; застава; зобов'язання; обіцянка; (*д*) поручатися; зобов'язуватися; обіцяти

plenary повний, цілий; завершений; пленарний

plentiful багатий, рясний

plenty (*i*) достаток; безліч; (*нс*) багато; надзвичайно

plenum приміщення; камера (*вентиляційної системи для розподілення повітря трубами*)

plot **1.** невелика ділянка землі; місце на кладовищі; **2.** (*i*) діаграма; сюжет, план [інтрига] оповідання; змова; замір; (*д*) будувати [рисувати] графік [діаграму]; замишляти, інтригувати, змовлятися

plough [plow] (*i*) плуг; (*д*) орати (*плугом*)

plow *див. plough*

plug затикач, корок, чіп; закріпка; кілочок; стрижень; патрон; свічка (*в моторі*); штепсель

p. cock корковий кран

p. cock valve корковий прохідний кран

p. flow корковий [толоковий, поршневий] режим двофазової [дворядної] течії [поток] (*вихідні речовини зі системи витікають не вимішані, тобто в порядку входження в систему*)

p.-flow (of contaminated groundwater) (теоретичне) протікання (незмішаного забрудника і підземної води) однорідним (толоковим) фронтом без дисперсії в напрямку течії

plugging закупорювання, ущільнення (*течії*) (*припинення просочування, напр., води, газу, нафти; обцементування [обгороджування] кожуха [футляра] від вичерпаної, напр., водної, газової чи нафтової свердловини*)

plumbing (*i*) водовід; (*нк*) водовідний

p. system водовідна мережа [система]

plumbo-solvency *див. water aggressiveness*

plume

plume потік, конусний струмінь, султан (конусна форма хмари диму, гарячих газів або забруднення у воді, що починається в точці викиду і поширюється вітром і дифузцією)

p. envelope обвідна поверхня, зовнішня межа потоку

p. reflection віддзеркалення потоку

p. rise піднімання потоку

plunger (i) штовхач, толок, поршень, плунжер; (нк) штовхальний, толоковий, поршневий, плунжерний

p. pump штовхальна помпа [смок]

plutonium-239 ²³⁹Pu плутоній-239

plywood фаніра, дикт

PM₁₀ див. *particulate matter*

PMP див. *parking management plan*

PMT див. *person-miles travelled*

PNA див. *polynuclear aromatic hydrocarbons*

pneumatic повітряний, пневматичний

p. chisel пневматичне долото [зубило, різець]

p. conveyor пневматичний конвеєр [транспортер]

p. nozzle пневматичне сопло [наконечник]

pneumatically activated diaphragm pump діафрагмова помпа [смок] пневматичного типу

pneumoconiosis мед. пневмоконіоз (захворювання легень внаслідок надмірного й довготривалого вдихання запиленого повітря)

pneumonia запалення легень (легеневої тканини), пневмонія (спричинюється мікроорганізмами, переважно пневмококами)

POC див. *point of compliance; purgeable organic carbon*

POHCS див. *principal organic hazardous constituents*

poikilotherm пойкилотерм, холоднокровна тварина

point 1. свічка двигуна; 2. точка, пункт; момент

p. of compliance [POC] узаконене місце встановлення свердловини (точка розміщення похилої свердловини в околі місця оброблення, зберігання або скидання небезпечних [токсичних] відходів, згідно з умовою дозволу на користування)

polishing

p.-of-use/point-of-entry [POU/POE] точка користування / точка входу (водоочищувального приладу перед краном у помешканнях, де нема комунальної водоочищувальної системи для постачання доброякісної питної води)

p. plume dispersion model [PTPLU] точко-струменева модель розсіювання (конусного струменя диму з точкового джерела (димаря))

p. source точкове джерело (забруднення)

poise P пуаз Пз (одиниця динамічного коефіцієнта в'язкості рідин)

poison (i) отрута; (d) отруювати, заражувати (воду); (нк) отруйний

p. bearing витримка отрути (наявність отрути в організмі за відсутності симптомів інтоксикації)

poisoning [intoxication] інтоксикація

polar полярний, полюсний; діаметрально протилежний

p. ice полярний лід [крига]

p. sea ice лід полярного моря

p. solvent хем. полярний розчинник

p. vortex полярний вихор [завихрення, вир]

polarity полярність; діаметральна протилежність

polarized light microscopy мікроскопія поляризованого світла

pole полюс; стовп

p.-amplitude induction multispeed electric motor багатошвидкісний електричний двигун [мотор] полюсно-амплітудної індукції

police (i) поліція; (d) охороняти, підтримувати порядок поліцією; (нк) поліційний

policy 1. політика, стратегія, тактика, методика, спрямовання, план [спосіб] чину [дії]; 2. (страховий) поліс

policy maker творець політики [стратегії]

poliomyelitis мед. поліомієліт, дитячий параліч

polish (i) глянець; блиск, лиск; політура; витонченість; (d) глянцювати; полірувати; шліфувати

polishing (i) полірування; шліфування; (нк) полірувальний; шліфувальний; полірований, шліфований

p. belt полірувальний [шліфувальний] ремінь [стрічка]

polishing

- p. technique of water (after treatment)** техніка кінцевого [остаточного] очищення (питної) води (звичайно - це перепускання води крізь деревне вугілля з метою усунення малої концентрації розчинених органічних сполук)
- p. wheel** полірувальне [шліфувальне] колесо
- political** політичний
- p. control** політичний контроль
- pollen** пилок (*цвіт*)
- pollutant** забрудник, забруднювальна речовина, забруднювач
- p. parameter** параметр забрудника
- P. Standard Index [PSI]** показник забруднення
- p. transport** перевезення [транспортування] забрудника
- pollution** забруднення, забруднювання
- p. accumulation** нагромадження бруду
- p. indicator organism** організм - показник забруднення, індикаторний організм
- polychlorinated** багатохлорний, поліхлорований
- p. biphenyl [PCB] (C_6H_5)Cl_n(C_6H_5)** поліхлорбіфеніл, багатохлорний біфеніл (дуже отруйний внаслідок ковтання, вдихання і резорбції крізь шкіру; вживається як пом'якшувач [пластифікатор] гуми; виробництво його заборонене у США з 1976р через довготривалість, отруйність і шкідливість для довкілля; біфеніл: $C_6H_5C_6H_5$)
- p. dibenzofuran [PCDF] (C_6H_5)Cl_n(C_6H_5)O** поліхлордобензофуран, багатохлорний добензофуран (кристалічний отруйний муховинищувач [інсектицид], заборонений; добензофуран: $C_{12}H_8O$)
- polycyclic** поліциклічний
- p. aromatic hydrocarbons [p. hydrocarbons, polynuclear organic matter, polynuclear aromatic hydrocarbons, PAH, POM, PNA]** поліциклічні ароматичні вуглеводні
- p. hydrocarbons** *див. p. aromatic hydrocarbons*
- polyester** (*i*) поліестер; (*нк*) поліестеровий
- p. resin(s)** поліестерова смола [гума]
- polymer** (*i*) полімер; (*нк*) полімерний
- polymerization** полімеризація
- polynuclear** *див. polycyclic*
- polynuclear aromatic hydrocarbons** *див. polycyclic aromatic hydrocarbons*

population

- polynuclear organic matter** *див. polycyclic aromatic hydrocarbons*
- polystyrene (styrofoam) ($C_6H_5CHCH_2$)_x** (*i*) полістирол; (*нк*) полістирольний *див. packaging polystyrene*
- p. expansion** спінювання полістиролу
- p. extrusion** витискання [штампування, екструзія] полістиролу
- p. foam** полістиролова піна, пінополіуретан
- p. molding** формування [(гаряче) пресування, лиття] полістиролу
- p. resins** полістиролова смола
- polyurathane resins** поліуретанова смола
- polyurethane [$-R_1NHCOOR_2-$]_x** (*i*) поліуретан; (*нк*) поліуретановий
- p. foam** поліуретанова піна
- p. resin** поліуретанова смола [гума]
- polyvinyl** (*i*) полівініл; (*нк*) полівініловий
- p. acetate [$-CH_2CH(OOCCCH_3)-$]_x** полівінілацетат
- p. chloride [PVC] ($-H_2CCHCl-$)_x** полівінілхлорид (*синтетичний термопластичний полімер у вигляді білого порошку або прозорих зерен; розкладається при температурі 148⁰C і видає отруйний дим гідрохлориду; вживається для виробництва труб, магнетних і кінострічок, електроізоляційних матеріалів, фонографічних плит, посудин, пального в піротехніці*)
- p. resin(s)** полівінілова смола [гума]
- POM** *див. polycyclic aromatic hydrocarbons*
- pond** (*i*) ставок; (*нк*) ставковий
- p. snail** ставковий слимак
- pool [spill, spillage]** розлита рідина (зі збірника промислового підприємства внаслідок негерметичності технологічного устаткування)
- p. fire** розливна пожежа (*горіння розливої речовини, випаровуваної з поверхні рідини*)
- poor** бідний; поганий
- p. conductor** поганий провідник (*тепла, електричного струму*)
- poppet atomizer** трубчастоклапанний розбризкувач
- popular** народний, популярний, загальнодоступний, широко відомий
- popularize** популяризувати, поширювати
- population** заселення; населення, людність; жителі

population

- p. at risk [PAR]** населення у стані небезпеки [ризик] (*кількість осіб, що потенційно можуть захворіти або мати шкідливі наслідки на стан здоров'я*)
- p. dose** колективна доза (*сума радіаційних доз кожної опроміненої особи заданої групи населення, виражена в людино-берах; бер - біологічний еквівалент рентгена*)
- p. equivalent [PE]** людино-еквівалент (*відношення інтенсивності [сили], в БСК (див. BOD), індустріального викиду до інтенсивності [сили], в БСК, викиду господарсько-побутової стічної води, витвореного однією особою*)
- p. excess cancer burden** найвище онкозараження населення (*статистична оцінка верхньої межі зростання онкозахворювань серед населення внаслідок впливу канцерогенів*)
- p. growth** приріст населення
- p., housing, employment, and land use [PHEL]** заселеність, житлозабезпечення, працевлаштування й землекористування
- p., housing, employment, land use, and transportation [PHELT]** заселеність, житлозабезпечення, працевлаштування, землекористування та транспортні засоби
- p. momentum** кінетичний момент [стрибок] приросту населення
- p. pyramid** піраміда (приросту) населення
- p. risk** віковий ризик [небезпека] (*оцінка ризику [небезпеки], яка дорівнює добутку індивідуального вікового ризику на кількість нараженого небезпекою населення*)
- porcelain** (*i*) порцеляна, фарфор, порцеляновий виріб; (*нк*) порцеляновий
- pore** **1.** (*i*) мед. пора (*маленький отвір потових залоз у шкірі людини та тварини*); щілина; (*нк*) поровий; поруватий; щілинний; **2.** (*д*) вдвлятися; зосереджуватися; студіювати
- p. diffusion** порове поширення [дифузія]
- porosity** поруватість, щілинність; проникність
- porous** поруватий, проникний
- p. septa** порувата мембрана
- port** **1.** отвір, прохід; бортовий отвір корабля; **2.** гавань, порт; портове місто; **3.** військ. постава, манера (*тримати зброю*)
- portable** пересувний, переносний, портативний; зручний

post

- p. grinder** переносне [ручне] точило, точильний верстат, точильний круг [подрібнювач]
- portion** (*i*) частина, частка, порція; (*д*) ділити на частини, наділяти частиною
- Portland cement** портланд-цемент, портландський цемент (*складається переважно зі силікатів кальцію і здатний застигати без повітря під водою*)
- pose** (*i*) поза; (*д*) ставити (*питання, завдання*), пропонувати; позувати
- position** (*i*) положення, місце; становище, позиція; розміщення, розташування; (*д*) ставити в положення [позицію]; розміщувати, розташовувати
- positive** (*i*) позитив; (*нк*) позитивний; певний, упевнений
- p. association** *мат.* додатний зв'язок [стосунок] (*пряме відношення двох змінних, величини яких змінюються одночасно і в тому самому напрямі*)
- p. crank case ventilation [PCV]** примусова вентиляція [привітрювання] картера колінчастого вала (*уведення проривних газів під тиском із картера до карбюратора для повторного спалювання*)
- p. displacement pump** об'ємна помпа [смок], об'ємна толокова [поршнева] помпа
- p. displacement vapor compressor** об'ємна паронагнітальна помпа [смок]
- p. externality** позитивний незапланований [другорядний] наслідок (*напр., у виробництві*)
- possess** володіти, посідати
- possession** володіння, посідання
- possessions** майно
- possessive** власницький; присвійний
- possessor** власник
- possibility** можливість, евентуальність (*можливість за певних умов*)
- possible** можливий, евентуальний (*можливий за певних умов*)
- post** **1.** (*i*) стовп, паля; (*д*) вивішувати оголошення; **2.** (*i*) пошта; (*д*) відсилати поштою; (*нк*) поштовий; **3.** (*i*) пост, посада; гарнізон; (*д*) розставляти [ставити] (вояків) на певному місці [позиції]
- p.-closure plan** план післяприпинення (*план контролю забруднення довкілля на період 30-ти років після припинення дії устаткування для оброблення небезпечних відходів*)

postcombustion

postcombustion controls контрольні заходи післязгоряння

postharvest післяжнивю

postpone відкладати, відтермінувати

postulate (i) постулат; передумова; (d) приймати без доказів; ставити умову

pot (i) горщик, казанок; тигель; (d) класти в горщик, заготовляти на пожиток, консервувати, садити (квіти) в горщик; (нк) тигельний

p./crucible furnace горшкова тигельна піч

p. furnace тигельна піч

potable water питна вода

potassium K калій

potency потенція, ризик; сила, міць, потужність

p. factor [PF, p. slope factor] коефіцієнт ризику [небезпеки] онкозахворювання

p. slope factor див. *p. factor*

potencypotent потенційно сильний, сильно ризиковий

potential (i) потенціал; (нк) потенційний, потенціальний

p. energy потенціальна енергія

p. temperature метеор. потенціальна температура (температура певного об'єму сухого повітря, стисненого або розрідженого без втрати чи збільшення теплової енергії за рахунок середовища до тиску 1000 мілібар - 106 дин/см²; коли потенціальна температура зростає з висотою, атмосфера вважається стабільною)

potentially responsible party [PRP, responsible party, RP] юр. потенційно відповідальна сторона [особа, група, фірма]

potentiation потенціювання

potentiometric surface див. *piezometric surface*

POTWs див. *publicly owned treatment works*

POU/POE див. *point-of-use/point-of-entry*

pouch (i) торбинка, мішечок; (d) класти в торбинку [мішечок]; ковтати

poultry свійська птиця

pound фунт (0,453592 кг)

pounds per square inch [psi] фунтів на квадратний дюйм тиску ($1 \text{ psi} = 6894,757 \text{ Pa}$)

p. per square inch absolute [psia] фунтів на квадратний дюйм абсолютного тиску ($p_{abs} = p_{atm} + p_g$ - абсолютний тиск = атмосферний тиск + надлишковий тиск)

p. per square inch gage [psig] фунтів на квадратний дюйм надлишкового тиску

precede

pour (i) злива; мет. лиття; (d) лити(ся); наливати

poured piping joint залите [зварне, лютоване] з'єднання труб (залите розтопленням металом або пластмасою)

poverty убогість; бідність

powder (i) порошок, пил; пудра; порох; (d) молоти, змелювати, перемелювати (перетворювати в порошок [пил]); припорошувати (посипати порошком); пудрувати; (нк) порошковий

p. gun розпорошувальна [пудрувальна] форсунка; пульверизатор

power P сила; потужність; енергія; могутність; влада; держава; (у)повноваження, мандат; мат. степінь

p. consumption витрата [витрачання, споживання] енергії

p. plant енергетичний агрегат, електрична ста(н)ція

p. stroke робочий хід [такт] (толока двигуна)

p. supply енергопостачання, електропостачання; джерело енергії

p. transmission пересилання (електро)енергії

powerful сильний; могутній

POX див. *purgeable organic halogens*

pozz(u)olan(a) поц(у)олан(и) (вулканічні кремнеземні відклади, вживані як зв'язувальний матеріал у виготовлянні цементу)

ppb див. *parts per billion*

ppm див. *parts per million*

PQL див. *practical quantitation limits*

PRA див. *probabilistic risk assessment*

practicable придатний до виконання, практичний

practical придатний; доцільний (до застосування), практичний

p. quantitation limits [PQL] межі практичного кількісного визначення

practice практика, дія; вправлення, тренування; вправа, досвід; фахова діяльність; звичай

practise практикувати; виконувати, застосовувати; тренуватися

pre-doctor care долікарська допомога (допомога, надана перед втручанням лікаря)

precede передувати (іти поперед), випереджувати

precession

- precession of earth's spin axis** точність [прецесія] обертання земної осі (*пересування осі обертання Землі по орбіті*)
- precious** дорогоцінний, коштовний
- p. metal** дорогоцінний метал
- precipitant** осаджувач [преципітант, преципітатор] (*речовина, що спричиняє утворення осаду*); стрімка [нерозсудлива, необачна] людина
- precipitate** (*i*) осад, осадок; атмосферні опади (*дощ, сніг, град, іній, роса*), скраплення, конденсація; (*d*) осаджувати; опадати, скраплювати, конденсувати(ся); (*пк*) осадний; спадний [кинений] униз [стрімголов]
- precipitation** осад, осадження; атмосферні опади; (*пк*) осадний; опадний
- p. scavenging** вимивання (забрудників повітря) атмосферними опадами (*дощем, снігом, градом*)
- precipitator** осаджувач, електростатичний фільтр
- precise** точний; акуратний; досконалий; влучний
- precision** (*i*) точність; акуратність; досконалість; влучність; (*пк*) точний; влучний
- precleaner** попередній очисник, фільтр попереднього очищення
- precleaning** попереднє очищення, попереднє фільтрування
- precombustion** передкамерне згоряння
- p. controls** регулятори [контролери] передкамерного згоряння
- precursor** попередник (забрудника) (*забрудник повітря, що спричинив утворення даного*)
- p. to photochemical oxidant** попередник фотохімічного окиснювача [оксидатора] (*напр., оксид азоту та органічна сполука як попередники під дією сонячного світла втворюють озон - новий забрудник*)
- predation** хижацтво
- predator** хижак
- predict** передбачати, віщувати
- prediction** передбачення, віщування
- predoctoral care** *див. paramedic*
- preempt** випереджувати за правом першості
- preemption** випередження; переважне право придбання (*напр., купити земельну ділянку*)
- prefabricate** (*i*) заздалегідь виготовлений предмет [промисловий товар]; (*d*) виготовляти заздалегідь предмет [промисловий товар]

present

- prefabrication** виготовлення заздалегідь (заводським способом)
- prefer** віддавати перевагу [першість]; воліти; *юр.* подавати скаргу; висувати вимогу
- preferable** кращий; перший
- preferably** краще
- preference** перевага; першість
- pregnancy** вагітність
- pregnant** вагітна; змістовний; тяжкий (*наслідками*)
- preheat** (*i*) підігрівання, нагрівання, попереднє нагрівання; (*d*) підігрівати, нагрівати
- preheating** (*i*) підігрівання, попереднє нагрівання; (*пк*) підігрівальний, нагрівальний
- preindustrialization** (*i*) передіндустріалізація; передіндустрія; (*пк*) передіндустрічний
- p. period** передіндустрічний період [епоха]
- p. value** передіндустрічна вартість [ціна, цінність]
- preliminary** (*i*) приготування; (*пк*) попередній, вступний
- p. injunction** *юр.* попередній [вступний] наказ [заборона]
- premix** (*i*) заготована суміш [мішанка] (*наперед приготована*); премікс; (*d*) заготовляти суміш [мішанку] (*наперед приготувати*)
- premixing** попереднє змішування
- p. afterburner** допалювач; допалювальна камера з попереднім змішуванням
- p. gas burner nozzle** газовий пальник з попередньоозмішувальним соплом
- preparation** (*i*) приготування; (*пк*) приготувальний
- p. forms of pesticides** препарат(ив)ні форми пестицидів
- prerequisite** (*i*) передумова; передвимога; (*пк*) передумовний (*необхідний як умова*)
- prescribe** приписувати, прописувати; диктувати
- prescript** наказ, постанова; правило
- prescription** (*i*) припис, приписування; рецепт; (*пк*) приписаний
- p. medicine** ліки за рецептом; приписані ліки
- presence** присутність, наявність; зовнішність; постава
- present** (*i*) присутній; сучасний; подарунок; (*d*) подавати [передавати] на розгляд [огляд] (*справу, проєкт, документ*); представляти, знайомити; дарувати; (*пк*) присутній; поданий, теперішній, наявний; сучасний, даний, цей самий

presentation

presentation подавання, подання; представляння, представлення; презентація

presenting (i) подання; представлення; (днк) поданий; представлений; (днс) подаючи; представляючи

p. a risk небезпечний, ризиковий

preservation збереження, зберігання; консервація; заповідник, заказник

preservative (i) запобіжний засіб; (нк) запобіжний

preserve (i) запобіжник; консерви; (д) зберігати; заправляти; консервувати

press (i) тиск; натиск; прес; друкарський верстат; преса; (д) тиснути, натискати, наповляти; (нк) тисковий; пресовий, газетний

pressing терміновий, невідкладний

p. problem невідкладна [термінова] проблема [питання, справа]

pressure **p** (i) тиск, натиск; тиснення; (д) тиснути, натискати; (нк) тисковий; високотисковий; натискний

p. atomizer тисковий розбризкувач

p. drop спад [падиння] тиску

p. filter тисковий фільтр, друк-фільтр (фільтр, що працює під тиском)

p. gauge вимірник [показувач] тиску, манометр

p. gradient спад [схил] рівня тиску, градієнт тиску

p. gradient force сила градієнта тиску (спричинює поземний рух повітря [вітер] простору з більшим відносним атмосферним тиском до простору з меншим відносним атмосферним тиском)

p. head аеростатичний [гідростатичний] тиск [напір]

p. nozzle тискове сопло [наконечник, ковпак]

p. seal тискове ущільнення

p. seal piping joint тискоущільнене трубопровідне з'єднання (трубопровідне з'єднання з тисковим ущільненням)

p. tank (високо)тисковий бак

p. tap підвід [кран, штуцер] тиску (для підведення тиску до вимірального приладу)

p. velocity (високо)тискова швидкість (velocity p.- швидкісний тиск)

p. vessel (високо)тискова посудина

pressurized fluidized-bed combustion [PFBC] нагнітальне згоряння у псевдорозрідженому шарі [верстві]

primary

pressurized-water reactor [PWR] ядерний реактор, охолоджуваний стисненою водою (водою під тиском)

presume припускати, гадати, вважати; насмілюватися, наважуватися

presumption припущення; самонадійність

presumptive припускний, припускальний, гаданий

p. test припускна проба [тест] (на підставі припущення)

presuppose припускати як певне, приймати без доказів

pretreatment попереднє оброблення [очищення]

p. standards for existing sources [PSES] норми попереднього оброблення (для наявних витоків [джерел] (забруднень)

p. standards for new sources [PSNS] норми попереднього оброблення (для нових витоків [джерел] (забруднень)

prevail перемагати, досягати мети; панувати; переконувати; переважати; бути поширеним

prevailing перемагальний; панівний; переважальний

p. wind переважаючий вітер

prevalence перевага, переважання; панування

p. study дослідження переваги (напр., *vimpie*)

prevent відвертати; запобігати; перешкоджати

prevention відвернення; запобігання; профілактика

P. of Significant Deterioration [PSD] запобігання [попередження, профілактика] значного погіршення [пошкодження]

preventive control профілактичний [попередній] нагляд (заходи щодо забезпечення санітарно-гігієнічних норм і правил під час проєктування та будівництва промислових й інших об'єктів)

preventive toxicology профілактична токсикологія

prey (i) здобич, жертва; (д) ловити здобич; грабувати; пожирати

price (i) ціна; (д) призначати ціну, оцінювати

pricing оцінювання, призначення ціни

prima facie з першого враження, безспірний, очевидний

primary первинний; початковий; основний; головний

p. air pollutants основні забруднювачі повітря

primary

- p. ambient air standards** основні норми навколишнього (атмосферного) повітря
- p. combustion chamber** камера первинного згоряння
- p. consumer** первинний споживач (у харчовому ланцюгу - гетеротрофний організм, який живиться рослинами; тварина, яка живиться іншими тваринами, - це вторинний споживач)
- p. industry categories US** основні галузі промисловості, основні промислові галузі
- p. irritant** первинний подразник (хемічна речовина, напр., аміак, який спричинює короткотривале подразнення, без тривалого ушкодження)
- p. pollutant** первинний забруднювач (який залишається в атмосфері у стані, в якому його викинули)
- p. producer** первинний виробник (організм, який перетворює двооксид вуглецю чи іншу неорганічну речовину в органічну поживу)
- p. productivity** первинна продуктивність (вага рослинної біомаси, нагромадженої внаслідок фотосинтезу, на одиницю поверхні або об'єму води за визначений проміжок часу)
- p. recovery** первинне видобування (нафти [газу], викиненої зі свердловини на поверхню землі природним підземним тиском)
- p. settling tank** первинний осаджувальний резервуар [бак] (для стічних [викидних] вод, де тверді частинки осідають на дно)
- p. sludge [raw sludge]** первинний мул (утворений під час первинного оброблення стічних [викидних] вод в очисній споруді)
- p. standards (for drinking water)** первинні норми (питної води) (визначають максимально-допускні рівні забрудників води)
- p. succession** первинна послідовність (розвиток рослинної і тваринної спільноти на поверхні суші без ґрунтового шару, напр., на вулканічній лаві)
- p. treatment** первинне оброблення (стічних [викидних] вод у відстійних резервуарах, де проходять процеси хемічного розкладу, стабілізації й осідання мулу)
- p. wastewater treatment plant** первинна очисна споруда стічних [викидних] вод (у відстійних резервуарах, де проходять процеси хемічного розкладу, стабілізації й осідання мулу), завод початкового оброблення стічної води

probably

- prime** (i) початок; розквіт; *mat.* просте число; прем'єр(-міністр); (d) готувати до дії [чину]; приготувати наперед; заправляти (паливом); починати помпувати (напр., водою); ґрунтувати (фарбою); (нк) початковий, первісний; головний; першорядний; примітивний
- primer** 1. запальний капсуль (для вибухового набою); 2. буквар, початковий підручник 3. (i) ґрунтувальне покриття (фарбою); (d) покривати ґрунтувальною фарбою
- primitive** (i) примітив; (нк) примітивний; первісний
- principal** (i) голова, начальник, директор (школи); основний капітал; (нк) головний, основний
- p. organic hazardous constituents [POHCs]** основні органічні небезпечні складові частини [компоненти] (хлоратні органічні сполуки, які під час спалювання утворюють продукти неповного згоряння; до таких сполук належать 1,1,1-трихлоретан, 1,2-дихлоретан, трихлоретан і трихлорофлюоретан)
- principle** (i) засада, правило, принцип; хем. основний складник; (d) робити на засаді [правилі, принципі]
- print** (i) друк, шрифт; друкування; відбиток (пальця); гравюра; (d) друкувати; видавати; писати друкованими літерами
- printed circuit board** *ел.* печатна [друкована] схема
- printing** (i) друк, друкування; тираж; (нк) друкувальний, друкарський, друкований
- p. press** друкарська машина
- p. press screen** друкувальна трафаретна сітка
- p. screen** трафаретна [друкувальна] сітка
- priority** (i) перевага; старшинство; пріоритет; (нк) пріоритетний
- p. pollutants US** пріоритетні забрудники (перелік 129 хемічних речовин з 65 груп хемічних матеріалів, визначених як отруйні забрудники законом США 1977р. про чистоту води)
- probabilistic risk assessment [PRA]** оцінка [оцінювання] ймовірного [ймовірнісного] ризику [небезпеки]
- probability** і[й]мовірність, вірогідність, можливість
- probable** і[й]мовірний, вірогідний, можливий
- probably** і[й]мовірно, вірогідно, можливо, напевно, очевидно, либонь

probe

- probe** (*i*) шуп, зонд; (*д*) досліджувати (шупом), зондувати,
- problem** (*i*) проблема, питання; завдання, задача; (*нк*) проблемний
- procarcinogen** передраковий збудник, преканцероген (*хемікат, перетворюваний в активний ракозбудник внаслідок споживання і перетворення [метаболізму] в різних біологічних процесах*)
- procaryotic** прекаріотик (*організм, що складається з клітин без ядер, мітохондрій чи хлоропластів, напр., бактерії, синьо-зелені водорості*)
- procedure** спосіб дії, процедура; технологічний процес
- proceed** діяти, робити; виходити з; іти вперед; продовжувати; *юр.* притягати до суду, породжувати процес
- proceeding** спосіб дії; вчинок; судовий крок; процедура, судова справа
- proceedings** записки (*засідання, дискусії*); наукові праці; справи; судочинство
- p. in rem in admiralty** правові майнові процедури суду морських справ
- proceeds** прибуток, виторг
- process** (*i*) перебіг, процес; технологічний процес; судовий виклик [процес]; спосіб виконання; рух; течія; (*д*) обробляти; піддавати процесові; викликати до суду; (*нк*) процесовий; оброблювальний
- p. analyzer** показник основних властивостей процесу та їх взаємовідношення, аналізатор (технологічного [хемічного]) процесу
- p. control** керування [нагляд] за (технологічним) процесом
- p. control hierarchy** ієрархія [порядок] керування процесом
- p. turnaround** виробничий цикл
- p. water** технічна вода; відпрацьована вода
- processing** обробляння; опрацьовування
- processor** оброблювальне устаткування, процесор
- produce** 1. (*i*) продукт; сільськогосподарські продукти (*свіжі овочі, ярина*); 2. (*д*) виготовляти, продукувати; подавати; родити, породжувати; давати врожай
- produced** добутий; виготовлений, зроблений
- p. water** добута вода (разом з нафтою зі свердловини)
- producer** добувальна свердловина; виробник; газогенератор; режисер
- p. gas fuel** генераторний газ, добутий (зі свердловини) палильний газ

prohibitive

- product** виріб, продукт, фабрикат; добуток; наслідок
- p. of incomplete combustion [PIC]** продукт неповного згоряння [спалювання]
- production** виробництво, продукування, продукція; (*нк*) виробничий, продуктивний, продукційний
- p. facility** виробнича споруда [спроможність, устаткування, приміщення]
- p. plant** завод [фабрика]
- p. rate** норма [швидкість, продуктивність] виробництва
- p. unit** виробнича установа [одиниця, цех, дільниця]
- p. well (e.g., a local drinking water well)** активна [чинна] продуктивна свердловина (*напр., місцева свердловина питної води*)
- productivity** продуктивність
- proficiency** уміння; майстерність; досвідченість
- proficient** (*i*) знавець; фахівець; (*нк*) обізнаний; майстерний; досвідчений
- profile [specie profile]** профіль; обрис, контур; вертикальний розріз; короткий життєпис
- profit** (*i*) прибуток; користь; вигода; (*д*) давати [мати] прибуток [користь, вигоду]; користати, скористуватися
- profound** глибокий
- profundal** глибинний, глибокий
- p. zone** глибинна зона
- profundity** глибина, глибочінь; безодня
- progeny** нащадок; послідовник; продукт розкладу радіоактивного елементу
- program** (*i*) програма; (*д*) укладати програму, програмувати; (*нк*) програмний, програмовий
- p. impact statement** заява про вплив програми (*заява про вплив даної програми дії федеральної установи на довкілля; напр., розроблення та впровадження нової технології, орендування державних мінеральних площ*)
- progress** (*i*) поступ, прогрес; досягнення; (*д*) розвивати(ся), прогресувати; просувати(ся); досягати
- progression** поступання, рух [хід] вперед; *мат.* прогресія
- progressive** (*i*) поступовець; прогресист; (*нк*) поступовий; прогресивний
- prohibition** заборона; недопущення
- prohibitive** заборонний; недопускний (*напр., видатку*)

project

project (i) проєкт, план, задум;
(d) проєктувати; планувати; виступати
[висуватися] наперед

projection проєктування; планування; виступ;
mat. проєкція

prolong продовжувати, затягати (*засідання, збори*)

prolonged продовжений; затяжний; тривалий

p. exposure тривале опромінювання
[впливання]

promise (i) обіцянка; перспектива; (d) обіцяти;
подавати надії

promising (i) обіщування;
(нк) багатообіцяльний, перспективний, що
подає надію

promote хем. прискорювати (*реакцію*);
підвищувати (*ранг, титул, посаду*); сприяти;
допомагати

promoter хем. прискорювач, активатор;
підвищувач

promotion підвищення (*рангу, титулу, посади*);
висування; сприяння; заохочення

promulgate проголошувати; декларувати;
видавати (*закон*); опублікувати;
поширювати; розповсюджувати

promulgation проголошення; декларування;
опублікування; розповсюдження

pronatalist пронаталіст (*прибічник зростання
народжень для збільшення кількості
населення*)

prone схильний; тенденційно орієнтований;
похилий; який лежить ниць; розпростертий

pronounce вимовляти; оголошувати; суд.
визнавати

proof (i) доведення, доказ; дослідження;
випробовання; коректура; ступінь
(*алкоголю*); (нк) випробуваний; непроникний

propagate розмножувати(ся); розводити;
розповсюджувати, поширювати

propagation розмножування;
розповсюдження; поширення

propagule розмножник (*насіння, зернятко,
частина рослини, з яких можуть вирости
нові рослини*)

propane C₃H₈ пропан (*легкозапальний
вибуховий газ*)

p. aerosol propellant пропановий
аерозольний газ-вистискач

propel рухати вперед, урухомлювати

propellant рушійний засіб, рушійна речовина
(*напр., стиснений газ для аерозолів*); ракетне
паливо

propylene

propeller (i) двигун; пропелер; гвинт
(*корабля*); (нк) двигунний; пропелерний;
гвинтовий

p. axial flow fan пропелерне крильчасте
колесо осьового [осесиметричного] потоку
(*повітря*)

p. fan пропелерне крильчасте колесо

p. pump пропелерна помпа [смок]

proper власний, властивий; належний;
правильний; справжній; відповідний

properly властиво, належно; правильно;
відповідно

propone пропонувати, робити внесок;
подавати на розгляд

proponent внескодавець; подавач (пропозиції)

proportion (i) співвідношення; пропорція;
частина; співмірність; відповідність;
(d) розділяти; розподіляти

proportional співвідносний; пропорційний;
співмірний; відповідний

p. counter співвідносний [пропорційний]
лічильник йонізаційного випромінювання

p.-integral controller [PIC] пристрій
пропорційно-інтегрального керування,
пропорційно-інтегральний регулятор
[контролер]

p. integral-derivative controller [PID]
співвідносний [пропорційний]
інтегровально-швидкісний регулятор
процесів

p. model співмірна модель

proportioning pump дозувальна помпа [смок]

proposal пропозиція на розгляд (*заява, план,
проєкт*)

propose вносити на розгляд, пропонувати;
наміряться, збиратися, освідчуватися (*про
шлюб*)

proposition заява; пропозиція; *mat.* теорема

proprietary власний, власницький (*що
становить власність*); патентований,
патентний

proprietor власник, посідач, господар

propyl alcohol CH₃CH₂CH₂OH пропиловий
алкоголь [спирт] (*легкозапальний отруйний
внаслідок абсорбції крізь шкіру; вживається
як розчинник, знезаражувач і як складник
хемічних продуктів*)

propylene CH₃CH=CH₂ пропилен
(*легкозапальний газ, вживають у
виробництві полімерів й інших хемічних
продуктів*)

propylene**p. glycol** $\text{CH}_3\text{CHOHCH}_2\text{OH}$

пропіленгліколь (безбарвна в'язка рідина; вживають у виробництві полімерів й інших хемічних продуктів)

proscribe оголошувати поза законом; засуджувати

prospect (i) вигляд; панорама, перспектива; надія; сподівання; (d) досліджувати, розвідувати, шукати (золото, мінерали)

prospective майбутній, очікуваний, сподіваний

p. study дослідження [вивчення] перспективи

prospector розвідувач; розвідник; золотошукач

prosperity власність, майно

protect захищати; охороняти; обороняти; протегувати

protected захищений; охоронений; протегований

p. zone захищена зона [район, пояс]

protection захист; охорона; оборона; протеговання

protective захисний; охоронний; оборонний; протекційний

p. efficiency захисна ефективність (здатність засобу індивідуального захисту запобігати дії шкідливого та небезпечного виробничого фактора на робітника)

p. factor [PF] коефіцієнт захисту (відношення згушення [концентрації] забрудника повітря назовні протигаза [респіратор] до концентрації забрудника всередині протигаза)

p. means of workpeople засоби захисту працівників (зменшують вплив шкідливих і небезпечних виробничих факторів)

p. regulations захисні правила [закони]

p. suit захисне вбрання [костюм]

protein (i) протеїн; (пк) протеїновий

p. synthesis складання [синтез] протеїну

protocol (i) протокол (засідання, зборів, допиту); правила дипломатичного етикету; (d) протоколювати

proton протон

protoplast протопласт (внутрішня частина клітини бактерії або рослини без зовнішнього покриву)

protozoa (мн від *protozoon*) протозоа

protozoal протозойний

p. cyst протозойний пухир (замкнений мішечок, наповнений (напів)рідинною хвороботворною матерією)

protozoon протозоа (найпростіший одноклітинний тваринний організм)

prove доводити, доказувати; перевіряти; випробувати; виявляти(ся)

provide заготовляти; постачати; забезпечувати; давати

provided that за умови, що; якщо тільки

provision (i) постачання; забезпечення (харчами); юр. умова; попередній договір; застереження; (d) постачати; забезпечувати (харчами)

proximate найближчий; безпосередній; приблизний

p. analysis технічний наближений [швидкий] аналіз (що показує відносну кількість, у відсотках, води, легких речовин [газів], зв'язаного вуглецю [коксу] без попелу або мінеральних домішок в будь-якій формі)

proximity близькість, наближеність

PRP див. *potentially responsible party*

prudence обережність; поміркованість; розсудливість; розважливість

prudent обережний; поміркований; розсудливий; розважливий

PSD див. *prevention of significant deterioration*

PSES див. *pretreatment standards for existing sources*

PSI див. *pollutant standards index*

psi див. *pounds per square inch*

psia див. *pounds per square inch absolute*

psig див. *pounds per square inch gage*

PSNS див. *pretreatment standards for new sources*

PSP див. *paralytic shellfish poisoning*

psychrometer метеор. психрометр (прилад для визначення відносної вологості повітря, складений з двох термометрів - одного сухого і другого з кулькою у вогкій пористій тканині)

psychrometric метеор. психрометричний

p. chart психрометрична мапа [діаграма]

psychrometry метеор. психрометрія

PTPLU див. *point plume dispersion model*

PTS див. *permanent threshold shift*

public (i) громадськість, публіка; (пк) громадський, публічний, комунальний

p. acceptance громадська згода [сприйняття]

p. health охорона (громадського) здоров'я

P. Law [PL] громадянське право [закон]

public

public

- p. nuisance** негативне [від'ємне] подратовання громадськості, негативний вплив на громадськість
- p.-use airport [aeroport]** летовище [аеропорт] громадського користування
- publication** видання; публікація; наклад; публічне повідомлення [оголошення]
- publicity** популярність, слава; публічність; реклама
- publicize** оголошувати, розголошувати; рекламувати
- publicly owned treatment works [POTWs, sewage treatment plant]** громадська споруда очищення стічних вод
- publish** видавати, друкувати; публікувати, оголошувати
- PUD** *div. planned unit development*
- pug** м'ята глина
- p. grinding mill** глинозмішувач-подрібнювач (механічний прилад для подрібнювання-змішування сухої глини)
- p. mill** *div. p. grinding mill*
- pull** (i) тяга; натяг, натягнення; зусилля; шнурок [дріт, ручка] тяги (напр., дзвінка); (d) тягнути, натягати; сіпати, смикати
- p.-through floating-head exchanger** теплообмінник з виймальною самовстановною головкою
- pulmonary** легеневий
- p. edema** легеневий набряк [опух]
- pulsate** битися (серце), пульсувати
- pulsation** биття, пульсація
- pulsatory** биттєвий, пульсівний
- pulse** (i) биття; ритм ударів [звуків]; пульс; (d) ритмічно бити [вдаряти, звучати]; пульсувати; (нк) биттєвий, пульсовий, пульсний, пульсувальний
- p. column** пульсувальна [пульсна] колона
- pulse-jet baghouse** пиловловлювач з очищенням рукавів імпульсним струменем повітря
- p. jet baghouse** пиловловлювач з очищенням рукавів імпульсним струменем повітря
- pulverize** розпорошувати; розбивати на дрібні частинки; розтросувати; перетворювати на порошок, розпилювати, пульверизувати
- pulverizer** розпорошувач, пульверизатор; форсунка
- pump** (i) помпа, смок; (d) помпувати; (нк) помповий
- p. efficiency** продуктивність [ефективність] помпи

push

- p. head** помповий тиск (висота стовпа рідини)
- p. net positive suction head [NPSH]** висота стовпа рідини над (всмоктувальним) патрубком помпи
- p. operation range** робочий об'єм помпи
- p. performance** робоча продуктивність [характеристика] помпи
- pumped storage** наливне водоймище (резервуар чи озеро, наповнене водою смоком електрогідроелектричної станції в період низького споживання електроенергії; воду повертають гідроелектричної станції під час високого споживання електроенергії)
- punch** (i) пробивач, кернер; штамп (поштовий); удар, стусан; сила, енергія; (d) пробивати; вдаряти; (нк) пробивальний, штампувальний, пробивний, штамповий
- purchase** (i) закуп, купівля, придбання; куплена річ; (d) купувати, придбати; (нк) купований
- pure** чистий, чистокровний; непорочний, невинний; простий; ясний
- purge** (i) випарування; очищення; продукт; сухе переганяння; (d) випаровувати; очищати; продувати; переганяти
- p. collection** збирання відстою [осаду, гущі] з випарування [очищення, продування, сухого переганяння]
- purgeable** легкий; очисний; продувний
- p. organic** летка органічна речовина (речовина з точкою кипіння до 100°C та розчинності у воді до 2%)
- p. organic carbon [POC]** легкий [очисний] органічний вуглець (кількість вуглецю в легкій органічній речовині, яку можна усунути з ґрунту або води)
- p. organic halogens [POX]** легкі [очисні] органічні галогени (похідні органічні сполуки, які містять хлор, бром або фтор і здатні усуватися з ґрунту або води)
- purification** (i) очищення; (нк) очисний, очищений
- purify** очищувати
- purpose** (i) намір; мета, ціль; цілеспрямованість; (d) наміряться; мати за мету
- purposely** доцільно; навмисно
- pursue** ставити за мету; йти (невним шляхом); гнатися за; переслідувати
- push** (i) поштовх; натиск; зусилля; енергійна спроба
- p.-on piping joint** втулке [розтрубне] з'єднання труб

p.-pull hood витяг-відсмоктувач, тискотяговий витяжний дашок [ковпак] (повітря вдувається через прорізний отвір з одного боку ванни, а витягається через піддашок з протилежного боку ванни)

put класти; ставити; накладати; обкладати; висловлюватися

p. about змінювати напрямок

p. aside відкладати (на бік); усувати

p. away ховати; прибирати

p. back ставити [класти] на місце

p. by відкидати; відкладати

p. down класти; записувати; придушувати (повстання); приземлятися

p. forward висувати; пропонувати

p. in front виставляти наперед

p. in order впорядковувати

p. in (to) вставляти; вкладати; садовити

p. off відкладати; відрочувати

p. on накладати; вбирати; надягати

p. out виганяти; усувати; викладати (печі); гасити (вогонь)

p. right лагодити; направляти

putrefaction розкладання, гниття (розкладання органічних речовин без достатнього доступу кисню)

putrefy розкладатися, гнити

putrescence розкладання, гниття

putrescent розкладальний

putrescible розкладний, гнильний

PVC див. *polyvinyl chloride*

PWR див. *pressurized-water reactor*

PYAR див. *person-years-at-risk*

pyramid піраміда

p. of biomass піраміда біомаси; екологічна піраміда (маса [вага] живильних організмів на одиницю поверхні або об'єму; основа піраміди віддзеркалює рослинність, середня частина піраміди - трав'яні тварини, а верхня частина піраміди - м'ясоїдні тварини)

p. of energy піраміда енергії (шар піраміди зображає вміст теплової енергії живильного рівня)

pyrethroids піретроїди; ромашкові маруни (природні нестійкі мухвинищувачі [інсектициди] - самі рослини або витяги [екстракти] з рослин)

pyrite FeS₂ колчедан, пірит (домішка високосірчаного вугілля; під час спалювання виділяє в атмосферу оксиди сірки, які спричиняють кислотні дощі)

pyrolysis розкладний перегін, деструктивна дистиляція, піроліз, пірогенізація (термічне розщеплення деяких органічних матеріалів (вугіль, нафта, дерево) у безкисневій атмосфері)

pyrometer пірометр (прилад для вимірювання високих температур)

pyrophoric (і) самозаймач;

(нк) самозаймальний, самозаймистий

Q

QA див. *quality assurance*

QA/QC див. *quality assurance/quality control*

QF див. *quality factor*

quad [one quadrillion of BTUs] **q** (один) квадрильйон британських теплових одиниць ($1 \times 10^{15} \text{ BTUs} = 1,05506 \times 10^{15} \text{ кДж}$)

quadrant edge orifice вимірна діафрагма [сопло] із заокругленими (супроти течії) краями

quadrillion квадрильйон (1×10^{15} кДж)

quadrivalent чотиривалентний

quake (і) дрижання, тремтіння; землетрус; (д) дрижати, тремтіти

qualification здатність, спроможність; ознака; визначення; кваліфікація

qualify визначати вимоги [умови]; задовільняти вимоги, кваліфікувати

qualitative якісний, добротний

q. analysis якісний аналіз

q. variable якісна змінна

quality якість

q. assurance [QA] забезпечення якості

q. assurance/ q. control [QA/QC] забезпечення якості/ контроль якості

q. control контроль, контролювати

q. factor [QF] показник якості

quantify визначати кількість; визначення кількості

quantitation limit межа визначення кількості

quantitative кількісний

q. analysis кількісний аналіз

q. variable кількісна змінна, змінна величина

quantity кількість; величина

q. effect кількісний ефект (впливу змін витрати стічних вод на одиницю вартості очищення)

quantum

quantum кількість; сума; частка; квант; фотон
quarry (i) каменоломня, кар'єр;
 (d) розробляти кар'єр; рити(ся), копати(ся); вишукувати
quart кварта, чвертка (1.14 л)
quarter (i) чверть; квартал; (d) четвертувати, ділити начетверо
quarterly (i) щоквартальник (журнал, що виходить раз на три місяці); (нк) тримісячний, кварталний;
 (d) щоквартально; раз на три місяці
q. report тримісячний [щоквартальний] звіт [повідомлення]
quartz *мін.* кварц
quartzite *мін.* кварцит
quash придушувати; (с)касувати, анулювати
quasi неначе, нібито, майже, напів-, квазі, частково
quell придушувати, знищувати; приглушати
quench гасити; заспокоювати (спрагу); охолоджувати; гартувати (сталь); вгамовувати (пристрасті)
quencher гасник; охолоджувач; охолоджувальна камера (для осаджування частинок викидних газів [дим], деколи зі збризкуванням водою)
quenching (i) гашення; охолодження; гартування; (нк) гас(иль)ний; охолоджувальний; гартувальний, гартівний, охолодний
q. chamber охолоджувальна камера
quest (i) шукання, розшук; стеження; пошук; (d) шукати, розшукувати; стежити
question (i) питання, запитання; (d) питати, запитувати, допитувати; сумніватися, піддавати сумніву
questionable сумнівний; непевний; спірний
queue черга, хвіст; коса (волосся)
quick 1. (i) жива істота; живі чутливі органи; жива рослина, різка, живець;
 2. (нк) швидкий; жвавий; кмітливий; гострий (слух); (нс) швидко
quicken пришвидшувати; оживати, оживляти(ся); збуджувати; підсилювати
quickly швидко
quicksilver Hg ртуть, меркурій, живе срібло
quiescent спокійний, нерухомий; постійний; мовчазний
q. area застійна зона (напр., у водосховищі)
q. area tank відстійний резервуар (на станції очищення стічних вод)
q. area water стояча вода

RACT

quiet (i) спокій, тишина; (нк) спокійний, тихий; скромний; тасмний, прихований
quint [one quintilion] Q (один) квінтільйон британських теплових одиниць
 $(1 \times 10^{18} \text{ Btu} = 1,05506 \times 10^{18} \text{ кДж})$
quit (d) звільняти(ся), кінчати, закінчувати, переставати; відходити, покидати; піддавати(ся); (нк) звільнений, вільний
quite достатньо; цілком, цілковито, зовсім, вповні; властиво
q. common достатньо, цілковито; загальний, звичайний
q. often достатньо, досить часто
quote (i) витяг, цитата; лапки; (d) посилатися на (автора); цитувати; брати в лапки

R

r- розмножувально-, репродуктивно- (*перед словом*)
R-meter рентгенометр, Р-метр (йонізаційний прилад для вимірювання опромінення в рентгенах)
R number [refrigerant number] число [номер] охолоджувача [охолоджувальної речовини] (хлорфторовуглецевої сполуки) (довільно призначене виробником - фірмою DuPont, напр., CF_2Cl_2 позначають CFC-12; код хемічної формули, яку визначають додаванням сталого величини [числа] 90 до числа сполуки [числа охолоджувача], $12 + 90 = 102$: перша цифра - кількість атомів вуглецю (1), друга - водню (0), третя - фтору (2), а хлору - різниця між валентністю вуглецю і кількістю фтору ($4 - 2 = 2$))
RA/RD *див. remedial action/remedial design*
rabbit 1. кріль, крілик; 2. скребачка (для прочищення трубопроводів); 3. посудина [контейнер] (речовин для опромінювання в ядерному реакторі); посудина [контейнер] (для пневматичного [гідравлічного] пересилання [пошти]) (пневматична пошта *вживається для пересилання документів вакуумною трубою з одного пункту заводського будинку до іншого. В сучасних лікарнях цей спосіб застосовують для пересилання брудної білизни трубами з окремих кімнат до загальної пральні*)
rack drier стелажна сушарка
RACM *див. Reasonably Available Control Measure*
RACT *див. Reasonably Available Control Technology*

rad**rad** *div.* **radiation absorbed dose****RA**dar, **W**INd and **radioSONDE** *div.*
rawinsonde**radial** променевий, радіальний**r. (thrust-) bearing** радіальний (упорний) підшипник [вальниця]**r. bearings** радіальні вальниці**r. blade centrifugal fan** відцентровий вентилятор з променевими [радіальними] лопатями**r. blade fan** променисто-лопатковий вентилятор**r. flow** промениста течія [стікання]**r. grinder** точильне [шліфувальне] колесо [круг], радіально-точильний верстат**r. saw** кругла пила; дискова пила; верстат (з круглою [дисковою] пилюкою)**radian** *mat.* радіан (центральний кут, опертій на дугу з довжиною радіуса)**radiant** (*i*) джерело світла [тепла, випромінювання]; (*пк*) променевий, випромінювальний, радіаційний; сяйний**r. energy** випромінювана енергія, енергія випромінювання**r. heat** випромінюване тепло**r. heat drier** тепловипромінювальна сушарка**r. heater** випромінювальний ogrivach**radiate** випромінювати**radiation** (*i*) опромінювання; радіація; (*пк*) опромінювальний; радіаційний**r. absorbed dose [rad]** рад (одиниця дози поглиненої радіації; 1 рад = 100 ергів абсорбованої радіаційної енергії в 1 г людської тканини; 1 Грей системи МС становить 100 радів)**r. balance** баланс випромінювання, радіаційний баланс**r. chemistry** радіаційна [опромінювальна] хемія**r. heat transfer** передавання тепла випромінюванням**r. inversion [atmospheric temperature inversion]** *метеор.* радіаційна [теповипромінювальна] інверсія, зворотне нашарування атмосферного повітря (атмосферна ситуація, коли шар холодного повітря - внаслідок втрати теплової енергії через інфрачервоне випромінювання в ясні холодні ночі розміщений нижче від теплого шару; під час зворотного нашарування дисперсійність холодного шару атмосфери зменшується, концентрація забрудників повітря збільшується аж до їхньої появи у вигляді хмари)**radiopoisn****r. shielding** захисний матеріал від опромінювання [радіації]**r. sickness** радіаційна хвороба (*спричинена опромінюванням [радіацією]*)**r. sterilization** знепліднення [знищення, стерилізація] бактерій опромінюванням [радіацією]**radiative** опромінювальний, радіаційний, випромінювальний**radical** (*i*) корінь; радикал; (*пк*) корінний; основний; радикальний**radio** (*i*) радіо, радіоприймач; (*д*) передавати по радіо, надсилати [пересилати] радіо(теле)граму**r. wave** радіохвиля**radioactive** радіоактивний**r. compound contaminant** *div.* **radionuclide contaminant****r. decay** зниження рівня радіоактивності; радіоактивний розпад**r. series** радіоактивний ряд (*елементів, витворений радіоактивним розпадом одного нестійкого елемента аж до стійкого елемента, напр., від урану-238 до плумбіо-206*)**r. waste** радіоактивні відходи (*непридатні залишки матеріалів й устаткування з ядерної енергетичної устави, виводу з експлуатації ядерного реактора, виробництва ядерної зброї, застосованих радіоактивних матеріалів у медицині, наукових дослідках*)**radioactivity** радіоактивність**radiocarbon** C₁₄ радіоактивний вуглець (період піврозпаду складає приблизно 5760 років)**radiochemical** радіохемічний (*стосується хемічних властивостей радіоактивних матеріалів*)**radiochemistry** радіохемія (*наука про хемічні властивості радіоактивних матеріалів*)**radiography** радіографія (*спосіб отримання зображення (предмета) на фотоплівці шляхом рентгенівського, гама- чи іншого іонізаційного випромінювання*)**radioisotope** радіоізотоп, радіоактивний ізотоп**radionuclide** (*i*) радіонуклід, радіоізотоп; (*пк*) радіонуклідний, радіоізотопний**r. contaminant [radioactive compound contaminant]** забруднювальний радіонуклід, забруднювальна радіоактивна речовина**radiopoisn** радіоотрута (речовина, напр., бор, що стримує ядерну ланцюгову реакцію ділення внаслідок абсорбції нейтронів, не допускаючи бомбардування ядра)**R**

radiosensitivity

radiosensitivity радіовразливість, радіочутливість (*вразливість живих організмів [тканин] до негативних наслідків йонізаційного опромінювання*)

radiosonde радіозонд (*аеростат з приладами, призначений для автоматичних метеорологічних вимірювань, записування і радіопередачі даних до наземного радіоприймача*)

radium Ra фіз. радій (радіоактивний елемент, що має 14 радіоактивних ізотопів, серед яких тільки радій-226, що має час [період] піврозпаду 1620 років, є корисним; під час розпаду виділяє альфа, бета та гамма проміння, які нищать живі клітини; вживається для лікування злоякісних пухлин, промислової рентгенографії, як джерело нейтронів і родону)

radius радіус; заокруглення; діапазон

r. of influence радіус впливу

radon Rn радон (радіоактивний елемент, утворений внаслідок радіоактивного розпаду радію, який належить до ряду радіоактивного розпаду урану)

r. daughters дочірні радіоактивні нукліди радону (утворені внаслідок розпаду радону; напр., полоній, бісмут)

r.-laden water радонована вода, радононасичена вода

radwaste радіоактивні відходи [стоки]

raffinate рафінат (*очищений нафтовий продукт*)

rag 1. (i) твердий шаруватий вапняк, великозернистий пісковик; (d) дробити каміння; **2.** шматка, ганчірка, шмаття; рубчик, задирка; зайвий метал (у штампуванні); **3.** (i) грубі жарти, бешкет; (d) зчиняти галас [бешкет]; ляяти, сварити

raid (i) наскок, наліт, рейд; облога; (d) робити наскок [наліт, рейд, облогу]

rail 1. (i) рейка, залізнична колія; поруччя, огорожа; поперечка; штаба; брусок; вішак; (d) прокладати рейки; подорожувати [пересилати] залізницею; обгороджувати, відгороджувати; **2.** орн. водяний пастушок; **3.** сварити(ся), ляяти(ся)

railroad (i) залізниця; (d) перевозити залізницею; проводити нашвидкоруч; (нк) залізничний

r. car unloading розвантажування залізничних вагонів

rain (i) дощ; (d) лити(ся); (нк) дощовий

r. forest екваторійний ліс (*де дощові опади перевищують 254 см води на рік*)

r. gauge дощомір

rangeland

r. gauge network мережа дощовимірювальних постів

r. storm run-off [non-point discharge; over the surface flow; storm generated discharge] зливовий стік (з поверхні землі)

raindown спадання з дощем [пилот]

raindrop дощова крапля

rainfall сильний дощ, злива; *метеор.* кількість опадів

r.-runoff quality вплив дощів на якість поверхневого стоку

rainforest екваторіяльний ліс (*після зливи*)

rainwater catchment [non-point sources; urban-drainage network] збирання та відведення зливових вод, збірник зливових вод

raise (i) підвищення, збільшення;

(d) піднімати, збільшувати; споруджати (*будівлю*); будити; воскресати (*з мертвих*); вирощувати; виховувати (*дітей*); збирати (*податки*); чесати (*вовну*)

rake (i) граблі; кочерга; *мат.* відхилення; нахил (*щогли*); (d) загібати, скоротити; відхилитися

r. classifier рейковий класифікатор

ramp method, landfill рамповий спосіб ґрунтозасипання сміття

random (i) безплановий напрям; (нк) випадковий, безладний, непродуманий, (зроблений) навмання

r. fill media завантаження навмання (біофільтра)

r. flow pattern хаотичний характер течії (*напр., через біофільтр, завантажений навмання*)

r. sample [ad hoc sample, discret sampling, snap sample] одноразова випадкова спроба

range (i) ряд, низка, лінія, пасмо; зона, сфера, місця поширення; межа, амплітуда, діапазон, дальність пересилання, відстань, радіус дії; стрільбище, полігон, тир; кухонна плита; велике пасовище; (d) ранжувати, рангувати, розставляти в ряд; водитися [знаходитися] (*в певних місцях*); коливатися в (певних) межах

r.-finding test тест [перевіряння, проба, аналіз] виявлення меж (*допускної дози*)

r. of tolerance межі допускної дози опромінювання [радіації]; межі толерантності опромінювання [радіації]

rangeland земля великих пасовищ

rank

rank 1. (i) ряд, лава, шерег; звання, чин; сан; категорія, клас, розряд, ступінь, ранг; (d) шикувати(ся) [ставати] в ряд [лаву]; класифікувати; займати високе становище; посідати перше місце; **2.** буйний, розкішний (про рослинність), родючий (про землю); огидний, мерзенний, брутальний; смердючий; згірклий (про олію)

Rankine scale (температурна) шкала Ренкіна (абс. нуль $0^{\circ}R = 273^{\circ}C$, точка замерзання води $492^{\circ}R = 0^{\circ}C$, точка кипіння води $672^{\circ}R = 100^{\circ}C$)

rap (i) стукіт, легкий удар; стукати, легко вдаряти

rapid (i) поріг ріки, бистринь (течії); (пк) швидкий; крутий, стрімкий (схил)

r. determination експрес-аналіз

r. sand filter швидкий пісковий фільтр (видуває завішені та колоїдні частинки з питної води після відкладення осаду)

rapper товкач, вібратор (електромагнетний [електромоторний, пневматичний] прилад [вібратор] в електростатичних осадниках [електрофільтрах] для струшування пилу, нагромадженого на від'ємно заряджених пластинках)

Raschig rings (керамічні) кільця Рашіга, Рашігові кільця (для завантаження насадкових веж)

Rasmussen report [WASH-1400] US Звіт Расмусена (дослідження Расмусена, в якому оцінюється ймовірність і наслідки аварії на ядерній електростанції; опублікований 1975р., відомий також як WASH-1400)

rat (i) щур, пацюк; (d) ловити [винищувати] щурів (собаками)

RATCM див. *Reasonably Available Transportation Control Measure*

rate 1. (i) норма; ціна, ставка, тариф; (d) оцінювати, вираховувати, встановлювати; **2.** швидкість, темп, хід; **3.** коефіцієнт, ступінь; пропорція, відсоток; відповідна частина; **4.** розряд, клас, сорт, гатунок; (d) класифікувати, сортувати, вважати за

r. constant K стала [коефіцієнт] швидкості [темпу, ходу] K

r. of change швидкість зміни

r. of decay швидкість розпаду

r. of elimination [elimination rate] швидкість виведення (показник зникнення речовини з організму одним або кількома шляхами - з калом, сечею, потом, видиханим повітрям тощо)

re-tread

r. of increase швидкість збільшення [зростання]

r. of interest норма процента [відсотка]

raticide пацюковинищувач, щуровинищувач; отрута для винищування пацюків [щурів]; пестицид

rating оцінка, оцінювання; стан, клас, ранг; (номінальна) потужність, продуктивність

r. curve графічна крива (витрат, оцінок)

r. point точка оцінки [оцінювання, оцінення]

r. table таблиця оцінок [потужності, продуктивності]

ratio відношення, пропорція

ration порція (їжі)

rational доцільний, раціональний

r. method раціональний спосіб [метод]

rationale міркування, розумне пояснення

ratticides ретіциди (отрути, застосовувані для знищення щурів)

raw сирий, недоварений; необроблений; недосвідчений; чутливий (рана, шкіра)

r. data необроблені дані

r. material сирий матеріал, сирець, сировина

r. sewage необроблені [неочищені] стоки [стічні води]

r. sludge див. *primary sludge*

r. water сира [неочищена] вода

rawinsonde [RADar, WIND and radioSONDE] радіозонд (аеростат з приладами для метеорологічних вимірювань, самозаписування температури, тиску і вологості та радіопередавання даних до наземного радіоприймача; за аеростатом стежать радаром зі Землі для вимірювання швидкості і напрямку вітру на різних висотах)

Rayleigh scattering Релеєвське розсіювання (розсіювання світла [видного випромінювання] молекулами газів у незабрудненій [без частинок] атмосфері)

RBC див. *rotating biological contactor*

RBE див. *relative biological effectiveness*

RDA див. *recommended daily allowance*

RDF див. *refuse-derived fuel*

RDI див. *reference daily intake*

re-formed gas fuel газ повторного перероблення, (повторно) відновлене [реформоване] газове паливо

re-tread див. *retread*

reach

- reach** (*i*) засяг, засягнення; осягнення; досяжність; можливість; здатність; відстань; межа досяжності; (*d*) засягати, досягати; простягати; діставатися; впливати
- react** реагувати; протидіяти, чинити опір; взаємодіяти, викликати [спричиняти] реакцію
- reactant** реактив (*елемент або речовина, що бере участь у хемічній реакції*)
- reaction** (*i*) реакція; взаємодія; протидія
- r. kinetics** кінетика реакції [взаємодії, протидії]
- r. rate** швидкість реакції [взаємодії, протидії]
- r. rate coefficient, K (time⁻¹)** стала [константа] швидкості реакції [взаємодії]
- reactionary** (*нк*) реакційний; взаємодійний; протидійний
- reactive** реактивний, хемічно-активний; протидійний
- r. diluent** реактивний [хемічно-активний] розчинник [розріджувач]
- r. hydrocarbons [RHC]** реактивні [хемічно-активні] вуглеводні
- r. organic gas [ROG]** реактивний [хемічно-активний] органічний газ
- r. waste** реактивні [хемічно-активні] небезпечні тверді відходи
- reactivity** реактивність, реактивна здатність [спроможність], хемічна активність
- reactivity class** клас [категорія] реактивності [хемічної активності]
- reactor** реактор; реакторна споруда; ядерний реактор; ферментатор
- r.-year** ядернореакторний рік (*добуток кількості ядерних реакторів на кількість років безперервної праці; застосовують у статистичних виразах тривалості праці та ймовірності аварій в ядерних реакторах*)
- readdress** переадресувати
- r. a problem** повертати до справи
- readily** охоче, залюбки, без вагань; легко
- readily biodegradable** біологічно-розкладний (*податливий [здатний] до біологічного розкладу*)
- r. water-soluble substances** речовини легко[швидко]розчинні у воді (*з концентрацією понад 1 мг/л води*)
- ready** готовий, приготовлений; податливий, схильний; легкий
- reaeration (of streams)** реаерація (річкової води) (*відновне збагачення киснем повітря*)

recarbonate

- reagent** реагент, реактив
- real** істотний, дійсний, справжній; нерухомий
- real estate** нерухоме майно
- realistic** істотний, речовий, реалістичний, реальний
- reality** дійсність, реальність
- realize** здійснювати, реалізувати; зрозуміти; здійснений, здійснений
- really** дійсно, справді
- reapply** застосувати знову; повторно звертатися (*напр., з проханням про дозвіл*)
- rearrange** переупорядковувати, переставляти, переукладати
- reasonable** прийнятний, розумний, раціональний; помірний, недорогий
- r. and prudent manner** розумно й обережно
- R. Further Progress [RFP]** помірний поступ (*у досягненні державних норм якості повітря*)
- Reasonably Available Control Measure [RACM] US EPA** доступний [прийнятний] захід [засіб] контролю (*поміркованої ціни*)
- Reasonably Available Control Technology [RACT] US EPA** доступна [прийнятна] технологія контролю (*помірної ціни*)
- Reasonably Available Transportation Control Measure [RATCM] US EPA** доступний [прийнятний] засіб контролю перевезень
- reauthorize** повторно уповноважувати [дозволяти]
- reboiler** котел [казан] для кип'ятіння
- rebut** давати відсіч; спростовувати
- rebuttable presumption against registration [RPAR] US EPA** спростовне заперечення щодо реєстрації (*отруйних шкідниковицищувачів [пестицидів]: комаховицищувачів [інсектицидів], грибоквоцищувачів [фунгіцидів] тощо*)
- rebuttal** відсіч; спростовання
- recalcitrant** стабільна речовина (*після викиду в природне середовище розкладається дуже поволі або зовсім не розкладається, нагромаджується у воді, ґрунті або в біоті - спільноті рослин і тварин*); непокірна [уперта] людина
- recall** (*i*) відклик, сигнал для повернення; (*d*) відкликати, давати сигнал для повернення
- recarbonate** поновлювати [відновлювати] вуглець
- r. with CO₂** поновлювати вміст [кількість] вуглецю двооксидом вуглецю

recede

recede відступати (*на задній план*), віддалятися; відмовлятися; падати (*в ціні*)

receipt (*i*) поквитовання, засвідчення про отримання; засіб; (*d*) засвідчувати про отримання

receipts прибуток, дохід

receive отримувати (*товар*), приймати (*гостей*)

receiving приймальний

r. body of water приймальний водозбір [водойма]

r. capacity of a body of water [intake capacity of the r. body of water] приймальна здатність водного об'єкта (*найбільший об'єм прийнятої води без значного погіршення якісного стану об'єкта*)

r. water standards норми якості води приймального водозбору [водойми]

r. watercourse *див. r. body of water*

recent недавній, новий, сучасний

receptor приймач; орган відчуття; рецептор (*речовина, сполука, поверхня тканини, що приймає, зв'язує або присвоює певну хемічну речовину*); (*пк*) приймальний; чутливий

r. area приймальна область

r. point приймальна точка [пункт]

recess 1. (*i*) відступ; заглибина; ніша; приховане місце, тайник; (*d*) робити нішу [заглибину]; відступати (*від чогось*); приховуватися; відокремлюватися; 2. перерва в навчанні [занятті, праці]; канікули, вакації; (*d*) переривати навчання [заняття, працю]

recessive прихований

r. gene прихований ген (*спадковий ген, який не виявляється у нащадків*)

r. gene disorder прихований генетичний розлад [хвороба] (*у нащадків, гени яких приховані подвійно - зі сторони батька і матері*)

recharge (*i*) поповнення; *ел.* перезаряджання; підзаряджання; перезавантаження; (*d*) поповнити; *ел.* перезаряджати; підзаряджати; перезавантажувати; (*пк*) поповнювальний; *ел.* перезаряджальний; підзаряджальний; перезавантажувальний

r. area *див. r. zone*

r. basin поповнювальний басейн [озеро] (*споруджене для фільтрування води в землю з метою поповнити підземний водоносний пласт*)

reclaimable

r. zone [r. area] поповнювальна зона [площа] (*водозбірна площа, де вода фільтрується в землю з метою поповнити підземний водоносний пласт*)

recipe рецепт; засіб

recipience отримання; сприйнятливість

recipient (*i*) отримувач; (*пк*) сприйнятливий

r. body of water [receiving watercourse] водний об'єкт-приймач (*напр., стічних вод*)

reciprocal (*i*) *мат.* обернена величина; (*пк*) перемінний; взаємний, обопільний; *мат.* обернений

reciprocate *техн.* рухатися вперед-назад; обмінюватися; віддячувати, відплачувати; відшкодовувати

reciprocating зворотно-поступальний рух

r. compressor толоковий [поршневий] стискач [компресор]

r. diaphragm positive displacement pump діафрагмова поступально-зворотна помпа [смок]

r. engine поршневий рушій [двигун]

r. piston positive displacement pump толокова [поршнева] помпа [смок]

r. plunger positive displacement pump плунжерна помпа [смок] об'ємного подавання (*переважно для досягнення високого тиску*)

r. screen вібраційне сортувальне сито [грохот]

r. vapor compressor поршнева паронагнітальна помпа [смок]

r. drier кругообіжна [рециркуляційна] сушарка (*кругообіжним гарячим [холодним] повітрям*)

recirculation (*i*) відновний кругообіг, рециркуляція; (*пк*) відновно-кругообіжний, рециркуляційний

recirculation cooling system система кругообіжного [рециркуляційного] охолодження

reclaim (*i*) виправлення; повернення (*з відходів*); культивування (*занедбаній землі*); поновлена вимога [претензія]; (*d*) виправляти; повертати (*з відходів*); приборкувати (*дику тварину*); піднімати (*цілну*), культивувати (*занедбану землю*); меліорувати; відновлювати вимоги [претензії]; рекламувати

reclaimable wastewater [renovative wastewater] регенеровні стічні води (*які можна регенерувати, тобто очистити до ступеня придатності для поновного вживання*)

reclaimed

reclaimed municipal waste water регенеровані (міські) стічні води (*підготовані для повторного використання, напр., після охолодження ТЕЦ*)

reclamation виправлення; перероблення (з відходів); присвоювання, перевиховання (*дикої тварини*); осушування; меліорація; відновлювання (*речей, вимог, претензій*), рекламація

r. of brake shoes перероблення [відновлювання] (використаних) гальмівних колодок

r. of electrical equipment windings отримання міді з електровитків (*мідного брухту електричного устаткування*)

r. process процес відновлення якості (*напр., води*)

reclame реклама

recognition пізнання, розпізнавання; визнання

recognizance визнання; (судове) зобов'язання

recognize пізнавати, розпізнавати; визнавати

recoil (*i*) відбій (*руйнуванні*), віддача; відскок; (*д*) відбивати, віддавати; відскакувати

recollect пригадувати; пам'ятати

recollection [memory] спогад, спомин; пам'ять; згадка

recommence розпочинати заново, відновляти

recommend радити; вказувати; доручати [віддавати] (під опіку); рекомендувати

recommended daily allowance [RDA, reference daily intake] *US* рекомендована кількість щоденного споживання (*кількості поживних речовин, таких як залізо, кальцій, протейни, вітаміни В і С*)

recommended maximum contaminant level [RMCL] *US* рекомендований [нормативний] рівень (найбільшого) допустимого забруднення

recompact пересполучати, заново сполучати [стискувати, зв'язувати]

reconsider переглядати, заново розглядати [обдумувати, обмірковувати]

record (*i*) запис, реєстр; офіційний документ; протокол (*засідання*); спорт. рекорд; грамофонна платівка; (*д*) записувати; реєструвати; протоколувати; записувати на (грамофонну) платівку

recordkeeping записування в реєстр [протокол], реєстрування

recover відновлювати, фіз. регенерувати (*теплову енергію*); мед. видужувати; відновлювати, повертати назад

r. damages домагатися відшкодування втрат [збитків] судом

recovery відновлення; фіз. регенерація (*теплової енергії*); мед. видуж(ув)ання, відновлення (*процес, що призводить до часткового або повного відновлення клітини, тканини, органу або організму*)

recreate відтворювати; поновлювати (*сили*); розважатися

recreation відтворення; поновлення (*сили*); розвага

recreational відтворювальний; поновлювальний; розважальний

r. activities water quality [class C water] якість води (у водоймищі) для розважових [відпочинкових] цілей [класу В води] (*якість води, придатної для відпочинку та спорту*)

r. activity розважальна діяльність [заняття]

r. activity water [amenity standards; class C waters] відновноактивні води (*придатні для відпочинку та спорту*)

rectangle прямокутник

rectangular прямокутний

r. weir прямокутний вимірний водозлив

rectification (*i*) ел. виправлення; хем. очищення, ректифікація

rectify (*д*) ел. виправляти; хем. очищати, ректифікувати

recuperate відновлювати, мед. поновлювати (*сили*), видужувати

recycle (*i*) повторний цикл, рецикл; (*д*) повторяти цикл, рециркулювати; (*нк*) повторноцикловий, повторноциклічний, рециркуляційний

recycling повторення циклу, повторний кругообіг, рециркуляція

r. [reuse] system [r. of waster water] система рециркуляції та повторного вживання води

r. of industrial water повторне використання промислових вод

r. of wastewater рециркуляція стічних вод (*повторне використання води тим самим водокористувачем перед скидуванням її на очищувальну ста(н)цію чи у водний об'єкт*)

r. rate ступінь рециркуляції (*потрібний відсоток підживлювальної свіжої води під час рециркуляції*)

red (*i*) червоний колір; (*нк*) червоний

r. bag waste червоний (пластмасовий) мішок для заразних відходів

red

red

- R. Data Book** Червона книга (книга даних про загрозу [небезпеку] загибелі певних видів тварин і рослин)
- r. tide** червоний приплив (розквіт [надмірне зростання] дінофлагелятів у морських водах, який надає воді червоного, брунатного чи жовтого кольору; дінофлагеляти - це батіжкуваті зооспори або бактерії, що спричинюють вимирання морської біоти і підвищення токсинів у мідях і молюсках)
- reddish-brown** червоно-брунатний
- redesign** (i) відновлювальний [поновлювальний] план [проект, рисунок, конструкція]; (d) виправляти [переробляти] план [проект, рисунок, конструкцію]
- redistribute** перерозподіляти, роздавати знову
- redox** див. **reduction-oxydation**
- r. potential** див. **reduction-oxydation potential**
- reduce** зменшувати, знижувати; хем. відновлювати; зводити (складне до простого)
- reduced flush toilet** ватерклозет [туалет] зменшеного зливу (зі зменшеним об'ємом змивної води)
- reducing** відновлювальний
- r. agent** хем. відновник (хемічний елемент, який віддає електрон відновлюваному елементові)
- R., Reusing and Recycling [3R's]** *US, Can.* зменшення, поновне вживання, перероблення (предметів щоденного вжитку з метою заощадити ресурси)
- reduction** (i) відновлення; (лк) відновний
- r. retort furnace** відновлювальна ретортна піч
- r.-oxidation [redox]** хем. відновлення-окиснення (розчину)
- r.-oxydation potential [redox potential] Eh** здатність [потенціал] відновлення-окиснення, відновно-окиснювальний потенціал (розчину)
- reentrainment** повторне [вторинне] винесення (частинок в очищувальних спорудах водою [газом])
- reevaluate** оцінювати, переоцінювати; мат. перевиражати в цифрах
- reevaluation** переоцінювання, переоцінення
- refer** стосуватися, торкатися; скеровувати, спрямовувати до; подавати (напр., справу на розгляд); посилатися (напр., на автора)
- reference** (i) відношення, співвідношення; посилання; згадування; довідка; рекомендація; юр. поручник; (лк) відносний; згадуваний; довідковий; рекомендаційний

reforest

- r. area** контрольна ділянка (водного об'єкта)
- r. daily intake [RDI, recommended daily allowance, RDA]** *US* рекомендована [нормативна, вказана] кількість щоденного споживання (таких поживних речовин як залізо, кальцій, протеїни, вітаміни B і C)
- r. dose [RfD]** відносна порція [доза] (досмертна [хронічна] щоденна доза неканцерогена, яка захищає вразливе населення від негативних наслідків)
- reference temperature** відносна [вихідна, опорна] точка температури
- reference water** стандартна вода (у випробуваннях очисного устаткування)
- refine** очищати, рафінувати; поліпшувати, удосконалювати
- refined oil/water separator** розділювач [сепаратор] нафта-вода (відокремлює воду від очищеної нафти)
- refiner** очисна споруда; хемік-нафтовик, інженер-нафтовик; мет. перша очисна піч; очисна домішка (до розтопленого металу)
- refinery** (i) (нафто)очисний завод; цукроварня; (лк) рафінерний, цукроварний
- r. flare** рафінерний факел
- r. waste gas** рафінерний непридатний (відходний) газ (суміш незначних кількостей різних вуглеводів, ароматних газів та аерозолів, які пройшли різні процеси і з економічних чи технічних причин не могли бути вилучені з процесів як окремі чи однорідні і корисні речовини і які згоряють у факелі на високому комині)
- refining** очищення, рафінування; поліпшення
- refinish** (i) повторне оброблення [викінчення, шліфування]; остаточне оброблення; (d) шліфувати, викінчувати, фінішувати
- reflect** відбивати (проміння, тепло, світло, звук); віддзеркалювати; роздумувати; зображати
- reflection** відбиття (проміння, тепла); відблиск; віддзеркалення; міркування; осуд(ження)
- r. basin** декоративний [неглибокий] басейн [ставок]
- reflective** відбивний; відблисний; віддзеркальний; відобразний
- reflectivity** відбивність, коефіцієнт відбиття
- reflex** (i) рефлекс; відбиття; відблиск; (лк) мимовільний, рефлекторний; інтроспективний
- reflux** відплив
- reforest** відновлювати ліс(и)

reforestation

reforestation відновлення лісу [лісів]
reform (i) перетворення, виправлення (зла, помилки), поліпшення, викорінення (зловживань); реформа; (d) перетворювати, виправляти, поліпшувати; викорінювати; реформувати
reformat переформатувати, перерозмірити (надати нового розміру [формату]) (газети, книги, аркуша)
reformation переформатування, перетворення розміру [формату]
reformed gas fuel газ повторного перероблення (природного, нафтового, оливного тощо)
refract заломлювати (проміння)
refraction заломлення, рефракція (проміння)
refractive заломлювальний
refractory (i) вогнетривкий матеріал; (пк) тугоплавкий; вогнетривкий
r. components стійкі компоненти (що погано очищуються під час обробки стічних вод)
r. effluents [amenable industrial wastes, hard organics] тяжко[важко]очищувальні стічні води *див. amenable industrial wastes*
refrigerant (i) охолоджувач, охолоджувальна речовина (охолоджувальний газ [рідина] в холодильнику [рефрижераторі]); (пк) охолод(жуваль)ний
r. number *див. R number*
refrigerate охолоджувати; заморозувати
refrigerator холодильник, рефрижератор; конденсатор
refuge пристанище, притулок; втеча; сховище
refuging шукання притулку (нагромадження організмів [тварин] в одному місці біля джерела поживи)
refusal відмова, відмовлення
refuse (i) сміття; відходи; (d) відкидати; відмовляти
r.-derived fuel [RDF] сміттєпаливо, сміттєпохідне паливо (добуте зі сміття [відходів])
r. incineration спалювання [спопелення] сміття [відходів]
r. incinerator сміттєспалювач (піч для спалювання сміття)
regain (i) відновлення; поновне оволодіння; (d) відновлювати; оволодівати [здобувати, осягати] знову
regard (i) повага, шана; увага; турбота; відношення; (d) поважати; уважати; відноситися

regulating

regenerate (d) відновляти(ся), відроджувати(ся), перероджувати(ся); (пк) відновлений, відроджений
regeneration відновлення, відродження, регенерація
regenerative відновний, відновлювальний, регенеративний
r. furnace (glass melting) відновна [регенеративна] піч (топлення скла) (піч зі спорудою, що використовує тепло спрацьованих газів для нагрівання опального повітря)
r. pump [turbine pump] відновна [регенеративна] помпа [смок], регенеративна турбінна помпа [смок] (вживана для малооб'ємного але високотискового постачання рідини)
regenerator відновник, відбудовник, регенератор (споруда для заощаджування тепла або нагрівання пального повітря використаними спрацьованими газами)
regime режим; система заходів; спосіб життя, спосіб харчування; суспільний лад (держави)
region край, район, околиця, регіон
regional крайовий, районний, місцевий, регіональний
r. wastewater treatment plant районна станція очистки стічних вод (промислових і побутових)
register (i) список, реєстр; журнал (для записів); лічильний механізм; (d) реєструвати; записувати; показувати (про лічильник)
registrant самозаписник, реєстрант
registrar писар, реєстратор
registration записування, реєстрація
registry запис, список, реєстр; реєстрація; реєстратура (установа)
regular правильний, регулярний; систематичний; звичайний; рівномірний; повсякчасний
regularity правильність, точність, регулярність; правопорядок; систематичність; рівномірність; повсякчасність
regulate правити, встановлювати правила (діяльності підприємств, промислової галузі); упорядк(ов)увати; регулювати
regulated river зарегульована ріка (з водосховищами)
regulating releases санітарні випуски (випуск води з водосховища для покращення санітарного стану річки)

regulation

regulation правило; встановлювання правил [приписів]; регулювання; правна [законна] підстава [засада]

regulatory керівний, провідний, правний, законний; урядовий; правопорядковий; регулятивний

r. body регулювальний орган (*офіційно владний орган, який займається питаннями безпеки і охорони здоров'я в галузі промислової діяльності й охорони довкілля*)

r. clean water goals нормативно-цільові показники (якості) чистої води

r. clean water monitoring контроль якості води з керівним впливом

r. decision maker керівна урядова особа [урядовець] (*яка приймає рішення*)

r. guidelines упорядковувальні рекомендації (*напр., з очистки стічної води*)

r. official урядовий виконавець [службовець]

rehabilitate відбудовувати; поновлювати у правах; реабілітувати; перевиховувати

rehabilitation відбудова; поновлення у правах; реабілітація; перевиховання

r. of bodies of water *див. reclamation process*

reheat (*i*) проміжне нагрівання (пари); пере(на)грівання, повторне нагрівання; (*d*) пере(на)грівати (*повторно*)

reheater проміжний підігрівач пари, споруда перенагрівання

Reid vapor pressure [RVP] тиск [пружність] пари Рейда (*летких органічних сполук*)

reimburse відшкодувати; компенсувати; сплачувати (*борг*); повертати (*видатки*)

reimbursement відшкодування; компенсація; сплата (*боргу*); повернення (*видатків*)

reinforcement укріплення, підсилення; підкріплення

reinforce укріплювати, підсилувати; поповнювати

reinject впорскувати [втискати, запускати] повторно

reinstate відновлювати (*попереднє право, стан*)

reinstatement відновлення (*попереднього права, стану*)

reintroduce поновно [повторно] впроваджувати [уводити, подавати, знайомити, рекомендувати]

reintroduction поновне [повторне] впровадження [подання, знайомлення, рекомендування]

relict

reject відкидати, відхиляти (*прохання, заяву*)

rejection відкинення, відхилення (*прохання, заяви*)

rejuvenate відмолоджувати (ліс); оживляти, відновляти (*діяльність*)

rejuvenation відмолодження (лісу); оживлення, відновлювання (*діяльності*)

rejuvenescence біол. відмолодження (*утворення нових клітин з протоплазми старих*)

rejuvenescent відмолоджувальний (*що надає життєвої сили*)

relate розповідати, розказувати; стосуватися; визначати співвідношення

r. to стосуватися; мати відношення до

relation розповідь, оповідання; відношення; залежність; родич(ка)

relationship відношення; стосунки; зв'язок; спорідненість; рідня

relative (*i*) родич(ка); (*нк*) відносний; стосовний, належний до; порівняльний з; зв'язаний з

r. biological effectiveness [RBE] порівняльна біологічна дієвість [ефективність], відносна біологічна активність (*дієвість радіації порівняно з радіацією, спричиненою 200-keV рентгена*)

r. cost відносні [порівняльні] кошти

r. effectiveness порівняльна дієвість [ефективність]

r. humidity відносна вологість

r. risk відносна небезпека [ризик] (*відношення ризику шкідливих наслідків серед населення, нараженого на забрудження, до ризику таких самих наслідків серед ненараженого населення*)

release (*i*) випуск; звільнення; видання (з друку); юр. передача (*права*)

r. height висота випуску (*забрудників повітря*)

relevant доречний; стосовний (до справи)

reliability надійність (*властивість об'єкта виконувати задані функції в заданому обсязі за певних умов функціонування, передусім, безвідмовності, довготривалості, ремонтпридатності, збережності, живучості, керованості*)

reliable yield гарантований дебіт (*гарантований запас води, який можна забирати з водного джерела*)

reliance довір'я; надія; опора

relict (*i*) релікт (*організм, що зберігся з прадавніх епох*); (*нк*) реліктовий

relief

relief 1. (i) рельєф, рельєфність; (нк) рельєфний; 2. полегшення, заспокоєння (болю); запобігання; допомога; зміна; військ. підмога, підкріплення; зняття облоги

r. and blowdown system система запобігання [зниження] (тиску) і продування (котлів, реакторів, труб на рафінувальних заводах)

r. pressure запобіжний тиск

r. valve запобіжний клапан [хлипак, вентиль]

relieve 1. робити рельєфним; 2. полегшувати, заспокоювати (біль); запобігати; допомагати; змінювати; військ. надавати підмогу [підкріплення]; знімати облогу

rely довіряти, покладатися; бути певним; залежати

r. on [upon] довіряти, покладатися на; бути впевненим щодо; залежати від

remain залишатися

remainder залишок, остача

remark (i) зауваження, примітка; (д) робити зауваження, відзначати; висловлюватися

remedial виправний; поправний; корективний; ремонтний; виліковний

r. action виправна дія [вчинок, крок]

r. action plan план виправної дії

r. action/remedial design [RA/RD] виправна дія/виправний план

r. activity виправна діяльність

r. design виправний проєкт [план]

r. investigation виправне дослідження [слідство]

R. Investigation/Feasibility Study [RI/FS] виправне дослідження/вивчення здійсн(им)ості

r. measure відновлювальний захід (напр., захід щодо покращення санітарного стану водного об'єкта)

r. program виправна програма [план]

r. project manager [RPM] керівник виправного проєкту [плану]

remediation виправлення; поправлення; корегування; ремонтування; (ви)лікування

remedy (i) виправний [поправний, корективний, ремонтний, лікувальний] засіб [спосіб]

remember пам'ятати, пригадувати, згадувати

remembrance пам'ять, спогад

remind нагадувати, пригадувати

reminder нагадування, пригадування; пересторога

renewal

remote віддалений, далекий; самотній; чужий

r. location віддалене місце (знаходження)

r. sensing сприймання [відчування] з відстані

removal усунення, вилучення; віддалення; відсунення; відклик

remove (i) ступінь; зміна місця; перенос; покоління, коліно; (д) усувати, вилучати; переносити; віддаляти(ся); відсувати(ся); відкликати; знімати (з урядової посади); усунути щось; позбутися когось

removed BOD знята БСК (показник ступеня очистки стічних вод від органічних речовин)

render подавати, здавати (звіт), передавати, віддавати; робити; перетворювати; топити (сало); зображати, виконувати (роль)

r. inoperable робити непрацездатним

rendering (i) перероблення тваринних відходів; (нк) переробний (м'ясозаготівлі, рибозаготівлі, птахозаготівлі, м'яса й товщів з ресторанів, здохлих тварин)

r. blood drier сушарка переробної тваринної крові

r. continuous drier безперервна сушарка переробних тваринних відходів [продуктів]

r. cooker варильний казан переробних тваринних відходів [продуктів]

r. drier сушарка переробних тваринних відходів [продуктів]

r. edible lard and tallow перероблення їстівного смальцю та лою

r. feather drier сушарка переробного пір'я

r. fishmeal drier сушарка меленої риби та рибних відходів

r. liquid separation відокремлення рідини з переробних тваринних відходів

r. plant завод перероблення тваринних відходів [товщів]

r. products продукти перероблення тваринних відходів

r. products handling догляд за продуктами перероблення тваринних відходів

renew поновлювати; замінювати новим; відроджувати; реставрувати

renewable поновний (здатний до поновлення)

r. energy поновна енергія (яку можна поновити)

r. resources поновні ресурси (які можна поновити)

renewal поновлення, відродження; реставрація

renovated

renovated waste water *div. reclaimable waste water*

renovation поновлення, відбудова; реставрація, ремонт

r. of water востановлення якості води

repeal (i) скасування, анулювання; (d) скасувати, анулювати

repel відштовхувати, відбивати; відганяти; викликати огиду

repellents репеленти (*хемічні з'єднання для відлякування комах-кровосмоків*)

repercussion відгук, луна; відбій (*після удару*); наслідки, результати; вплив

replace замінювати; класти [ставити] на місце; заміщувати; поповнювати

replacement заміна, замінення; поповнення

r. level рівень замінення [поповнення]

replant (i) пересаджена рослина [деревце]; (d) пересаджувати

replanting пересаджування

replenish наповнювати, поповнювати

replicate повторювати; копіювати

report (i) звіт, рапорт; доповідь

reportable quantity [RQ] *US* звітна кількість (*величина розливу [викиду] небезпечних речовин, про яку треба звітувати перед Відділом транспорту або Агентством охорони довкілля*)

reposit відкладати, заховувати (*для безпечності*)

repository сховище, склад; вмістище, контейнер; *юр.* повірник (*кому довірено для заховання*), повірений

repower заміна енергоприводу [електроприводу]

represent зображати; представляти; репрезентувати

representation зображення; представництво; заступництво; репрезентація; заява, протест

representative (i) представник, репрезентант; уповноважений; депутат; типовий приклад, зразок; (*нк*) представницький; характерний; показовий

representativeness репрезентативність; характерність; показовість

reprocess переробляти, поновно обробляти

reprocessing перероблення, поновне оброблення

reproduce відтворювати; розмножувати(ся); репродукувати(ся)

reproducibility здатність відтворювати(ся) [розмножувати(ся), репродукувати(ся)]

reservoir

reproduction відтворювання; розмножування; репродукція

reproductive відтворний; розмножувальний; репродуктивний

r. effect відтворний наслідок [дія, ефект]

repulse (i) відсіч; відмова; (d) відпихати; відбивати (*вороже військо*); відкидати; відвертати

repulsion відштовхування; огида; відвертання

repulsive огидний, мерзенний, гидкий

repurchase (i) відкупівля, поновлена купівля; (d) відкуповувати

request (i) прохання, просьба, (ввічлива) вимога; (d) прохати, просити, (ввічливо) вимагати

r. for proposal [RFP] прохання [вимога] (подання) плану [пропозиції]

require вимагати, домагатися; передумовлювати (*ставити умову*); потребувати (*мати потребу*)

requirement вимога; потреба; необхідна умова

requisition (i) офіційне розпорядження; реквізиція; заявка; (d) подавати заявку; реквізувати

reradiate повторно [вторинно] випромінювати

reradiation повторне [вторинне] випромінювання [радіяція]

research (i) наукове дослідження; ретельні пошуки; (d) досліджувати, займатися науково-дослідною працею; (*нк*) науково-дослідний, дослідницький

r. aid науково-дослідний (допоміжний) засіб; науково-дослідна фінансова допомога; науково-дослідний помічник

r. and monitoring наукове дослідження і (постійне) контролювання [спостереження, моніторинг]

resemblance подібність, схожість

resemble бути подібним *до*, бути схожим *на*

reservation застережування, застереження (*права*); заповідник; зберігання в запасі; резервування, попереднє замовлення

reserve (i) запас, резерв; запасний [резервний] фонд; стриманість; скромність; (d) застерігати (*право*); зберігати; замовляти заздалегідь; резервувати; (*нк*) запасний, резервний

reservoir (i) запас, джерело (*енергії*); збірник, басейн, резервуар; водойма, водосховище; (*нк*) запасний; басейний; резервний

reservoir

- r. release** випуск з водосховища (*випуск води у водостік для покращення санітарного стану водосховища*)
- r. rock** запасна скельна [камінна] порода (*пориста порода, що містить нафту або природний газ*)

reside проживати; перебувати; *юр.* належати

residence проживання, перебування; місце проживання [перебування]

- r. time** час проживання [перебування] (*хемічної речовини в біологічному "збірнику" (озеро, людський організм, атмосфера) або специфічного об'єму рідини [газу] у споруді, напр., зливної води в обробній споруді*)

residency резиденція (*урядове місце проживання або територія дипломатичної [урядової] особи*)

residential житловий (будинок [дільниця] міста)

residual (*i*) решта; *мат.* остача, залишок; різниця; (*нк*) залишковий; *геол.* безструктурний ґрунт

- r. flock** частки завислих речовин в стічних водах після відстоювання

- r. flow** ливневі [дошові] води, що стікають у водний об'єкт

residue осад; залишок, остача; залишкова частина

resilience (*i*) пружність, еластичність; швидковідновність (*здатність швидко відновлювати сили*); (*нк*) пружний, еластичний

- r. stability** швидковідновність (*здатність біоти або екосистеми відновитися до свого попереднього стану після сильної напруги, заколоту*)

resilient пружний, еластичний, швидковідновний

resin (*i*) смола; полімер; живиця, глей, камедь; (*нк*) смоляний; полімерний; живичний, глейовий, камедний

- r. beads** зерна "йоніта" (*подібного до бурого вугілля невизначеного полімерного матеріалу, добуваного з торфу або бурого вугілля й уживаного як болотозгущувальний засіб в нафтових свердловинах, рідкий заповнювач темнокольорової гуми, органічний заповнювач штучних погноїв, вихідний матеріал для вироблення перегнійної кислоти, яка забруднює потічки і, можливо, спричинює явище "червоного припливу" моря з мікроорганізмів у воді*)

- r. kettle** смолотварильний котел, полімерний реактор

respirable

resins, most important types of основні види смоли [полімерів] *див. aldehyde r., alkyd r., amino r., coal tar r., natural r., petroleum r., phenolic r., polyester r., polystyrene r., polyurathane r., polyvinyl r., synthetic r., thermoplastic r.*

resistance (*i*) опір, резистор, протидія; відпорність; міцність; (*нк*) опірний

- r. electric furnace** резисторна електрична піч

- r. loss** резистивні втрати, активні (омічні) втрати, джоулеві втрати

- r. stability** резисторна стійкість

resistivity питомий (електричний) опір

- r. survey** електроопірне обстежування [вимірювання] опору землі [ґрунту] (*для виявлення предметів, хемічних (електропровідних) забруднювальних речовин, глибини підземної води чи геологічних порід*)

resolution рішення, резолюція; рішучість, твердість, сміливість; розв'язування, *хем.* розкладання (*на складові частини*); *мед.* припинення (*гарячки*)

resolve (*i*) рішення; рішучість, сміливість; (*d*) приймати рішення, вирішувати; розв'язувати; *хем.* розділяти на складові частини; *мед.* припиняти (*гарячку*), розсмоктувати(ся)

resolving time (of two radiation impulses) розділовий [проміжний] час (між двома випромінювальними [радіаційними] поштовхами [імпульсами])

resource(s) нове [запасне] джерело постачання; засіб; запас; ресурс; сировина; (присадибне) багатство; винахідливість; спритність

- r. consumption** витрачання [споживання] запасу [природного багатства]

- r. recovery** видобування запасів [сировини, природних багатств]; оброблення твердих відходів (*для відбору придатного до перероблення паперу, скла, металу, пальних матеріалів*); використання [відбір] теплової енергії з твердих відходів (*спалюванням їх у парових котлах*)

respect (*i*) повага, пошана; (*d*) поважати, шанувати

respectable поважаний, поважний, шановний; чималий (*про кількість*); порядний

respective відповідний, відносний

respirable вдихальний (*придатний до (в)дихання*)

- r. particulates** вдихані частинки

respiration

respiration 1. дихання; вдих і видих;
2. метаболізм клітин, тканин, організмів з виділенням хемічної енергії, утвореної з органічних поживних речовин; 3. реакція окиснювання поживних речовин у клітинах (*кисневі або безкисневі реакції*)

r./biomass ratio [ecological turnover]
(спів)відношення [коефіцієнт] кількості енергії метаболізму спільноти організмів ($г/м^2 \cdot день$) до маси організмів ($г/м^2$)

respirator респіратор; протигаз(ник); фільтр

r. fit test [RFT] випробування [проба] придатності протигазу [фільтра]

respiratory дихальний

r. ailment захворювання дихальних органів

r. bronchiole дихальна бронхіола

respire дихати; переводити дух;
підбадьорюватись

respiring sludge намул, що споживає кисень на біологічні процеси

respirometry techniques респірометрична методика (*визначення біологічного споживання кисню*)

respond відгукуватися; відповідати; реагувати

response відгук; відповідь; реакція

r. time час відгуку [відповіді, реакції]

responsibility відповідальність

responsible відповідальний; гідний довір'я

r. party [RP, potentially r. party, PRP] *юр.*
відповідальна сторона [особа, організація, партія]

responsive чутливий; швидкоактивний

rest 1. (*i*) відпочинок; опора, підстава; підпора, резервний фонд; (*d*) відпочивати; базуватися; ґрунтуватися; спиратися; лежати; 2. (*i*) залишок; остача, решта; (*пк*) останні, інші

restoration відновлення, поновлення; встановлення

restore відновляти; перевстановлювати (*знову*); повертати (*віддавати назад*)

restrain стримувати, вгамовувати, заспокоювати; обмежувати; ув'язнювати

restraining (*i*) стримування, вгамовування; приборкування; (*пк*) стримувальний; приборкувальний, приборкуваний, приборканий, стриманий

r. order стримувальний [приборкувальний] наказ

restrict обмежувати; придушувати (*діяльність*); звужувати (*течію*)

restriction обмеження; звуження (*у трубі, течії річки*)

return

result (*i*) наслідок, кінець; вислід, результат; (*d*) впливати, походити, виникати; мати наслідок, закінчуватися

resuspend повторно підвішувати; (повторно) припиняти; перевідкладати (*вирок повторно*)

retail (*i*) роздрібна продаж; (*d*) продавати вроздріб; переповідати детально

retain утримувати; зберігати; пам'ятати; наймати (*адвоката*)

retard сповільнювати, затримувати, запізнювати

retardation сповільнювання, затримування, запізнювання

r. factor коефіцієнт [фактор] сповільнення

retention (*i*) стримання; збереження; затримка; (*пк*) стримувальний; зберігальний; затримувальний

r. basin водоймище місцевого стоку, стримувальний, гальмувальний басейн

r. time проміжок часу [час] затримки (*матеріалів в обробній споруді*)

retina сітчаста оболонка, сітківка (ока)

retinal degeneration відмирання [виродження] сітчастої оболонки; дегенерація сітківки (ока)

retort (*i*) реторта; (*пк*) ретортний

r. (Belgian) furnace ретортна (бельгійська) піч

r. multiple chamber incinerator ретортний [муфельний] багатокімберний спопеляч [спалювач]

retreading (tire) відновлювання шини [протектора]

retreat (*i*) відступ; відбій; відтягання; самотність; сховище, притулок; (*d*) відступати; відходити; відтягати(ся)

retrofit (*i*) обновлювання, обновлення; доповнювання, доповнення; модернізування, модифікування; (*d*) обновлювати; доповнювати; модифікувати (*наявне устаткування додатковим чи частинною устаткування*)

retrospect (*i*) погляд назад, огляд [розгляд] минулого; (*d*) (с)поглядати назад, оглядати [аналізувати] минуле

retrospective присвячений розглядові минулого, ретроспективний

r. study ретроспективне наукове дослідження

return (*i*) повернення; віддача; відшкодування; прибутток; офіційний звіт; результат виборів; (*d*) (по)вертати(ся); віддавати; офіційно визнавати [доповідати]; обирати (*до парламенту*)

reuse

reuse (i) повторне вживання [користування, застосування]; (d) вживати [користувати, застосовувати] повторно

r. of wastewater повторне використання стічних вод (*послідовне використання різними водокористувачами*)

r. water вода, що повторно використовується (*напр., у замкнутому циклі*)

revenue (рiчний) прибуток

reverberate відбиватися (*про тепло, світло, звук*)

reverberation відбивання; відгомін, луна, ехо

reverberatory відбивний

r.-furnace (тепло)відбивна піч *див. cylindrical r. f., open-hearth r. f., tilting r. f.*

r. furnace slag жухелиця [шлак] (тепло)відбивної печі

r. shaft furnace шахтна (тепло)відбивна піч

reversal зміна напрямку (обертання); анулювання, скасування (*присуду, закону*); зворот, зворотний хід (*машини, механізму*)

reverse (d) змінювати напрям (*руху, обертання*); анулювати, скасовувати (*присуд, закон*); перевертати; вивертати; змінювати на протилежне; давати зворотний хід (*машини, механізму*); (*нк*) зворотний; перевернутий

r. air baghouse пиловловлювач з очищенням рукавів зворотним струменем повітря

r. jet зворотний струмінь, зворотний реактивний струмінь, зворотне сопло

r. osmosis зворотний осмос (*проникнення розчинника крізь напівпроникні плівки і мембрани, що розділяють розчин і чистий розчинник або розчини різної концентрації*)

reversible оборотний; зворотний; виворотний; реверсивний

review (i) перегляд, огляд; рецензія; періодичний журнал; (d) переглядати, оглядати; робити огляд; рецензувати

revise (i) перевіряння, переглядання (*рукопису, оригіналу*); коректування; (d) виправляти (*видання книжки*); змінювати (*текст*); перевіряти

revision перегляд; перевірка; ревізія; переглянуте і виправлене видання

revival відродження; поживлення

revive відроджувати; поживлювати

revivification оживлення; повернення до життя; відновлення

revivify оживляти; повертати до життя; відновляти

revocable відкличний, що підлягає відкликанню [скасуванню]

revocation відклик, відкликання, скасування

revoke відкликати, (с)касувати, скасовувати

revolution повний переворот; оборот; революція

revolve обертати(ся)

revolving обертовий

r. drier обертова сушарка [піч]

r. screen обертовий грохот, барабанне сито

Reynolds number **Re** число Рейнольдса (*визначає режим протікання рідин чи газів*)

RfD *див. reference dose*

RFP *див. reasonable further progress; request for proposal*

RFT *див. respirator fit test*

RGR *див. mean relative growth rate*

RHC *див. reactive hydrocarbons*

RI/FS *див. remedial investigation/feasibility study*

rib ребро; гострий край; *бот.* жилка листка

ribbed ребристий, смугастий

ribbon стрічка

r. mixer стрічко-гвинтовий змішувач

r. sprawl видовжене, простягнуте селище (*вздожж дороги*)

rice (i) рис; (*нк*) рисовий

r. paddy рисове поле

rich багатий; розкішний; яскравий; соковитий; родючий; густий

r. mixture густа суміш

Richardson number **Ri** число Річардсона (*уживане переважно в кінетиці повітря для визначення наявного домінуючого роду збурень - механічного або теплового [термічного]; $Ri = (g/T)(dT/dz)/(du/dz)^2$, де g - прискорення земного тяжіння, T - потенціальна температура, z - висота (над рівнем моря), u - швидкість вітру*)

richness багатство; розкішність; яскравість; соковитість; родючість; густина

rickets *мед.* рахіт

rideshare їздити разом, спільно користуватись автомобілем (*кількома працівниками підприємства для заощадження газоліну і зменшення забруднення повітря випускними газами*)

ridesharing спільне користування автомобілем

rifle range стрільбище

rifle

- rig** (i) устаткування; буровий верстат; крутість; (d) споряджати; будувати нашивко [тимчасово]; штучно підвищувати [знижувати] (ціни товарів, квитків тощо); шахрувати
- right** (i) справедливість; право; права сторона [бік]; (d) випрямляти(ся); виправляти(ся); задовольняти; помститися за; виправдати, реабілітувати; (нк) прямий (кут); правий; правильний; справедливий; задовільний; (нс) просто, прямо; якраз; цілком; точно; дуже; справедливо; правильно; праворуч
- r. away** негайно, зараз
- r. off** невпинно, без зупинки
- rightmost** (нк) якнайсправдливіший [правильний, прямий]; (нс) якнайсправдливіше [правильно, прямо]
- rigid** негнучкий, цупкий; невблаганний; суворий; мед. ригідний
- rigor** [rigour] суворість; твердість; жорстокість; стислість
- rigorous** суворий; твердий; жорстокий; стислий
- ring** 1. (i) коло, кільце; обруч(ка); арена; (d) оточувати колом [кільцем]; 2. (i) звучання; дзвін, дзвоник; дзенькіт; (d) звучати; дзвеніти; дзвонити
- r. compound** кільцева [ланцюгова] сполука
- r. joint** муфтове з'єднання, муфта
- r. piezometer** кільцевий п'єзометр (для вимірювання статичного тиску в трубі)
- r.-roller grinding mill** кільцевальцювальний стан
- r. roller mill** кільцевальцювальний стан, кільцеваловий млин
- Ringelmann Chart (of smoke density)** діаграма Рінгельмана (непрозорості диму) (на шкалі показано пронумеровані відтінки чорного кольору диму, від № 0 - прозорого, до № 5 - 100% непрозорого чорного диму)
- rinsate** промивні води (напр., для промивки тенків танкера)
- rinse** (i) полоскання; (d) полоскати, змивати, промивати
- rinsing water** полоскальна [промивна вода]; помий
- rip** (i) розріз; розрив; розкол; розрізування одним швидким рухом; (d) розрізувати; розривати; розколювати
- r. away** віддирати (кору дерева)
- r. off** здирати
- r. out** видирати
- r. saw** пила для позовжнього різання (дерева)
- r. up** (по)роздирати; (по)розпорювати; (по)розтинати
- riparian** (i) власник прибережної смуги (річки, озера); (нк) прибережний
- rise** (i) підняття, узвіз; піднесення (терену, престижу); підвищення (цін, платні); схід (сонця); джерело; початок (річки); хем. бродіння (міста); (d) підійматися; підносити(ся); (по)вставати; підвищувати(ся); сходити (про сонце); бродити (про місто)
- rising** (i) (по)вставання; схід (сонця); повстання, заколот; (нк) зростальний; східний (про сонце); хем. бродильний
- risk** ризик; небезпека; (нк) ризиковий; небезпечний
- r. assessment** оцінка ризику
- r.-benefit evaluation** оцінка ризику-користі
- r. characterization** характеристика [словесний образ] ризику
- r. estimate** кошторис [оцінка] ризику
- r. extrapolation model** екстраполяційна модель ризику
- r. factor** умова [спонука, причина, фактор] ризику
- r. management** регулювання ризику
- r.-specific dose [RSD]** доза специфічного ризику (щоденна доза отруйної або радіоактивної речовини (в г/кг ваги тіла), яка визначає певний рівень ризику від 1 до 100.000 - підраховане зростання індивідуального надмірного довгочасного ризику онкозахворювання або шкідливих довічних наслідків)
- river** (i) ріка, річка; (нк) річковий
- r. blindness** річкова сліпота (хвороба спричинена бактеріями, поширеними в брудних річках)
- r. derived waters** річкова вода, що забирається для питних потреб
- r. donor** водотік, з якого забирають воду
- r. quality classification** класифікація рік за їх якісним станом
- r. quality objectives** цільові показники якості води в річці
- r. quality standards** норми якісного стану ріки
- r. sampling** відбір проб з ріки
- r. upgrading** покращення стану рік (очищення русла, обмеження на скид стічних вод, прибирання берегів)
- RMCL** *div. recommended maximum contaminant level*

rms *div.* **root-mean-square**

road (*i*) дорога, шлях; вулиця; (*нк*) дорожній, шляховий; вуличний

robust міцний, сильний; здоровий

rock **1.** (*i*) скеля; камінь; гірська порода; (*нк*) скелястий; камінний, кам'янистий; гірський; **2.** (*д*) коливати; хитати; трясти

r. aggregate кам'яний агрегат

r. drill кам'яне свердло

r.-like кам'янистий

r. wool [**mineral wool**] кам'яна [мінеральна вата], кам'яні [мінеральні] волокна

rocking furnace хитна [мартенівська] піч

rod deck absorber вибрач пруго-площинного типу (*споруда для очищення газів від забрудників, де гази проходять крізь площину [сіть] з прутів вгору, а водний розчин вбиральної речовини - вниз*)

rodenticide гризуновинищувач, гризуноцид (*отрута, що вбиває шкідливих гризунів*)

roentgen R (*i*) рентген Р (*одиниця опромінення рентгенівським [гама-] промінням; 1 Р = 0,258 К(кулон)/кг повітря*); (*нк*) рентгенівський

r. equivalent man rem біологічний еквівалент рентгена (*в SI одиницях 1 rem = 0,01 Дж/кг*)

ROG *div.* **reactive organic gas**

role роль

roll (*i*) вал, циліндр; звій, сувій; в'язка; реєстр; список; булка; (*д*) обертати; котити; розкочувати; вальцювати (метал); (*нк*) валковий, циліндричний; звійстий; списковий; булковий

r. back повертати до попереднього рівня; відкочувати, відгортати

r. grinding mill вальцювальний верстат, вальці

r. mill вальцювальня; млин, розмелювальна машина

r. on проходити, минати (*про час*)

r. press [**compacting mill**] циліндричний стискувальний прес (*для стискування порошку в листову стяжку або таблетки [кульки]*)

rollback (*i*) відкат, відкочення; зменшення; поновлення; (*д*) відкочувати; зменшувати, поновлювати; (*нк*) відкочувальний, відкочений; зменшувальний, зменшений; поновлювальний, поновлений

r. model модель зменшення (*понаднормової концентрації забрудників довкілля шляхом зменшення їх викидів з усіх джерел*)

rolled tube joint з'єднання [злут, шов] провальцюваної труби

roller (*i*) вал(ик); ролик; циліндр;

(*нк*) валковий; роликовий; циліндровий

r. bearing роликовий підшипник, вальниця

r. bearings роликові вальниці

r. coater покривальний [фарбувальний] валок

r. grinding mill вальцювальний млин

r. mill роликова розмелювальна машина

rolling (*i*) вальцювання; (*нк*) вальцювальний; горбкуватий, пагорбистий

r. mill вальцювальний верстат[кліть]

r. pin качалка; скалка

r. press луцильний прес; каландр

room (*i*) кімната; (*нк*) кімнатний

r.-and-pillar mining камерно-стовпове добування (підземного вугілля) (*де частина покладу вугілля лишається непорушеною у формі стовпа посередині камери для підтримування стелі печери та страхування перед обвалом*)

r. constant кімнатна стала [постійна, константа] (*сума площ усіх предметів у кімнаті помножена на їхні відповідні коефіцієнти абсорбції звуку - "сабін"-и*)

r. deodorizer кімнатний відсвіжувач [дезодоратор]

root (*i*) корінь; (*нк*) кореневий, корінний

r.-mean-square [rms] *mat.* ефективне значення (*амплітуди змінного струму, звукового тиску тощо, середньо-квадратична величина*)

r.-mean-square sound pressure середньо-квадратичний звуковий тиск

roster розклад чергувань; перелік; реєстр, список

rot (*i*) розклад, розпад, гниття; (*д*) розкладатися; гнити

rotameter ротаметр, витратомір (*прилад для вимірювання потоку газу*)

rotary (*i*) обертова [ротаційна] машина; (*нк*) обертовий, ротаційний

r. blasting table обертовий піскоструминний стіл

r. blower обертовий вентилятор

r. compressor обертовий газостискач [компресор]

r. cutter обертовий різець [різак, фреза, закрійник]

r. disc contactor обертовий круговий умикач

rotary

- r. drier** обертова сушарка
- r. drum drier** барабанна сушарка
- r. fan** обертове віяло [фен]
- r. furnace** обертова піч
- r. gear** обертовий триб [зубчатка, шестерня]
- r. hearth furnace** піч з обертовим горном, горнова піч з обертовою [ротацийною] черінню
- r. impact grinding mill** ротаційно-ударний млин [подрібнювач]
- r. impact mill** обертовий ударний млин [подрібнювач]
- r. kiln** обертова сушильна [випалювальна] піч
- r. kiln incinerator** обертова спалювальна піч
- r. pump** роторний помпа [смок]
- r. screw** обертовий гвинт
- r. valve** обертовий клапан [хлипак]
- rotate** обертати; чергувати; перемінювати
- rotating** (i) обертання; чергування; перемінювання; (нк) обертальний, обертовий; чергувальний; перемінний
- r. biological contactor [RBC]** обертовий циліндричний біологічний бацилоносій [біодиск] (допоміжний очищувач - повільнообертовий циліндр, частково занурений у стічній воді, а частково - в атмосферному повітрі; пориста поверхня циліндра сприяє вимішуванню й окиснюванню води та причіплянню та розштовхуванню мікроорганізмів, що стимулює розпад органічних речовин, розчинених або завішених у стічній воді)
- r. biological filter [rotating biodisc]** обертовий біофільтр (біодиск частково занурений у воду)
- r. distribution arm** обертове розподільвальне плече [рука]
- r. drum** обертовий барабан (для передавання тепла і охолодження шихтових матеріалів)
- r. shell** обертова металева труба (для передавання тепла від шихтових матеріалів)
- r. shelves** обертові полицки (для передавання тепла й охолодження шихтових матеріалів)
- r. vane anemometer** поворотлопатковий вітромір, ротаційний анемометр
- rotation** кругообіг; обертання; періодичне повторення; чергування

rubber

- rotational** обертовий; ротаційний; змінний; черговий
- r. energy** обертова енергія
- rotations per minute** див. *rpm*
- rotetone** ротетон (препарат екстракту з коренів рослини виду *Derris*, уживаний для паралізування виловлених риб зі ставків, річок для екологічних досліджень)
- rotor** (i) ротор (гелікоптера); обертова частина машини; робочий вал турбіни; (нк) роторний
- r. impactor** роторний подрібнювач
- r.-impactor impact breaker** роторна ударна дробарка
- rough** приблизний; грубий; нерівний; шорсткий; необроблений, чорновий
- r. approximation** приблизне визначення [оцінка]
- roughing** передочистка, попередня очистка (готування стічних вод до скиду в міську каналізацію)
- roughly** приблизно; зневажливо, неввічливо; бурхливо (про море); різко
- roughness** шорсткість, нерівність; неввічливість; бурхливість (моря); різкість
- r. factor** стала [коефіцієнт] шорсткості
- round** (i) круг, коло, цикл; обхід; постріл; (нк) круглий, коловий; обхідний; гладкий; справжній; природний
- route** шлях, дорога; траса; маршрут
- r. of exposure** спосіб [шлях] засвоєння (радіації, отруйних речовин - вдиханням повітря [газів], споживанням харчів, питтям води, дотиканням шкірою)
- router** (i) фреза, фрезерний верстат; ґрунтообробна машина; (нк) фрезерний
- routine** (i) заведений порядок, рутина; (нк) рутиновий; поточний; шаблонний
- r. surveillance program** стандартна програма обстеження (водного об'єкта)
- row** (i) ряд; суперечка, колотнеча; веслування; (d) галасувати, здійсмати колотнечу; веслувати
- RP** див. *responsible party*
- RPAR** див. *rebuttable presumption against registration*
- RPM** див. *remedial project manager*
- rpm [rotations per minute]** оборотів на хвилину
- RQ** див. *reportable quantity*
- RSD** див. *risk specific dose*
- rubber** (i) гума, кавчук; гумка; масажер; масажист; (нк) гумовий, кавчуковий

rubber

- r. calender roll** каландер для оброблення [вимішування] гарячої, м'якої гуми
- r. compound** гумова суміш
- r. products** гумові вироби [продукти]
- r. roll mill** вальцевий млин для подріблювання гуми
- rubberized gasket** нагумована прокладка
- rubbish** сміття; макулатура
- rubidium Rb** рубідій (*атом № 37*)
- Rueping process (wood treating of railway ties)** процес Рюпінга оброблення рейкових шпал (насичення шпал креозотною смолою під високим тиском)
- ruin** (i) руїна; загибель; катастрофа; (d) руйнувати; занапащати, губити
- rule** (i) правило; управа, влада; лінійка; (d) правити, керувати, володіти; лініювати
- r.-making** готування [встановлювання, вироблення] правил
- r.-of-thumb** правило (базоване) на досвіді ("правило великого пальця")
- Rules** адміністративні норми [правила] (встановлені адміністративними органами для надання законам чинності)
- ruminant** (i) жуйна тварина; (нк) жуйний
- run** (i) біг; перебіг, хід (*подій, машини*); низка (*безперервних невдач, успіхів*); течія (*річки*); (d) бігти; іти; рухатися; працювати (*про машину*); провадити, керувати; плисти (*річка*)
- r.-of-the-river reservoir** руслове водосховище (*невелике водосховище в руслі ріки, обмежене невисокою дамбою*)
- runaway reaction** неконтрольована реакція (*хемічна реакція, яка перебігає або в умовах промислового підприємства і не передбачена технологією, або в технологічній установці в режимах, що не дозволяють керувати параметрами процесу*)
- running emissions** поточні [походні] викиди (*викиди забруднень моторного транспорту під час їзди дорогою*)
- runoff** стік (*частина дощових [снігових] опадів, що не всмоктуються в ґрунт, а стікає в річки*)
- r. pollution abatement** заходи щодо попередження забруднення вод поверхневим стоком (*напр., ливневими [дощовими] водами з сільських угідь*)
- rupture** (i) розрив; перелом; пробій (електроізоляції); грижа [кила, пропуклина]; (d) розривати; переломлювати; (нк) розривний; переломний

r. disc розривний [запобіжний] диск [мембрана]

rural сільський

rush (i) натиск; натопт; наплив, прилив (*крові*); (d) натискати; напливати, приливати (*про кров*); (нк) натискний; навальний; напливний

r. hour traffic вуличний [транспортний] рух в години-пік

rutherford Rd рутерфорд (*одиниця кількості радіоактивної речовини, що розпадається зі швидкістю 10^6 розпадів на секунду*)

RVP див. *reid vapor pressure*

S

S/S див. *stabilization-solidification*

sabin(e) сабін (*порівняльна одиниця звукозбирання матеріялів; $1 \text{ м}^2 \times \text{сабін}$ - це одиниця площі звукоабсорбційної поверхні*)

s. absorption coefficient сабіновий коефіцієнт абсорбції (звуку) (*частина енергії звуку, абсорбованого матеріялом на даній поверхні*)

sac біол. мішечок

saclike біол. мішечний

safe (i) сховище; вогнетривка шафа, сейф; (нк) безпечний, певний, надійний; непошкоджений, цілий; здоровий

safety (i) безпека; безпечне місце; (нк) безпечний; запобіжний

S. Control Rod Ax Man [SCRAM] шнуроріз стрижневого запобіжного устаткування (людина, відповідальна за опускання запобіжних контрольних стрижнів у ядерний реактор з метою недопущення реакції ділення. Акронім SCRAM вживають у разі будь-якого аварійного зупинення реактора зануренням стрижнів)

s. engineering техніка безпеки (*система організаційних і технічних заходів щодо попередження впливу на робітників небезпечних виробничих факторів*)

s. factor коефіцієнт [фактор, індекс] безпеки (*коефіцієнт [індекс] запасу є величина, на яку зменшується поріг хронічної дії отрути, що встановлений в дослідках на тваринах*)

s. limits межі [ліміт] безпечності (*межі зміни процесу, в яких, як доведено, експлуатація промислового підприємства є безпечною*)

s. railing поруччя; запобіжна огорожа

s. report звіт про безпечність (*документ, що вимагається від організації - виконавця регулювальним органом і містить інформацію про промислове підприємство, аналіз безпечності і опис заходів перестороги, спрямованих на зменшення ступеню ризику для персоналу майданчика, населенню і довкілля*)

s. valve запобіжний клапан

sag pipe [inverted siphon] перевернений висмоктувач [сифон, дюкер] (*водовідна або газовідна труба у формі лука, проведена поперіди перешийку - головний водовід, залізничні рейки, судноплавне русло тощо*)

SAI model *див. System Applications, Inc. model*

sail (*i*) вітрило; крило вітряка; плавання вітрильним судном; (*д*) плісти вітрильним судном; відпливати

sale продаж; розпродаж за зниженою ціною; аукціон

salesman продавець; комісіонер

saline (*i*) розчин кухонної солі; поклад солі; солончак; сіль металу; (*нк*) солоний, солений, сольовий; солонцюватий

s. water мінералізована вода

salinity солоність; засоленість (грунту); мінеральність (води)

salinization засолювання (грунту)

salmonella сальмонела (*рід бактерій, що спричинюють черевний тиф або харчове отруєння*)

salmonellosis сальмонелоза (*хвороба, спричинена бактеріями роду сальмонели*)

salt (*i*) сіль; (*д*) солити; (*нк*) соляний, солений

s. bath соляна купіль [ванна]

s.-laden water підсолена вода

s. tolerance дозвольна доза солі

saltwater солена [морська] вода

s. intrusion вторгнення морської [соленої] води (*проникнення морської води у прибережні зони, болота, річки або судноплавні прісноводні канали*)

saltvegeable commodities *див. reclaimable waste water*

same той самий, тотожний; вищезгаданий

sample (*i*) зразок; проба; (*д*) брати зразки; пробувати; випроб(ов)увати

s. conditioning приготування [виготовлення] зразка

s. interval [SI] інтервал забору проб

s. size величина [об'єм, вага] зразка

s. transport перевезення зразка

s. withdrawal брання [добирання, видобування, витягування] зразка [проби]

sampling брання [добирання] зразків [проб]

s. facility пристрій [устаткування] для брання [добирання] зразків [проб]

s. point точка брання зразків [проб]

s. strategy порядок відбирання [відбору] проб

s. train прободобиральний агрегат; агрегат прободобирального устаткування (*для аналізу викидних газів або забрудників повітря*)

s. variability мінливість характеристик [елементів] дібраних проб (*напр., того самого забрудника у різних місцях озера*)

sanction (*i*) затвердження, непорушна ухвала; надання законності; заходи щодо виконання обов'язків; передбачені законом заходи примусу; санкція; (*д*) схвалювати, дозволяти; визнавати законним; вживати заходів щодо виконання обов'язків; санкціонувати

sand (*i*) пісок, піщинка; мілина; (*д*) посипати [чистити, очищувати, шліфувати] піском

s. filter пісковий (водо)очищувач

s. handling equipment with shakeout піскообробне устаткування з витрясальним [вібраційним] ситом (*напр., на ливарному заводі*)

sandblasting піскоструминне очищення

sander піскоочищувальний [піскошліфувальний] верстат; піскоструминне устаткування; піскорозкидач

s. belt шліфувальний папір [стрічка]

sandstone (*i*) пісковик; (*нк*) пісковиковий

s. aquifer пісковиковий водоносний пласт

sanitary санітарний; гігієнічний

s. conditions of water facilities санітарний режим водних об'єктів (*сукупність процесів природного самоочищення вод водних об'єктів від органічного забруднювача за рахунок біохемічного і хемічного перетворень і зумовленого життєдіяльністю водної екосистеми*)

s. district район сумісної очистки (промислових і побутових) стічних вод

s. drainage відведення господарсько-побутових стічних вод

s. landfill санітарний засипний смітник

s. sewer санітарна стічна труба

sanitary

s. survey санітарний огляд [обстеження]
s. wastewater drainage system система відведення господарсько-побутових стічних вод
s. water стоки, що скидаються з побутових санітарних вузлів
sanitation поліпшення санітарних (житлових) умов, оздоровлення; санітарія
sanitize поліпшувати санітарні (житлові) умови
sanitized copy прочищена (скорочена) відмита копія [примірник] (*документ з опущеними тасмними даними виробництва, поданий урядовій установі виробничим підприємством*)
sanitizer дезинфекційний засіб
sap (*i*) сік (*дерева, рослини*); життєві сили; (*д*) позбавляти соку, висушувати (*дерево, рослину*); виснажувати сили
saponifier омилювач; омилювальний реагент [розщеплювач] товщу
saponify омилювати; розщеплювати товщ
saprophage сапрофаг, гнилоїд (*тварина, що живиться розкладаними органічними речовинами, напр., жук-гноювик*)
SAR *див. structure-activity relationship*
sarcoma саркома (*злюкисний пухлина, яка починає розвиватися у сполучних тканинах*)
sash **1.** (*i*) стрічка; пояс; шаль; (*д*) перев'язувати [прикрашати] стрічкою [поясом, шаллю]; **2.** піднімна віконна рама (відкривається підніманням догори)
satisfaction задоволення; виконання зобов'язання
satisfactory задоволений, задовільний
satisfy задовільняти
sattelite hydrology гідрологічні спостереження з штучних супутників
saturable насичувальний, ситний
s.(-core) reactor насичувальний реактор (*реактор з регулюванням через насичення магнетопроводу*)
saturate насичувати
saturated насичений
s. air насичене повітря (вогкістю)
s. steam насичена пара
s. zone of underground water насичена зона підземної води
saturation насичення, насичування, насиченість
s. current струм насичення
s. humidity насичення [насиченість] вологістю

scarce

s. level рівень насичення
s. mixing ratio концентрація складників насиченої суміші (*напр., водяної пари та повітря при певній температурі*)
saturnism сатурнізм (*інтоксикація свинцем*)
savanna [savannah] савана (*великі степові рівнини в тропічній смузі Африки, покриті високою травою*)
save (*д*) рятувати; відкладати; зберігати; заощаджувати; (*пй*) без, (о)крім; за винятком
saw (*i*) пила; (*д*) пиляти, відрізувати пилою *див. abrasive s., band s., radial s., rip s., swing s., table s.*
Sax toxicity ratings ступені [класи, шкала] Сакса хемічної отруйності [токсичності] речовин (*0 - неотруйна, 1 - частково отруйна, 2 - слабо отруйна, 3 - сильно отруйна*)
saxitoxin сакситоксин (*токсин, продукований динофлагелятними протозоами під час цвітіння, відомий як червоний наліт (нашарування) у прибережних морських водах*)
say (*i*) слово; думка; право голосу; (*д*) казати, говорити
SCA *див. specific collection area*
SCAB *див. South Coast Air Basin*
scabies короста, свербіць
scale **1.** (*i*) луска (*риби*), накип, огар; (*д*) утворювати накип, знімати луску [накип]; **2.** (*i*) шкала; драбина; масштаб, мірило; система числення; (*д*) вилазити [злазити] по драбині; масштабувати; **3.** (*i*) шалька; *мн.* терези; (*д*) важити на терезах
s. down зменшувати за певною шкалою; знижувати
s. up підвищувати; вилазити
scaling **1.** (*i*) знімання луски [накипу]; (*пк*) знімальний; **2.** (*i*) зменшування; масштабування; (*пк*) масштабний
s. factor масштабний множник [коефіцієнт]
s. parameter масштабний параметр
scan (*i*) відстань бачення; *телебач.* розгортка зображення (*на екрані*); (*д*) роздивлятися навколо; розглядати(ся) детально; робити горизонтальну лінію
scanning electron microscope [SEM] растровий електронний мікроскоп
scar (*i*) шрам; рубець; пляма, голе місце на стороні гори; скеля; (*д*) шрамувати; рубцювати; плямувати
scarce рідкісний; недостатний

scarifier

scarifier культиватор-розпушувач, скарифікатор; багатозубний викорчовувач
scarify розпушувати (грунт) скарифікатором; викорчовувати

SCAS test *div. semicontinuous activated sludge test*

scavenge прибирати; змивати; очищувати

scavenger прибиральник сміття; падлоїстивна тварина

s. plant рослина, що живиться розкладеними тваринами або рослинами

scavenging (i) прибирання; змивання; очищення; (нк) прибиральний; змивальний; очищальний, очищувальний

s. coefficient коефіцієнт очищення

s. mechanisms механізми очищення

SCBA *div. self-contained breathing apparatus*

SCC *div. Source Category Code*

scenario сценарій

SCFM *div. standard cubic foot per minute*

schedule (i) розклад; таблиця; графік; план; перелік, інвентар; режим; (d) скласти розклад; вносити до розкладу; планувати

scheduled планований, плановий

s. outage планова(на) зупинка (*споруди для періодичного огляду, ремонту тощо*)

s. wastes *US EPA* перелік небезпечних відходів (*класифікованих за ступінню їхньої шкоди для здоров'я та довкілля і норм їхнього зберігання*)

schematic спрощений; схематичний

s. diagram спрощений [схематичний] рисунок [діаграма]

s. representation спрощене зображення

scheme (i) проєкт, план; система; схема; інтрига; (d) проєктувати, планувати; інтригувати

schistosomiasis [bilharzia] схистосоміаз (*хвороба кишок, спричинювана нитчастим хробаком [глистом] схистосомою, що переноситься з водою, забрудненою людським калом*)

science (i) наука; (нк) науковий

scientific науковий

s. method науковий спосіб [підхід, метод]

s. support coordinator [SSC] координатор наукових послуг [підтримки]

scintilla слабкий прояв [слід]; блиск; іскра

scintillation (i) мерехтіння, миготіння; блискання; спалахування; сцинтиляція; (нк) мерехтливий; спалахний; сцинтиляційний

s. counter сцинтиляційний лічильник (*напр., лічильник альфа радіації*)

SCM *div. suggested control measure*

scope простір; широчінь; масштаб; межі; рамки; сфера; можливість

s. of the problem широчінь [межі, масштаб] проблеми [питання]

scoping вступна оцінка (*впливу якоїсь дії на довкілля*)

scour (i) змивання; сильне натирання; (d) змивати; сильно натирати

SCR *div. selective catalytic reduction*

SCRAM *div. Safety Control Rod Ax Man*

scramble (i) повзання, плазування; суміш (*забрудників*); бовтанка (*ясна*); бійка, колотнеча; (d) повзати, плазувати; поширюватися безладно; дертися [боротися, штовхатися]

scree кам'янистий осип; шутер, щебін

screen (i) сітка; сито, решето, грохот; екран; (d) прикривати; захищати; просіювати; випускати на екран; (нк) сітковий; грохотний; екранний

s. aperture розмір (отвору) сита

s. cloth тканина [полотно] сітки (сита)

s. drier грохотна сушарка

s. open area прохідна площа сита

s. printing трафаретне друкування

s. separator грохотний розділювач [сепаратор]

screening прикривання; захищення; просівання; випуск на екран

screw (i) гвинт; прогонич, болт; шруба, вкрут; (d) при[за]кручувати; вкручувати, при[за]шрубувати; (нк) гвинтовий; вкрутовий, болтовий; шрубний

s. bag filler гвинтовий мішконоповнювач

s. extruder гвинтовий видавлювач; екструдер

s. pump гвинтова помпа [смок]

scrub (i) чищення щіткою [скребачкою]; (d) чистити щіткою [скребачкою]; терти; скребти

scrubber газопромивач; скрубер, скребачка

scrubbing газоочищувач; чищення щіткою [скребачкою]

scum (i) накип; піна; шумовиння; циндра; (d) пінитися; вигоряти

SEA *div. selective enforcement auditing*

sea (i) море, океан; хвиля; (нк) морський

s. breeze морський вітерець; бриз

sea

- s. dumping** скид в море (*твердих відходів, стічних вод*)
- s. level** рівень моря
- s. outfall** морський водовипуск (*для скиду стічних вод*)
- seafloor** дно моря [океану]
- s. sediments** морський осад [мул] (*на дні моря [океану]*)
- seal 1.** (*i*) ущільнення, ущільнювальне кільце; плomba; ізоляція; печатка; клеймо; (*d*) ущільнювати; герметизувати; запломбовувати; ізолювати; запечатувати, скріплювати печаткою; (*пк*) ущільнювальний; герметичний; плomboвий; ізолювальний, ізоляційний; печатний; ущільнюваний; **2.** (*i*) тюлень; котик; (*d*) половати на тюленів [котиків]
- s. off** ущільнювати; заварювати (залізну трубу); ізолювати
- s. ring piping joint** з'єднання труб ущільнювальним кільцем
- s. water** вода для гідравлічного ущільнення [затвору] (*в санвузлах для попередження виходу газів*)
- sealant** ущільнювальна маса [речовина]; герметик
- sealer** мисливське судно [мисливець] на тюленів
- seam** (*i*) шов; рубець; *геол.* пласт, прошарок; (*d*) зшивати; зарублювати
- search** (*i*) пошук, шукання; обшукування, обшук; досліджування; (*d*) розшукувати; обшукувати; досліджувати
- s. and seizure** закон [право] на обшук і конфіскація майна [арешт запідозреного]
- season** пора року; сезон; період; відповідний час; (*d*) упридатити до вжитку; сушити (*дерево*); додавати присмак (*до страви*); привчати; загартовувати
- seasonality of water quality [summer discharge standards, water quality standards, water quality requirements]** зміни вимог до якості води в залежності від пори року (*напр., зниження взимку вимог до якості води в річці, що виділена для плавання*)
- seat** (*i*) сидіння, стілець; місце (*в парламенті*); приміщення (*уряду*); постава (*на коні*); *техн.* підкладень; підставка; (*d*) садовити; займати місце
- seawater** спрямований до моря
- seawater** морська вода

secondary

- secchi depth** глибина течії (*характеристика мутності поверхневої води: глибина, на якій зникає з виду занурений 120-міліметровий кружок*)
- second** (*i*) секунда; мить; (*пк*) другий; другорядний; повторний; помічник
- s. generation** друге покоління [генерація]
- s. stage alert** тривога другого етапу [фази]
- s. third** друга третинна група (*друга з трьох частин групи*) небезпечних відходів (Каліфорнійського переліку небезпечних відходів)
- secondary** допоміжний, другорядний; побічний; помічний; повторний; посередній
- s. air pollutant** другорядна повітрязабруднювальна речовина
- s. association** другорядний [посередній] зв'язок [відношення, асоціація]
- s. combustion chamber** камера повторного згоряння [спалювання]; камера допалювання
- s. consumer** другорядний [посередній] споживач (тварина, яка живиться іншими тваринами; тварину, що живиться рослинами, називають первісним [прямим] споживачем)
- s. containment** допоміжний засіб [спосіб] стримування [обмеження] поширення; другорядна [допоміжна] локалізація
- s. electron** допоміжний електрон
- s. irritant** допоміжний подразник [поздразнювальний засіб]
- s. maximum contaminant level [SMCL] US EPA** другорядний найбільший рівень забруднювальної речовини (*за естетичними нормами такими, як смак, запах, колір тощо, а не за нормами здоров'я*)
- s. melting process** повторний процес топлення
- s. pollutant [photochemical oxidant]** другорядна забруднювальна речовина, фотохімічний окисник
- s. productivity** допоміжне виробництво [продуктивність]
- s. recovery** добування [відновлення, повернення, продуктивність] допоміжним способом
- s. settling tank** допоміжний осадний басейн (*стічних вод*)
- s. standards** другорядні норми (для питної води) (*не обов'язкові обмеження щодо запаху, смаку, кольору (естетичні прикмети), їдкості, твердості тощо*)

secondary

s. succession вторинний [спадок, зміна] біологічної спільноти (*відживання рослинності після пожежі, посухи, вирубаня лісу, переорання ґлеби*)

s. wastewater treatment plant устаткування [завод] вторинного [повторного] біологічного оброблення стічних вод

section (*i*) розтин; переріз; сегмент; частина; секція, відділ; параграф; (*o*) підрозділяти, ділити на частини

sector частина; сектор

secular природний; довготривалий; віковий

s. equilibrium природна рівновага (*встановлена однакова активність радіоактивного елемента довгого півперіоду розпаду і продукту з коротким періодом піврозпаду*)

s. trend довгочасна загальна спрямованість [тенденція] (*у статистиці охорони здоров'я*)

secure (*o*) забезпечувати, гарантувати; замикати (*двері*); набувати; отримувати; (*пк*) забезпечений; безпечний; надійний; непорушний

s. landfill забезпечене засипне сміттєсховище

security area охоронна зона (*зона в межах майданчика, створена з метою фізичного захисту промислового підприємства, та [або] матеріалів, що там знаходяться, для затруднення і попередження проникнення в зону*)

sedentary сидячий

s. activity сидяча діяльність [заняття]

sediment донний осад [мул] (*на дні водного збірника, озера, річки*)

s. oxygen demand [SOD] осадова [осідна] біологічна потреба кисню

sediment pond ставок - відстійник (*для стічних вод*)

sedimentary осадовий, осідний

sedimentation (*i*) осідання, осаджування (*відкладання осаду*); відстоювання; (*пк*) осаджувальний, осідний, відстійний

s. basin [clarifier] осаджувальний басейн [водоймище]; відстійник

seed (*i*) зерно, насіння, сім'я; (*o*) сіяти (*зерно, насіння, сім'я, кристали, хемічні реагенти, гігроскопічні ядра*); вибирати насіння (*відокремлювати насіння від половини*)

seeded засіяний, затравлений (*кристалами, хемічними реагентами, гігроскопічними ядрами*)

self

s. dilution water засіяна [затравлена] розчиняльна вода

seeding засівання, затравлювання (*кристалами, хемічними реагентами, гігроскопічними ядрами*)

seek шукати, розшукувати; намагатися

s. out вишукувати

seem здаватися, видаватися

seemingly мабуть, очевидно; з вигляду

seep (*i*) точка просочування [протікання]; (*o*) просочувати(ся); протікати

seepage просочування; *геол.* вихід нафти

segment сегмент (*частина круга*); відрізок

segment of water of limited quality ділянка [сегмент] течії з недосить якісною водою

segmental частинний; сегментний

s. baffle сегментна перегородка [плита]

s. orifice сегментне ексцентричне сопло

seismograph сейсмограф

seize відбирати; конфіскувати; захоплювати силою; накладати арешт; вхопити(ся); схопити (*думку*), зрозуміти

seizure *юр.* захоплення, схоплення; конфіскація; *мед.* апоплектичний удар

s. and relief *мед.* апоплектичний удар і полегшення

select (*o*) добирати, підбирати; (*пк*) добірний, (пі)дібраний

selection добір, підбір; добирання, підбирання

s. bias *мат.* помилка схильного [упередженого] (*до когось або чогось*) добирання

selective добірний, селективний

s. action [specific action] вибірна [специфічна] дія (*здатність отрути специфічно впливати на окремі види клітин, тканин, органи і організми - ембріотоксична, гонадотоксична, тератогенна, канцерогенна дія, тощо*)

s. catalytic reduction [SCR] добірне [селективне] каталітичне відновлення

s. enforcement auditing [SEA] вибіркове перевіряння законопослушності

s. harvesting вибірково лісозаготівля (*старих або мертвих дерев, щоб дати місце молодим або іншої породи деревам*)

selenium Se селен

self (*i*) суть, особистість; (*o*) самоzapлiднюватися (*напр., квіти, фрукти тощо*); (*пкм*) однорідний, свій, той самий; (*зім*) сам, сама, саме

s.-absorption самовбирання, самоабсорбція

self

s.-cleaning of water in reservoirs самоочищення води водоймищ (*очищення води внаслідок природних біологічних і фізико-хімічних процесів*)

s.-consistent самозрозумілий; логічний

s.-contained breathing apparatus [SCBA] автопомпа, дихальна апаратура

s.-purification самоочищення

s.-purification of the atmosphere самоочищення атмосфери (*очищення атмосфери від забруднювачів шляхом природних процесів осідання і вимивання атмосферними опадами*)

s.-quenched counter tube самопогасна лічильна трубка

s.-scattering саморозпорошування

s.-sustained isolating suit [autonomous isolating suit] автономний ізолювальний костюм (*костюм, що має власну систему життєзабезпечення*)

selfsufficiency самодостатність, самозабезпеченість; незалежність, автономність

selfsufficient незалежний

sell продавати, торгувати; рекламувати

SEM *див. scanning electron microscope*

semiconductor напівпровідник

semicontinuous activated sludge test [SCAS test] напівбезперервне випроб(ов)ування [аналіз, тест] активованим біологічним мулом (*для встановлення здатності до біологічного розкладу сполук вуглецю додаванням активованого біологічного мулу до збірника [бака] газу [аераційного збірника]*)

semilogarithmic graph напівлогарифмічний графік (*графік даних, де одна вісь має арифметичну шкалу, а друга - логарифмічну*)

semipermanent напіввезмінний

semipermeable напівпроникний

semistatic test напівстатичне випроб(ов)ування [аналіз, тест] (*лабораторна процедура визначення отруйності хімічних речовин для водних організмів, де шодня міняють воду*)

semitransparent напівпрозорий

semivolatile organic analysis [SVOA] аналіз напівлетких органічних речовин

senescence старіння, постаріння; постарілість

senescent постарілий

sense (*i*) почуття, відчуття; свідомість; здоровий глузд; розуміння; значення; сенс; (*o*) відчувати; розуміти

sequence

sensibilization сенсibilізація (*підвищення чутливості організму до алергену*)

sensible відчутний; чутливий; розумний

s. heat тепловміст, ентальпія (*відчутне тепло, тепла енергія*); сухе тепло (*тепло, яке спричинює зміну температури тіла [речовини]*)

s. heat transfer передавання тепловмісту [ентальпії] (*яке спричинює зміну температури через провідність або конвекцію [перенесення середовищем]*)

sensitive чутливий; сприйнятливий; образливий

s. receptor чутливий приймач

sensitivity чутливість; (по)дразливість

sensitization (*i*) підвищення [утворення] чутливості [дражливості, подразливості]; сенсibilізація; (*пк*) надчутливий; сенсibilізаційний

s. reaction надчутливе [сенсibilізаційне] реагування [реакція] (*алергічне реагування на хімічну речовину внаслідок її попередньої дії*)

sentence (*i*) присуд, вирок; речення, фраза; (*o*) присуджувати, засуджувати, виносити вирок

sentisize підвищувати [створювати] чутливість [дражливість]

separate (*o*) відокремлювати(ся); розкладати (*на частини*); розлучати(ся); сепарувати(ся); (*пк*) відокремлений, окремий; самостійний; особливий

separation (*i*) відокремлювання, відокремлення; розлучання, розлука; сепарація; (*пк*) відокремлювальний, відокремлений

s. membrane відокремлювальна оболонка [діафрагма, мембрана]

s. nozzle відокремлювальне сопло [горловина] (*вигнута труба з поширеним виходом для відокремлення газів або речовин різної питомої ваги за допомогою відцентрової сили*)

separator відокремлювальний [збиральний] прилад (*напр., циклонний пиловловлювач*)

septage осад (зброжений) септичного танку

septic гнильний, септичний

s. system гнильна [септична] система

s. tank гнильна [септична] посудина [цистерна, резервуар]

septum (porous) перегородка (пориста)

sequel продовження; ряд; наслідок

sequence послідовність; ряд; порядок; наслідок

sequence

s. of stages послідовність етапів [стадій]
sequential послідовний
s. composite sample проста усереднена проба (*за певний проміжок часу*)
sequester віддаляти; ізолювати; *юр.* секвеструвати
seral тривалий, перехідний, циклоперемінний, циклозмінний, циклічний, циркуляційний
s. stages перехідні [циклозмінні] фази [періоди] (*змін [переходів] біологічної спільноти від початкових до кінцевих стадій життя*)
sere тривалість [коло, цикл] (екологічних) перемін (*у певній зоні, від початкових до кінцевих стадій життя*)
series ряд, серія
serious поважний; серйозний; важливий
seriousness поважність; серйозність; важливість
serve (*i*) *спорт.* подавання; (*d*) служити; бути придатним; подавати (*м'яч, страву до столу*)
service (*i*) послуга; обслуговування; служба; богослужіння; сервіс; подавання (*м'яча*); судове повідомлення; (*d*) обслуговувати; оглядати й ремонтувати (*машини, автомобілі*); (*нк*) службовий
set **1.** (*i*) ряд; серія; набір; комплект; група; **2.** (*i*) нахил; настанова; напрям (*вітру, ріки*); обрис; форма; захід (*сонця*); (*d*) ставити; розміщувати; виправляти; встановлювати; тверднути, застигати; захопити (*про сонце*); (*нк*) нерухомий; твердий, застиглий; встановлений; визначений; приписаний; обдуманий
s. forth викладати (*теорію*); роз'яснювати; оголошувати; опубліковувати
s. in наставати; починатися
s. out вирушати; виставляти (*напоказ*)
setting оточення; художнє оформлення; декорація; твердіння, застигання; захід (*сонця*)
settle полагоджувати; вирішувати; осаджувати(ся), осідати (*на дно*); оселяти(ся); колонізувати
settleable осідний, осадовий, здатний осідати [випадати в осад]
s. solids осідні [осадові] частинки (*тверді чи рідинні частинки, завішені в повітрі, газі, рідині, що здатні випадати в осад*)
settler відстійник; сепаратор; поселенець
settling (*i*) осідання (*на дно*), осад; поселення; (*нк*) осаджувальний, осідний
s. chamber осаджувальна камера, відстійник

shaft

s. pond осаджувальний ставок [став, водоймище]
s. tank осаджувальний водозбірник [резервуар, бак]
s. velocity швидкість осадження
sever відокремлювати; розділяти; відсікати; відривати; відрізувати; розривати
severability роздільність, подільність
s. of provisions *юр.* роздільність положень
severable роздільний, подільний
several (де)кілька
severance відокремлення; розрив; відсікання
severe суворий, жорстокий
s. accident тяжка [важка] аварія (*аварія в ядерній промисловості, пов'язана з плавленням активної зони атомного реактора, напр., Чорнобильська аварія*)
severity суворість, жорстокість
Sevin C₁₀H₇OOCNHCH₃ севін (*фабрична назва карбарилу - карбаматного комаховицидуюча [інсектициду] низької отруйності для хребетних тварин*)
sewage (*i*) стічні води; (*нк*) стічноводний
s. digester gas газ (*метан і двооксид вуглецю*) бродильного водоймища стічних вод
s. farming землеробні поля зрошування (*використання очищених міських стічних вод для зрошування [іригації]*)
s. fungus стічноводний грибок [цвіль]
s. lagoon стічноводна лагуна [озеро]
s. liquor стічна рідина
s. load обтяження як міра забруднення стічних вод [нечистот]
s. pond нагромаджувач стічних вод
s. strength концентрація стічних вод (*по забруднювальним речовинам*)
s. treatment plant, aerobic споруда аеробного оброблення стічних вод (*органічні речовини розщеплюються [розкладаються] бактеріями, що живляться киснем з повітря*)
s. treatment, anaerobic анаеробне оброблення стічних вод (*органічні речовини розщеплюються бактеріями, що не потребують вільного кисню*)
sewer водостік; стічна [каналізаційна] труба
sewerage facilities каналізаційна мережа
shaft шахта; вісь, вал, стрижень; голобля, дишель; держак

shaft

- s. furnace** шахтна піч
- shake** (*i*) струс; поштовх; потиск руки; (*д*) трясти(ся); тремтіти; коливати(ся); хитати(ся)
- s. down** струшувати (*зерно в мішку, фрукти з дерева*); руйнувати (*будинки*); настелити (*вовняну ковдру, солому, сіно*) на підлозі
- s. off** струшувати (*пил*); позбуватися (*страху*); утікати від [уникати] переслідувача [позивача]
- s. out** витрушувати (*мішок, пальто*)
- s. up** струшувати; стріпувати; розбуджувати; розворушувати; оживляти; стимулювати
- shakedown** струс, струшування; руйнування; імпровізована постіль (*з вовняної ковдри, соломи, сіна*) на підлозі
- shakeoff** струс, струшування
- shakeout** витрус, витрушування
- shaker** вібраційне сито [змішувач]; віброгрохот
- s. baghouse** (очищальний) рукавострушувач пиловловлювача
- s. drier** вібраційна сушарка
- shakeup** струс; оживлення; переміщення (*службових осіб*)
- shale** (*i*) сланець, лупак; (*нк*) сланцевий, лупаковий
- s. gas** сланцевий газ
- s. oil** сланцева нафта
- s. shaker** сланцеве вібраційне сито (*сито для просівання свердловинного сланцевого розчину*)
- shallow** (*i*) мілина, мілке місце; (*д*) міліти, зменшувати глибину; (*нк*) мілкий; неглибокий; плиткий; поверховий, пустий (*розум, характер*)
- shallowness** обмеженість; плиткість; вузькість (*характеру*)
- Shannon-Weaver index [diversity index]** **H** показник [індекс] Шанона-Вівера (*визначає різноманітність біологічних видів*)
- shape** (*i*) вигляд, форма; стан; тип; будова; вид; втілення; шаблон; (*д*) утворювати, робити; формувати; надавати форми
- shapeless** безформний
- share** (*i*) пай, доля; акція; частина, частка; леміш (*плуга*), сошник; (*д*) ділитися, поділяти; мати [отримувати] частку; брати участь
- shareholder** пайовик, учасник; акціонер
- sharp** (*нк*) гострий; їдкий, в'їдливий; різкий, пронизливий; швидкий, енергійний; розумний, хитрий; (*нс*) точно, пунктуально

shelterwood

- sharpen** гострити, загострювати
- sheaf** сніп; оберемок; жмутик
- shear** (*i*) зсув, зрушення (*гірських порід*); вертикальний зруб (*гірничий*); стриження; (*д*) зсувати, зрушувати (*гірські породи*); стригти; обдирати (*як липку*); зрізувати; (*нк*) зрізувальний, зрізаний
- s. stress** *тех.* зсувальне [зрізувальне] напруження (*матеріалів, гірської породи*)
- shearer** механічні ножиці; різець; стригаль, косар
- shearing** зсування; зрушування; зрубання; зрізування; стриження
- shears** ножиці
- sheath** (*i*) оболонка; покривець; обшиванка; піхва; футляр; (*д*) покриватися оболонкою; обшивати; вкладати в піхву [футляр]
- sheave** шпуля; ролик; жмуток; костриця
- shed** (*i*) повітка; сарай; комірчина; дашок; (*д*) втрачати, упускати, губити (*листя, волосся, зуби*); скидати (*одяг, шкіру*); проливати (*кров, сльози*); поширювати; випромінювати (*світло, тепло*)
- s. light** освітлювати
- sheep** вівця, віці
- sheet** (*i*) лист (*бляхи*); аркуш (*паперу*); пластина (*колектора*); широка смуга, простирадло; (*д*) покривати (*бляхою*); (*нк*) листовий; аркушевий; пластинковий
- s. metal** листовий метал
- s. metal gauge** товщина листового металу
- s. pilings** шпунтові з'єднання
- sheetflow [sheetflood]** повінь; широка мілка смуга течії повеневої води
- shelf** полиця; уступ (скелі), мілина, шельф
- s. drier** стелажна [полічкова] сушарка
- shell** (*i*) оболонка; *мет.* оболонкова ливарна форма; кожух (*огрівального котла*); лушпина, шкаралупа; черепашка; гільза (*патрона*); кістяк, оболонка, обшиття (*будови*); (*д*) знімати лушпину; виймати зі шкаралупи; бомбардувати
- s. blasting system** система струминного виготовлення [формування] оболонкової ливарної форми
- s. core** оболонковий ливарний стрижень
- s. core molding** виготовлення оболонкової ливарної форми
- shellac** (*i*) шелак; (*д*) покривати шелаком
- shelterbelt** вітрозахисна [лісозахисна] смуга
- shelterwood** захисне [тінисте] дерево

shelterwood

- s. cutting** зрубвання захисних дерев, відмолоджування лісу (*періодичне зрубвання старих дерев, щоб дати змогу рости молодим деревам*)
- shelve** ставити на полицю, установлювати полиці; поступово знижуватися; звільняти з посади
- shield** (i) щит; захист, захисник; *тех.* екран; (d) захищати, заслоняти
- shielding, EMI/RFI** захорона; захисний матеріал (від електромагнетного, радіочастотного спотворення [інтерференції] або радіації)
- shift** (i) зміна; переміщення; зсув; зрушення; (d) змінювати; перемішувати; зсувати; зрушувати
- s.-in [SI]** перехід на нижчий рівень тяги (*передачі*)
- shigella** шігела (рід бактерії, що спричинює дизентерію)
- ship** (i) корабель; морське судно; (d) вантажити; перевозити; відвантажувати, відсилати вантаж
- shipment** вантаження, вантаж (*корабля*); відвантажування, відсилання вантажу (*кораблем, залізницею, вантажівкою, літаком*)
- shipping** (від)вантаження, відсилання [перевезення] (вантажу); судноплавство; судна; торговельний флот
- shock** (i) удар, поштовх; струс; *мед.* шок; (d) приголомшувати; вражати; *мед.* шокувати; (*тк*) ударний; нищівний; *мед.* шоковий
- s. load conditions** умови залпового навантаження (*скид великих об'єктів стічних вод у водний об'єкт або на очисну установку*)
- s. wave** ударна хвиля (*в повітрі під час переходу звукового бар'єру літаком або ракетою*)
- shoe** (i) черевик; підкова; залізний полоз (*саней*); гальмівний черевик; (d) взувати; підковувати; підбивати
- shoot** 1. (i) [**offset, sprout**] брунька; паросток; гілочка; (d) проростати; брунитися, пароститися; 2. (i) жолоб; похилий стік; 3. (i) стріляння; полювання; (d) стріляти, застрілювати; розстрілювати
- shop** (i) крамниця; майстерня, цех; установа; (d) купувати; закупавати (в крамницях); (*тк*) крамничний; майстерняний; цеховий
- short** (i) *ел.* коротке замикання; короткометражний кінофільм; (*тк*) короткий; низький (*ростом*); неповний, недостатній

shut

- s.-lived** короткотривалий, короткодійний, короткочинний, короткочасний
- s.-term** короткий термін
- s.-term exposure limit [STEL]** *US* межа короткотермінової дії (забрудників повітря) (*норма зосередження [концентрації] забрудника повітря для професійних працівників, на підставі 15-хвилинних пересічних даних протягом 8-годинного дня праці*)
- s.-term toxicity** короткочасова токсичність (*виникає під час дезінфікування води*)
- s.-time** (i) короткочасність; (*тк*) короткочасний
- s.-tube vertical evaporator** вертикальний короткотрубний випарювач
- shortage** нестача, недостача
- shortcoming** недолік, помилка, хиба, дефект; недостача; слабкість
- shortness of breath** *мед.* задуха; астма
- shortsight** короткозорість
- shortwave-length radiation** короткохвильове випромінювання [радіація]
- shot** дріб, шріт, шрапнель, картеча; вистріл; засяг (*пострілу*); *мед.* впорск (*ліків*); *хем.* доза впорскування (*полімерів*); *мет.* металевий порошок; кінокадр; світлина
- s. blasting** дробоструминне очищення [наклепування, оброблення] (*металевих деталей*)
- show** (i) показування; видовище; виставка, вітрина; зовнішність; пишність, парадність; (d) показувати(ся); виявляти(ся); доводити; демонструвати
- shred** (i) кусок, шматок, клаптик; (d) різати [роздирати, рвати] на куски [шматки, клаптики]; розтріпуватися, розлазитися (*про тканину*)
- shredding** подрібнення, роздрібнювання; кришення, розкришування
- shrimp** (i) креветка; (d) ловити креветки
- shrink** (i) усідання; зморшка; (d) скорочувати(ся), стискувати(ся); зсідатися (*про тканину*); усідатися (*про метал*); усихати; відступати, уникати (*товариства*)
- shroud** (i) кожух (*вентилятора*); ковпак; чохол; заслона (*тасмниці*); покрив, покривало (*на мерця*); укриття; (d) покривати; укривати; ховати
- shut** (*тк*) зачинений; замкнений; (d) закривати(ся), зачиняти(ся)
- s. down** припиняти (працю); зачиняти (підприємство)

shutdown

shutdown припинення (праці); зачиняння, закриття (підприємства)

s. operation операція [процес] припинення праці (*доменної печі*)

shuttle (*i*) зворотно-поступальний рух; навантажувально-розвантажувальне устаткування; багаторазовий повітряно-космічний апарат; транспортний візок; пневмо[гідро]поштовий контейнер; човник (ткацького верстату); (*d*) виконувати зворотно-поступальний рух

SI *div.* **International System of; sample interval; shift-in; surface ionization**

SIC *div.* **Standard Industrial Classification (Code)**

sick хворий; немічний

sickness хвороба; неміч; нудота; недомагання

side сторона, бік; стінка; схил (*гори*); борт (*корабля*); (*d*) ставати [бути] на чийомусь боці; (*пк*) бічний, побічний

s. draft бічна тяга; бічна витяжна споруда [комин]

siderosis ситероз (*інтоксикація з'єднаннями заліза*)

sieve (*i*) сито, решето; грохот; просівальна машина; сітчастий фільтр; (*d*) просівати; розділювати; сортувати

s. plate unit обладунок, споруда [башня] зі сітчастими [дірчастими] тарілками

sievert Sv сіверт (*міжнародна одиниця йонізаційних випромінювань - одиниця рівновартісної радіоактивної дози, яка дорівнює добутку абсорбованої дози в Грєях (Гр) і фактора ВРЕ - відносної радіоактивної ефективності*)

sigmoidal curve сигмоїда [крива у формі букви S] екосистеми *div.* **logistic growth curve**

sign (*i*) знак, позначка; ознака; символ; вивіска; *мед.* симптом; (*d*) ставити знак, відзначати; підписувати(ся); давати знак

s. away підписувати відмову від права

s. off оголошувати закінчення (*радіо- чи телепередачі*)

s. on починати (*радіо- чи телепередачу*), підписувати згоду з прийняття обов'язку

signal (*i*) знак; сигнал; (*d*) давати знак; сигналізувати, зазначати; (*пк*) видатний; славетний; знаменитий

signature підпис; знак

significance важливість; значення; багатозначність; далекосяжність

significant важливий; значний; багатозначний; далекосяжний

similarly

s. biological treatment важливе [вторинне] біологічне очищення (стічних вод)

s. figures *мат.* значені цифри

s. new use rule [SNUR] *US EPA* правило щодо нового застосування [користування] (*зобов'язує повідомити EPA щодо нового застосування вже дозволеного [апробованого] виробництва і застосування хемічної речовини; нове застосування може спричинити нові властивості матеріалу*)

signification значення; значущість

signify означати, значити; свідчити, являти собою

silica SiO₂ двооксид силіцію [кременію], кремнезем (*часте [постійне] вдихання пилу кристалічного двооксиду силіцію спричинює хворобу легень - силікоз*)

s. gel колоїдний активований двооксид силіцію [кременію] (*неотруйна речовина, вживана для вбирання [абсорбції] води в кондиціонерах повітря, компресорах повітря, хроматографії або як каталізатор*)

silicates силікати (*суміші, які містять силіцій, кисень, часом водень і деякі метали; вдихання їх пилу шкідливе для здоров'я*)

siliceous compound силіцієва сполука [суміш]

silicon Si силіцій, кременій

s. carbide SiC карбід силіцію

silicone силікон, силіцієорганічна сполука

s. rubber силіконова [силіцієорганічна] гума [кавчук]

silicosis силікоз (*хвороба легень, спричинена частим або постійним вдиханням пилу кристалічного двооксиду силіцію*)

silo силос, силосна яма

silt (*i*) донний мул [осад]; (*d*) заносити(ся) мулом

siltation осідання мулу

silver (*i*) срібло; срібні гроші [начиння]; (*d*) сріблити(ся); (*пк*) срібний; сріблистий

s. brazed piping joint з'єднання [стик] труб, злитоване сріблом

s. solder срібний легкоплавкий лют

silviculture лісове господарство, ліскокультура

simazine ClC₃N₃(NHC₂H₅)₂ симазин (*винищувач [гербіцид] бур'янів на кукурудзяних плантаціях*)

similar подібний, схожий

similarity подібність, схожість

similarly так само, подібно, схоже

simple

simple простий; нескладний; елементарний; скромний; щирий

s. asphyxiant простий задушливий [асфіксійний] газ (*газ, не обов'язково отруйний, що своєю присутністю у повітрі зменшує концентрацію кисню, потрібного для дихання; гази, такі як азот [нітроген], двооксид вуглецю, гелій, етан і метан вживаються для продування замкнених резервуарів [цистерн] або як газові покриття [подушки], стають загрозою для робітників, які спускаються в такий резервуар*)

s. composite sample проста усереднена проба (*відбирають без врахування розходу рідини, що аналізують*)

s. plug flow (modification of activated sludge process) однорідна стала течія (*в аераційному резервуарі свіжої стічної води та відстояної її частини із вторинного відстійника як видозміна оброблення активованого відстою стічних вод*)

simplex double-acting pump однопоршнева помпа [смок] двотактною дії

simplification спрощення

simplify спрощувати

simply просто; справді

simulate удавати; симулювати; бути схожим на

simulation удавання; симуляція

simultaneous одночасний

simultaneously одночасно

since (*сн*) відколи; відтоді як; тому що; оскільки; (*нс*) відтоді; з того часу; (*ні*) з; після

single (*і*) квиток в одну сторону; (*пк*) єдиний; одиничний, (по)одинокий; окремих; самотній

s. cylinder pump одноциліндрова помпа

s. effect evaporator одноразовий випарювач, однокорпусний випарювач (*рідинну суміш вливають у казан і підігрівають до кипіння, летна частина випаровує, а згущену частину переливають в іншу посудину*)

s. out вибирати, обирати

s. point source (smoke stack) однокоткове джерело (викидів забрудників) (*напр., заводський [фабричний] димар [комин]*)

s. rotor mixer однороторний змішувач

s. sieve-plate scrubber однотарілковий ситовий газопромивник [колони]

s. stage одноетапний; однофазний; одностадійний; одноступеневий

s.-winding consequent-pole multispeed electric motor однообвитковий багатополосний багатошвидкісний електродвигун

sink (*і*) приймач, стік, стічна канава (*стічних вод*); мийна ванна, мийниця посуду; радіатор; споживач (*теплової енергії*); вигріб; зумпф (*на дні шахти*); (*д*) осідати(ся); занурювати(ся); заглиблювати(ся); затоплювати(ся)

s.-float separation осідально-впливне розділювання

sinking agent осадковий реагент [реактив]

sinter (*і*) агломерат; спечений матеріал; циндра, окалина, недогар; жужіль; (*д*) агломерувати; спікати (*суміш порошків металокерамічних матеріалів*); утворювати жужіль [шлак]

sintering агломерація; спікання (*суміші порошків металокерамічних матеріалів*)

sinusoidal wave синусоїдна хвиля

site місце, площа, ділянка

s. collected samples натурні зразки (*напр., гідробіонтів, води, ґрунту, тощо*)

s. personnel персонал ділянки (*усі особи, які працюють на майданчику промислового підприємства постійно або тимчасово*)

siting analysis (for a new source) розгляд [аналіз] добору місця [площі] (*для нового джерела [витоку] забрудників*)

siting of facility вибір місця [площі, ділянки] для виробничого підприємства

situated розміщений, розташований

situation місце; стан, становище; ситуація; посада

size **1.** (*і*) розмір, величина, міра; формат, калібр; (*д*) визначати розмір [величину, міру]; визначати формат [калібр]; **2.** (*і*) клей; (*д*) клеїти

s. classification розподілення [класифікація] за розміром [величиною, мірою, форматом]

s. equipment зменшувальний пристрій [устаткування], зменшувач, редуктор

s. reduction зменшення [скорочення] розміру [величини, міри, формату]

sizeable великий, широкий, просторий, чималий, чималого розміру [величини]

sizer класифікатор, калібрувальна машина; шліхтувальна машина; шліхтувальник; клесзмазувальна машина

sizer

sizing

sizing вимірювання, встановлювання величини; розділення за величиною; калібрування; точне оброблення розміру; шліфування (*крути*); вирівнювання, розпластовування, вальцювання, потоншення (*кованих пресом або литих металевих частин*); ґрунтування (*під фарбу*)

sizing chart калібрувальна таблиця

sketch (*i*) креслення; ескіз; (*d*) накреслювати; креслити, ескізувати

SKIM див. *Spill Cleanup Inventory*

skim збирати зверху, зчerpувати; нашвидко читати

skimmer лопатка (для збирання жужелю); жушелевіддільник; нафтозбиральне судно (*розлитої у морі нафти*)

skin (*i*) шкура; оболонка; шкіра, лущиння; (*d*) здирати шкуру; знімати лущиння; *мед.* вкриватися шкіркою [оболонкою], гоїтися; (*пк*) шкірний; лущинний

s. cancer шкірний рак

s. dose шкірна доза опромінення [радіації]

s. sample шкірна проба [зразок] води (*проба води, взята біля стінки труби чи водоводу*)

skip (*i*) пропуск; перескок; скік, стрибок; (*d*) пропускати; перескакувати; перестрибувати

skirt загорода, загорожа; плінтус; нижне кільце перегінної [ректифікаційної] колони; спідниця; пола сукні; (*d*) граничити; обходити; іти вздовж (*загорожі, берега*)

skive (*i*) скісне стесування [зрізування] (*з'єднувальних частин дерева*); скісне зішкрябування (*країв дерева, грубої шкіри*); розколювання (*дерева, шкіри на тонкі шари*); (*d*) стесувати; зрізувати; зішкрябувати; розколювати; (*пк*) стесаний; зрізаний; зішкрябаний; розколений

s. joint скісне стикове з'єднання

skyshine атмосферовідбите випромінювання [радіація] (*напр., випромінювання, проникле крізь дах ядерного реактора і відбите на землю атмосферою*)

slab (*i*) платівка, плита; обпіл; бетонне покриття дороги; (*пк*) платівковий, плитовий; обапольний

s. floor пластинкова плита [підлога]

slag (*i*) жужіль; (*d*) ожушелювати

slake гасити (*вапно, кокс*); ожушелювати, ожужелити

slaked lime Ca(OH)₂ гашене вапно

slaker вапногасна споруда

slash and burn зруб і згарище (*практика швидкого зрубання та спалювання ділянки природного лісу для тимчасового сільськогосподарського вживання землі до вичерпання її родючості*)

sleep (*i*) сон; сплячка; спочинок; смерть; (*d*) спати; спочивати

sleeping сонний; сплячий; спальний (*вагон*)

s. sickness *мед.* сонна хвороба

slice (*i*) скибка, шмат (*хліба*); (*d*) різати (*тонкими скибками*); відрізувати; ділити на частини

slide (*i*) похила площина; ковзанка; ковзання, зсув, скозання (*землі [каміння, снігу] вниз*); ковзна частина (машини); діапозитив; (*d*) ковзати по похилій площині, скозувати(ся) вниз

s. valve золотниковий клапан [хлипак]; засув; шибер

sliding (*i*) скозання; (*пк*) ковзний; рухомий

slight (*i*) неповага; нехтування; (*d*) зневажати; нехтувати; гордувати; (*пк*) недостатній; незначний; легкий; слабкий; тендітний; дрібний

slightly дещо, трохи; легенько, злегка

slim тонкий, стрункий; слабкий; незначний; малий

s. chance слабка [мала] ймовірність [шанс]

s. margin незначна [мала] перевага [різниця]

slime (*i*) слиз; мул, намул, багно; (*d*) покривати [мазати, забруднювати] слизом; усувати [скидати] слиз (*з риби перед консервуванням*)

s. water шламова вода (*з колоїдними частинками речовини*)

slimy слизький; багnistий

slip **1.** (*i*) живець (*для прищеплювання або вирощування нової рослини*), гілка; паросток; смуга (*довга й вузька*); стапель (*для витягування суден на берег та спускання їх на воду*); якірна стоянка (*для кораблів між двома молами*); кусок, аркуш (паперу) (*для занотовувань, повідомлень*); (*d*) споряджати [відрізати] живець [гілку, паросток] (*для прищеплювання або вирощування нової рослини*); **2.** гончарська розріджена глина; **3.** (*i*) ковзання (*фази електричного рушія [двигуна]*); буксування; зсування (*каміння*); вислиз(у)вання; пропуск; уникнення; порушення (*закону*); помилка (*мовленнєва*), промах; прив'язь (*для собак*); пошивка (*на подушку*); просторий легкий домашній одяг; (*d*) ковзати; буксувати; зсувати; вислизати; пропускати; уникати; помилятися

slip

slippery

- slippery** слизький, ковзкий
- slop** кубовий [казановий, котельний] перегонний залишок; ненормований нафтопродукт; барда, тесало
- s. oil recovery system** система добування нафти з (котельних) перегонних залишків
- slope** (i) нахил, похилість, схил; спад;
(d) нахилитися, схилитися; спадати
- s. factor [cancer potency factor, CPF]** коефіцієнт ризику онкозахворювання
- slot** (i) паз, проріз; щілина; слід (звірини);
(d) прорізувати; робити щілину;
(пк) прорізний; щілинний
- s. hood** щілинна витяжна шафа, витяг зі щілиною [прорізом] (напр., для витягування повітря і газів, виділених кислотньо-соляною ванною [басейном])
- s. resistance** щілинний (витяжний) опір
- s. velocity** щілинна (витяжна) швидкість
- slow** (d) с[у]повільнювати(ся); стримувати; гальмувати; (пк) повільний; млявий, неквапливий; тихий
- s. down [s. up, s. off]** сповільнювати(ся)
- s. neutrons** повільні нейтрони (нейтрони з кінетичною енергією до 100 eV, використовувані для запускання реакції ядерного розщеплювання)
- s. sand filtration** повільний пісковий фільтр [очистка через пісок] (випуває зважені та колоїдні частинки з питної води після відкладення осаду)
- slowly** повільно; тихо
- sludge** відстій; осад(ок); гуща; мул; болото (у спорудах оброблення стічних вод)
- s. consolidation tank** намулоущільнювач (вузол очисної станції)
- s. digester** метантанк (пристрій для анаеробного зброжування стічного намула)
- s. digestion** збродження [біологічне розкладання] відстою (стічних вод)
- s. disposal** випускання відстою (стічних вод) (з подальшим сушінням та спалюванням або захороненням у ґрунтозасипний смітник)
- s. processing** оброблення відстою (стічних вод)
- s. production** намулоутворювання (в аеротанку)
- s. reconditioning** регенерація намула (відновлення корисних властивостей активного намула)

smelter

- s. stabilization** процес стабілізації [перетворення] стічного намула (напр., бродіння в метантанку)
- s. storage facilities** споруда для зберігання намула (зневодненого, знятого з намулових майданчиків)
- s. volume index [SVI]** коефіцієнт відстоювання, показник відстойного об'єму ($SVI = (SV/LMSS) \times 1000$ мл/г, де SV - об'єм відстою в однолітровому каліброваному циліндрі після 30-ти хвилин, в мл/л, а LMSS - маса підвішених частинок у суміші, в мг/л)
- s. waasting** скид намулу (відведення надлишкового активного намулу з аеротанку)
- s. waste** відстійні [осадові, мулові] відходи
- slug** паливний стрижень [тепловий елемент] ядерного реактора; куля; слимак
- sluggish** повільний, млявий, забарний; інертний
- slurry** завис (твердих частинок у рідині), суспензія; рідкий цемент [глина]
- s. cutoff wall (of groundwater contam. plume)** цементна [глиняна] ізоляційна стінка (крізь водоносну верству [пласт] для затримання струменя чи локалізації забрудненої води)
- s. wall** цементна [глиняна] стіна
- small** малий; невеликий; незначний, дрібний; дріб'язковий
- s. enough** доволі [досить] малий [незначний, дрібний, дріб'язковий]
- s.-quantity generator [SQG] US** малопотужний витворювач [генератор] (небезпечних відходів) (переважно устаткування з нижчими вимогами, яке витворює до 100 кг відходів на місяць)
- SMCL** див. *secondary maximum contaminant level*
- smear** (i) мазок; пляма; нерізкість; розмитість (відбитка, образу, зображення); наклеп;
(d) мазати, смарувати; забруднювати
- s. out** розмазувати(ся); розмивати(ся)
- smell** (i) запах; нюх; (d) нюхати; чути носом; пахнути
- smelt** (i) мет. топлення, розтоплювання; відновлювання (металу з руди); розтоплений метал; (d) топити; відокремлювати, відновлювати (метал з руди)
- smelter** (i) мет. топильна піч (чавуну, кольорових металів, феростонів); ливарня, топильня; ливар

smelting

smelting *мет.* топлення, витоплювання, відновлювання

smog *US* смог (зі слів: *smoke* - дим і *fog* - туман), диман (пропонований термін зі слів дим + туман)

smoke (*i*) дим; паління, куріння (цигарки); (*д*) диміти; палити, курити (цигарки)

s. generator витворювач [генератор] диму (напр., для копчення м'яса, для навчального визначення густоти диму персоналом установ контролю забруднення повітря)

s. reader прилад для вимірювання [визначення, читання] густоти [непрозорості] диму

smokehouse копильня, копильна камера (для копчення м'яса)

smoker курець; вагон [переділ] для курців

smokestack димар

smooth (*i*) гладка поверхня; (*д*) пригладжувати; вирівнювати; (*нк*) гладкий; рівний; ніжний; м'який (матеріал, шкіра)

SMR *див. standard mortality ratio*

SMU *див. solid waste management unit*

snail слимак

snap sample *див. random sample*

sneeze (*i*) чхання; (*д*) чхати

SNG *див. synthetic natural gas*

snowfall снігопад

SNUR *див. significant new use rule*

soap (*i*) мило; (*д*) намилювати; мити(ся) милом; (*нк*) мильний

s. stone мильний камінь

society суспільство; товариство; вищі кола

socioeconomics соціоекономіка

SOCMI *див. synthetic organic chemical manufacturing industry*

SOCs *див. synthetic organic chemical contaminants*

SOD *див. sediment oxygen demand*

soda (*i*) сода; содова [газована] вода; (*нк*) содовий; кавстичний

s. ash *див. sodium carbonate*

sodium **Na** натрій

s. bicarbonate **NaHCO₃** натрію гідрокарбонат (вживаний у виробництві шипучих [газованих] напоїв, штучних мінеральних вод, порошку до печива, фармацевтичних продуктів, вогнегасників, очисних препаратів, лабораторних реагентів тощо)

s. carbonate **Na₂CO₃** натрію карбонат, сода

softening

s. chlorate **NaClO₃** натрію хлорат (легкозапальний кристал у суміші з органічними речовинами, сильний окиснювач)

s. chloride **NaCl** кухонна сіль, натрію хлорид

s. chlorite **NaClO₂** натрію хлорит (легкозапальний, сильний окиснювач, вибуховий)

s. hydroxide **NaOH** кавстична сода, натрію гідроксид

s. hypochlorite **NaOCl·5HOH** натрію гіпохлорит (легкозапальний від дотику з органічними речовинами, отруйний)

s. nitrate **NaNO₃** натрію нітрат (отруйний, легкозапальний від дотику з органічними речовинами, запальний від тертя, вибуховий від удару або нагрівання до 537^oC)

s. sulfide **Na₂S, Na₂S·9HOH** натрію сульфід (у вигляді жовтого або цегляного кольору у формі грудок або пластівців, легкозапальний і вибуховий, сильний подразник шкіри і клітин, реагує з кислотами і виділяє отруйний сульфід водню; має широке застосування у виробництві органічних хемікалій, фарб, паперу, фотографічних і аналітичних реагентів тощо)

s. sulfite **Na₂SO₃·7HOH** натрію сульфит (у вигляді білих кристалів або порошку, заборонений для вжитку в м'ясних та інших виробках; застосовується в паперовій та харчовій індустрії, як вибілювальний засіб у текстильній індустрії, обробці води тощо)

s. tripolyphosphate [STPP] **Na₅P₃O₁₀** натрію триполіфосфат (вживають як зм'якшувач води, відокремлювальний, травний або дефлокуляційний засіб, харчовий домішок і текстуризатор)

soft (*нк*) м'який, ніжний; пластичний; присмний; неяскравий (колір); тихий, нерізкий (звук); поступливий, слабкий, безхарактерний

s. coal бітумне вугілля (вугілля зі складниками вуглеводнів, напр., смола, нафта тощо)

s. hammer пластичний [м'який] молот

s. pesticide слабкий, м'який шкідниковинищувач [пестицид]

s. water м'яка вода

softening (*i*) пом'якшування, зм'якшування; (*нк*) пом'якшувальний; зм'якшувальний

softening

- s. process** пом'якшувальне оброблення (води) (негашеним вапном або шляхом йонообміну)
- softwood** м'яке дерево (будівельні матеріали з глицевих [хвойних, чатинних] дерев як сосна, ялина, смерека, які домінують у зонах помірного клімату)
- soil** (i) земля, ґрунт; бруд; пляма;
(d) бруднити; (пк) земляний, ґрунтовий
- s. air** земляне [ґрунтове] повітря (у проміжках між твердими частинками ґрунту)
- s. amendment** земляне [ґрунтове] добриво (додаване до ґрунту для поліпшення родючості)
- s. and sediment adsorption isotherm test** ізотермічна проба адсорбції (хемічних речовин) ґрунтом і осадами (визначає ймовірний шлях хемічної речовини в довкіллі: концентрація адсорбованої речовини у ґрунті збільшуватиметься, а неадсорбована спливатиме в поверхневій воді або просякатиме крізь ґрунт у підземні води)
- soil and water resources** запаси [ресурси] ґрунту та води
- soil appliance** пристрій для приймання і відведення фекалій
- s. conditioner** ґрунтополіпшувальний засіб
- s. core** пробний стрижень ґрунту, ґрунтопробний стрижень
- s. flushing** промивання ґрунту (від органічних і неорганічних забруднювальних отруйних відходів; ґрунт заливають кислотним або основним розчином чи поверхнево-активною речовиною, опісля відбирають вилужувач у мілких свердловинах чи дренажах)
- s. hydrology** гідрологія ґрунтів
- s. moisture** вологість [вогкість] ґрунту
- s. moisture regime** режим вологості [вогкості] ґрунту (зміни вологості [вогкості] ґрунту протягом року)
- s. profile** розріз [переріз] ґрунту (показано його горизонтальні верстви)
- s. runoff** стік з ґрунтів (напр., ливневих [дощових] вод)
- s. sorption coefficient** K_a стала [постійна величина, коефіцієнт] сорбції землі [ґрунту] (в суміші води і ґрунту є відношенням кількості хемічної речовини, зв'язаної з ґрунтом, до кількості цієї самої речовини, розчиненої у воді)

solder

- s. structure** структура ґрунту (складові частини ґрунту та їхні фізичні прикмети [властивості]; розміщення складових частинок ґрунту таких, як пісок, глина тощо)
- s. texture** текстура ґрунту (механічний склад ґрунту: гранулометричний склад мінеральних частинок ґрунту)
- s. thin-layer chromatography** тонковерстова хроматографія ґрунту (вимірювання рухливості [мобільності] хемічної речовини в контрольованих обставинах)
- s. vapor survey** обстеження [огляд] летких (і напівлетких) забрудників ґрунту (у поверхневій верстві)
- solar** сонячний, солярний
- s. cell** сонячний [фотоелектричний] елемент
- s. collector** сонячний збирач [батарея, колектор] (чорна металева плоска батарея, що вбирає сонячне тепло та нагріває воду або повітря у трубах, прикріплених до нижньої сторони батареї)
- s. constant of radiation** S сонячна стала випромінювання [радіації] (середньорічна сонячна стала радіації, що доходить від Сонця до верхнього шару атмосфери: $S=1372 \text{ Вт/м}^2$)
- s. drier** сонячна сушарка
- s. energy** сонячна енергія (звичайно, пряме сонячне світло, яке можна перетворити в корисний вид енергії)
- s. flux** S потік сонячного випромінювання [солярної радіації], сонячний потік (усієї радіації)
- s. heating system** система сонячного ogrівання
- s. irradiance in water** сонячна освітленість у воді (кількість сонячного радіаційного потоку певної групи довжин хвиль, яка може спричинювати фотохемічні перетворення хемічних речовин біля поверхні мілких вод)
- s. radiation** сонячне випромінювання [радіація]
- s. spectrum** сонячний спектр
- solder** (i) з'лют; (d) злотовувати;
(пк) лотований
- s. leveling** загладжування лютом (поверхні шва або друкованої плати)
- s. piping joint** лотоване з'єднання труб

solder

- s. sweating** суцільне з(а)лютовування; повне заливання (*ива лютом*); випаровування (з)люту (*в суміші з частинками інших металів*)
- soldering** (*i*) лютування; (*нк*) лютувальний, лютований; загладжувальний (лютом), заглажений, вирівняний
- s. machine** лютувальне [заглажувальне лютом] устаткування [машина, пристрій, апарат], лютувач
- sole** **1.** (*i*) підошва; підметок; лежень; основа; (*д*) підбивати підошви; **2.** солянка [сіль]; камбала, палтус (*плеската риба*); **3.** єдиний; самотній; винятковий
- s. source aquifer** *US* одинокий водоносний пласт (*питної води в заданій зоні, дозволений законом про питну воду 1974р.*)
- solely** єдино, суто; тільки, виключно
- solid** (*i*) тверде тіло; тривимірне тіло; (*нк*) суцільний; масивний; міцний; твердий; поважний; надійний; просторовий, тривимірний; одноголосний
- s. bowl centrifuge** суцільна барабанна центрифуга
- s. cone atomizer** суцільноконусний розбризкувач
- s. film lubricant** суцільноплівчасте мастило
- s. fossil fuel** тверде [скам'яніле] викопне паливо [пальне]; кам'яне вугілля
- s. fuels** тверді палива; тверде пальне *див. bagasse s. f., biomass s. f., char s. f., charcoal s. f., coal s. f., coke s. f., peat s. f., tanbark s. f., wastes s. f., wood s. f.*
- s. waste** тверді відходи
- s. waste management unit** [SWMU, SMU] ділянка (землі для) оброблення твердих відходів, секція [група] керування твердими відходами
- solidification** твердіння, стверднення (*перетворення рідкої чи піврідкої речовини у тверду*)
- solubility** хем. розчинність; *мат.* розв'язуваність
- s. product constant** **Ks** стала [константа] розчинності продукту (*добуток молярних концентрацій іонів у розчині*)
- soluble** хем. розчинний; *мат.* розв'язковий; розв'язний (*здатний до розв'язання*)
- solum** дві верхні верстви [шари] ґрунту (*верхньої, А-рівня, та спідньої, Б-рівня*)
- solute** розчинена речовина
- s. flow** течія розчиненої речовини

soot

- solution** (*i*) хем. розчин; розчинення, розпускання; *мат.* розв'язок, вирішення; розв'язування
- s. mining** добування (*копалин, мінералів*) розчиненням
- s. vapor pressure** тиск пари розчину
- solvability** хем. розчинність; *мат.* розв'язуваність
- solve** *мат.* розв'язувати, вирішувати; прояснювати, вияснювати; *банк.* сплачувати (*борг*)
- solvency** платоспроможність
- solvent** (*i*) хем. розчинник; (*нк*) хем. розчинювальний; *банк.* платоспроможний
- s. disposal** збирання й усунування розчинників
- s. dry cleaning** сухочисний розчинник
- s. drying time** час сушіння [просушування] розчинника
- s. evaporation** випаровування розчинника
- s. re-refining** повторне очищення розчинника (вугіллям)
- s. reclaim** [still] регенератор [перегінний куб] розчинника
- s. recovery** регенерація розчинника (*способом дистиляції*)
- s. redistillation unit** апарат повторної дистиляції розчинника
- s. refining** очищення (вугілля) розчинником (*очищення подрібненого [помеленого] вугілля від сірки тощо*)
- s. welding** зварювання розчинником (*склеювання пластмасових деталей*)
- somatic cells** (**body tissue and organ cells**) тілесні [соматичні] клітини (*клітини тіла та внутрішніх органів, окрім клітин бактерій*)
- sonе** сона (*одиниця відчутної гучності звука; 1 с - гучність тону частоти 1000 Гц зі звуковим тиском 40 дБ*)
- sonic** звуковий
- s. agglomeration** звукова агломерація (*каогуляція [укрупнення] замулених у рідині мікрочастинок речовини в порошинки*)
- s. boom** звуковий удар
- soon** незабаром; швидко; рано
- sooner** швидше; раніше
- soot** (*i*) сажа; кіпоть, кіптява; (*д*) бруднити [забруднювати] сажею; закопчувати
- s. blowing** продування сажі [кіптю], прочищення нагромадженої сажі (*в трубах, коминах тощо*)

sophisticated

sophisticated складний; поліпшений, витончений

s. testing складне випробування [проба]

sorbate хем. поглинена речовина, сорбат

sorbent хем. поглинальна речовина, сорбент

sorbic acid $\text{CH}_2\text{=CH:CHCH}_2\text{COOH}$

сорбітна кислота (*грибковинищувач [фунгіцид], зберігальний засіб для харчів тощо*)

sorbing agent хем. поглинальний засіб [речовина] (*для збирання нафти, розлитой на воді*)

sorbite мет. сорбіт (*структура сталі після термооброблення*)

sorption (*i*) поглинання; (*пк*) поглинальний

s.-biological regeneration technique сорбційно-біологічний метод регенерування (стічних вод)

sort (*i*) сорт; гатунок; рід; вид; тип; (*д*) сортувати; добирати; перебирати

sorting (*i*) сортування; добирання; (*пк*) сортувальний; добиральний

sound **1.** (*i*) звук, шум; (*д*) звучати, шуміти; дзвеніти; видавати звуки; сигналізувати; мед. вистукувати, вислухувати (*стетоскопом*); (*пк*) звуковий; **2.** (*пк*) здоровий, непошкоджений; міцний; справний; ґрунтовний; (*пс*) міцно (спати); **3.** вузька протока; плавний міхур риби

s. absorption coefficient [Sabin absorption coefficient] сабіновий коефіцієнт абсорбції звуку (*частина енергії, абсорбованої даною поверхнею матеріялу*)

s. intensity сила [інтенсивність] звуку

s. intensity level рівень сили [інтенсивності] звуку

s. level [sound pressure level] рівень звукового тиску

s. power звукова [акустична] потужність

s. power level рівень звукової [акустичної] потужності

s. pressure звуковий тиск

s. wave звукова хвиля

sour (*i*) закваска; бродильний затір; (*пк*) кислий, прокислий; гіркий; невдоволений; сердитий; неприємний (*про погоду*)

s. gas високосірководневий природний газ

s. oxidizer unit агрегат для окиснювання високосірководневої води

s. stripper очищувач [витягач] сірководню з високосірководневої води

s. water високосірководнева вода

spaced

source (*i*) джерело, витік; початок; першопричина; (*пк*) джерельний, витічний; першопричинний

s. area джерельний [витічний, першопричинний] простір (*викидів забруднень*)

s. category категорія джерела [витоку, першопричини] (*викидів забруднень*)

S. Category Code [SCC] US EPA код категорії джерела [витоку] (викидів)

s. material джерельний ядерний матеріял (*не є ядерним паливом, але містить щонайменше 0,05% урану, торію чи їх комбінації*)

s. measurement вимірювання джерела (*звуку, шуму*)

s. reduction зменшування [знижування, редукція] джерела [витоку, першопричини] забруднень [викидів]

s. release assessment оцінювання джерел шкідливих викидів (*їх типів, кількості і місць усередині будівлі або в довкіллі*)

s. separation домашнє відокремлення [сортування] сміття (*перед забиранням сміття миською обслуговою відокремлення [сортування] його на придатне та непридатне для перероблення*)

s.-specific wastes потенційно небезпечні промислові відходи (*категорія небезпечних відходів за переліком Агентства захисту довкілля*)

s. strength джерельна [витічна] сила [міць]

s. test проба [вимірювання] джерела [витоку] забруднення

s. water вихідна вода (*із джерела забруднення*); забірна вода (*вода, що забирається з водного об'єкта для певних цілей*)

south (*i*) південь; (*пк*) південний

SOX [SOx] див. *oxides of sulphur*

soybean соєвий біб

space (*i*) простір; космічний простір; відстань, проміжок; місце; площа; (*д*) розставляти з відстанями [проміжками]; залишати проміжки [прогалини]

s. heater нагрівач приміщення; нагрівальний прилад; газова опалювальна піч

s. vehicle космічний корабель [апарат]

spaced розставлений з відстанями [проміжками]

span

span (i) період; проміжок (часу); інтервал; прогін (моста, дуги); хорда; відстань (міряна між кінцями великого та малого пальця руки); (d) простягатися (між двома границями); сягати (від ... до); міряти відстань (простягнутими пальцями руки)

s. drift збоцування [дрейфування, зміщування] шкали засобу вимірювання (поступова зміна чутливості засобу до контрольного газу; вимагає частішого контролювання)

s. gas контрольний газ (газова суміш)

sparge розбризкувати; оббризкувати

spark (i) іскра; спалах; проблиск; (d) іскритися; запалювати іскрою; (нк) іскристий, іскрянний; запальний

s. plug свічка запалювання

sparkling (i) іскріння; (нк) іскровий

s. potential напруга іскрового розряду

s. rate частота іскроутворення; інтенсивність іскріння

sparse рідкий; розкинений

s. population рідкорозкидане населення

spatial просторовий

s. resolution просторове розв'язання; просторова роздільна здатність

special особливий; спеціальний; індивідуальний; винятковий; надзвичайний; виключний

s. interests особлива користь [інтереси, зацікавлення]

s. nuclear material спеціальний ядерний матеріал (елемент, здатний до ядерного розщеплення: плутоній-239, уран-233 або уран-238, збагачений ураном-233 чи 235)

S. Review US EPA особливий перегляд (справи) (ресстрування та дозволу на вживання комаховинищувачів [інсектицидів], грибоквинищувачів [фунгицидів] і гризуновинищувачів [родентицидів], які недостатньо досліджені на отруйність)

specialization спеціалізація

specialize спеціалізуватися

speciation біол. видоутворення (витворення нових генетично різних груп організмів внаслідок внутрішнього поділу групи чи виду)

specie монета (золота чи срібна)

species біол. вид; порода; різновид

s. class клас [різновид] породи

specific

s. composition склад [композиція] породи [різновиду] (перелік [склад] і чисельність (кількість організмів) видів у місцевості)

s. density густина породи [різновиду]

s. differences in sensitivity міжвидові розбіжності; чутливість видова (кількісні і якісні особливості реагування на вплив отрути, що характерні для певного виду)

s. diversity різноманітність пород [різновидів]

s. evenness рівномірність породи [різновиду]

s. frequency частота породи [різновиду] (відсоток пробної площі, де виявлено представника породи)

s. profile профіль породи [різновиду]

s. richness багатство [кількість] пород [різновидів]

s. richness index показник багатства [корисного компоненту] породи [різновиду] (відношення корисного компоненту породи до суми корисних компонент усіх порід [різновидів])

specific (i) мед. специфічний (лікувальний) засіб, ліки; (нк) особливий, спеціальний; специфічний; конкретний; точний; біол. видовий; фіз. питомий

s. action див. *selective action*

s. activity фіз. питома (радіо)активність [енергія]

s. collection area [SCA] місце забору проб; питома робоча [активна] площа (електрофільтра)

s. compound discharge regulations правила скиду стічних вод, що обмежують вміст окремих речовин

s. conductance фіз. питома електропровідність, питома теплопровідність

s. gravity питома вага

s. heat фіз. питома теплоємність, теплоємність, питома теплоємність [коефіцієнт теплоємності] при сталому тиску; питома теплоємність [коефіцієнт теплоємності] при сталому об'ємі

s. molal volume питомий мольний об'єм (об'єм розчину, що складається з одної грам-молекули розчиненої речовини та 1000 г розчинника)

s. rate своєрідна [специфічна] норма (напр., річна смертність категорії людей у статистиці здоров'я)

s. source своєрідне [специфічне] джерело (викидів, забруднення)

specific

- s. weight** *фіз.* питома вага
- s. yield** своєрідна [специфічна] продуктивність
- specific** своєрідний; специфічний
- specification** точне означення; специфікація; деталізація; правила [інструкція] користування
- s. standards** норми [стандарту] (точних) означень [специфікацій, деталізацій, інструкцій]
- specificity [coefficient of selectivity]** коефіцієнт специфічної [вибірної] дії (*відношення середньої смертельної дози для білих щурів або мишей до середньої смертельної дози для комарів - мух або інших комах, що підлягають знищенню - застосовується для кількісної характеристики ступеня вибіркової дії пестицидів [отрутохімікатів] на шкідників*)
- specify** точно означувати [позначати]; специфікувати
- specimen** (*i*) зразок; (пробний) примірник
- speciology** *біол.* видознавство, спеціологія (*наука про походження та розвиток видів тварин і рослин*)
- spectral** *фіз.* спектральний
- s. curve** крива спектрального розподілу
- s. diagram** спектральна діаграма
- s. distribution** спектральний розподіл
- spectrometer** спектрометр
- spectrophotometry** спектрофотометрія
- spectrum** *фіз.* спектр (*послідовність випромінювальних енергій, впорядкована за довжиною хвилі*)
- s. of wavelengths** спектр довжин хвиль
- speculate** обдумувати; припускати; спекулювати
- speculation** обдумування; теорія; спекуляція
- speculative** умоглядний; теоретичний; обдуманий; спекулятивний; ризикований
- speed** (*i*) швидкість; (*d*) поспішати, іти [іхати] швидко
- s. governor** регулятор швидкості
- speiss** *мет.* шпейз (*суміш нечистих арсенідів чи стибіонідів, утворених у домі під час витоплювання плумбів [олова] з руди*)
- spend** витратити; зужити; виснажити(ся); проводити (час)
- spent** витрачений; зужитий; спрацьований; виснажений; проведений (час)
- s. acid** спрацьована [виснажена] кислота

spiral

- s. activated carbon regeneration** регенерація відпрацьованого активованого вугілля (*для використання в новому циклі очистки*)
- s. carbon** зужитий [спрацьований] вуглець
- s. fuel (from nuclear reactor)** зужите [відпрацьоване] паливо (ядерного реактора)
- s. fuel pool** басейн відпрацьованого пального
- s. solution regeneration** відновлення [регенерація] спрацьованого розчину
- s. solvent** спрацьований розчинник
- s. steam** спрацьована водна пара
- sperm** *біол.* сперма; *зоол.* кашалот
- sphere** глоб, глобус; куля; земна куля; сфера, царина (діяльності)
- spill [spillage]** (*i*) розлив; розсип; скид; (*d*) розливати; розсипати; скидати
- S. Cleanup Inventory [SKIM]** очищувальний інвентар для розливу (*устаткування для очищення несподіваного [аварійного] розливу нафти на морі або викиду небезпечних речовин у довкілля*)
- spillwater** скидна вода (*зі станції очистки стічних вод*)
- spin** (*i*) кружляння; кружіння; центрофугування; вертіння; *фіз.* спін (*електрона*); штопор; поворот; витискування (*на токарно-витискувальному верстаті*); (*d*) швидко кружляти; вертїтися; центрифугувати; штопорити; прости; сукати; повертатися; витискувати (*на токарно-витискувальному верстаті*); (*пк*) центрофугальний; штопорний; *фіз.* спіновий; сукальний; поворотний
- spinal cord** *мед.* спинний мозок
- spindle** стрижень; вісь; шпindel; валик; веретено; гвинт (*мікрометра*)
- spinning** кружляння; центрифугування; прядіння; витискування (*на токарно-витискувальному верстаті*); металева стружка
- s. pipe coating** покриття труб швидким обертанням
- spiral** (*i*) гвинтова лінія, спіраль; змійовик; (*d*) рухатися по гвинтовій лінії [спіралі, змійовику]; (*пк*) гвинтовий, спіральний; змійовиковий
- s. baffle** спіральна перегородка [плита]
- s. classifier** спіральний відокремлювач [сепаратор]

spirit

spirit (i) спирт; (органічний) розчинник; бензин; (нк) спиртовий; розчинний

s. varnish спиртовий лак

spirometer спірометр (прилад для вимірювання місткості легень та швидкості заповнювання їх повітрям)

spirometry спірометрія (вимірювання місткості легень та швидкості заповнювання їх повітрям за допомогою спірометра)

spit 1. (i) морська коса; вершок землі; вертел, шпеник, (загострена) паличка; ширина лопатки; (d) настромлювати (м'ясо) на вертел [паличку]; проколювати, простромлювати; 2. (i) слина; плювок; (d) плювати; випльовувати; харкати

split (i) розкол, розколина, щілина; розрив; (d) розколювати(ся); розривати(ся); розділяти(ся); роздробляти(ся); (нк) розколений; розділений; роздроблений

s. samples розколені [розділені] проби [зразки] (висилані до двох різних лабораторій)

spoil 1. *зірн.* щербінь; відвал (з каналу під час його поглиблювання); 2. (i) здобич; награвоване добро; раритет; прибуток; (d) грабувати, розкрадати; псувати(ся); розпещувати (дитину)

sponge (i) губка; губча(с)та речовина; (d) мити [обтирати] губкою

spongy губчастий; пухкий; діркуватий; вбиральний, всмоктувальний

s. parenchyma губчастий пухкий бік листка [листя]

spontaneity мимовільність; безпосередність; стихійність; спонтанність

spontaneous мимовільний; безпосередній; стихійний; спонтанний

spot (i) цятка; місце; пляма; (d) (за)плямити(ся); зазначати, пізнавати

spotted цячастий; плямистий; забруднений; зазначений, вистежений

s. fever висипний тиф; цереброспінальний менінгіт

spray 1. гілка, гін, пагін; 2. (i) бризки; рідинний пиіл; розпилювач (фарби, розчинника), пульверизатор; (d) оббризувати; розпилювати (фарбу, розчинник); фарбувати; (нк) оббризувальний; розпилювальний; фарбувальний

s. booth оббризувальна [фарбувальна] камера

square

s. chamber оббризувально-конденсувальна камера, розпилювальна [розбризувальна] камера [кімната] (де органічні сполуки охолоджуються розпиленою водою і конденсуються)

s. drier розпилювальна сушарка

s. drying розпилювальне сушіння

s. machine (for adhesives, coatings) розпилювальна машина, пульверизатор (для клеїв, в'язких [адгезивних] матеріалів, покриттів)

s. nozzle розпилювальний насадник [наконечник, сопло]

s. paint розпилювальна фарба

s. tower бризкальна градирня [вежа]

spraying of plants оприскування рослин (авіаційне і наземне оприскування рослин рідкими пестицидами)

spread (i) ширина, протяжність; поширення; зростання; покривало (на ліжку); мастило (на хліб); (d) простягати(ся); поширювати(ся); розтягати(ся); розгортати(ся); вкривати; намазувати

spring 1. (i) весна; (нк) весняний; 2. стрибок; підскок; пружина; джерело; (d) стрибати; підскакувати; бити джерелом; брати початок; походити; вибухати (міна)

s. turnover [mixing] (of lake water) весняне обмінювання [перекидання, перемішування] (озерної води)

sprout див. *offset 1.*

spur (i) зуб, зубець; гострий виступ; острога (на заднику чобота вершника); стимул; гірський кряж [пасмо]; *зідр.* шпора, загата; підпора; підставка; (нк) зубчастий

spurious неправильний; неавтентичний; фальшивий; підроблений

spurious count неправильний відлік (показів засобу вимірювання радіації внаслідок неправильного функціонування, зовнішньої інтерференції або неправильного застосування виявника [детектора] радіації)

SQG див. *small-quantity generator*

squamous cell carcinoma ракове новоутворення поверхневих клітин; епітеліальна карцинома

square (i) квадрат; квадрат числа; площа, сквер; квартал (міста); (d) надавати [набувати] квадратної [прямокутної] форми; мат. підносити до квадрата; упорядковувати (справи); сплачувати [зводити] рахунки; (нк) квадратний; прямокутний; перпендикулярний; правильний; рівний; точний; чесний

square

s. edge orifice (вимірювальна) діафрагма з прямокутними краями

squirrel-cage induction constant speed electric motor електроіндуктивний двигун сталкої швидкості з короткозамкнутою обвиткою

SS *див. suspended solids*

SSC *див. scientific support coordinator*

stability стійкість, стан рівноваги, стабільність

s. class indicator (atm. air) коефіцієнт стійкості (атмосферного повітря)

s. index [water stability index, Langelier index] показник [індекс, коефіцієнт] Лянгельє, показник стабільності води (здатності води розчиняти накип (від'ємне значення) або відкласти його (додатне значення) на водопроводах, яку обраховують на підставі вимірювання **pH**, лужності, концентрації кальцію, сукупності розчинених твердих речовин і температури води)

stabilization/fixation technology технологія зрівноважування/зв'язування, технологія стабілізації/фіксації (технологія надавання стійкості)

stabilization/solidification [S/S] встановлення стійкості/тривалості тверднення; зрівноваження/тверднення, стабілізація/солідифікація

stabilize зрівноважувати, стабілізувати, устійнювати (робити стійким, приводити до стійкого стану, тримати у стійкому стані)

stabilized sewage очищені господарсько-побутові стічні води

stabilizing (i) зрівноважування, стабілізування, устійнювання (роблення стійким); (нк) устійнювальний, стабілізуювальний

s. agent зрівноважувальний [стабілізуювальний, устійнювальний] засіб [речовина]; стабілізатор

stable 1. (i) конюшня, стаїня, хлів; **2.** (нк) стійкий, стабільний; тривалий; твердий; рішучий

s. isotope стійкий [стабільний] ізотоп

stack (i) димар; димова труба; витяжна труба; стіжок; копиця; (d) скиртувати (складати у скирти, стіжки); (нк) димарний, димовий

s. design план [проект] димаря

s. downwash змивання димаря

s.-driven infiltration димарне тягове просякування [просочування] (напр., радону зі землі в будівлю)

s. flue димохід, димова труба

standard

s. gas дим (димарний газ)

s. measurements вимірювання диму

s. parameters параметри [характеристики] димаря

s. sampling добирання проб [зразків] диму

staff (i) персонал, штат, кадри (*працівників організації*); (військовий) штаб; ціпок, кий; жезл; патериця; (d) постачати [добирати, назначати] персонал; (нк) штатний; штабний

stage (i) етап, період, стадія, фаза, ступінь; сцена, естрада, театр; (d) ставити (п'єсу); (нк) етапний, періодичний, стадійний, фазовий, ступеневий; сценічний, естрадний, театральний

s. efficiency етапна продуктивність [ефективність]

staged етапний, фазовий, ступеневий

s. combustion process етапний [фазовий] перебіг [спосіб, процес] згоряння

stagger (i) хитання, похитування; (d) хитатися, іти хитаючися; вагатися

staggers *вет. мед.* запаморочення голови (*нервова хвороба у коней та інших тварин*)

stagnate застоюватися; бути бездіяльним [інертним]

stagnation застій; бездіяльність; інертність

stain (i) барва, фарба; пляма, забарвлення; протрава; протравний барвник; (d) барвити, фарбувати; плямити, забарвлювати; протравляти

stainless steel нержавійна сталь

stale 1. (i) сеча (*худоби*); (d) мочитися (*про худобу*); **2.** (нк) черствий, несвіжий (*хліб*); затхлий, смердючий; зайложений; виснажений, вивітрений (*пиво*)

s. air несвіже [застійне] повітря

stalemate (i) безвихідне становище; (d) ставити в безвихідь

stand (i) позиція, місце; стоянка (*для автомобілів*); становище; погляд, точка зору; станина; підставка, підпорка; (d) стояти; ставати; зупинятися; встояти, витримати; переносити, терпіти

s.-pipe водорозбірна колонка (*що встановлена на вулицях*)

standard (i) норма; стандарт; зразок; мірило, міра; рівень (*життєвий*); прапор, стяг, знамено; (нк) нормований; стандартний; зразковий; прапоровий

s. addition *хем.* нормований домішок, домішок (*відомої кількості нормованого розчину до аналізованого зразка*)

standard

- s. air** нормальні [стандартні] умови для повітря (+20°C; 0,1 МПа абс. тиску; 36% вологості)
- s. air density** нормована [стандартна] питома вага [густина] повітря
- s. conditions** нормовані [стандартні] умови
- s. cubic feet per minute [SCFM]** (кількість) нормованих [стандартних] кубічних футів на хвилину
- s. deviation** *мат.* нормоване [стандартне] відхилення
- s. driving cycle** нормований [стандартний] цикл (для визначення отруйності [токсичності] випусків [продуктів згоряння] автомобільного двигуна)
- S. Industrial Classification (Code) [SIC] US EPA** нормована [стандартна] промислова класифікація (кодів)
- S. Methods (for the Examination of Water and Wastewater)** нормована [стандартна] методика (перевіряння якості води та стоків)
- s. mortality ratio [SMR]** нормований [стандартний] показник [коефіцієнт] смертності
- s. population** нормоване [стандартне] населення
- s. temperature and pressure [STP]** нормована [стандартна] температура й тиск

Standards [Technical directives] стандарти, норми (*технічна специфікація у вигляді загальнодоступного документа, що затверджується органом, який визнаний на національному, регіональному або міжнародному рівні*)

standing (i) стояння; становище; репутація; положення; тривалість; (*нк*) стоячий; настebelний [настовбурний, напневий] (*урожай*); довготривалий, давній (*незгода*)

s. crop настebelний [настовбурний, напневий] урожай (кількість рослинної біомаси на заданій площі; *напр.*, кількість рослинного матеріалу на гектар лісу [багна], кубометр води)

s. stock настebelна [настовбурна, напнева] сировина [інвентар]

stannosis стеноз (звуження порожнинних органів, *напр.*, легневих пухирців, внаслідок нагромадження піду оксиду станію [цини] на стінках органу)

starch (i) крохмаль; (d) крохмалити

station

start (i) початок; вирушення в дорогу; здригання; *спорт.* старт; (d) починати; вирушати в дорогу; здригатися; схоплюватися; *спорт.* стартувати

startle (i) переляк; сильне здивування; (d) перелякувати(ся); здригатися; сильно здивувати(ся)

startling лякливий; приголомшувальний; різкий

startup [start up, start-up] (i) запуск, запускання (*двигуна, мотору*); (d) запускати (*двигун, мотор*)

starvation голодування; голод; смерть від голоду

starve голодувати; відчувати голод; вмрати від голоду; морити голодом

state (i) стан, (громадське) становище; положення; держава, штат (*США*); (урядова) пишність, пишнота, урочистість; (d) заявляти; повідомляти; призначати; констатувати; (*нк*) державний, штатовий; урочистий

s. certification штатове контролювання [атестація, сертифікація]

S. Standards норми штату (*напр.*, *норми якості води у водотоку*)

s. variables змінні стану, фазові змінні

s. water cadastre державний кадастр водних ресурсів (*систематизоване зведення відомостей про водні ресурси, режим вод і їх використання*)

statement заява, твердження; офіційний [формальний, урядовий] звіт; бюлетень

S. of Policy заява про стратегію [методику]

static статичний, нерухомий; незмінний

s. head *гідр.* статичний тиск (*висота стовця рідини манометра, який показує аеро- чи гідростатичний тиск у трубі*)

s. pressure *гідр.* гідростатичний тиск

s. regain *гідр.* відтворення гідростатичного тиску

s. reserve index показник незмінного користування резервами (*термін [час] вичерпання ресурсів за умови незмінної інтенсивності їхнього зуживання*)

s. test статична проба [випробування, тест] (*випробування в умовах статичного навантаження*); *біол.* дослідження (дії отруйних хемічних речовин на водні організми в посудині) у незмінованій воді

station (i) місце; ста(н)ція; зупинка; *біол.* ареал; (d) ставити, виставляти; (*нк*) ста(н)ційний

stationary

stationary нерухомий; постійний; незмінний; стаціонарний, сталий

s. crucible furnace *мет.* стаціонарна керамічна [тигельна] піч

s. growth phase (of bacteria) *біол.* період [фаза] незмінного розвитку (бактерій) (у культивуванні бактерій - період без збільшення кількості клітин; поділ клітин, зрівноважений омертвінням інших)

s. shell mixer змішувач зі стаціонарним корпусом [контейнером] (*матеріали переміщуються поворотними механізмами*)

s. source сталє джерело [витік] (*викидів забруднення*)

s. source curtailment plan план зменшення (викидів забруднення) зі сталого джерела

statistical tests of significance статистичні дослідження вагомості (*даних*)

statistically significant статистично вагомий

statistics статистика; статистичні дані

statute статут; закон; законодавчий акт (парламенту)

statutory *юр.* встановлений законом, законний

s. law *юр.* писаний закон (*встановлений штатовим або федеральним парламентом*)

s. levels of contaminants [maximum ambient concentration, limiting concentrations] законодавчо встановлені гранично допустимі концентрації забруднювальних речовин (у водному об'єкті)

s. provisions *юр.* закономірності, положення закону

s. purpose мета [цілеспрямованість, намір] закону

stay *юр.* відтермінування, відročення, тимчасове припинення (судового процесу); зупинення; перебування; затримання; (*д*) *юр.* відтермінувати, відročувати, тимчасово припинити (судовий процес); зупинитися, перебувати; затримувати

s. by court *юр.* судове відтермінування (*видане судом [суддею]*)

s. of order *юр.* відročення (виконання) наказу

s. time (найдовший) час перебування (*персоналу в забороненій зоні до нагромадження максимальної дозволеної дози радіації*)

stenothermal

steady (*i*) *тех.* опора, люнет;

(*д*) устійнювати(ся) (*приводити [приходити] в стійкий стан*); надавати рівновагу; (*нк*) стійкий; сталий; рівномірний; постійний; статечний; надійний

s. concentration збагачення [концентрація] (у режимі) стійкого стану [рівноваги]

s. state [equilibrium] стійкий стан [рівновага]

steam (*i*) пара; (*д*) варити на парі; запарювати; випускати пару; (*нк*) паровий

s. drive well парорушійна свердловина

s.-electric plant паротурбінна електростанція

s. engine паровий рушій [двигун, машина]; паротяг

s. explosion *див. physical detonation*

s. generator паровий котел, парогенератор

s. injection well паровпорскувальна свердловина

s. jet evaporator парострумний випарювач

s. kettle паровий котел [реактор]

s. pipe парова труба

s. plant парове устаткування [пристрій]

s. power plant паротурбінна електростанція

s. stripping десорбція парою (*вигання легких фракцій водяною парою*)

s.-tube drier сушарка з (нагріванням) паровими трубами

s. turbine парова турбіна

steel (*i*) *мет.* криця, сталь; (*д*) сталити, вкривати крицею [сталлю]; (*нк*) крицевий, сталевий

s. manufacturing *мет.* виробництво сталі

s. melting furnace *мет.* сталеварна [сталетопильна] піч *див. Bessemer converter, electric arc furnace, electric induction furnace, open hearth furnace*

Stefan-Boltzman constant *фіз.* стала [константа] Стефана-Больцмана (*стосується випромінювання тепла абсолютно чорною поверхнею при даній температурі*)

Stefan-Boltzman law (of radiation) закон Стефана-Больцмана (про випромінювання тепла)

STEL *див. short-term exposure limit*

stenothermal вузькотемпературний

s. zone вузькотемпературна верства [зона, сфера] (*напр., води в озері*)

step

step (i) крок; хода; вчинок; захід; ступінь; шабель; підніжка; (d) крокувати; іти; ступати; (пк) крокувальний; ступінчастий (драбина)

s. aeration (modification of activated sludge

process багатооступінчаста аерація [очищення] стічних вод (видозміна оброблення осаду, активованого аеробними бактеріями)

s.-by-step крок за кроком**s. function response of the system**

ступінчато-функційна чутливість системи (чутливість зміни згущення з часом після раптової зміни кількості вхідних забрудників)

stepped feed розсереджене подавання навантаження на біофільтр в аеротанк

stereolithography стереолітографія

sterile мед. стерильний; неплідний

sterilization стерилізування, стерилізація

sterilize знепліднювати, стерилізувати

sterilizer стерилізатор (нищить живі бактерії, віруси, грибки та їхні спори)

stick (i) щіпок, палиця, паличка, кийок; гілка; плитка (шоколаду, жувальної гумки); (d) настромлювати; уколівати; липнути, приклеювати, приліпляти(ся); застрявати, загрузати; стирчати; дотримувати(ся); залишатися вірним

s. at вперто продовжувати

s. out стирчати, випинатися, висовувати(ся); не піддаватися

s. up затримувати; пограбувати

s. up for захищати

s. up to опиратися

sticker колючка; приліпка, наліпка; настира, упертюх; засиділець, засиділий гість

sticky липкий

s. tape sampler липкострічковий пробовідбірник

stiff твердий, негнучкий, нееластичний

still (i) тиша, мовчання; перегінний куб, гуральня, винокурний завод, винарня; (d) заспокоювати; затихнути; (пк) тихий; мовчазний; нерухомий; (пс) досі, все ще; все ж, проте, однак; ще

s. water тиха [нерухома] вода

stimulate збуджувати; заохочувати, спонукати; стимулювати

stimulus збудник, стимул

stippling плямисті поранення (поверхні) листка (спричинені забрудниками повітря)

stipulate ставити умови; обумовлювати; зумовлювати

stir (i) рух; розмішування; хвилювання; метушня, переполох; (d) ворухити(ся); розмішувати

s. up добре розмішувати; викликати (цікавість, метушню); хвилювати

stochastic мат. стохастичний (стосується випадковості, ймовірності)

stock (i) запас, інвентар; опора, підпора; ручка; біол. плем'я; порода; худоба, поголів'я худоби; сировина; бот. підщепа; головний стовбур дерева; левконія; фін. акціонерний капітал [фонди]; (d) заготувати, наскладати (про запас); (пк) наявний; запасний; шаблонний

s. solution запасний збагачений [сконцентрований] розчин

stoichiometric стехіометричний

s. ratio стехіометричне відношення [пропорція]

stoichiometry стехіометрія (наука про обсягові та вагові відношення [пропорції] речовин у хемічних сполуках)

stoke доглядати [підтримувати] вогонь, підкидати паливо (у паливню)

stoker паливник, паливний; механічна паливня; стокер

Stokes diameter стоксовий діаметр (діаметр ідеальної кулі як еквівалентний діаметр неформної завішеної частинки за однакової швидкості осідання і густини)

Stokes' law закон Стокса (визначає силу тертя, що протидіє рухові сферичного тіла у рідині чи газі)

stomata стомата (малі отвори в листку для пропускання газів; забрудники повітря, проникаючи у стомати, можуть спричинити внутрішнє пошкодження рослини)

stone (i) камінь; кісточка, зернятко (сливи, абрикоси тощо); (d) облицьовувати [мостити] каменем; побивати камінням, каменувати; виймати кісточки (з оwoців); (пк) камінний

s. crusher каменедробарка; каменяр

s. cutter каменорізний верстат; каменеобтисувальний верстат

stoneware кам'яний [череп'яний] посуд

stop (i) зупинка; затримка; припинення; точка, крапка; стопор; затичка; (d) зупиняти; стримувати; припиняти; затикати

stop

- s. sale order** наказ [ухвала] припинити продаж (*недостатньо досліджених або небезпечних хемічних продуктів*)
- stopper** (i) затичка; чіп; корок;
(d) закорковувати (*затикати корком [затичкою]*)
- stopping power (radiation)** захисна сила протипромінювального [протирадіаційного] захисту (*швидкість втрати енергії йонізаційного випромінювання на одиницю товщини або одиницю маси протипромінювального захисту*)
- storage** зберігання, схов; комора, сховище; водойма, водосховище; акумуляція;
(нк) зберігальний, сховний; акумуляційний
- s. bin** зберігальна засіка [скриня, бункер]
- s. coefficient** стала [коефіцієнт] водойми [водосховища] (*ефективна кількість води на одиницю поверхні водоносного пласту й одиницю спаду гідростатичного тиску*)
- s. container** зберігальна посудина [контейнер, камера, скриня]
- s. facility** зберігальне приміщення [споруда]; склад, складова споруда; водоймище
- s. lagoon** нагромаджувач (*ставок для стічних вод*)
- s. pressure** зберігальний тиск
- s. reservoir** зберігальний збірник [посудина, резервуар, басейн]; водоймище
- s. silo** с.-г. зберігальна яма [бункер]; зерновий елеватор
- s. tank** зберігальна цистерна [резервуар, бак]
- s. vessel** зберігальна посудина [посуд]
- s. zone** застійна зона (*нагромадження донних відкладень*)
- store** (i) достаток; запас; комора, склад, сховище; крамниця; універсальний магазин;
(d) зберігати (*в коморі, на складі*); віддавати на зберігання; відкладати; запасати;
(нк) запасний; куплений в крамниці
- storm** (i) буря, буревій, вихор, злива, громовиця, шторм; *військ.* штурм;
(d) лютувати, бушувати (*про бурю, вітер*); *військ.* штурмувати; (нк) буремний, буревійний; злизовий; *військ.* штурмовий
- s. drainage pipe design** проєктування дощової [ливневої] каналізації
- s. drainage system** ливнеприймальна [дощоприймальна] система (*для збирання і відведення стічних вод*)
- s. generated discharge** див. *rain storm runoff*
- s. sewer** злив(я)ний водозбіг; злив(я)на (каналізаційна) труба
- s. water pollution** забруднювальне навантаження ливневих [дощових] вод
- s. water pollution control** контроль забруднення (водного об'єкта) ливневими стоками
- stormwater** (i) стічна вода; (нк) стічний
- s. runoff** зливостік; стік злив(я)ної води
- stormy** бурхливий; буряний, буревійний; штормовий; несамовитий, лютий (*про бурю, вітер*)
- story** 1. поверх, ярус; 2. переказ; оповідання; повість; казка; побрехенька, брехня
- stove** (i) піч, груба, грубка; (нк) пічний, грубний
- s. oil** пічне паливо (*нафтопродукт*)
- STP** див. *standard temperature and pressure*
- STPP** див. *sodium tripolyphosphate*
- straight** (нк) прямий; правильний; чесний;
(нс) прямо; правильно; відразу, негайно
- s. blade centrifugal fan** відцентровий вентилятор з прямими лопатями
- s. blade fan** прямолопатний вентилятор
- s. or radial blade centrifugal fan** прямолопатний відцентровий вентилятор
- straightforward** (нк) прямий; відвертий, щирий; чесний; (нс) прямо; відверто
- strain** 1. напруження; напруга; натяг, розтягнення; деформація;
(d) напружувати(ся), перевтомлювати(ся); натягати(ся); розтягати(ся); деформувати(ся); проціджувати; фільтрувати; просочувати(ся);
(нк) напруж(е)ний; натяговий, розтяговий; деформований; деформівний;
2. мед. порода, плем'я, рід (*бактерії, вірусу*)
- s. gage** показник розтягнення; показник спотворення вигляду; давач деформації; тензодавач; тензометр (*прилад для вимірювання розтягу металевих чи твердих і еластичних матеріалів*)
- s. of microorganism** порода мікроорганізму
- strata** (мн. від *stratum*) верстви [шари] осадів (*земної кори [атмосфери, морської води] внаслідок різних фізичних властивостей - як температура, вологість, густина тощо*)
- strategy** стратегія; орієнтир
- straticharge engine** див. *stratified charge engine*

stratification

stratification нашаровування осадов (земної кори, атмосферного повітря, морської води) (внаслідок різних фізичних властивостей)

stratified нашарований

s. charge engine двигун ступеневого згорання (двигун з передкамерою горіння збагаченої суміші палива; у головній камері зі збідненою сумішшю палива згорає повільніше та при нижчій температурі, що зменшує викиди CO, вуглеводнів, оксидів азоту)

stratify нашаровувати(ся)

stratopause стратопавза (межа між стратосферою і мезосферою)

stratosphere стратосфера

stratospheric стратосферний

s. ozone стратосферний озон

s. ozone depletion виснаження [вичерпання] стратосферного озону

stream (i) потік, струм, струмок, річка, течія; джерело; (d) текти; струменіти(ся), витікати; дзюрчати; (пк) струминний, струмковий; річковий; джерельний

s. criteria критерії водотоку (якості річної води)

s. quality standards норми якості води водотоку

s. sanitation оздоровлення ріки (покращення якості води, санітарного стану, тощо)

streamline (i) обтікальна течія, плавне (без завихрень) [ламінальне] обтікання (твердого тіла рідиною); річкова межа; (d) обтікати; надавати обтічної форми; раціоналізувати (виробничий процес тощо); (пк) обтічний

s. flow обтічний [кульовий, ламинарний] потік, кульове [ламінальне] обтікання

streamwater струминна [річкова] вода

strength сила; міцність; опір; чисельність

s. of materials опір матеріалів

strengthening підсилення; зміцнення

streptococcus мед. стрептокок

stress (i) перенапруження, напруження; зусилля, силування; тиск, натиск; наголос; (d) перенапружувати(ся), напружувати(ся); чинити тиск, натискати; наголошувати, акцентувати

s. corrosion мет. роз'їдання [корозія] (матеріалів) під напруженням

s. rupture мет. розрив (матеріалів) під напруженням

stressed перенапружений

stripping

s. water перенапружена [недобірна] вода (частина водного довкілля з убогою різноманітністю видів тварин чи рослин внаслідок діяльності людини)

stretch (i) розтягування, продовжування; напружування; протяжність; відрізок, проміжок (часу); перебільшення; (d) розтягати(ся); продовжувати; простягати(ся); напружувати; перебільшувати

strike (i) удар; гірн. відкриття (родовища нафти); геол. протяжність (жили, пласту); страйк; (d) ударяти; гірн. відкривати (родовища нафти); геол. тягнутися (жила, пласт); пускати (коріння); спадати (на думку); карбувати (монети, медалі); викреслювати (вогось); запалювати (сірники)

string (i) ряд; низка; шнурок, мотузка; волокно; (d) розтягати(ся) низкою, творити ряд; зав'язувати, прив'язувати; нанизувати (намисто); (на)силяти [натягати] (струну, шнурівку черевика); (пк) рядковий; розтягнутий низкою

s. drier тунельна сушарка періодичної дії (для цегли)

stringency суворість; вагомість; скрута; твердість, переконливість

stringent суворий; вагомий; скрутний; твердий, переконливий

strip (i) стрічка; смуга; клапот; злітно-приземлювальна смуга (на аеродромі); руйнування, псування (різьби болта); (d) обдирати, здирати (стрічками, смугами, класами); оголювати; знімати (шкіру); роздягати(ся); позбавляти (військового ступеню); грабувати; (пк) обдиральний; роздягальний; руйнівальний; позбавлювальний

s. mining відкрите гірництво; відкрите добування копалин (вугілля, каміння)

stripe (i) смуга, смужка; нашивка; (d) робити смуги (на дорозі); мережити смугами; пришивати нашивку

striper пензель [машина] для малювання смуг (на дорозі)

stripper (i) відпарювальне устаткування (розчинників); десорбер; відпарювальна частина [секція] очищальної колони; розчинник (верстви фарби на поверхні металу чи дерева); обдиральна машина; колосопробиральна машина

s. well малопродуктивна свердловина (до 1,6 м³ нафти на добу)

stripping відпарювальне очищення [десорбція] (розчинників)

stripping

- s. factor** показник [коєфіцієнт, фактор] десорбції
- s. with methylene chloride** CH_2Cl_2 відчищення фарби розчинником метиленхлоридом
- strontium 90Sr** стронцій-90 (*дуже отруйний радіоактивний ізотоп стронцію, присутній у радіоактивному пилі з ядерних вибухів*)
- structure** споруда, будова, структура
- s.-activity relationship [SAR]** спорідненість (молекулярної) будови (хемічної речовини) та (отруйної) дії
- study** (i) вивчення; дослідження; студіювання; наукова праця, монографія; робочий кабінет; (d) вивчати; досліджувати; студіювати
- stuff** (i) речовина; матерія; тканина; майно, речі; (d) заповнювати; набивати; затикати (дірку); фаршувати (індика); пожадливо їсти; відгодовувати (свиню на заріз)
- stuffing** набивання; начиняння, фаршування
- style** (i) стиль, манера; крій, фасон; школа [напряму] (у мистецтві); бот. стовпчик; (d) вводити в моду; шити модно
- styrene** (i) стирен, стирол; (нк) стиреновий, стироловий
- s. butadiene rubber [SBR]** стирено-бутадієновий сополімер [гума, кавчук]
- s. monomer** $\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}=\text{CH}_2$ стиреновий мономер (*спалахливий, отруйний при вдиханні чи ковтанні; вживається для виробництва стиролових полімерів, фарбувальних покрив тощо*)
- s. polymer** стиреновий полімер (*спалахливий, отруйний від вдихання чи ковтання*)
- s. intoxication** підгостра інтоксикація (*результат декількох повторних впливів хемічної речовини, що звичайно проявляється клінічно*)
- subadiabatic ambient lapse rate** субадіабатне зменшування [градієнт] атмосферної температури; субадіабатне зменшування [градієнт] температури довкілля
- subbituminous** підбітумний
- s. coal** підбітумний вугіль (*гатунок [сорт] вугілля вищої теплоємності від бурого вугілля [лігніту], але нижчої від м'якого [бітумного]*)
- subchapter** підрозділ (книги, закону)
- subchronic exposure** токс. час підхронічного витримування (*піддавання дії дози отруйної речовини протягом приблизно десятої частини тривалості життя організму: для людей складає 5-10 років, для цурів - 2-4 місяці*)

subside

- subcooling** (i) переохолодження; недогрівання (*до температури насичення*); (нк) переохолоджуваний; недогрітий
- s. condensate** переохолоджений конденсат
- subcutaneous** підшкірний
- subindex [subscript]** мат. нижній індекс; субіндекс (*напр., у виразах X_0, X_1, X_2*)
- subject** (i) підданий, підданець, громадянин; предмет, об'єкт; тема, сюжет; грам. підмет; (d) підкоряти; підлягати; бути відповідальним; робити відповідальним (*когось*); піддаватися (дії)
- s. to** за умови, з умовою, припускаючи
- sublimation** хем. сублімація (*перетворення твердих речовин безпосередньо в пару під час нагрівання і навпаки - під час охолодження*)
- submerge** поринати, занурювати(ся); заливати, затоплювати
- submerged** занурений
- s. combustion evaporator** випарювач продуктами згоряння за допомогою зануреного пальника
- s. filling** занурене наповнювання (*наповнювання збірника пальним зі зануреним кінцем наливної труби під поверхню рідини - без розбрикування і випаровування*)
- s. plants** підводні рослини
- submicrometer** (i) субмікромметр; (нк) субмікронний, субмікрометровий
- s. size particle** частинки субмікронної величини
- submicron** субмікрон (*розмір, менший від мікрона*)
- submission** подання на розгляд (*заяву, прохання, петиції, скарги*); підкорення; покора, покірність
- submit** юр. подавати на розгляд (*заяву, прохання, петицію, скаргу, тощо*); звертатися до; шанобливо вказувати (*судді*); підкорятися, коритися
- submitter** подавач, заявник (*заяви, звіту тощо*)
- subpena [subpoena]** (i) юр. виклик до суду; (d) викликати до суду
- s. water supply** непитне водопостачання (*напр., подавання технічної води на підприємство*)
- subscript** див. **subindex**
- subsequent** наступний
- subsequently** потім, згодом, опісля
- subside** падати, спадати (*на дно*); осідати, опускатись; стихати; вщухати; меншати

subsidence

subsidence (*i*) падіння; спадання; стихання; осідання; опускання

s. inversion *метеор.* низхідна інверсія температури, осідальне перемішування [інверсія] температури (*внаслідок нагрівання спадної маси повітря в зонах високого тиску: верхня верства осідального повітря натискає на спідню верству*)

subsidy грошове призначення, субсидія, дотація

subsist існувати; жити; годуватися

subsistence існування; засоби існування; прожиток

substance речовина, матерія, субстанція; суть; зміст; дійсність, реальна вартість, майно

substantial речовий, реальний; значний, достатній; важливий; істотний; тривкий, міцний; заможний; поживний (*про їжу*)

substantive незалежний; основний; визначний; всюдисущий, вічний, тривалий

substitute (*i*) заміна; сурогат; заступник; (*d*) замінювати; заступати; підставляти

substitution заміна; замінювання; підставляння

substrate [substratum] основа; ґрунт; нижчий шар; підстил; субстрат

substruction [substructure] основа; підвалина; фундамент; підмурівок

subsurface (*i*) спідня поверхня; спідній шар; (*пк*) спідньоповерхневий; спідньошаровий

s. discharge поля підземної фільтрації (*відведення стічних вод під землю*)

s. drainage спідньоповерхнєве осушування [дренаж]

s. water [subterranean water] спідньоповерхнева [підземна] вода

subterranean water *див. subsurface water*

s. water pollution забруднення підземних вод

s. dose [noneffective dose] доза недейна [підпорогова] (*доза отрути, значення якої менше, ніж величина порогу шкідливого впливу [діяння, дії]*)

subtitle підзаголовок

subtle витончений; вирафінований; вправний; підступний, хитрий

subtlety витонченість; вирафінованість; вправність; підступність, хитрість

subtract віднімати

suburb передмістя, пригород; приміська околиця

suburban (*i*) мешканець передмістя; (*пк*) приміський, пригородний; провінційний

sulfate

succeed мати успіх, встигати (*досягнути чогось*); іти [наступати] за; бути наступником; успадковувати

success успіх

succession низка, ряд, порядок; послідовність; *юр.* право наслідування; успадк(ов)ування

such такий

suck (*i*) смоктання, ссання; (*d*) смоктати; ссати

s. in всмоктувати

s. out висмоктувати

suction (*i*) смоктання, ссання; (*пк*) смоковий, смоктальний, всмоктувальний, всмокт(ув)аний

s. lysimeter *геол.* смоктальний лізіметр (*пристрій для вимірювання просочення води крізь ґрунт та забирання проб підземної дренажної води*)

sudden несподіваний; раптовий; наглий

suddenly несподівано; раптово; нагло

sue *юр.* переслідувати (згідно зі судовим порядком)

suffer зазнавати, переносити; страждати; терпіти

suffice вистачати; задовольняти; бути достатнім

sufficiency достатність

sufficient достатній

sufficiently достатньо

suffocate душити; задушити(ся); задихатися

suffocation задушення; задуха, астма

sugar (*i*) цукор; лестоці; (*d*) підсолджувати (цукром); лестити; (*пк*) цукровий

suggest пропонувати; радити; піддавати (*думку*), навіювати; вмовляти

suggested control measure [SCM] рекомендований засіб контролювання

suggestion пропозиція; порада; вказівка; натяк; вмовляння

suit (*i*) *юр.* позов, процес; прохання, клопотання; сватання, залицяння; костюм (чоловічий); готельна квартира; (*d*) задовольняти; підходити; личити; пристосовувати; вбирати

suitable відповідний; підхожий; гідний; придатний

sulfate (*i*) сульфат (*сіль сульфатної кислоти з йоном SO₄²⁻*); (*d*) обробляти [насичувати] сірчаною кислотою [сіллю сірчаної кислоти]; перетворювати в сульфат; (*пк*) сульфатний

s. minerals сульфатні мінерали

sulfate

- s. pulp** сульфатна целюлоза
- s.-reducing bacteria** сірководневі бактерії
(бродильні бактерії, що змінюють сульфатні сполуки у сульфідні)
- sulfation [sulfonation]** сульфатація
(прикріплення групи сульфонічної кислоти SO_2OH до атома вуглецю вуглеводню)
- sulfide** (i) сульфід; (нк) сірчистий, сульфідний
- s. dye** сірчистий барвник
- s. ores** сірчисті [сульфідні] руди (сірчані сполуки з металами: міддю, цинком, ртуттю і плумбієм)
- sulfite** (i) сульфїт; (нк) сульфїтний
- s. acid liquor** лужний розчин сульфїтної кислоти ($Ca(HSO_3)_2$ або $Mg(HSO_3)_2$)
- sulfoalkalynation** сіркопідлужування
- sulfonate** (i) сульфонат; (д) сульфонувати
(уводити [перетворювати в] кислотну групу SO_3H)
- sulfonation** сульфонування
- sulfonic** сульфонічний (який стосується або позначає кислотну групу SO_3H)
- sulfur** (i) сірка; (нк) сірчаний
- s. compounds** сірчані сполуки
- s. dioxide SO_2** двооксид сірки (отруйний через вдихання, подразнює очі та слизову оболонку, небезпечний забруднювач повітря; складник диму [смогу])
- s. hexafluoride SF_6** гексафлюорид сірки (непальний діелектричний газ)
- s. oxides [oxides of sulfur] SO_x** оксиди [оксидні] сірки, сірчані оксиди [оксидні]
- s. removal** усунування [вилучання] сірки
- s. scavenger plant** сіркоочисне устаткування
- s. trioxide SO_3 , $(SO_3)_n$** триоксид сірки (ангідрид сірчаної кислоти; сильно окиснювальна й отруйна тверда речовина)
- sulfuric** сірчаний, сірковий
- s. acid H_2SO_4** сульфатна [сірчана] кислота (дуже їдка, тканиноподразнювальна, реактивна до металів речовина)
- s. acid plant** підприємство [устаткування] виробництва сірчаної кислоти
- sulfurous** сірчистий
- s. acid H_2SO_3** сульфїтна [сірчиста] кислота (отруйна через ковтання та вдихання речовина, подразник тканин)
- sullage** побутові стічні води без фекальних вод (від бань, пралень, вмивальників, тощо)
- summarize** підсумовувати

supernatant

- summary** (i) звід, підсумок, резюме; (нк) сумарний, короткий; швидкий
- summation** сумация (феномен аддитивних ефектів, які індуковані комбінованим впливом [діянням])
- summer** (i) літо; (нк) літній
- s. discharge standards** див. *seasonality of water quality*
- summertime** літній час; літо
- sump** (i) відстійник; клоака; (нк) відстійниковий; клоаковий
- s. pump** відстійникова помпа [смок]
- sun** (i) сонце; (нк) сонячний
- sunburn** сонячна засмага
- sunlight** сонячне світло
- sunset** захід сонця
- s. provision** юр. положення "вечірньої зорі" (передбачає автоматичну втрату сили закону [адміністративної постанови] у заданий термін [день], якщо не вжити відповідних заходів для його продовження)
- sunshine** сонячне світло; гарна [сонячна] погода
- superadiabatic ambient lapse rate** суперрадіабатичне падіння [градієнту] атмосферної температури; суперрадіабатичне зменшення [градієнту] температури довкілля
- supercharger** нагнітач (повітря двигуна)
- superficial** зовнішній; поверховий; побіжний; зведений (з кількох складових частин [компонентів])
- s. linear velocity** приведена лінійна швидкість (швидкість рідини крізь батарею труб [шар піску чи каміння] - дорівнює приведеній масовій швидкості, поділеній на густину рідини)
- s. mass velocity** приведена масова швидкість (швидкість рідини крізь батарею труб [шар піску чи каміння] - дорівнює масовій кількості рідини за одиницю часу, поділеній на суму площ перетинів усіх труб [загальну площу перетину шару піску чи каміння])
- superfluous** надмірний; зайвий; непотрібний
- superheat** (i) перегрівання; (д) перегрівати
- superheater** перегрівач
- superheating** перегрів(ання)
- superimpose** сумішати, сумішництво; мат. накладати (одну площу на іншу)
- superimposition** суміщення; мат. накладення (однієї площі на іншу)
- supernatant** прозора [чиста] надосадна рідина

superposition

superposition *мат.* накладення; *геол.* нашаровання

supersonic *фіз.* надзвуковий

superthreshold dose [toxic dose] доза надпорогова [токсична] (*кількість отрути, вплив якої на організм викликає інтоксикацію без смертельного наслідку*)

supervise наглядати; керувати

supervisor наглядач; керівник

supervisory наглядацький; керувальний

supplement (*i*) додаток; (*d*) додавати

supplied-air respirator респіратор зі запасним повітрям

supplies припаси, харчі; затверджені парламентом асигновання

supply (*i*) постачання; запас; подання, живлення; мережа (*енергопостачання*); (*d*) постачати; подавати; живити; (*нк*) постачальний; подавальний, живильний (*помпа*)

s. air (мережо)постачальне повітря

s. water (мережо)постачальна вода

support (*i*) підтримка, опора; підтвердження; підставка; (*d*) підтримувати; підтверджувати; підпирати; попірати; (*нк*) підтримувальний; підтверджувальний; підпиральний; попіральний; підтримуваний; підтверджуваний; підпираний

supporting (*i*) підтримування; підтверджування; підпирання; (*нк*) підтримувальний; підтверджувальний; підпиральний; попіральний

s. affidavit *юр.* підтверджувальне (письмове) свідчення під присягою

suppose гадати; думати; уявляти; вважати; припускати

supposed гаданий; уявний; припущений

supposedly згідно зі загальною думкою

supposing якби, якщо, якщо б, припускаючи що

supposition припущення; здогад; *мат.* гіпотеза

suppress придушувати; заглушувати (*звук*); забороняти (*появу книжки*); винищувати (*бунтарство*); підкорювати (*спротив*); замовчувати (*правду*)

suppression придушення, припинення

s. of immune system response придушення реакції імуносистеми [імуносистемної реакції]

surprise

surface (*i*) поверхня; зовнішність; (*d*) виходити [впливати] на поверхню; обробляти поверхню; (*нк*) поверхневий, зовнішній

s. aeration поверхнева аерація (*механічними аераторами*)

s. area scaling factor площеповхневий масштаб

s. casing *нафт.* провідник, кондуктор

s. charge *ел.* поверхневий заряд

s. coating поверхнєве покриття [фарбування]

s. collecting agents поверхнєві збиральні засоби (*нафти, розлитої на воді*)

s. compaction ущільнювання поверхні

s. condenser поверхневий холодильник [конденсатор, скроплювач]

s. grinder плоскошліфувальне [плосковигладжувальне, поверхнеобробне, поверхнешліфувальне] обладнання [верстат]

s. impoundment поверхнєве [наземне] місце (*напр., засинне сміттєсховище, водоймище для тимчасового зберігання небезпечних відходів*)

s. ionization [SI] поверхнева йонізація

s. mining поверхнєве [відкрите] гірничє виробництво [добування]

s. mining control and reclamation наглядання [контролювання] та відновлення [рекултивация] поверхневих [відкритих] гірничих виробництв

s. owner власник поверхні (*поверхні землі, але не копалин під землею*)

s. pollution забруднення поверхнєвої води

s. roughness шорсткість поверхні, поверхнева шорсткість

s. tension поверхневий натяг [напруження]

s. water поверхнева вода

surfacer поверхневирівнювач

surfacing machine поверхневирівнювальна машина [верстат]

surfactant поверхнєво активний засіб [речовина]

surge (*i*) велика хвиля; раптовий приплив; поштовх; удар; ривок; *ел.* стрибок напруження; раптовє перенапруження; (*d*) раптово припливати; поштовхувати; ударяти; рвати; *ел.* раптово перенапружувати

surprise (*i*) несподіванка; подив; здивування; (*d*) робити несподіванку; здивувати, вражати; заставати зненацька; (*нк*) несподіваний; дивний

surrogate

surrogate (i) заступник; замітник, сурогат; (нк) заступний; замітний, сурогатний

s. analysis аналіз за опосередкованими показниками

s. standard замітний зразок [стандарт] (органічна сполука, вживана в газовій хроматографії як еталон для оцінювання точності та чіткості; її добирають подібною за складом до вимірюваної сполуки)

surround оточувати

surrounding навколишній

survey (i) огляд, обстеження; знімання [вимірювання] (розмірів площі); (d) оглядати; знімати [вимірювати] (площу землі); (нк) оглядовий

surveyor оглядач; інспектор; землемір; топограф

survival виживання; пережиток

s. curve крива [діаграма] виживання (показує кількість [відсоток] організмів, які переживають підвищення доз отруйного засобу чи радіації)

survive переживати (когось, щось); лишатися живим; продовжувати існувати

survivorship виживаність

s. curve крива [діаграма] виживаності (діаграма кількості осіб одного року народження, які залишаються живими протягом певного часу)

susceptible схильний; маловідпорний (до інфекції); чутливий; легкорективний

susceptive сприйнятливий

suspect (i) підозріла особа; (d) підозрювати; мати підозру [сумнів]; сумніватися; (нк) підозрілий

suspend вішати, підвішувати; (тимчасово) припиняти; відкладати

suspended завислий, підвішений

s. animation неприємність, нечутливість

s. hood підвішений дашок [ковпак, чохол]

s. particulate matter див. *suspended solids*

s. solids [SS, s. particulate matter, particulate matter] завислі тверді частинки (у повітрі); замулені тверді частинки (у воді)

suspension (i) завішування, підвішування; хем. суспензія (суміш твердих частинок у рідині); (тимчасове) припинення; відкладання; (нк) завішений; сумішний; суспензійний

s. firing сумішне [суспензійне] паління [горіння], опалення [огрівання]

sustain жити; підсилувати; підтримувати; продовжувати; сприяти; терпіти, зносити; зазнавати (втрати, поразки); юр. вирішувати на користь (когось); обгрунтовувати, посилювати (звинувачення)

sustainable підтримувальний; продовжувальний; сприятливий; стерпний

s. development сприятливий розвиток

sustained nuclear reaction безперервна [продовжувальна] ланцюгова реакція

sustained-yield harvesting безперервне збирання врожаю (збирання поновлюваних ресурсів, напр., дерев без шкоди для лісу на майбутнє)

sustenance засоби підтримування; засоби існування; харчування

SVI див. *sludge volume index*

SVOA див. *semivolatile organic analysis*

swallow 1. (i) ковток; горлянка; (d) ковтати; поглинати; вбирати; 2. ластівка

swamp (i) болото, драговина, трясовина; (d) заливати, затопляти; завалювати, засипати (листами, проханьями, працею); придушувати (чисельно); (нк) болотистий, багністий, трясовинний

swap [swop] (i) обмін; (d) обмінювати(ся), вимінювати

sweat (ви)піт, потіння; (d) потіти; виділяти краплі; лютовати

sweating мет. випаровування (легкотопких стонів); ліквация; щільне залютовування

sweetening опріснювання; дезодоризаційне знесірчування (повітря, газів, нафтопродуктів); підсолоджування

swift (i) зоол. стриж; мотовило; шпулька; (нк) швидкий, прудкий

swill (i) полоскання; помий; пійло; (d) полоскати; жадібно пити

swim (i) плавання; (d) плавати; легко йти (плавною ходою)

swimable water плавальна [купільна] вода

swimming (i) плавання; (нк) плавальний

s. pool плавальний басейн

swing (i) хитання; коливання; відхилення; розмах; гойдалка; маятник; фіз. амплітуда коливань; (нк) коливальний; поворотний; маятниковий

s. check valve поворотний [зворотний] клапан [хлипак]

s. grinder поздовжньо-шліфувальний верстат

s. sander коливальний піскорозкидач

s. saw підвісна [маятникова] відрізна пила

swinging

swinging vane [velometer] **anemometer**
коливальнолопатковий вітромір [анемометр]

swinging vane velocity meter вітромірна лопатка; лопатковий флюгер (*пристрій для визначання напрямку і швидкості вітру*)

swirl (*i*) вир; крутіж (*на воді*); сучок; (*д*) вирувати; крутитися; відчувати запаморочення

s. around вирувати навколо [довкола]

switch (*i*) *ел.* вимикач; *зал.* рейковий перемикач; прут, лозина, хворостина; накладне волосся; (*д*) *ел.* вмикати, вимикати; *зал.* переводити (поїзд) на іншу колію [рейки]; спрямовувати (розмову) в (інший) бік; сікти прутом [лозиною]

SWMU *див. solid waste management unit*

swop *див. swap*

symbiosis *біол.* симбіоз (*спільне життя двох різних організмів*)

symbiotic *біол.* симбіотичний

symmetrical симетричний

symmetry симетрія; симетричність

sympathetic співчутливий; симпатичний

sympathy співчуття; прихильність; взаєморозуміння; симпатія

symptom симптом, ознака, прикмета, прояв (*хвороби*)

symptomatic симптоматичний

sympomatics симптоматика

synapse *мед.* синапс (*з'єднання, які передають нервові збудження [імпульси]*)

synchronous одночасний; рівночасний; синхронний

s. electric motor синхронний електродвигун

syndrome *мед.* комплекс симптомів, синдром

synecology синекологія (*наука про взаємодію різних видів населення екосистеми*)

synergism *мед.* синергізм (*сукупна дія [ефект] чинників, яка перевищує суму дій [ефектів] окремих чинників*)

synergistic *мед.* сукупнодійний, синергічний

s. effect *мед.* сукупна [синергічна] дія [ефект]

synfuel *див. synthetic fuel*

synopsis короткий [загальний] огляд; конспект; синопсис

synoptic конспектний, синоптичний

s. map синоптична метеорологічна мапа

s. scale синоптичний метеорологічний масштаб [шкала]

synthesis з'єднання; складання; синтез; (*нк*) з'єднаний; складений; синтезний

s. gas складений газ (*моноксид вуглецю й водню*)

synthetic штучний, синтетичний

s. flow розрахунковий розхід (*води у водотоку*)

s. fuel [synfuel] штучне [синтетичне] паливо [пальне]

s. natural gas [SNG] штучний [синтетичний] природний [земний] газ

s. organic chemical contaminants [SOCs] забруднювальні штучні [синтетичні] органічні хемічні речовини

s. organic chemical manufacturing industry [SOCMI] промисловість [індустрія] виробництва штучних [синтетичних] хемікатів

s. resin штучна [синтетична] смола [камець], полімер

s. seawater штучна [синтетична] морська [солоня] вода

syperthreshold dose *див. toxic dose*

system система; метод; устрій; мережа (*шляхів*); сукупність; *геол.* (гірська) група, формація

systematic систематичний, методичний

systemic системний

systems audit перевіряння [ревізія] пробних методів добирання й аналізу зразків, оцінювання плану забезпечення якості

systems ecology системна екологія (*математичний аналіз подій, умов і процесів, які впливають на пов'язаність організмів з їхнім довкіллям*)

T

table (*i*) стіл; трапеза; таблиця, розклад; табель; дошка, плита; плоског'р'я; (*д*) класти на стіл; відкладати надовго

t. exhaust настільний очишувач пилу; витягування пилу

t. saw настільна відрізна пила

tablet дощечка; блокнот; таблетка; кусок, брусок (*мила*)

tack (*i*) цвяшок, кнопка, широкошапковий цвях; клейкість, липкість; (*д*) прикріплювати цвяхком [кнопкою, гвіздком]; приклеювати, приліпляти; додавати, присидувати; пришивати злегка

tack

tacking

tacking зв'язування (*волокон прілої соломи або листя [мульчі] хемічною сполукою під час відновлювання [реставрації] ґрунту*); присєднування, додавання

tacky липкий

tact такт

tactful тактовний, делікатний

tactical тактичний, спритний

tactician тактик; організатор; спритний адміністратор

tactics тактика

tactile дотиковий; відчутний на дотик

tactless нетактовний, неделікатний

tactical дотиковий

tadpole зоол. пуголовок

tag (i) етикетка, ярлик; петля, вушко, штрипка; висячий кінець; (d) причіпляти етикетку [ярлик, петлю, вушко, штрипку, кінець]

tagged molecule позначена молекула (*молекула з причепленим атомом радіоактивного елемента для стеження за її поведінкою*)

tail (i) хвіст, хвостик; додаток; задня [кінцева] частина; (d) приборбляти хвоста; відрізувати хвоста; слідувати; відставати; тягтися [волоктися] за; (пк) хвостовий; задній

t. gas залишковий газ

t. pipe нафт. кінцева труба; авт. випускна труба глушника

tailings рештки; с.-г. недомолочені колоски; мет. шлам

t. dump звалище відходів, хвостосховище (*ємність для складання пульпи гірничо-збагачувальних підприємств з подальшим зневодненням*)

tainted drinking water забруднена питна вода

tainting substances речовини, що надають присмак (*напр., воді*)

take (i) взяття, здобуття; сума (*грошей*); здобич; улов; збір; (d) брати; придбати, набувати; піймати, ловити; сідати (*на віз*); вимірювати (*температуру, висоту*)

t. into account брати до уваги; зважати на

t. on розпочинати, братися (*за справу*)

t. place відбуватися; траплятися

t. root вкорінюватися, пускати коріння

t. up підіймати; братися до (*чогось*); розглядати (*справу*); влаштовувати; вбирати (*вологу*); забирати (*час*)

talc $\text{H}_2\text{Mg}_3(\text{SiO}_3)_4$ (i) тальк; (d) посипати [натирати] тальком

talk розмова, балачка; поголоска, чутка; (d) розмовляти, балакати; поширювати поголоски [чутки]

talks переговори

tallow лій, товщ, сало

tamp трамбувати; напихати; забивати (шпур) (*глиною*)

tamper (i) трамбувач; товкач; (d) робити самовільні зміни; втручатися; підробляти, фальшувати (*документ*); таємно впливати (*на членів суду*), підкуповувати (*суддів*)

tan (i) засмалення, засмаг (*від сонця*); (d) дубити (*шкіру*); загоряти, засмалювати(ся); (пк) рудуватокоричневий

tanbark товчена дубова кора

t. solid fuels дубова кора як паливо

tangent (i) дотична (лінія); тангенс; (пк) дотичний

tank (i) водовмістище; бак; цистерна; резервуар; військ. танк; (d) наливати [наповнювати] у водовмістище [бак, цистерну, резервуар]

t. car зал. вагон-цистерна

t. coil (паронагрівальний) змійовик резервуара (густих нафтопродуктів)

t. truck автоцистерна

tanker нафтоналивне судно, танкер; зал. цистерна

tankered waste стічні води, які транспортуються в цистернах

tantalum Ta хем. тантал (*сталєво-синій метал, точка топлення - 2996°С, сильно відпорний до окиснення, до усіх концентрацій гарячих і холодних сірчанних кислот, соляних, азотних та оцтових кислот, гарячих і холодних розчинів їдкоого натрію тощо; у формі пилу чи порошку є легкозапальний і отруйний; вживається у виробництві хемічного приладдя, медичних інструментів, в електроніці тощо*)

tap 1. (i) легкий удар [стукіт]; (d) легко ударяти [стукати]; 2. (i) дірка [трубка] (*для витягування рідини [смоли, соку] з дерева*); кран (*у бочці пива [вина]*); гвинторіз, гайкоріз; ел. відгалуження, відвід; затиск, затискач (*електричного [телеграфного] проводу*); (d) розпочинати (*бочку вина [пива]*); виготовляти нарізь [різьбу, гвинт, гайку]; ел. відгалужувати, відводити (*електричний [телеграфний] провід*)

taper (i) конус, конусність, звуження; ухил; похилена (вниз) поверхня; (d) звукуватися в кінці; схилитися вниз; (пк) конусний, звужений; похилий (вниз); стіжковий

taper

- t. pipe thread joint** з'єднання конусною трубною нарізкою [різьбою]
- tapwater** водогінна вода
- tar** (i) дьоготь, рідка смола; (d) мастити дьогтем, смолити (покривати смолою)
- t. balls** смоляні кульки (з нелетких вуглеводнів на воді після випарування летких фракцій розливої нафти)
- t. sands liquid fuel** рідке паливо бітумінозного піску
- tare** (i) тара; чиста вага посудини [контейнера]; (d) тарувати; визначати чисту вагу посудини [контейнера]
- target** (i) ціль, мета; об'єкт (опроміювання, радіації, нищівної дії хімічної речовини); круглий щит (для стрільби); завдання; план; (пк) цільовий; об'єктний; плановий
- t. compound list [TCL]** список (органічних) сумішей-об'єктів (для виявлення дії на них опроміювання)
- t. organ** орган-об'єкт (людини) (напр., печінка, система дихальних органів, на які може негативно подіяти опроміювання або хімічна речовина)
- t. theory** об'єктна теорія (взаємодії йонізаційної радіації всередині клітини з певним біологічним зразком-об'єктом)
- task** (i) завдання, задача; робота; (d) озадачувати, давати завдання [роботу]
- t. force** загін [команда] особливого призначення
- taste** (i) смак; нахил, уподобання; (d) смакувати, відчувати смак; мати смак; куштувати
- tasteful** смачний
- tasteless** несмачний
- tax** (i) податок; мито; данина; вимога; тягар; (d) оподатковувати; накладати мито [данину, тягар]; ставити вимогу; (пк) податковий; митний
- t. with** юр. звинувачувати
- TBP** див. *true boiling point*
- TC** див. *total carbon*
- TCA** див. *trichloroethane*
- TCDBF** див. *tetrachlorodibenzofuran*
- TCDD** див. *tetrachlorodibenzo-para-dioxin*
- TCDF** див. *tetrachlorodibenzofuran*
- TCE** див. *trichlorethylene*
- TCL** див. *target compound list*
- TCLP** див. *toxicity characteristic leaching procedure*
- TCM** див. *Transportation Control Measure*

temperature

- TDI** див. *tolyene-diisocyanate*
- TDS** див. *total dissolved solids*
- technical** технічний
- T. directives** див. *Standards*
- t. publication** технічне видання [опублікування]
- T. Review Criteria [TRC]** критерії технічного перегляду
- t. services** технічні послуги
- T. Services Division [TSD]** відділ технічних послуг
- technics** вправність у роботі [мистецтві]; технічні засоби, техніка (наука, доктрина)
- technique** техніка, методика (спосіб виконання)
- technological** технологічний
- technologically** технологічно
- t. enhanced natural radioactivity [TENR]** технологічно збільшена [посилена] природна радіоактивність (зумовлена підземним гірництвом або свердловинами)
- technology** технологія; технічні та прикладні науки; техніка
- tectonic** геол. тектонічний; будівельний
- tectonics** геол. тектоніка; будівельні науки
- tedious** втомливий; нудний
- teeth** (мн. від *tooth*) зуби
- teflon [PTFE, TFE] (C₂F₄)_n** тефлон (торговельна марка); полімер політетрафлюоретилену (вживаний для виробництва високотемпературних промислових пластмас, підшипників [вальниць], фільтрів, кухонних приладів, електричної ізоляції, для закріплення алмазів до металу, у виробництві шліфувальних і абразивних кругів тощо)
- TEL** див. *tetraethyl lead*
- Tellerettes** телерети (торговельна марка; пластмасові спіральні упаковні елементи для абсорбційних, газозмивальних багит)
- TEM** див. *transmission electron microscopy*
- temperate** стриманий; помірний (клімат, підсоння)
- temperature** (i) температура; (пк) температурний
- t. gradient [thermal gradient]** градієнт температури
- t. inversion** метеор. температурна інверсія (підвищення температури повітря з висотою)
- t. profile** температурний профіль

temperature

t. safe exposure period період безпечної дії температури

t. variation коливання [зміна] температури

temporal тимчасовий

t. resolution тимчасове розв'язання [вирішення] (проблеми); тимчасова резолюція

temporary тимчасовий

t. hardness тимчасова [карбонатна] твердість (води) (*твердість води, яку можна зменшити або усунути нагріванням*)

t. threshold shift [TTS] тимчасовий зсув порогу чутності (слуху) (*спричинений надмірним рівнем шуму*)

tempt приваблювати; спокушати

ten percent rule правило десяти відсотків (*засада в екології, згідно з якою приблизно 10 % енергії, наявної в геотропічному рівні [шарі], передається вгору і зберігається в наступному вищому геотропічному рівні [шарі] організмів*)

tend 1. мати нахил [тенденцію] до; прагнути; прямувати, простувати; 2. піклуватися, доглядати; обслуговувати

tendency нахил; прагнення; прямування, тенденція; намір

tender 1. (i) пропозиція, заява; (d) пропонувати; подавати (*пропозицію, заяву про відставку*); 2. (i) доглядач, опікун; 3. (пк) ніжний; тендітний; м'який; вразливий, болючий

tenon (i) чіп, замок з чіпом; шпилька, язичок; (d) нарізати чіпи, з'єднувати на чіпах

tenoner верстат для нарізування чіпів

TENR див. *technologically enhanced natural radioactivity*

tensile strength розтяжність (*міцність на розтягування*); межа розтяжності

TEPP див. *tetraethyl pyrophosphate*

therapeutic index терапевтичний індекс (*відношення середньої смертельної дози отрути для піддослідних тварин, що отримували лікування, до середньої смертельної дози для тварин без лікування*)

teratogenic мед. тератогенний, спотворний

teratogenicity мед. тератогенність, спотворність

teratogens мед. тератогени (*спричинюють спотворювання [відхилення] від норми зародка [плоду] рослини чи тварини*)

teratology мед. тератологія (*наука про спотворювання [відхилення] від норми зародка [плоду] рослини чи тварини*)

testing

teratoma мед. тератома (*вроджений новотвір, що виникає внаслідок порушення розвитку зародкового організму*)

term період, термін; семестр; (нормальний) період вагітності; вираз, вислів; мат. член, складова; (d) називати

terminal (i) кінець; ел. вивід; клема; зал. кінцева ста(н)ція; (пк) кінцевий, остаточний, вивідний

t. bronchiole вивідний [кінцевий] бронх

t. settling velocity кінцева швидкість осаджування (*спокійне падіння частинки в газі, рідині*)

terminate завершувати(ся), кінчати(ся); обмеж(ов)увати, ставити межу; звільняти з посади

termination закінчення, кінець; припинення; звільнення з посади

termite терміт

terms умови, стосунки, відносини, обставини

t. of emissions умови [обставини] викидів (*які сприяють викидам*)

ternary потрійний; третій

t. system мет. потрійна система (*теоретичний стоп, складений з трьох елементів*)

terrace (i) тераса, насип; ряд будинків;

(d) робити насип; розташовувати терасами

terracing насипання; розташ(ов)ування терас на косогорі (*послаблюється змивання [ерозія]*)

terrain терен; територія; ґрунт

terrestrial (i) житель землі; житель суші; (пк) земний; суходільний

t. ecosystem земна екосистема

t. radiation земна радіація [випромінювання]

tertiary третинний, третьорядний

t. treatment plant третинна [третьорядна] споруда очищення (стічних вод) (*третья фаза остаточного очищення стічних вод для усунування неорганічного азоту і фосфору або розчинених органічних сполук*)

t. treatment standards норми якості стічних вод, що пройшли доочищення

test (i) проба, випробування; дослід, досліджування; аналіз; перевіряння; іспит; експеримент; тест; (d) випробовувати; досліджувати; аналізувати; перевіряти; експериментувати; тестувати

testing (i) випробування; досліджування; перевіряння; аналізування; експериментування; тестування; (пк) аналітичний; випробний; дослідний; експериментальний

testing

t. equipment аналітичне [випробне, дослідне, експериментальне] устаткування

t. facility аналітичні [випробні, дослідні, експериментальні] прилади [засоби]

tetrachlorodibenzofuran [TCDF, TCDBF] тетрахлородибензофуран (*полігалогенний вуглеводень, подібний до діоксину*)

tetrachlorodibenzo-para-dioxin [TCDD, tetrachlorobenzo-p-dioxin, dioxin] тетрахлородибензо-пара-діоксин (*точно хемічно не визначена речовина, дуже отруйна для деяких тварин, шкідлива для людини; спричинник раку [канцероген], видоспостворювань [тератоген], видозмін [мутаген]*)

tetrachloroethylene *див. trichloroethylene*

tetraethyl C₂H₅- етил (замінник, радикал)

t. lead [TEL, antiknock additive] (C₂H₅)₄Pb плюмбію [олива] тетраетил (антидетонаційний домішок [додаток]) (видачений з ужитку у США 1989р. і замінений methyl-tert-butyl-ether або сумішшю метанолу і терт-бутилалкоголю)

t. pyrophosphate [TEPP] (C₂H₅)₄P₂O₇ пірофосфату тетраетил (отруйний, мухобій [інсектицид] для попелиць [тілі] і кліщів, гризунобий [роденцицид])

textbook підручник, посібник

texture біол. тканина, ткальне сплетення; будова (*шкіри, кості, дерева, рослини тощо*)

textured finish лакована поверхня; декоративне покриття

TFE *див. teflon*

TFR *див. total fertility rate*

TH *див. total hardness*

thallium Tl хем. талій (*синьо-білий метал, подібний до плюмбію, окиснюється в повітрі при кімнатній температурі, розчиняється в азотній чи сірчаній кислоті; утворює отруйні сполуки в контакті з вогкістю; вживається для виробу талієвих солей, стопів ртуті, легкоплавного скла, шкідниковищувачів тощо*)

theoretical теоретичний

t. oxygen demand [TOD] теоретична біологічна потреба кисню

therm [therme] терм(а) (*одиниця теплової енергії, дорівнює 100.000 BTU або 1,05506 × 10⁵ кДж*)

thermaistor anemometer терморезисторний анемометер (*прилад для виміру сили [швидкості] вітру*)

thermal тепловий; термічний

thermal

t. blanket теплове покривало; тепловий захисний шар [верства]

t. conductivity теплопровідність

t. cracking unit термічна розщеплювальна піч, термічна крекінг-піч; термічний розщеплювальний [крекінговий] апарат

t. decrepitation термічне розтріскування (*дерева, кристалів солі тощо*)

t. destruction термічне руйнування [знищення]

t. detonation *див. physical detonation*

t. equilibrium тепла рівновага

t. expansion теплове розширення

t. gradient *див. temperature gradient*

t. inversion тепла інверсія, переміна знаку [напрямку] тепла

t. mixing zone зона теплового змішування (*напр., в районі випуску вод теплоелектростанцією*)

t. NO_x теплові оксиди азоту (*утворюються від нагрівання повітря до рівня, коли атмосферний азот з'єднується з киснем*)

t. plume тепловий струмінь (*гарячої води з електростанції до озера чи ріки*); тепловий острів [купол] (*теплого повітря над містом*)

t. pollution теплове забруднення (*викидання надмірної кількості тепла в озеро чи ріку*)

t. power plant тепла електростанція [енергоблок]

t. precipitator тепловий пиловловлювач; тепловий осаджувач

t. radiation теплове випромінювання [радіація]

t. reactor ядерний реактор на теплових нейтронах; термічний допалювач (відпрацьованих газів)

t. resistance тепловий [термічний] опір; теплостійкість

t. spraying теплове [термічне] розпилювання (*металізаційне покриття розпилюванням*)

t. stratification теплове [температурне] нашаровання

t. treatment of hazardous waste теплове [термічне] оброблення небезпечних відходів (*спалюванням, піролізом, сухим перегананням [фракціюванням], розрядом надвисокої частоти*)

t. turbulence теплове перемішування [турбуленція] (*перемішування, спричинене теплом*)

thermistor

- thermistor anemometer** терморезистивний вітромір [анемометр]
- thermocline [metalimnion]** термоклин, шар температурного стрибка (різка границя між епілімніоном [верхнім теплим шаром води] і гіполімніоном [нижчим холодним шаром води] у ставках чи озерах влітку в помірних кліматичних зонах)
- thermoccompression evaporator** термокомпресорний випарювач (теплова енергія стисненої пари використовується для підігрівання випаровуваної рідини)
- thermocouple** термопара
- thermodynamic** термодинамічний
- t. properties** термодинамічні властивості [показники, параметри]
- thermodynamics** термодинаміка
- thermonuclear** термоядерний
- t. reaction** термоядерна взаємодія [реакція] (ядерна взаємодія [реакція], яка вимагає нагрівання до $10^7 - 10^8$ °K, щоб отримати енергію активації ядерного злиття)
- thermoplastic** (i) термопластика (матеріал); (нк) термопластичний
- t. resin(s)** термопластичний полімер [гума, смола] (матеріал, що м'якшає під час нагрівання та повертається до попереднього стану [форми] під час охолодження)
- thermosphere** термосфера (четвертий за чергою атмосферний шар, який нагрівається шляхом абсорбції сонячної енергії атомним киснем - від 180 °K на висоті 85 км до 450 °K на висоті 125 км)
- thick** густий; грубий; товстий; непрозорий; каламутний; щільний (матеріал)
- thicken** густішати; грубіти; товстіти; ущільнювати; робитися непрозорішим [каламутнішим]
- thickener** згущувач; загусник (речовина); ущільнювач; концентратор (прилад)
- thickening** згущення; згрубіння; ущільнення (грунту)
- thickness** густина, густість, гуша; товщина; щільність
- thin** рідкий; тонкий; худий; прозорий; нещільний
- thing** річ, предмет
- thinner** розріджувач (рідина)
- thinning** розріджування (рідина, фарби); проріджування (лісу), проривання (посіяної горобини)

threshold

- thiobacillus** тіобацила (водний або наземний тип бактерії, здатної окиснювати елементарну сірку, сульфідні йони, тіосульфати й інші види неорганічної сірки, щоб придбати енергію для метаболізму, засвоєння чи виділення речовин)
- THMs** див. *trihalomethanes*
- THMs contaminant** див. *trihalomethanes contaminant*
- thorium Th** торій
- thought** думка, міркування; роздум; намір
- thrash** див. *thresh*
- thrasher** бияк, бийник (той, хто б'є); с.-г. ціп, молотарка; біол. морська лисиця
- thread** (i) нитка, низка; гвинтова нарізь; (d) затягати нитку (у вушко голки); нанизувати; нарізувати гвинт; загвинчувати
- threaded** нарізний
- t. piping joint** нарізне трубне з'єднання
- threat** загроза, погроза
- threaten** загрожувати, погрожувати
- threatened species** загрожені види (малочисленні види тварин або рослин у середовищі, розмножувальні запаси якого не вказують на небезпеку вимирання)
- three-dimensional coordinate system** тривимірна координатна система
- three-way** тринапрямний; потрійний
- t.-w. catalyst** тринапрямний [потрійний] каталізатор (контролює всі три найгірші викиди автомобіля: окисувальний каталізатор перетворює вуглеводні на двооксид вуглецю та воду і окисує монооксид вуглецю до двооксиду, а відновлювальний каталізатор перетворює оксиди азоту на атмосферний азот)
- t.-w. catalytic converter** тринапрямний [потрійний] каталізаторний перетворювач [конвертор]
- thresh [thrash]** (i) молотіння, молотьба; (d) молотити; бити, вдаряти
- t. out (something)** всебічно обговорювати (щось)
- threshing** молотіння, молотьба
- threshold** (i) поріг; вступ; початок; межа; границя; край; (нк) пороговий; вступний; початковий; межовий; граничний; крайній
- t. acute effect Lim_{ac}** поріг гострої дії (мінімальна одноразова концентрація [доза] речовини, одноразовий вплив якої зумовлює приховану [тимчасово компенсовану] патологію)

threshold

t. chronic effect Lim_{ch} поріг хронічної дії (мінімальна хронічна концентрація [доза] речовини, хронічний вплив якої зумовлює приховану [тимчасово компенсовану] патологію)

t. concentration in water by general sanitary criterion порогова концентрація у воді за загальносанітарною ознакою (максимальна концентрація речовини, при якій не порушуються процеси самоочищення води водоймиці)

t. concentration in water by organoleptic criterion порогова концентрація у воді за органолептичною ознакою (максимальна концентрація, при якій не порушуються органолептичні властивості води)

t. dose порогова доза (найменша тривалість дії фізичного чи хемічного чинника, після якої спостерігаються шкідливі біологічні наслідки)

t. effect (шкідливий) наслідок порогової дози (фізичного або хемічного чинника)

t. hypothesis гіпотеза порогової дози

t. level [threshold dose] пороговий рівень дози

t. limit value [TLV] порогова величина (концентрації газів або завислих у повітрі частинок, які можуть щоденно протягом життя діяти на людину без шкідливих наслідків)

t. odour number порогова стала запаху (найменше розчинення проби водою, що дає відчуття запаху)

t. planning quantity [TPQ] *US* планована порогова кількість (інвентарна кількість дуже небезпечних хемічних речовин, про які підприємство мусить звітувати та внести у план заходів на непередбачені випадки хемічних розливів або викидів; кількість і якість хемічних речовин)

t. shift порогове відхилення (слуху) (зміна здатності [спроможності] людини відчувати найменшої гучності звук даної частоти; зміна може бути тимчасова *TTS* або постійна *PTS*)

t. special effect Lim_{sp} поріг специфічної [вибірної] дії (мінімальна концентрація [доза] речовини, яка зумовлює зміни біологічних функцій окремих органів і систем організму, що виходять за межі пристосувальних фізіологічних реакцій)

thrive буйно рости; розростатися; багатіти

throat (i) горло, гортань; вузький отвір; (d) мимрити; наспівувати гортанним голосом

tidal

throttle (i) дросель; регулятор; дросельний [регуляторний] клапан [хлипак]; горло; (d) душити, придушувати; дроселювати; регулювати (тиск пари, рідини); (нк) дросельний; регуляторний; гортанний

t. bushing дросельна [регуляторна, гортанна] втулка [вкладень]

through (нк) наскрізний; вільнопрохідний, безперешкодний; безпересадний (перейзд, політ [переліт]); через що, завдяки; кризь; по; (нс) цілком, наскрізь; кризь, через; з початку до кінця

t. circulation drier повітряна сушарка (повітря проходить кризь шар вогкого матеріалу)

throughout (ні) на весь, по всьому; протягом, через; від початку до кінця; (нс) скрізь, всюди; у всіх відношеннях

throughput пропускна спроможність (машини, споруди, заводу тощо)

throw (i) кидання; кидок; відстань кидка; хід (поршня); (d) кидати, шпурляти; скидати (вершика), змінювати (шкіру, роги)

t. at кидати на [в напрямі]

t. away викидати; відкидати; марнувати (нагоду)

t. off скидати (одяг); (по)збуватися чогось

t. on накидати (одяг)

t. up блювати; залишати (посаду); відмовлятися (від участі)

throwaway (i) рекламне оголошення [брошура] (роздаване на вулиці, біля входу [виходу] з крамниці); (нк) дуже низький (ціна)

thrust (i) (осьовий) тиск, натиск; поштовх, удар; (d) тиснути, натискати, напірати; штовхати; підпірати

t. aside відштовхувати вбік, відкидати

t. bearing(s) осьовий підшипник [вальниця], упорні вальниці

thumb великий палець

thumbscrew шрубка з насіченою [борозенчастою, карбованою] головкою (можна закручувати пальцями)

thus так, таким чином; до такої міри

t. far досі

thyroid (i) щитовидна залоза; (нк) щитовидний

TIC *див. total inorganic carbon*

tidal припливний, припливно-відпливний

t. energy припливно-відпливна енергія моря

- t. power** припливно-відпливна електроенергія (*механічна енергія, перетворена на електричну*)
- t. volume** об'єм повітря одного вдиху людини (*приблизно 0,5 л у дорослої людини*); об'єм води, вливаної в затоку (або соляну міліну) моря
- tide** (*i*) приплив і відплив (*моря*); пора року [дня]; (*d*) пливти за течією; хвилювати(ся) (*як море*)
- tier** (*i*) ряд; верства, ярус; черга; (*d*) впорядковувати, ставити в чергу [ряд]; укладати верствами [ярусами]; (*пк*) рядовий; верстовий; черговий
- t. drier** ярусна [поверхова] сушарка
- tiering** впорядк(ов)ування; ставлення в ряд
- t. of reports** впорядк(ов)ування звітів [заяв] (*готування програмної заяви про вплив на середовище EIS для федеральної установи і короткої детальної заяви про специфічні проекти у даній місцевості*)
- tight** (*пк*) тугий; стиснений; тісний; міцний; щільний; непроникний; (*пс*) туго; тісно; міцно; щільно
- t. control** строгий нагляд; чітке перевіряння
- tile** (*i*) черепиця, дахівка; кахля; порожняк; (*d*) покривати черепицею [дахівкою, кахлями]
- t. field** поле фільтрації (*ділянка землі із заритими поруватими трубами для фільтрування стічної води в землю*)
- tilt** (*i*) нахил; кут нахилу; похиле положення; (*d*) нахилити(ся); відхилити(ся); перекидати(ся) (*автомобіль, вантажівка*)
- tilth** *s.-z.* рілля; землеоброблення; якість землі
- tilting** (*i*) нахил(яння); відхил(яння); (*пк*) нахиловальний; нахиланий; відхилений
- t. crucible furnace** нахильна тигельна піч
- t. disc check valve** запірний [контрольний] клапан
- t. reverberatory furnace** відбивна нахильна [хитна] піч
- timber** (*i*) будівельний лісоматеріал; колода; балка; (*d*) будувати з дерева; теслювати, столярувати; (*пк*) (будівельно)лісоматеріальний
- time** (*i*) час; пора; термін; епоха; вік, період життя; (один) раз; (*d*) вимірювати час; вибирати час; призначати належний час; (*пк*) часовий; терміновий; епохальний; віковий; періодичний
- t.-weighted average [TWA]** часозважена середня величина
- timing** вибір певного часу; синхрунування; синхронність; регулювання моменту запалювання (рушія)
- tin [Sn]** (*i*) станій, цина; (*d*) покривати станієм, білити; (*пк*) станієвий; покритий станієм
- t. can** станієвий [покритий станієм] консервний слоїк
- t. sweating** *мет.* випаровування станію
- tip** (*i*) тонкий кінець; наконечник; легкий удар [поштовх]; натяк, порада; чайові; (*d*) надягати наконечник; ударяти злегка; давати чайові (*офіціянті*); нахилити; перевертати; перекидати; розвантажувати
- TIP** *див.* **Transportation Improvement Plan**
- tipping** нахилання; перевертання; перекидування; розвантажування
- t. fee** оплата за розвантаження (сміття) (*твердих відходів на санітарному засипному смітнику*)
- tire** 1. (*i*) гумовий обруч (*на колесі велосипеда, ваговоза*); шина; (*d*) накладати [натягати] гумовий обруч [шину]; 2. (*d*) втомлювати(ся); зморювати(ся); надокучати, набридати
- t. buffer** очисно-полірувальна машина (зужитих) гумових обручів [шин]
- t. retreading machine** машина-накладач [вулканізатор] нового протектора [взору, рисунку] гумових обручів
- tissue** *біол.* тканина
- titanium Ti** *хем.* титан (*срібного кольору, як твердий метал, або темносірого кольору у формі аморфного порошку; як чистий метал є легкозаймистий і вибуховий; самозаймистий у повітрі при температурі 1200°C, горить в азотній атмосфері (не можна гасити ані водою, ані двооксидом вуглецю); вживається як домішка до різних сплавів (особливо феротитанів) як конструкційних матеріалів у будівництві літаків, виготовлення реактивних двигунів, ракет, суднових, текстильних, харчовообробних і хемічних устаткувань, виробництві медичних інструментів, складних вогнетривких сплавів (як карбід титанію), абразивних матеріалів, як покриття металевих чи керамічних продуктів тощо*)
- title** (*i*) титул; назва; титульна сторінка; заголовок; право *на*; документ на право власності; (*d*) титулувати; називати
- TKN** *див.* **total Kjeldahl nitrogen**
- TLV** *див.* **threshold limit value**
- TMDL** *див.* **total maximum daily load**

to

total

to a large extent значно, значною мірою

to some extent певною мірою

tobacco (i) тютюн; (нк) тютюновий

t. smoke тютюновий дим

TOC *div. total organic carbon*

TOD *div. theoretical oxygen demand*

today сьогодні

TOG *div. total organic gases*

tolerance (i) стерпність; толерантність;

(нк) стерпний; толерантний

t. limits стерпні межі; межі терпимості

(найменші та найбільші кількості потрібних фізичних або хемічних чинників довкілля, серед яких може існувати даний вид)

tolerant стерпний; толерантний

tolerate терпіти; толерувати

tolylene-diisocyanate [TDI] $\text{CH}_3\text{C}_6\text{H}_3(\text{NCO})_2$
толилін-диізоціанат (отруйний, вживають у виготовлянні поліуретанової піни, еластомерів, обличкувань, нейлонів тощо)

toner органічний пігмент

tongue язик

tons per day [TPD] тон на добу

tonsils мигдалеві залози

tool (i) знаряддя; робочий інструмент;

(d) обладнувати знаряддям [інструментами]; працювати знаряддям [інструментами]

tooth (мн. *teeth*) зуб

toothed зубчастий

t. roll mill зубчасті вальці

toothpaste зубна паста

top (i) верх, вершок, шпиль; покривка;

(d) вкривати верх; перевершувати; зрізувати верхів'яття (*дерева*); переходити, перебиратися (*через гору*); (нк) верхній; вищий; чільний

t. layer верхня верства [шар]

topcoat пальто, плащ

topic тема; предмет

torch (i) смолоскип; пальник; зварювальний

пальник; газовий [ацетиленовий] різак; лютувальна [паяльна] лампа; (d) освітлювати смолоскипом; запалювати, підпалювати

t. cutting різання (металевої плити) газовим різаком

torque фіз. крут(иль)ний момент

tort юр. цивільне правопорушення

t. litigation юр. позов за цивільне правопорушення

total (i) підсумок; сума, загальна кількість; цілість; (нк) сумарний; цілий; тотальний; повний, цілковитий, увесь; суцільний

t. carbon [TC] загальна кількість вуглецю

t. dissolved solids [TDS] загальна кількість розчинених (у воді) твердих речовин

t. fertility rate [TFR] загальна [середня] норма родючості (кількість живих дітей, народжених від однієї жінки за ціле її життя)

t. halogens [TX] сумарні галогени

t. hardness [TH] (of water) сумарна жорсткість [твердість] (води) (сума поодиноких жорсткостей [твердостей] води, спричинених йонами кальцію та магнію)

t. head сумарний гідростатичний тиск

t. inorganic carbon [TIC] сумарний неорганічний вуглець

t. Kjeldahl nitrogen [TKN] сумарний азот Кендала (згушення [концентрація] органічного та аміякового азоту в стічній воді)

t. matter загальні речовини (сумарний вміст твердих і розчинених речовин у воді)

t. maximum daily load [TMDL] сумарне максимальне щоденне навантаження (максимальна кількість частинкових забруднень води, які можна впускати у водоймище без порушення норми якості води)

t. nitrogen загальний азот (сумарний вміст різних форм азоту у воді)

t. organic carbon [TOC] сумарний органічний вуглець

t. organic gases [TOG] сумарні органічні гази

t. organic halogens [TOX] сумарні органічні галогени, загальна кількість органічних галогенів

t. pesticides сумарний вміст пестицидів (директива Європейської комісії встановила 1 мкг/дм^3 для питної води)

t. phosphorus [TP] сумарний фосфор (як хемічний елемент)

t. pressure сумарний тиск

t. reduced sulfur [TRS] сумарна відновлена сірка

t. solids [TS] сумарні тверді речовини

t. suspended particulates [TSP, particulate matter] сумарні завислі макрочастинки

t. suspended solids [TSS] сумарні завислі тверді речовини

total

tracer

- t. toxic organics** [ТТО] сумарні отруйні [токсичні] речовини
- t. trihalomethanes** [ТТНМs] сумарні тригалометани (галогенні вуглеводні, такі як хлороформ, бромодихлорометан, дибромохлорометан і бромоформ)
- tough** твердий; міцний; цупкий; витривалий
- toughness** твердість; міцність; цупкість; витривалість
- toward(s)** до; у напрямі до; назустріч; стосовно, щодо
- tower** (i) вежа; башта; (d) височити(ся); підноситися
- t.-type drier** сушарка-вежа, сушарка-шахта (подібна до вежі, шахти)
- town sewage** міські стічні води (суміш побутових і промислових стічних вод)
- TOX** див. *total organic halogens*
- toxaphene** $C_{10}H_{10}Cl_8$ токсафен (комерційний хлоронований вуглеводний мухобий [інсектицид])
- toxemia** отруєння крові, токсемія (наявність отруйних речовин у крові)
- toxic** (i) отрута, отруйна речовина; (нк) отруйний, токсичний
- t. dose** [superthreshold dose] доза токсична; доза надпорогова [зверхпорогова] (кількість отрути, вплив якої на організм викликає інтоксикацію без смертельного наслідку)
- t. metal** [heavy metal] отруйний метал
- t. plume** отруйна хмара
- t. substance** отруйна речовина
- t. waste** отруйні відходи
- t. waste site** місце зберігання [захоронення] отруйних відходів
- toxicant** (i) отруйна речовина; п'янкий напій; (нк) отруйний; п'янкий
- toxicity** отруйність, отруйливість, токсичність див. *acute t., chronic t.*
- t. characteristic leaching procedure** [TCLP] *US EPA* процедура розчиняння [вилугування] (відходів) для визначення характеристик отруйності [токсичності]
- toxicological** отруйнісний, токсикологічний
- t. data sheet** [t. profile; t. dossier] паспорт токсикологічний, токсикологічний профіль [досьє] (документ, де в уніфікованій формі наведені відомості щодо токсикометрії речовини, а також дані про її виробництво і застосування, властивості, методи індикації та рекомендації щодо заходів захисту)
- t. dossier** див. *toxicological data sheet*
- t. examination** експертиза токсикологічна (попереднє токсикологічне дослідження впливу отрути на організм в умовах досліді з метою визначення ступеню її токсичності та небезпечності)
- t. profile** див. *toxicological data sheet*
- toxicologist** отрутознавець, токсиколог
- toxicology** отрутознавство, токсикологія
- toxicological** отрутознавство, токсикологія (наука про потенційну небезпечність шкідливого впливу речовин (отрут) на живі організми і екосистеми, про механізми дії, профілактику і лікування інтоксикацій)
- toxicometry** токсикометрія (сукупність методів і прийомів досліджень для кількісної оцінки токсичності і небезпечності отрут); вимірювання токсичності
- toxics tank** цистерна [резервуар] для отруйних речовин
- toxin** мед. отрута, токсин (отрута бактерійного, рослинного або тваринного походження)
- TP** див. *total phosphorus*
- TPD** див. *tons per day*
- TPQ** див. *threshold planning quantity*
- trace** (i) слід; незначна кількість; риса; креслення на кальці; (d) стежити, слідкувати; простежувати; креслити на кальці; копіювати; (нк) незначний
- t. elements** хем., мет. мікроелементи (елементи, присутні в малій концентрації в повітрі, воді, ґрунті або харчовому кругообігу)
- t. metals** мет. мікрометали (метали, присутні в малій концентрації в повітрі, воді, ґрунті або харчовому кругообігу)
- tracer** (i) позначка; стежний механізм; радіоактивний [ізотопний] показник; (нк) позначений; показниковий
- t. elements** фіз. позначені [мічені] елементи [атоми] (стабільної, легкодоступної речовини або доданого до матеріалу радіоактивного ізотопу з метою простежити місцезосередження цього матеріалу в організмі чи довкіллі або виявити які-небудь фізичні чи хемічні зміни в матеріалі; напр., для розсіювання атмосферних забрудників у повітрі, абсорбування штучних прогннів рослинами, обміну та виділення складників сполук, уведених у людський організм тощо)

tracer

t. gas *фіз.* позначений [мічений] газ *див. t. elements*

trachea *анат.* дихальне горло, трахея

tracheobronchial *анат.*
трахеобронхіальний

t. system *анат.* трахеобронхіальна система

trachoma *мед.* трахома (*заразливе запалення з'єднувальної тканини повік*)

track (*i*) слід; стежка; шлях; траса; колія;
(*д*) стежити; простежувати; прокладати шлях; залишати сліди

t. down вистежувати, висліджувати

tracking (*i*) простежування; висліджування; прокладання шляху; (*нк*) простежувальний; висліджувальний; прокладальний

t. system простежувальна [висліджувальна, прокладальна] система

trade (*i*) торгівля, комерція; покупці, клієнтуря; фах, професія; ремесло;
(*д*) торгувати; (*нк*) фабричний; торговельний

t.-off (*i*) обмін; (*д*) обмінювати

t. secret фабрична [торговельна, фахова, професійна] тасмниця

t. wind *метеор.* пасат (*постійний сухий вітер у місцевостях між тропіками та екватором*)

trading (*i*) торгівля; комерція;
(*нк*) торговельний; комерційний

tradition (старий) звичай; традиція; переказ; легенда

traditional звичний; традиційний

traffic (*i*) рух (*вуличний, залізничний, водний, повітряний, телефонний*); транспорт; торгівля; справи; зносини; (*д*) торгувати;
(*нк*) транспортний, телефонний

t. abatement plan *US* план зменшення руху (*і, як наслідок, зменшення автомобільних викидів забрудників повітря під час їх зсування в атмосфері; підприємство зобов'язано розробити такий план і подати його місцевому правлінню нагляду за забрудненням повітря*)

tragic трагічний

trailer причепа, причіп; автомобіль на буксирі; причіпний вагон; *бот.* сланка (*рослина, що стелиться*)

train (*i*) поїзд, потяг; зубчаста передача; рядок; низка (подій); (*д*) навчати; вишколювати; тренувати(ся); *бот.* спрямовувати (*ріст рослини*)

trainer інструктор, тренер; навідник

transition

training (*i*) навчання; вишкіл; тренування;
(*нк*) навчальний; тренувальний

t. aids навчальне [тренувальне] спорядження

trajectory лінія пересування (*предмета*), траєкторія

trammel (*i*) перешкода; перепона; труднощі;
(*д*) перешкоджати; перепиняти; утрудняти;
(*нк*) перешкодний; трудний

t. net потрібний невід [трал] (*риболовна сіть, складена з трьох паралельних сітей; двох зовнішніх рідких і середньої густої; риба пролазить крізь зовнішню і затримується на середній*)

trans-shipment перевантажування (*зі судна на судно чи поїзд*); пересаджування

transfer (*i*) перенесення; переміщення; переда(ва)ння; пересадження; документ про перенесення [переда(ва)ння, пересадження]; (*д*) переносити; переміщувати; пересідати;
(*нк*) переносний; пересадний

t. station перевантажувальний пункт (*сміття з малого на більший вантажний транспорт для перевезення на ґрунтозасипний смітник*)

t. unit переносна секція; абсорбційний агрегат [контейнер] (*наладованої абсорбційної колони [газозмивача]*)
див. packed tower

transform перетворювати; змінити;
трансформувати

transformation перетворення; зміна;
трансформація

transformed перетворений; змінений;
трансформований

t. cell *мед.* перетворена клітина (*з нормальної на пухлинну [ракову] внаслідок дії хемічної речовини або опромінювання*)

t. soil *с.-г.* перетворена рілля [ґрунт]

transformer/rectifier

ел. трансформатор/очисник,
трансформатор/ректифікатор

transient перехідний, хвилевий;
швидкоплинний, швидкоплинний;
тимчасовий

t. analysis аналіз перехідного процесу

t. study дослідження перехідного процесу

transit (*i*) переїзд; транзит; перевіз;
проходження; перехід (*в інший стан*);
(*нк*) минулий; короткочасний; транзитний

transition (*i*) перехід; перехідний період;
переміщення; (*нк*) перехідний

transition

t. lake перехідне озеро (з водою перехідної якості між буферизованою бікарбонатом і небуферизованою підкисленою, $pH = 4,5 - 6,3$)

t. region [capillary fringe] геол. перехідна [капілярна] зона (зона між насиченою і ненасиченою верствою водоносного горизонту)

transitional перехідний; проміжний

translocation (i) переміщення, зміщення; переміщення, зміщення; (пк) переміщувальний, зміщувальний

t. factor коефіцієнт переміщення (щоденне переміщення хемічних речовин з ґрунту в рослини, з тваринного корму в тваринні клітини або молоко)

transmission (i) передача; передавання; просвічування; пересилання; трансмісія; (пк) передавальний; пересильний; трансмісійний; просвічувальний

t. electron microscopy [TEM] просвічувальна електронна мікроскопія

t. line лінія високовольтної передачі

transmissivity **T** питомий коефіцієнт пропускання [прозорості, проникання]; питома проникність [прозорість], пропускна здатність (кількість води, що протікає крізь одиницю ширини водоносного горизонту за одиницю часу під тиском одиниці гідравлічного градієнта)

transmit передавати; пропускати; посилати, відсилати

transmittance коефіцієнт передавання [пересилання, пропускання]

transmutation біол. перетворювання, перетворення, трансмутація

transparency [transparency] прозорість

transparent прозорий

transpiration випаровування; випари; випоти; потіння; просочування (газу, пари, води)

transpire потіти; просочувати(ся)

transport (i) перевезення; транспорт; переносій (забруднення, хвороби); (д) перевозити; переносити (забруднення, хвороби); транспортувати; (пк) перевізний; переносний [транспортний]

t. mechanism перевозний [переношувальний] транспортний засіб [механізм]

t. velocity перевізна [переношувальна, транспортна] швидкість

transportation перевезення; переносування; транспортування, транспортція

treating

t. control measures [TCM] засоби контролю [керування, нагляду] перевезень [транспортування, транспорту]

t. improvement plan [TIP] план [проект] удосконалення перевезень [транспортування, транспорту]

transporter перевізник; переносувач; транспортер; конвеєр

transuranic waste [TRU waste] трансуранові відходи (атомного реактора або підприємства атомної зброї, з уранієм-233, радіоактивними продуктами його розпаду та радіоактивними елементами з атомним числом понад 92)

transuranium трансурани (елементи з атомним числом понад 92 (уран))

transverse поперечний

t. dispersion поперечне розсіювання [розсіювання, дисперсія]

trap (i) пастка; сільце; капкан; гідр. сифон, дренажна трубка; (д) ловити пасткою; заманювати; обдурювати

t. door опускні двері; вентиляційні двері; люк

trash (i) сміття; покидьки; (д) збирати [очищати від] сміття; вважати безвартісним; викидати як сміття

t. disposal усунування сміття

t. processing оброблення сміття (відокремлювання пластмасових, металевих, дерев'яних тощо предметів для перероблення від схоронних залишків)

travel (i) подорож, мандрівка; переміщення, пересування, рух (частинок, забруднення); (д) подорожувати; переміщуватися, пересуватися, рухатися

traverse (i) перешкода; юр. заперечення; траверс; (д) перетинати; класти впоперек; юр. заперечувати

tray (i) таця; лоток, корито; (пк) тацевий; лотковий

t. baffle відбивний піднос [таця, тарілка]

t. drier лоткова сушарка

t. tower лоткова вежа [башта]

TRC див. *Technical Review Criteria*

treat (i) частування; насолода, задоволення; (д) частувати; трактувати; (технологічно) обробляти [збагачувати] (напр., копалини); лікувати

treatability здатність до технологічного (напр., термічного) оброблення [збагачування] (напр., копалин); лікування

treating див. *treatment*

treatment

treatment [treating] ставлення до; поведінка; трактування; технологічне оброблення [збагачування] (*напр., копалин*); лікування

t. efficiency ефективність очистки

t. system 1. система очистки стічних вод;
2. система водопідготовки (питних вод)

t., storage, or disposal [TSD] оброблення, зберігання або усунування (*небезпечних відходів*)

t., storage, or disposal facilities [TSDFs] засоби оброблення, зберігання або усунування (*небезпечних відходів*)

tree (*i*) дерево; родоід; (*пк*) деревний; деревовидний

t. bark деревна кора

t. foliage деревне листя

t. line лінія ліистої зони

t. rings деревні кільця [перстені, шари]

tremendous величезний; колосальний

tremolite тремоліт (*волокнистий мінерал групи асбестів - гідратних силікатів кальцію і магnezії*)

trench (*i*) рів, канава; борозна; окоп;
(*д*) копати рів [канаву], закопувати в рів [канаву]; борознити (*пругом*);
(*пк*) ровозакопний, ровозасипний

t. method, landfill ровозакопний [ровозасипний] спосіб (*сміттєзахоронення*)

trend (*i*) загальна спрямованість, тенденція;
(*д*) мати загальну спрямованість [тенденцію]

trial and error process процес проб і помилок

trial burn пробне спалювання (*піднаглядове обширне випробування ефективності процесу спалювання у сміттєспалювачі*)

triangle трикутник, косинець

triangular weir трикутний вимірний водозлив

tributary (*i*) притока (*ріки*); (*пк*) приточний

trichloroethane [TCA] CH_3CCl_3 , $\text{CHCl}_2\text{CH}_2\text{Cl}$
трихлороетан (*розчинник токсичів, олії тощо*)

trichloroethylene [TCE] C_2HCl_3
трихлоретилен (*розчинник, шкідливий для нирок і печінки, спричинює злякисні пухлини в деяких тварин*)

trichlorofluoromethane [CFC-11] CFCl_3
трихлорфлюорометан (*розчинник, вогнегасник, піноутворювач речовина*)

trichlorophenoxyacetic acid
 $\text{C}_6\text{H}_2\text{Cl}_3\text{OCH}_2\text{CO}_2\text{H}$ трихлорфеноксильна оцтова кислота (*отруйна речовина, травобій [гербіцид], листєспозбавляч [дефоліант]*)

trickle (*i*) струмочок, цівка; к(р)апання;
(*д*) текти цівкою (*тоньким струмочком*); к(р)апати

trickling (*i*) к(р)апання; (*пк*) к(р)апальний

t. filter к(р)апальний фільтр

trigger (*i*) заскочка, защіпка; спусковий механізм [гачок]; детонатор; (*д*) спускати заскочку; вмикати; ініціювати; детонувати

trihalomethane contaminants [THMs]

забруднювальні тригалометани (*галогенні вуглеводні, підозрілі як канцерогени, такі як хлороформ, бромодихлорметан, дибромохлорметан і бромформ; їх сліди виявляють в необробленій воді з поверхневих джерел громадського водопостачання; їх концентрація збільшується у фазі хлорування води*)

trihalomethanes [THMs] (chloroform contaminants) тригалометани (*хлороформні забрудники*)

t. [THMs] contaminant забруднювальні тригалометани (*галогенні вуглеводні, підозрілі як канцерогени, такі як хлороформ, бромодихлорометан, дибромохлорометан і бромформ; сліди їх виявляють в необробленій воді з поверхневих джерел для громадського водопостачання, а концентрація - збільшується у фазі хлорування води*)

trim (*i*) добрий стан; порядок; готовість;
(*д*) приводити до порядку [доброго стану]; впорядковувати; прикрашати; підтинати (*дерево, волосся*)

t. cooler додатковий холодильник (*для подальшого зниження температури після основного холодильника*)

trip (*i*) розщіплювальний пристрій; перекидач; спотикання; хибний крок; помилка; скок; подорож, поїздка, екскурсія; пробіг;
(*д*) розщіплювати; перекидати; спотикатися; робити помилку

t. blank переносна пуста посудина [контейнер] (*для перенесення чистої основи проби (води, ґрунту тощо) від місця взяття до лабораторії та назад, щоб перевірити можливе забруднення самої проби чи посудини*)

t. end emissions сума кінцевих викидів пробігу (двигуна автомобіля) (*сума викидів під час запуску двигуна в холодному стані, в розігрітому стані на початку пробігу, випаровування під час гарячого витримування в кінці пробігу*)

t. valve розщіплювальний клапан (*обмежує швидкість, якщо основний регулятор швидкості не виконує свою функцію*)

trip

tritium

tritium T тритій (радіоактивний ізотоп водню з одним протоном і двома нейтронами в ядрі)

trivalent тривалентний

t. chrome [chromium] тривалентний хром

t. plating tank ванна електролітичного [гальванічного] покриття тривалентним хромом

trivial дрібний, незначний, непомітний, тривіальний; загальний, звичайний, простий

trommel screen барабанний грохот [решето] (для просівання або сортування каміння, вугілля, руди тощо)

trommeling пересівання барабанним грохотом

trophic відживний, живильний, трофічний

t. level відживний рівень (кормової мережі) (рівень поживи організму біологічної спільноти, номерований від виробника корму; напр., другий відживний рівень – це організми, що живляться організмами першого рівня, які, у свою чергу, живляться виробниками корму)

t. structure відживний ланцюг, трофічний зв'язок (в межах біологічної спільноти)

tropical тропічний

t. haze тропічний туман [імла]

t. rain forest тропічний дощовий ліс

tropopause тропопава (перехідний шар повітря між тропосферою та стратосферою)

troposphere тропосфера (шар атмосфери до 9 - 16 км над землею)

trough (i) діжка; корито; (нк) діжковий; коритний

t. mixer діжковий змішувач

trout біол. форель

TRS див. *total reduced sulfur*

TRU waste див. *transuranic waste*

truck 1. (i) обмін, товарообмін, бартер;

(d) обмінювати; платити товарами;

2. (i) вантажне авто; відкрита платформа; вагонетка; (d) перевозити вантажівкою; вантажити на вантажівку

true (нк) правдивий; справжній; відданий, вірний; ширий; точний; (нс) правдиво; вірно; широко; точно

t. boiling point [TBP] нафт. справжня точка кипіння [дистиляції] певної легкої фракції нафти (напр., газоліну, керосину, дизельного палива, мастил тощо)

tumor

trust (i) довіра; надія; кредит; опіка над; охорона; екон. трест; (d) довіряти; надіятися на; давати у кредит; доручати опіку; зберігати; (нк) підопічний

t. fund US EPA підопічний фонд (державний запасний фонд для усунування небезпечних матеріалів)

TS див. *total solids*

TSD див. *Technical Services Division; treatment, storage, and disposal*

TSDFs див. *treatment, storage, or disposal facilities*

TSP див. *total suspended particulates*

TSS див. *total suspended solids*

TTHMs див. *total trihalomethanes*

TTO див. *total toxic organics*

TTS див. *temporary threshold shift*

tube (i) труба, камера (автомобільної шини); (нк) трубний

t. axial fan [duct fan] трубний вентилятор

t. bank див. *t. bundle*

t. bundle [t. bank] трубний жмут

t. drier труба сушарка

t. rolled joint трубне розвальцьоване з'єднання

t. side header трубний бічний колектор (котла)

tubing прокладання [монтаж] труб; труби, трубопроводи

tubular трубчастий; рукавний

t. filter трубчастий [рукавний] фільтр

tumble (i) падіння; перекидання; безладдя; замішання; (d) падати; перекидатися; кидатися; доводити до безладдя [замішання]

t. down розвалюватися

tumbler перекидач; перекидний [обертальний] механізм; мет. очищальний барабан (для литва, виливанок); склянка

t. mixer перекидний [обертальний] змішувач

tumbling обробляння в обертальному барабані (очищення [полірування] металевих деталей)

t. agglomerator перекидний [дисковий [барабанний]] скупчувач [агломератор] (для утворення кульок зі змулених в течії частинок речовин)

t. grinding mill барабанний млин [подрібнювач]

t. mill барабанний млин

tumor [tumour] пухлина

tumorigenicity

tumorigenicity пухлинородність (здатність впроцуваних [культивованих] клітин рости і спричиняти [продувати] пухлини після їхнього нащеплення [інокуляції] в новому організмі)

tuna (i) тунець (риба); (нк) тунцевий

t. canning консервування тунців (у пушки)

tundra тундра

tunnel drier тунельна сушарка

turbid мутний, каламутний; неясний, туманний; заплутаний

turbidity мутність, каламутність

turbine (i) турбіна; (нк) турбінний

t. blade турбінна лопать

t. drier турбосушарка

t. mixer турбінний змішувач

t. nozzle турбінне сопло

turbine pump [regenerative pump] турбопомпа

turbo-tray drier турбінна риштакова [жолобна] сушарка

turboblower турбо(повітря)піддувало

turbogrid турбоплатформа, турбомережа

t. diffusivity coefficient *фіз.* стала вихрового розсіювання, коефіцієнт турбулентної дифузії

t. losses витрати (енергії) на вихровість (у течії рідини)

turbulence вихровість, бурхливість; бушування

turbulent вихровий, бурхливий

t. flow вихрова течія [стікання]

turn (i) поворот; зміна напрямку; оберт

(колеса); закрут; *ел.* виток (трансформатора); *мед.* приступ; (d) повертати; перевертати, змінювати напрям; обернути(ся); закручувати

t. down відхилити (пропозицію); відмовляти (у проханні)

t. out (for the best) виходити (на краще); закінчуватися (кращим)

t. to братися за (роботу); звертатися до

t. up повертати(ся) (обличчям догори); виявлятися; з'являтися

turnaround період припинення (праці) та ремонтування (промислового устаткування)

turnover (i) оборот; (нк) оборотний

t. rate оборотна продуктивність [інтенсивність] (асиміляції або дисиміляції спожитих організмом речовин, напр., мг/м³ води/добу)

t. time оборотний час (асиміляції або дисиміляції спожитих організмом речовин)

U-tube

TWA *див. time-weighted average*

twin (i) двійник; близнюк; (нк) парний; подвійний

t. rotor mixer двороторний [двоспіральний] змішувач (змішувач з двома горизонтальними паралельними роторами [спіралями])

two два, двос; дво- (*префікс*)

t.-fluid atomizer дворідинний розбризкувач

t. fluid nozzle дворідинне сопло

t.-phase toxicity *див. toxicity effective*

t.-stage (нк) двоетапний; двофазний; двоступеневий

t.-stage electrostatic precipitator

двоступеневий електростатичний осаджувач [електрофільтр]

t.-winding multispeed electric motor

двообвитковий багатошвидкісний електричний двигун [мотор]

t.-winding squirrel-cage multispeed electric motor

двообвитковий багатошвидкісний електричний двигун [мотор] з короткозамкнутим ротором

twofold (нк) подвійний; (нс) подвійно

TX *див. total halogens*

Tyler standard sieve scale шкала Тайлера стандартних сит

type (i) тип; зразок; представник; рід; клас; група; друк, шрифт, літера; (d) друкувати на машинці

t. A packaging *US* посудина [контейнер] типу [класу] А (для упакування і перевезення радіоактивних матеріалів; збудована згідно зі стандартами, забезпечує цілісність, нерозсочуваність радіоактивних матеріалів, збереження захисних властивостей у разі спеки, холоду, струсу, удару, вібрації тощо)

t. B packaging *US* посудина [контейнер] типу [класу] Б (для упакування і перевезення радіоактивних матеріалів; збудована згідно зі жорсткішими вимогами [стандартами] ніж посудина типу А)

typhoid (i) (нк) тифозний

t. fever черевний тиф; тифозна гарячка

typical типовий, характерний; символічний

U

U-tube U-видна трубка диференційного манометра (різницевого рідинного тисковимірника)

UEL

UEL *div. upper explosive limit*

UF *div. uncertainty factor*

UFL *div. upper flammable limit*

UIC *div. underground injection control*

UIC program *div. Underground Injection Control program*

ullage подушка парова (*парова хмара, обмежена поверхню рідини, боковими стінками резервуару і його дахом. Утворюється як наслідок природного випаровування рідини, що зберігається в резервуарі*)

ultimate кінцевий; останній; крайній; граничний; найбільший

u. analysis кінцевий [повний] аналіз

u. BOD повна БСК (*кількість кисню, що необхідна для повного окиснення органічних з'єднань в даному об'ємі води*)

u. disposal остаточне усунення [вилучення] (*домашніх і фабричних відходів*); захоронення (*радіоактивних відходів*)

ultimately врешті-решт, зрештою

ultrafiltration ультрафільтрування (*проціджування [фільтрування] колоїдних речовин під тиском крізь мембрану або надтонкий фільтр, щоб відокремити молекули розчиненої речовини від менших молекул розчинника*)

ultrafloatation ультрафлотування (*промивання [флотування] ультрамалих частинок мінералів за допомогою селективного приліплення їх до допоміжних більших твердих частинок, яких пізніше усувають зі суспензії звичайним промиванням*)

ultrasonic надзвуковий

u. filtration ультразвукова (мікро)фільтрація (*вузол доочистки стічних вод*)

ultraviolet [UV] ультрафіолетовий

u. light ультрафіолетове проміння (*довжина хвиль 10 - 400 нм*)

u. photometry ультрафіолетова фотометрія (*селективна молекулярна абсорбція ультрафіолетового випромінювання певної довжини хвилі для визначення і вимірювання концентрації заданих хемічних речовин у повітрі чи воді*)

u. radiation - A range [UV-A]

ультрафіолетове випромінювання смуги А (*довжина хвилі 320 - 400 нм; випромінювання проходить крізь скло і повітря та спричинює засмаглість людської шкіри*)

uncontrolled

u. radiation-actinic range ультрафіолетове випромінювання частоти (коливань) актинія (*довжина хвилі 240 - 320 нм; випромінювання має сильні біологічні наслідки як мутації та рак шкіри*)

u. radiation - B range [UV-B]

ультрафіолетове випромінювання смуги В (*довжина хвилі 290 - 320 нм; випромінювання слабше від смуги А проходить крізь скло, але спричинює засмаглість і рак шкіри*)

u. radiation - C range [UV-C]

ультрафіолетове випромінювання смуги В (*довжина хвилі 160 - 290 нм; випромінювання вбиває мікроорганізми*)

u. spectrophotometry ультрафіолетова спектрофотометрія

u.-visible absorbtion spectrum [UV-VAS]

ультрафіолетовий видимий вбиральний [абсорбційний] спектр (*спектр, у якому різні молекули органічних сполук (особливо, які мають подвійні зв'язки вуглецю) вбирають випромінювання електромагнетної енергії на своєрідних довжинах хвиль, що дає змогу визначити якість і кількість молекул*)

unable неспроможний, нездібний, нездатний

unacceptable неприйнятний, неприйнятливий; небажаний

UNAMAP *div. Users' Network for Applied Modeling of Air*

unauthorized недозволений; неуповноважений; самовільний

u. uses of water незаконне водокористування (*напр., забір води понад встановлений ліміт*)

uncertain непевний, невизначений; непевнений; сумнівний; не зовсім відомий

uncertainty непевність; сумнівність; ненадійність; вагання

u. factor [UF] коефіцієнт непевності (*поправка, застосовувана до експериментальних даних отруйності [токсичності] речовин для визначення допустимого рівня людської дози; більший коефіцієнт відповідає меншій дозі*)

unconditional беззастережний; безумовний

unconfined необмежений, безмежний

u. aquifer необмежений водоносний шар [верства]

uncontrolled нестримний, безконтрольний

u. waste disposal 1. скид неочищених стічних вод; 2. неорганізований вивіз відходів на звалища

U

uncover

uncover виявляти, знаходити, розкривати; знімати покриття [накривку]

under (*нк*) нижній; нижчий; підлеглий, підпорядкований; (*нім*) під, нижче; (*нс*) нижче; вниз, наниз; недостатньо

undercoat ґрунтувальне покриття (*герметизувальною фарбою тощо*); перший шар [верства] (*фарби*); підкладка, підбивка; нижній одяг

undercoater знаряддя для ґрунтування (*пульверизатор, форсунка, накопичувач тощо*)

undercut (*i*) підруб(ування); заруб(ування) (*сокирою*); *лісн.* підпил, підтин; недоруб; *гідр.* підмив; (*д*) підрубувати; зарубувати; підпилювати; підтинати; підмивати

underestimate (*i*) недооцінення; недооцінювання; применшування; (*д*) недооцінювати; применшувати

underflow потік підземної води; згущений продукт (*мокрого сортування [класифікації]*); нижній продукт (*гідроциклон*); нижні відводи [відсівки] (*зі сита*)

undergo зазнавати, переносити; піддавати(ся); проходити (*операцію*)

undergraduate student студент останнього курсу

underground (*i*) підґрунтя; підземелля; підпілля; (*нк*) підземний; підпільний; (*нс*) під землею; підпільно, таємно

u. drinking water підземна питна вода

u. impoundment підземне (природне) водоймище

u. injection control [UIC] нагляд [регулювання] підземного впорскування [нагнітання] (*водних свердловин*)

u. injection well водна свердловина підземного впорскування [нагнітання]

u. mining підземна гірничя промисловість

u. source of drinking water [USDW] підземне джерело питної води

u. storage tank [UST] підземна зберігальна посудина [контейнер] (*води, газоліну, природного газу тощо*)

u. water підземна вода

underlying основний, переважний; підстильний, підлеглий (*що лежить під чимсь*)

u. assumption основне припущення

undersea (*нк*) підводний (*морський*); (*нс*) підводно

understand розуміти, зрозуміти; мати на увазі

understandible зрозумілий

understanding (*i*) розуміння; порозуміння, угода; розум, кмітливість; (*нк*) розумний; вирозумілий

unit

undertake братися, починати; заходжуватися; зобов'язуватися

undesirable (*i*) небажана особа; (*нк*) небажаний; непридатний

unenforceable нездатний діяти, нечинний; нездатний примушувати, незмушений; неможливий до послуху; незаконоздатний

unequivocal недвозначний; несумнівний

unfavorable несприятливий; неприхильний; недоброчисливий

unfortunately нещасливо; невдало; на жаль; на нещастя

unhealthy нездоровий, хворобливий, недужий; шкідливий

unified уніфікований (*зведений до однієї форми [зразка, норми]*)

u. alloy numbering system *мет.* зведена система нумерації стопів

uniform (*i*) однострій, форма, мундир; (*нк*) одноманітний, однорідний; постійний, сталий

unincorporated необ'єднаний, несполучений; некорпорований

unintentional ненавмисний; випадковий

u. introduction випадкове вношення [внесення, уведення, впровадження, впровадження]

union (*i*) муфта; з'єднання; патрубок; штуцер; (*нк*) муфтовий; з'єднувальний; з'єднаний; патрубний

u. piping joint муфтове трубне з'єднання

unit (*i*) одиниця; елемент; секція; сегмент; складник; блок; модуль; агрегат; пристрій; (*нк*) одиничний; елементний; секційний; сегментний; блоковий; блочний; модульний; агрегатний; установний; пристрійний

u. collector складальний [модульний] (пило)вловлювач, (пило)збирач

u. density одиниця густини ($кг/м^3$)

u. effluent 1. стічні води, що утворюються на даному технологічному вузлі; 2. стічні води, що пройшли очистку на даній установці

u. risk одиниця ризику (*ціложиттєва - 24 годин на добу; небезпека [ризик] захворювання раком через 70 років внаслідок дії одиничної дози канцерогенної речовини*)

u. risk estimate оцінка [обчислення] одиниці ризику (*математичне обчислення коефіцієнта спроможності онкозахворювання внаслідок дії канцерогенних забрудників повітря, вираженого оберненою концентрацією; звичайно $м^2/г$*)

unit

u. treatment процес очистки на одному очисному вузлі (напр., фільтрація води)

universal gas constant R універсальна стала газу R

Universal Transverse Mercator coordinates

[UTM coordinates] універсальні поперечні меркаторські координати (система універсальних географічних координат, що покривають земну кулю 60-ма зонами шириною у 6° геогр. довготи, що прямують з півночі на південь, від 80° північної до 80° південної геогр. широти; зони поділені на восьмиградусні широтні секції, які перекриваються на 0,5° на кожній стороні; кожна зона має свій окремий початок координат, а координати читаються в метрах на схід і в метрах на захід від початку координат; координати часто вживаються для визначення положення якогось-небудь викиду під час моделювання поширення забрудників повітря)

unleaded gasoline безплумбівий газолін

unload розвантажувати, вивантажувати; збуватися (невигідного); розвантаження

unobligated незобов'язаний

unreasonably нерозважливо, непомірковано, нерационально; надмірно

unrecorded pollution loading забруднювальне навантаження, що вноситься у водоймище ливневими [розталеними] водами

unregulated discharges стічні води, що дозволяються до скиду без обмежень

un-regulated river [free flowing river] не зарегульована ріка

unreasonable нерозважливий, нерозсудливий; нерациональний; надмірний

u. risk надмірний ризик

unsaponifiable нелужний (нездатний перетворитися в мило); нерозщеплювальний

unsaturated ненасичений

u. zone ненасичена водою зона верхніх шарів ґрунту (шарів, в яких порові зони наповнені повітрям або водою під тиском, меншим атмосферного; простір між поверхнею землі до рівня підземних вод; називають також провітрювальною [вентиляційною, аераційною] зоною, або вадозною, мілкою зоною)

untreated необроблений

u. sewage необроблена стічна вода

unusable не(придатний) до вжитку

unusual незвичайний; дивний; надзвичайний; рідкісний

upstream

update (i) останні дані [вісті, події]; модернізація (найновішим устаткуванням і спорядженням); (d) повідомляти [подавати] найновіші дані [останні вісті, події]; модернізувати

upflow filtration фільтрування під час руху рідини знизу догори

upgradient [up the gradient] верхосхиловий, розташований вгорі течії (підземної води), підгорний, верхньоградінтний

u. well верхосхилова свердловина (свердловина [криниця] для відбирання проб підземної води з верховодного спаду, перед спорудою оброблення, зберігання [захоронення] чи усунування небезпечних відходів, у місцях тимчасового поверхневого [наземного] зберігання, засипного сміттєховища, водоймища тощо) див. **point of compliance**

upper верхній

u.-bound верхньомежовий, верхньограничний

u.-bound estimate of human risk визначення [оцінка] верхньої межі людського ризику; вчислена [оцінена] верхня межа людського ризику

u.-bound risk level верхньомежовий рівень ризику (вчислений на підставі оцінки верхньої межі [границі] людського ризику)

u. explosive limit [UEL] верхня вибухова межа [границя, ліміт]

u. flammable limit [UFL] верхня запальна межа [границя, ліміт]

u. limit верхня межа [границя, ліміт]

u. respiratory infection зараження [інфекція] верхніх дихальних органів

u. respiratory tract [URT] верхній дихальний шлях [тракт]

upset (i) непорозуміння, сварка; перекидання, перевертання; розлад, безладдя; екол. винятковий (випадковий) інцидент на заводі (викиду [розливу] забрудників); мет. висадка, осадка; кувальний штамп; гірн. збійка, сполучний хід; (d) розладнувати; порушувати порядок; бентежити; мет. штампувати; кувати, перевертати; (нк) випрямлений; рішений, настирливий; перевернений; розладнений (шлунок); збентежений

upside-down догори дном [ногами]; шкереберть

upstream (нк) верхньорічковий (розташований вище по річці); протитечійний; (нс) горіріч (вгору річкою); проти течії

uptake

uptake (*i*) піднімання; підбирання; вертикальний канал; вентиляційна труба; розуміння, кмітливість; (*d*) підняти; підбрати; (*з*)розуміти; (*нк*) піднімальний; підбиральний

u./effect relationship [absorbed dose effect relationship] зв'язок між нагромадженням речовини і величиною якісно визначеною специфічного біологічного ефекту у індивідуума

u. rate (of carbon by oceans and biota) швидкість вбирання (вуглецю океанами та біотою)

u./response relationship [absorbed dose/response relationship] зв'язок між поглинанням речовини і реакцією (*зв'язок між нагромадженням речовини і кількістю особин з кількісно встановленою величиною якісно визначеного ефекту в групах, що досліджуються в експериментах на тваринах*)

upwelling океанський водопіднім (піднімання води з глибини океану до його поверхні, коли переважні вітри зі сходу відсувають верхню прибережну верству води)

upwind під вітер; напроти вітру

uranium U (*i*) уран; (*нк*) урановий

u. enrichment збагачування урану

u. fuel cycle цикл паливного урану (добування, збагачування, виробництво, перевезення, повторне використання разом з усуненням відходів очищувальних процесів і перероблення використаних паливних стрижнів)

u. tailings відходи збагачування урану

urban міський

u. air міське повітря

u. combined sewage system міська система загальносплавної каналізації (для відведених господарсько- побутових, промислових і ливневих [дошових] вод)

u. community міська громада

u.-drainage network *див. rainwater catchment*

u. heat island міський тепловий острів (*наслідок виділення теплової енергії житловими масивами та промисловими підприємствами, затриманої міськими будівлями, дорогами тощо*)

u. plume міський струмінь (забрудників повітря або продуктів атмосферних реакцій сполук, викинутих у межах міських районів)

utilities

u. stormwater ливневі води з міських територій

u. stream міський водогін

u. water treatment facilities міські споруди для водопідготовки [водогінної води]

u. wet weather discharges ливневі [дошові] води з міських територій

urea хем. сечовина

u.-formaldehyde $\text{CO}(\text{NH}_2)_2$ 3HCHO (*i*) сечоформальдегід; (*нк*) сечоформальдегідний

u.-formaldehyde foam insulation сечоформальдегідна полімерна пінна ізоляція

u.-formaldehyde resin сечоформальдегідна смола [полімер] (*широко застосовують після оброблення та додавання згущувальних речовин як порошок для вливання у форми предметів домашнього вжитку, як ізоляції для стін тощо*)

ureaform сечоформа (*продукт сечоформальдегідних реакцій, що містить більше одної молекули сечовини на одну молекулу формальдегіду; вживається як штучний погній, має в собі велику кількість азоту, не розчиняється у воді, поступово розкладається в ґрунті під час сезону росту і постачає розчинний азот сільськогосподарським культурам*)

URT *див. upper respiratory tract*

usable застосовний (*придатний для вживання, застосування*); зручний

usage [useage] вживання; вжиток; звичай; трактування

USDW *див. underground source of drinking water*

use (*i*) вживання, застосування, користування; користь; звичай; (*d*) вживати, застосовувати, користуватися

useage *див. usage*

used (to) мати звичай, часто робити (*мин. час від use*)

useful корисний; придатний

UST *див. underground storage tank*

usual звичайний

utensil(s) приладдя; начиння, посуд; речі

utilities підприємства громадського обслуговування; комунальні послуги (*постачання палива, електричної енергії, води, водяної пари, стисненого повітря; охолодження повітря, води; заморожування води тощо*)

utility

- utility** (i) корисність; корисна річ;
(нк) корисний; належний до комунальних послуг
- u. engine** рушій [двигун] підприємства громадського обслуговування
- utilization of water resources [multipurpose water resources]** використання (багатоцільове) водних ресурсів
- utilize** вживати, використовувати, утилізувати
- UTM coordinates** *див. Universal Transverse Mercator coordinates*

V

- V-clamp** хомутний вилуватий затискач
- V-c. piping joint** хомутне вилувате з'єднання труб
- V-disk press** конусний фільтрпрес (для зневоднення стічного намулу)
- vacuform** бродіння під низьким тиском [вакуумом]
- vacuum** (i) пустота, порожнеча, вакуум;
(нк) порожній, пустий, вакуумний
- v. distillation unit** пустотна очищувальна машина, вакуумний дистиляційний агрегат
- v. electric furnace** пустотна [вакуумна] електропіч
- v. filter** пустотний [вакуумний] фільтр
- v. metalizing** пустотне [вакуумне] металізування
- v. pump** пустотна [вакуумна] помпа [смок]
- v.-rotary drier** вакуумна барабанна сушарка
- v. sewer collector** вакуумний каналізаційний колектор (для маловодного видалення стічних вод)
- v. sludge drying beds** вакуумні намулові майданчики
- v. sludge pickup system** вакуумна система для видалення намулу (з відстійника)
- vadose** *геол.* поверхневий; мілкий
- v. water (in the unsaturated zone)** поверхнева [мілка] вода (у водоненасиченій зоні)
- v. zone [unsaturated zone] (of underground water)** ненасичена (протірювальна, вентиляційна, аераційна, вадозна, мілка) зона (підземної води) (верхня верства ґрунту, простір між поверхнею землі та рівнем підземних вод, де пори [каміння] заповнені повітрям або водою з тиском меншим від атмосферного)
- valence [valency]** *хем.* валентність
- valid** *юр.* дійсний, справжній; правильний
- validate** затверджувати, стверджувати; ратифікувати; оголошувати (вибори) дійсними
- value** (i) вартість; цінність; значення (слова); *мат.* величина; (d) оцінювати, дорожити, цінити, шанувати
- valve** клапан, хлипак, вентиль, золотник, *бот.* стулка (насінної коробочки)
- van** фургон, багажний [товарний] вагон
- v. Dorn sampler [Ekman water bottle]** труба Екмана (для взяття проб води з різних глибин)
- vane** (i) крило (вітряка); лопать (турбіни); флюгер; (нк) крильчастий, лопатчастий, лопатуватий
- v. anemometer** *метеор.* лопатчастий анемометр
- v. axial-flow fan** вентилятор осьового потоку
- vaned-rotating-wheel atomizer** лопатчатоколісний розбризкувач
- vapor [vapour]** (i) пара; туман; (нк) паровий; туманний
- v. afterburner** *див. vapor incinerator*
- v. balance system** система парової рівноваги
- v. collector** збирач [колектор] пари
- v. compressor** паронагнітальна помпа [смок], парокompресор *див. dynamic v. c., positive displacement v. c., reciprocating v. c.*
- v. condenser** парозгущувач (в рідину), пароконденсатор *див. contact v. c.*
- v. density** густина пари
- v. incinerator [afterburner]** допалювач пари (отруйної або смердючої рідини)
- v. pressure** (частковий) тиск пари (над поверхнею рідини)
- v. recovery nozzle** сопло паровловлювання
- v. recovery system** споруда [система] паровловлювання
- v. surface condenser** поверхневий пароконденсатор
- vaporization** випаровування, пароутворення
- vaporize** випаровувати, перетворювати(ся) в пару
- vapour cloud explosion [VCE]** вибух парової хмари (характеризується виникненням ударної хвилі, що має місце при двох режимах згоряння парової хмари - детонації і дефлаграції)
- vapour explosion** *див. physical detonation*

V

variable

variable (i) змінна величина, параметр;
(нк) змінний

v. pitch pulley блок [шків] зі змінним діаметром

v. speed drive мех. передача змінної швидкості

variance 1. відхилення; коливання; біол. відхилення виду; мат. розсіяння, дисперсія (розсіяння значень навколо середньої величини); 2. юр. тимчасове відхилення [відтерміновання] (закону) (обов'язку виконувати вимоги законів щодо охорони довкілля)

variate мат. змінна величина

variation відхилення; зміна; коливання; варіація

v. in streamflow коливання річкового стоку (в залежності від погодних умов)

variety різноманітність; різновид(ність); сорт; вид; гапунок

various різний; різноманітний; різнорідний

varnish полива; лак; лиск, глянець

v. cooking варіння [заготовляння] поливи

v. kettle котел [реактор] для варіння поливи

v. remover знімач [розчинник] поливи

vary змінювати(ся), міняти(ся), вирізнятися (в поглядах)

vascular мед. судинний

v. bundle біол. судинний провід (для переносування речовин від листя до коріння та навпаки)

VCE див. *vapour cloud explosion*

vector [carrier] біол. хворобопереносник (блоха, комар, кліщ тощо як переносник інфекцій, патологічних організмів)

v.-borne переносуваний хворобопереносником

vegetable (i) городина, ярина, овочі; (нк) рослинний, городинний, овочевий

vegetate рости; жити, жити рослинним життям

vegetation рослинність; життя [зростання] рослини; животинія (хворої людини); (нк) рослинний, вегетаційний

vehicle віз, візок, авто(мобіль), вантажівка; засіб поширення ідей [думок]; провідник (тепла, світла, тощо); переносник (хвороби, інфекції тощо); розчинник (рідина [зв'язувальна] основа фарби)

v. miles traveled [VMT] кількість проїжджених миль (автомобілем, вантажівкою тощо)

verify

velocity **v** (i) фіз. швидкість; вектор швидкості; (нк) швидкий, швидкісний, швидкодійний

v. contour фіз. ізолінія [горизонталь, контур] швидкості

v. head **vH** фіз., гідр. втрата аеростатичного [гідростатичного] тиску на швидкість (висота стовпця рідини манометра, що показує зниження аеро- чи гідростатичного тиску на швидкість рідини в трубі)

v. loss фіз., гідр. втрата швидкості; швидкісна втрата (напр., втрата енергії на тертя)

v. pressure [VP] фіз. гідр. швидкісний тиск; динамічний тиск

velometer швидкостемір

vena contracta звужена [стягнена] жила

vent (i) (вентиляційний) отвір [продух, прохід]; (d) робити (вентиляційний) отвір; випускати (дим, гази тощо)

ventilation (i) повітрообмін; провітрювання, вентиляування; відсвіжування; дихання; (нк) повітрообмінний, провітрювальний, вентиляувальний; відсвіжувальний; дихальний

v. coefficient (in the atmospheric air mixing) m^2/s метеор. коефіцієнт розсіювальної [дисперсійної] здатності (перемішування повітря в атмосфері)

v. rate (respiration) швидкість [інтенсивність] повітрообміну [провітрювання]

v. time час повітрообміну [провітрювання] (коли концентрація забрудників повітря становить 63 % остаточної [максимальної] кількості)

Venturi трубка [сопло, дифузор] Вентурі (витратомірна трубка [сопло, дифузор])

V. absorber вбирач Вентурі

V. discharge coefficient витратний коефіцієнт трубки Вентурі

V. effect ефект Вентурі (збільшення швидкості потоку рідини [повітря, газу] шляхом звуження каналу чи труби)

V. meter об'ємний витратомір Вентурі

V. scrubber газозмивач Вентурі

venue юр. (судова) округа

verbatim (i) дослівний переказ; (нк) дослівний; (нс) дослівно

verified підтверджений, перевірений

v. complaint підтверджена скарга

verify підтверджувати, перевіряти

versatile

VOCs

versatile багатосторонній; гнучкий; хисткий;
бот. рухливий, рухомий

version версія; варіант; переклад

versus проти; порівнюючи (*з чимось*),
порівняно (*з чимось*)

vertebra хребець

vertebrae хребет; хребетний стовп

vertebrate (*i*) хребетна тварина;
(*нк*) хребетний

vertical (*i*) вертикальна лінія; перпендикуляр;
(*нк*) вертикальний; перпендикулярний

v. dispersion вертикальне розсіювання
[розкидання, дисперсія]

v. dispersion coefficient коефіцієнт
вертикального розсіювання [дисперсії]

v. lift check valve контрольний клапан
[вентиль] вертикального піднімання

v. pump вертикальна помпа [смок]

v. screw mixer вертикальногвинтовий
змішувач

vertically перпендикулярно

vesicant везікант (*отрута шкірно-наривної дії*)

vessel посудина; корабель, судно; *анат.*
судина

via через

viable життєздатний, живучий

vibrate *фіз.* коливатися; вібрувати

vibrating (*i*) *фіз.* коливання; дрижання;
вібрування; (*нк*) коливальний; дрижачий;
вібраційний

v. conveyor вібраційний переносник
[конвеєр, транспортер]

v. conveyor drier сушарка з дрижачим
[вібраційним] конвеєром

v. screen дрижаче [вібраційне] сито

vibratory коливальний; дрижачий;
вібраційний

v. grinding mill вібраційний млин
[подрібнювач]

v. mill дрижача [вібраційна] дробарка

vice versa навпаки

vicinity близькість; околиці; довкілля

victim жертва

view (*i*) огляд, вигляд; думка; намір; погляд,
поле [точка] зору; краєвид; (*д*) дивитися *на*,
обдивлятися, оглядати; розглядати

vigorous сильний; енергійний

vinyl (*i*) вініл; (*нк*) вініловий

v. chloride [chloroethylene] CH_2CHCl

вінілхлорид [хлоретилен] (*дуже отруйний і небезпечний газ, тривала дія якого може спричинити рак печінки (ангіосаркому), застосовується у виробництві різного роду полімерів, клеювальних матеріалів для пластмас тощо*)

violation порушення, ламання

v. of the law порушення закону

virgin flow незарегульований режим ріки (*без водосховищ і скидів стічних вод*)
див. unregulated river

virtual дійсний; фактичний; можливий

v. source дійсне точкове джерело (*джерело викидів, напр., димар*)

virtually дійсно; фактично; можливо

v. dose [VSD] дійсно безпечна доза (*доза або рівень концентрації канцерогена, індивідуальний ціложиттєвий ризик онкозахворювання від якого береться як нульовий*)

virulent отруйний; заразливий; смертельний;
злісний; ворожий

virus (*i*) *мед.* вірус; (*нк*) вірусний

vis-breaking unit *нафт.* агрегат легкого розчеплювання [крекінгу] (*для зменшення в'язкості нафтопродуктів*)

viscosity динамічна в'язкість (*мірило опору стіканню рідини; одиниця в'язкості пуаз = 1,0 г/см·с*)

viscous в'язкий; тягучий

v. flow в'язка течія (*рідини*)

visibility видність, видимість

v. reducing particulates дисперсні частки,
що зменшують видність

visible видний, видимий; наочний; явний

v. range видимий спектр (*світла*)

visit (*i*) відвідування, візит; (*д*) відвідувати,
складати візит

vitrification вітрифікація (*перетворювання у скло [склисту речовину]*)

vitriify вітрифікувати (*перетворювати(ся) у скло [склисту речовину]*)

VMT *див. vehicle miles traveled*

VOA *див. volatile organic analysis*

VOC *див. volatile organic carbon; volatile organic compound; volatile organic contaminants*

VOCs *див. volatile organic compounds; volatile organic contaminants*

VOCs contaminant *див. volatile contaminant*

void

void (i) пустота, порожнина; вакуум;
(нк) пустий, вільний (місце, посада); юр.
недійсний; (d) спустошити, випорожнити;
покидати, залишати (місце, посаду); юр.
уневажнювати (робити недійсним);
скас(ов)увати, анулювати

volatile леткий

v. [VOCs] contaminant забруднювальні
леткі органічні сполуки

v. hydrocarbons леткі вуглеводні

v. organic analysis [VOA] аналіз летких
органічних сполук

v. organic carbon [VOC] леткий органічний
вуглець

v. organic compounds [VOCs] леткі
органічні сполуки

v. organic contaminants [VOCs]
забруднювальні леткі органічні сполуки

flow див. *unregulated river*

organic sampling train [VOST] пробний ряд
[ланцюг] летких органічних сполук

volatility леткість; мінливість

volatilization вивітрювання, випаровування

volatilize вивітрювати(ся), випаровувати(ся)

volley of sewage залповий скид міських
стічних вод (відведення у водний об'єкт
великого об'єму стічних вод за короткий
період часу)

voltage ел. напруга

volume (i) об'єм, обсяг (книги); кількість; сила,
гучність (звуку); книга, том; (нк) об'ємний

volumetric об'ємний; кількісний; кількість

v. flow rate об'ємна швидкість течії

v. terms об'ємні члени [умови]

v. water content об'ємна місткість [склад]
води

voluntary добровільний, невимушений

volunteer (i) доброволець; (d) пропонувати
(послуги); зголошуватися; (нк) добровільний,
добровольчий

vortex (i) гідр. вир, завихрення, вихор;
(нк) вировий, вихровий

v. shedding гідр. вирування (в течії рідини
біля предметів, отворів тощо)

v. street гідр. вихрова вулиця [коридор]
(коридор фон Кармана - вири у течії
рідини повз циліндричний об'єкт)

VOST див. *volatile organic sampling train*

VP див. *velocity pressure*

VSD див. *virtually safe dose*

vulnerability у[в]разливість

vulnerable у[в]разливий

wastage**W**

waive юр. відмовлятися (від права)

waiver юр. відмова (від права)

wall (i) стіна, стінка; перешкода; бар'єр;
(d) обгороджувати стіною; (нк) стінний

wankel (rotary) engine роторно-поршневий
рушій [двигун, мотор] Ванкеля

want (i) нестача, потреба, брак; необхідність;
бажання; (d) бажати, хотіти; зазнавати
нестачі; потребувати

wanton (i) пустун; розбещена [пустотлива]
дитина; непристойна особа; (d) гуляти,
гратися; буйно розростатися;
(нк) нестримний; буйний, родючий, багатий;
безглуздий, безпричинний; мінливий

war (i) війна; боротьба; (нк) військовий,
воєнний

ware 1. вироб; товари; 2. (d) берегтися,
остерігатися; (нк) обережний, пильний

warehouse (i) товарна гуртівня; велика
крамниця; (d) класти в гуртівню, зберігати в
гуртівні

warm (i) тепло, зігрівання, теплота; (d) гріти,
нагрівати, зігрівати; (нк) теплий; зігрітий,
підігрітий

warming (i) підігрівання, зігрівання;
(нк) підігрівальний, зігрівальний

w. device підігрівальний прилад [засіб]

warn попереджати; остерігати; застерігати

warning попередження; остоорога;
застереження

warrant (i) юр. наказ; дозвіл; уповноваження;
підстава (дії); право (обшукувати,
арештувати); (d) уповноважувати; надавати
права; ручитися; підтверджувати; бути
виправданим

wary обережний

wash (i) миття; прання; помий; тонкий шар
(рідкої фарби); водні наноси (річні, морські);
старе річище; болото; (d) мити; прати;
промивати, розмивати

w. box промивний бак

washout of sludge винос намула (з відстійника
стічних вод)

wastage of water втрати води, скид частини
води (при зворотному водопостачанні)

- waste** (*i*) відходи; покидьки; обрізки; брухт; збиток; втрата; псування; невжиток; (*пк*) відходний; збитковий; втратний; зіпсований; не до вжитку
- w. blending** змішування стічних вод (*напр., кислих і лужних для нейтралізації*)
- w. characteristics** характеристики стічних вод (*напр., концентрації забруднювальних речовин*)
- w. control at the source** знешкодження стічних вод в місці їх утворення (*напр., переочистка на заводі*)
- w. disposal** усунування відходів
- w. exchange** біржа обміну відходами (*для використання відходів в іншій галузі як паливо чи сировина*)
- w. gas** випускний [викидний, відпрацьований, викидний] газ
- w. gas flare** факел відходних газів
- w. heat** виділене тепло
- w. immobilization** стабілізація [солідифікація] відходів
- w. incineration** спалювання відходів
- w. input** розхід стічних вод, що відводяться у водний об'єкт (*кількість забруднювальних речовин, що поступають на очисну установку*)
- w. line** каналізаційний трубопровід
- w. management** керування відходами
- w. pile** нагромадження [купа] відходів
- w. processing** технологія оброблення відходів
- w. separation** розділювання [сортування] відходів (*відбирання для перероблення металів, скла, паперу тощо з міських твердих відходів*)
- w. site** місце зсипання [насипу] відходів
- w. stabilization** відстоювання [стабілізація] (*небезпечних рідинних*) відходів (*хемічним осаджуванням або зміною рН для зменшення розчинності та вимішуванням відходів зі сорбентами (попіл) для відбору вільних рідин*)
- w. stabilization pond** стабілізаційний ставок (*для очистки стічних вод*)
- w.-stream** відходовий потік
- w. treatment** оброблення твердих відходів; очищення стічних вод
- wasted activated sludge** надлишковий активний намул (*що відводиться з аеротанка*)
- wastehandling services** служба каналізації і санітарного очищення
- wasteload allocation [WLA]** розподілення навантаги відходоного потоку стічними водами
- wastes fuel** відходи, вживані як паливо
- w. solid fuels** відходи [відпадки]
- wastewater** стічна вода
- w. system** система збирання і відведення стічних вод
- w. treatment plant [WWT]** завод оброблення стічної води *див. advanced (tertiary) wastewater t. p., primary wastewater t. p., secondary wastewater t. p.*
- w. utilization** використання стічних вод (*напр., для зрошення*)
- water** (*i*) вода; слина; піт; сеча; (*д*) змочувати, мочити; наводнювати, поливати водою; напувати (*тварин*), ходити на водопій; розводити; (*пк*) водний
- w. aggressiveness [plumbo-solvency]** агресивність води (*здатність природної води, насиченої киснем і двооксидом вуглецю, кородувати різні матеріали*)
- w.-air ratio K_w** відношення [коефіцієнт] вода-повітря
- w. audit** інвентаризація вод
- w. balance** баланс води (вимір кількості води, що входить і виходить зі системи)
- w.-bearing** водозатримувальний, водоносний
- w.-bearing capacity** водозатримувальна здатність [місткість, смність]
- w. bed** водний пласт
- w.-borne** водопереносний, водозаносний, водотранспортний
- w.-borne disease** водопереносна хвороба
- w. chlorination** хлорування води
- w. column 1.** водна товща; водний стовп (*гіпотетичний циліндр води від поверхні до дна водоймища чи річки*); **2.** різниця між висотами стовпців води у манометрі
- w. conservation** зберігання води
- w.-contact** водостічний, водоконтактний
- w.-contact disease** водоконтактна хвороба
- w. deficiency zone** район з дефіцитом води
- w. demand [consumptive water demand]** потреба у воді (*при побутовому або технічному водоспоживанні*)
- w. development project** будівництво водогосподарних споруд
- w. dilution volume [WDV]** об'єм розчиняльної води (*потрібної для розчинення радіоактивних водних відходів до нормальної концентрації питної води, у кубометрах води на тону радіоактивних відходів*)

water

- w. distribution system** система розподілу води
- w. ejector** водовипуск
- w. engineering** проектування і будівництво водогосподарських пристроїв
- w. extraction point** точка [створ] забору води з водного джерела
- w. flea** водна блоха
- w. hammer** гідравлічний молот [удар]
- w. hardness** твердість [жорсткість] води
- w. heater (residential)** водогрійна колонка, водонагрівач
- w. hyacinth** водний гіяцинт (*плодючий докучливий бур'ян, що засмічує судноплавні русла*)
- w. hygiene** водогігієна
- w. management** керування [адміністрування] водопостачанням
- w. of low color** вода малої кольоровості
- w. plant operator** оператор водного устаткування
- w. pollution** забруднення води
- w. pollution abatement** боротьба з забрудненням води
- w. pollution effects** наслідки забруднених вод (у водному об'єкті)
- w. pollution index** індекс ступеня забрудненості води
- w. pollution load(s)** навантаження води у водному об'єкті забруднювальними речовинами
- w. pollution standards** норми на граничний вміст забруднювальних речовин у воді
- w. quality** якість води
- w. quality criteria** критерії якості води
- w. quality impairment** *див. receiving water impacts*
- w. quality objectives** цільові показники якості води (у водному об'єкті)
- w. quality requirements** *див. seasonality of water quality*
- w. quality standards** *див. seasonality of water quality*
- w. quality target** нормативні [цільові] показники якості вод (у водному об'єкті)
- w. quantity** кількість води
- w. reactive** водореактивний (*реагує з водою, виділяючи палні або отруйні гази; напр., натрій*)
- w. requirement** потреба у воді (*фізіологічна*)
- w. resources** водні запаси [ресурси]

wavelength

- w. sanitation** водна гігієна (*забезпечення задовільного стану води у водному об'єкті*)
- w. shortage** нестача [брак] води
- w. sludge** намул, що утворюється при підготовці водогінної води
- w. softener** зм'якшувач води
- w. softening** зм'якшування води
- w. -soluble** водорозчинний
- w. source** водне джерело
- w. spray** водяний пил
- w. stability index** *див. Langelier index*
- w. supply reservoir** водосховище для питного водопостачання
- w. supply river** ріка, що використовується для водопостачання
- w. table** рівень підземних вод
- w. taste control** контроль смакової якості (питної) води
- w. treating facilities** водоочисні споруди (*для підготовки питної води*)
- w. treatment** підготовки [оброблення, очищення] води
- w. treatment plant effluent** стічні води станції підготовки питної води (*вода від промивання фільтрів, осад коагулянту тощо*)
- w. usage** вживання [використання] води
- w. use cycle** цикл водокористування *див. recycling system*
- w. vapor** водна пара
- waterborne industrial waste** промислові стічні води (*забруднювальні речовини, що містяться в промислових стічних водах*)
- waterborne oil** нафта, що плаває на воді
- waterborne pathogens** воднопатогенні організми
- waterborne sediment** осад, завислий у воді (*що переноситься водою водотоку*)
- waterlog** заливати, затоплювати; заболочувати(ся); насичувати(ся) водою
- watershed** вододіл; басейн річки *див. catchment area*
- waterwall incinerator** котловий сміттєспалювач (*ніч зі вбудованими котловими трубами для спалювання міських твердих відходів*)
- watt W** *ел.* ват Вт, вольтампер ВА
- wavelength** довжина хвилі
- w. band** діапазон довжин хвиль
- w. shift** зміщення довжини хвилі

wave-plate

wave-plate (i) хвиляста плита;
(нк) хвилястоплитний

w.-p. impingement collector
хвилястоплитний ударний (пило)збирач

w.-p. separator хвилястоплитний
відокремлювач

wax (i) віск; (d) воскувати; (нк) восковий

w. burn-off furnace восковипалювальна піч
(для випалювання й очищення воску з
гіпсових ливарних форм)

way шлях, дорога; спосіб, метод; напрям,
сторона

w. of life спосіб життя

WDV див. *water dilution volume*

weak слабкий, кволий; слабкий; знесилений;
непереконливий

weaken ослаблювати, знесилювати

weapon зброя; знаряддя; засіб

wear (i) одяг; зношування; (d) носити (одяг),
бути одягнутим; зношувати, стирати,
протирати

weather (i) погода; буря; негода; (d) підпадати
під атмосферні впливи, вивітрюватися;
витримувати бурю

w. cap захисний дашок [ковпак] (димаря)

w. forecast прогноз погоди

w. strip захисна стрічка (для ущільнення
дверей, вікон від дощу, пилу, протягу)

weathering вивітрювання, ерозія

w. of rocks вивітрювання скелі [кам'яної
породи]

weed (i) бур'ян; (d) полоти [вичищати] бур'ян

week тиждень

weekend вихідні дні (від кінця робочого
тижня до початку наступного)

weekly (i) тижневик; (нк) тижневий,
щотижневий; (нс) щотижнево, щотижня, раз
на тиждень

weigh (d) важити; мати значення, впливати;
(нк) ваговий

w. hopper ваговий засипний ківш

weight (i) вага; вантаж; тягар; вплив,
важливість; (нк) ваговий; вагомий

w. fraction вагова частка

w. of evidence важливість доказу

weighted average мат. середнє зважене (сума
добуток частот і вартостей даних
спостережень, поділена на кількість
спостережень)

weir гідр. гребля, загата; вимірний водозлив
див. *rectangular w.*, *triangular w.*

wet

weld (i) мет. зварне шво [шов]; (d) зварювати
(металеві частини)

welded tube joint зварне трубне з'єднання

welding зварювання

welfare добробут; достаток

well (i) джерело; колодязь; гірн. свердловина;
(d) бити [тексти] джерелом; (нк) джерельний;
свердловинний; здоровий; (нс) добре, гарно;
дуже; цілком, зовсім

w.-designed добре запланований
[спроєктований]

w. fed див. *eutrophic*

w. field (of groundwater pump)
свердловинне поле [зона] дії (помпи
підземної води)

w. plug свердловинна затичка [чіп]

w. stimulation збуджування свердловини
(прочищення та збільшування об'єму пор
для впорскування рідин у підземні
геологічні верстви)

w.-written добре написаний

w.-written article добре написана стаття

west (i) захід; (нк) західний

westerly (i) західний вітер; (нк) західний

wet (i) вологість, вогкість, вода; дощова
погода, дощ; (d) мочити, змочувати,
зволожувати; (нк) мокрий, вологий, вогкий;
змочений; дощовий, дощовитий

w. adiabatic lapse rate адіабатичний
градієнт (міра зменшення температури
атмосферного повітря з висотою над
поверхнею землі)

w.-air oxidation of sludge вологе [мокре]
аеробне окиснення намулу

w. bulb кулька зволоженого термометра

w. bulb temperature температура
зволоженого термометра

w. centrifugal collector мокрий
відцентровий [центрифуговий] уловлювач
[збирач]

w. cyclone scrubber вологий циклонний
змивач

w. deposition мокре осаджування
(осаджування сірчаної, сульфатної або
азотної кислоти, розчиненої в дощі або
снігу, на поверхні землі чи води)

w. drum magnetic separator мокрий
магнето-барабанний відокремлювач
[сепаратор]

w. dust-collection device пристрій мокрого
пилозбирання

wet

- w. dynamic precipitator** мокрий динамічний осаджувач
- w. F factor** мокрий показник (*об'єму усіх газів, включаючи воду пару, втворених внаслідок згорання 1 Дж енергії палива*)
- w. factor** мокрий показник
- w. filter** мокрий проціджувач [фільтр]
- w. mechanical collector, centrifugal with water spray** механічний відцентровий водноструменевий пиловимивач
- w. orifice scrubber** газозмивач з мокрим соплом [наконечником]
- w. sampling** брання [підбирання] вологих [мокрих] проб
- w. scrubber** мокрий газопромивач, скруббер
- w. scrubber collector** мокрий газопромивач-пилозбирач
- wetland** моква, мочар, драгва, млака, трясовиця, трістя
- wettable powders** змочувальні порошки (*препаративна форма пестицидів, в якій до твердої не розчиненої у воді активної речовини додані змочувальні і диспергувальні агенти, які сприяють утворенню суспензій з водою, здатних до обризування*)
- wetting** (i) змочування, зволоження; (пк) змочувальний, зволожувальний
- w. rate** швидкість змочування [зволоження]
- wheel** (i) колесо; прядка; гончарський круг; (д) котити, везти; кружляти; повертати(ся)
- wheelbarrow** тачка
- whence** (i) походження; (пс, сп) звідки, звідкіля
- whereabouts** (i) приблизне місце перебування; (пс) де знаходиться
- whereas** тоді як; беручи до уваги, оскільки
- whey** молочна сироватка
- while** (i) час, відрізок часу; (пс, сп) доки; попри те, що; тоді як
- whirl-chamber hollow-cone atomizer** порожнистоконусний камеровихровий розбризкувач
- white** (i) білий колір; білок; *бот.* заболонь; (пк) білий; безбарвний; блідий
- w. asbestos** *див. chrysotile*
- w. cast iron** білий чавун
- w. damp CO** копальневий газ (*після вибуху або вогню*)
- w. goods** білі вироби (*холодильники, печі, пральні машини, сушарки та всяке приладдя домашнього вжитку як частина муніципальних твердих відходів*)

wind

- w. smoke** білий дим
- whole-body dose** доза опромінення цілого тіла (*напр., довільне [фонове] опромінення*)
- wholesale** (i) гуртова торгівля; (пк) гуртовий; (пс) гуртом
- wholesomeness of river** оцінка (санітарного) стану ріки
- wide** (пк) широкий; просторий; великий; (пс) широко; всюди; далеко
- w. flange** широкий фланець
- w. flange hood** широкоvistупний ковпак, бортовий витяг (*з широкими бортами*)
- widespread** розповсюджений, дуже поширений
- Wien's displacement rule** правило зміщення Віна (*спектральної емісійної потужності як функції температури; довжина хвилі, за якої емісійна потужність максимальна: $\max(m) = 2898/T(K)$, де довжина хвилі визначена в мікрометрах, а температура в градусах Кельвіна*)
- wild** (i) пустеля; дика місцевість; (пк) дикий; необроблений; незаселений; буйний, бурхливий, безладний; нестямний; необдуманий; (пс) навгад, навмання
- wildcat connection** неправильне підключення (*напр., помилкове підключення каналізації до водогону*)
- wilderness area** пустельний район
- wildlife** первісний тваринний світ
- w., fish and game conservation** зберігання [охорона] первісного тваринного світу, риби, мисливської дичини
- will** (i) воля; сила волі; бажання; заповіт; (д) виявляти волю; бажати; наказувати, веліти; заповідати
- wind** 1. (i) оберт, поворот; виток; (д) вертїти, крутитися; загортати, обвивати, навивати; 2. (i) вітер; струмінь повітря; (пк) дутий, духовий (*інструмент*)
- w. direction** напрям вітру
- w.-driven infiltration** вітроспонукне [вітропровідне] просякання [просочування] (*радоно з землі в будівлю*)
- w. profile power law** ступеневе [показникове] правило профілю вітру
- w. rose** розетка [діаграма] вітрів (*показує напрям і силу вітрів, виміряних упродовж певного часу на даній спостережній станції*)
- w. seiche** вітрове наганняння води (в річці)
- w. speed** швидкість вітру
- w. tunnel** аеродинамічна труба [тунель]

wind

- w. up** (д) підняти домкратом; заводити (годинник); закінчувати, припиняти
- w.-up** (і) завершення, закінчення, кінець
- w. velocity** швидкість вітру
- window** вікно, отвір; інтервал
- windpower** сила [потужність] вітру
- windrow** (і) вал, валок (довга вузька компостна купа); (д) насипати вал, валкувати
- Winkler method** метод Вінклера (стандартна технологічна процедура вимірювання рівня розчинення кисню у воді)
- winter** (і) зима; (д) зимувати; (нк) зимовий
- w. temperature** зимова температура
- wipe** (і) витирання, стирання; (д) витирати, стирати; (нк) витиральний, стиральний
- w. test** проба витиранням (пороху [пилу] з певної поверхні для виявлення присутності небезпечних чи радіоактивних речовин)
- wiper** (і) витирач, стирач; вигладжувач; (нк) витиральний, стиральний; вигладжувальний
- w. belt** витиральний [вигладжувальний] пас [пояс]
- wire** (і) дріт; розм. телеграма; (д) зв'язувати дротом; телеграфувати; (нк) дротяний
- w. brush** дротяна щітка
- w. cloth** дротяна тканина, сітка
- w. gauge** вимір [товщина, діаметр] дроту
- w. impregnating** просочування дроту (хлорованими вуглеводами)
- w. mesh** отвір дротяної сітки
- w.-mesh mist collector** дротяно-тканинний [-сітчастий] збирач імлі [туману]
- w.-mesh mist eliminator** дротяно-тканинний [-сітчастий] усувач імлі [туману]
- w.-mesh wet scrubber** дротяно-тканинний [-сітчастий] мокрий газозмивач
- w.-reclamation furnace** піч для очищення металевого дроту (через спалювання ізоляції), піч повторного використання електропровідного дроту
- withdraw** відкликати; скасовувати; відходити; брати назад (слова); вилучати (монету з обігу)
- withdrawal of water** добування води (з наземного або підземного джерела для споживання)
- withdrawal point** місце водозбору (з водного джерела)
- withdrawal use** використання води після забору з водного джерела

woodworking

- within** (і) внутрішня сторона [бік]; (нї) в межах; (nc) всередині
- without** (і) зовнішня сторона [бік]; (нї) без; за, зовні; (nc) зовні; (cn) без того, щоб; коли не
- without regard to** не зважаючи на, без огляду на
- WL** *див. working level*
- WLA** *див. wasteload allocation*
- WLM** *див. working level month*
- wobble** (і) вагання, коливання; хитання; (д) вагатися, коливати; хитати(ся)
- w. of earth's spin axis** коливання осі обертання землі, прецесія
- wood** (і) ліс; дерево; лісоматеріал; дрова; (нк) дерев'яний
- w. flat stock** дерев'яний плоский матеріал (тонкі платівки, дошки)
- w. flat stock adhesive** клей для плоских шарів дерева
- w. milling** перероблення [подрібнювання] дерева (у паперовий м'якуш)
- w. preserving** забезпечування [захистання] (від гниття [просочування]) дерева (дерево-просочувальним розчином: ammoniacal copper arsenite [chemonite] суміш з $\text{Cu}(\text{OH})_2$ - 1,84%, As_2O_3 - 1,3%, NH_3 - 2,8%, CH_3COOH - 0,05%, решта вода)
- w. solid fuels** дров'яне паливо
- w. stove** піч [грубка] для нагрівання дровами
- w. treating** оброблення дерева
- w. treating equipment** устаткування для оброблення дерева
- w. treating processes** процеси оброблення дерева
- w. waste** деревні відходи
- w. waste disposal** усунення деревних відходів
- w. waste incinerator** спалювач деревних відходів
- w. waste multiple chamber incinerator** багатоканальний спалювач [спопеляч] деревних відходів [лісоматеріальних обрізків]
- woodburning stove** дров'яна піч
- woodland** лісиста місцевість
- woodshaper** поперечно-стругальний верстат
- woodwork** дерев'яні вироби; дерев'яні частини (будови)
- woodworking** деревооброблення

woodworking

w. equipment деревооброблювальне устаткування

work (i) робота, праця, заняття; дія; твір; вчинок; (d) працювати; діяти; (нк) робочий

w. back знаходити розв'язок поверненням до подій

w. out опрацьовувати (план), вирішувати, розв'язувати (задачу); вичерпувати (запаси в копальні)

w. sheet робочий бланк, таблиця, анкета, аркуш паперу

workday робочий [будній] день

worker робітник, працівник

w. ant мурашка-працівниця

working (i) робота, дія; (нк) робочий, дієвий, чинний

w. efficiency працездатність; продуктивність праці

w. emission дієве викидування [випромінювання]

w. face робоча поверхня (сміттєсховища)

w. knowledge робочі знання; робочий досвід

w. level [WL] (radon concentration) робочий рівень опромінення (історична назва - одиниця концентрації радону-222, визначена як 100 pCi/L радону-222 у рівновазі з результатом його розпаду)

w.-level month [WLM] (radon concentration) місячне нагромадження радону-222 на робочому рівні (за 173 години)

world (i) світ; всесвіт; суспільство; безліч, багато; (нк) світовий, всесвітній

w. traveler світовий мандрівник

worm (i) черв'як; глист; хробак; гвинт, шнек; (d) вповзати; проникати; вивідати, розізнати

worry (i) турбота, клопіт, тривога, мука; (d) турбувати; хвилювати; вболівати; набридати

worsen погіршувати

worth (i) ціна; цінність, вартість; майно; заслуга; (нк) цінний; вартий; гідний; заслуговуваний

wound (дпк від *wind*) обвитий, навитий; обкручений, накручений (годинник)

w.-rotor induction electric motor індуктивний електродвигун

woven filter fabric плетена [ткана] фільтрувальна тканина

wrap (i) обгортка, загортка; хустка; (d) обгорнути, загорнути

wrapping обгортка; пакувальний матеріал

yard

w. pipe coating покриття труб загортанням (асфальтним [просмоленним] папером)

writ писання; юр. наказ, розпорядження; повідомлення

w. of injunction юр. судове розпорядження (забороняє або наказує виконувати дію)

write писати, вписувати, записувати

w. into law вписувати [включати] в закон

wrong (i) неправильність; несправедливість; зло, кривда, неправда; (d) шкодити; завдавати лиха; бути несправедливим (до когось); (нк) неправильний; несправедливий; не той, що треба; (пс) неправильно; несправедливо

wrongful неправильний; несправедливий; шкідливий; юр. незаконний; злочинний

WWT див. *wastewater treatment plant*

X

xenobiotics ксенобіотики (загальна назва хемічних сполук, звичайно відсутніх у довкіллі, напр., пестициди)

xenon Xe хем. ксенон (газ з групи гелію, ат. вага 131,3)

xeric посухотривкий, ксеричний (прикмета організму, що потребує дуже мало вогкості, або середовища з малою вогккістю)

xerophite посухотривка рослина, ксерофіт

x-rays рентгенівське проміння, ікс-проміння

x-r. diffraction розсіювання рентгенівського проміння

x-r. fluorescence [XRF] світіння [флюоресценція] рентгенівського проміння

XRF див. *x-rays fluorescence*

xylylene C₆H₄(CH₃)₂ ксилен, ксилол (запальна, отруйна як рідина та пара; уживана в авіаційному газоліні, фарбових обличкованнях, як розчинник алкідних полімерів тощо)

Y

yard 1. yd ярд (міра довжини, дорівнює 3 футам, близько 91 см); **2.** двір; (лісна) гуртівня; (залізничний) парк; (сортувальна) станція

yaw

yaw відхилення від напрямку руху; обертання на площині; обертання навколо доземної [вертикальної] осі

year рік

y.-by-year щороку

yearly (нк) щорічний; (нс) щороку; раз на рік

years of life lost втрачені роки життя (внаслідок дії небезпечних матеріалів або опромінювання)

yeast (i) дріжджі; заквашування; (нк) дріжджовий; заквашений

y. cell дріжджова клітина

yellow (i) жовтий колір; (d) жовтіти, жовкнути; жовтити (фарбою); (нк) жовтий; розм. боягузливий, лякливий

y. cake U_3O_8 збагачений оксид урану (жовтого кольору)

y. fever тропічна гарячка (з жовтяницею)

yield (i) вислід; врожай; видобуток; випуск; кількість вироблення (продукції); (d) давати вислід; давати врожай, видобувати; випускати; (за)родити; здавати; піддавати(ся)

y. strength межа текучості (металу)

young lake молодий ставок (відсутня ерозія берегів і евтрофічні явища)

Z

Z tables US **Z** таблиці [переліки] меж часу тримання отруйних і загрозованих речовин у місцях праці (встановлені OSHA і опубліковані в Code of Federal Regulations, Subpart Z, Title 29, Part 1910)

Zch див. *Zone of chronic effect*

ZE див. *zinc equivalent*

zebra mussel [Dreissena polymorpha] зоол. смугаста мідія (молюск, що живе у мілких водах, живиться дрібними органічними частинками і таким чином очищує воду)

zenith зеніт; найвища точка; розквіт

zeolite (i) цеоліт (мінерал, молекулярне сито); (нк) цеолітний

z. adsorbtion цеолітне вбирання [адсорбція]

zero (i) нуль; (d) установлювати (інструмент) на початкову [нульову] позицію; (нк) нульовий

z. discharge нульовий викид, відсутність зливу (стічних вод)

z.-infinity dilemma дилема нуля-безмежності (в аналізі ризику, що класифікує загрози для довкілля як добуток їхніх поодиноких величин (загроз) на їхні ймовірності; стратегічна проблема має катастрофічно шкідливий сценарій з дуже низькою ймовірністю)

z.-order reaction реакція нульового розряду [ступеню] (хімічна реакція, в якій швидкість реакції не залежить від концентрації реагента або будь-якої присутньої хімічної речовини)

z. population growth [ZPG] нульовий приріст населення

z. risk нульовий ризик, відсутність ризику

z. tolerance нульовий допуск, стерпність (вимога, щоб на с.-г. продуктах не залишилося жодних слідів пестицидів)

ZID див. *zone of initial dilution*

zig-zag (i) зигзаг; (нк) зигзагуватий; (нс) зигзагувати

z.- z. baffle-type demister тумановлов зі зигзагуватими прокладками

zinc (i) цинк; (d) оцинковувати; (нк) цинковий

z. chloride $ZnCl_2$ цинк-хлорид (сильний подразник шкіри)

z. equivalent [ZE] еквівалент цинку (за токсичністю)

z. melting топлення цинку

z. oxide manufacture виробництво оксиду цинку [ZnO] (дуже отруйний випар [дим] оксиду цинку; пил оксиду застосовують у виробництві гуми, лікарських мазей, тваринного корму, фотопровідників, п'єзоелектричних приладів, а також у косметичці, кераміці тощо)

z. sulfate $ZnSO_4 \cdot 7H_2O$ цинк-сульфат (вживаний у виробництві штучного шовку ("rayon"), як дістичний додаток до тваринного корму, протруйник, закріплювач фарби, консервант дерева, аналітичний реагент тощо)

z. sweating випарювання цинку

z. vaporization випаровування цинку

zirconia ZrO_2 (i) оксид цирконію (вживаний у виробництві п'єзоелектричних кристалів, катушок [навоїв] індуктивності високої частоти, керамічних полив, вогнетривких доменних хутрувань тощо); (нк) цирконієвий

z. brick цирконієва цеглина

zirconium**ZPG**

zirconium Zr цирконій (запальний і вибуховий, як пил чи порошок, уживаний для покриття стрижнів ядерного палива, виробництва корозійно-стійких спонів, вибухових матеріалів тощо)

zobell sampler пробовідбірник для бактерійних проб

zonal classification зональна класифікація (розподіл водного об'єкта на зони за видами водокористування)

zone зона, пояс, район (обмежена якимось чином частина будь-якого простору)

z. of active decomposition зона активного розкладу (ділянка водотоку, на якій відбувається активний розклад органічних сполук)

z. of aeration зона вентиляції [газування, аерації]

z. of chronic effect див. *chronicexposure thresholdreduction factor*

z. of deoxygenation зона знекиснення (у водному об'єкті за місцем скиду стічних вод)

z. of initial dilution [ZID] зона початкового розведення (ареал озера або річки, де спуск витоків вперше змішується з водою)

z. of passage (поздовжня) зона пропуску риби і інших водних організмів (у водотоку)

z. of recovery зона відновлення (якісного стану водотоку нижче місця скиду стічних вод)

z. of saturation насичена зона (підземної води)

zoocides зооциди (отрути, що використовуються для боротьби зі шкідливими хребетними) див. *rodenticides, raticides*

zoonotic зоонотичний, заразний від тварин

zooplankton зоопланктон (сукупність дрібних, часто мікроскопічних, тварин, що населяють товщу води, не мають рушійних засобів і пасивно переносяться водою)

ZPG див. *zero population growth*

**СЛОВНИК
НАЗВ І ДОКУМЕНТІВ
УРЯДОВИХ УСТАНОВ В
АНГЛОМОВНИХ ДЕРЖАВАХ**

A

- AA 1970** *div. Agricultural Act of 1970*
- AAN 1980** *div. Abatement of Aviation Noise Act of 1980*
- AAPA 1990** *div. Antarctic Protection Act of 1990*
- Abandoned Mine Reclamation Fund [AMRF]**
US Фонд відовлення покинутих шахт
- Abatement of Aviation Noise Act of 1980 [AAN 1980]** *US* Закон про зменшення [припинення] авіаційного шуму, 1980р.
- ACA 1955** *div. Air Pollution Control Act of 1955*
- ACGH** *div. American Conference of Governmental Hygienists*
- ACGIH** *div. American Conference of Governmental Industrial Hygienists*
- Acid Precipitation Act of 1980 [APA]** *US* Закон про кислотні опади, 1980р.
- Act to Prevent Pollution from Ships 1988 [APPS]** *US* Закон про запобігання [профілактику] забруднення кораблями, 1988р.
- Acts of Congress** *US* Закони Конгресу США
- Administrative Procedure Act of 1946 [APA 1946]** *US* Закон про спосіб діянь адміністративних управ, 1946р.
- ADR** *div. Australian Design Rules*
- Advanced Environmental Research and Technology National Science Foundation**
Національний науковий фонд передових досліджень і технології довкілля
- Advisory Committee on Environmental Standards** *Can. Ontario* Дорадчий комітет норм [стандартів] довкілля
- AEA** *div. Atomic Energy Act of 1954*
- AEC** *div. Atomic Energy Commission, Australian Environment Council*
- AIECP** *div. Alternative Emission(s) Control Plan*
- AEERL** *div. Air and Energy Engineering Laboratory*
- Agency for Toxic Substances and Disease Registry [ATSDR]** *US* Управа реєстрації токсичних речовин і захворювань
- Agricultural Act of 1970 [AA 1970]** *US* Сільськогосподарський закон, 1970р.
- ASHERA** *div. Asbestos Hazard Emergency Response Act of 1986*
- AIChE** *div. American Institute of Chemical Engineers*
- AIHA** *div. American Industrial Hygiene Association*
- Air and Energy Engineering Laboratory [AEERL]** *US EPA* Технічна лабораторія повітря та енергії
- Air and Waste Management Association [AWMA]** *US* Асоціація керування справами повітря та відходів
- Air Monitoring Technical Advisory Committee [AMTAC]** Технічний дорадчий комітет стеження [моніторингу] за якістю повітря
- Air Pollution Act of 1984 [APA]** *Austr.* Закон про забруднення повітря, 1984р.
- Air Pollution Control Act of 1955 [ACA 1955]** *US* Закон про нагляд [контроль] за забрудненням повітря, 1955р.
- Air Pollution Control Association [APCA]**
Асоціація нагляду [контролю] за забрудненням повітря
- Air Pollution Control Association, West Coast Section [APCA-WCS]** Асоціація нагляду [контролю] за забрудненням повітря, Секція західного узбережжя
- Air Pollution Control District [APCD]** Управа нагляду [контролю] за забрудненням повітря
- Air Pollution Control Officer [APCO]**
Керівник управи нагляду [контролю] за забрудненням повітря
- Air Pollution Regulations of 1984, No. 24.** *Austr.* Правила нагляду [контролю] за забрудненням повітря, 1984р.
- Air Quality Act of 1967** *US* Закон про якість повітря, 1967р.
- Air Quality Management District [AQMD]**
Управа нагляду за якістю повітря
- Air Quality Management Plan [AQMP]** *US EPA* План догляду якості повітря
- Air Resources Board [ARB]** *US California*
Рада [Комітет] ресурсів повітря
- ALAPCO** *div. Association of Local Air Pollution Control Officials*
- Alternative Emission(s) Control Plan [AIECP]** *US* Альтернативний план контролю (забруджувальних) викидів
- American Conference of Governmental Hygienists [ACGH]** *US* Амер. конференція гігієністів - урядовців
- American Conference of Governmental Industrial Hygienists [ACGIH]** Амер. конференція промислових гігієністів - урядовців

American**Aviation**

- American Industrial Hygiene Association** [AIHA] *US* Амер. асоціація промислової гігієни
- American Institute of Chemical Engineers** [AIChE] Амер. інститут інженерів-хіміків
- American National Standards Institute** [ANSI] Амер. інститут національних норм [стандартів]
- American Petroleum Institute** [API] Амер. інститут нафти
- American Public Health Association** [APHA] Амер. асоціація громадського здоров'я
- American Public Works Association** [APWA] Амер. асоціація громадських робіт
- American Society for Testing and Materials** [ASTM] Амер. товариство випробовування матеріалів
- American Society of Civil Engineers** [ASCE] Амер. товариство будівельних інженерів
- American Water Works Association** [AWWA] Амер. асоціація водопостачальних робіт
- American Water Works Association Research Foundation** Дослідницький фонд Амер. асоціації водопостачальних робіт
- AMRF** *div. Abandoned Mine Reclamation Fund*
- AMTAC** *div. Air Monitoring Technical Advisory Committee*
- Animal and Plant Health Inspection Service** [APHIS] *US* Служба інспекції здоров'я тварин і рослин
- ANSI** *div. American National Standards Institute*
- Antarctic Protection Act of 1990** [AAPA] *US* Закон про охорону Антарктики, 1990р.
- ANZEC** *div. Australian and New Zealand Environment Council*
- APA** *div. Acid Precipitation Act of 1980, Administrative Procedure Act of 1946, Air Pollution Act of 1984*
- APCA** *div. Air Pollution Control Association*
- APCA-WCS** *div. Air Pollution Control Association, West Coast Section*
- APCD** *div. Air Pollution Control District*
- APCO** *div. Air Pollution Control Officer*
- APHA** *div. American Public Health Association*
- APHIS** *div. Animal and Plant Health Inspection Service*
- API** *div. American Petroleum Institute*
- APO** *div. Areawide Planning Organization*
- APPS** *div. Act to Prevent Pollution from Ships*
- APWA** *div. American Public Works Association*
- AQMD** *div. Air Quality Management District*
- AQMP** *div. Air Quality Management Plan*
- ARB** *div. Air Resources Board*
- Areawide Planning Organization** [APO] Установа [Відділ, Організація] зонального планування
- Asbestos Hazard Emergency Response Act of 1986** [AHERA] *US* Акт про термінове реагування на азбестову небезпеку, 1986р.
- ASCE** *div. American Society of Civil Engineers*
- ASNAА** *div. Aviation Safety and Noise Abatement Act of 1979*
- Association of Local Air Pollution Control Officials** [ALAPCO] Товариство місцевих офіційних наглядачів за забрудненням повітря
- ASTM** *div. American Society for Testing and Materials*
- ATAC** *div. Australian Transport Advisory Council, Aviation Technical Advisory Committee*
- Atomic Energy Act of 1954** [AEA] *US* Акт [закон] про атомну енергію, 1954р.
- Atomic Energy Commission** [AEC] *US* Комісія у справах атомної енергії
- ATSDR** *div. Agency for Toxic Substances and Disease Registry*
- Audubon Society** [National Audubon Society] Товариство імені Авдубон (*мета товариства - консервація природних ресурсів і світу диких тварин та рослин*)
- Australian and New Zealand Environment Council** [ANZEC] Рада справ доквілля Австралії та Нової Зеландії
- Australian Design Rules** [ADR] (*for pollution*) австралійські правила проєктування (для забруднень)
- Australian Environment Council** [AEC] Австралійська рада у справах доквілля
- Australian Transport Advisory Council** [ATAC] Австралійський дорадчий комітет у справах транспорту
- Aviation Safety and Noise Abatement Act of 1979** [ASNAА] *US* Закон про безпеку та захист від шуму авіації, 1979р.
- Aviation Technical Advisory Committee** [ATAC] (*of the Southern California Association of Governments*) Дорадчий технічний комітет зі справ авіації (Об'єднання місцевих урядів Південної Каліфорнії)

AWMA

AWMA *див. Air and Waste Management Association*

AWWA *див. American Water Works Association*

B

BLM *див. Bureau of Land Management*

BNA *див. Bureau of National Affairs*

Brunndtland Commission Report of 1987 Звіт комісії Брундтланда 1987р. (*комісія глобальних екологічних проблем ООН*)

Bureau of Land Management [BLM] Бюро Управа земельними ресурсами

Bureau of National Affairs [BNA] Бюро національних справ

C

CA *див. Congressional Act*

CAA *див. Clean Air Act*

CAB *див. Civil Aeronautics Board*

CAER *див. Community Awareness and Emergency Response*

CAERP *див. Community Awareness and Emergency Response Program*

CAG *див. Carcinogen Assessment Group*

CAIR *див. Comprehensive Assessment Information Rule*

California Air Resources Board [CARB] Рада повітряних ресурсів штату Каліфорнія

California Aqueduct Каліфорнійський водовід [акведукт]

California Coastal Waters Каліфорнійські прибережні води

California Council on Environmental and Economic Balance [CCEEB] Рада довкілля й економічного балансу штату Каліфорнія

California Department of Transportation [Caltrans] Каліфорнійський відділ транспорту

California Energy Commission [CEC] Каліфорнійська комісія у справах енергії

California Environmental Quality Act [CEQA] Каліфорнійський акт про якість довкілля

California Institute of Technology [Caltech] Каліфорнійський Політехнічний Інститут

CERCLA

California State Air Quality Standards [CSAQS] Норми якості повітря штату Каліфорнія

California Transportation Commission [CTC] Транспортна комісія штату Каліфорнія

California Transportation Plan [CTP] Каліфорнійський план транспортування

Caltech *див. California Institute of Technology*

Caltrans *див. California Department of Transportation*

Canadian Deuterium-Uranium Reactor [CANDU] Канадський дейтерійно-урановий ядерний реактор

Canadian Environmental Advisory Council [CEAC] Канадська дорадча рада у справах довкілля

Canadian Environmental Protection Act [CEPA] Канадський акт про охорону довкілля

CANDU *див. Canadian Deuterium-Uranium Reactor*

CAP *див. Clean Air Program*

Capital Improvement Program [CIP] Програма капітального поліпшення

CARB *див. California Air Resources Board*

Carcinogen Assessment Group [CAG] US EPA Група [Відділ] оцінювання канцерогенів

CARP *див. Countdown Acid Rain Program*

CASAC *див. Clean Air Scientific Advisory Committee*

CCEEB *див. California Council on Environmental and Economic Balance*

CDC *див. Center for Disease Control*

CEAC *див. Canadian Environmental Advisory Council*

CEC *див. California Energy Commission*

CEEED *див. Council on Environment, Employment and Economic Development*

Center for Disease Control [CDC] US Осередок [Центр] контролю хворіб

CEPA *див. Canadian Environmental Protection Act*

CEPP *див. Chemical Emergency Preparedness Program*

CEQ *див. Council on Environmental Quality*

CEQA *див. California Environmental Quality Act*

CERCLA *див. Comprehensive Environmental Response, Compensation and Liability Act of 1980*

CERCLIS**Convension**

CERCLIS *div. Comprehensive Environmental Response, Compensation and Liability Information System*

CFR *div. Code of Federal Regulations*

CGL Policy *div. Comprehensive General Liability Policy*

Chemical Abstracts Service [CAS] Послуги хемічних абстрактів [конспектів]

Chemical Abstracts Service Registry Number [CAS RN, CAS number] реєстраційне число Послуги хемічних абстрактів [конспектів]

Chemical Emergency Preparedness Program [CEPP] *US EPA* Програма готовності до хемічних аварійних ситуацій

Chemical Manufacturers Association [CMA] Асоціація виробників хемічних продуктів

Chemical Transportation Emergency Center [CHEMTREC] (Dept. of CMA) Аварійний центр транспорту хемічних продуктів (відділ Асоціації виробників хемічних продуктів)

CHEMTREC *div. Chemical Transportation Emergency Center*

CIP *div. Capital Improvement Program*

CITES *div. Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*

Civil Aeronautics Board [CAB] *US* Міністерство цивільної авіації

Clean Air Act [CAA] *US, Can., UK* Акт про чистоту повітря

Clean Air Program [CAP] *Can.* Програма чистоти повітря

Clean Air Scientific Advisory Committee [CASAC] Дорадчий науковий комітет чистоти повітря

Clean Water Act [CWA] of 1977 *US* Закон про чистоту води, 1977р.

CLP *div. Contract Laboratory Program*

CMA *div. Chemical Manufacturers Association*

Coastal Zone Management Act of 1972 [CZMA] Закон про управління узбережними поясами [районами, зонами], 1972р.

Code of Federal Regulations [CFR] *US* Кодекс [Збірник] федеральних правил

COG *div. Council of Governments*

Community Awareness and Emergency Response [CAER] Громадське усвідомлення і реагування на аварію [непередбачений випадок]

Community Awareness and Emergency Response Program [CAERP] Програма громадського усвідомлення і реагування на аварію [непередбачений випадок] (опрацьована Асоціацією виробників хемічних продуктів (CMA) для впровадження і заохочення на локальному рівні)

Community Redevelopment Agency of the City of Los Angeles [CRA] Комітет [Агенція] громадської обнови [перебудови] міста Лос-Анжелес

Commuter Program програма приміського пасажирського руху [перевезень]

Comprehensive Assessment Information Rule [CAIR] *US EPA* Правило обов'язково подавати вичерпну оцінку (хемічних речовин) (обов'язок стосується виробників хемічних речовин)

Comprehensive Environmental Response, Compensation and Liability Information System [CERCLIS] (inventory) *US (formerly the ERRIS List)* всеохопна інформаційна (інвентарна) система про чуйність на напередбачені випадки в довідці, компенсацію і відповідальність (давніше ERRIS-карта)

Comprehensive Environmental Response, Compensation, and Liability Act [CERCLA] ("Superfund") of 1980 *US* Всеохопний закон ("суперфонд") про реагування на напередбачені випадки в довідці, компенсацію і відповідальність, 1980р.

Comprehensive General Liability Policy [CGL Policy] *US* Всеохопна загальна стратегія відповідальності

Comprehensive Planning Technical Committee of the Southern California Association of Governments [CPTC] Технічний комітет всеохопного планування об'єднання місцевих урядів Південної Каліфорнії

Congressional Act [CA] *US* Акт Конгресу; Конгресовий акт

Consumer Product Safety Commission [CPSC] Комісія безпеки споживчих товарів

Contract Laboratory Program [CLP] *US EPA* Програма контрактних лабораторій

Convension on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora [CITES] Договір про міжнародну торгівлю майже зниклими видами дикої фауни та флори (через винищення або занедбання їх людиною)

Corpus**EDF**

Corpus Juris Secundum Другий кодекс [збір] законів

Council of Governments [COG] Рада муніципалітетів, Рада урядів [керівництв]

Council on Environment, Employment and Economic Development [CEEED] Рада справ доквілля, праці й економічного розвитку

Council on Environmental Quality [CEQ] Рада у справах якості доквілля

Countdown Acid Rain Program [CARP] *Can.* Програма поточного обліку кислотного дощу

CPSC *div. Consumer Product Safety Commission*

CPTC *div. Comprehensive Planning Technical Committee of the Southern California Association of Governments*

CRA *div. Community Redevelopment Agency of the City of Los Angeles*

CSAQS *div. California State Air Quality Standards*

CTC *div. California Transportation Commission*

CTP *div. California Transportation Plan*

CWA *div. Clean Water Act of 1977*

CZMA *div. Coastal Zone Management Act of 1972*

Department of Motor Vehicles (California) [DMV] Відділ моторних транспортних засобів (штату Каліфорнія)

Department of Transportation [DOT] *US* Міністерство транспорту

Department of Water and Power of the City of Los Angeles [DWP] Відомство води й електроенергії міста Лос-Анжелес

DHS *div. Department of Health Services*

Direct Travel Impact Model [DTIM] *US* Модель прямого впливу транспортних засобів

District Advisory Council [DAC] *US* Дільничний дорадчий комітет

District Board Управа [рада] дільниці

DMV (California) *div. Department of Motor Vehicles*

DOE *div. Department of Energy*

DOF *div. Department of Finances*

DOHS *div. Department of Health Services*

DOT *US* Міністерство транспорту США

DOT *div. Department of Transportation*

Draft of Environmental Impact Report [DEIR] *US* Проект звіту про вплив на доквілля

Draft of Environmental Impact Statement [DEIS] *US* Проект заяви про вплив на доквілля (заяви на дозвіл побудувати нову споруду)

DTIM *div. Direct Travel Impact Model*

DWP *div. Department of Water and Power of the City of Los Angeles*

D

DAC *div. District Advisory Council*

DEIR *div. Draft Environmental Impact Report*

DEIS *div. Draft Environmental Impact Statement*

Delaney clause of 1958 *US* Поправка Далені з 1958р. (додаток до федерального закону про харчі, ліки та косметику щодо заборони домішувати канцерогенні речовини до споживчих товарів)

Department of Energy [DOE] *US* Міністерство енергетики (США)

Department of Finances [DOF] (California) Міністерство фінансів (штату Каліфорнія)

Department of Health Services [DHS, DOHS] Міністерство медичних послуг

Department of Housing and Urban Development [HUD] *US* Міністерство житлового та міського розвитку [розбудови] (США)

E

Earth Day День землі (Всесвітній день охорони довкілля 5 червня, уведено ООН у 1970р.)

Earthwatch Нагляд за Землею (система глобальних інформативних даних про довкілля, започаткована програмою Об'єднаних націй у 1972р.)

ECF *div. Emergency Cleanup Fund*

Economic Development Administration [EDA] Керівництво [адміністрація] економічного розвитку

ECSL *div. Enforcement Compliance Schedule Letter*

EDA *div. Economic Development Administration*

EDF *div. Environmental Defence Fund*

EDS

EDS *div. emission data system*

EEC *div. Energy and Environmental Committee of the Southern California Association of Governments*

EIL policy *div. Environmental Impairment Liability Policy*

EIR *div. Environmental Impact Report*

EIS *div. Environmental Impact Statement, Emission Inventory System*

ELS *div. Environmental Law Statutes*

Emergency Cleanup Fund [ECF] *Can.* Фонд очищення в непередбачених випадках

Emergency Planning and Community Right-to-Know Act of 1986 [EPCRA, EPCRTKA] Закон про планування заходів на непередбачені випадки та право суспільства на поінформованість, 1986р. (*також знаний як Title III, секція закону SARA*)

emission data system [EDS] Система даних про викиди (забруднювальних речовин)

Emission Inventory System [EIS] *US* Інвентарна система викидів

Endangered Species Act of 1973 [ESA] *US* Закон про охорону видів рослин і тварин, що відмирають, 1973р.

Energy and Environmental Committee of the Southern California Association of Governments [EEC] Комітет у справах енергії та довкілля Асоціації місцевих управ Південної Каліфорнії

Energy Research and Development Administration [ERDA] *US* Адміністрація наукового дослідження та розвитку енергетики

Energy Supply and Environmental Coordination Act of 1974 [ESECA] *US* Закон про енергетичні ресурси та узгоджування їх з природним довкіллям, 1974р.

Enforcement Compliance Schedule Letter [ECSL] *US EPA* Лист-розклад законопослушності

Environment Protection Authority *Austr. NSW* Керівні органи захисту довкілля

Environment Protection Review Act *Austr. Vict.* Закон про перегляд захисту довкілля

Environmental Appeal Board *Can. Ont.* Апеляційна рада у справах довкілля [оточення]

Environmental Assessment Act *Can.* Закон про оцінювання довкілля [оточення]

Environmental Assessment Board *Can. Ont.* Рада у справах оцінювання довкілля [оточення]

FEA

Environmental Defence Fund [EDF] Фонд зберігання довкілля [оточення]

Environmental Impact Report [EIR] *US* Звіт про вплив [наслідки] на довкілля [оточення] (*звіт для місцевого, штатого або федерального уряду*)

Environmental Impact Statement [EIS] *US Federal* Офіційна заява про вплив [наслідки] на довкілля [оточення] (*звіт для федерального уряду*)

Environmental Impairment Liability Policy [EIL policy] *US* страхувальний поліс відповідальності за пошкодження довкілля [оточення]

Environmental Law Statutes [ELS] *US* Законодавчі права щодо довкілля [оточення]

Environmental Offences and Penalties Act of 1989 *Austr. NSW* Закон про провини супроти довкілля [оточення] та покарання, 1989р.

Environmental Protection Act *Can., Austr., UK* Закон про захист довкілля

Environmental Protection Agency [EPA] *US* Агентство захисту довкілля

Environmental Protection Agency's Public Information Center [EPA PIC] *US* Громадський [Публічний] інформативний центр Агентства захисту довкілля

Environmental Quality Improvement Act of 1970 [EQIA] *US* Закон про поліпшення якості зовнішнього довкілля [середовища, оточення], 1970р.

EPA *div. Environmental Protection Agency*

EPA PIC *div. Environmental Protection Agency's Public Information Center*

EPCRA *div. Emergency Planning and Community Right-to-Know Act of 1986*

EPCRTKA *div. Emergency Planning and Community Right-to-Know Act of 1986*

EQIA *div. Environmental Quality Improvement Act of 1970*

ERDA *div. Energy Research and Development Administration*

ESA *div. Endangered Species Act of 1973*

ESECA *div. Energy Supply and Environmental Coordination Act of 1974*

F

FAA *div. Federal Aviation Administration*

FDA *div. Food and Drug Administration*

FEA *div. Federal Energy Administration*

FEAPRA

FEAPRA *div. Forest Ecosystems and Atmospheric Pollution Research Act of 1988*

FED. REG. *div. Federal Register*

Federal Aviation Administration [FAA] *US*
Федеральна управа цивільної авіації

Federal Department of Transport *Austr.*
Федеральне міністерство транспорту

Federal Energy Administration [FEA] *US*
Федеральна управа енергії

Federal Energy Administrator Федеральний адміністратор у справах енергії

Federal Energy Regulatory Commission [FERC] *US* Федеральна комісія з розподілу енергії (*раніше FPC*)

Federal Environmental Assessment Review Office *Can.* Федеральне бюро з перегляду норм чистоти довкілля

Federal Environmental Pesticide Control Act of 1972 [FEPCA] *US* Закон про федеральний контроль за впливом шкідниковинищувачів [пестицидів] на довкілля, 1972р. (*контроль через реєстрування шкідниковинищувачів*)

Federal Food, Drug, and Cosmetic Act [FFDCA] of 1906, amended 1976 *US*
Федеральний закон про харчові, лікувальні та косметичні продукти, 1906р., доповнений 1976р.

Federal Government Федеральний уряд

Federal Highway Administration [FHWA] *US*
Федеральна адміністрація шляхів

Federal Insecticide, Fungicide, and Rodenticide Act of 1978 [FIFRA] *US EPA*
Федеральний закон про комаховинищувачів [інсектициди], грибковинищувачів [фунгіциди] і гризуновинищувачів [родентициди], 1978р. (*контроль виробництва і продажу виробів, контроль за допомогою реєстрування та схвалення [апробацію] EPA*)

Federal Jury Practice and Instructions *US*
Ділова практика й інструкції федеральної лави присяжних

Federal Land Policy and Management Act of 1976 [FLPMA] *US* Закон про політику [стратегію] і керування федеральними землями

Federal Mediation and Conciliation Service [FMCS] *US* Федеральна служба посередництва та погодження

Federal Power Commission [FPC] *US*
Федеральна комісія з енергії

Federal Practice and Procedures [FPP] *US*
Федеральна ділова практика та процедури

Forest

Federal Register [FED. REG., FR] *US*
Федеральний реєстр (*періодична публікація найновіших змін, поправок, додатків і скасування законів Кодексу федеральних правил, видаваних Виконавчими відділами й агенціями Федерального уряду США*)

Federal Rules and Civil Procedures [FRCP] *US* Федеральні правила та цивільні [громадянські] правні процедури

Federal Test Procedures [FTPs] *US EPA*
Федеральні процедури стаціонарних проб (*дієвості засобів контролю забруднення повітря викидами автомобілів*)

Federal Water Pollution Control Act of 1948 [FWPCA] *US* Федеральний закон про контроль забруднення води, 1948р.

FEIR *div. Final Environmental Impact Report (for state or local action)*

FEIS *div. Final Environmental Impact Statement*

FEPCA *div. Federal Environmental Pesticide Control Act of 1972*

FERC *div. Federal Energy Regulatory Commission*

FFDCA *div. Federal Food, Drug, and Cosmetic Act*

FHWA *div. Federal Highway Administration*

FIFRA *div. Federal Insecticide, Fungicide, and Rodenticide Act of 1978*

Final Environmental Impact Report [FEIR] (for state or local action) *US California*
остаточний звіт про вплив на довкілля (*для штатowego або локального заходу*)

Final Environmental Impact Statement [FEIS] (for federal or state action) *US*
остаточна заява про вплив на довкілля (*для федерального або штатowego заходу*)

Fish and Wildlife Service *US* Служба з проблем риби і звірини

Flannery decree of 1976 *US* Декрет (судді) Фланери 1976р. (*щодо норм найкращої наявної технології для контролю токсичних речовин у воді*)

FLPMA *div. Federal Land Policy and Management Act of 1976*

FMCS *div. Federal Mediation and Conciliation Service*

FOIA *div. Freedom of Information Act of 1986*

Food and Drug Administration [FDA] *US*
Управа харчів і ліків

Forest and Rangeland Renewable Resources Planning Act of 1978 [FRRRPA] *US* Акт про розроблення технології поновлення лісових та пасовищних ресурсів 1978р.

Forest

Forest and Rangeland Renewable Resources Research Act of 1978 [FRRRRA] *US* Акт про наукове дослідження поновлюваних лісових та пасовищних ресурсів 1978р.

Forest Ecosystems and Atmospheric Pollution Research Act of 1988 [FEAPRA] *US* Закон про досліді над лісовими екосистемами та атмосферним забрудненням, 1988р.

Form R *US* Анкета R (річний звіт про поточні й аварійні хемічні викиди деяких машин і агрегатів)

FPC *див. Federal Power Commission*

FPP *див. Federal Practice and Procedures*

FR *див. Federal Register*

FRCP *див. Federal Rules and Civil Procedures*

Freedom of Information Act of 1986 [FOIA] *US* Акт про вільний доступ до інформації 1986р.

Friends of the Earth Прихильники землі

FRRRPA *див. Forest and Rangeland Renewable Resources Planning Act of 1978*

FRRRRA *див. Forest and Rangeland Renewable Resources Research Act of 1978*

FTPs *див. Federal Test Procedures*

FWPCA *див. Federal Water Pollution Control Act of 1948*

G

GAO *див. General Accounting Office*

GCPA *див. Global Climate Protection Act of 1987*

GEMS *див. Global Environment Monitoring System*

GEMS *див. Graphical Exposure Modeling System*

General Accounting Office [GAO] (of US Congress) Головне бюро обліку (Конгресу США)

General Duty Clause *US OSHA* Стаття про загальні обов'язки (працедавця щодо безризикового місця праці)

General Plan Policy Review Board [GPPRB] Панель розглядання загальнопланової стратегії [напрямоків] діяльності

Geothermal Energy Research, Development, and Demonstration Act of 1974 [GERDDA] *US* Акт про дослідження, розроблення та демонстрування геотермічної енергії 1974р.

GERDDA *див. Geothermal Energy Research, Development, and Demonstration Act of 1974*

Hazardous

Global Climate Protection Act of 1987 [GCPA] *US* Акт про охорону глобального клімату 1987р.

Global Environment Monitoring System [GEMS] *UN* Система глобального нагляду [моніторингу] довкілля (*OOH*)

GLP standards *див. Good Laboratory Practice Standards*

Good Laboratory Practice Standards [GLP standards] *US EPA, FDA* Стандарти корисної лабораторної практики

Government Printing Office [GPO] Державна друкарня

GPO *див. Government Printing Office*

GPPRB *див. General Plan Policy Review Board*

Graphical Exposure Modeling System [GEMS] *US EPA* Система графічного моделювання впливу опромінення (*комп'ютерні програми статистичного аналізу та моделювання даних про довкілля і населення для встановлення стратегії та плану вивчення викидів забрудників у повітря, поверхневу й підземну воду, ґрунт*)

H

HACS *див. Hazard Assessment Computer System*

hammer provision *US Congress* передумовлена стаття закону (*про затримку видання розпоряджень Агенцією охорони довкілля*)

Hazard Assessment Computer System [HACS] *US* комп'ютерна система оцінювання загроз [ризиків] (*загрози для довкілля, спричинені хемічними викидами у поверхневій воді*)

Hazard Communication Standard [HCS] (OSHA 29 CFR 1910.1200) *US* Норма повідомлення про загрозу шкоди

Hazard Information Transmission [HIT] *US* видання довідок [повідомлень] про загрозу [небезпеку] (від певних хемічних речовин) (*послуга Об'єднання виробників хемічних речовин*)

Hazard Ranking System [HRS] система класифікації загрозливих [небезпечних] хемічних речовин

Hazardous and Solid Waste Amendments of 1984 [HSWA] *US* Поправки до закону про загрозливі та тверді відходи, 1984р.

Hazardous

Hazardous Materials Table [HMT] (49 CFR 172.101) US Список [Таблиця] шкідливих [загрозливих] матеріалів

Hazardous Materials Transportation Act of 1975 [HMTA] US Акт про перевезення шкідливих матеріалів 1975р.

Hazardous Substance Response Revenue Act of 1980 [HSRRA] US Акт про доходи з відгуків на загрози матеріяли 1980р. (замінений на *Hazardous Substances Superfund of 1986*)

Hazardous Substances List (40 CFR Part 302) [HSL] US Перелік шкідливих речовин

Hazardous Substances Response Trust Fund of 1980 [HSRTF] US (замінений законом з такою самою назвою за 1986р.)

Hazardous Substances Superfund of 1986 [HSS] US запасний суперфонд для прибирання шкідливих матеріялів, 1986р.

Hazardous Waste Manifest US Декларація з переліком шкідливих матеріялів (супровідний документ для перевезення загрозованих матеріялів)

HCS *див. Hazard Communication Standard*

Hearing Board Апеляційна рада [лава]

Hearing Examiner Апеляційний екзаменатор [ревізор]

HIT *див. Hazard Information Transmission*

HMT *див. Hazardous Materials Table*

HMTA *див. Hazardous Materials Transportation Act*

HRS *див. Hazard Ranking System*

HSL *див. Hazardous Substances List*

HSRRA *див. Hazardous Substance Revenue Act of 1980*

HSRTF *див. Hazardous Substances Response Trust Fund of 1980*

HSS *див. Hazardous Substances Superfund of 1986*

HSWA *див. Hazardous and Solid Waste Amendments of 1984*

HUD *див. Department of Housing and Urban Development*

I

IAEA *див. International Atomic Energy Agency*

IARC *див. International Agency for Research on Cancer*

International

ICC *див. Intergovernmental Coordinating Council, Interstate Commerce Commission*

ICRP *див. International Commission on Radiological Protection*

Indoor Radon Abatement Act [IRAA] of 1980 US Закон про зниження рівня радону всередині будинків, 1980р.

INFOTERRA *див. International Environmental Information System*

Integrated Risk Information System [IRIS] US EPA Об'єднана [інтегрована] електронна інформаційна система ризику (*система вміщує дані про хемічну отруйність [токсичність] речовин та інформацію про закони, потрібні для оцінювання та контролю ризику для здоров'я*)

Interagency Regulatory Liaison Group [IRLG] US Міжагентурна група взаємодії урядових установ (*до складу групи входять представники таких установ: EPA, OSHA, FDA, CPSC, DAFSQS*)

Intergovernmental Coordinating Council [ICC] US Міжурядова координаційна рада

Intermodal Planning Group of the U.S. Department of Transportation [IPG] Група міжрежимного планування Міністерства транспорту США

International Agency for Research on Cancer [IARC] Міжнародна управа [агентство] з онкологічних досліджень

International Atomic Energy Agency [IAEA] Міжнародна управа [агентство] з ядерної [атомної] енергії

International Commission on Radiological Protection [ICRP] Міжнародна комісія з радіологічного захисту

International Environmental Information System [INFOTERRA] Міжнародна інформаційна система природного довкілля

International Joint Commission on Great Lakes Water Quality US & Can. Міжнародна спільна комісія якості води Великих озер

International Practical Temperature Scale Міжнародна практична температурна шкала

International Register of Potentially Toxic Chemicals [IRPTC] Міжнародний реєстр [список] потенційно отруйних [токсичних] хемікатів

International System of Units [SI, ISU] Міжнародна система одиниць SI

International**Los**

International Union for Conservation of Nature and Natural Resources [IUCN]
Міжнародне об'єднання зберігання природи та природних ресурсів

International Union of Air Pollution Prevention Associations [IUAPPA]
Міжнародне об'єднання товариств [асоціацій] запобігання [профілактики] забруднення повітря

International Whaling Commission [IWC]
Міжнародна комісія китоловлення

Interstate Commerce Commission [ICC] US
Міждержавна [міжштатова] комісія торгівлі [комерції]

IPG *div. Intermodal Planning Group of the U.S. Department of Transportation*

IRAA *div. Indoor Radon Abatement Act of 1980*

IRIS *div. Integrated Risk Information System*

IRLG *div. Interagency Regulatory Liaison Group*

IRPTC *div. International Register of Potentially Toxic Chemicals*

ISU *div. International System of Units*

IUAPPA *div. International Union of Air Pollution Prevention Associations*

IUCN *div. International Union for Conservation of Nature and Natural Resources*

IWC *div. International Whaling Commission*

LCP *div. Local Coastal Plan*

Lead Contamination Control Act of 1988 [LCCA] US Закон про нагляд [контроль] за забрудненнями плумбієм [оливом]

League of California Cities [LCC] US Ліга міст Каліфорнії

LEPC *div. local emergency planning committee*

Lewis Air Quality Management Act of 1977 US Calif. Закон Люїса про нагляд за якістю повітря, 1977р.

listed hazardous waste [listed waste] US EPA
встановлені небезпечні відходи (*небезпечні хемічні відходи, встановлені EPA та оголошені в Кодексі федеральних законів*)

listed waste *div. listed hazardous waste*

LLRWPA *div. Low Level Radioactive Waste Policy Act of 1986*

Local Agency Formation Commission [LAFCO] Комісія формування місцевих управ

Local Coastal Plan [LCP] місцевий бережний план

local emergency planning committee [LEPC]
місцевий комітет з планування непередбачених випадків

Local Transportation Fund [LTF] фонд місцевого транспортування

Los Angeles Лос-Анжелес

Los Angeles County Air Pollution Control District [LACAPCD] Управа контролю забруднень повітря району Лос-Анжелеса (*до 1977р.; опісля - об'єднана з сусідніми районами як South Coast Air Quality Management District [SCAQMD]*)

Los Angeles County Association of Planning Officials [LACAPO] Спілка службовців планування району Лос-Анжелеса (*різних міст району*)

Los Angeles County Transportation Commission [LACTC] Комісія транспортних потоків району Лос-Анжелеса

Los Angeles International Airport [LAX]
Міжнародне летовище Лос-Анжелеса

Los Angeles Regional Transportation Study [LARTS] дослідження транспортних потоків регіону Лос-Анжелеса

Los Angeles Regional Transportation Study model [LARTS model] модель дослідження транспортних потоків регіону Лос-Анжелеса

Los Angeles Regional Transportation Study Region [LARTS Region] зона дослідження транспортних потоків регіону Лос-Анжелеса

L

LACAPCD *div. Los Angeles County Air Pollution Control District*

LACAPO *div. Los Angeles County Association of Planning Officials*

LACTC *div. Los Angeles County Transportation Commission*

LAFCO *div. Local Agency Formation Commission*

LARTS *div. Los Angeles Regional Transportation Study*

LARTS model *div. Los Angeles Regional Transportation Study model*

LARTS Region *div. Los Angeles Regional Transportation Study Region*

LAX *div. Los Angeles International Airport*

LCC *div. League of California Cities*

LCCA *div. Lead Contamination Control Act of 1988*

Low Level Radioactive Waste Policy Act of 1986 [LLRWPA] *US* Закон про стратегії щодо малоінтенсивних радіоактивних відходів, 1986р.

LTF *div. Local Transportation Fund*

M

Marine Protection, Research, and Sanctuaries Act of 1972 [MPRSA] *US* Акт про охорону моря, наукове дослідження та заповідники 1972р.

Medical Literature Analysis and Retrieval System [MEDLINE] *US* система [мережа] аналізу та пошуку медичної літератури (комп'ютеризована база даних токсикологічної і медичної інформації з понад 3000 науково-дослідних журналів під керівництвом Національної медичної бібліотеки в Бетезда, Мериленд, США; доступна через комп'ютерну ста(н)цію в будь-якій бібліотеці)

Medical Waste Tracking Act of 1988 [MWTA] *US* Закон про нагляд [спостереження] за медичними відходами, 1988р. (детальна документація передавання відходів, понад 50 фунтів на рік, від медичної установи аж до остаточного місця їхнього поховання або знешкодження)

MEDLINE *div. Medical Literature Analysis and Retrieval System*

Memorandum of Agreement [MOA] заява [звід, записка, довідка, меморандум] про згоду [погодження]

Memorandum of Understanding [MOU] заява [звід, записка, довідка, меморандум] про порозуміння

Metropolitan Planning Organization [MPO] Організація метропольного [столичного] планування

Metropolitan Transport Engineering Board [МТЕВ] Управа технології метропольного [столичного] транспорту

Mineral Lands Leasing Act of 1920 Акт про оренду [винаймання] мінеральних ділянок 1920р.

Mining and Mineral Resources Research Institute Act of 1984 [MMRRIA] *US* Акт про інститут наукових досліджень гірництва та мінеральних ресурсів 1984р.

Minister for the Environment *Austr.* Міністр справ (природного) довкілля

Ministry of Environment *Can.* Міністерство справ (природного) довкілля

MISA *div. Municipal [Industrial] Strategy for Abatement*

MMRRIA *div. Mining and Mineral Resources Research Intitute Act of 1984*

MMTC *div. Multi-modal Transportation Committee*

MOA *div. Memorandum of Agreement*

Mobil Source Enforcement Division of EPA [MSED] Відділ законодавства [інспекційних послуг] Агенції охорони довкілля від пересувних джерел забруднень

Montreal Protocol of 1987 Монреальський протокол, 1987р. (міжнародний договір про зменшення виробництва хлорфлюороуглеводнів і тетрафлюоретилових полімерів, які знищують стратосферний озон)

Motor Vehicle Air Pollution Control Act of 1965 *US* Акт про контролювання забруднень повітря моторними транспортними засобами, 1965р.

Motor Vehicle Inspection Program [MVIP, I&M] Програма нагляду за моторними транспортними засобами

MOU *div. Memorandum of Understanding*

MPO *div. Metropolitan Planning Organization*

MPRSA *div. Marine Protection, Research, and Sanctuaries*

MSED *div. Mobil Source Enforcement Division of EPA*

MTEB *div. Metropolitan Transport Engineering Board*

Multi-modal Transportation Committee [MMTC] Комітет багатоконпонентних перевезень

Multiple-Use Sustained Yield Act of 1960 [MUSYA] *US* Акт про багатопільову неперервну видатність, 1960р.

Municipal [Industrial] Strategy for Abatement [MISA] *Can.* міська [індустріальна] стратегія боротьби з забрудненнями

MUSYA *div. Multiple-Use Sustained Yield Act of 1960*

MVIP *div. Motor Vehicle Inspection Program*

MWTA *div. Medical Waste Tracking Act*

N

NAAQS *div. National Ambient Air Quality Standards*

NAM *div. National Association of Manufacturers*

NAMS

NAMS *div. National Air Monitoring System*
NANPCA *div. Nonindigenous Aquatic Nuisance Prevention and Control Act of 1990*
NAP *div. Nonattainment Plan*
NAPCTAC *div. National Air Pollution Control Technical Advisory Committee*
NAQTS *div. National Air Quality Trend Station*
NARC *div. National Association of Regional Councils*
NAS *div. National Academy of Sciences*
NASQAN *div. National Stream Quality Accounting Network*
NATICH *div. National Air Toxics Information Clearinghouse*
National Academy of Sciences [NAS] *US*
 Національна академія наук США
National Air Monitoring System [NAMS] *US*
 Державна система нагляду [контролювання, моніторингу] повітря
National Air Pollution Control Technical Advisory Committee [NAPCTAC] *US*
 Дорадчий технічний комітет державного контролю забруднення повітря
National Air Quality Trend Station [NAQTS]
 Ста(н)ція обстеження загальної якості повітря країни
National Air Toxics Information Clearinghouse [NATICH] *US EPA*
 Національний центр висвітлення інформації про отруйні речовини у повітрі (перевіряє та дає дозвіл на публікацію)
National Ambient Air Quality Standards [NAAQS] *US EPA*
 Державні норми якості атмосферного повітря
National Association of Manufacturers [NAM]
 Національна спілка [асоціація] виробників [фабрикантів]
National Association of Regional Councils [NARC] *US*
 Національна спілка [асоціація] регіональних рад
National Audubon Society [Audubon Society]
 Національне товариство ім. Авдубона (*вагоме громадське товариство, яке пропагує збереження природних ресурсів і дикої живої природи*)
National Cancer Institute [NCI] *US*
 Національний інститут онкодосліджень
National Climate Program Act of 1978 [NCPA] *US*
 Акт про державну програму дослідження клімату, 1978р.
National Commission on Air Quality [NCAQ] *US*
 Державна комісія якості повітря

NFMA

National Contingency Plan [NCP] *US EPA*
 Державний план готовності до непередбачених випадків
National Council on Radiation Protection and Measurements [NCRPM] *US*
 Державна рада радіаційних захоронень і вимірювань
National Emission Standards for Hazardous Air Pollutants [NESHAP] *US EPA*
 Державні норми викидів небезпечних забруднювачів повітря
National Environmental Policy Act of 1969 [NEPA] *US*
 Акт про державну стратегію щодо (природного) довкілля, 1969р.
National Fire Protection Association [NFPA]
 Національна пожежозахисна спілка
National Forest Management Act of 1976 [NFMA] *US*
 Акт про державне лісогосподарство, 1976р.
National Forest System [NFS] *US*
 Державна лісосистема
National Forest Transportation System [NFTS] *US*
 Державна система лісотранспортування
National Health and Medical Research Council [NH&MRC] *Austr.*
 Національна рада медичних досліджень й охорони здоров'я
National League of Cities [NLC]
 Національна ліга міст
national standard *US EPA*
 державна норма [стандарт]
National Stream Quality Accounting Network [NASQAN] *US*
 Державна облікова мережа якості рік
NCAQ *div. National Commission on Air Quality*
NCI *div. National Cancer Institute*
NCP *div. National Contingency Plan, net community productivity*
NCPA *div. National Climate Program Act of 1978*
NCRPM *div. National Council on Radiation Protection and Measurements*
NEPA *div. National Environmental Policy Act of 1969*
NESHAP *div. National Emission Standards for Hazardous Air Pollutants*
New Source Performance Standard [NSPS] *US EPA*
 норми якості [виконання праці] нових джерел (викиду забрудників)
New Source Review [NSR] *US EPA*
 Перевіряння нових джерел (викиду забрудників)
NFMA *div. National Forest Management Act of 1976*

NFPA

NFPA *див. National Fire Protection Association*

NFS *див. National Forest System*

NFTS *див. National Forest Transportation System*

NH&MRC *див. National Health and Medical Research Council*

NLC *див. National League of Cities*

Nonattainment Plan [NAP] *US EPA* План виправлення недопрацювань (для зон, де не досягнуто державних норм якості повітря через певні забрудники)

Nonindigenous Aquatic Nuisance Prevention and Control Act of 1990 [NANPCA] *US* Акт про запобігання й контролювання забруднень води немісцевого походження, 1990р.

NSPS *див. New Source Performance Standard*

NSR *див. New Source Review*

O

Oil Pollution Act Of 1990 [OPA] *US* Закон про забруднення нафтою, 1990р.

OPA *див. Oil Pollution Act Of 1990*

Overall Work Program [OWP] *US EPA* загальна програма виробництва [робіт]

OWP *див. Overall Work Program*

Ozone Protection Act of 1989 *Austr.* Закон про охорону озону, 1989р.

P

PA/SI *див. Preliminary Assessment and Site Inspection*

PAIR *див. Preliminary Assessment Information Rule*

PMN *див. Premanufacturing Notice*

Pollution Prevention Act of 1990 [PPA] *US* Закон про запобігання забрудненням, 1990р.

PPA *див. Pollution Prevention Act of 1990*

Preliminary Assessment and Site Inspection [PA/SI] *US EPA* попередня оцінка та огляд місця

Preliminary Assessment Information Rule [PAIR] *US EPA* правило про інформацію для попереднього оцінювання (виробництва отруйних [токсичних] матеріалів на загрозу довкіллю, людському здоров'ю)

Premanufacturing Notice [PMN] *US EPA* передвиробниче повідомлення

Regional

President of the Congress of the United States of America Президент Конгресу США (Конгрес складається зі Сенату на чолі зі спікером і Палати представників на чолі з її президентом)

R

RA *див. Refuse Act of 1899; Regional Administrator*

RAP *див. Remedial Action Plan*

Rasmussen report [WASH-1400] *US* Звіт Расмусена (дослідження Расмусена, в якому оцінюється ймовірність і наслідки аварії на ядерній електростанції; опублікований 1975р., відомий також як **WASH-1400**)

RCRA *див. Resource Conservation and Recovery Act*

RCRA Facility Assessment/RCRA Facility Investigation [RFA/RFI] Оцінювання [дослідження] устаткування за інструкцією щодо зберігання та відновлення ресурсів, 1976р.

RDG *див. Regional Development Guide*

Record of Decisions [ROD] *US* реєстр [перелік] рішень (перелік дібраних виправних заходів на засипних сміттєсховищах небезпечних відходів і майданах; фінансовані спеціальним державним суперфондом)

Reforestation Trust Fund [RTF] *US*

Трестовий (державний) лісовідновлювальний фонд

Refuse Act of 1899 [RA] *US* Закон про сміття [відходи], 1899р. (скидане в судноплавних водах)

Regeneration Trust *Can. Ont.* Трест відновлення [регенерації]

Regional *US EPA* регіональний (територія США, поділена Агенством захисту довкілля на 11 регіонів)

Regional Administrator [RA] *US EPA* Регіональний управитель [адміністратор] (одного з 11-ти регіонів *US EPA*)

Regional Development Guide [RDG] Посібник місцевого планового забудовування

Regional Response Center [RRC] *US EPA* Регіональний центр [осередок] швидкого реагування

Regional Response Team [RRT] *US EPA* Регіональна команда швидкого реагування

Regional Statistical Area [RSA] *US EPA* Регіональна статистична територія

Regional**SLAMS**

Regional transit development program [RTDP] регіональний план розвитку транспорту

Regional Transportation Plan [RTP] US EPA Регіональний план перевезень

Regional Transportation Planning Agency [RTPA] US EPA Регіональне агенство планування перевезень

Regional Water Quality Board [RWQB] Регіональна рада якості води

Registry of Toxic Effects of Chemical Substances [RTECS] US OSHA Реєстр отруйних впливів [наслідків, дії] хемічних речовин

Regulatory Impact Analysis [RIA] US Аналіз наслідків установа (федеральних) урядових норм [розпоряджень] (*що спричинюють економічні витрати США на щонайменше \$100 мільйонів*)

Remedial Action Plan [RAP] Can. План виправних заходів

Research and Special Programs Administration [RSPA] US DOT Управа [Адміністрація] дослідних і особливих програм

Research Triangle Park [RTP] US Науково-дослідний "Трикутний парк" (*назва місцевості у штаті Північна Кароліна, де розміщено головні науково-дослідні лабораторії американської федеральної Агенції охорони довкілля*)

Resource Conservation and Recovery Act [RCRA], 1984 US Закон про зберігання і відновлювання ресурсів, 1984

RFA/RFI *див. RCRA Facility Assessment/RCRA Facility Investigation*

RIA *див. Regulatory Impact Analysis*

ROD *див. Record of Decision*

RON petrol Austr. РОН-нафта (*австралійська нафтова фірма*)

RRC *див. Regional Response Center*

RRT *див. Regional Response Team*

RSA *див. Regional statistical area*

RSPA *див. Research and Special Programs Administration*

RTDP *див. regional transit development program*

RTECS *див. Registry of Toxic Effects of Chemical Substances*

RTF *див. Reforestation Trust Fund*

RTP *див. Regional transportation plan; Research Triangle Park*

RTPA *див. Regional Transportation Planning Agency*

Rules and Regulations (of SCAQMD) US Calif. Правила та статті (Управи догляду за якістю повітря південного узбережжя штату Каліфорнія)

RWQB *див. Regional Water Quality Board*

S

SAB *див. Science Advisory Board*

SAC *див. Spill Action Center*

Safe Drinking Water Act [SDWA] of 1974 US Закон про здорову питну воду, 1974р.

SAROAD *див. Storage and Retrieval of Aerometric Data*

SCAB *див. South Coast Air Basin*

SCAP *див. Superfund Comprehensive Accomplishments Plan*

SCAPCD *див. Southern California Air Pollution Control District*

SCAQMD *див. South Coast Air Quality Management District*

SCAT *див. South Coast Area Transit*

SCCAB *див. South Central Coast Air Basin*

SCE *див. Southern California Edison*

Science Advistory Board [SAB] Наукова дорадча рада

SDWA *див. Safe Drinking Water Act of 1974*

Secretary US секретар, міністр

Secretary of Transportation US Міністр [секретар] транспорту

SEDAB *див. Southeast Desert Air Basin*

Shore Protection Act of 1988 [SPA] US Акт про охорону узбережжя 1988р.

Short-Range Transportation Plan [SRTP] US план близьких [коротковідстаневих] перевезень [транспортування]

SI *див. International System of Units*

Sierra Club Клуб Сієра (*потужна організація США у справах довкілля (півмільйона членів), заснована 1892р. в Сан-Франціско, Каліфорнія: освідомлює громадськість, впливає на законодавчі та виконавчі органи держави, через свої органи допомагає в судах у справах охорони природи*)

SIP *див. State Implementation Plan*

SITE program *див. Superfund Innovative Technology Evaluation*

SLAMS *див. State and Local Air Monitoring*

SMCRA

SMCRA *див. Surface Mining Control and Reclamation Act of 1977*

SOCAB *див. South Coast Air Basin*

SOHIO *див. Standard Oil of Ohio*

Soil and Water Resources Conservation Act of 1977 [SWRCA] *US* Акт про зберігання (та раціональне використання) ґрунтових і водних багатств [ресурсів], 1977р.

Solid Waste Disposal Act of 1984 [SWDA] *US* Закон про прибирання та усунення твердих відходів, 1984р.

South Central Coast Air Basin [SCCAB] Повітряний басейн центрально-південного узбережжя

South Coast Air Basin [SCAB, SOcab] *US Calif.* Повітряний басейн південного узбережжя (Штату Каліфорнія)

South Coast Air Quality Management District [SCAQMD] Управа із забезпечення якості повітря Південного узбережжя (Каліфорнії) (*перетворене із SCAPCD*)

South Coast Area Transit [SCAT] Швидкий переїзд [транзит] зони південного узбережжя

Southeast Desert Air Basin [SEDAB] *US Calif.* Повітряний басейн південно-східної пустелі (Штату Каліфорнія)

Southern California Air Pollution Control District [SCAPCD] Управа контролю забруднення повітря Південної Каліфорнії (*перетворене в SCAQMD*)

Southern California Edison [SCE] Едісон Південної Каліфорнії (*фірма - постачальник електроенергії*)

SPA *див. Shore Protection Act of 1988*

SPCC Plan *див. Spill Prevention Control and Countermeasure Plan*

Speaker of the House *US, Gr. Brtn.* спікер [Голова] палати (*представників у США; громад в Англії*)

Spill Action Center [SAC] *Can.* Осередок запобігання розливів (забрудників)

Spill Prevention Control and Countermeasure Plan [SPCC Plan] *US EPA* План протизаходів [протидії] та нагляду за запобіганням розливів (нафти)

SRP *див. State Reclamation Plan*

SRTP *див. Short-Range Transportation Plan*

Standard Oil of Ohio [SOHIO] *US* Стандартна нафта Огайо (*одна з найбільших фірм-виробників нафтопродуктів у США*)

STAPPA *див. State and Territorial Air Pollution Program Administrators*

Superfund

State and Local Air Monitoring System [SLAMS] *US EPA* Штатова та місцева система контролювання [моніторингу] (якості) повітря

State and Territorial Air Pollution Program Administrators [STAPPA] *US EPA* керівники штатових і територіальних програм забруднення повітря (*група нефедеральних представників Управи нагляду за забрудненням повітря*)

State Environment Protection Policy *Austr. Vict.* Штатова стратегія охорони довкілля (Австралія, штат Вікторія)

State Implementation Plan [SIP] *US* Штатовий (державний) план надання чинності [застосування, закріплення] (законові про чистоту повітря) (*договір між штатом і Агентством захисту довкілля EPA*)

state of the state стан штату (*річний звіт губернатора штату*)

state of the Union стан держави (*річний звіт президента США*)

State Reclamation Plan [SRP] *US* Штатовий [державний] план відновлення ґрунту (*внаслідок пошкодження через промислову діяльність, напр., відкриті гірничі роботи*)

State Transportation Board [STB] Штатова рада (справ) транспортування

STB *див. State Transportation Board*

Storage and Retrieval of Aerometric Data [SAROAD] *US EPA* Зберігання і добирання аерометричних даних (*база даних Агентства захисту довкілля США, де знаходяться дані вимірів якості повітря усіх федеральних, штатових і локальних спостережних [моніторних] стацій*)

Superfund *US* "Суперфонд" (*запасний фонд США на прибирання небезпечних матеріалів*)

Superfund Comprehensive Accomplishments Plan [SCAP] *US EPA* План всебічних заходів "Суперфонду" (*Бюджет (на фінансальний рік) всебічних заходів державного фонду*)

Superfund Exposure Assessment Manual (US, EPA 1988) summary of exposure pathway models used by EPA Посібник "Суперфонду" з оцінювання дії [засвоєння] (отруйних речовин)

Superfund Innovative Technology Evaluation program [SITE program] *US EPA* Програма оцінювання нової технології очищення "суперфондових" ділянок (*спільна угода між EPA і приватними фірмами*)

Superfund

демонструвати, оцінювати та заохочувати до комерційного розроблення удосконалених технологій остаточного очищення "суперфондових" ділянок, ділянок з програми національних пріоритетів, ґрунтозаситних смітників [захоронень] небезпечних відходів, які очищують коштами відповідальних підприємств або державного "суперфонду")

Superfund US site місце "Суперфонд"-у (місце розташування небезпечних матеріалів, власник якого має право користуватися фондом, призначеним "Суперфонд"-ом)

Supreme Court of the United States
Верховний суд США

Surface Mining Control and Reclamation Act of 1977 [SMCRA] US Акт про контролювання відкритого гірництва та відновлювання (ґрунту), 1977р.

SW-846 [Test Methods for Evaluating Solid Waste: Physical/Chemical Methods]
Досліджувальні методи для оцінювання твердих відходів: фізичні та хемічні методи

SWDA *div. Solid Waste Disposal Act of 1984*

SWRCA *div. Soil and Water Resources Conservation Act of 1977*

System Applications, Inc. model [SAI model]
симульована модель якості повітря, розроблена фірмою System Applications, Inc.

T

TAC *div. Transit Advisory Committee of the Southern California Association of Governments*

TCP *div. Transportation Control Plan*

Tier I report US Перший черговий звіт [заява]; звіт [заява] першого порядку (за законом EPCRA, кожне підприємство зобов'язане щороку публічно подати звіт-формуляр (установам LEPC і місцевій пожежній команді) про приблизні межі та найбільші кількості небезпечних хемічних речовин, збережених на своєму складі)

Tier II report US Другий черговий звіт [заява]; звіт [заява] другого порядку (звіт, подібний до Tier I report, мусить містити докладніші дані про хемічні речовини, напр., спосіб та точне місце зберігання на складі)

TITLE III *div. EPCRA*

Toxic Substances Control Act of 1976 [TSCA] US Закон про нагляд за отруйними [токсичними] речовинами, 1976р.

United

Toxicology Information on Line [TOXLINE]
центральна комп'ютерна система інформації отрутознавства [токсикології]

TOXLINE *div. Toxicology Information on Line*

Transit Advisory Committee of the Southern California Association of Governments [TAC] Дорадчий комітет транзиту Об'єднання [Асоціації] урядових установ Південної Каліфорнії

Transportation Control Plan [TCP] план перевіряння [контролювання] транспорту

Transportation Systems Management [TSM]
керівництво [адміністрація] систем перевезень

TSCA *div. Toxic Substances Control Act of 1976*

TSM *div. Transportation Systems Management*

U

UIC program *div. Underground Injection Control program*

UMTA *div. Urban Mass Transit Administration*

UMTRCA *div. Uranium Mill Tailings Radiation Control Act of 1978*

UN/NA number *div. United Nations/North America number*

UNAMAP *div. Users Network for Applied Modeling of Air Pollution*

Underground Injection Control program [UIC program] Програма нагляду за регулюванням підземного нагнітання (водних свердловин)

UNEP *div. United Nations Environment Program*

United Nations Environment Program [UNEP]
програма Об'єднаних націй зі справ довкілля

United Nations/North America number [UN/NA number] код-число Об'єднаних націй/Північної Америки (чотирицифрове код-число, уживане в міжнародній класифікації небезпечних матеріалів; напр., UN/NA 1203 означає газолін)

United States Code [USC] Код [Збір актів] Сполучених Штатів (збір усіх федеральних законодавчих актів; нове видання виходить щороку) *div. United States Code supplement*

United**WRUA****United States Code Annotated [USCA]**

Анотований Код [Збір актів] Сполучених Штатів (збір всіх федеральних законодавчих актів, з усіма ухвалами штатових і федеральних судів на підставі даних актів, з довідковими матеріалами та нотатками; виходить що шість років)

United States Code Supplement [USC Suppl.]

Доповнення до Коду Сполучених Штатів (поточні доповнення, які видають між появами шестирічних видань Коду Сполучених Штатів Америки)

United States Geological Survey [USGS]

Геологічна служба США

United States Public Vessel Medical Waste Anti-Dumping Act of 1978 [USPVMWADA]

Закон про заборону скидання медичних відходів у море державними суднами США, 1978р.

Uranium Mill Tailings Radiation Control Act of 1978 [UMTRCA] US

Закон про нагляд за випромінюванням [радіацією] відходів збагачування урану, 1978р.

Urban Mass Transit Administration [UMTA]

US Адміністрація загального міського транспорту

US Congress Парламент США (Палата представників - 435 представників, обраних від штатів пропорційно до кількості населення, і Сенат - 100 сенаторів, по два з кожного штату; закони започатковують у Палаті преставників, узгоджують зі Сенатом, а підписуються Президентом США)

US Customary System [USCS] of Weights and Measures

загальна система ваг і мір США

USC *див. United States Code*

USC Suppl. *див. United States Code Supplement*

USCA *див. United States Code Annotated*

USCS *див. US Customary System of Weights and Measures*

Users Network for Applied Modeling of Air Pollution [UNAMAP] US

користувачка мережа для прикладного моделювання забруднення повітря (збірка понад 30-и дібраних комп'ютерних програм моделювання дисперсії якості повітря; програми можна отримати в Агентстві захисту довкілля США)

USGS *див. United States Geological Survey*

USPVMWADA *див. United States Public Vessel Medical Waste Anti-Dumping Act of 1978*

W

WASH-1400 *див. Rasmussen report*

Waste Isolation Pilot Plant [WIPP] US

дослідницька споруда [експериментальний завод] відокремлювання (радіоактивних) відходів (розміщена біля Карлсбаду, Нью-Мексико 2.000 футів під землею)

Water Quality Act [WQA] (1987 CWA amendments) US

Закон про якість води (Поправки до Закону про чистоту води, 1987р.)

Water Resources Research Act of 1984 [WRRRA] US

Закон про наукові дослідження водних запасів [ресурсів]

Western Oil and Gas Association [WOGA] US

Західна асоціація виробників нафти й газу

WHO *див. World Health Organization***WHO Guidelines for Drinking Water Quality**

Рекомендації ВООЗ з питань якості питної води, 1983 р.

WHO International Standards for Drinking Water

Міжнародні норми ВООЗ для питної води

Wilderness Act of 1964 US

Закон про встановлення пустельних районів, 1964р.

WIPP *див. Waste Isolation Pilot Plant*

WOGA *див. Western Oil and Gas Association*

Wood Residue Utilisation Act of 1980 [WRUA]

US Закон про використання деревних залишків [відходів], 1980р.

World Health Organization [WHO] Всесвітня організація охорони здоров'я

WQA *див. Water Quality Act*

WRRRA *див. Water Resources Research Act of 1984*

WRUA *див. Wood Residue Utilisation Act of 1980*

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

ДОДАТОК 2

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>
**УКРАЇНСЬКИЙ
АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК**

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

А

абітурієнт	graduand	аерозовані мікроорганізми	aerosolized microorganisms
абразивний матеріал	abrasive, grit	аерозоль	aerosol
абсолют	absolute	аерометричний	aerometric
абсолютно чорне тіло	blackbody	аерувальний пісковловлювач	aerated grit chamber
абстрактний	discrete	азбест	asbestos
абсциса	abscissa	азбестоз	asbestosis
аванс	advance	азеотроп	azeotrope
авантюра	emprise	азот	nitrogen
аварія	crash, emergency, failure	азотний	nitrogenous, nitric
авіаційне оброблення рослин з літаків	aerial	азотовідновні бактерії	denitrifying bacteria
авіація	aircraft	акарициди	acaricides
авто	auto	акриловий	acrylic
автоклав	autoclave, digester	акролеїн	acrolein
автоматичний	automatic	акрофут	acre-foot
автомобіль на буксирі	trailer	акселерація	acceleration
автономний ізолювальний костюм	autonomous isolating suit	акт	act, enactment, play
автор	originator	актив	assets
авторадіографія	autoradiography	активний	aggressive
авторське право	copyright	активований	activated
автотранспортний	automotive	актинідний	actinide
агломерат	sinter	актиній	actinium
агломерація	sintering	актиноміцети	actinomycetes
агрегат	aggregate, unit	актори вистави	cast
агрегат легкого розчеплювання	vis-breaking unit	аккумулятор	battery
агрегатний	unit	аккумуляційний	storage
агрономія	agronomy	аккумуляція	storage
агропромислові залишки	agro-industrial residues	акуратний	precise
адаптація	adaptation	акуратність	precision
адвекція	advection	акціонер	shareholder
адвокат	counsel, counsellor	акціонерний капітал	stock
адвокатура	bar	акція	bond, share
аденозинтрифосфорна кислота	adenosine triphosphate	алдикарб	aldicarb
аденома	adenoma	алдрин	aldrin
адіабатичний	adiabatic	алелопатія	allelopathy
адміністративна одиниця	division	алерген	allergen
адміністративний	administrative	алергічний сенсibilізатор	allergic sensitizer
адміністрація	management	алергія	allergy
адмініструвати під мандатом	mandate	аліквот	aliquot
адреса	address	аліфатичний вуглеводень	aliphatic
аероалерген	aeroallergens	алкани	alkanes
аеродинаміка	aerodynamics	алкід	alkyd
		алкіл	alkyl
		алкілбензол	alkylbenzene
		алюміній	aluminum
		алюміноз	aluminosis
		альbedo	albedo

альвеола

альвеола alveolus, alveola
 альвеолярний alveolar
 альгіциди algicides
 альдегіди aldehydes
 альдегідна смола aldehyde resins
 альфа alpha
 амєбіаз amebiasis, amebic dysentery
 амєбна дизентерія amebic dysentery
 аміни amines
 амінова смола amino resins
 аміновідновча споруда amine regeneration unit
 амоній ammonium
 амоняк ammonia
 амоняконасичування ammonification
 амонякоутворення ammonification
 амортизатор buffer
 амортизація damping
 амплітуда коливань swing
 анаболізм assimilation
 анадромна морська риба anadromous fish
 аналіз test
   а. за опосередкованими показниками surrogate analysis
   а. напівлетких органічних речовин semivolatiles organic analysis
 аналітична вага analytical balance
 аналітичний test
 ангстрем angstrom
 анеуплоїд aneuploid
 анемія exsanguinity
 анероїдний вимірювач aneroid gauge
 анізотропний anisotropic
 анілін aniline
 аніон anion
 анод anode, plate
 анодувати anodize
 анотаційний annotative
 антагонізм antagonism
 антигельмінти antihelminths
 антиген antigen
 антидетонаційний antiknock
 антидот antidote
 антинаталіст antinatalist
 антирезистенти antiresistants
 антитіло antibody
 антициклон anticyclone, high
 антофіліт anthophyllite
 антракоз anthracosis
 антракосилікоз anthracosilicosis

афлотоксини

антрацит anthracite
 антрацитовий дріб antrafilter
 антропоцентризм anthropocentrism
 ануляція cancellation
 апеляція evocation
 апоплектичний удар seizure
 апретурa finish, finishing
 аптека pharmacy
 аптекар druggist
 арбітр arbiter, judge, moderator
 арборициди arboricides
 аргон argon
 аргоноплазмовий емісійний спектрофотометр індуктивного зв'язку inductively coupled argon plasma emission spectrophotometer
 ареал station
 арена ring
 арешт arrest, apprehension
 арифметика arithmetic
 арка arc
 арктична тундра arctic tundra
 аркуш sheet
 аромат fragrance
 арсен arsenic
 арсин arsine
 артефакт artifact
 архітектурне покриття architectural coating
 асигнація draft
 асимілювальна здатність довкілля carrying capacity
 астеносфера asthenosphere
 астма shortness of breath
 асфальт asphalt
 атака charge
 атестат decertification
 атмосфера atmosphere
 атмосферні опади precipitate, precipitation
 атмосферовідбите випромінювання skyshine
 атом atom
 атомний atomic
 атрактанти attractants
 аудиторія attendance
 авксин auxin
 авкціон sale
 автекологія autecology
 афіциди aphidicides
 афлотоксини aflatoxins

ацетилен acetylene

ацетон acetone

Б

бавовна cotton

бавовноочисна машина gin

бавовноочисний завод gin house, ginnery

багаж luggage

багажний luggage

багаса bagasse solid fuels

багатий exuberant, flush, plentiful, rich

б. на (щось) copious

б. на воду hydric

багатовалентний multivalent

багатоголовий газовий пальник multi-port
gas burnerбагатоголовий допалювач multi-port
afterburner

багатозначний significant

багато зубний викорчовувач scarifier

багатокімнатне приміщення apartment

багатонаціональний multinational

багатопрхідний multipass

багаторазовий manifold, multiple

б. повітряно-космічний апарат shuttle

багатоскладниковий multicomponent

багатостелажна споруда multi-rack facility

багатосторонній versatile

багатофазний multistage

багатохлорний polychlorinated

багатошвидкісний електричний двигун
multispeed electric motor

багатство richness

багnistий slimy

багульник elkwood

базальт basalt

базар market

базова лінія baseline

базований на... based on...

базовий basic

б. рік baseyear

байдужий frigid, indifferent

байдужість indifference

байонет bayonet

байонетний bayonet

байрак gill

бак boiler, tank

бактерициди bactericides

бактеріостаз bacteriostasis

бактеріостат bacteriostat

бактерія bacteria, germ

бал ball

балансир fly

баласт ballast

балка girder, joist, timber

банк bank

банькатість exorbitism

бар bar

барабан cylinder

барабаний cylinder

б. грохот trommel screen

барботажа bubbling

барва stagnation

барвник pigment

барда slop

барель barrel

бар'єр wall

баришник jobber

барій barium

барка bark

баркас launch

барометр barometer, bubbler

барометричний тиск barometric pressure

басейн з пневматичною аерацією diffused
aeration basin

басейний reservoir

батареїний циклон multicyclone

батьківщина home

бацила bacillus

бацилярна дизентерія bacillary dysentery

башта tower

без навантаги light

безбарвний white

безболісний acheless

безвартісний idle

безвихідне становище stalemate

безвідносний irrespective

безвідповідальний irresponsible

безвладність abeyance

безглуздий wanton

бездіяльний dormant, idle, inadequate

бездіяльність inertia, stain

бездоганний irreproachable

бездушний insensate

бездушність insensibility

беззапашний odorless

беззастережний**більйон**

беззастережний unconditional	безтямність insensibility
беззмістовий empty	безумовний unconditional
беззмістовність emptiness	безформний amorphous, shapeless
безкисневий anaerobic, anoxic	безцінний invaluable
безколірний colorless	беккерель becquerel
безкольоровий achromatic	бел bel
безкомпромісний intransigent	бензилалкоголь benzyl alcohol
безконечний everlasting, infinite	бензин spirit
безконечність infinity	бензоїн benzoïn
безконечно infinitely	бензол benzene, benzol, benzine
б. малий infinitesimal	бензопірен benzopyrene
безкровний exsanguine	бенкет barbecue
безлад derangement, disarray, litter	бентеження perturbation
безладдя confusion, tumble profundity	бентежити confound, confuse, perturb, upset
безладний irregular	бентоніт bentonite
безмежний endless	берег bank, beach
безодня abyss, profundity	б. хідника curb
безпека safety	берегова лінія coastline
безперервна ланцюгова реакція sustained nuclear reaction	берилій beryllium
безперервне збирання врожаю sustained-yield harvesting	бериліоз berylliosis
безперервний continuous	бета beta
безперервність continuity	бетон concrete
безпересадний through	бетонне покриття дороги slab
безпечна доза non-effective dose	бите скло cullet
безпечне місце safety	битий шлях highway
безпечний safe, safety, secure	биттєвий pulsatory, pulse
безпечні відходи нафтового родовища nonhazardous oil field waste	биття pulsation, pulse
безплатний напрям random	бияк thrasher
безплатний free, gratuitous	біб legume
безплатно gratis	біг flight, run
безпліомбісва водопровідна труба lead-free pipe	бігти run
безпліомбісвий газолін unleaded gasoline	бідний poor
безповоротний irretrievable	бідність necessity, need, poverty
безполуменева піч flameless furnace	бідон can
безпосередній proximate, spontaneous, immediate	бійка scramble
безпосередність spontaneity	бікарбонат bicarbonate
безпосередньо directly, immediately	білизна linen
безприбутковий non-profit	б. до прання laundry
безробітний nonworker	білий white
безсистемний haphazard	б. азбест chrysotile
безсмертний everlasting	білильник bleacher
безсторонній indifferent	біліти bleach
безсторонність indifference	білоголовий орел bald eagle
безтурботно lightly	білок white
безтямний insensate	білокрів'я leukemia
	біль ache, complaint, pain
	б. голови headache
	б. мозку encephalopathy
	більйон billion

біоактивація**боязкий**

біоактивація bioactivation	бітумне вугілля bituminous coal
біоаккумуляція bioaccumulation	біхроматна окиснюваність dichromate oxidizability
біогаз biogas	бічний lateral, side
біогенний biogenic	благання invocation
біогеографія biogeography	благородність distinction
біогеохемія biogeochemistry	благоустрій accomplishment
біогеохемічний biogeochemical	бланк blank, form
бiodиск biodisc	бленда blind
біоконверсія bioconversion	близнюк twin
біоконцентрація bioconcentration	близький close, imminent, near, nearby
біокумуляція biocumulation	близькість proximity, vicinity
біологічне перетворення biotransformation	близько close, imminently, near,
біологічне розкладання catabolism	блиск flash, glance, polish, scintilla
біологічне флокулювання bioflocculation	блискання scintilla
біологічний biological	блискучий bright, luminous
б. вказівник bioindicator	блідий blank, white
б. розклад biodegradation	блок block, unit
біологічно відпірна речовина biologically resistant substance	блокнот tablet
біологічно засвоювана речовина bioavailable substance	блоковий unit
біологічно розкладний readily biodegradable	блоха flea
біологія biology	блуд aberrance
біомаса biomass	блуканий erratic
біометрія biometrics	бовтанка scramble
біонагромадження bioaccumulation	богослужіння service
біонааявність bioavailability	божевілля derangement
біообстежування bioassay	боковий outside
біооксигемоглобін oxyhemoglobin	бол bole
біооцінка bioassay	болотиста місцевість everglade, fenland
біопаливо biofuel	болотистий paludal, palustrine, swamp
біоплівковий реактор biofilm reactor	болотний хробак bloodworm
біорозкладний biodegradable	болото bog, everglade, fen, marsh, sludge, swamp, wash
біосередовище biosphere	болт pin, screw
біосинтез biosynthesis	болтовий screw
біостатистика biostatistics	бон boom
біостатична речовина biostatic material	бор boron
біота biota	борг debt, liability
біотестування biotesting	борець fighter
біотехнологія biotechnology	борна кислота boric acid
біофільтр biofilter	борозна drift, furrow, trench
біофільтрація biofiltration	боротьба conflict, fight, war
біохемічний biochemical	борт side
біохемія biochemistry	бортовий отвір корабля port
біоценоз biocoenosis	ботулізм botulism
біоценологічне зрушення biocenological shift	бочка barrel, drum
біоцид biocide	боягузливий yellow
біржа exchange	боязкий gingerly
бісиноз byssinosis	
бісмут bismuth	

брак**вал**

брак lack
брання зразків sampling
брехня lie
бризантність brisance
бризки spray
брила lump
бродильний rising
   б. затір sour
   б. котел digester
бродіння digestion, fermentation, rise
   б. під низьким тиском vacuform
бром bromine
бромоформ bromoform
бронх bronchus
бронхіальний bronchial
бронхіола bronchiole
бронхіт bronchitis
брошура pamphlet
бруд feculence, soil
брудний feculent, foul
брунатний brown
брунитися shoot
брунька shoot
брунькування inoculation
брусок rail
брусо-кліткова ударна дробарка-дезінтегратор cage-mill impact breaker
брутальний insensate
брутто-вага воза gross vehicle weight
брухт junk, waste
будинок building, lodge
будівельний building, tectonic
   б. лісоматеріал timber
будівельник developer
будівельні науки tectonics
будівництво construction
будка booth
будова shape, texture
   б. тіла constitution
будування building
буйність fecundity
буйно розростатися wanton
буйно рости thrive
буквально literally
буквар primer
буksа box
буksове дерево box
буksування slip
булка roll
булковий roll

бульбашка bubble
бум boom
бункер bin
бункерне паливо bunker fuel
буремний storm
буровий верстат rig
бурхливий stormy
бурхливість roughness
бурхливо roughly
буря storm, weather
бур'ян weed
буряний stormy
бутан butane
бутель carboy
бутил butyl
бутиловий алкоголь butanol
бутиловий спирт butanol
буття existance
буфер buffer
бухта inlet
бушування turbulence
бюджет budget
білетень statement

В

вага balance, weight
вагання demur, uncertainty, wobble
вагітна pregnant
вагітність pregnancy
ваговий gravimetric, weigh, weight
вагомий stringent, weight
вагомість stringency
вагон для курців smoker
вагонетка truck
вада failing, flaw
важіль jack
важкий heavy
важкість difficulty
важливий grave, important, serious, significant, substantial
важливість import, importance, magnitude, seriousness, significance
важливіший major
вакуум void
вал dam, roll, roller, windrow
   в. для аварійних стоків bunding dyke

валентність**верхосхиловий**

валентність valence	вектор швидкості velocity
валик spindle	велетенський gigantic
валковий roll, roller	велика крамниця warehouse
валова продукція країни gross national product	велика рогата худоба cattle
валюта currency	велика хвиля surge
ванна bath	велике місто metropolis
в. електропокривання шестивалентним хромом hexavalent chrome plating tank	велике пасовище range
вантаж load, loading, weight	великий great, high, large, sizeable, wide
вантаження loading, shipment, shipping	в. палець thumb
вантажне авто (вантажівка) truck	в. успіх furor
вантажний loading	великодушно greatly
вантажник lumper	великоміський metropolitan
вантажовідправник consigner	величезний enormous, immense, tremendous
вантажоотримувач consignee	величина magnitude, quantity, value, lofty
вантажопідойма elevator	вельможний gentle
вапно lime	вентилятор blower
вапногасна споруда slaker	в. з уперед викривленими лопатями forward curved blade fan
вапняк limestone	вентиляційна труба uptake
варення brew, brewing	веретенистий fusiform
варено-олійна полива boiled oil varnish	веретено spindle
варильний brewing	версія version
варильний котел cooker	верстат bench
варіант version	в. вальцювальний mill
варіація variation	в. для нарізування чіпів tenoner
вартість cost, value	верстатний bench
ватерклозет зменшеного зливу reduced flush toilet	верстатний кондуктор jig
вахта duty	верства tier
вбиральна речовина absorbent	верстви осадів strata
вбиральний spongy	верстовий tier
вбиральність absorbance, absorptivity	верстка format
вбирач прудо-площинного типу rod deck absorber	вертел spit
ввічливість courtesy	вертикальна лінія vertical
вдалині beyond	вертикальна реакційна камера digester
вдирання intrusion	вертикальний vertical
вдих і видих respiration	в. градуси температури lapse rate
вдихальний respirable	в. довготрубний випарювач long tube vertical evaporator
вдихання inhalation	в. зруб shear
вдихний inhalable	в. канал uptake
вдоволення ease	в. розріз profile
вдодаток furthermore	в. стабілізатор fin
вдячний grateful	вертіння spin
вдячність acknowledgement, gratitude	верх top
ведмідь bear	верхній overhead, top, upper
вежа loft, tower	в. одяг coat
везікант vesicant	в. продукт overflow
вексель note	верхньорічковий upstream
	верхосхиловий upgradient

вершина

вершина climax, peak
вершинний peak
вершник jockey
вершок crop
     в. землі spit
весло paddle
весна spring
весняний spring
вечір evening
вечірній evening
вживання exercise, usage, use
вжиток usage
взаємний mutual, reciprocal
взаємовключальний alternative
взаємодійний reactionary
взаємодія interaction, reaction
взаємозв'язок interconnection
взаєморозуміння sympathy
вздож endways
взяття take
вибачення excuse
вибачник absolver
вибивальний knockout
вибивання knockout
вибійник driver
вибір alternative, choice, option, pick
     в. місця для виробничого підприємства
     siting of facility
     в. певного часу timing
виборець constituent
вибори election
виборний, виборчий constituent
вибраний chosen
вибух detonation, eruption, explosion
     в. парової хмари vapour cloud explosion
вибухова речовина explosive
вибуховий explosive
вибуховість explosivity
виварювання digestion
виведення derivation, disposal, elimination
     в. з експлуатації decommissioning
вивіз export
вивіска sign
вивітрювання erosion, volatilization,
 weathering
вивітрювати erode, volatilize, escape
виводок hatch, litter
виворотний reversible
вивчення analysis, study
вигадка invention

визначення

вигадник inventor
вигин curvature
вигідно easy
вигладжувальний wiper
вигладжувач wiper
вигляд aspect, look, prospect, shape
вигода accomodation, comfort, convenience,
 profit
вигоди facilities
вигоряння burnup
виготовлений produced
виготовлення заздалегідь prefabrication
виграш gain
вигріб sink
вид shape, sort, species, variety
видавання delivery, issuance
видавати deliver, promulgate, print, publish
     в. закони legislate
     в. звуки sound
видання publication, release
видатний distinct, outstanding, signal
видаток expense
видих exhalation, expiration
виділення discharge, exudation, distribution,
 desorption
видільний eliminative
видний visible
видність visibility
виднокіл overview
видобуток output, yield
видовження elongation
видовий specific
видовище show
видозміна mutation, metamorphosis
видозмінний metamorphic, mutagenic
видозмінність metamorphism, mutagenicity
видознавство speciology
видоутворення speciation
виживаність survivorship
виживання survival
визнання acknowledgement, admission,
 recognition, recognizance
визначання меж delimitation
визначений definite, set
визначення determination, qualification
     в. захворювання diagnosis
     в. кількості quantify
     в. місця location

визначний**виправний**

визначний substantial	вимірювання dimension, distribution, measurement, sizing
визначник determinant	в. мутності nephelometry
видання ямок pitting	в. токсичності toxicometry
видений pitted	вимога claim, demand, encumbrance, exigence, requirement, tax, instance
викид discharge	вимогливий exigent, particular
викидання emission	вимогозадовольний eligible
викиди emissions	вина culpability, demerit
викидний emissive	винагорода consideration
викінчення finishing	винахід invention
викладати couch, dissertate, elucidate	винахідник inventor, originator
викладацький склад faculty	виникання emanation
виклик challenge, citation, defiance	винишувач fighter
в. до суду subpoena	винний culpable
виключення exclusion	виноград grape
виключний exclusive	винос намула washout of sludge
виключність emergency	винятковий emergency, exceptional, exclusive, sole
виконавча влада executive	винятковість emergency
виконавчий executive	виняток exception, exclusion, exemption
виконання accomplishment, discharge, fulfillment, job	випадання fallout
в. зобов'язання satisfaction	в. пилу dustfall
виконування exercise, performance,	випадковий chance, eventual, haphazard, incident, random, unintentional
виконувач обов'язків acting	випадковість chance, contingency
викопний камінь fossil	випадково haphazard
викопування excavation	випадок accident, case, chance, contingency, event, haphazard, incident, luck, occurrence
використання operation	випалювальна піч calcinator
в. води після забору з водного джерела withdrawal use	випалювання calcining
в. водних ресурсів utilization of water resources	випар evaporation, exhalation
викреслювання deletion	випари transpiration
вплив discharge	випаровування evaporation, purge, sweating, transpiration, vaporization
випливання casting	випаропереміщення evapotranspiration
впливний effusive	випарувальний evaporative
впливок з металу casting	випередження preemption
впликовий remedial	випин bulge
вилуговувальний leaching	випіт exudat
вилуговування leaching	випітний exudative
вилучання elimination	виплата contribution, disbursement, payoff
в. з обігу immobilization	виплачування disbursement
вилучення debarment, interdiction	випнутий outstanding
в. азоту denitrification	випоти transpiration
в. намулу desludging	виправдання discharge, justification, plea
вильгання культур lodging of crop	виправдні заходи justification
вимивання розчинником elution	виправлення correction, corrective, reclaim, reclamation, remediation
вимирання extinction	виправний remedial
вимитий водою eluvial	
вимірна діафрагма із заокругленими краями quadrant edge orifice	
вимірювальна помпа metering pump	

виправний

в. засіб remedy
випробний test
випробувати assay, prove
випробуваний proof
випробування assay, testing
випробовання crucible, proof
випробувати sample
випродаж за зниженою ціною sale
випромінювальна спроможність emissivity
випромінювання emanation, emission
випрямлений upset
випуск discharge, effusion, exhaust, issuance, issue, release, yield
в. з водосховища reservoir release
в. на екран screening
випускання outage
випускач emittant
в. конденсату hotwell
випускний exhaust
в. отвір outage
випускник graduand, graduate
вир eddy, swirl
вираз look, term
виразний explicit, plain
виразність explicitness, expression
виразно plainly
вирафінований subtle
виріб job, make, product
вирівнювальний вал planer
вирівнювання compensation, lining, netting out, sizing
вирізка cutting
вирішальний conclusive, critical, crucial, final
в. чинник determinant
вироби ware
вироблення elaboration
вироблення таблеток pastillization
виробник producer
виробництво manufacture, production
виробничий production
вировий vortex
вироджений degenerative
виродження degeneracy, degeneration, devolution
виродок degenerate
вирозумлий understanding
вирок decree, judgement
вирощувальник grower
вирубування лісів deforest

витривалий

висадка upset
висвітлювальний luminous
виселення eviction
висиджування яєць incubation, hatch
висип eruption, exanthema
висипка efflorescence
висихання desiccation
вислів expression, output, result, yield
всліджувальний tracking
всліджування espial, tracking
виснажений depleted, spent, stale
виснаження attrition, depletion
виснажування attenuation, emaciation
висновок conclusion, deduction, inference
висока точка high
висока якість desert
високий high
високорадіоактивний hot
високотисковий pressure
висота altitude, elevation, height
в. надводного борту freeboard
виставка display, exhibition, show
виставляння exposure
вистріл shot
виступ extuberance, flange, jut, jutting, lip, projection
висування promotion
висячий кінець tag
вितворювач шкідливих нечистот generator
витин cutout
вигиральний wipe, wiper
вигирання deletion, wipe
в. пилу dusting
вигирач wiper
витік effluence, escape, leak, outage
витікання deflux, efflux, issue, leakage, leaking
витіснення displacement
витічний effluent, leaking
виток wind
витончений subtle
витонченість polish, subtlety
витоплювання eliquation
вигравлений pitted
вигравляння erosion
витрата consumption, cost, disbursement, expenditure, outgo
витрати внаслідок витікання leakage
витрачений spent
вигривалий tough

витривалість**відмовлення**

витривалість persistence, toughness
витрус shakeout
витяг extract, extraction, quote
витагання exhaust
витажна труба stack
витажний exhaust, extraction
     в. розчинник eluent
витажні органічні галогени extractible
     organic halogens
витаятий cutout
вихід emergence, exit, gate, issuance, issue,
     outlet
     в. газу в шахті damp
вихідний outgoing
вихідні дні weekend
виходи emissions
вихровий turbulent
вихровість turbulence
вичерпані залишки dredged spoils
вичерпний comprehensive
вишкіл training
виштовхувач eliminator
вищезначений above
вищезгаданий same
вищий top
     в. гатунок extra
вищі кола society
вияв display
виявлення detection, disclosure, find
вібраційна сортувальна гратка grizzly screen
вібраційне сито shaker
вібраційний vibrating, vibratory
вібрування vibrating
вівця sheep
відбивання impingement, reverberation
відбивний reflective, reverberatory
відбивність reflectivity
відбивнострумінний розбризкувач deflector-
     jet atomizer
відбиток impression, impress, imprint,
     letterpress, print
відбиття reflection, reflex
відбій recoil, repercussion, retreat
відбілювальна речовина bleach
відблиск reflection, reflex
відблисний reflective
відбудова rehabilitation
відвал dump, spoil
відвантажування shipment
відвернення prevention

відвертання detraction, diversion, repulsion
відвертий plain, straightforward
відверто straightforward
відвід eductor
відвідуваність attendance
відвідувати call, visit
відгазовування outgassing
відгодований fat
відгомін reverberation
відгук appeal, repercussion, response
віддалений remote
віддалення removal
віддаль distance
     в. проїзду driving range
відданий devoted, faithful, true
відданість faithfulness
віддача return
відзеркальний reflective
відділ branch, compartment, department
відділювач eliminator
від'ємне значення negative
відживний trophic
відзначальний annotative
від'їзд departure
відкат rollback
відкидання disclaimer
відкинення rejection
відкладання deferral, demur, deposition,
     suspension
відкладена дія отрути delayed effect
відклик recall, removal, revocation
відкличний revocable
відкочувальний rollback
відкрита платформа truck
відкритий open
     в. водозабір exposed intake
відкрито openly
відкриття discovery, opening
відламки debris
відмирання dieback
     в. сітчастої оболонки retinal degeneration
відмінний diverse
відмінність desert, diversity
відмінок case
відмова denial, disclaimer, excuse, refusal,
     repulse, waiver
     в. коритися defiance
відмовлення abnegation

ВІДМОЛОДЖЕННЯ**ВІДТВОРЮВАЛЬНИЙ**

відмолодження rejuvenescence	відповідність adequacy, congruence, correspondence, proportion
відмолоджувальний rejuvenescent	відповідно adequately, properly
відновлений regenerate	відповідь answer, response
відновлення recovery, reduction, regain, regeneration, reinstatement, restoration, revivification	відпорний defensive, immune
в. лісу reforestation	відпорність defensive, immunity, resistance
відновлювальний reducing	відпорошування dusting
в. план redesign	відпочинок rest
відновлювання reclamation, smelt	відправлення товарів consignment
в. шини retreading	відпустка leave
відновний reduction, regenerative	відрада easement
в. кругообіг recirculation	відраза abhorrence
відновник regenerator	відразливий abhorrent
відовно-кругообіжний recirculation	відразобуджувальний abhorrent
відносна різниця margin	відразобудник abhorrence
відносна точка температури reference temperature	відривання дрібними частинками detrition
відносний reference, relative	відріз cutoff
відносно concerning	відрізання abscission
відношення ratio, reference, regard, relation, relationship	відрізок segment, stretch
відобразний reflective	в. часу interim
відозва manifest	відро bucket, pail
відокремлений separate	відродження revival
відокремлення severance	відрубність peculiarity
відокремлювальна споруда decanter	відрядний працівник jobber
відокремлювальний separation	відсадок layer
в. прилад separator	відсвіжування ventilation
відокремлювання separation	відсікання severance
в. осадів decantation	відсіч rebuttal, repulse
відомий certain	відскок recoil
відомство department	відслизувальна споруда dephlegmator
відпарювальна частина очищальної колони stripper	відслизування dephlagmation
відпарювальне очищення stripping	відсотки percentage
відпарювальне устаткування stripper	відсоткове відношення percentage
відпилювальний dusting	відсоток percent
відплата pay	відставка demission
відплив reflux	відсталий back, backward, backwards
відповідальний amenable, liable, responsible	відстань reach, space, interval
відповідальність charge, liability, responsibility	в. бачення scan
відповідна частина rate	в. кидка throw
відповідний adequate, appropriate, consistent, coordinate, corresponding, fit, proper, proportional, respective, suitable	відстій sludge
в. час season	відстійник desilter, settler, sump
відповідник duplicate	відстійниковий sump
	відстоювання digestion, sedimentation
	відступ retreat
	відсунення removal
	відсутній absent, not available
	відсутність absence, miss
	відтворення recreation
	відтворний reproductive
	відтворювальний recreational

ВІДТВОРЮВАННЯ**ВЛАСНИК**

відтворювання reproduction	вініл vinyl
відтерміновання stay, adjournment	вініловий vinyl
відтермінувати adjourn	віра faith
відфлегмування dephlegmation	вірний faithful
відхаркування expectorant, expectoration	вірність faithfulness
відхил deviation, dip, diversion, tilting	вірно true
відхилений tilting	віроломний false
відхилення aberrance, aberration, evasion, swing, variance, variation	вірус virus
в. виду variance	вірусний virus
в. від напрямку руху yaw	віск wax
відхилення divergence	віспина pit
відхильний aberrant, divergent	вісті information
відхлорювання dechlorination	вістрія edge
відходи faeces, refuse, waste	вісь axis, pin, shaft, spindle
в. як паливо wastes fuel	в. симетрії axis of symmetry
відходний faecal	вітальний gratulatory
відцентровий centrifugal	вітер wind
в. вентилятор із вперед викривленими лопатями forward-curved blade centrifugal fan	вітрило sail
відцентровання centrifugation	вітрифікація vitrification
відчищення decontamination, depuration	вітровий ґрунт aeolian soil
в. зв'язувальних речовин debonding	вітрозахисна смуга shelterbelt
відчування feel, perception	вітромір з підігрітою термопарою heated thermocouple anemometer
відчутний sensible	вітромірна лопатка swinging vane velocity meter
в. на дотик tactile	віче convocation
відчуття feeling	вічний everlasting
відшкодування reimbursment, return	вічнозелений evergreen
в. витрат indemnification, indemnity	вішак rail
відштовхування repulsion	віяло fan
віз vehicle	вказівка finger, guideline, indication, suggestion
війна war	вклад у банк deposit
військове з'єднання formation	вкладання сертифікатів у банк banking
військовий war	вкладати enclose, inset
військові парадні штани overalls	в. в піхву sheath
війт magistrate	в. гроші в банк deposit
вік age, lifetime, time	в. капітал fund
вікно window	вкладень enclosure, insert, inset
віко lid	включання implication
віковий secular, time	включений implicit
віконниця louvre	включення engagement
вільний free, loose	вкорінювати enroot
в. від ... immune	вкривальний лак overvarnish
вільність licence	вкритий цвільлю efflorescent
вільно loose	влада hold, power
в. підвішений витяжний ковпак freely suspended hood	власна вартісна річ asset
вільнопрохідний through	власний own, proper, proprietary
вінець crown	власник owner, possessor, proprietor

в. прибережної смуги riparian	водій driver, operator
власницький possessive	водна рослина hydrophyte
власність prosperity	водне господарство aquaculture
властивий inherent, intrinsic, natural	водний aquatic, aqueous, water
в. організмові enorganic	в. настій попелу leachate
властивість attribute	водні наноси wash
властиво properly, quite	воднопатогенні організми waterborne pathogens
влаштування arrangement	водовбирач desiccant
влив discharge	водовід plumbing
вливання infusion	водовідвід outfall
влучний precise, precision	водовідний plumbing
влучність precision	водовмістище tank
вмикач contact	водогінна вода tapwater
вміла поведінка manipulation	водозбірна площа catchment area
вміле керування manipulation	водойма reservoir, storage
вмілий good	водонепроникний пласт aquiclude
вміння ability	водонепроникний пласт aquitard
вмістище repository	водоносний пласт aquifer
вміщення inclusion	водопідготовна споруда hydrotreating unit
вмовляння suggestion	водоростевий algal
внеслідок for	водоспад cascade, cataract, fall
внесення entry, introduction	водостік flume, gully, sewer.
в. суми в депозит банку consignment	водяний hydric
внескодавець proponent	в. пастушок rail
внесок contribution	в. стовп lift
вниз downhill, under	вологий humid, moist
внутрішні покриття стінки кровоносної судини media	вологість moisture, wet
внутрішній indoor, inherent, inside, interior, internal, intestine, intrinsic	вологовбирний hygroscopic
внутрішня сторона within, interior	вологомір hygrometer
внутрішньо- endo-	володіння holding, possession
внутрішньовушний entotic	волокнистий fibrous
внутрішнє походження endogenous	волокно fiber, filament, string
внутрішньодержавний intrastate	волос hair
внутрішньом'язовий intramuscular	волосся hair
внутрішньоорганний паразит endoparasite	волочіння draw
внутрішньочерепний encranial	воля will
вогкий damp, foul, humid	ворог enemy
вогкість damp	ворожий antagonistic, hostile, virulent, blowout
вогнева буря firestorm	воронування поверхні металів jetal
вогненна куля firebalk, fireball	ворота goal
вогнетривка шафа safe	восковий wax
вогнетривкий fireproof, flameproof, infusible, refractory	воскувати wax
в. матеріал refractory	востаннє last
вогнище fireplace, focus, grate	впевнений certain
вогонь fire, light	вперед forth
вода water	впертий difficult
водень hydrogen	вперше first

ВПЛИВ

вплив effect, exposure, hold, impact, influence, repercussion, weight
впливова особа influence
впливовий impressive, influential, operating
вплутування engagement, implication
впоперек across
впорск shot
впорскування injection
впорядкування tiering
вправа drift, exercise, practice
вправляння practice
вправний subtle
вправність subtlety
в. у роботі technics
впровадження mobilization
впуск inlet
враження impression
вразливий tender
врожай harvest, yield
врубна машина cutter
вручання delivery
всєднa тварина omnivore
всеосяжний comprehensive, overall
всередині inside, within
всесвіт world
всмоктний intake
всмоктувальний intake
всмоктування intake
вставання rising
вставка interpolation
вставляння interposition
в. скла glazing
встановлений set
в. законом statutory
встановлення restoration
в. взаємозв'язку coordination
в. стійкості/тривалості тверднення stabilization/solidification
встановлювальний огляд місцезнаходження listing site inspection
встановлювання правил регулювання regulation
вступ opening, threshold, introduction
вступна молитва invocation
вступна оцінка scoping
вступний opening, incoming, threshold
всупереч contrary, criss-cross
всюди everywhere, wide
всюдисущий substantial

В'ЯЛИЙ

всюдихід off-road motor vehicle
втеча escape, flight, refuge
втілення shape
втіха amenity
втома fatigue
втомливий tedious
втомливість fatigue
вторгнення encroachment
втрата deprivation, detriment, forfeiture, loss, waste
в. води wastage of water
втратний detrimental, waste
втрачений lost
втрачені роки життя years of life lost
втручання interference, interposition, intrusion
втулка insert
вугільна кислота carbonic acid
вуглеводень hydrocarbon
вуглецевий carbon, carbonaceous
вуглець carbon
вудження cure
вузол junction, node
вузька протока sound
вузький narrow
в. отвір throat
вузькість shallowness
вузькотемпературний stenothermal
вулиця road
вуличний road
вулканізація cure
вулканічний effusive
вухо ear
вурдження coagulation
вхід entrance, entry, gate, income, incoming, input
вхідна кількість input
вхідний incoming
входження incoming, intromission
входи й виходи ins and outs
вченість learning
вчинки ongoing
вчинок proceed, step, work
в'юнистий черв'як eelworm
в'язка parcel, roll
в'язкий consistent, viscous
в'язкість consistence
в'язниця hold, jail
в'язь bind, elm
в'ялий flat

Г

гайка nut
 гарантія від кари за минулі проступки indemnity
 гарячка febricity
 гарячковий febrile
 гвинтовий spiral
 гем heme
 гематотоксичність hematotoxicity
 гемоглобін hemoglobin
 гемоліз hemolysis
 гепатит hepatitis
 гепатоксин hepatoxin
 герметик sealant
 гідравлічна провідність meinzer unit
 гіпотеза supposition
 глек jar
 гончарська розріджена глина slip
 група експертів panel

Д

дар grant
 двометалевий bimetal
 денітрифікація denitrification
 дерев'яна платформа pallet
 детонатор trigger
 децибели decibels
 дизентерія dysentery
 диметоат dimethoate
 дистрофічний dystrophic
 дистрофія dystrophy
 дифтерія diphtheria
 дихальне горло trachea
 дихання respirable
 дихлордифенілдіхлоретен dichlorodiphenyldichloroethene
 дихлордифенілдіхлороетан dichlorodiphenyldichloroethane
 дихлордифенілтрихлоретан dichlorodiphenyltrichloroethane
 дихлорфеноксиоцтова кислота dichlorophenoxyacetic acid
 діатомея diatoms
 дідівська стаття grandfather clause
 діетаноламін diethanolamine

дієвий active
 дійсний valid
 дірка tap
 добірний select
 довготривалий standing
 довіря credit
 доза впорскування shot
 дорадчий advisory
 доручення mandate
 достатня кількість fill
 доточений accretive
 дренажна мережа drainways
 дуже низький throwaway

Е

екран shield
 ентальпія enthalpy
 ентропія entropy
 енцикліка encyclic
 етил ethyl
 ефірифікація esterification

Ж

жарознижувальний febrifugal
 жароспричиняльний febrific
 жилка nerve
 ж. листка rib
 жухелевідільник skimmer
 жужіль sinter, slag

З

за винятком barring, except, save
 за відсутністю failing
 за вітром downwind
 за першим ударом one-hit
 за умови, що ... provided that
 заангажовання engagement
 забарвлена вода coloured waters
 забезпечений secure
 забезпечення provision
 забій kill

заболонь**закладання**

заболонь	white	заглушення	damping, suppress
заборона	ban, interdict, interdiction, prohibition	заголовок	heading, headline, title
заборонний	prohibitive	загорода	skirt
забруднена питна вода	tainted drinking water	загострювання	exacerbation
забруднена річ	fomite	заготована суміш	premix
забруднений	spotted	заготовляння грошей у фонд	funding
забруднення	contamination, pollution	заготовник	packer
забрудник	pollutant	загрожений	endangered
забруднювальні тригалометани	trihalomethane contaminants	загрожені види	threatened species
забруднювачі повітря	immisions	загроза	menace, threat
завада	encumbrance, handicap, impediment	з живих організмів	biohazard
завалювати	swamp	загрозливий	hazardous
завантага	input	загублений	lost
завантаження	charge, packing	загусник	thickener
з. колони	packing	задирилий	aggressive
завантажний	packed	задній	back, tail
завдання	problem, target, task	з двір	backyard
завдаток	deposit, earnest	з. план	background
заведений порядок	routine	задня частина	tail
завершальний	finishing	задовільний	fair, right
завершений	accomplished, plenary	задовільняти	please, satisfy
завершення	fulfillment	з. вимоги	qualify
завзятий	persistent	задоволений	complacent, content, satisfactory
завзяття	persistence	задоволення	complacence, content, gratification, pleasure, satisfaction
завис	slurry	задум	implication, plan, planning
завислий	suspended	задуха	asthma, shortness of breath, suffocation
завіси	drapery	задушення	suffocation
завішений	entrained, suspension	задушлива отруйна речовина	asphyxiant
завішування	suspension	зазначений	spotted
завмерлий	dormant	заімлювати	fog
заворот голови	dizziness	зайвий	superfluous
зав'язувати	string	з. метал	rag
загальна ідея	concept	зайві речі	ballast
загальна спрямованість	trend	займання	ignition
загальний	blanket, general, generic, trivial	займистий	ignitable
з. огляд	overview	займистість	ignitability
з. параліч	holoplexia	закарлючка	flourish
загально	generally	закваска	sour
загальновідомий	familiar	заквашений	yeast
загальнодоступний	exoteric	заквашування	inoculation, yeast
загарбання	encroachment	закис азоту	nitrous oxide
загибель	doom, fate, ruin	закінченість	finality, finish
загиблий	lost	закінчення	ending, expiration, finish, termination
загинання виступів	lipping	з. навчального закладу	graduation
загладжувальний	soldering	закінчувати навчальний заклад	graduate
заглибина	dip, receptor	закладання	foundation
заглиблювання	dipping	з. трубопроводів	piping

закладка**запаморочний**

закладка	gib	заміна	replacement, substitute, substitution
заклик	appeal, call	з. енергоприводу	repower
заколот	disarray	замінний	surrogate
закон	law, statute	замінник	surrogate
законно корпорований	incorporate	заміювання	substitution
законодавство	legislation	замір	plot
законодавча влада	legislature	замітка	comment
законодавчий	legislative	замішання	confusion, tumble
з. акт	statute	замкнене абразивнострумінне очищення	enclosed abrasive blasting
законопокiрність	compliance	замкнений	shut
закопчування	cure	з. резервуар	enclosed basin
закривавлений	ensanguined	замовлення	order
закрита водою	drainless water body	замок	lock
закритий	closed	заморозь	freeze
закриття	closure	занедбаність	abandoned
закрійник	cutter	занедбаня	dereliction
закріпка	plug	занедбування	neglect
закріплений	fixed, fixation	занепад	decadence, decay, decline, fall
закрут	turn	занепада людина	decadent
закрутка	convolution	занурений	submerged
закручений	convoluted	занурення	dip, immersion
закуп	purchase	занурювання	dipping
закупорювання	plugging	заняття	engagement, line
заледеніння	glaciation	заокруглення	radius
залежна величина	dependent	заохочення	promotion
залежний	contingent, dependent	западина	cavity, hollow
залежність	dependency, relation	запал	flame, lighter
заливання	inundation	запалення легень	pneumonia
залите з'єднання труб	poured piping joint	запалення мозку	encephalitis
залишення	abandoned, dereliction	запалення слизової оболонки тонких кишок	enteritis
залишкова частина	residue	запалення шкіри	dermatitis
залишковий	residual	запалий	hollow
залишок	leftover, remainder, residue, rest	запалювальна речовина	incendiary
залізя	hardware	запалювальний	incendiary
залізний	iron	запалювання	inflammation
з. полозь	shoe	запалювач	lighter
залізниця	railroad	запальна речовина	combustible
залізничний	railroad	запальний	burning, combustible, incendiary, inflammatory
залізо	iron	з. капсуль	primer
залізовмісний	ferric, ferrous	з. шнур	fuse
залозиста пухлина	adenoids	запальничка	lighter
заломлення	refraction	запаморочений	light
заломлювальний	refractive	запаморочення	dizziness
заломляння	diffraction	з. голови	staggers
залповий скид міських стічних вод	volley of sewage	запаморочний	giddy
замазування	defacement		
замерзання	glaciation		
замет	bank, drift		
замикання кола	interconnection		

запам'ятовувальний**засув**

запам'ятовувальний пристрій	memory	заряд	load
запас	margin, reserve, reservoir, stock, store, supply	зарядження	loading
запаси ґрунту та води	soil and water resources	заряджений	live
запасний	emergency, marginal, reserve, reservoir, stock, store	зарядний	loading
з. фонд	reserve	засада	principle
запах	odor, smell	засадничо	fundamentally
запашний	aromatic	засвоювальний	assimilative
запевнення	assurance	засвоювати	digest
заперечення	contradiction, demur, denial, disclaimer, negative, traverse	заселення	population
заперечливий	contradictory	засіділець	sticker
заперечний	contradictory, negative,	засипання сміттям ровів у відкритих гірничих розкоп(к)ах	backfilling
заперечник	objector	засипний кіш	hopper
заперечування	abnegation	засіб	medium, receipt, recipe, weapon
запис	log, record, registry	з. жарозниження	febrifuge
записки	proceedings	з. поширення ідей	провідник vehicle
записування	registration	з., що сприяє виділенню харкотиння	expectorative
з. в реєстр	recordkeeping	засівання	seeding
запит	demand	засівна земля	cropland
запліднення	fecundation, fertilization	засідання	council
заплутаний	implicit, turbid	засіяний	seeded
заплутаність	entanglement	заскочка	trigger
запобігання	prevention, relief	заслона	blind, shroud
запобігливість	attention, consideration	заслуга	desert, worth
запобіжний	preservative, safety	заслугувавний	worth
з. засіб	preservative	засмалення	tan
запобіжник	preserve	засмучений	blue
заповідник	preservation, reservation	заснування	establishment
заповіт	endowment, will	засоби	facilities, media
заповнений	packed	з. існування	subsistence, sustenance
запорука	earnest, guaranty, pledge	з. підтримування	sustenance
заправляння	filling, misfueling	засоленість	salinity
запровадження	introduction	засолювання	salinization
запрошення	invitation	заспокосний	content
запуск	startup	застава	bail, deposit, guarantee, pledge
запускання	activation	застарілий	old
запущена ділянка	orphan site	застереження	provision, warning
зараження	contamination, infection	застережування	reservation
заразливий	virulent	застій	stagnation
заразний	contagious, infectious	застосовний	applicable, usable
зарегульована ріка	regulated river	застосовування	implementation
заривати в землю	earth	застосування	occupational exposures
заробітний	gainful	заступний	surrogate
заробіток	earnings, income	заступник	alternate, deputy, substitute, surrogate
зародок	embryo, germ	заступництво	intercession, representation
заруб	undercut	засув	bar, gate
зарубка	notch		
заручини	engagement		

засудження

засудження condemnation, conviction, impeachment
 засяг reach, shot
 затвержені парламентом асигновання supplies
 затвердження sanction
 затверділа сміттємаса monolith
 затвір gate
 затемнення blackout
 зати́кач plug
 затиск bind, tap
 затискач cramp
 затискний пристрій jig
 затичка stop, stopper
 затор block
 затримання arrest, hold, stay
 затримка delay, retention, stop
 з. розповсюдження containment
 затримувальний detention, retention
 затримування detention
 затримувач arrester
 затхлий stale
 затяжний chronic, prolonged
 зауваження observation, remark
 захарашування encumbrance
 захисна сила противипроміньовального захисту stopping power
 захисне дерево shelterwood
 захисний protective
 з. матеріал shielding
 з. механізм defence
 з. фартух apron
 з. шланг jacket
 захист defence, protection, shield
 з. від вини за збитки indemnity
 захищення screening
 захищати defend, protect, screen, shield
 з. від вини за збитки indemnify
 захищений protected
 захід measure
 захід set, setting, step, west
 з. сонця sunset
 західний west, westerly
 з. вітер westerly
 заходи щодо виконання обов'язків sanction
 захоплений entrained
 захоплені частинки entrainment
 захоплення delight, entrainment, seizure
 захоронувальний muffle

зброя

захоронувач muffle
 зацікавленість interest
 зачасто all too often
 зачеплення mesh
 зачепний якір grapple
 зачинений shut
 зачинення shutdown
 зашіпка lock
 заява application, claim, declaration, proposition, representation, statement
 заявка requisition
 заявний declaratory
 заявлений stale
 збагачений уран orallloy
 збагачування dressing, enrichment
 збентежений upset
 збентеження confusion
 збереження conservation, preservation, retention
 зберігальний retention, storage
 зберігання holding, storage
 з. в запасі reservation
 збиральна машина harvester
 збиральний collecting
 з. осаджувальний електрод collector
 збирання agglomeration, collection, compilation
 з. врожаю harvest
 з. та відведення зливових вод rainwater catchment
 збирач collector, manifold
 збитки disadvantage
 збитковий waste
 збиток damage, waste
 збіг concurrence, congruence, juncture
 збіжний concurrent, convergent
 збіжність convergence
 збільшений enhanced
 збільшення augment, enhancement, increment
 збільшувальний incremental
 збільшування augmentation, gain, increase
 збір aggregation, complex, compilation, congregation, floc, take
 з. делегатів council
 з. дорадників council
 збірний complex
 збірник reservoir
 з. водостічного жолоба cess
 збори assembly, convocation
 зброя weapon

збуджений**зграя**

збуджений	induced	з. потік	backwash
збудження	excitement, intoxication	з. спалах пальної суміші	blowback
збуджувальний	intoxicant	з. струм	countercurrent
збудливий	inflammatory	зворотно	conversely
збудливість	excitability	з.-поступальний	jigging
збудник	stimulus	з.-поступальний рух	jig, reciprocating, shuttle
з. настрою	intoxicant	зворушливий	moving
збут	market	звуглення	carbonization
звання	rank	звужена жила	vena contracta
звাপінення	calcification	звуження	contraction, restriction
зварне трубне з'єднання	welded tube joint	звук	sound
зварне шво	weld	звуківий	acoustic, acoustical, audible, sonic, sound
зварювальний пальник	torch	звукограма	audiogram
зварювання	welding	звукометр	audiometer
зведений	superficial	звукометричний	audiometric
зведення	brief, convergence	звурджувач	coagulant
звернення	address, invocation	звучання	ring
звертання	evocation	зв'язаний	bound, fixed
звивина	curl	з. з	relative
звинений	convoluted	зв'язаність	continuity
звинення	convolution	зв'язкість	bond
звинувачення	accusal, charge, impeachment	зв'язний	binding
звинувачувальний акт	indictment	зв'язок	bond, bonding, conjunction, context, liaison, link, relationship, intercommunication
звироднілий	degenerate	з. нагромадження з реакцією	absorbed dose/response relationship
звиток	convolution	зв'язувальна речовина	binder
звичай	custom, practice, tradition, usage, use	зв'язувальний	bonding, conjunctive
звичайний	common, conventional, exoteric, familiar, regular, usual	зв'язування	tacking
з. логарифм	log, logarithm	згадка	mention, recollection
звичка	habit	згадуваний	reference
звичний	habitual, traditional	згадування	reference
звід	summary	згар	char
звій	roll	згасання	extinction
звільнений	exempt, quit	згин	bend
звільнення	discharge, emancipation, exemption, release	згідливість	compliance
з. з посади	termination	згідний	conciliable, concordant, consilient, corresponding
з. з праці	decommissioning	з. з якимись вимогами	acceptable
звільнювач	absolvent	згідно зі загальною думкою	supposedly
звіт	account, report	згірклий	rank
звітна кількість	reportable quantity	зговірливий	amenable
звоїстий	roll	згода	accord, accordance, assent, concord, concurrence, consensus, consent
зволоження	humidification	згорнутий	convolute
зволожування	damping	згоряння	combustion
зворот	reversal	зграя	flight
зворотна течія	counterflow		
зворотне	contrary, converse		
з. промивання	blowback		
зворотний	back, backward, backwards, converse, reverse, reversible		

згромаджувальний**злякисний**

згромаджувальний засіб	herding agent	з. черв'як	lobworm
згрубіння	thickening	Земна куля	earth, globe, sphere
згусток намулу	crude	земний	gravitational, terrestrial
згушальна сушарка	condensing drier	зеніт	zenith
згущена речовина	concentrate	зернистий	granular
згущений продукт	underflow	зерно	grain, seed
згущення	compaction, thickening	зернозберігання	ensilage
згущувач	thickener	зерня	granule
здатний	competent	зернятко	grain, kernel
з. занурюватися	immersible	з'єднаний	synthesis, union
здатність	competence, facility, qualification, reach	з'єднання	bond, conjunction, connection, coupling, join, juncture, junction, synthesis, union
з. відтворювати	reproducibility	з. провальцьованої труби	rolled tube joint
з. до зневоднення	dewaterability	з'єднувальна сполучна тканина	connective tissue
з. до технологічного оброблення	treatability	з'єднувальний	union
здивування	surprise	заду	behind
здирання	abrasion	зигзаг	zig-zag
здирство	exact, exaction	зигзагуватий	zig-zag
здібний	able	зима	winter
здібність	faculty	зимовий	winter
здійснений	realize	зирк	glimpse
здійсненість	feasibility	зігрітий	warm
здійснення	effect	зізнання під присягою письмово	deposition
здійснений	feasible	зіпсований	bad, corrupt, waste
здійснювання	performance	зіставлення	juxtaposition
здобич	dredged spoils, kill, prey, spoil, take	зіткнення	contact, impact, impaction, impingement
здогад	supposition	зішкрябаний	skirt
здогадуваний	implicit	З'їзд	Congress, convocation
здоровий	fit, healthy, robust, safe, sound, well	злам	fracture
з. глузд	sense	злива	downpour, pour
здоров'я	health	зливна яма	cess
здрігання	start	зливовий	storm
зелений	green	зlidні	indigence
зелень	green	злиття	confluence, merger
земельна ділянка	lot	зліва	left
земельний	land	злісний	adust, virulent
землевласник	landowner	злітно-приземлювальна смуга	strip
землеоброблення	tilth	зло	harm, wrong, ill
землеробний	cultural	зlobний	malignant
землеробство	culture	зловживання	abuse, jobbery
землеродний	geogenic	злосливий	harmful
землетрус	quake	злочин	contravention, culpability, enormity
землечерпак	dredge	злочинець	criminal, felon
земля	land, soil	злочинний	criminal, culpable, wrongful
з. великих пасовищ	rangeland	злякисний	malignant
з. під паром	fallow		
земляк	countryman		
земляний	soil		
з. горіх	peanut		

змагальний**зображення**

змагальний	competitive	знаменитий	signal
змагання	competition, contest	знання	knowledge
змазування	defacement	з. справи	knowhow
змащувальна олива	lube oil, lubricant	зряддя	appliance, implement, instrument, tool, weapon
змащування мастилом	lubrication	з. для ґрунтування	undercoater
зменшення	curtailment, decrease, rollback	знатність	distinction
зменшувальний	rollback	знахідка	discovery
зменшування	scaling	значення	matter, sense, significance, signification, value
з. магію	demagging	значний	considerable, substantial, significant
змив	colluvial	значно	considerably, largely, to a large extent
змивальний	cleansing, scavenging	значок	ensign
змивання	cleansing, downwash, erosion, scavenging, scour	значущість	signification
змійовик	coil, spiral	знебарвлена вода	discoloured water
змійовиковий	spiral	знебарвлювання	decolorizing, discoloration, etiolation
зміна	alteration, change, modification, relief, shift, transformation, variation, innovation	зневага	contempt
з. місця	move, remove	з. до	defiance
з. напрямку	turn, reversal	зневажливо	roughly
змінений	transformed	зневоднювання	dehydration, dewatering
зміни вимог до якості води в залежності від пори року	seasonality of water quality	зневоложування	dehumidification
змінна величина	variable, variate	знекислювання	deoxygenation
змінна дія отрути	discontinuous effect	знелистник	defoliant
змінний	alternating, rotational, variable	знесилений	weak
змінно дійний	alternative	знеславлений	infamous
змінювання	modification	знесолювання	deionization
зміст	content, matter, substance	знетовщувати	degrease
змістовний	pregnant	знетовщувач	degreaser
зміцнення	consolidation, strengthening	знешкоджувач	disinfectant
змішаний	miscellaneous, mixed	зниження	decline, fall
змішані стічні води	equalized waste	з. рівня води	drawdown
змішувальний	blending, confounding, mixing	знижка	deduction, discount
з. кондиціонер	conditioner	зникання	extinction
змішуваний	blending	знищення	destruction
змішування	blending, mix, mixing	з. великої кількості	decimation
змішувач	agitator, mixer	знишування	demolition
змова	plot	знімальний	scaling
змодифікований активований намул	conditioned activated sludge	знімання	survey
зморшка	furrow, shrink	з. луски	scaling
зморщений	crimp	зносини	intercourse, traffic
змочений	wet	знята БСК	removed BOD
змочувальний	wetting	зняття облоги	relief
змочувальні порошки	wettable powders	зобов'язаний	liable, bind, bond, earnest, engagement, liabilities, obligation, pledge, recognizance
змочування	douche, wetting	зобов'язувальний	binding
зм'якшувальний	softening	зображальний	figurative
знавець	expert, judge, proficient	зображення	figure, image, picture, representation
знайомлення	introduction		
знак	indication, mark, sign, signal, signature		

зовнішня сторона outside	зрошування irrigation
зовні outside, without	з. запалених тканин irrigation
зовнішній exterior, external, extraneous, foreign, outdoor, outer, outside, outward, peripheral, superficial	зруб і згарище slash and burn
з. вигляд appearance	зрубання shearing
з. вигляд form	зручний convenient, portable, usable
з. шар шкіри epidermis	зручність convenience, ease
зовнішність exterior, look, presence, show, surface	зрушення shift
зовнішня захисна оболонка integument	зрушування shearing
зовнішня сторона without	зсув shear, shift
зовнішньошкірний epidermal	зсування shearing, slip
золільник leach	зуб spur, tooth
зоління lye	зуби teeth
золотошукач prospector	зубило pinch
зона range, zone	зубна паста toothpaste
з. вічної мерзлоти permafrost	зубчаста передача train
з. недосяжності nonattainment area	зубчастий spur, toothed
з. піни froth zone	зудар collision
з. хронічного впливу chronic exposure	зударнострумінний розбризкувач impinging jet atomizer
зональна класифікація zonal classification	зударяння impaction
зоонотичний zoonotic	зуживання consumption
зоопланктон zooplankton	зужитий spent
зосередження concentration	зумовлений due
з. сил mobilization	з. зовнішніми чинниками allogenic
зріджувальний fluidizing	зумовлення induct
зразковий standard	зумпф sink
зразок example, exponent, model, pattern, sample, specimen, standard, type	зупинення cessation, stay
зречення abdication, demission, denial	зупинка halt, immobilization, jam, station, stop
зрівноваження/твердження stabilization/solidification	зусилля effort, pull, pursue, stress
зрівноважування stabilizing, equipoise, stabilize	зустріч encounter, meet
зрівняльний маятник fly	зухвалий blatant
зрідений liquified	зіджування elutriation
зріджувач liquifier	зчеплення coupling
зрізаний skive	зчіплення coalescence
зрізувальний shear	зшивання lasing
зрізування shearing	зябра gill
зрілий mature	з'ясовний explicable
зроблений done, made	
з. на замовлення custom	
зрозумілий comprehensible, lucid, understandable	
зрослий accrete	
зростальний rising	
зростання gain, spread, increase	
зрошувальний irrigation	
	I
	ідеал ideal
	ідіосинкразія idiosyncrasy
	ієрархія hierarchy
	ізобара isobar
	ізобутан isobutane
	ізоентальпічне поширення isenthalpic expansion
	ізоентропічне поширювання isentropic expansion

ізокінетичний забір проб isokinetic sampling
ізолювальний засіб індивідуального захисту органів дихання isolating device for personal protection of respiratory organs

ізолятор dielectric, insulator

ізоляційна втулка bushing

ізомер isomer

ізомеризація isomerization

ізоплета isopleth

ізотерма isotherm

ізотермічний isothermal

ізотоп isotope

ізотропичний isotropic

ізотропія isotropy

ізоціануратна піна isocyanurate foam

імбир ginger

іміграція immigration

імла mist

імовірний probable, likely

імовірність probability, likelihood

імовірно probably, likely

імпозантний impressive

імунізація immunization

імунізування immunizing

інбред inbreed

інбрединг inbreeding

індекс інтенсивності запаху odour intensity index

індуктивний faradic

інертність inertia

інерційний inertial

інсектицид insecticide

інститут institute

інструктор trainer

інтенсивність intensity

інтерполяція interpolation

інтоксикація poisoning

інтуїтивний intuitive

інтуїція intuition

інфільтраційний колодязь dipping

інфраструктура infrastructure

інфрачервоний infrared

іржавіння pitting

іскра spark

іскріння sparking

існування existence, subsistence

іспит examination

історичний historic

історія history

істотний essential, real, realistic, intrinsic

істотність essence

істотно essentially

І

їдка речовина caustic, corrosive

їдкий caustic, corrode, sharp

їдкість corrosivity

їжа feed, food

їзда drive

їстівний edible, esculent

Й

йод iodine

йон ion

йонізаційне випромінювання ionizing radiation

йонізаційний ionization

йонізація ionization

йонний ion

й. заряд ionic charge

йоносфера ionosphere

К

кава coffee

кадмій cadmium

казан kettle

казка story

кал excrements

каламутний thick

каландр calender

калібр gage

калібрований graduated

калібрувальна таблиця sizing chart

калібрування graduating, sizing

калій potassium

калічення defacement

каландровий calender

калориметр calorimeter

калориметрична бомба bomb calorimeter

калорія calorie

КАЛЬКУЛЯТОР**КИДОК**

калькулятор calculator	каталізатор catalyst
калькуляція calculation	каталітичний catalytic
кальцій calcium	катар defluxion
камбала sole	катаракта cataract
каменоломня quarry	катастрофа disaster, ruin
камера chamber, plenum	категорія rank
к. згоряння combustor, firebox	катион cation
к. хлорування chlorinating unit	катод cathode
камін fireplace, grate	катодний cathodic
камінний rock, stone	каторжник convict
камінь rock, stone	кавстичний soda
кампанія drive	кавзальний causal
кам'яне вугілля coal	кафедра chair
кам'яний посуд stoneware	кахля tile
кам'янистий осип scree	качан ear
кам'яновугільний пил breeze	кашалот sperm
канава interceptor, outfall	кашель cough
канал channel, duct	квадрат square
каналізаційна мережа sewerage facilities	к. числа square
каналоутворення channelization	квадратний square
канікули receptor	квадрильйон quadrillion
каністра canister	к. британських теплових одиниць quad
канцероген kepone	кваліфікація qualification
каолін kaolin	квант quantum
каолініт kaolinite	кварта quart
капельний trickling	квартал quarter, square
капання drip, dripping, trickle, trickling	квартира flat
капітал fund	кварц quartz
капкан trap	кварцит quartzite
кара judgement, penalty	квиток в одну сторону single
караван convoy	квінтільйон британських теплових одиниць quint
карафка decanter	квітучий abloom, efflorescent
карбід carburet	келихуваті клітини goblet cells
карбований extrusion	келія cell
карбоксильний гемоглобін carboxyhemoglobin	кепон kepone
карбонат carbonate	кераміка ceramic
карбонатний carbonate	керамічний ceramic
карбонація carbonation	керівний regulatory
карбонізатор carbonizer	керівник intendant, supervisor
карбонізація carbonization	керівництво management
карбонільна група carbonyl group	кермо handle
карбування extrusion	керівність до керування driveability
карбюратор carburetor	кероген kerogen
карбюрація carburation	керувальний supervisory
каркас frame, framework	керування direction, handling, intendance
карта card, chart	кидання cast, casting, throw
картер колінчастого вала crankcase	кидок cast, throw
картина picture	
картон cardboard	

КИЛИМ**коефіцієнт**

килим carpet	кістка bone
кипіння boiling, bubbling	кісточка kernel, stone
кип'ячий boiling	кістяк frame, shell
кисень oxygen	клавіша key
кислий sour	клапан valve
кислота acid	клапоть strip
кислотний acid	клас class, group, type
кислотність acidity	к. реактивності reactivity class
кисневий oxygen	класифікатор classifier, sizer
кишіння infestation, plague	класифікація classification
кишки intestine	клесмазувальна машина sizer
кишковий enteral, intestinal	клей adhesive, glue, paste
к. токсин enterotoxin	клейкість tack
кишковопатогенний організм enteropathogenic organism	клема terminal
ківш bailer, pan	клівер jib
кіловат kilowatt	клізма enema
кілограм kilogram	кліма climate
кілокалорія kilocalorie	кліматичний climate
кілотона kiloton	клітина cell
кілочок plug	клітинний cellular
кіль fin	клітинонепоідільний nonfissionable
кількісний quantitative, volumetric	клоака sump
кількість count, quantity, quantum, volume, volumetric	клоаковий sump
к. вироблення yield	клунок rack
к. опадів rainfall	ключ key
к. циклів за секунду cycles per second	ключовий key
кільце annulus, coil, loop	кмітливий quick
кільцевий looping	кмітливий insight
кільцювання looping	книга book, volume
кільцюватий annular	к. судових справ casebook
кімната chamber, room	коагулянт coagulant
к. відпочинку lounge	коагульовні речовини coagulables
к. на плоскому даху багатопверхового будинку penthouse	кобальт cobalt
кімнатний room	ковалентний covalent
кінематика kinematics	кованка forging
кінематичний kinematic	ковзанка slide
кінетика kinetics	ковзання slide, slip
кінетичний kinetic	ковзна частина slide
кінець end, last, terminal	ковзний sliding
кінокадр shot	ковкий ductile, malleable
кінський equine, horse	ковпак cope, shroud
кінцева стація terminal	ковтання ingestion
кінцева точка endpoint	ковток swallow
кінцевий conclusive, finite, last, terminal, ultimate	когенерація cogeneration
кінь horse	код key
кіпоть soot	коефіцієнт margin, rate
	к. біоскупчення bioconcentration factor
	к. вбирання absorptivity
	к. випромінювання emissivity

коєфіцієнт**консервований**

к. затуманення haze coefficient	комашиний insect
к. можливості інгаляційного отруєння index of potential inhalation toxicity	комбайн combine
к. передавання transmittance	комбінезон overalls
к. пружності modulus of elasticity	коментар commentary
к. ризику онкозахворювання cancerpotency factor	комерційний trading
к. розповсюдження diffusivity	комерція trading
к. розподілу октанол-вода octanol-water partition coefficient	комірчина shed
к. селективності ссавців mammalian selectivity ratio	комісійний продаж commission
к. специфічної дії specificity	комісіонер salesman
кожний each, every	комісія commission, conservancy
кожух jacket, mantle, shell, shroud	комод dresser
козел jack	комора chamber, storage, store
кокканцероген cocarcinogen	компанія fellowship
кокс coke	компенсація reimbursment
колесо cycle, circle, wheel	комплекс симптомів syndrome
коливальний jiggling, oscillating, swing, vibratory	комплексне керування шкідниками і гормонів юних шкідників integrated pest management
коливальнолопатковий вітромір swinging vane anemometer	комплект complement, set
коливання oscillating, oscillation, swing, variance, variation, vibrating	компонування packaging
колізія impact, impaction	компост compost
колір color	компостування composting
коліфаг coliphage	компрес compress
коліформні бактерії coliform bacteria	компресор compressor
колія track	компроміс compromise
коло ring	компромісний halfway
коловий circulating	комп'ютер computer
коловорот gin	комунальні послуги utilities
колода log, timber	конвєср transporter
колодязь well	конвєсрний conveyor
колоїд colloid	конвенція convention
колоїдальний colloidal	конвергенція convergence
колоїдний colloid	конверсія conversion
колона для часткової конденсації dephlegmator	конверт envelope
колонний елемент columnar cell	конвой convoy
колос ear	конгрес congress
колосальний tremendous	конгресне оголошення наміру congressional declaration of purpose
колосникове решето grate	конденсат condensate
колосоприбиральна машина stripper	конденсатор refrigerator
колчедан pyrite	конкретний concrete, specific
колючка sticker	конкурентний competitive
команда crew	конкурсний competitive
командування command	конкурувальний competitive
комаха insect	консерва conserve
комахоїдний insectivorous	консервація conservancy, preservation
	консервний завод packer
	консервований тваринний корм ensilage

консиліум council	координація coordination
консистенція consistence	копальня mine, pit
конспект synopsis	копепод corepod
конспектний synoptic	копил last
конституція constitution	копиця stack
конструктор constructor	копія copy, duplicate
конструкція construction	копростаноль coprostanol
конструювання construe	коптильня smokehouse
консумція consumption	кора cortex
контакт contact	к. дерева bark
контактний contact	корабель ship, vessel
контингент contingent	кордон frontier
континентальний continental	корегування remediation
контрагент contractor	корективний corrective, remedial
контракт contract	коректування revise
контрактор contractor	коректура proof
контрибуція contribution	кореневий root
контроверза controversy	коридор passage
контроверзний controversial	коринка encrustment
контролювання check, monitoring	корисна річ utility
контроль hold, jurisdiction	корисне використання води beneficial use of water
контрольна точка breakpoint	корисний efficient, gainful, good, healthful, useful, utility
контрольний monitoring	корисність efficiency, utility
контрольний відбір проб enforcement monitoring	користь avail, benefit, convenience, gain, good, interest, profit, use
контрольний пристрій monitor	корито trough
контрольні заходи післязгорання postcombustion controls	коричневий азбест amosite
контрольований простір controlled area	корінний radical
контрфорс abutment	корінь radical, root
контурний contour	корм feedstuff
конус cone, taper	коробка box, compartment
конусне розсіювання викидів coning plume	корова cow
конусний cone, taper	корозійна шербинка pit
конфіскація forfeit, seizure	корозійний corrode
конфіскований forfeit	корозійність corrosivity
конфігура jam	корок stopper
конфлікт conflict	корона corona, crown
конфліктні способи водокористування води conflicting uses of water	коронка crown
концентратор thickener	короста scabies
концентрація concentration	короткий brief, short
к. амонійного азоту ammoniacal load	к. життєпис profile
концесіонер concessionaire	к. зміст abstract
концесія concession	к. зміст новин headline
коношня stable	к. огляд synopsis
кон'юнктивіт conjunctivitis	короткозорість shortsight
кооператор cooperator	короткометражний кінофільм short
координата coordinate	
координатний coordinate	

КОРОТКОХВИЛЬОВЕ**КРУЖІННЯ**

короткохвильове випромінювання shortwave-length radiation	крематорій crematory
короткочасний transit	креозот creosote
корпоративний corporate	креслення sketch
корпус body	к. на кальці trace
корунд corundum	крива лінія curl, curve
корупція corruption	кривавий ensanguined
коса queue	кривда harm
косинус cosine	криза brunt
косити cut	крик call
косметика cosmetics	крило fly, vane
косметичний cosmetic	к. вітряка sail
космічний cosmic	крильчасте колесо impeller
к. простір space	крильчастий vane
космополітичний cosmopolitan	криси flange
косо bias	крисове трубопровідне з'єднання flanged piping joint
костриця sheave	крисовий flange
костюм isolating suits, suit	кристал crystal
котел для кип'ятіння reboiler	кристалічна ґратка lattice
котловий сміттєспалювач waterwall incinerator	кристалічний crystal, crystalline
коток calender	к. цукор dextroglucose
кохлеа cochlea	критерії criteria
кочерга rake	критерій criterion
кошик з очерету frail	критика disapprobation, disapproval
кошт charge, cost, expense	критичне становище emergency
к. зі зовнішньої причини externality	критичний crucial, critical, judicial
кошти funds	крихкий friable
коштовний expensive	крихкість friability
кошторис calculation	криця bloom, steel
красвид view	кришення shredding
країна country	кришталевий crystal
край brink, curb, edge, flange, lip, margin, region, threshold	кришталь crystal
крайній extreme, marginal, outside, threshold, ultimate	криштальний crystal, crystalline
крайність exigence, extreme	крій cut, style
крамниця shop, store	кріль rabbit
крамничний shop	кріплення lining
кран tap	кріт mole
кранове заправлення паливом hydrant fueling	кров blood
крапка period	кровообіг bloodstream
краплин droplet	крок move, pace, step
краплі condensate	кросидоліт crocidolite
крапля drop	крохмаль starch
крах crash	круг round
креветка shrimp	кругла шкала dial
кредит create, trust	круглий circular, round
крекінг cracking	к. шит
	кругозір horizon
	кругообіг rotation
	кружіння spin

кружляння spin, spinning
 крупи grout
 крутий rapid
 крутіж swirl
 крутістьво rig
 крутний момент torque
 ксенобіотики xenobiotics
 ксенон xenon
 ксилен xylene
 куб cube
 кубічний cubic
 кубовий перегонний залишок slop
 кувальний штамп upset
 кування forging
 кузня forge
 кулак fist
 кулачок lobe
 кулон coulomb
 кулуари lobby
 куля ball, bowl, globe, slug, sphere
 куляста маса glob
 кулястий global
 кульбаба dandelion
 кулька bead, pellet
 кульковий bead
 кульовий globe
 культиватор-розпушувач scarifier
 культивування reclaim
 культивовання culture
 культура culture
 культурний cultural
 купа clump, pack
 купальний bathing
 купальня bath
 купання bathing
 к. у соляному розчині pickling, pickle
 купе compartment
 купівля buy
 куплена річ purchase
 куплений в крамниці store
 купований purchase
 курець smoker
 к. пачки сигарок на добу one-pack-a-day smoker
 кур'єр express
 курс course
 курява dust
 кусок piece, shred, slip, tablet
 кут angle, corner

к. нахилу tilt
 куховар cook
 кухонна плита range
 кучер curl
 кушнір furrier
 кюрі curie

Л

лабораторія laboratory
 лабораторний laboratory
 лагідний gentle
 лагуна lagoon
 лазерний вітромір Доплера laser-Doppler anemometer
 лайнер liner
 лак lacquer, varnish
 л. для волосся hairspray
 лакована поверхня textured finish
 лаковий lacquer
 лактація lactation
 лактоза lactose
 ламкий crimp
 ланглей langley
 ланка flight, loop
 ланцюг chain
 лапки quote
 ларвіциди larvicides
 ласка courtesy, favor
 ласкавий kindly
 ласкаво kindly
 ластівка swallow
 латеритний ґрунт lateritic soil
 латунь brass
 лебідка gig
 левконія stock
 легенда tradition
 легеневий lung, pulmonary
 легень lung
 легенький поштовх nudge
 легенько slightly
 легкий easy, light, ready, slight
 л. вітерець breeze
 л. удар tap, tip
 легкість ease
 легко easy, light, lightly, readily
 л. збудний excitable
 легковагий light
 легковажний giddy

легкозапальний**ліфт**

легкозапальний flammable, inflammable	ліміт limit
легкозбудливий inflammable	лімнетична зона limnetic zone
легкорективний susceptible	лімнологія limnology
ледве hardly	лімфа lymph
лежак couch	лімфатична залоза lymph node
лежень sole	лімфатичний lymph, lymphatic
лекція lesson	лімфома lymphoma
леміш share	лімфосаркома lymphosarcoma
лестощі sugar	ліндан lindane
леткий purgeable, volatile	лінівий idle
леткість volatility	лінійка rule
ливар smelter	лінійна діаграма arrowhead chart
ливарник founder, molder	лінійний linear
ливарня smelter	лінійно інтерпольована багатоступеня модель linearized multistage model
ливник gate	лінія line
лиман estuary	л. огорожі fenceline
лишкова залізниця funicular	л. пересування trajectory
липкий adhesive, gummy, sticky, tacky	л. старту mark
лиск varnish	ліпід lipid
лист blade, letter, note, sheet	ліс forest, wood
листки leaves	лісиста місцевість woodland
листовий sheet	лісівництво forestry
листок leaf	лісництво forestry
листопадний deciduous	лісове господарство silviculture
листописання correspondence	лісовий склад lumberyard
лиття pour	лісозаготівля harvest
лихо disaster, plague	лісоматеріал wood
личинка larva	лісоматеріали lumber
личкування coating	лісоматеріальний timber
лишай lichen	лісонасадження afforestation
лишайник lichen	лісонасаджування coppicing
ліберал liberal	лісоруб lumberjack
ліберальний liberal	літ flight
лівий left	літак plane
лівця left	літаковий aircraft
ліворуч left	літальний апарат aircraft
лігатура alloy	літальний у повітрі airborne
лігво den	літера letter
лігнін lignin, lignite	літій lithium
лід ice	літній summer
лізиметр lysimeter	л. час summertime
лій tallow	літо summer, summertime
лік drug	літографічний lithographic
лікар physician	літосфера lithosphere
лікарня hospital, infirmary	літотроф lithotroph
лікарняний hospital, medical	літр liter
ліквація sweating	ліфт lift
ліки cure	
лікувальний засіб cure	
лікування cure, remediation, treatment	

ліхтер**маленький**

ліхтер lighter
 ліцензовласник licensee
 ліцензодавець licensor
 лічба arithmetic
 лічильний counting
 л. механізм register
 лічильник counter, meter
 лобізм lobbyism
 логіка logic
 логістичний logistic
 логічний logical
 логічність logic
 ложа box, lodge
 локалізація containment
 локомотив locomotive
 лондонська біржа change
 лопатевий lobate
 лопатка skimmer
 лопатковий флюгер swinging vane velocity meter
 лопатчастоколісний розбризкувач vane-rotating-wheel atomizer
 лопать blade, impeller, lobe, paddle, vane
 л. пропелера fan
 лось elk
 лотковий tray
 лоток tray
 луг alkali, lye
 лудіння lye
 лужний alkaline
 л. розчин liquor
 лужність alkalinity
 луна echo
 луска flake, scale
 лускатий flaky
 лушпина shell
 лушпинка jacket
 лушпинний skin
 лущення exfoliation
 людина body, fellow, mortal
 л. поза суспільством derelict
 людинопохідний anthropogenic
 людство humankind
 людський human
 люк hatch
 л. доступу до аттика attic access hatch
 люлька pioneer
 люмен lumen
 лют solder
 лютя lute

лютовальна лампа torch
 лютований solder
 лютувальний soldering
 лютування soldering
 л. міцним лютом brazing
 лють furor
 люцерна lucerne
 лякливий startling
 льняне волокно lint
 льодовий ice
 льодовик glacier
 льодовиковий glacial
 льодовикові сліди glaciation
 льодяний glacial
 льон flax

М

магістраль manifold
 магістрат magistrate
 магнетит magnetite
 магnezій magnesium
 магнет magnet
 магнетний magnetic
 магнетогідродинамічний генератор magnetohydrodynamic generator
 мазок smear
 мазут condensate
 майданчик court
 майно possessions, stuff, worth
 майор major
 майстерний proficient
 майстерність proficiency
 майстерня shop
 майстерняний shop
 маківка crown
 макропоживні речовини macronutrients
 макроскопічний macroscopic
 макроспоживач macroconsumer
 макрофаги macrophag
 макрочастинка particulate
 макрошкала macroscale
 максимум high
 макулатура rubbish
 мала крапля glob
 малатіон malathion
 маленький little

малий	slim, small	матеріал підкладки для вистеляння	
м. автомобіль	compact	грунтозасипного смітника	liner
мало	little	матеріальний	material
маловажний	insignificant	матриця	die, matrix
маловідпорний	susceptible	матричний	matrix
малолітний	juvenile	машина	gin, machine
малопоживний	oligotrophic	м. для зв'язування	baler
малюнок	figure	машинний	machine, mechanical
маляр	decorator, painter	маятник	swing
малярійний	paludal	маятниковий	swing
манган	manganese	меблі	furniture
мангрова трясовина	mangrove swamp	мега	mega
мандат	mandate	мегагерц	megahertz
мандрівний	itinerant, peregrine	межа	abutment, confine, limit, range, threshold
манера	manner	м. визначення кількості	quantitation limit
маніпуляція	manipulation	м. досяжності	reach
манометр	manometer	м. розтяжності	tensile strength
мантія	mantle	межі	scope
мануфактура	drapery, manufacture	межовий	threshold
мануфактурна крамниця	drapery	мезодерма	mesoderm
маразм	marasmus	мезомасштаб	mesoscale
маргінальний	marginal	мезосфера	mesosphere
марка	make, model	мезотеліома	mesothelioma
маркування	marking	мезотрофічний	mesotrophic
марля	mull	мезофіл	mesophile
мармур	marble	мезофільні клітини	mesophyll cells
марність	emptiness	мезофіт	mesophyte
марнотратний	improvident	мелений	ground
марнування	fret	мелення	milling
м. часу	lounge	меліорація	reclamation
маршрут	itinerary, route	мембрана	membrane
маса	mass	мембранний	membrane
масажер	rubber	мембрановідокремлювання	dialysis
масажист	rubber	менеджмент	management
масивний	solid	менше	fewer, less
маска	face, mask	менший	minor
маскувальна речовина	maskant	мережа	net, supply, system
маскувальне покриття	mask	мереживо	lace
маскувальний засіб	masking agent	мерехтіння	scintillation
масовий	mass	мерехтливий	scintilla
мастика	mastic	мерзота	infamy
мастило	grease, lute, oil, spread	меркаптани	mercaptans
мастильний	oil	меркуріялізм	mercurialism
масштаб	gage, scale, scope	меркурій	mercury
масштабний	scaling	мероміктичне озеро	meromictic lake
масштабування	scaling	мертва шкірка навколо нігтя	cuticle
математика	mathematics	мертвий	dead
матерія	matter, stuff	мета	drift, object, objective, purpose, intensive
матеріал	material	метаболізм	metabolism

метаболізм

м. клітин respiration
метаболіт metabolite
метаболический metabolic
метал metal
металева стружка spinning
металевий metal
м. порошок shot, powder
металеві вироби hardware
металід metallide
металізатор metallizator
металізація metallization
металізувальний metallizing
металізування metallizing
металімініон metalimnion
металічний metallic
металоїди metalloids
металургія metallurgy
метан methane
метано-твірна камера digester
метасилікатний азбест amphibole
метастаз metastasis
метгемоглобін methemoglobin
метгемоглобінемія methemoglobinemia
метелик butterfly
метеорологічний meteorological
метеорологія meteorology
метил methyl
метиламін methylamine
метилену хлорид methylene chloride
метиловий methyl
метод system
методологія methodology
метоксичлор methoxychlor
метр meter
метричний metric
метрополія metropolis
метушня stir
механізм machine
механік operative
механіка mechanics
механістичний mechanistic
механічна паливня stoker
механічний machine, mechanical, mechanistic
м. момент momentum
м. прилад gin
механічні ножиці shearer
механічно визначений mechanistic
мешканець habitant, occupant, occupier
м. передмістя suburban
мигдалеві залози tonsils

мікробний

мийна ванна sink
мийний дезінфекційний засіб detergent
мило soap
мильний soap
мимовільна небезпека involuntary hazard
мимовільний reflex, spontaneous
мимовільність spontaneity
минуле past
минулий last, late, passive
минуший transit
мировий посередник conciliator
мирянин layman
мис headland
миска bowl
мисливське судно на тюленів sealer
митна управа (the) customs
митний tax
мито customs, duty, tax
митсьве випаровування flashing
миттєвий instant
мить flash, instant, second
миша mouse
міграція migration
мідія mussel
мід(я)ний copper
мідь copper
міжфазова поверхня interface
міжвидовий interspecies
міжгалузевий interdisciplinary
міждержавний interstate
міжділянкова перехідна зона ecotone
міжзернинний intergranular
міжкристальний intercrystalline
міжльодовиковий interglacial
міжмолекулярний intermolecular, intramolecular
міжполюсний interpolar
міжпородна боротьба amensalism
міжривневий перехід cascade
міжустановний interagency
мікориза mycorrhizal
мікроб ameba, microbe
мікробар microbar
мікробіологічна забруднювальна речовина microbiological contaminant
мікробіологія microbiology
мікробіота microbiota
мікробний microbial

мікрограм**МОДУЛЬНИЙ**

мікрограм microgram	місце local, niche, place, seat, site, situation, space, spot, station
мікрограмів на кілограм micrograms per kilogram	м. високої радіоактивності hotspot
мікрограмів на літр micrograms per liter	м. водозабору withdrawal point
мікрокапсули microcapsules	м. на кладовищі plot
мікрокосм microcosm	м. перегріву hotspot
мікролітр microliter	м. проживання residence
мікрометр micrometer	місцева організація цехової спілки lodge
мікроорганізм microorganism	місцевий endemial, indigenous, local
мікропозива micronutrients	м. житель local
мікроскопічний microscopic	місцевість place
мікроскопія поляризованого світла polarized light microscopy	місяць month, moon
мікроспоживачі microconsumers	місячний lunar, monthly
мікросфера microsphere	місячник monthly
мікрофавна microfauna	місячно monthly
мікрофлора microflora	міська управа magistrate
мікрохвилі microwaves	міський municipal, urban
мікрошкала microscale	міські стічні води town sewage
мілина sand, shallow	міхурець alveola
міліграм milligram	міхурцевий alveolar
міліеквівалент milliequivalent	міцний fast, firm, robust, solid, sound, tight, tough
міліеквівалентів на літр milliequivalents per liter	міцність resistance, strength, toughness
мілілітр milliliter	міцно fast, hard, sound, tight
міліпористий фільтр millipore filter	мішечний saclike
мілкий shallow, vadose	мішечок sac
мілководна плавальна рослина emergent plant	мішок bag
мілководний neritic	млин mill
мільйон million	млявий inert, insensate, slow
мільйонна частка micro	млявість inertia
міна mine	множник coefficient of
мінерал mineral	мобілізація mobilization
мінералізація mineralization	мовчазний quiescent, still
мінеральний mineral	мовчазність discretion
мінеральність salinity	могила grave
мінімальний marginal	могутній powerful
мінімум margin	могутність power
міністерство department, office	мода go
мінливий floating, mobile, wanton	моделювання modeling
мінливість mobility, mutation, volatility	модель form, model, pattern
мінус less	м. резервуара для реактора безперервного розмішування continuously stirred tank reactor model
міра gage, measure, module	модернізація update
мірила criteria, criterion, gage, standard	модернізування retrofit
мірильний criteria, criterion	модифікатор conditioning agent, modifier
мірка measure	модифікація modification, inoculation
міркування rationale, reflection	модифікувати modify, retrofit, inoculate
міст bridge	модуль module, unit
місто city	модульний modular, unit

МОЖЛИВИЙ

можливий contingent, eventual, facultative, possible, virtual
можливість ability, contingency, opportunity, possibility, reach, scope
можливо virtually
можливості facilities
мозкова пухлина encephaloma
мозковий encephalic
мозок brain
моква wetland
мокрый wet
мол jetty, mole
молекула molecule
молекулярний molecular
молодий ставок young lake
молодший junior
молоко milk
молокодаійний lactiferous
молот hammer
молотіння thresh, threshing
молоткова ударна дробарка impactor
молочна сироватка whey
молочний lacteal, lactic, milk
молочнистий lactescent
молоскоциди molluscocides
молярний molar
молярність molarity
моль mole
момент point
моментальний immediate
моментально immediately
монета piece, specie
моноетаноламін monoethanolamine
монокультура monoculture
мономер monomer
монополія consortium
монтаж package
монтажна плата circuit board
монтер телефонних ліній jointer
монтування fitting
море deep, sea
мореплавний marine
мороз frost
морозиво ice
морська вода seawater
м. водорість algae
морська коса spit
морська лисиця thrasher
морське судно ship
морський marine, pelagian, pelagic, sea

М'ясна

м. організм pelagian
м. орел osprey
м. піхотинець marine
м. харчовий продукт mariculture
мортира mortar
мотив cause
мотивування justification
мотлох lumber
мотовило swift
моторовий motor
мотоцикл motorcycle
мотузка cord
мряка fog
мрячка затуманювати fog
мрячний murky
мрячність murkiness
мужність heart
мужчина male
мука flour
мукоциліярний ескалатор mucociliary escalator
мул sludge, slime, illuvial
муліт mullite
мульда mold
мультициклон multiclone
мундштук bit
муніципалітет municipality
мутаген mutagen
мутагенез mutagenesis
мутант mutant
мутантний mutant
мутаційна порода бактерій auxotrophic
мутація mutation
мутний feculent, turbid
мутність turbidity
мутномір nephelometer
муць feculence
муфель muffle
муфельний muffle
муфта union
муфтовий union
муха fly
мю-мезон muon
м'яз muscle
м'яке дерево softwood
м'який smooth, soft, tender
м'якуш рослини flesh
м'ясна худоба beef cattle

м'ясо

м'ясо flesh
 м'ясоїдна тварина carnivore
 м'ясосмажна піч broiler
 м'ята глина pug

Н

на for, on
 на весь throughout
 на відкритому повітрі outdoor
 на душу населення per capita
 на ціле життя lifetime
 набережна embankment
 набивання stuffing
 набір set
 наближення approach
 наближний convergent
 наближуваний convergent
 набридання nuisance
 набридлива людина intruder
 набряк edema
 набряклість bulge
 набуття acquirement
 навала invasion
 навальний rush
 навантага load
 навантажувально-розвантажувальне
 устаткування shuttle
 навгад wild
 наведений induced
 навернений convert
 навернення conversion
 навідник trainer
 навіювання infusion
 навколишній ambient, surrounding
 навмання haphazard
 навмисне expressly
 навмисний deliberate, intentional
 навмисно deliberately, purposely
 навпаки inversely, vice versa
 навпроти opposite
 навскіє criss-cross
 науглювання carbonization
 науглювати carbonize
 навхрест criss-cross
 навчальний training
 навчання instruction, learning, training
 нагадування admonishment, reminder
 наглий sudden

надмірно

нагло suddenly
 наглядальний supervisory
 наглядання control
 наглядач jailer, monitor, supervisor
 нагнітальне згоряння у псевдорозрідженому
 шарі pressurized fluidized-bed combustion
 нагнітальний вентилятор blower
 нагнітання discharge, injection
 нагнітач blower, supercharger
 нагода opportunity
 наголос emphasis, stress
 нагорода due, gratification
 награбоване добро spoil
 нагрівання heating
 нагромаджений cumulative, accumulation,
 bulk, congestion
 нагромадження anabolism
 н. в організмі токсиканта cumulation
 н. вод у водозбірні catchment storage
 нагромадний cumulative
 нагумована прокладка rubberized gasket
 надавання endowment
 надання законності sanction
 надбання acquisition
 надголовий overhead
 надгортаник epiglottis
 надгробник monument
 надзвичайний exceptional, unusual
 надзвичайно extremely, plenty
 надзвуковий supersonic, ultrasonic
 надземний overhead
 надійний secure, solid, steady
 надійність reliability
 надія prospect, reliance, trust
 надлишковий активний намул wasted
 activated sludge
 надмір excess
 надмірна банкуватість (очей) exorbitism
 надмірне використання overdraft
 надмірне виловлювання риби overfishing
 надмірне оббризування overspray
 надмірний excessive, over-, superfluous,
 unresonable
 н. податок exaction
 н. тиск overpressure
 надмірно unreasonably
 н. використовувати overdraw

н. вимогливий exacting	намуловий illuvial
н. захоплювати entrance	нанометр nanometer
н. наголошувати overemphasize	нанос alluvium
н. оббризкувати overspray	наосний alluvial
надповерхневий простір headspace	наочний visible
надчутливий sensitization	наочник blind
назад backward, backwards, counter	напад descent, invasion
назва title	наперед задуманий intended
найбільша кількість maximum, most	напис heading
найбільший greatest, maximum, peak, ultimate, nearest, proximate	напівбезперервне випробування активованим болотом semicontinuous activated sludge test
найважливіші типи екосистем землі biomes	напіввіддалений midrange
найвища точка zenith	напіввідстань midrange
найвищий consummate	напівлогарифмічний графік semilogarithmic graph
найdaleший furthestmost	напівпостійний semipermanent
найдрібніша частка grain	напівпровідник semiconductor
найменший least	напівпрозорий semitransparent
найнижча температура горіння рідини firepoint	напівпроникний semipermeable
найнижчий lowest	напіврухоме випробування semistatic test
найяскравіша точка highlight	напій drink, liquor
наказ command, decree, direction, injunction, mandate, order, prescript, warrant, writ	напірноводонасна свердловина artesian
н. запроваджувати mandate	наплив rush
наказовий injunctive	напливний rush
накип fur, scum	наповнювання filling
наклад publication	наповнювання мішків bagging
накладення superimposition, superposition	наповнювач filler
н. заборони arrest	наповняльний пристрій filler
накладка fish	наполегливий intensive, patient, persistent
накладна consignment, invoice	наполегливість patience, persistence
накладне волосся switch	напроти вітру upwind
наклейка earmark	напруга effort, strain
наклеп libel, smear	напружений intense, intensive
наклепницький injurious	напруженість intense
наконечник tip	напруження exertion, strain
накриття cover	напружний strain
належне due	напружування stretch
належний due, fitting, proper	напря́м direction, heading, set, way
н. до комунальних послуг utility	напря́мленість directivity
наливне водоймище pumped storage	напря́мна directive
наливний отвір filler	напря́мний directive, guideline
наліплювання labeling	н. прилад pilot
намет booth, canopy	нарада council
намір design, intention, plan, purpose, tendency, thought, view, intent	нарив abscess, boil
намірений intensive	нарис contour, essay
намул outwash	нарисний contour
н., що споживає кисень на біологічні процеси respiring sludge	нарівні з flush

наріжний

наріжний камінь cornerstone
нарізний threaded
наріст node
наркотик drug
народження birth
народний popular
наростати accrue
нарошений accretive, accretion
насаджений packed
населення population
насилу hardly
насип embankment, escarp
насіпання terracing
насичений impregnating, saturated
насичені галогенами хлорфлюорувглецеві сполуки fully halogenated
насичення saturation
насичувальний saturable
насичування леткими сполуками вуглецю carburetion
наскок raid
наскрізний through
наслідки repercussion
наслідок end, issue, product, result, sequel, sequence
н. дії отруту aftereffect of poisons
наслідувач mimic
насолада delight, treat
настанова set
настєбельний standing
настира sticker
настирливий assertive, intrusive
настирливість intrusiveness
насторожений alert
наступний further, subsequent
натиск onset, press, pursue, rush
натискний pressure, rush
натовп jam, multitude, rush
натовплення congestion
натрій sodium
натрію глютамат monosodium glutamate
натуга effort
натяг pull, strain
натяговий strain
натяк suggestion, tip
наука science
н. низьких температур cryogenics
н. про хліборобство agronomy
науковий science, scientific
н. праця study

небосздатна

н. стаття paper
н. дослідження research
н. товариство fellowship
н. ступінь degree
н. праці proceedings
науково-дослідний research
нафта oil, petroleum
н., що плаває на воді waterborne oil
нафтовий oil, petroleum
нафтозбиральне судно skimmer
нафтоналивне судно tanker
нафтопохідний розчинник petroleum-based solvent
нахабний assuming
нахил bank, incline, lean, rake, set, slope, taste, tendency, tilt, tilting,
нахилений inclined
нахиловальний tilting
нахиляний tilting
нахилання tipping
національний national
начиння utensil
начиняння filling, stuffing
нашарований stratified
нашаровування осадів stratification
нашивка stripe
нашкірний epigenetic
наштовхування impingement
нащадок offspring, progeny
наявний effective, stock
не виконувати elude
не виявлений not detected
не включати omit
не до вжитку waste
не зарегульована ріка un-regulated river
не застосовний not applicable
не зовсім відомий uncertain
неавтентичний spurious
неантропогенний nonanthropogenic
небажана особа undesirable
небажаний objectionable, unacceptable, undesirable
небезпека danger, hazard, jeopardy, menace, risk
небезпечний critical, dangerous, insecure, risk
небезпечність insecurity
небіжчик defunkt
небіорозкладний nonbiodegradable
небосздатна концентрація incapability concentration

НЕВАЖНИЙ

неважний invalid
неважність invalidity
невблаганий rigid
неввічливість roughness
невидало unfortunately
невидача failure
невидача miss
невидоволений sour
невелика ділянка землі plot
невелика металева ємність canister
невеликий low, moderate, small
невжиток waste
невигода disadvantage
невидний invisible
невидність invisibility
невизначеність pendency
невиконаний outstanding
невинний harmless
невиворотний inevitable
неви'ємна частина цілого integrant
неви'єдкований exigent
неви'єдкований irretrievable
неви'єдкований irretrievable
неви'єдкований incompatible
неви'єдкований intractable
неви'єдкований false, derelict
неви'єдкований elusive
неви'єдкований uncertain
неви'єдкований insensitive
неви'єдкований neurological
неви'єдкований neurology
неви'єдкований immediate, instantaneous
неви'єдкований immediately
негалогенний органічний nonhalogenated organic
негативний adverse, negative
неглибокий shallow
негнучкий rigid
негода weather
недавній recent
недбалий derelict, inadvertent
недбалість inadvertence
недвобачний unequivocal
недійсний void
недіяльний inert
не(придатний) до вжитку unusable
недобір deficit, outage
недоброзичливий unfavorable
недогляд omission

НЕЗВИЧАЙНИЙ

недогрівання subcooling
недогрітий subcooling
недозволений impermissible, unauthorized
недолік failing, fault, shortcoming
недомагання sickness
недомолочені колоски tailings
недооцінення underestimate
недооцінювання underestimate
недопускний inadmissible, prohibitive
недопущення prohibition
недоречний improper, irrelevant
недоречність impropriety
недоречно improperly
недорогий inexpensive
недоруб undercut
недосвідчений raw
недостатній insufficient, scarce, slight
недостатньо under
недостача deficiency, shortcoming
недоступний inaccessible
недоторканість inviolability
недоторканий inviolable
недуга malady, illness
неефективний inefficient
н. рівень noneffective level
неефективність inefficiency
нежитловий nonresidential
незавантажений idle
незавершена праця backlog
незавершений стан pendular state
незадоволення complaint, dissatisfaction
незайманий intact
незайманість integrity
незайнятий idle
незакінчений pending
незаконна вимога exact, exaction
незаконний invalid, wrongful
незаконоздатний unenforceable
незалежний independent, selfsufficient, substantive
незалежність selfsufficiency
незамінний irreplaceable
незапальний nonflammable
незаперечний irrefutable
незаперечуваний nonobjectionable
незаразний noninfectious
незаселений wild
незвичайний nonconventional, unusual

НЕЗВОРОТНІ

незворотні витрати води consumptive water demand
незговірливий intransigent
незгода dissension, friction
незграбна людина lump
нездатний inefficient
 н. діяти unenforceable
 н. примушувати unenforceable
нездатність incapacity, inefficiency
нездоровий unhealthy
незламний inviolate
незліченний overwhelming
незлюкисна пухлина nonmelanoma
незмінний conservative, constant, fixed, invariable, irrevocable, static, stationary
незмінність invariability
незмішувальні рідини immiscible liquids
незмішуваний immiscible
незначна кількість trace
незначна частина fraction
незначний narrow, negligible, slight, slim, small, trace, insignificant
незобов'язаний unobligated
незрівнянний incomparable
незручний inconvenient
незручність disadvantage, inconvenience
неізотропний anisotropic
нейстівний inedible
неймовірний impossible
неймовірність impossibility
нейонізційне випромінювання nonionizing radiation
нейровластивісні зміни neurobehavioral changes
нейроотруйність neurotoxicity
нейроотрута neurotoxin
нейстон neuston
нейтралізувальний засіб corrective
нейтральна держава neutral
нейтрально стабільні атмосферні збурення neutrally stable atmospherics
нейтрино neutrino
нейтрон neutron
некарбонатна твердість noncarbonate hardness
некаталітичний noncatalytic
неконсервативний nonconservative
неконтрольована реакція runaway reaction
некорисний detrimental
некорисність detriment
некорпорований unincorporated

НЕОТРУЙНИЙ

некроз necrosis
нелічність few
нелужний unsaponifiable
нематоциди nematocides
неметанові вуглеводні nonmethane hydrocarbons
неметанові органічні сполуки nonmethane organic compounds
неминучий imminent, inevitable
неміч infirmity, sickness
немічний sick
неможливий impossible
 н. до послуху unenforceable
неможливість impossibility
ненависть enmity
ненавмисний unintentional
ненадійність uncertainty
ненасичений unsaturated
ненатягнутий loose
ненормальний abnormal
ненормований нафтопродукт slop
необґрунтований invalid
необдуманий wild
необдуманно lightly
необертовий nonrotary
необ'єднаний unincorporated
необмежений unconfined
 н. забрудник nonthreshold pollutant
необов'язкове призначення відповідальності nonbinding preliminary allocation of responsibility
необоротний irreversible
необроблений coarse, crude, raw, rough, untreated, wild
 н. сирий рис paddy
необхідна умова requirement
необхідний essential, necessary
необхідність necessity, want
необхідно essentially
неогидний nonoffensive
неодноманітний nonuniform
неозначений nonspecific
неон neon
неоновий neon
неопрен neoprene
неорганічний inorganic
неосілий мул у відстійнику води bulking sludge
неотруйний nontoxic

непараметричний**нерідний**

непараметричний nonparametric	непрацездатний invalid
непевний insecure, questionable, uncertain	непрацездатність invalidity
непевність insecurity, uncertainty	непридатний improper, undesirable
непередбачений випадок emergency	н. до запровадження в життя nonenforceable
непередбачливий improvident	неприсмний sour
непереконливий weak	н. запах malodor
непереможний inexpugnable, invincible, irresistible	неприсмність nuisance
непереможність invincibility	неприсмно-запашний смак off-flavour taste
неперехідний intransitive	неприйнятний unacceptable
непідготований impromptu	неприкріплений loose
непіддатний intractable	неприкріплено loose
неплідний sterile	непримиренний incompatible, intransigent
непоборний overwhelming	неприродний forced
неповага slight	непристойна особа wanton
неповний incomplete, short	непристойний improper
неповновагий light	непристойність impropriety
неповнолітній infant, minor	непристойно improperly
неповнолітність infancy	неприступний demure, impregnable, inexpugnable, not available
неповнолітня особа infant	неприступність impregnability
непогоджування dissent	неприхильний unfavorable
непокірنا людина recalcitrant	непродуманий improvident
неполярний розчинник nonpolar solvent	непрозорий opaque, thick
непоміркуваний nonconservative	непрозорість opacity
непомірний exorbitant	непромокальність impermeability
непомірність exorbitance	непромокний impermeable
непоновний nonrenewable	непроникний dense, impermeable, proof, tight
непоправний irretrievable	непроникність impermeability
непорозуміння upset	непропорційність disproportion
непорочний pure	непрофесіонал layman
непорушний immobile, inviolate, secure	непрофесійний lay
непослідовний inconsistent	н. вплив non-occupational exposures
непослідовність inconsistency	непроханий гість intruder
непотрібний superfluous	непрямий податок excise
непохитність impregnability	неракоспричинник noncarcinogen
непошкоджений intact, safe	нераціональний unresonable
неправда falsehood	нерв nerve
неправдивий false	нервовий nervous
неправдоподібний improbable	нераговний рівень no-response level
неправдоподібність improbability	нерактивний nonreactive
неправильна дія malfunction	нерактивні органічні гази non-reactive organic gases
неправильна назва misnomer	нерегулярний irregular
неправильне зображення misrepresentation	нержавійна сталь stainless steel
неправильне підключення wildcat connection	нерівний irregular, rough
неправильний improper, irregular, spurious, wrong, wrongful	нерідний allochthonous
н. відлік spurious count	
неправильність wrong, impropriety	
неправильно improperly, wrong	
н. зобразити misrepresent	

нерізкість**нижній**

нерізкість smear	нестійкий frail, infirm
нерішучий irresolute	нестриманий effusive
неродючий infertile	нестриманість excess
нерозважливий unresonable	нестримний uncontrolled, wanton
нерозважливо unreasonably	неструктурний клей non-structural adhesive
нероззвіний аналіз методом інфрачервоної спектроскопії nondispersive infrared analysis	нестямний wild
нерозсудний giddy	несумісний abhorrent, incompatible
нерозчинна мішанка cutin	несумнівний unequivocal
нерозщеплювальний unsaponifiable	несучка layer
нерозщепний nonfissionable	несхвалення disapprobation, disapproval
неруйнівне випробування nondestructive testing	несхожість diversity
нерухоме майно real estate	нетактовний tactless
нерухомий lentic, real, set, stationary, still	нетеплопостачальна газова турбіна non-cogeneration gas turbine
несамовитий stormy	нетехнічний nontechnical
неселективне каталітичне відновлення non-selective catalytic reduction	нетопкий infusible
нескасовний irrevocable	неточковий nonpoint
нескінченно мала величина infinitesimal	нетравний indigestible
нескінчено малий приріст increment	нетрі jungle
нескладний simple	нетто net
неслава infamy	неувага disregard, inadvertence, neglect
неслухняний jibber	неуважний inadvertent
неслушний improper	неуважно inadvertently
неслушно improperly	неупереджена людина neutral
несмачний tasteless	неупереджений neutral
неписаний blank	неуповноважений unauthorized
несплачений outstanding	неуспіх failure
несподіваний sudden, surprise	нефрон nephron, excretory unit
несподіванка surprise	нефротоксин nephrotoxin
несподівано suddenly	нехарактерний nonparametric
непокій disquiet, excitement	нехотючи inadvertently
несправедливий wrong, wrongful	нехтувальник обов'язків derelict
несправедливість wrong	нехтування fault, neglect, slight
несправний запал misfire	нечесний false, foul, mean
несприятливий unfavorable	нечистоти drainage, feces
неспроможний unable	нечутливий insensible
неспроможність failure	нешкідливий harmless
несталий inconsistent	нешасливий fatal
несталість inconsistency	нешасливо unfortunately
нестатки hardship	нешастя disaster, ill
нестаток need	нещільний thin
нестача paucity, shortage, want	неясковий soft
н. кисню anoxia	неясний featureless, turbid
нестерпний impossible	нижні відводи underflow
нестерпність impossibility	нижні кільце перегонної колони skirt
нестиглий crude	нижній bottom, lower, under
нестійка забруднювальна речовина nonpersistent pollutant	н. індекс subindex
	н. одяг undercoat

нижній**оберт**

н. продукт underflow
нижня частина поділених дверей hatch
нижчий lower, under
н. шар substrate
низина depression
низка file, run, string, succession, train
низов'я ріки downriver
низький base, deep, low, mean, short
низько low
н. підстрижене волосся crop
низькотемпературний cryogenic
нирка kidney
ниркова видільна одиниця excretory unit
нирковий kidney
нитка thread
н. розжарювання filament
нитчак nematode
нищівний destructive, shock
ніжний smooth, tender
нікелевий nickel
нікель nickel
ніс nose
нітрат nitrate
нітрильна гума nitrile rubber
нітричний йон nitrite
нітричні бактерії nitrosomonas
нітрифікація nitrification
нітробактер nitrobacter
ніч night
нічний night, nocturnal
ніша recess
новаторство innovation
новаторський innovative
новий new
новоприбулий arrival
новоутворення neoplasm
ножиці shears
номінальна змінна nominal variable
номограф nomograph
нора hole
норма rate, standard
нормальний normal
н. відхідний газ off-gas
норми guidelines
нормоване випромінювання чорного тіла normalized blackbody radiation
нормований standard
норовистий кінь jib
носії carrier
носовий nasal

нота note
нотатка note
нотація lesson
ноші litter
нудний dull, tedious
нудота sickness
нуждений indigent, mean
нуклід nuclide
нуль zero
нульова точка проєктування ковпака null point hood design
нульовий zero
нюх nose, olfaction, smell
нюхання olfaction
ньютон newton

O

обапіл, обапольний slab
обачність deliberation, discretion
оббивати panel
о. повстю felt
оббризувальний spray
обвалювання bund
обвинувачування accusation
обвитий wound
обвід circumference, contour, envelope
обвідка curb
обвідний contour
обговорення discussion
обгортання envelopment
обгортка wrap, wrapping
обдарованість gift
обдиральна машина stripper
обдиральний abrasive, strip
обдуманий set, speculative
обдуманно deliberately
обдумування deliberation, speculation
обережний deliberate, gingerly, prudent, ware, wary
обережність caution, prudence
обережно gingerly
оберемок sheaf
обернена величина reciprocal
обернений back, converse, inverse, reciprocal
обернено inversely
оберт turn, wind

обертальний**обшуквання**

обертальний gyatory, rotating	обмінювати exchange, swap, truck
обертання conversion, rotating, rotation	обмірковування counsel
о. на площині yaw	обновлювання retrofit
о. навколо вертикальної осі yaw	обов'язок duty
обертова машина rotary	оболонка sheath
обертова частина машини rotor	оболонкова ливарна форма shell
обертове силове колесо impeller	оборона protection
обертовий revolving, rotary, rotational	оборонний protective
об'єднаний cooperative, incorporate, joint	оборот turnover, revolution
об'єднання consolidation, corporation, merger, integration	оборотів на хвилину rpm
об'єкт object, objective, target	оборотний reversible, turnover
об'єктивний objective	обпилювання dusting
об'єктний target	образа injury
об'єм volume	образливий injurious, sensitive
об'ємистий comprehensive	образотворний figurative
об'ємна концентрація volumetric concentration	обрамлення framework
об'ємний volume, volumetric	обраний elect
обіг currency	обрис configuration, contour, profile, set
обіжник circular	обрисний contour
обізнаний aware, expert, proficient	обрізки waste
обізнаність awareness	обрісник lichen
обіцявання promising	оброблена вода finished water
обіцянка pledge, promise	оброблення finish
об'їзний itinerant	оброблювальне устаткування processor
обкладання imposition	оброблювальний process
обкручений wound	обробляння processing
обкурювання fumigation	о. в обертальному барабані tumbling
облава raid	о. флюором fluoridation
обладнання furniture	о. емульсією emulsify
о. передачі driver	о. поверхню surface
облісіння alopecia	о. сірчаною кислотою sulfate
облицьовувати каменем stone	обруч ring
обличкований jacketed	обряд observance
обличкування jacket	обсадна труба свердловини casing
обличчя face	обслуговування service
обман deceit, deception, fraud, imposition	обсяг події incidence
обманний deceptive, fraudulent	обтікальна течія streamline
обмежений finite	обтічний streamline
о. водоносний пласт confined aquifer	обхід bypass, evasion, round
о. повітряний простір airshed	обхідний round
обмеженість limitation, shallowness	обчислювальна машина, обчислювач calculator
обмеження confinement, curb, delimitation, lid, limitation, restriction	обчислювання calculation
обмежувальний limiting	о. середньої вартості average
обминання evasion	обшиванка sheath
обмін change, exchange, interchange, swap, truck	обшивання lasing
обмінний exchangeable	обшитий jacketed
	обшиття jacket
	обшукування search

ОВАЛЬНОСОПЛОВИЙ**ОНКОГЕН**

овальносопловий крильчастоколісний розбризкувач	oval-orifice fan atomizer	ознака	criterion, diagnostic, note, qualification, sign
овіциди	ovicides	ознаки	criteria
оволодіння	occupation	означальний	definitive
овоч	fruit	означений	criteria, criterion
овочева мушка	fruitfly	означення	definition
огида	repulsion	озон	ozone
огидний	foul, infamous, morbid, rank, repulsive	озоновий	ozone
огляд	examination, survey, view	озонування	ozonation
о. й ремонт	service	океан	ocean
оглядач	surveyor	океанський	ocean
оголошення	declaration, notice	океанське водопіймання	upwelling
огорожа	enclosure, fence	окиснення	acidification, oxidation
огуда	disapprobation	окисно-відновна реакція	oxidation-reduction reaction
одговір	excuse	окиснювальний	oxidation
отримання	recipience	о. засіб	oxidizing agent
отримувач	grantee, recipient	око	eye
одиниця	unit	околиці	vicinity
о. ваги	grain	окоп	trench
о. виміру (кала)мутності	nephelometric turbidity unit	окраїнна рослинність	periphyton
одиничний	single, unit	окраїнний	peripheral
однаковий	coordinate, level, identical	окремий	discrete, individual, single
одновидний	monotypic	окремо	aside
одногосний	solid	окришка	cope
однозвучний	concordant	округа	county, district, venue
одноманітна праця	grind	оксид	oxide
одноманітний	uniform	о. цирконію	zirconia
однонапрямний	concurrent	оксиди азоту	oxides of nitrogen, oxides of nitrogen
одноорганізова мікробна культура	axenic	о. сірки	oxides of sulfur, oxides of sulphur
однопоршнева помпа двотактної дії	simplex double-acting pump	октан	octane
однопрохідна сушарка	one-pass drier	октановий	octane
одноразовий	one-hit	окуляри	glasses
о. охолоджувальний процес	once-through cooling process	окулярний	ocular
однорідний	homogeneous, self	окупант	occupant
одностайний	holistic	олеум	oleum
односторонній	partial	олива	oil
однострій	uniform	оливний	oil
одночасний	concurrent, joint, simultaneous, synchronous	оля	oil
одночасно	simultaneously	олійний	oil
одяг	wear, dress	олійно-смоляний	oleoresinous
оживлення	revivification, shakeup	ольфакта	olfactory
оживляння	rejuvenation	ольфактометр	olfactometer
озерне болото	muskeg	оманливий	misleading
озерний	lacustrine, lake	омар	lobster
озеро	lake	омилювальний реагент товщу	saponifier
ознайомлення	initiation	омилювач	saponifier
		онкоген	oncogene

ОНКОГЕННИЙ**ОСНОВНИЙ**

онкогенний oncogenic	органостаній organotin
онкогенність oncogenicity	органофосфати organophosphates
опадання листя abscission	органохлор organochlorine
опадний precipitation	орендар lessee, occupier
оператор operator	орендована ділянка землі holding
операційний operative, operating	оригінал original
опертя abutment	оригінальний original
опис description	орієнтація orientation
описовий descriptive	орієнтир strategy
опік burn	орієнтування orientation
опіка над trust	орна земля arable land
опір opposition, resistance, strength	орографічне підіймання orographic lifting
о. дихальної системи airway resistance	ортофосфат orthophosphate
опірний resistance	осад bottom, deposit, deposition, faeces, fallout, feces, grout, precipitate, precipitation, residue, sludge, waterborne sediment
оповідання story	о. септичного танку septage
оподаткування levy	осаджувальний sedimentation, settling
опозиція opposition	осаджувач precipitant, precipitator
опока jacket	осадковий реагент sinking agent
опонувати contravene, controvert	осадний precipitate, precipitation
опора reliance, rest, steady, stock	осадове тверде паливо bagasse solid fuel
оправлений bound	осадовий faecal, sedimentary
опрацювання processing	освіта culture
оприскування рослин spraying of plants	освічений accomplished
опріснювальний desalination	освіченість enlightenment
опріснювання desalination, desalting, sweetening	оселя colony
опробувана ділянка bracketed reach	осередок center, focus
опромінювальний radiation, radiative	осідання sedimentation, settling, subsidence
опромінювання radiation	о. із завадою hindered settling
оптимальний optimum	о. мулу siltation
оптимізація optimization	осідний settleable
оптимістичний optimistic	осінній fall
оптимум optimum	осінь fall
оптична густина absorbance	осічка misfire, miss
оптичний коефіцієнт optical coefficient	осколок chip
опублікування promulgation	осмос osmose
опускання subsidence	осмотичний розпад osmotic lysis
опустелювання desertification	осмотроф osmotroph
орган organ	основа backbone, base, basis, foot, fundament, sole, substrate, substruction
організатор tactician	основна підготовка groundwork
організація-виконавець implementing organization	о. політика keystone policy
організм organism	основний basal, elemental, essential, fundamental, main, primary, radical, substantial, underlying
організми-жильці водоймищного дна benthos	о. закон constitution
органічний organic	о. зміст kernel
о. пігмент toner	о. капітал principal
органічні сполуки ртуті organomercurials	о. складник principle
органолептичні властивості води organoleptic properties of water	

ОСНОВОПОЛОЖНИК**ОЧНИЙ**

основоположник founder, pioneer	о. визнавати return
особа individual, person	охолоджувальна вода feedwater
особистий individual, personal	охолоджувальна камера quencher
особливий curious, especial, exclusive, extra, individual, particular, peculiar, separate, special, specific	о. речовина coolant
особливість curio, curiosity, peculiarity	охолоджувальний quenching
особливо extra	охолодження cooling, quenching
останні rest	охолоджувач quencher, refrigerant
о. дані update	охолодний refrigerant
останній last, ultimate	охоплення incide
остаточне оброблення refinish	охорона containment, protection, trust
остаточний definitive, eventual, final	о. праці labour protection
остаточно eventually, finally	о. природних ресурсів conservancy
остача residual, rest	охоронений protected
осторога warning	охоронна зона security area
осторонь aside	охоронний protective
острога spur	о. засіб fender
осуд condemnation, disapproval, reflection	оцінка appraisal, appreciation, estimate, mark, rating
осуджування denunciation	о. ймовірного ризику probabilistic risk assessment
осушувальний drainage	о. майна assessment
осушування dehumidification, drainage, reclamation	о. стану ріки wholesomeness of river
осцилограф oscillograph	оцінювання evaluation, grading, pricing
осцилоскоп oscilloscope	оцтовий acetic
осягнення reach	о. альдегід acetaldehyde
осяйний lucent	очевидець eyewitness
осьовий axial	очевидний apparent, evident, evidential, manifest, obvious
отара floc	очевидність evidence
отвір hole, mesh, opening, port, vent	очевидно evidently, obviously
оточення atmosphere, setting	очеревинний діаліз peritoneal dialysis
отруєння intoxication	очисна домішка refiner
о. крові toxemia	о. речовина abstergent
отруйна речовина intoxicant, toxicant	о. споруда refiner
отруйний deleterious, intoxicant, poison, toxic, toxicant, virulent	очисний abstergent, cleaning, cleanout, cleanup, detergent, purgeable, purification
о. для зародка fetotoxic	о. завод refinery
отруйнісний toxicological	очищальний scavenging
отрута poison, toxic, toxin	о. барабан tumbler
о. для винищування пацюків raticide	очищення dressing
отрутознавець toxicologist	о. металу флюсом deflux
отрутознавство toxicology	очищена стічна вода effluent
отрутоусувач eliminative	очищені господарсько-побутові стічні води stabilized sewage
офіцерський чин commission	очищення cleanout, purge, purification, rectification, refining, scavenging
офіційне визнання accreditation	очищувальний бак clarifier
о. розпорядження requisition	очікуваний pending
офіційний документ record	очікування abeyance
о. звіт return, statement	очний eye, ocular
офіційно ex officio	

П

падалка	droppings	паразитний черв'як	helminth
падний уніз	precipitate	паракват	paraquat
падіння	cascade, drop, fall, incidence, subsidence, tumble	паралель	parallel
падлоїстивна тварина	scavenger	паралельне злучення	bridge
паз	slot	паралельний	parallel
пай	share	п. ризик	competing risk
пайка	apportionment	паралітичне отруєння молюсками	paralytic shellfish poisoning
пайовик	shareholder	парамедик	paramedic
пака	bale	параметр	parameter
пакувальний	packaging	параметричний аналіз	parametric test
п. матеріал	packing, wrapping	паратифозна бактерія	paratyphoid
пакувальник	packer	паратифозна гарячка	paratyphoid fever
пакування	encasement	паратифозний	paratyphoid
пакунок	package, parcel	паратіон	parathion
палата	chamber	парафіни	paraffins
палац	court	парашутист	jumper
палена цегла	clinker	парентеральне введення	parenteral infusion
палець	digit, finger	парк	yard
паливний стрижень ядерного реактора	slug	паркування	parking
паливник	stoker	парний	even, twin
паливо	combustible, fuel	паровий	steam, vapor
палій	incendiary	п. котел	boiler
паління	smoke	паросток	offspring, shoot, slip
палітурка	binding	паротворення	evaporation
палітурня	binder	паротворний	evaporative
палкий	live	паротяг	boiler, engine
пальник	torch	партія	batch
пальто	topcoat	парфуми	essence
пам'ятник	monument	парфумний	essential
пам'ять	memory, mind, recollection, remembrance	пас	belt
панель	panel	пасажир	passenger
панельне обшиття	paneling	пасажирський	passenger
панівний	dominant	пасивний	passive
панна	miss	паскаль	pascal
панно	panel	пасова передача	belt drive
панорама	prospect	пасовий	belt
панування	prevalence	пасовисько	feed, feedlot, grazing
панівний	prevailing	пасовище	grass
папір	paper	паста	paste
папка	file	паства	congregation, floc
пара	couple, pair, steam, vapor	пастеризація	pasteurization
параграф	heading, section	пастка	gin, trap
паразит	parasite	патент	licence
паразитизм	parasitism	патентований	proprietary
		патериця	staff
		патологія	pathology
		патрон	plug

патрубний**переказ**

патрубний	union	переглядати	reconsider, review
патрубок	jet, union	переглянуте і виправлене видання	revision
павза	breathing	перегнаний	distilled
пацюковинищувач	raticide	перегній	humus
певний	definite, determinate, express, positive	перегнійний	humic
певність	certainty	переговори	talks
певною мірою	to some extend	перегонка	distillation
пек	pitch	перегороджений греблею	diked
пекарня	bakehouse, bakery	перегородка	diaphragm, partition, septum
пекучий	instant	перегрів	superheating
пензель	brush	перегрівання	reheat, superheat
п. для малювання смуг	striper	перегрівач	superheater
пентан	pentane	передавальний	communicable, conveyor, transmission
пентахлорфенол	pentachlorophenol	п. пристрій	conveyor
первинний	primary	передавання	delivery, transmission
п. матеріал	feedstock	п. майна в оренду	demise
первісний	original, primitive	п. в ужиток	inure
п. тваринний світ	wildlife	п. по радіо	radio
перебіг	course, process, run	передання	transfer
перебільшення	exaggeration, stretch	передача	drive, gear, release, transmission
перебування	stay	передбачальний	foreseeable
перевага	odds, preference, prevalence, priority	передбачені законом заходи примусу	sanction
переважний	prevailing	передбачення	forecast, prediction
переважне право придбання	preemption	передвигома	prerequisite
переважний	dominant, overwhelming	передих	breath
перевантаження	overload	переділка	compartment
перевантажування	trans-shipment	передіндустріалізація	preindustrialization
переведення на військовий стан	mobilization	передіндустрія	preindustrialization
перевезення	transport, transportation	передкамерне згоряння	precombustion
перевернений	upset	передмістя	suburb
п. висмоктувач	sag pipe	передній	front
перевернутий	inverted, reverse	передова лінія	forefront
перевертання	tipping	передовий	advanced
перевиховання	rehabilitation	передовик	initiator
перевищення кредиту	overdraft	передочистка	roughing
перевіз	transit	передпокій	lobby
перевізний	transport	передраковий збудник	procarcinogen
перевізник	transporter	передумова	postulate, prerequisite
перевірка	calibration, revision	передумовний	prerequisite
п. бухгалтерських документів	audit	переживання	experience
перевіряння	revise, test	пережиток	surveyor
п. пробних методів добирання й аналізу зразків якості	systems audit	перезавантаження	recharge
перевозний туалет	latrine	перезавантажувальний	recharge
переворот	overturn	перезід	transit
перев'язування	dressing	переказ	story, tradition
перев'язь	binding		
перегнійний	distillation		
п. куб	still		
перегляд	review, revision		

перекидання

перекидання overthrow, tumble, upset
перекидач trip, tumbler
перекидний механізм tumbler
перекидування tipping
переклад interpretation, version
перекладати interpret
     п. дослівно construe
переконаність conviction
переконання conviction
переконливий conclusive, convincing
перекривальна перегородка baffler
перекриття overlap
перекручений corrupt
перекручення corruption, misrepresentation
перелив overflow
перелік conversion, roster, schedule
перелітний peregrine
перелом rupture
переломний critical, rupture
переляк startle
перемагальний prevailing
перемикач key
перемінний alternate, reciprocal, rotating
переміювання rotating
переміщення shakeup, shift, transfer, transition, translocation, travel
переміщувальний translocation
переміщення displacement, translocation
перенапружений stressed
перенапруження stress
перенесення transfer
перенос carryover, remove
переносний mobile, transfer, transport
переносник transport, vehicle
переношувальний conveyor
переношування transportation
переношувач transporter
переохолоджуваний subcooling
переохолодження subcooling
переоцінювання reevaluation
перепис майна inventory
перепис населення census
перепона barrier, diaphragm, trammel
перепустка pass, permit
перерва break
     п. в навчанні receptor
переривчастий intermittent
переріз section

перлітний

перероблення adaptation, reclamation, reprocessing
     п. тваринних відходів rendering
переробний rendering
пересаджена рослина replant
пересадження transfer
пересаджування replanting, trans-shipment
пересадний transfer
пересилання transmission
     п. товарів на продаж за кордоном consignment
пересильний transmission
пересівання барабанним грохотом trommeling
перескок skip
пересторога reminder
пересування locomotion
пересувний mobile, portable
пересувність mobility
перетворений transformed
перетворення conversion, reform, transformation
     п. в газ gasification
перетворювальний пристрій converter
перетворювання transmutation
     п. у скло glassification
перереформатування reformation
перехід transit, transition
     п. з рук у руки devolution
перехідний transient, transition, transitional
     п. період transition
перехресна течія crosscurrent, crossflow
перехресна тяга crossdraft
перехресний cross
перехрестя доріг junction
перешкода block, check, clog, encumbrance, handicap, trammel, traverse, wall
перешкоджання interference
перешкодний trammel
перинатальний період perinatal period
периферійний peripheral
період face, phase, season, span, term
     п. вагітності term
     п. припинення та ремонтування turnaround
періодичне повторення rotation
періодичний periodic, phase, time
     п. журнал review
періодично паропробивана свердловина cyclic steam well
перлітний perlite

перо

перо feather
пероксиацети́ду ні́трат peroxyacetyl nitrate
пероксибензо́лу ні́трат peroxybenzoyl nitrate
перпендикуля́р perpendicular, vertical
перпендикуля́рний perpendicular, square, vertical
перпендикуля́рно vertically
персона́л staff
перспекти́ва perspective, promise
перспекти́вний perspective
перфо́ратор perforator
перфо́рований perforated
перхло́рети́лен perchloroethylene
перхло́рна кі́слота perchloric acid
перша очи́сна пі́ч refiner
перши́й first, preferable
п. ша́р undercoat
перши́сть preference
першо́причина source
першо́причинни́й source
першо́рядни́й prime
першо́тві́р original
пестици́д raticide
петлюва́ння looping
петля́ loop, looping, tag
печа́ть impress
пече́ра cave, den
печи́нка liver
печи́нковий liver
п'єзоеле́ктричний вимі́рюва́льний
перетво́рювач piezoelectric transducer
п'єзо́метричний piezometric
п'єзоопти́чний ефект photoelastic effect
п'єзоре́зистивни́й вимі́рюва́льний
перетво́рювач piezoresistive transducer
пиви́ця basement
пил dust
пи́ловловля́льна про́бірка impinger
пи́ловловля́вач з очи́щенням рука́вів
і́мпульсним стру́менем пові́тря pulse-jet
 baghouse
пи́лок pollen
пи́лооса́джува́ння dustfall
пи́лоутво́рення dusting
пи́лоутво́рюва́льний dusting
пи́льний alert, intensive
пи́рий couch
пи́сар registrar
пи́сьмове сві́дчення під прися́гою affidavit
пита́ння matter, question

підземний

пита́на вода́ discoloured water, potable water
пи́тний drinking
пи́тома ва́га density
пи́тома кон́центра́ція concentration
пи́томий specific
п. коефі́цієнт про́пускання transmissivity
п. о́пір resistivity
пи́ття drinking
пи́шний exuberant
пи́шність show, state
пи́вденни́й south
пи́вдень south
пи́вніч midnight, north
пи́внічний midnight, north
п. лі́с boreal forest
пи́врі́чний biannual
пи́д below, under
п. ві́тер upwind
п. земле́ю underground
п. паро́м fallow
пи́дба́дьорува́ння encouragement
пи́дбира́льний uptake
пи́дби́рання uptake
пи́дбі́тумни́й subbituminous
пи́дбу́рювач incendiary
пи́двал basement
пи́двали́на substruction
пи́два́льний basement
пи́дви́шений enhanced
пи́дви́щення enhancement, lift, promotion, raise, rise
п. чу́тливості́ sensitization
пи́дви́щува́ння ва́рто́сті appreciation
пи́дви́щувач promoter
пи́дві́шува́льний стовп gibbet
пи́дводни́й undersea
пи́дводно́ undersea
пи́дгру́нтя underground
пи́ддава́ння exposure
пи́дда́ний subject
пи́дтри́мува́льний support, supporting
пи́дтри́мува́ний support
пи́дтри́мува́ння supporting
пи́дзаго́ловок subtitle
пи́дза́ряджа́льний recharge
пи́дза́ряджа́ння recharge
пи́дземле́ля underground
пи́дземне схови́ще пи́тної во́ди clearwell
пи́дземни́й underground

підземні**пізній**

підземні ґрунтові води	groundwater	підпільний	underground
підземні формації обмеження водоносного пласту	confining bed	підпільно	underground
підігрівальний	preheating, warming	підпора	rest, spur
підігрівання	preheat, preheating, warming	підприємець	contractor, entrepreneur, manufacturer
підігрівач	economizer	підприємства громадського обслуговування	utilities
підіймальна машина	lift	підприємство	agency, concern, facilities, plant
підіймальна сила	buoyancy	підробка	adulteration, falsification
підіймальний uptake		підроблена фабрична марка	misbrand
п. кран	crane, derrick	підроблений	adulterate, spurious
підіймання uptake		підроблення	falsification
підіймна віконна рама	sash	підрозділ	subchapter
підйом	rise	підруб	undercut
підкладень	seat	підручник	handbook, textbook
підкладка	cushion, gib, lining, undercoat	підрядний	ancillary
підкова	shoe	підрядник	contractor
підкорення	submission	підсилення	strengthening
підкреслення	emphasis	підскок	spring
підкріплення	confirmation, reinforcement	підсолоджування	sweetening
підкуплений	corrupt	підстава	evidence, ground, warrant
підкупність	corruption	підставка	jack, seat, spur, stand, support
підлеглий	under	підставлення	substitution
підлеглисть	liability	підстил	substrate
підлесливий	greasy	підстилка	litter
підлітковий	juvenile	підстильний	underlying
підлога	floor	підступний	subtle
підмайстер	journeyman	підступність	subtlety
підмандатний	mandated	підсумок	total
підметок	sole	підтверджений	confirmed, verified
підмога	relief	підтвердження	acknowledgement, confirmation, support
підмурівок	substruction	підтверджувальний	support, supporting
піднесений	lofty	підтверджуваний	support
піднесення	rise	підтверджування	supporting
підніжка	step	підтримка	keep, support
підносити	rise	підтримувальний	support, supporting, sustainable
п. до квадрата	square	підтримуваний	support
піднятий рівень підземної води	perched water table	підтримування	encouragement, maintenance, supporting
підняття	elevation, lift	підхід від-колиски-до-гробу	cradle-to-grave approach
підозріла особа	suspect	підхожий	congenial, eligible, suitable
підозрілий	equivocal, suspect	підшкірний	subcutaneous
підойма	elevator	підщена	stock
підопічний	trust	пізнавання	perception, recognition
підощва	sole	пізнання	insight, knowledge
підпил	undercut	пізній	late
підпиральний	support, supporting		
підпираний	support		
підпирання	supporting		
підпис	signature		
підпілля	underground		

пізніше**ПЛЮВОК**

пізніше downward, later	планктон plankton
пізніший later	планований scheduled
пізно late	планове освоєння ділянок planned unit development
пійло swirl	плановий target
пік peak	планування planning, projection
піклування attention, consideration	пласт layer
піка pica	пластизоль plastisol
піковий peak	пластик plastic
пікокюрі picocurie	пластиковий plastic
пілот pilot	пластина sheet
пілюля pellet	пластинковий sheet
піна foam, froth, scum	пластинчастий plate
піноутворювання foaming	пластичний soft
піраміда pyramid	плата pay
піретроїди pyrethroids	п. за послуги fee
пірометр pyrometer	платина platinum
пір'яний feather	платиновий platinum
пісковик sandstone	платівка slab
пісковиковий sandstone	платний due, pay
пісколов degritter	платоспроможний solvent
піскоочищувальний верстат sander	платоспроможність solvency
піскорозкидач sander	плащ mantle
піскоструминне очищення sandblasting	плем'я stock
п. устаткування sander	пленарий plenary
післяжниво postharvest	плетена фільтрувальна тканина woven filter
пісок grit, sand	плетений орнамент fret
піст fast	плита plate
пістолет pistol	плитка stick
пістолетний pistol	плиткий shallow
піт sweat, water	плиткість shallowness
піхва sheath	плитний plate
піч baking oven, cooker, oven, stove	плівковий абсорбер falling-film absorber
п. з викочуваною черинню для термічного оброблення car-bottom furnace	плід offspring
пічний stove	плідник breeder
плавальна вода swimmable water	плінтус skirt
плавальний swimming	пліт float
плавання flotation, swim, swimming	плодючий fecund
п. вітрильним судном sail	пломба filling, seal
плавальний floating	плоский flat, plane
плавний міхур риби sound	плоскогір'я table
плавник fin	площа area, space, square
плавучий buoyant	площина flat, plane
плазма plasma	плуг plough
плазмовий plasma	плутанина mull
плакат placard	плутоній-239 plutonium-239
план device, draft, layout, plan, schedule, target	плювок spit
планета planet	
планетарний planetary	
планетний planetary	

плюмбій**поглинальна**

плюмбій	lead	повірник	confidant, repository
пляма	scar, smear, soil, spot, stagnation	повість	story
плямистий	spotted	повітка	shed
плямисті поранення листка	stippling	повітрообмін	ventilation
плямистість зубів	mottling of teeth	повітрообмінний	ventilation
плямування	marking	повітропереносний	airborne
пляшка	bottle	повітря	air
пневматичне долото	pneumatic chisel	повітряна знижувальна тяга	downdraft
пнеумоконіоз	pneumoconiosis	повітряний	aerial, aerobic, air, pneumatic
пнеумоштовий контейнер	shuttle	п. виштовхувач	ejector
по той бік	beyond, passive	п. простір	aerospace
побережжя	littoral	п. струмінь	airstream
побіжний	cursor, superficial	п. флот	aircraft
п. погляд	glance	повна міра	full
побічний	indirect, secondary	повна провідність	admittance
п. продукт	byproduct	повний	complete, definitive, entire, flush, full, overall, plenary, total
побої	battery	п. переворот	revolution
побратим	congener	п. подій	eventful
побрехенька	story	повноваження	power
побудова	design	повнолітній	major
побутові стічні води без фекальних вод	sullage	повнота	complexity
повага	deference, regard, respect	повною мірою	fullest extend of
поважаний	respectable	поворот	spin, turn
поважний	demure, earnest, serious, solid	поворотний	spin, swing
поважність	seriousness	повстання	rising
повалення	overthrow	повсякчасний	regular
поведінка	conduct, demeanor, treatment	повсякчасність	regularity
поведінковий	behavioral	повторення циклу	recycling
повернення	reclaim, reimbursement, return	повторне вживання	reuse
п. до життя	revivification	повторне винесення	reentrainment
поверх	story	повторне випромінювання	reradiation
поверхневий	surface	повторне оброблення	refinish
поверхневирівнювальна машина	surfacing machine	повторний	second, secondary
поверхневирівнювач	surfacer	п. цикл	recycle
поверхнево активний засіб	surfactant	повторноцикловий	recycle
поверхневовирівняний	flush	погана поведінка	misconduct
поверхня	face, surface	погана послуга	disservice
поверховий	shallow, superficial	поганий	bad, coarse, ill, poor,
повзання	crawl, scramble	погано	ill
повздожня перегородка	longitudinal baffle	п. впливати	bias
повздожній	longitudinal	п. поводитися	misconduct
повідомлення	advice, information, notification, writ	погіршення	decadence, impairment
повіка	lid	погіршування	deterioration
повільна хода	jog	поглинальна колона	absorber
повільний	deliberate, insensitive, slow, sluggish	поглинальна речовина	absorber, adsorbent, sorbent
повільно	slowly	поглинальна споруда	adsorber
повінь	flood, sheetflow		

поглинальний

поглинальний absorbent, adsorbent, adsorber, adsorption, adsorptive, sorption

п. засіб sorbing agent

поглинання absorption, adsorption, sorption

поглинена речовина adsorbate, sorbate

поглинутий adsorbate

погляд look, stand, view

п. назад retrospect

погода weather

погодження conciliation, congruence, consent, coordination

поголос fame

поголоска talk

погорда contempt

подавальний supply

подавання discharge, millfeed, presentation, serve, service

подавач proponent, submitter

поданий present, presenting

подання declaration, presenting, supply

п. на розгляд submission

подарований given

подарунок gift, present

податковий tax

п. інспектор assesor

податливий ductile, malleable, ready

податок due, imposition, tax

подача input

подвиг exploit

подвійна кількість double

подвійний binary, double, duplex, duplicate, twin, twofold

подвійно twofold

подвоювальний doubling

подвоювання doubling

поденний робітник journeyman

подив surprise

подих breath

подібний comparable, compatible, like, similar

подібність compatibility, resemblance, similarity

подібно like

поділ divide, partition

подія event

подоба image

подорож journey, travel, trip

подорожні записки itinerary

подразнення irritation

п. очного вистілу conjunctival irritation

подразнювальні речовини irritants

показування

подразнювач irritant

подрібнення shredding

подрібнювання grinding

подрібнювач дрібного помелу grinding attritor

подробиця detail

подув air, blast

подушка cushion

п. парова ullage

подяка gratitude

пожадливо їсти stuff

пожвавлення activity, revival

пожертва offer

пожива nutrient

поживний nutrient

позаділянковий off-site

позаземний extraterrestrial

позапрограмний facultative

позбавлений devoid

п. світла aphotic

позбавлення deprivation, interdiction

п. майна eviction

позбавлювальний strip

позбавляння deprivation

позивач complainant, litigant

позика loan

позитив positive

позитивний demure, positive

позиція stand

позичання lending

позичений lending

позначання marking

позначена молекула tagged molecule

позначений tracer

позначка marking, tracer

п. рівня benchmark

позов claim, suit

поінформованість enlightenment

поїзд train

пойкілотерм poikilotherm

покажчик indicator

показ display

показник cursor

п. степеня exponent

показникова функція exp

показниковий exponential, tracer

показовий representative

показовість representativeness

показування show

покарання**помічний**

покарання кожного десятого decimation	п. верстат зі заднім натяговим колесом backstand idler polishing machine
поквитування receipt	полірування buffing, polishing
покидьки feces, trash, waste	поліс відповідальності за пошкодження довкілля claims-made insurance policy
покинена річ derelict	політ fly
покинений derelict	політика policy
п. корабель derelict	п. невтручання let-alone policy
покинутий abandoned	політичний political
поклад bank, deposit	політура lacquer, polish
п. солі saline	поліуретан polyurethane
покоління generation, remove	поліуретанова смола polyurathane resins
покора submission	поліуретановий polyurethane
покращення correction	поліциклічний polycyclic
покривало spread	поліційний police
покривання coating, deposition	поліція police
покривний cover	половина half, one-half
п. матеріал coating	половинний half
покритий jacketed	пологий gentle
п. пюмбіс leaded	положення position, standing, state
п. станіс tin	п. про громадянський позов citizen suit provision
покриття amortization, coating	полоскальна вода rinsing water
покришка cover, lid, top	полоскання rinse, swill
покрівець sheath	полотняний linen
покров shroud	полум'я flame
покупець customer	полум'яний ablaze
покупці trade	полустанок halt
поліпшення санітарних умов sanitation	полювання shoot
пола сукні skirt	полюс pole
поле field, margin	полярний polar
полегшення easement, relief	полярність polarity
полеміка controversy	польовий field
полива glaze, glazing, varnish	п. віз off-road motor vehicle
поливання glazing	п. коник grasshopper
полиця shelf	п. шпат feldspar
полівініл polyvinyl	померлий defunkt, late
полівініловий polyvinyl	помешкання habitat
поліестер polyester	помий rinsing water, swill, wash
поліестеровий polyester	помийна яма cesspit, cesspool
полімер polymer, resin	помилка break, error, slip, trip
п. політетрафлюоретилен teflon	помилковий aberrant, erratic, false, misleading
полімеризація polymerization	поміркованець moderate
полімерний polymer, resin	поміркований moderate, prudent
поліомієліт poliometitis	поміркованість prudence
поліпи adenoids	помірний modest, reasonable, temperate
поліпшений enhanced, sophisticated	помітний appreciable, observable
поліпшення advance, correction, enhancement, improvement, refining	помічний helpful, secondary
поліпшувач повітря conditioner	
полірований polishing	
полірувальне колесо buff	
полірувальний polishing	

ПОМІЧНИК**ПОСИЛАННЯ**

помічник	aide, assistant, booster, second	порівняльний з...	relative
помпа	pump	порівняння	comparison
помповий	pump	порог	cataract, threshold
пом'якшувальне оброблення	softening process	п. паливні	bridge
пом'якшувальний	softening	п. ріки	rapid
пом'якшування	mitigation, softening	поріз	cut
пом'якшувач	plasticizer	поровий	pore
пониження	contempt	пороговий	threshold
поновлена вимога	reclaim	порода	breed, species, stock, strain
поновлення	recreation, renewal, renovation, rollback	п. вулканічного походження	igneous rock
п. у правах	rehabilitation	порожнеча	emptiness, hollow
поновлювальний	recreational, rollback	порожнє місце	blank
поновне впровадження	reintroduction	порожнистоконусний камеровихровий розбризкувач	whirl-chamber hollow-cone atomizer
поновне оволодіння	regain	порожній	empty, hollow, vacuum
поновний	renewable	порожняк	tile
поняття	notion	порозуміння	understanding
попередження	notice, warning	порох	powder
попередник	forbear, forbearer, precursor	порошковий	powder
попередні змішування	premixing	порошок	powder
попередні оброблення	pretreatment	портове місто	port
п. очищення	precleaning	поруватий	pore, porous
попередній	former, preliminary	порука	guarantee
п. договір	provision	поруч з	beside
п. очисник	precleaner	поручене поштове посилення	certified mail
поперечка	jib, rail	поручник	guarantor, reference
поперечний	transverse	поруччя	rail
поперечно-стругальний верстат	woodshaper	порушення	contravention, infringement, slip, violation
попиральний	support	порцеляна	porcelain
попит	demand	порцеляновий	porcelain
попіл	ash	порція	batch, dose, ration
поплавець	float	порядковий	ordinal
поповнення	recharge, replacement	п. числівник	ordinal
поповнювальний	recharge	порядний	respectable
попона	blanket	порядок	cosmos, order, sequence, trim
поправка	amendment	посада	office, place, situation
поправлення	remediation	опосвідчення	decertification
поправний	corrective, remedial	опосвідчування	certification
популярність	publicity	поселенець	settler
пора	pore, time	поселення	settling
п. року	season	поселяння	location
порада	advice, counsel, suggestion	посередник	channel, moderator
порадник	momentum	посередництво	intercession
поразка	defeat	посередній	indifferent, indirect, secondary
поранення	injury	посередня оцінка	pass
порив	flush, fit	посилання	parcel, reference
порівнювальний	comparable		
порівнюючи з (чимось)	versus		
порівняльний	comparative		

ПОСИЛЮВАННЯ

посилювання increase
посібник enchiridion
посілість estate
послаблення mitigation
посланець express
послід droppings
послідовність consistence, sequence, succession
послідовний consistent, gradual, sequential
послідовник progeny
послідовно gradually
послуга office, service
послужливий accomodating
пост post
постава port, presence, seat
постанова decision, finding, ordinance
постарілий senescent
постарілість senescence
постачальний supply
постачання provision, supply
п. знаряддям implementation
постійний abiding, invariable, permanent, quiescent, stationary, steady, uniform
постріл round
постулат postulate
поступ progress
поступання advance, progression
поступка cession, concession
поступливий flexible, soft
поступливість flexibility
поступовець progressive
поступовий gradual, progressive
поступово gradually
п. знижуватися shelve
посуд для зберігання радіоактивних матеріалів pig
посудина container, vessel, rabbit
посуха drought
посухотривка рослина xerophite
посухотривкий xeric
потворність deformity, enormity
потенціал potential
потенціальний potential
потенційна місткість carrying capacity
потенційний dormant
потенційно відповідальна сторона potentially responsible party
потенційно сильний potencypotent
потенціювання potentiation
потенція potency

ПОШТОВХ

потиск руки shake
потік effluent, plume, stream
п. підземної води underflow
потіння transpiration
потомок descendant
поточний actual, current, ongoing, routine
поточні викиди running emissions
п. події ongoings
потреба demand, need, requirement
потрійний ternary, three-way
потужність power, rating
п. водоспаду hydropower
похила площина slide
похиле положення tilt
похилена поверхня taper
похилений downward
похиллий downhill, prone, taper
п. стік shoot
похідна derivative
похідний derivative
походження birth, derivation, descent, extraction, origin, whence
поцолан pozzolan
початкова буква initial
п. смертельна концентрація incipient
початковий elementary, infantile, opening, primary, prime, threshold
початково initially
початок initiation, opening, origin, outset, prime, rise, source, start, threshold
п. існування infancy
почерговий alternating
починальник initiator
почуття sense
пошана distinction
пошесть pest
пошивка slip
поширений current
поширення expansion, extension, propagation, spread
поширювальна речовина permeable
поширюваний permeant
поширювання diffusion
пошкодження impairment, injury, nuisance
п. листя glazing
пошкодований loser
пошкодження failure
пошта post
поштовий post
поштовх impact, impetus, jerk, jog, push, shake, surge, thrust

пошук

пошук quest, search
 поява appearance, emergence
 п. на мить glimpse
 пояс girdle, girth, sash
 пояснення explanation, illustration
 пояснювальний declaratory, explanatory
 права сторона right
 правдивий true
 правдиво true
 праведність equity
 правий right
 правила дипломатичного етикету protocol
 правила користування specification
 правило prescript, regulation, rule
 п. десяти відсотків ten percent rule
 правильний proper, regular, right, square, straight, valid
 правильність regularity
 правильно properly, right, straight
 правна підлеглість jurisdiction
 п. підстава regulation
 правний jurisdictional
 правник barrister
 право licence, right, warrant
 п. входу entree
 п. голосу say
 п. заміни option
 п. на (щось) title
 п. наслідування succession
 правова підстава legal standing
 правонаступник cessionary
 правопорушний delinquent
 правопорушник delinquent
 правопорядковий regulatory
 правопорядок regularity
 праворуч right
 праворучний dextral
 правосуддя justice
 прагнення tendency
 прагнучий intensive
 практика practice
 практичний досвід knowhow
 практичність feasibility
 пральня laundry
 прання wash
 прапор ensign, flag, standard
 прапоровий standard
 прах dust
 праця job, labor

прив'язаний

предмет item, matter, object, subject, topic
 предмети розкоші luxury
 представлений presenting
 представлення presenting
 представляння presentation
 представляючи presenting
 представник agent, exponent, representative, type
 представництво representation
 представницький representative
 пред'явлення заперечень demur
 презентація presentation
 презервування pickle
 презирство contempt
 прекаріотик procaryotic
 прем'єр prime
 премікс premix
 прес press
 преса press
 пресовий press
 прибережний littoral, riparian
 прибиральний scavenging
 прибиральник сміття scavenger
 прибирання scavenging
 приблизне місце перебування whereabouts
 приблизний approximate, proximate, rough
 приблизно approximately, roughly
 приборкувальний restraining
 приборкування restraining
 прибудова easement
 прибутки intake
 прибутковий gainful, incremental, intake, lucrative
 прибуток gain, income, increment, proceeds, profit, receipts, return, revenue, spoil
 прибуття arrival
 привабливий attractive
 привабливість affinity
 привабливність attractiveness
 приваблювання attraction
 приваблювач attractant
 привал halt
 привид appearance
 привід cover, excuse
 привітливий cordial
 привітність cordiality
 привласнення appropriation
 прив'язаний attached

прив'язаність**приспосовування**

прив'язаність attachment	приміська околиця suburb
прив'язь slip	приміський suburban
пригашання damping	п. поїзд local
приглушувальний muffle	примітив primitive
пригнічений стан depression	примітивний prime, primitive
пригода event, incident	приміщення plenum, seat
приголомшувальний startling	примус constraint
приготувальний preparation	примусовий forced
приготування preliminary, preparation	примхливий arbitrary, difficult
придатний fit, fitting, practical, suitable, useful	принагідний виступ impromptu
п. до виконання practicable	принада baits, lure
приділення contingent	приниження degradation
придушення suppression	приниження detraction
придушувати crush, quash, quell, restrict, suppress, swamp	принцип concept
присднування tacking	приохочений habitual
присміність amenity, kindliness	припадковий contingent
присмний nonobjectionable, soft	припадок contingent, fit
призначання designation	припаси supplies
призначений appointee, designate, designed, intended	припасовування adaptation
призначення appointment, appropriation, assignment, dedication, deputation	припинення abeyance, cessation, closure, demur, extinction, resolution, shutdown, stop, suspension, termination
приймальний intake, receiving	припис prescription
приймаєння intake	приписаний prescription, set
приймач sink, intake, receptor	п. ризик attributable risk
прийнятний acceptable, reasonable	приплив і відплив tide
прийнятність acceptability	припливна зона intertidal zone
прийняття adoption	припливний tidal
приклад example, illustration, instance	приправа dressing
прикладання application	припускний presumptive
прикладне знаряддя applicator	припущений supposed
прикладний applied	припущення admission, assumption, hypothesis, presumption, supposition
прикмети characteristics	п. нуля null hypothesis
прикордонний frontier	прирісний incremental
прикрашальний decorating	приріст growth, increment
прикривання screening	природжений congenital, natural
прикритий covert	природний inherent, natural, round, secular
прилавок counter	присвійний possessive
прилад appliance, gear, machine	присвоювання reclamation
п. для відцентрування centrifuge	присвячений devoted
приладдя utensil	п. розгляді минулого retrospective
прилеглий contiguous	присвячення dedication
прилив congestion	пришвидшення acceleration
п. крові flush	пришвидшувач accelerator, promoter
прилипання adhesion	пристаніще refuge
приліпка sticker	пристойність decency
применшування underestimate	приспосовування adjustment
примирливий conciliative, conciliatory	приспосовання conformity
примірни́к copy, specimen	

ПРИСТОСУВАННЯ

п. до клімату acclimation
пристрій attachment, fitting, gear, jigger, mechanism, unit
 п. для знеговщування degreaser
 п. для приймання і відведення фекалій soil appliance
пристрійний unit
приступ fit, flush, onset, turn
приступний open
приступок highwall
присуд adjudgement, sentence
присуджена премія award
присутній present
присутність presence
 п. барію в легенях baritosis
присяжний juror
притаманий inherent, intrinsic
притамовання continence
притока tributary
приточний tributary
притулок accomodation, cover, covert, harbor, home
притягнення до відповідальності impeachment
прихильний favorable
прихильник advocate
прихильність favor, sympathy
приховане місце receptor
прихований latent, recessive
 п. стан latency
причеп trailer
причетність implication
причина cause
 п. хвороби etiology
причинний causal
причіпний вагон trailer
пришвидшуваний induced
приязний amictic
прізвисько label
пріоритет priority
пріоритетний priority
прісний fresh
прісноводний freshwater
проба sample, test
пробивальний punch
пробивач punch
пробитий perforated
пробіг trip
пробій rupture
проблема issue, problem

ПРОЄКТУВАННЯ

проблемний problem
проблиск glimpse, spark
пробне спалювання trial burn
пробний pilot
пробовідбірник для бактерійних проб zobell sampler
проведений spent
провід conduction, guidance
провідний conductive
провідник guide
провідність conductance
провідця initiator
провінційний suburban
провітрювання aeration, ventilation
прогалина gap
прогін flight
проголошення promulgation
прогонич screw
програма program
програмний program
програмований мікропристрій microprocessor
програний lost
прогресивний progressive
прогресист progressive
прогресія progression
продавець salesman
продаж disposal, sale
продажний corrupt
продажність corruption
продовжений prolonged
продовження extension, sequel
продовжувальний sustainable
продовжування elongation
продування blowdown, purge
 п. повітрям airblowing
продувний purgeable
продукт derived-from rule, produce
 п. розкладу радіоактивного елементу progeny
 п. скраплювання condensate
 п. фотосинтезу photosynthate
продуктивність discharge, output, performance, productivity
продута олива blown oil
продутий бітум airblown asphalt
проекція projection
проект design, draft, plan, project, scheme
проектувальний planning
проекткування projection

прожарювання

прожарювання речовин calcination
проживання residence
прожиток subsistence
прозора надосадна рідина supernatant
прозорий lucent, lucid, thin, transparent
прозорість transparence
прозорливість insight
проїзна алея drive
проказа leprosy
прокатувальний milling
прокатування milling
прокладальний tracking
прокладання труб tubing
п. шляху tracking
прокладка gasket
прокол pick
пролом gap
промах miss
променевий radial
промивальний leaching
промивання lavage, leaching
п. гальванічного покриття plating rinse
промивні води rinsate
промисловий industrial
промислові стічні води waterborne industrial waste
промисловість industry
проміжне нагрівання reheat
проміжний buffer, intercurrent, interim, intermediate, interstitial, transitional
п. підігрівач пари reheater
проміжок interstice, interval, span
пронаталіст pronatalist
проникальний permeant
проникання назовні exfiltration
проникливий deep
проникливість permeability
проникнення penetration
проникний permeable
проникність permeability, porosity
пропан propane
пропасниця malaria
пропелер propeller
пропелерний propeller
пропилен propylene
пропиловий алкоголь propyl alcohol
пропозиція motion, offer, proposition, suggestion, tender
п. на розгляд proposal
пропорційний proportional

протидія

пропорція contingent, proportion, rate
пропуск gap, gate, omission, skip, slip
пропускання omission
пропускна здатність transmissivity
п. спроможність throughput
прорив break
п. газів blowby
проривання breakthrough
проріджування thinning
прорізняк slot
просвердлений perforated
просвіт lumen
просвічувальний transmission
просвічування transmission
просівальна машина sieve
просівання screening
проскакування полум'я blowback
п. стічної води через фільтр channeling
просочена речовина percolate
просочений fugitive
просочний leaking
просочувальне устаткування percolator
просочувальний leaching
просочування leaching, leakage, leaking, ooze, percolation, seepage, transpiration
просте число prime
простежувальний tracking
простежування tracking
простий pure, simple
простій outage, scope, space
просто right, simply
просторий extensive, wide
п. легкий домашній одяг slip
просторовий solid, spatial
простуда chill
проступок excess
просякальне устаткування impregnator
протеїн protein
протеїновий protein
протекційний protective
проти течії upstream
протигаз respirator
протигазова маска mask
протидеградаційна політика antidegradation policy
протидійний antagonistic
протидійний reactionary, reactive
протидія reaction

протилежне

протилежне contrary
протилежний adverse, contrary, counter, extreme, inventory, objector, opposite
протилежність contrast, extreme
протилежно adversely, contrary, conversely
протиокиснювальна речовина antioxidant
протипсувальний antifouling
протитечійна сушарка countercurrent drier
протитечійний upstream
протічний lotic
протозоа protozoa
протозоа protozoon
протозойний protozoal
протокол log, protocol, record
протон proton
п. атомного ядра nucleon
протоплазма plasma
протопласт protoplast
протрава stagnation
протравний бар'єр stagnation
протяг повітря overdraft
протяжність stretch
професійний вплив occupational exposures
професія occupation
профілактика prevention
профілактичний нагляд preventive control
профіль profile
прохання application, petition, request, suit
прохач applicant
прохід duct, pass, passage
проходження transit
прохолода cool
прохолодний cool
процвітання flourish
процедура proceed
процент interest
процес case
п. замикання в оболонку encapsulation
п. перегнивання в метантанку cooking
п. проб і помилок trial and error process
процесовий process
прочищена відмита копія sanitized copy
прочищений clear
прояв development
проявник developer
пруг lip
пружина spring
пружний resilience, resilient
пружність resilience
прут switch

п'ятий

прядіння spinning
прядка wheel
прямий direct, flat, right, straight, straightforward
прямо straight, straightforward
прямокутний rectangular, square, bar, rectangle
прямування tendency
псевдозріджений шар fluidized bed
псевдозріджувальний агент fluidizer
псевдорозріджування fluidization
психрометр psychrometer
психрометричний psychrometric
психрометрія psychrometry
псування corruption, defacement, deterioration, waste
пташиний зів stop
п. ковт gill
пуаз poise
публікація publication
публічне звинувачення denunciation
п. повідомлення publication
публічність publicity
пуголовок larva, tadpole
пудра powder
пульс pulse
пункт item
пустеля barren, desert, wild
пустельний barren, desert
п. район wilderness area
пустий blank, void
пустота vacuum, void
пустун wanton
путівник guide, itinerary
пухир cyst
пухкий loose, spongy
пухлина lump, tumor
пухлинородність tumorigenicity
пучка pinch
пушинка flake
пуща jungle
п'яний intoxicant, toxicant
п. напій intoxicant, toxicant
п'ятидобове біохемічне споживання кисню мікроорганізмів five-day biochemical oxygen demand
п. вимірювання біохемічного споживання кисню five-day BOD test
п'ятий fifth

Р

рада	council	ракозбудний	carcinogenic
радий	content	ракозбудник	carcinogen
радикал	radical	рама	frame
р. пероксиацетилу	peroxyacetyl radical	рамки	scope
радикальний	radical	рамповий спосіб ґрунтозасипання сміття	ramp method, landfill
радiан	radian	ранній	early
радіатор	sink	раптове перенапруження	surge
радіаційний	radiation	раптове поливання	flush
радіація	radiation	раптовий	sudden
радій	radium	р. достаток	flush
радіо	radio	р. приплив	surge
радіоактивний	radioactive	раритет	spoil
р. вуглець	radiocarbon	растровий електронний мікроскоп	scanning electron microscope
р. матеріал природних родовищ	naturally occurring radioactive material	рафінат	raffinate
р. показник	tracer	рафінерний	refinery
радіоактивні відходи	radwaste	рахіт	rickets
радіоактивність	radioactivity	рахунок	account
радіовразливість	radiosensitivity	р. арифметичний	arithmetic
радіографія	radiography	реабілітація	rehabilitation
радіозонд	radiosonde, rawinsonde	реагент	reagent
радіоізо́топ	radioisotope	реаерація	reaeration
радіонуклід	radionuclide	реактив	reactant
радіонуклідний	radionuclide	реактивний	jet, reactive
радіоотрута	radiopoison	р. двигун	jet
радіохемічний	radiochemical	р. літак	jet
радіохемія	radiochemistry	реактивність	reactivity
радість	delight	реактор	reactor
радіус	radius	реакторна споруда	reactor
радник	advisor, councillor, counsellor	реакційний	reactionary
радон	radon	реакція	reaction, response
радянський	council	р. окиснювання поживних речовин у клітинах	respiration
раз	time	ребриста труба	finned tube
р. на добу	once a day	ребристий	gill, ribbed
р. на рік	yearly	ребро	fin, flange, gill, rib
р. на три місяці	quarterly	реверсивний	reversible
разова проба	ad hoc sample, grab sample	ревiзiя	revision
разючий	startling	ревний	earnest
район	country	революція	revolution
р. з вразливою екологією	ecologically fragile area	регенерація	recovery
рак	cancer	регенеровані стічні води	reclaimed municipal waste water, reclaimable wastewater
р. епітеліальних тканин	carcinoma	регулювання моменту запалювання	timing
ракетне паливо	propellant	регулятивний	regulatory
ракове новоутворення поверхневих клітин	squamous cell carcinoma	регулятор	moderator, throttle
		р. тяги повітря	глушник damper
		регуляторний	throttle

реєстр log, roll, roster	реставрація renewal, renovation
реєстратура registry	ресурс resource
реєстрація registry	ретьельні пошуки research
реєстрування recordkeeping	ретіциди ratticides
режим regime, schedule	реторта retort
режисер producer	реторттовий retort
резервний reservoir	рефлекс reflex
резервуар basin, tank	реформа reform
резервування reservation	рецензія review
резиденція residency	рецепт formula, prescription, recipe
результат виборів return	речення clause, sentence
резюме digest	речі utensil
рейка rail	речовий objective, substantial
рейковий перемикач switch	р. доказ exhibit
рейс cruise	речовина stuff, substance
рейсовий пароплав liner	р. для обкурювання fumigant
реквізіція requisition	р. з гідрофільними та гідрофобними компонентами amphipathic
реклама publicity, reclame	речовини, що надають присмак tainting substances
рекламне оголошення throwaway	решітковий criss-cross
рекомендаційний reference	рештки tailings
рекомендація reference	риба fish
рекомендована кількість щоденного споживання recommended daily allowance	рибальська вода fishable water
рекомендований засіб контролювання suggested control measure	рибальський гачок angle
р. рівень допустимого забруднення recommended maximum contaminant level	рибний fish
рекорд record	риболовна сітка dredge
релікт relict	ривок jerk, surge
реліктовий relict	ригідний rigid
рельєф relief	риза cope
рельєфний relief	ризик hazard, risk
ремесло handicraft, trade	р. частоти несприятливих реакцій у відповідь на вплив речовини estimated response
ремонт alteration	ризикований speculative
ремонтний remedial	ризикований risk
ремонткування maintenance, remediation	ринок market
рентген roentgen	рис rice
рентгенівське проміння x-rays	риса feature, line, trace
рентгенівський roentgen	рисовий rice
репеленти repellents	ритм ударів pulse
репортаж commentary	риф key
репрезентативність representativeness	рів trench
репрезентація representation	рівень level, plane, standard
репродуктивний reproductive	р. непомітних шкідливих наслідків no-observed-adverse-effect level
репродукція reproduction	р. перевищення порогу слухової чутливості hearing threshold level
репутація fame, standing	рівний commensurate, equal, even, level, plane, smooth, square
респіратор respirator	
р. зі запасним повітрям supplied-air respirator	
респірометрична методика respirometry techniques	

рівнина**родовий**

рівнина plain	р. рух flounce
рівність evenness	різкість roughness
рівно level	різний different, distinct, diverse, various
рівновага equilibrium, equipoise	різниця difference, distinction, diversity, residual
рівноважність equiponderance	різновид species, variety
рівновартісна річ equivalent	різноживильний facultative
рівновартісний equivalent	різноманітність variety, diversity, manifold
рівновартісність equivalence	різноманітний manifold, miscellaneous, multiple, various
рівноденний equidiurnal, equinoctial	різнорідний dissimilar, heterogeneous, various
рівнодення equinox	різнородний mixed
рівнозначне слово equivalent	різносторонній multiple
рівнозначний equivalent	різношвидкісний двообмотковий електродвигун multispeed two-winding electric motor
рівномірний regular, steady	різношвидкісний multispeed
рівномірність regularity	рік year
рівнопотужний equipotential	ріка river
рівнопотужність equipotential	рілля earth, tilth
рівноправний equitable	ріст growth
рівносильна дія equivalent	річ thing
рівносильний equivalent	річище derelict
рівносильність equipollence, equivalence	річкова межа streamline
рівноцінність equipollence, equivalence	річковий river, stream
рівночасний synchronous	р. рак crawfish
рівня match	річний annual
рівняння equation	рішений upset
рівчакове з'єднання труб grooved piping joint	рішення decision, decree, resolution, resolve
ріг corner	рішучий determinate, firm, stable
рід blood, family, kind, sort, type	рішучість determination, resolution, resolve
рідина fluid, liquor, liquid	робітник hand, laborer, operative, worker
р., що падає краплями dripping	роблення петлі looping
рідинний liquid	робота task, work, working
р. пил spray	р. прискороного усування expedited removal action
рідкий fluid, thin, sparse	робочий labor, operating, work, working
р. торф'яний ґрунт muskeg	р. вал турбіни rotor
р. цемент sluggish	р. день workday
рідкісна художня річ curio	р. інструмент tool
рідкісне явище phenomenon	р. кабінет study
рідкісний scarce, unusual	р. одяг overall
рідкість curio, curiosity	ровозакопний trench
рідний own	роди delivery
рідня relationship	родимка mole
ріджки ergot	родина family
різак cutter	родинний family
різальний cutting	родич relation, relative
р. край lip	родовий generic
різаний cut	
різання cutting	
різець shearer	
різкий abrupt, jar, sharp	

родовід**розлучання**

родовід tree	розділений split
родюча земля loam	розділовий час resolving time
родючий fertile, fruitful, rich	розділювати sieve
родючість fertility, richness	розділювач нафта-вода refined oil/water separator
розбещена дитина wanton	розділення elimination, fractionation
розбещений corrupt	р. за величиною sizing
розбирання disaggregation	роздільний severable
розбіжність discrepancy, gap	роздільність severability
розбір analysis	роздратовування exacerbation
розбірливий particular	роздріблювання cracking
розбризкувальний atomizing	роздрібна продаж retail
розбудова development	роздрібнювальний crushing
розвага diversion, pleasure, recreation	роздрібнювання crush, crushing
розважальний pleasure, recreational	роздроблений split
розважливий discretionary, judicial, judicious, prudent	роздувальний міх bellows
розважливість prudence	роздум thought
розважний deliberate	роздягальний strip
розважність discretion	роз'єднання decoupling
розвальцьоване з'єднання труб expanded piping joint	р. густими препаратами dense media separation
розвантаження unload, discharge	роз'єднування dissociation
розвивання development, exfoliation	розжарений incandescent
розвиток growth	розжарення incandescence
розвідник prospector	розірваний dissolved
розвідування exploration	роз'їдання corrosion, erosion, fret, fretting
розвідувач prospector	розквіт bloom, flush, prime, zenith
розвійний струмінь fanning plume	розкинений sparse
розвіювання dispersal, dispersion	розкіш luxury
розвіювач dispersant	розкішний rich
розв'язання answer	розкішність richness
розв'язковий soluble	розклад breakup, corruption, decay, decomposition, disintegration, rot, schedule
розв'язний soluble	р. чергувань roster
розв'язок solution	розкладальний putrescent
розв'язуваність solubility, solvability	р. фактор decomposer
розв'язування resolution, solution	розкладання disaggregation, putrefaction, putrescence
розгалужена труба manifold	розкладний putrescible
розгалужене русло branching channel	р. перегін pyrolysis
розгляд consideration	розкладник decomposer
р. добору місця siting analysis	розкол rip, split
розголошування exposure	розколений skive, split
розгортка зображення scan	розкольник dissenter
розгром defeat	розкошування luxury
розгублений blank	розлад upset
роздавлювальний crushing	розладнений upset
роздавлювання crush, crushing	розлив spill
роздавання deal	розлита рідина pool
роздвосний dimictic	розлучання separation
розділ chapter	

розмах

розмах swing
розмежування demarcation
розмелювання grind
розмельність grindability
розмивання fret
розмитість smear
розмір extent, magnitude, measure, measurement, size
розмішування stir
розміщення disposal
розміщений situated
розміщення allocation, installation, position
розмножник propagule
розмножувальний reproductive
розмножування propagation, reproduction
розмова converse, talk
розмотування carding
розмотувач card
розпад decay
розпадання disintegration
розпалювальні тріски kindling
розпалювання kindling
розпилювальна камера для виготовлення мінеральної вати blowchamber, mineral wool manufacturing
розпилювальний spray
розпилювач spray
р. газу у воді bubbler
розпізнавальний diagnostic
розпізнавання identification
розплата disbursement
розповідь relation
розповсюджений widespread
розповсюдження diffusion, promulgation, propagation
розповсюджувальний diffusion
розподіл distribution
розподілення навантаги відходоного потоку стічними водами wasteload allocation
розподільник dealer, distributor
розпоршувач pulverizer
розпорядження disposal, instruction
розправа disquisition
розпростертий prone
розпушена земля mold
розпущений loose
розпущено loose
розраховування частинами disaggregation
розрив blowout, breakup, disruption, explosion, gap, rip, rupture, severance, split

розчин

розривний disruptive, rupture
розріджувальний diluent, dilution
розріджування dilution, fluidization, thinning
розріджувач diluent, thinner
розріз cut, rip
розрізання discrimination
розрізування одним швидким рухом rip
розроблення development, elaboration
розробник developer
розряд discharge, rate
розсерджене подавання навантаження на біофільтр stepped feed
розсип spill
розсівальний diffusion
розсівання diffusion, dissemination
розсівна частка dispersoid
розсівний dispersive
розсіл pickle
розсіювальне роз'єднування diffusional separation
розсіювання рентгенівського проміння x-г. diffraction
розсіяння variance
розставлений з відстанями spaced
розставлення за абеткою abridgement
розсуд discretion
розсудливий demure, prudent
розсудливість judgement, prudence
розташування disposition, location
р. терас на косогорі terracing
розтин section
р. кишок enterotomy
розтопленний метал smelt
розтоплення meltdown, melting
розтріскування cracking
розтягнутий elongate
розтягнення elongation, extension
розтягування stretch
розтяжність tensile strength
розум mind, understanding
розуміння comprehension, sense, understanding, uptake
розумний sensible, sharp, understanding
розумно досяжні низькі рівні as low as reasonably achievable
розхідний divergent
розходження divergence
розцементування вогнем debonding
розчин liquor, solution
р. кухонної солі saline

розчинена**самовживний**

розчинена речовина solute	рум'янець flush
розчинений dissolved	руно fleece
розчинення solution	русло bed
розчинний soluble, spirit	рутерфорд rutherford
розчинник solvent, spirit, stripper, vehicle	рутинний routine
р. товщу degreaser	рух motion, move, process, stir, traffic
розчинність solubility, solvability	рухливий mobile, moving, versatile
розчинювальний solvent	рухливість mobility
розчинення товщу degreasing	рухомий mobile, sliding
розшарування exfoliation	рухомість mobility
розщелина break	ручка bail, stock
розщеплення decomposition, decoupling, fission	ручна помпа handpump
розщеплювання cracking	ручний hand
розщепний fissionable	р. бур jumper
розщиплювальний пристрій trip	р. клапан glove valve
роз'ястрування exacerbation	рушійна сила impetus, impellent
ролик roller, sheave	рушійний moving, impellent
роликовий roller	р. засіб propellant
роль part, role	ряд file, line, order, range, rank, row, sequel, sequence, series, set, string, tier
ромашкові маруни pyrethroids	р. актинію actinic range
ропа petroleum	р. будинків terrace
ропний petroleum	рядковий string
роса dew	р. посів drift
рослина plant	р. сівач drift
р. родини бобових legume	рядок train
рослинність vegetation	р. насіння в борозні drift
рослинний vegetable, vegetation	рясний abundant
ротаметр rotameter	
ротаційний rotational	
ротетон rotetone	
ротор impeller, rotor	
роторний rotor	
роторно-поршневий рушій Ванкеля wankel engine	
ртуть quicksilver	сабін sabin
рубець flange, scar, seam	савана savanna
рубідій rubidium	садженець plant
рубрика heading	садовод grower
рубчик rag	сажа soot
руда ore	сакситоксин у прибережних морських водах saxitoxin
рудуватокоричневий tan	салат lettuce
руїна ruin	сальмонела salmonella
руйнівний lethiferous	сальмонелоза salmonellosis
руйнувальний strip	сальний greasy
руйнування deterioration, shakedown, strip	самець male
рука hand	самиця female
рукавиця glove	самоаналіз introspection
рукавична камера glove box	самобутній original
рукавний tubular	самовживний організм autotroph

С

самовільний	unauthorized	світловий	photic
самовпевнений	opinionated	світлонепроникний	aphotic
самодостатність	selfsufficiency	світлостійка речовина	photoresist
самозаймальний	pyrophoric	світлостійкий	photoresist
самозаймач	pyrophoric	світовий	world
самозапалення	autoignition	с. ореол	corona
самозаписник	registrant	світоч	luminary
самозосереджена людина	introvert	світський	lay
самозосередження	introversion	свічка	plug
самонадійність	presumption	с. двигуна	point
самопожертва	abnegation	своєрідний	specific
самопостереження	introspection	сегмент	section, segment, unit
самостійний	separate	сегментний	segmental, unit
самотвірний	autogenic	сезон	season
самотній	remote, single, sole	сейсмограф	seismograph
самотність	retreat	сектор	sector
сан	rank	секунда	second
санітарія	sanitation	секційний	unit
санітарний	sanitary	секція	section, unit
санітарні випуски	regulating releases	селен	selenium
санкція	sanction	село	country
сантипуаз	centipoise	селянин	countryman
сантисток	centistoke	семестр	term
сапрофаг	saprophage	сенс	sense
сарай	shed	сенсibiliзаційний	sensitization
саркома	sarcoma	сенсibiliзація	sensibilization
сатурнізм	saturnism	сепаратор	settler
сварка	odds	сепарація	separation
сватання	suit	сепарувати	separate
сверблячка	itch	сервіс	service
свердел	auger, drill, perforator	сердечний	cordial
свердло	perforator	сердечність	cordiality
свердловина	hole	сердитий	sour
свердловинний	well	середина	center, core, inside, interior, mean, medium, middle, midst
свердлувальний	drilling	с. ваги	centroid
свердлування	drilling	серединна артерія	median
свідомість	mind, sense	серединний	medial, median
свідомо	deliberately	середнє гармонічне	harmonic mean
свідчення	attestation, licence, log	с. зважене	weighted average
свіжий	breezy, crisp, fresh	с. число	average, mean
свійська птиця	poultry	середній	average, central, mean, medium, middle
світ	cosmos, world	середня висота	midheight
світанок	day-break	с. смуга	centerband
світло	luminary	середовище	ambient, media, medium
світіння рентгенівського проміння	x-r. fluorescence	с. живих організмів	ecosphere
світлий	lucid, luminous, light	серія	set
світлина	shot		
світліший	lighter		
світло	lumen, light		

серйозний

серйозний serious
серйозність seriousness
серце heart
серцева хвороба cardiac disorder
серцевидний cordate
серцевий cordial, heart
серцеві ліки cordial
сеча stale, water
сечовина urea
сечоформа ureaform
сигнал signal
сидіння seat
сидячий sedentary
сила brunt, force, main, multitude, muscle, potency, power, punch, strength, volume
с. вітру windpower
с. волі will
силач athlete
силікати silicates
силікоз silicosis
силікон silicone
силіцієва сполука siliceous compound
силіцій silicon
силос silo
сильне здивування startle
сильне натирання scour
сильний hard, powerful, vigorous, intense, intensive
с. дощ rainfall
с. удар bounce
сильно ache
с. здивувати startle
с. натирати scour
сильце trap
симазин simazine
симбіоз symbiosis
симбіотичний symbiotic
символ character, sign
символічний typical
симетричний symmetrical
симетричність symmetry
симетрія symmetry
симпатичний sympathetic
симпатія sympathy
симптом indication, sign, symptom
симптоматика symptomatics
симптоматичний symptomatic
симуляція simulation
синапс synapse

сірка

синдром "не в моєму дворі" not-in-my-backyard syndrome
синекологія synecology
синергізм synergism
синій blue
синопсис synopsis
синтез synthesis
синтезний synthesis
синусоїдна хвиля sinusoidal wave
синхронний synchronous
синхронність timing
синхронування timing
синюха cyanosis
синявий bluish
синь blue
сипкий loose
сир curd
сирий coarse, raw
сировий crude
сировина feedstock, stock
система frame, method, scheme, system
с. видавання дозволів permitting system
с. заходів regime
с. кругообіжного охолодження recirculation cooling system
с. транспортування conveyance system
с. числення scale
систематичний regular, systematic
систематичність regularity
системна екологія systems ecology
системний systemic
ситероз siderosis
сито grate, screen, sieve
ситуація situation
сіверт sievert
сідлувате упакування intalox saddle
сік juice, sap
сіль salt
с. металу saline
с. молочної кислоти lactate
сільська околиця countryside
сільське господарство agriculture, farm
сільський rural
сільськогосподарський agricultural
сільськогосподарські продукти produce
сім'я household
сіпання jerk
сірий gray
сірка sulfur

сіркопідлужування**слимак**

сіркопідлужування sulfoalkalynation	скло glass
сірник match	скловолокно fiberglass
сірчаний sulfur, sulfuric	скляний glass
сірчаноокислий sulfate	с. посуд glass
сірчистий sulfide, sulfurous	склянка glass, tumbler
сітка grid, screen	скоба cramp, gib
сітковий screen	сковзування sliding
сіткові дані забруднень gridded emission data	сковорода pan
сітчаста оболонка retina	сковородна дробарка pan crusher
сітчастий perforated	скоєння commitment
с. фільтр sieve	скок trip
сіть net	скорочений текст digest
скам'янілий fossil	скорочення abbreviation, contraction, curtailment
скам'янілість fossil	скрапленний газ condensate
скарбниця exchequer	скраплення condensation
скарга complaint	скраплювач condenser
скасування overturn, repeal	скребачка rabbit
скеля rock, scar	скребти scrub
скелястий rock	скриня case, chest
скибка slice	скритний latent
скид spill	скріплення bind
с. неочищених стічних вод dirty discharge	скріплювати bind
с. стічних вод, дозволених до відведення consented discharge	скромний modest, quiet, simple
скидання overthrow, overturn	скромність decency, reserve
скидна вода spillwater	скрубер scrubber
скидозаборонені стічні води categorically prohibited discharges	скрута exigence, need, stringency
скипання flashing	скрутне становище entanglement, fix
скік skip	скрутний stringent
скінчення efflux	скручений convolute, convoluted
скісне стесування skive	скручування convolution
склад composition	скупий mean
складальний пристрій jig	скупчення cloud, clump, congestion, congregation
складаний complex	слабий weak
складання assembly, composition, packaging, synthesis	с. прояв scintilla
складений aggregate, composite, multiple, synthesis	слабість shortcoming
с. газ synthesis gas	слабкий feeble, low, slight, slim, weak
складне коліно miter bend	слабо low
складний compound, elaborate, sophisticated	слава fame
с. стан complexity	славетний famous, signal
складник element, ingredient, unit	сланець shale
складова частина constituent, detail, component	сланка trailer
с. ч. колони columnar cell	сланцевий shale
складовий component, constituent, integrant	слиз mucus, slime
с. матеріал composite	слизова оболонка mucosa, mucous membrane
склепіння cope	слизовий ескалатор mucociliary escalator
	слизький greasy, slimy, slippery
	слимак slug, snail

слина

слина spit, water
 слід slot, trace, track
 слідство investigation
 сліпий blind
 слово say
   с. для захисту plea
 служба office, service
   с. каналізації і санітарної очистки
   wastehandling services
 службовець attendant
 службовий service
 слухняний amenable
 слюда mica
 слъозотеча defluxion
 слъозоточива речовина lacrimator
 смаглявий brown
 смажена туша на відкритому вогні barbecue
 смак taste
 смалець grease
 смачний tasteful
 смердючий feculent, foul, noxious, rank
 смертельний deleterious, fatal, lethal, mortal,
 virulent
 смертельність mortality
 смертельно блідий lunar
 смертник mortal
 смертність mortality
 смертоносний lethiferous
 смерть death, departure, sleep
   с. від голоду starvation
 смілива спроба emprise
 смітник dump
 сміттєспалювальна піч incinerator
 сміття litter, refuse, rubbish, trash
 смог smog
 смоковий suction
 смокання suck, suction
 смола gum, pitch, resin
 смолисто-чорний jetty
 смолоскип torch
 смоляний gummy, pitch, resin
 сморід feculence
 смуга belt, slip, strip, stripe
 смугаста мідія zebra mussel
 муток damp
 снігопад snowfall
 сніп bottle, sheaf
 снопов'язувач binder
 собор convocation
 сода soda

спальний

содова вода soda
 содовий soda
 сойовий біб soybean
 соковитий lush, rich
 соковитість richness
 солена вода saltwater
 солений розчин brine
 солідол grease
 соління pickle
 солонна вода brine
 солоний saline
 солоність salinity
 солопувата вода brackish water
 солонцюватий saline
 солончак saline
 соляна кислота hydrochloric acid
 соляний salt
 солянка sole
 сон sleep
 сона sone
 сонний sleeping
 сонце sun
 сонячна засмага sunburn
 сонячна купіль insolation
 сонячне світло sunlight, sunshine
 сонячний solar, sun
   с. удар insolation
 сопілка pioneer
 сорбіт sorbite
 сорбітна кислота sorbic acid
 сорт kind, sort, variety
 сортувальний sorting
 сортування grading, sorting
 соціоекономіка socioeconomics
 спад decrease, downgradient, slope
 спадання subsidence
   с. з дощем raindown
 спадковий hereditary, heritable
 спадковість heredity
 спадний incident
 спадщина bequest, legacy
 спалах flash, ignition, spark
 спалахний scintilla
 спалахування scintilla
 спалений сонцем adust
 спалювання incineration
 спалювач incinerator
 спальний sleeping

спектр**спорідненість**

спектр spectrum	спін spin
спектральний spectral	спіновий spin
спектрометр spectrometer	спіновач blowing agent
спектрофотометрія spectrophotometry	спір dissension, litigation
спекулятивний speculative	спірне питання difference, issue
спекуляція jobbery, speculation	спірний controversial, disputable, litigious, questionable
сперма sperm	спірометр spirometer
специфікація specification	спірометрія spirometry
специфічний peculiar, specific, specifical	сплата reimbursment
с. засіб specific	сплетений crimp
спеціалізація specialization	спливальне очищення flotation
спеціальний special	спливання floatation
спеціально expressly	сплінт pin
спецодяг overalls	сплячий dormant, sleeping
спечений матеріал sinter	сплячка sleep
спиж bronze	сповільнювання retardation
спижовий bronze	сповільнювач ядерних реакцій moderator
спина back	сповняння fulfillment
спинний мозок spinal cord	спогад memory, recollection
спинний хребет backbone	сподіваний due
спирт spirit	сподівання prospect
спиртовий spirit	сподіватися expect
списковий roll	споживання consumption
список list, register, roll	споживач consumer, sink
співвідношення correlation, proportion	споживчий consumer
співвідносний proportional	спожитий кисень consumed oxygen
співжиття commensalism, mutualism	спокій cool, ease, quiet
співмірний proportional	спокійний amictic, cool, easy, quiescent, quiet
співмірність proportion	спокійно easy
співпраця contribution, cooperation	спокуса lure
співрозвиток coevolution	сподука з ртуттю amalgam
співучасник associate	сполучальний contact
співучасть consortium, partnership	сполучений combined
співчутливий feeling, sympathetic	сполучення combination, conjunction, connection, consolidation, contact
співчуття sympathy	сполучний compatible
спідниця skirt	с. дрiт jumper
спідній шар subsurface	сполучник conjunction
спідня поверхня subsurface	сполучність compatibility
спідньоповерхневий subsurface	спонтанний spontaneous
спідньошаровий subsurface	спонтанність spontaneity
спікання sintering	спонука incentive
спілкування intercommunication, intercourse	спонукальний incentive
спілчанин partner	спонуканий impellent, induced
спільне користування автомобілем ridesharing	споріднена річ congener
с. підприємство cooperative	споріднений congenial
с. скидання codisposal	спорідненість affinity, relationship
спільний associate, common, cooperative, corporate	
спільність community, consortium	

спортивний**стаціонарний**

спортивний весловий човен gig	ссавець mammal
споруда structure	стабільна речовина recalcitrant
с. сповільненого коксування delayed coking unit	ставковий pond
спосіб fashion, manner, method, way	ставлення в ряд tiering
с. виконання process	ставлення до treatment
с. дії procedure, proceeding	ставок pond
с. життя regime	с.- відстійник sediment pond
спостережливий observant	стадія phase
спостережний observational	стадо herd
спостерігання observation	стала величина constant
спотворення defacement, deformation	сталлий steady
спотикання trip	стан condition, rating, shape, situation, state
спочинок sleep	с. високого забруднення повітря episode
справа concern	с. здоров'я form
справедливий equitable, fair, just, right	с. цвітіння florescence
справедливість justice, right	стандарт standard
справедливо right	стандартна вода reference water
справжній proper, round, true	стандартний conventional, modular, standard
справи proceedings, traffic	станина stand
справний sound	станісвий tin
спрацьований spent	станій tin
сприйнятливий recipient, sensitive, susceptible	становище position, stand, standing
сприйнятливість apprehension, recipience	станція yard
спритний адміністратор tactician	стапель slip
спритність activity, facility	стараний dilligent, hard, painstaking
спричинений induced	старанність painstaking, industry
спричинювальний conducive	старанно hard
спричинювання causation	старання pain
сприяння promotion	старе річище wash
сприятливий conducive, dextral, favorable, sustainable	старий back, old
спроба attempt, essay	старіння senescence
спроможний able	старовинний old
спростовне заперечення щодо реєстрації rebuttable presumption against registration	старт outset, start
спростовання disproof, rebuttal	старший major
спротив demur	старшинство priority
спрощений schematic	статечний steady
спрощення simplification	статистика statistics
спрямований directed	с. захворювань morbidity
с. до моря seaward	статистична ймовірність p-value
с. назвні outward	статистичні дані statistics
спуск descent, discharge, downhill	с. дослідження вагомості statistical tests of significance
спусковий механізм trigger	статистично вагомий statistically significant
срібlistий silver	статичний static
срібло silver	стаття clause
срібний silver	статут statute
срібні гроші silver	статуя figure
	стаційний station
	стаціонарний stationary

стація**стратосферний**

стація station	с. для дроблення chipping table
ствердний assertive	стілець chair
стеження quest	стіна wall
стежка pathway, track	стінка side
стежний механізм tracer	стінный wall
стелажна сушарка rack drier	стічна вода stormwater, wastewater
стеля ceiling	с. труба sewer
стеноз stannosis	стічний stormwater
степ grassland	стічні води sewage
ступінь power	с. в. з пасовищ худоби cattle feedlot wastes
стереолітографія stereolithography	с. в., що дозволяються до скиду без обмежень unregulated discharges
стерилізатор sterilizer	с. в., які транспортуються в цистернах tankered waste
стерилізування sterilization	стічноводний sewage
стерильний sterile	стовбур bole
стерпний sustainable, tolerance, tolerant	стовп pole, post
стерпність tolerance	стовпчик style
стесаний skirt	стокер stoker
стехіометричний stoichiometric	столиця metropolis
стехіометрія stoichiometry	столичний metropolitan
стик contiguity, joint	стомата stomata
стикове зварене з'єднання butt-weld joint	стоп alloy, fusion, juncture
с. з'єднання butt joint	стопа foot
стиль manner, style	стопи feet
стимул incentive, spur	стоплення fusion
стирання detrition, graze	стоплюваний fusible
стирен styrene	стоплювання fusing
стиреновий styrene	стопор lock, stop
стиск compression, pinch	сторона side
стискання contraction	стороння особа foreign
стискач compressor	сторч endways
стисливий compressible	стосовний relative, relevant
стисливість compressibility	стосунки relationship
стислий brief, concise, rigorous	стохастичний stochastic
с. виклад digest	стояк fish
стислість exactitude, rigor	стоянка parking, stand
стиснений compacted, tight	стоянковий parking
стихання subsidence	стояння standing
стихийний elemental, spontaneous	стоячий standing
стихийність spontaneity	страва course
стихія element	стравохід esophagus
стичний contiguous	стравохідний esophageal
стіжковий conic, taper	страйк strike
стіжкуватий conical	стратегія strategy
стіжок stack	стратопавза stratopause
стій halt	стратосфера stratosphere
стійкий firm, persistent, stable, steady	стратосферний stratospheric
стійкість stability	
стік drain, effluent, runoff	
стікання effluent	
стіл table	

страх

страх alarm, apprehension
 страхування assurance, insurance
 страчений forfeit
 страшний alarming
 стрептокок streptococcus
 стрибок jump, spring
 стрибун jumper
 стригаль shearer
 стриж swift
 стриження shear, shearing
 стрижень absorber, pin, plug, spindle
 стриманий demure, moderate, temperate
 стриманість continence, reserve
 стримання retention
 стримувальний restraining, retention
 стримування restraining
 стріла jib
 с. крана gibbet
 стрілка cursor, indication
 стрілянина fire
 стрільня firing, shoot
 стрільбище range, rifle range
 стрімка людина precipitant
 стрічка band, ribbon, sash, strip
 стронцій strontium
 струг plane
 стругальник planer
 стружка chip
 структура fabric, frame
 струминна вода streamwater
 с. помпа виштовхувач eductor
 струминний stream
 струмінь current, jet
 с. повітря wind
 струмочок trickle
 струна cord
 струп eschar
 струс shake, shaken down, shakeoff, shakeup, shock
 струшувальний jiggling
 с. пристрій jig
 студент молодшого курсу junior
 с. останнього курсу undergraduate student
 студіювання study
 стукіт clamor, rap
 ступа mortar
 ступінь degree, extent, grade, proof, remove, step
 стягнення constriction

сульфіт

субадіабатне зменшення атмосферної температури subadiabatic ambient lapse rate
 субадіабатне зменшення температури довкілля subadiabatic ambient lapse rate
 субіндекс subindex
 сублімація sublimation
 субмікрометр submicrometer
 субмікрон submicron
 субмікронний submicrometer
 субсидія grant
 субстрат substrate
 суворий hard, rigid, rigorous, severe, stringent
 суворість rigor, severity, stringency
 суглинок loam
 суд bench, court
 с. присяжних jury
 суддівський bench
 суддя judge, magistrate
 судина vessel
 судинний vascular
 судна shipping
 судноплавний navigational
 судноплавні води navigable waters
 судова справа case
 с. ухвала adjudgement
 судове засідання instance
 с. звинувачення action
 с. повідомлення service
 с. рішення opinion
 судовий judicial
 с. виклик process
 с. вприск injection
 с. запит invocation
 с. крок proceed
 с. процес litigation
 судомом convulsion, cramp
 судомний convulsive
 судочинство proceedings
 сукальний spin
 сукно buff
 сукупний aggregate, cumulative
 сукупність aggregate, system
 с. найвищого навантаження peaking unit
 с. плазунів herpetofauna
 сукупнодійний synergistic
 сульфат sulfate
 сульфатація sulfation
 сульфід sulfide
 сульфит sulfite

сульфітний sulfite	сухе переганяння purge
сульфонат sulfonate	с. п. деревини carbonization
сульфонічний sulfonic	сухий arid, dry
сульфонування sulfonation	суходіл land
сума amount, quantum, take, total	суходільний land, terrestrial
сумарне випаровипотівання evapotranspiration	суцільний compact, continuous, solid, total
сумарний combined, summary, total	суцільність continuity
сумація summation	сучасний modern, present, present
суміжний adjacent, contiguous	сучасно currently
суміжність contiguity	сучок swirl
сумісний compatible	суша earth, land
сумісність compatibility	сушарка drier
суміш agglomerate, blend, composite, compound, mingle, mix, mixture, scramble	сушильна камера cabinet drier
с. силікатів кальцію actinolite	с. піч kiln
сумішний suspension	сушильний канал canal drier
суміщення superimposition	сушильник-змішувач agitated drier
сумка pack	сушіння dehydration
сумнів doubt	сфера sphere, scope
сумнівний equivocal, questionable, uncertain	схвалення approbation
сумнівність uncertainty	схема model, scheme
сумнівно ill	схематичний schematic
суперрадіаботичне зменшування	схема картка circuit board
температури довкілля superadiabatic ambient lapse rate	схил decline, dip, grade, side
с. падіння атмосферної температури superadiabatic ambient lapse rate	схилання dipping
суперечка contest, controversy, dispute, row	схильний liable, prone, susceptible
суперечливий inconsistent	схильність disposition
суперечний contradictory, contrary, incompatible	схистосоміяс schistosomiasis
суперечність conflict, contradiction, inconsistency	схід east, rise, rising
суперник concurrent	східний east, rising
суперництво contest	сховище refuge, repository, retreat, safe
супровід convoy	с. для дичини covert
супровідний attendant	с. однорідного сміття monofill
с. результат дії fallout	сход confluence
супротивне contrary	схоплення grapple
супротивний contrary	схрещена порода interbreed
сурогат substitute	схрещування cross
сусідній nearby	сцена stage
суспензійний suspension	сценарій scenario
суспензія suspension	сценічний stage
суспільний лад regime	сцинтиляційний scintilla
суспільство society, world	сцинтиляція scintilla
сустав joint	сюжет plot
сутичка brush	сйний radiant
сутяжний litigious	
сутъ core, entity, gist, self, substance	

Т

табелъ table

таблетка**терморезистивний**

таблетка pastille, tablet	темп pace
таблиця schedule, table	температура temperature
тавро earmark, impress	температурний temperature
тасмний confidential, covert, quiet	тенденційно орієнтований prone
тасмно впливати tamper	тендітний frail, slight, tender
таз basin	тенета mesh
такт bar, tact	тент canopy
тактик tactician	теорема proposition
тактика tactics	теоретичний speculative, theoretical
тактичний tactical	теорія speculation
тактовний tactful	т. взаємозв'язку holism
талан endowments	теплий warm
талій thalium	теплиця greenhouse
тальк talc	тепличний greenhouse
тангенс tangent	тепло warm
танення ablation, melt	тепловбиральний endothermic
тантал tantalum	тепловий thermal
тапчан couch	т. удар heatstroke
тара container, tare	телоперенесення convection
тарілка plate	теплопереносна сушарка convection drier
тарілковий plate	теплопереношувальний convective
тацевий tray	терапевтичний medical
таця tray	т. індекс therapeutic index
тачка wheelbarrow	тераса terrace
твань ooze	тератогени teratogens
тварина animal	тератогенний teratogenic
тваринний animal	тератогенність teratogenicity
т. внутрішній паразит entozoon	тератологія teratology
т. жир adipose	тератома teratoma
тверда деревина hardwood	терези scale
тверде тіло solid	teren terrain
твердження assertion	територія terrain
твердий hard, rigorous, set, solid, stable, stiff, stringent, tough	терм therm
т. непроникний підземний шар hardpan	термін limit, time
т. шаруватий вапняк rag	терміновий express, pressing, time
тверді речовини намулової суміші aerator solids	терміново express
твердіння setting, solidification	терміт termite
твердість hardness, rigor, stringency, toughness	термічне оброблення curing, cure
т. характеру backbone	термічний thermal
твір composition, essay, piece, work	термічно оброблений curing
творець політики policymaker	термодинаміка thermodynamics
теза dissertation	термодинамічний thermodynamic
текстура cardboard	термоклин thermocline
текучий floating	термокомпресорний випарювач thermocompression evaporator
телеграма wire	термопара thermocouple
тема subject, topic	термопластика thermoplastic
темний grave	термопластичний thermoplastic
	терморезистивний вітромір thermistor anemometer

терморезисторний**ТОЛОКОВИЙ**

терморезисторний анемометер thermaistor anemometer	тиснява crush
термосфера thermosphere	тисячна частка дюйма mil
термоядерний thermonuclear	титан titanium
терпеливий patient	титул title
терпеливість patience	титульна сторінка title
тертя attrition, friction	тифозний typhoid
теслярський деревообробний стругальний верстат planer	тихий low, slow, soft, still
т. стругальний фуганок planer	тихо low, slowly
тестування test	тичинкова нитка filament
тетрахлоридбензопара-діоксин dibenzo-para-dioxin	тиша still
тетрахлоридбензо-пара-діоксин tetrachlorodibenzo-para-dioxin	тілесні клітини somatic cells
тетрахлоридбензофуран tetrachlorodibenzofuran	тіло body, flesh
тефлон teflon	тім'я crown
техніка technology, technique	тіобацила thiobacillus
технічний technical	тісний close, narrow, tight
технічні засоби technics	тісно tight
т. та прикладні науки technology	тісто paste
технологічне оброблення treatment	тканина cloth, fabric, stuff, texture, tissue
технологічний technological	тканинне покривало canopy
т. процес procedure, process	тканинний cloth
технологічно technologically	тлумачення comment, interpret
технологія technology	товар commodity
т. зрівноважування/зв'язування stabilization/fixation technology	товари ware
т. стабілізації/фіксації stabilization/fixation technology	т. та послуги goods and services
течія course, current, drift, flow, process, run	товариство association, fellowship, society
т. поверхню землі overland flow	товариш fellow
течність fluidity	товарна гуртівня warehouse
тигель crucible, pot	товкач rapper, tamper
тигельний pot	товстий fat, fatty, thick
тиждень week	товстокишковий fecal
тижневий weekly	товчена дубова кора tanbark
тижневик weekly	товчення comminution
тимчасове відхилення variance	товщ fat
тимчасовий conditional, interim, temporal, temporary, transient	товшевий fatty
тиньк mortar	товщина thickness
тип cast, make, model, shape, sort, type	токсафен toxaphene
типовий typical	токсикодинаміка pharmacodynamics
т. приклад representative	токсикокінетика pharmacokinetics
тираж printing	токсиколого-гігієнічна оцінка hygienic assessment
тирса esparto	токсикометрія toxicometry
тиск press, pressure, stress, thrust	токсини грибоцвілі aflatoxins
тисковий press, pressure,	толерантний tolerance, tolerant
тиснення pressure	толерантність tolerance
	толилін-діізоціанат tolylene-diisocyanate
	толок piston
	толоковий piston

ТОН

тон на добу tons per day
тональність key
тонке мливо grinding
тонкий fine, slim, thin
   т. кінець tip
   т. мусліні mull
   т. шар wash
тонкокишкова бактерія enterococcus
топильна піч smelter
топильник crucible
топильня foundry
топкий fusible, liquid
топлення liquation, melt, smelt, smelting
торбинка pouch
торгівля marketing, trade, trading, traffic
торговельний commercial, trade, trading
   т. флот shipping
торговець dealer
торій thorium
торф peat
торфовий peat
тотальний total
точіння grind
точка point, stop
   т. насичення breakpoint
   т. просочування просочувати seep
точне оброблення розміру sizing
точне означення specification
точний accurate, exact, explicit, precise, precision, specific, square, true
точність accuracy, exactitude, explicitness, precision
   т. обертання земної осі precession of earth's spin axis
точно exactly, just, right, sharp, true
   т. означувати specify
трава grass, grazing
траверс traverse
травильна рідина etchant
травильний etching
травлення digestion
   т. кислотою etching
травобій herbicide
травоїд herbivore
трагічний tragic
традиційний traditional
традиція tradition
траєкторія pathway
тракування handling, treatment, usage

ТРИТОН

трамбувач tamper
транзит transit
транзитний transit
трансмісійний transmission
трансмісія transmission
транспорт traffic, transport
транспортер transporter
транспортний conveyor, traffic
   т. візок shuttle
транспортувальна вода carriage water
транспортування transportation
трансуран transuranium
трансуранові відходи transuranic waste
трансформатор converter
трансформація transformation
трансформований transformed
трапеза table
траса route, track
трахейнобронхіальний tracheobronchial
трахома trachoma
тремоліт tremolite
тренувальний training
тренування training
трест combine
третина one-third
третинний tertiary
триб gear
тривалентний trivalent
тривалий continuous, durable, prolonged, seral, stable
тривалість continuity, duration, length, standing
   т. життя lifetime
   т. перемін sere
тривання continuity
тривимірні координатна система three-dimensional coordinate system
тривимірне тіло solid
тривкий fast
тривога alarm, alert, disquiet
тривожний alarming
тригалометани trihalomethanes
трикутний вимірний водозлив triangular weir
трикутник triangle
тримання holding
тримісячний quarterly
тринапрямний three-way
трійтій tritium
тритон eft

трифосфорний**узбережний**

трифосфорний ефір аденозину adenosine triphosphate
трихлоретилен trichloroethylene
трихлоретан trichloroethane
трихлорфеноксилна оцтова кислота trichlorophenoxyacetic acid
трихлорфлюорометан trichlorofluoromethane
тріск crack, crash, crush
тріщина fault, flaw, fracture, leak
тропічна гірськолісова екосистема montane
тропічний equinoctial, tropical
тропопауза tropopause
тросфера troposphere
трос cordage
тротуар pavement
труба duct, exhaust, pipe, tube,
труби tubing
трубне з'єднання внапуск flashing
трубний pioneer, piping, tube
трубопровідна мережа piping
трубопровідна система ductwork
трубопровідне з'єднання розвальцьованням flared fitting tubing joint
трубопроводи piping
трубчастий tubular
трубчастоклапанний розбризкувач poppet atomizer
трудний trammel, inconvenient
трудність difficulty
труднощі hardship, trammel
труна coffin
трукта для винищування пацюків raticide
туберкульоз легенів consumption
тубілець autochthon
тубільний autochthonous
тугий tight
туго tight
тугогопкий refractory
туман fog, vapor
туманий vapor
тумановідділяч demister
тундра tundra
тунельна сушарка tunnel drier
тунець tuna
тунцевий tuna
тупий dull
турбіна turbine
турбінна риштаківа сушарка turbo-tray drier
турбінний turbine
турбобатарея turbogrid

турбопіддувало turboblower
турбота inconvenience, plague, regard, worry
турнір match
тютюн tobacco
тютюновий tobacco
тяга draft, pull
тягар liability, tax, weight
тягнення draw
тягучий viscous
тяжіння gravitation
тяжкий difficult, hard, pregnant
т. злочин felony
тяжко hard
тьмянний dull

У

убивство kill
убиральня lavatory
убік aside
убогий lean
убогість poverty
увага attention, consideration, deference, ear, note, regard
уважний attent, observant
уведення induction
у. бродильних мікроорганізмів inoculation
у. в експлуатацію commissioning
увід initiation, inlet, input, intake
увідний intake, introductory
у. бродильний мікроорганізм inoculum
увіз import
угода arrangement, compact
угорі above, overhead
удавання simulation
удар blow, box, drive, impact, impingement, punch, shock, strike, surge
ударемнення defeat
ударний shock
удобрений fecund
удобрения fertilization
удобрювальний fecund
удосконалення culture
удосконалювання consummation
узаконювання enactment
узбережжя coast
узбережний coastal

узбіччя**участь**

узбіччя margin	уран uranium
уземлена збиральна поверхня grounded collecting surface	урановий uranium
уземлення ground	уривок passage
узір pattern	уривчастий jerky
указ ordinance	урівноважений level
укладання conclusion	урізання curtailment
укриття shroud	урочистий state
укріплення reinforcement	урухомлювати impel
укус bite	урядова особа executive
улов take	урядовець official
ультрафільтрування ultrafiltration	урядовий official, regulatory
ультрафіолетовий ultraviolet	усвітлочутливлення photosensitization
ультрафлотування ultrafloatation	усиновлення adoption
умивальник lavabo	усідання shrink
умивальня lavatory	усний oral
умирання dying	усно orally
смертник dying	успадкування succession
умілий efficient	успіх success
уміння knowledge, proficiency	успішне заселення ecesis
умова clause, condition, criterion, provision	установа establishment, foundation, office, shop
умови criteria, terms	установлення constitution
умовний conditional, conventional, hypothetic	установний ascertainable, unit
у. знак note	устаткування equipment, facilities, fitting, implement, installation, plant, rig
умоглядний speculative	устійнювальний stabilizing
універсальний магазин store	устрій constitution, cosmos, fabric, system
уневажнення defeat, invalidation	уступ shelf
у. права decertification	усуення ablation, abolition, removal
унерухомлювання immobilization	у. води з охолоджувальних веж blowdown
уникання elusion	утворення formation
уникнення slip	у. бульбашок bubbling
універсальна стала газу universal gas constant	утворювання generation
уніфікований unified	утеклий fugitive
унція ounce	утилізаційний котел digester
упадок descent	утікач fugitive
упакування encasement	утіха easement, gratification
упаковування packaging, packing	уточнення elaboration
упередження bias	утриманець dependent
уповільнювальна речовина inhibitor	утримання keep
уповноважений assignee, cessionary, representative	утримування maintenance
уповноваження authorization, warrant	утруднення impediment, inconvenience
уповноваження mandate	ухвала award
уподібнення assimilation	у. арбітра arbitration
упорожні light	ухил taper
управа rule	ухильний indirect
управитель administrator	участь part
уражальний фактор load	
уразливий vulnerable	
уразливість vulnerability	

ученість knowledge
 ущільнення seal, thickening
 ущільнювальна маса sealant
 ущільнювальний матеріал caulk
 ущільнювач thickener
 у. свердловини packer
 уява imagination
 уявний imaginary, supposed

Ф

фабрика factory, mill, plant
 фабрична марка mark
 фабричний trade
 фаготроф phagotroph
 фагоцит phagocyte
 фаза phase
 ф. сповільнення lag phase
 фазовий phase
 фактичний virtual
 фактично virtually
 фактура invoice
 факультет faculty
 фальшивий hollow, spurious
 фантазія imagination
 фанфари flourish
 фарба dye, paint
 фарбувальний spray
 фарбування dyeing, painting
 фармакодинаміка pharmacodynamics
 фармакокінетика pharmacokinetics
 фармацевт pharmacist
 фармацевтичний pharmaceutical
 фармація dispensary
 фартух apron
 фасад face, front
 фасадний front
 фасон fashion
 фатальний fatal
 фавна fauna
 фах trade
 фахівець proficient
 фахова діяльність practice
 федеральний federal
 федеративний federate, federative
 федерація federation
 фенол phenol
 фенологія phenology

фенольна смола phenolic resin
 фенотип phenotype
 ферма farm
 фермент enzyme
 ферментативний котел digester
 ферментатор reactor
 ферментація digestion
 фермер grower
 феромон pheromone
 фетр felt
 фіброз fibrosis
 фіга fig
 фігура figure
 фігуральний figurative
 фізика physics
 фізичний physical
 фізіологічний physiological
 фізіологія physiology
 філогенія phylogeny
 фільм film
 фільтр collector, filter, respirator
 фільтрат filtrate
 ф. смітника leachate
 фільтровний filterable
 фільтрування filtering, filtration
 ф. при русі рідини знизу догори upflow
 filtration
 фінал finale
 фінанси finances
 фінансовий financial
 ф. рік fiscal year
 фініш finish
 фірма firm
 фітоотруйність phytotoxicity
 фітопланктон phytoplankton
 фітотоксин phytotoxicant
 фланець flange, lip
 флексографічний flexographic
 флокулятивне очищення flocculation
 флокуляція flocculation
 флора flora
 флот marine
 флотажія flotation
 флогер vane
 флюор fluorine
 флюоресцентний fluorescence, fluorescent
 флюоресценційний агент fluor
 флюоресценція fluorescence
 флюоровані вуглеводні hydrofluorocarbons

ФЛЮОРОВУГЛЕЦЬ**ХВИЛЯ**

флюоровуглець fluorocarbon
флюороз fluorosis
флюорокавчук fluoroelastomer
флюсування deflux
фокус focus
фокусний focal
фон phon
фонд foundation, fund
фонтанна артезіанська криниця flowing artesian well
форель trout
форма build, die, figure, form, format, set
ф. для лиття cast
формальдегід formaldehyde
формальність form
формат format, size
формація formation
форміят formiate
формувальна глина loam
формувальний стіл molder
формувальник molder
формування modeling
ф. жмутиків flocculation
формула formula
формулювання formulation
форнір plywood
форсований forced, induced
форсунок pulverizer
фортуна luck
фосфат phosphate
фосфор phosphorus
фосфорна кислота phosphoric acid
фотоелектричний photovoltaic
фотоелектронний ефект photoelectric effect
фотоелектронний помножувач photomultiplier
фотойонізаційний photoionization
фотойонізація photoionization
фотокопіювальна машина photocopying machine
фотоліз photolysis
фотолітичний photolytic
фотометричний аналіз colorimetry
фотон photon, quantum
фотонегатив negative
фоторозпад photodissociation
фотосинтез photosynthesis
фотохімічна речовина photochemical
фотохімічний photochemical

ф. окиснювач oxidant
фракціювальне перегаювання fractionation
фракціювання fractionation
фракція fraction
фреатофіт phreatophyte
фреза mill, router
фрезерний router
фрезувальний milling
фрита frit
фритний frit
фронтальна інверсія температури frontal inversion
фталат phthalate
фугувальний верстат jointer
фунгіцид fungicide
фундамент foundation, groundwork, substruction
фундаментальний fundamental
фундація endowment
функційна кумуляція functional accumulation
фунт pound
фунтів на квадратний дюйм тиску pounds per square inch
фуражування forage
фуран furan
фургон van
фут foot
футляр sheath

X

характер character, disposition
характеристика characteristic, earmark, impress
характерний characteristic, representative
характерність representativeness
хараман fraud
харч esculent, forage
харчі foodstuff
харчовий feed
харчування sustenance
хатній family
хвала laud
хвастощі display
хвилина minute
хвилювання excitement, fret, stir
хвиля sea

хвиляста плита wave-plate	хлорофторвуглецеві сполуки chlorofluorocarbons
хвилястоплитний wave-plate	хлорофторметани chlorofluoromethanes
хвіртка gate	хлорсульфонатна кислота chlorosulfonic acid
хвіст brush, tail	хлоровання chlorination
хвойне дерево conifer	хлорфеноксильні сполуки chlorophenoxy compounds
хворий bad, ill, infirm, invalid, sick	хлорфенол chlorophenol
х. на дальтонізм achromatic	хмара cloud
хвороба disease, malady, sickness	хмарний murky
хворобливий morbid, pathological	хмарність cloudiness, murkiness
хворобливість morbidity	хода step
хворобозбудник pathogen	холера cholera
хворобопереносник vector	холін choline
хвороботворний pathogenic	холіностераз cholinesterase
хвостовий tail	холод chill, cold
хелат chelate	холодець jelly
хелатний агент chelating agent	холодильна камера cooler
хелатування chelation	холодильний cooling
хемік-нафтовик refiner	х. теплоносій coolant
хемілюмінесцентний детектор chemiluminescent detector	холодильник refrigerator
хемічне травлення milling	холодний cold, demure, frigid
хемічний chemical	х. запуск blowdown
хемічно травильний milling	холодоносій coolant
хемія chemistry	хом'як hamster
х. високих тисків piezochemistry	хороший good
хемоавтотрофи chemoautotrophs, chemotrophs	хребет vertebrae
хемодинаміка chemodynamics	хребетна тварина vertebrate
хемостерилізатори chemosterilizes	хребетний vertebrate
хемосфера chemosphere	х. стовп vertebrae
хемотрофи chemotrophs	хребець vertebra
хиба defect, demerit, error, failure	хрест cross
хибний крок trip	хробак worm
хижак predator	х.-паразит parasitic worm
хижацтво predation	хром chrome
хисткий versatile	хроматограма chromatogram
хитання stagger, swing, wobble	хроматографія chromatography
хитна піч rocking furnace	хромний chrome
хід current, go, motion, move, throw	хромова кислота chromic acid
хлор chlorine	хромосома chromosome
хлорамін chloramine	хромосомна неподільність chromosomal nondisjunction
хлордан chlordane	хроніка chronicle
хлорид chloride	худий lean, thin
хлорований chlorinated	худіння emaciation
хлороз chlorosis, chlorosity	худоба livestock, stock
хлоропласти chloroplasts	художнє оформлення setting
хлоропрен chloroprene	хустка wrap
хлороорганічні сполуки chloroorganics	
хлорофіл chlorophyll	
хлороформ chloroform	

хутро coat, fur

Ц

цапфа journal, pin

цвіль efflorescence, mold

цвільна грибна отрута mycotoxin

цвітіння blow, efflorescence, florescence

ц. синьозелених водоростів blooms of blue green algae

цвяшок tack

цебер gig

цегельний brick

цеглина brick

цезій cesium

целюлоза cellulose

цемент cement

цементний розчин grout

цементування cementing

центр focus, headquarters

центральний focal

центрифугування spinning

центрова пряма centerline

центрофугальний spin

центрофугування spin

цеоліт zeolite

цеолітний zeolite

церкарія cercaria

цех gild

цеховий shop

цивільне правопорушення tort

цигарка cigarette

цикл cycle, round

циклогексан cyclohexane

циліндр cylinder, roller

циліндричний cylinder, cylindrical

ц. вал cylinder

циліндровий roller

цилія cilia

циндра scum, sinter

цинк zinc

цинковий zinc

цирконієвий zirconia

цирконій zirconium

цистерна tank, tanker

ц. для отруйних речовин toxics tank

цитата citation

цитотоксини cytotoxins

циферблат face

цифра digit, figure

цифровий digital

ціанід cyanide

ціановий cyanic

ціанофіт cyanophyta

цікавий curious

цікавість curiosity

цілеспрямованість purpose

цілий entire, intact, total

ціліярний слиз ciliated mucosa

ціліят ciliate

цілії cilia

цілість integral, integrality, integrity, total

цілковитий full

цілком grossly, overall, quite, right, through, well

ціль end, goal, mark, target

цільовий target

ціна cost, expense, price, rate, worth

цінний worth

цінність value, worth

ціп flag, thrasher

ціпок staff, stick

цоколь die

цукор sugar

цукроварня refinery

цукрове сечовиділення diabetes

цукровий sugar

цупкий tough

цупкість toughness

цятка spot

цятчастий spotted

Ч

чагарник brush

чайник kettle

чайові tip

чан bathtub

чанний bathtub

чарка jigger

час time, while

ч. виплати payoff

ч. підхронічного витримування subchronic exposure

ч. призупинення енергопостачання outage

ч. ремонту споруди outage	четвертина one-fourth
часовий time	четвертувати quarter
частий frequent	чималий respectable
частина contingent, division, part, portion, proportion, section, sector, share	чин operation
частинка particle	чинний acting, effective, operating, operative
частинковий матеріал particulates	чисельний manifold, numerous
частинний segmental	чисельність strength, manifold
ч. вид cutaway view	числення calculation, calculus
частка apportionment, deal, lobe, quantum	чиста вага посудини tare
частковий partial, particle	чистий clean, net, pure
частково half, part	ч. прибуток net
часто often	чистка cleanup
частокільна паренхіма palisade parenchyma	чищення cleaning
частота frequency	ч. щіткою scrub scrubbing
частотомір oscilloscope	чільний top
частування treat	чп stopper, tenon
чашовидне шліфувальне колесо cup wheel	чплення запального шнура fusing
чашоподібний bowl	чіткий distinct
чверть quarter	чіткість definition
ч. пінти gill	чітко expressly
чек check	член term
чекання expectation	ч. лави присяжних juror
чекаючи pending	ч. наукового товариства fellow
червоний red	човник shuttle
ч. колір red	чоло front
червоно-брунатний reddish-brown	чолова частина протигазу facepiece
черв'як worm	чоловий бік face
черга queue, tier	чоловічий male
черговий tier	чорний black
ч. внесок instalment	ч. мрамур jet
черговий rotational	чорнило ink
чергувальний rotating	чорнозем humus
чергування duty, interchange, rotating, rotation	чорноземний humic
черевик shoe	чорнота black
черевна порожнина abdomen	чотиривалентний quadrivalent
черевний enteral	чотирнадцятий fourteenth
черевко abdomen	чохол shroud
через via	чужий extraneous, foreign, remote
ч. що through	чужинець foreigner
череп cranium	чужоземна рослина exotic
черепашка shell	чужоземний exotic
черепиця tile	чужорідний allogenic
черепний cranial	чума plague
чернетка draft	чутливий feeling, raw, responsive, sensible, sensitive, susceptible
черствий stale	чутливість excitability, sensitivity
чесний faithful, square, straight, straightforward	чуття nose
чесність faithfulness, integrity	
четвертий fourth	

Ш

шаблон	jig, shape	широчінь	amplitude, scope
шаблонний	stock	шишка	cone, core
шаблонний	routine	шігела	shigella
шалений	giddy	шкідливий	ill, adverse, bad, deleterious, harmful, injurious, noxious, unhealthy, wrongful
шаль	sash	ш. випар	damp
шалька	scale	ш. вплив	blast
шанс	chance, hazard	ш. вплив на водні організми	deleterious effect on aquatic life
шанси	odds	шкідливо	adversely
шар	bed, coat, coating, flake, floc, nappe	шкідник	fly, pest
шаруватий	flaky, laminar	шкідниковинищувач	pesticide
шах	check	шкільний клас	grade
шахрай	fraud	шкіра	derm, leather, skin
шахта	shaft	шкірний	dermal, skin
шахтне кріплення	barring	ш. прищ від хлорної сполуки	chloracne
шахтова піч	cupola furnace	шкіропроникливий	endermic
шахтовий метан	firedamp	шкіряний	leather
швидкий	expeditious, fast, quick, rapid, sharp, velocity, summary, swift	шкода	damage, harm, ill
швидкість	rate, speed, velocity	школа	style
швидко	expeditiously, fast, quick, quickly, soon	шкура	cuticle, skin
ш. кружляти	spin	ш. буйвола	buff
ш. плисти	fly	шлам	tailings
швидковідновність	resilience	шліфовність	grindability
швидкоминуший	deciduous	шліфувальний	polishing
швидкоплинний	transient	шліфування	grind, grinding, polishing, sizing
швидкореактивний	responsive	шліхтувальна машина	sizer
швидкостемір	velometer	шліхтувальник	sizer
швидкостиглий	early	шлункове нетравлення	indigestion
швидше	sooner	шлунково-кишковий тракт	gastrointestinal tract
шелак	shellac	шлюб	match
шерстяна ковдра	blanket	шлюз	lock
шерсть	fleece, hair	шлях	channel, itinerary, route, track, way
шестивалентний хром	hexavalent chromium	шляховий	itinerary
шибениця	gibbet	шматка	rag
шийний	jugular	шматок	bit, cut
шикуватив ряд	rank ?	шнек	auger
шина	tire	шнур	lasing
шип	pin	шнурок	lace, string
ширина	spread	ш. тяги	pull
ш. лопатки	spit	шов	seam
широка мілка смуга течії повеневої води	sheetflow	шок	shock
широка смуга	sheet	шоковий	shock
широкий	broad, extensive, wide	шорсткий	coarse, crude, rough
широко	broad, wide	шорсткість	roughness
широковживаний	encyclic	шпалери	paper

шпалерник decorator
 шпатель pallet
 шпейз speiss
 шпилька pin, tenon
 шпindelъ spindle
 шпуля sheave
 шпулька swift
 шпунтувальний верстат matcher
 шрам scar
 шруба screw
 шрубка з насіченою головкою thumbscrew
 шрубний screw
 штаб headquarters, staff
 штаба bar, rail
 штабний staff
 штамп die, punch, imprint
 штампованка extrusion
 штатний staff
 ш. працівник occupant
 штемпель impress
 штепсель plug
 штифтовий барабан pinwheel
 штовхальний plunger
 штовхач plunger
 штольня grove, level
 штопор spin
 штопорний spin
 штормовий stormy
 штраф fine, forfeit, penalty
 штрека drive
 штурм storm
 штурмовий storm
 штуцер union
 штучне утворення artifact
 штучний artificial, false, man-made, synthetic
 штучно зроблений artifactual
 шукання quest
 ш. притулку refuging
 шум noise
 шумовиння scum
 шунт bypass
 шутер scree

Щ

щабель step
 щавлева кислота oxalic acid
 щасливий fortunate

щасливо fortunately
 щастя luck
 щєбінъ ballast
 щєдрий flush, liberal
 щєплєння inoculation
 щєпний препарат inoculum
 щипок pinch
 ширий cordial, earnest, simple, true
 ширість cordiality
 широко true
 щит shield
 щитовидна залоза thyroid
 щитовидний thyroid
 щїлина crevice, interstice, gap, pore, slot
 щїлинний interstitial, pore, slot
 щїлинність porosity
 щїльне залютовування sweating
 щїльний thick, tight
 щїльність thickness
 щ. популяції батарей типу колї coliform density
 щїльно tight
 щїтка brush
 що належить до мїлководної біоти neritic
 щогдини hourly
 щогодинний hourly
 щоденна газета daily
 щоденний daily, everyday
 щоденник daily, journal
 щодня daily
 щоквартальник quarterly
 щоквартально quarterly
 щонайменше least
 щорічний yearly
 щорічник annual
 щороку yearly
 щотижневий weekly
 щуп probe
 шур rat

Ю

юнак juvenile
 юнацький juvenile
 юний juvenile
 юрисдикційний jurisdictional
 юрисдикція jurisdiction
 юриспруденція law

Я

явір plane

явний open, visible

ядерний nuclear

я. реактор pressurized-water reactor, reactor

я. реактор-конвертер converter

я. синтез nuclear fusion

ядро core

ядроутворення nucleation

язик tongue

яйце ovum

якір anchor, armature

якірна стоянка slip

якісний qualitative

якість grade, quality

я. затечійної води downstream water quality

я. землі tilth

якнайсправедливіший rightmost

ялина fir

яма hole, pit

ямковий pit

ярд yard

яремна вена jugular

ярлик label

ярмарок fair

яскравий lucent, rich

яскравість richness, intense

ясний explicit, fair, lucid, pure

ясність explicitness

**ПЕРЕЛІК МІНІСТЕРСТВ СПРАВ ДОВКІЛЛЯ
В АНГЛОМОВНИХ ДЕРЖАВАХ**

Unated States of America Сполучені Штати Америки

Environmental Protection Agency
401 M Street, SW
Washington, DC 20240
USA

tel.: +1-202-2605017 **http:** //www.epa.gov/

Зувага: Агенство є рівня департаменту [міністерства], але підлягає безпосередньо Президентові США

Canada Канада

Environment Canada
Communications Directorate, Terrasses de la Chaudiere
10 Wellington Street
Hull, PQ K1A 0H3
Canada

tel.: +1-819-9972800 **fax:** +1-819-9536789 **http:** //www.doe.ca/

United Kingdom Великобританія

Ministry of State
Department of Environment
2 Marsham Street
London, SW1P 3EB
United Kingdom

tel.: +44-171-2763000 **fax:** +44-171-2760818 **http:** //www.open.gov.uk/doe/doehome.html

Australia Австралія

Ministry for the Environment
POB 787
Canberra ACT 2601
Australia

tel.: +61-6-2741111 **fax:** +61-6-2741123 **http:** //www.environment.gov.au

New Zeland Нова Зеландія

Ministry for the Environment
POB 10-362
Wellington
New Zealand

tel.: +64-4-4734090 **fax:** +64-4-4710195 **http:** //www.mfe.govt.nz

ЛІТЕРАТУРА

1. American Conference of Governmental Industrial Hygienists, Industrial Ventilation, A Manual of Recommended Practice, Committee on Industrial Ventilation, Lansing, Michigan, 1991.
2. Canadian Environmental Directory, 1993/94.
3. Canadian Environmental Protection Act, Enforcement and Compliance Policy, Minister of the Environment, 1988.
4. Clean Air Around the World, Second Edition, International Union of Air Pollution Associations
5. Code of Federal Regulations [CFR], Title 40, Protection of Environment, U.S. Environmental Protection Agency, U.S. Government Printing Office, Washington, D.C. (revised and reprinted periodically).
6. Robert A Corbitt, Standard Handbook of Environmental Engineering, McGraw-Hill, New York, 1989.
7. John A. Danielson, Air Pollution Engineering Manual, AP-40, Second Edition, U.S. Environmental Protection Agency, Technical Publications Branch, Research Triangle Park, North Carolina, 1973.
8. Federal Environmental Laws, West Publishing Co., St. Paul, Minn., 1991.
9. Lionel S. Marks, Mechanical Engineers' Handbook, McGraw-Hill, New York, 1991.
10. Gilbert M. Masters, Introduction to Environmental Engineering and Science, Prentice Hall, New Jersey, 1991.
11. Perry's Chemical Engineers' Handbook, McGraw-Hill, New York, 1984.
12. Правопис української мови, Нарком освіти УРСР, 1929.
13. Андрій Вільшенко, Модерна українська номенклатура неорганічної хемії, ч. I, НТШ, Нью-Йорк, 1962.
14. Термінологічні правописні конвенції, Міжнародна конференція "Фізика в Україні", Київ, 1993.
15. S. M. Varinov, et al., The Comprehensive English-Russian Scientific and Technical Dictionary, Russkiy Yazik, Moskwa, 1991.
16. Словник української мови в 11-ти т.т. за редакцією І.К. Білодіда, Наукова думка, Київ, 1970/80.
17. Merriam Webster's Unabridged Dictionary of English Language, 3-d Edition, Merriam Webster Publishing, 1995.
18. Hawley's Condensed Chemical Dictionary, Van Nostrand Reinold, New York, 1987.
19. Г.Голоскевич, Правописний словник, видання восьме, Книгоспілка, Нью-Йорк, 1955.
20. J. Stanislawski, English-Polish and Polish-English Dictionary, Roy Publishers, New York (since anno).
21. L. Harold Stevenson, Bruce Wyman, Dictionary of Environmental Science, Facts on File, New York, 1991.
22. Terms of the Environment: Glossary, Abbreviations, and Acronyms, EPA 175-B-92-001.
23. М.І. Балла. Англо-український словник в 2-х т.т., близько 120 тис. слів, Освіта, Київ, 1996.

Російсько-український тлумачний словник з теплоенергетики / д.т.н., проф. Мисак Й.С., к.т.н. Крук М.Т., Гера М.С. та ін. – Львів: Видавництво Державного університету “Львівська політехніка”, понад 3500 термінів.

Словник містить найпоширеніші терміни з теплоенергетики та суміжних галузей науки і техніки, пов’язані з виробництвом, розподілом і споживанням теплової енергії та її перетворенням в інші види енергії.

Даний словник розрахований на широкий загал фахівців-теплоенергетиків електростанцій, проєктних, налагоджувальних і науково-дослідних організацій, а також на викладачів і студентів середніх і вищих навчальних закладів.

Українсько-англійський та англійсько-український словник з електроніки / Б.Рицар, Л.Сніцарук, Б.Шуневич. – близько 40 тис. термінів.

Словник містить разом з елементами технічної лексики терміни з мікроелектроніки, радіоелектроніки, телевізійної, радарної, лазерної, цифрової та аналогової техніки, комп’ютерної техніки та програмування, радіозв’язку, електронних компонентів, акустики, а також терміни зі суміжних галузей знань.

Російсько-український перекладний термінологічний словник з машинобудування / Л.Боженко, М.Кукляк, Р.Рожанківський та ін.- понад 60 тис. термінів і терміноелементів.

Подані терміни й терміноелементи стосуються різноманітних машин – механічних, електромеханічних, електричних, електронних, теплотехнічних, гідравлічних тощо, їх складових елементів, приладів і пристроїв, методів проєктування, випробування, виготовлення й експлуатації.

Словник містить основні прості терміни-іменники й терміноелементи (прикметники, дієприкметники, віддієслівні іменники), які разом дають змогу перекласти українською мовою складні й складені російські терміни, а також терміни-словосполучення для таких випадків, коли послівний переклад не допускається.

Розрахований на широке коло користувачів, фактично є загальнотехнічним.

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

ДОВІДКОВЕ ВИДАННЯ

Тимотей Балабан

АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК-ДОВІДНИК
ІНЖЕНЕРІЇ ДОВКІЛЛЯ

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

Комп'ютерне опрацювання: *Роман Мисак*

Комп'ютерний набір: *Ольга Бардила*

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

Підписано до друку 1.06.2000. Формат 60×90 1/16.

Папір офсетний. Гарнітура Таймс. Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 25,0. Ум. фаорбовідб. 25,0. Обл.-вид. арк. 48,0

Наклад 6000 прим. Зам. №

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

Видавництво Державного університету "Львівська політехніка"

79000, Львів, вул. Колесси, 2

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

Віддруковано з готових діапозитивів у друкарні

видавництва Отців Василян "Місіонер"

80300, Львівська обл., м. Жовква, вул. Василянська, 8

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

Балабан Т.

Б 20 Англійсько-український словник-довідник інженерії доквілля: –

Близько 15000 термінів /Уклад Тимотей Балабан. – Львів: Видавництво

Державного університету "Львівська політехніка", 2000, – 400 с.

ISBN 966-553-164-6

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

Словник-довідник містить найчастіше вживані в англійській технічній літературі інженерні, медичні, біологічні, правничі та суміжні з ними терміни, переважна більшість яких подається з тлумаченням чи з довідковими даними. Окремо винесено словник назв і документів урядових установ англійських країн та українсько-англійський покажчик базових слів словника-довідника.

ББК Ш 143.21+Ш 141.4+Е 081] я21

УДК 42(03)+001.4:502.7(03)

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>